
NATIONAL BOOK AWARD
FINALIST
ULUSLARARASI ÇOKSATAN
PAÇİNKO
Min Jin Lee
"Yaşadığımız çağa dair büyüleyici bir masal... Tek kelimeyle muhteşem!"
-Daily Mirror
"Lee, Koreli bir ailenin dört jenerasyonu arasında gezinirken görkemli bir efsane yaratıyor."
-San Francisco Chronicle
epsilon

PAÇİNKO

Paçinko
Orijinal Adı: *Pachinko*
Min Jin Lee
İngilizceden Çeviren: Kübra Tekneci

Yayın Yönetmeni: Aslı Tunç
Yayıma Hazırlayan: Şebnem Soral Tamer
Editör: Ahmet Özgün Tatar
Kapak Tasarım: Sidem Zelal Edin
Sayfa Tasarım: Ceyda Çakıcı Baş

1. Baskı: Mart 2022
ISBN: 978-625-414-125-6

© Min Jin Lee, 2017
Bu eserin Türkçe yayım hakkı **The Marsh Agency Ltd.** vasıtasıyla alınmıştır. Tüm hakları saklıdır, yayıncının izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.
© Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2022

Baskı ve Cilt:
Dörtel Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Zafer Mah., 147. Sok., No: 9-13/A
Esenyurt/İstanbul
Tel: (212) 565 11 66
Sertifika No: 40970

Yayımlayan:
Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Osmanlı Sok., No: 18/4-5 Taksim/İstanbul
Tel: (212) 252 38 21 Faks: (212) 252 63 98
İnternet Adresi: www.epsilonyayinevi.com
E-posta: epsilon@epsilonyayinevi.com
Sertifika No: 49067

PAÇİNKO

Min Jin Lee

İngilizceden Çeviren:

Kübra Tekneci

epsilon

YAZAR HAKKINDA

Min Jin Lee, *Free Food for Millionaires*'in ulusal çoksatan yazarıdır. Kurgu dalında New York Edebiyat Vakfı bağışını kazanmış, "en iyi hikâye" dalında Peden Ödülü, "yeni ve gelişen yazar" kategorisindeyse Narrative Ödülü'nün sahibi olmuştur. *New York Times, Condé Nast Traveler, Times, Vogue, Wall Street Journal* ve *Food & Wine* gibi birçok önemli mecrada yazıları yayımlanmıştır. Kolombiya Üniversitesi'nde edebiyat dersleri veren Lee, yeni eserler üzerinde çalışmayı sürdürmektedir.

Christopher ve Sam'e

BİRİNCİ BÖLÜM

Gohyang/Memleket

1910-1933

Ev bir isim, bir sözcüktür ve oldukça güçlüdür; bir büyücünün ağzından çıkan ya da etkili bir ruh çağırma seansında, bir ruhun yanıt verdiği kelimelerden bile daha güçlüdür.*

—Charles Dickens

* Charles Dickens'ın *Martin Chuzzlewit* adlı romanından. (ç.n.)

1

Yeongdo, Busan, Kore

Tarih bizi hayal kırıklığına uğrattı ama önemi yok. Yüzyılın başında yaşlı bir balıkçı ile karısı, fazladan para kazanmak için pansiyoner kabul etmeye karar verdiler. İkisi de liman kenti Busan'a bitişik, sekiz kilometre genişliğinde bir adacığa yerleşmiş Yeongdo balıkçı köyünde doğup büyümüşlerdi. Uzun evlilikleri boyunca, kadın üç oğlan doğurmuş ama sadece en büyük ve güçsüzleri Hoonie hayatta kalmıştı. Hoonie yarık bir damak ve çarpık bir ayakla doğmuştu; fakat ona iri omuzlar, tıknaz bir gövde ve altın rengi bir ten bahşedilmişti. Gençliğinde bile, çocukluğundaki uysal ve düşünceli mizacını korumuştu. Hoonie yabancılarla karşılaştığında alışkanlık edindiği üzere elleriyle biçimsiz ağzını kapatınca, hoş görünen babasına benziyordu; ikisinin de kocaman, gülen gözleri vardı. Kapkara kaşları, sürekli dışarıda çalışmaktan bronzlaşan alnını süslüyordu. Anne-babası gibi Hoonie de seri konuşmazdı. Hızlı konuşmadığı için zihinsel bir sorunu olduğunu düşünmek hatasına düşenler olurdu ama bu doğru değildi.

1910'da, Hoonie yirmi yedi yaşındayken Japonya, Kore'yi topraklarına kattı. Tutumlu ve cesur köylüler olan balıkçı ve karısı, topraklarını hırsızlara kaptıran ülkenin beceriksiz aristokratları ve yozlaşmış liderlerinin onları meşgul etmesine izin vermediler. Evlerinin kirası tekrar artınca çift, pansiyonerlerin sayısını artırmak için yatak

odalarını boşaltıp mutfağın yanındaki antrede uyumaya başladı.

Otuz seneyi aşkın bir süredir kiracısı oldukları ahşap ev geniş değildi, sadece kırk beş metre kareydi. Sürgülü kâğıt kapılar evin içini üç dar odaya ayırıyordu ve balıkçı, Busan'daki bir malikânede görkemli bir şekilde yaşayan evsahibinin yararına, evin su sızdıran ot çatısını kırmızı kiremitlerle döşemişti. En sonunda mutfak, daha büyük tencerelere ve harçlı taş duvar boyunca uzanan çivilere asılı, sayıları giderek artan portatif yemek masalarına yer açmak için sebze bahçesine taşınmıştı.

Babasının ısrarı üzerine Hoonie, köyün öğretmeninden pansiyonun hesap defterini tutmaya yetecek kadar Korece ve Japoncayla ve pazarda kandırılmamak için aklından hesap yapmayı öğrenmişti. Bunları nasıl yapacağını öğrendikten sonra, anne-babası onu okuldan almıştı. Ergenliğinde Hoonie, neredeyse iki katı yaşında ve bacakları sağlam bir erkek kadar çok çalışıyordu; elleri becerikliydi ve çok ağır yükler taşıyabiliyordu ama koşamıyor ya da hızlı yürüyemiyordu. Hem Hoonie hem de babası, köyde asla şarap içmemeleriyle bilinirlerdi. Balıkçı ve karısı hayatta kalan oğullarını, mahallenin sakatını, akıllı ve gayretli olacak şekilde yetiştirdiler, çünkü onlar öldükten sonra oğullarına kimin bakacağını bilmiyorlardı.

Bir karıkocanın aynı kalbi paylaşmaları mümkün olsaydı, Hoonie o sürekli atan organ olurdu. Diğer oğullarını kaybetmişlerdi; en küçüğünü kızamığa ve işe yaramaz ortancayı anlamsız bir kazada, bir boğanın boynuzuna kurban vermişlerdi. Okula ve pazara gitmek dışında, yaşlı çift Hoonie'nin evden uzaklaşmasına pek izin vermedi ve genç bir erkek olduğunda da Hoonie'nin evde kalıp anne-babasına yardım etmesi gerekti. Onu hayal kırıklığına uğratmaya dayanamıyorlardı; ancak üzerine titremeyecek kadar da çok seviyorlardı. Köylüler şımartılmış bir oğlanın

aileye ölü bir oğlandan daha çok zarar vereceğini bilirdi, bu yüzden onu çok fazla el üstünde tutmaktan kaçındılar.

Köydeki diğer aileler böylesine aklı başında ebeveynlere sahip olacak kadar şanslı değildi. Rakiplerin ve doğanın yağmaladığı her ülkede olduğu gibi güçsüzler –yaşlılar, dullar ve yetimler– sömürgeleştirilmiş yarımadada her zamanki kadar çaresizdiler. Bir kişinin daha karnını doyurabilecek bir eve karşılık, bir kâse arpa pilavı uğruna bütün gün çalışmaya razı binlerce insan vardı.

1911'in ilkbaharında, Hoonie yirmi sekiz yaşına girdikten iki hafta sonra, kasabanın alyanaklı çöpçatanı annesini ziyaret etti.

Hoonie'nin annesi, çöpçatanı mutfağa geçirdi; pansiyonerler ön odalarda uyudukları için kısık sesle konuşmak zorundaydılar. Sabahın geç saatleriydi ve gece boyunca balık tutan pansiyonerler, sıcak akşam yemeklerini yiyip yıkandıktan sonra yatmaya çekilmişlerdi. Hoonie'nin annesi çöpçatana bir fincan soğuk arpa çayı koydu ama işine ara vermedi.

Elbette, annesi çöpçatanın ne istediğini tahmin edebiliyordu fakat ne diyeceğini bilemiyordu. Hoonie, anne-babasından bir gelin talep etmemişti. Doğru düzgün bir ailenin, kızlarının sakat biriyle evlenmesine göz yumacağı düşünülemezdi; ne de olsa bu tür şeylerin bir sonraki nesilde görülmesi kaçınılmazdı. Oğlunu bir kızla konuşurken hiç görmemişti; köy kızlarının çoğu ondan uzak dururlardı ve Hoonie, sahip olamayacağı bir şeyin peşinde koşmaması gerektiğini bilirdi; bu sabır, her köylünün hayatına ve neyi arzulayabileceğine dair kabul ettiği bir şeydi.

Çöpçatanın tuhaf, küçük yüzü şiş ve pembeydi; sert bakışlı kara gözleriyle zekice sağı solu gözlüyor ve sadece güzel şeyler söylemeye özen gösteriyordu. Kadın, susamış gibi dudaklarını ıslattı; Hoonie'nin annesi, kadının onu ve evin her detayını gözlemlediğini hissetti, müşkülpesent gözleriyle mutfağın boyutunu ölçüyordu.

Ancak çöpçatan, yataktan kalktığı andan yatmaya gidene kadar çalışan, o gün ve ertesi gün için gereken her şeyi yapan, sessiz sakin bir kadın olan Hoonie'nin annesinin düşüncelerini okumakta zorlanmış olmalıydı. Hoonie'nin annesi nadiren pazara giderdi, çünkü dikkat dağıtıcı gevezeliklere ayıracak vakti yoktu; alışverişe oğlunu gönderirdi. Çöpçatan konuşurken Hoonie'nin annesinin dudakları hareketsizdi, turplarını doğradığı sağlam çam masadan farksızdı.

Konuyu çöpçatan açtı. Ayağı ve yarık damağı talihsiz bir detay olabilirdi fakat Hoonie'nin iyi bir oğlan olduğu aşikârdı; eğitimli ve bir çift öküz kadar güçlüydü! Çöpçatan, onun gibi hoş bir oğlu olduğu için şanslı olduğunu söyledi. Kendi çocuklarını küçümsedi: İki oğlan da ne kitaplara ne de ticarete düşkündü, yine de kötü çocuklar değillerdi. Kızı erkenden evlenmişti ve çok uzakta yaşıyordu. Çöpçatan, çocuklarının iyi evlilikleri olduğunu düşünüyordu fakat oğulları tembeldi. Hoonie gibi değillerdi. Çöpçatan, konuşmasının ardından yüzünde en ufak bir kıpırtı olmayan esmer tenli kadına bakarak ilgilendiğini belirten bir işaret görmeyi umdu.

Hoonie'nin annesi başını kaldırmadan bıçağını kendinden emin bir şekilde kullanmaya devam etti, turpun her küpü muntazam ve birbirine eşitti. Kesme tahtasında koca bir yığın beyaz turp küpü birikince, onları tek bir hareketle karıştırma kâsesine aldı. Çöpçatanın konuşmasını o kadar dikkatli dinliyordu ki Hoonie'nin annesi, içten içe gerginlikten titremekten korkuyordu.

İçeri girmeden önce çöpçatan, hanenin maddi durumunu değerlendirmek için evin çevresinde dolaşmıştı. Dış görünüşü, mahallede istikrarlı maddi durumları hakkında söylenenleri doğruluyordu. Mutfak bahçesinde, ilkbaharın ilk yağmurlarıyla bereketli bir şekilde büyüyen *Chonggak* turpları, kahverengi topraktan toplanmaya hazırdı. Uzun bir çamaşır ipine asılı morina ve mürekkep balıkları, hafif

ilkbahar güneşinde kurumaya bırakılmışlardı. Evin yanında yerli taş ve harçla yapılmış temiz bir ağılda üç siyah domuz besliyorlardı. Çöpçatan, arka bahçede yedi tavuk ve bir horoz saydı. Evin içinde refahları daha belirgindi.

Mutfakta, pilav ve çorba kâseleri sağlam raflara istiflenmişti, alçak mutfak kirişlerinde beyaz sarmısak ve kırmızıbiberler asılıydı. Köşede, lavabonun yanında, yeni toplanmış patateslerle dolu kocaman bir örgü sepet vardı. Siyah pilav tenceresinde pişen arpa ve darının rahatlatıcı kokusu küçük evin içinde süzülüyordu.

Pansiyonun giderek fakirleşen bir ülkedeki rahat durumundan tatmin olan çöpçatan, Hoonie'nin bile sağlıklı bir gelin bulacağından emindi, o yüzden –her şeye rağmen– devam etti.

Kız, adanın öteki tarafından, gür ormanın ötesindendi. Kiracı bir çiftçi olan babası, sömürge hükümetinin arazi etüdü sonucu kira kontratını kaybeden çok sayıda işçiden biriydi. Dört kızla lanetlenen ve hiç oğlu olmayan dul adamın ormandan topladıkları, satamadığı balıkları ya da kendisi gibi fakir komşuların arada sırada bağışladıkları dışında yiyecek bir şeyi yoktu. Dürüst baba, çöpçatana bekâr kızlarının evlenebileceği damatlar bulması için yalvarmıştı. Ne de olsa hem kadınlar hem de erkekler açken ve erdem iyi para ederken, bakireler için biriyle evlenmek, zar zor yiyecek bulmaya çalışmaktan daha iyiydi. Kız, Yangjin, dört kızın en ufağıydı; şikâyet edemeyecek kadar genç ve aralarında en az yiyen olduğu için babasının onu elden çıkarması daha kolaydı.

Yangjin'in on beş yaşında, iyi huylu ve yeni doğmuş bir buzağı kadar taze olduğunu söyledi çöpçatan. "Elbette kızın çeyizi yok ve babası düğün hediyesi olarak çok fazla şey beklemiyor. Belki birkaç yumurtlayan tavuk, Yangjin'in kız kardeşleri için pamuklu kumaş ve kışı geçirmeleri için altı ya da yedi çuval darı." Kadının hediyelere itiraz etmediğini fark edince çöpçatan cesaretlendi. "Belki bir

keçi. Ya da küçük bir domuz olabilir. Aile yokluk içinde ve gelin fiyatları çok düştü. Kızın mücevhere ihtiyacı olmaz." Çöpçatan hafifçe güldü.

Hoonie'nin annesi kalın bileğini yavaşça hareket ettirerek kâsedeki turpa deniz tuzu serpti. Çöpçatanın, kadının ondan ne istediğini düşünen Hoonie'nin annesinin buna ne kadar konsantre olduğunu anlamasına imkân yoktu. Anne, talep edilen başlık parasını temin etmek için ne gerekiyorsa yapardı; göğsünde belirdiğini hissettiği hayallere ve umutlara şaşırdı ama ifadesi duygularını ele vermedi. Tabii çöpçatan da aptal değildi.

"Günün birinde bir erkek torunumun olması için neler vermezdim," dedi çöpçatan. Son kozunu oynarken pansiyoncunun kırışık, esmer yüzüne dikkatle baktı. "Bir kız torunum var ama erkek torunum yok ve kız çok ağlıyor."

Çöpçatan konuşmaya devam etti. "İlk oğlumu bebekken nasıl kucağıma aldığımı hatırlıyorum. Ne mutluydum! Yılbaşındaki bir sepet taze pirinç keki kadar beyazdı; sıcak hamur gibi yumuşak ve tatlıydı. Bir ısırık alma isteği uyandıracak kadar lezzetliydi. Artık koca bir ahmak," dedi övgülerine bir şikâyet ekleme ihtiyacı hissederek.

Hoonie'nin annesi en sonunda gülümsedi, çünkü gözlerinin önünde canlanan görüntü çok gerçekçiydi. Bu ziyarete kadar böyle bir düşünce akıl almaz olsa da hangi yaşlı kadın torununu kucaklamak istemezdi ki? Sakinleşmek için dişlerini sıkıp karıştırma kâsesini eline aldı. Tuzun eşit ölçüde dağılması için salladı.

"Kızın hoş bir yüzü var. Çiçek bozuğu yok. Terbiyeli, babasına ve kız kardeşlerine itaat ediyor. Çok esmer değil. Ufak tefek bir şey ama elleri ve kolları güçlü. Biraz kilo alması gerekecek fakat bunu anlıyor olmalısın. Aile zor günlerden geçiyor." Çöpçatan, kız burada dilediği kadar yiyebilir, demek ister gibi köşede duran patates sepetine bakarak gülümsedi.

Hoonie'nin annesi kâseyi tezgâha koyup misafirine döndü.

"Kocam ve oğlumla konuşurum. Bir keçi ya da domuz alacak kadar paramız yok. Biraz ham pamuk ve kış için diğer şeyleri gönderebiliriz. Sormam gerekecek."

***

Gelinle damat düğün gününde tanıştığında Yangjin genç adamın yüzünden korkmadı. Köylerindeki üç kişi o şekilde doğmuştu. Aynı rahatsızlıktan mustarip büyükbaş hayvanlar ve domuzlar da görmüştü. Evlerinin yakınında yaşayan bir kızın burnu ve patlak dudağının arasında çileğe benzeyen bir kitle vardı; diğer çocuklar ona Çilek diyorlardı ve kız bu isme aldırmıyordu. Babası ona, kocasının Çilek gibi olacağını ve aynı zamanda çarpık bir bacağı olduğunu söyleyince, Yangjin ağlamamıştı. Babası ona iyi bir kız olduğunu söyledi.

Hoonie ve Yangjin o kadar sessiz sedasız bir şekilde evlendiler ki aile, komşulara misk otu keki göndermeseydi cimrilikle suçlanabilirdi. Düğünden sonraki sabah, gelin kahvaltı servisi yaparken pansiyonerler bile şaşırdılar.

Yangjin hamile kalınca, çocuğun Hoonie'deki sakatlıklardan mustarip olmasından endişelendi. İlk oğlu yarık damakla doğdu ama bacakları sağlıklıydı. Ebe bebeği onlara gösterince Hoonie ve anne-babası üzülmedi. "Sence sakıncası var mı?" diye sordu Hoonie, Yangjin sakıncası olmadığını söyledi, çünkü gerçekten yoktu. Yangjin ilk oğluyla yalnız kalınca, işaret parmağını bebeğin ağzının etrafında dolaştırıp onu öptü; kimseyi bebeği kadar çok sevmemişti. Oğlu yedi haftalıkken yüksek ateşten öldü. İkinci bebeğinin kusursuz bir yüzü ve bacakları vardı, fakat o da *baek-il** kutlamasından önce ishal ve yüksek ateşten öldü. Hâlâ bekâr olan kız kardeşleri, ölümlerden sütünün az olmasını sorumlu tutup bir şamanla görüşmesini tavsiye

* Kore geleneğinde, bir bebeğin hayattaki 100. gününün kutlanmasına verilen isim. (ç.n.)

ettiler. Hoonie ve ailesi şamanı onaylamadı ama Yangjin üçüncü kez hamile kalınca onlara haber vermeden gitti. Fakat üçüncü hamileliğinin ortasında kendini tuhaf hisseden Yangjin, bu bebeğin de ölebileceği olasılığına boyun eğdi. Üçüncü bebeğini çiçek hastalığı yüzünden kaybetti.

Kayınvalidesi bir otacıya gidip ona şifa veren çaylar hazırladı. Yangjin, fincandaki bütün kahverengi damlaları içip onun yüzünden masrafa giren kayınvalidesinden özür diledi. Her doğumdan sonra Hoonie, karısının rahmini iyileştirecek bir çorba pişirmek için pazardan kaliteli deniz yosunu almaya gitti; her ölümden sonra, pazardan aldığı dumanı üzerinde tatlı pirinç keklerini ona verdi. "Yemelisin. Gücünü toplamalısın."

Evlendikten üç sene sonra Hoonie'nin babası öldü, aylar sonra annesini de kaybetti. Yangjin'in kayınvalide ve kayınbabası ondan yiyecek ya da giyecek, hiçbir şeyi esirgememişlerdi. Onlara sağlıklı bir torun veremese de kimse ona vurmamış ya da onu eleştirmemişti.

En sonunda, Yangjin dördüncü çocuğu ve tek kızı Sunja'yı doğurdu, çocuk da güzelce büyüdü. Sunja üç yaşına girdikten sonra anne-babası, yanlarındaki ot yatakta yatan küçük bedenin hâlâ nefes alıp almadığını kontrol etme ihtiyacı hissetmeden, gece boyunca deliksiz uyumaya başladılar. Hoonie, kızına mısır kabuklarından bebekler yaptı ve ona şeker alabilmek için tütün içmeyi bıraktı; pansiyonerler Hoonie'nin onlarla birlikte yemek yemesini isteseler de her öğünü birlikte yediler. Hoonie kızını, anne-babasının onu sevdiği gibi seviyordu ama ondan hiçbir şeyi esirgeyemediğini fark etti. Sunja normal görünen, neşeli ve akıllı bir kızdı fakat babasına göre o çok güzeldi ve kusursuzluğu hayret vericiydi. Kızını gülümsetmek için yaşıyor gibi görünen Hoonie kadar kızlarına değer veren çok az baba vardı.

Sunja'nın on üç yaşına girdiği kış Hoonie tüberkülozdan öldü. Cenazesinde, Yangjin ve kızını teselli etmek mümkün değildi. Ertesi sabah genç dul ot yatağından kalkıp işe döndü.

2

Kasım 1932

Japonya'nın Mançurya'yı işgalinden sonraki kış çok zor geçti. Sert rüzgârlar küçük pansiyonu sarsarken kadınlar giysilerinin katları arasına pamuk doldurdular. Pazarda gazete okuyabilen adamlardan duyduklarını tekrarlayan pansiyonerler, yemeklerde sık sık Buhran denen bu şeye dünyanın her yerinde rastlandığını dile getiriyorlardı. Zavallı Amerikalılar da zavallı Ruslar ve zavallı Çinliler kadar açtı. İmparator uğruna, sıradan Japonlar bile aç kalıyorlardı. İdareli davrananların ve dayanıklı olanların kışı atlattıklarına hiç şüphe yoktu fakat yatmaya gidip bir daha uyanmayan çocuklar, bir kâse arpa şehriye için masumiyetini satan kızlar ve gençlerin yemek yiyebilmeleri için sessizce eriyip giden yaşlılara dair çok sayıda utanç verici söylenti vardı.

Bununla birlikte, pansiyonerler düzenli olarak yemeklerini yemeyi bekliyorlardı ve eski evin sürekli tamirata ihtiyacı oluyordu. Kira, her ay evsahibinin ısrarcı vekiline ödenmek zorundaydı. Zamanla Yangjin parayı nasıl idare edeceğini, tedarikçileriyle nasıl baş edeceğini ve istemediği şartlar sunanları nasıl geri çevireceğini öğrendi. İki öksüz kız kardeşi işe alıp bir işveren oldu. O artık, elinde kare bir kumaşa sarılı birkaç temiz iç çamaşırıyla pansiyonun kapısına yalınayak gelen genç bir kız değil, onu işleten otuz yedi yaşında dul bir kadındı.

Yangjin, Sunja'yla ilgilenmek ve para kazanmak zorundaydı; ev onların olmasa da bu işe sahip oldukları için şanslıydılar. Her ayın birinde, her pansiyoner oda ve yemek için yirmi üç yen ödüyordu ve bu meblağ, pazardan tahıl almaya ya da ısınmak için odun almaya yetmemeye başlamıştı. Pansiyon ücretini artıramazlardı, çünkü adamlar yeterince para kazanmıyorlardı ama Yangjin'in misafirlerini hâlâ aynı şekilde doyurması gerekiyordu. İncik kemiğinden, süt gibi koyu kıvamlı çorbalar pişirip bahçe sebzelerine baharatlar katarak lezzetli garnitürler hazırlıyordu; ay sonunda çok az paraları kaldığında darı, arpa ve kilerde bulduğu yavan malzemelerden zar zor yemek hazırlıyordu. Tahıl çuvalında pek bir şey kalmayınca, fasulye unu ve suyla iştah açıcı krepler hazırlıyordu. Pansiyonerler pazarda satamadıkları balıkları ona getiriyorlardı, böylece fazladan bir kova yengeç ya da uskumru olduğunda, yiyecek sıkıntısı çekecekleri günlerde sofraya koymak için baharatlarla muhafaza ettiği malzemeleri oluyordu.

Son iki sezondur altı pansiyoner, bir misafir odasında sırayla kalıyordu. Jeollado'dan gelen üç kişilik Chung kardeşler gece balığa gidiyor ve gündüz uyuyorlardı. Daegu'dan gelen iki genç adam ve Busanlı dul adamsa gündüzleri deniz kenarındaki balık pazarında çalışıyor ve akşam erkenden yatıyordu. Küçük odada pansiyonerler yan yana uyuyor ama hiçbiri şikâyet etmiyordu, çünkü pansiyon, eskiden yaşadıkları evlerden çok daha iyi durumdaydı. Yataklar temiz, yemekler doyurucuydu. Kızlar giysilerini güzelce yıkıyordu ve pansiyoncu, bir sezon daha dayanmaları için misafirlerinin kıyafetlerini yamalıyordu. Bu adamların hiçbirinin maddi gücü bir eşe yetmezdi, o yüzden bu düzen onlar için fena sayılmazdı. Bir eş, çalışan bir adamı fiziksel olarak rahatlatabilirdi fakat bir evlilik yiyeceğe, giyeceğe ve bir eve ihtiyacı olacak çocuklar peyda edebilirdi; fakir bir adamın karısı sızlanıp ağlamaya meyilli olurdu ve bu adamlar sınırlarını biliyorlardı.

Fiyatlardaki yükselişle beraber artan para sıkıntısı endişe vericiydi ama pansiyonerler ücretlerini ödemekte neredeyse hiç gecikmezlerdi. Pazarda çalışan adamların ödemeleri arada sırada satılmayan mallarla yapılırdı ve Yangjin, kira gününde birkaç yen yerine bazen bir kavanoz pişirme yağını kabul ederdi. Kayınvalidesi pansiyonerlere çok iyi davranması gerektiğini söylemişti. İşçiler her zaman başka yerlerde kalabilirdi. "Erkeklerin, kadınların sahip olmadığı seçenekleri vardır," diye açıklamıştı ona. Her sezonun sonunda, eğer artakalan bozukluk olursa Yangjin onları koyu renk bir çömleğe atıp, kocasının annesine ait iki altın yüzüğü sakladığı dolaptaki bölmenin arkasına gizlerdi.

***

Yangjin ve kızı sessizce yemeği servis ederken pansiyonerler umarsızca siyasetten bahsederlerdi. Chung kardeşler okuma yazma bilmezlerdi ama rıhtımda haberleri dikkatle takip eder ve ülkenin kaderini pansiyonun yemek masasında irdelemekten hoşlanırlardı.

Kasım ayının ortasıydı ve balık avı, o ay için beklenenden iyi geçmişti. Chung kardeşler yeni uyanmışlardı. Gündüz çalışan pansiyonerler birazdan uyumak için döneceklerdi. Balıkçı kardeşler ana yemeklerini yedikten sonra denize açılacaklardı. İyice dinlenmiş ve enerjik hisseden kardeşler, Japonya'nın Çin'i fethedemeyeceğine emindi.

"Evet, o aşağılık herifler belki birkaç parça koparabilirler ama Çin'i komple yutamazlar. Bu imkânsız!" dedi ortanca Chung hararetle.

"O cüceler, o kadar büyük bir krallığı ele geçiremezler. Çin bizim ağabeyimiz! Japonya sadece kötü bir tohum," diye bağıran küçük kardeş Fatso, ılık çay fincanını sertçe masaya vurarak ona katıldı. "Çin, o adi pisliklere günlerini gösterecek! Bekleyin ve görün!"

Büyük fikirleri olan balıkçıları uğraşmaya değer görmeyen sömürge polisine karşı pansiyonun köhne duvarları arasında kendilerini güvende hisseden zavallı adamlar, on-

ları sömüren güçlü ülkeyle dalga geçiyorlardı. Kardeşler, Çin'in gücüyle övünüyorlardı; kendi hükümdarları onları hayal kırıklığına uğrattığı için kalpleri bir başka ülkenin güçlü olmasını arzuluyordu. Kore, yirmi iki senedir işgal altındaydı. Kardeşlerden en küçük ikisinin hayatları boyunca Kore, Japonya'nın egemenliği altında olmuştu.

"*Ajumoni,*" diye seslendi Fatso neşeyle. "*Ajumoni.*"

"Efendim?" Yangjin, onun biraz daha yemek istediğini biliyordu. İki kardeşinin toplamından daha fazla yiyen, cılız bir genç adamdı.

"Lezzetli çorbandan bir kâse daha alabilir miyim?"

"Evet, elbette."

Yangjin mutfaktan çorbayı getirdi. Fatso kâsesindekileri silip süpürdükten sonra adamlar evden ayrılıp işe gittiler.

Çok geçmeden gecelerini orada geçiren pansiyonerler gelip yıkandılar ve hızla akşam yemeklerini yediler. Pipolarını tüttürdükten sonra yatmaya gittiler. Masaları toplayan kadınlar, adamlar uyuduğu için sade yemeklerini sessizlik içinde yediler. Hizmetkâr kızlar ve Sunja mutfağı toplayıp kirli lavaboyu temizlediler. Yangjin yatmaya hazırlanmadan önce kömürü kontrol etti. Çin'den bahseden kardeşlerin konuşmaları hâlâ aklındaydı. Hoonie, ona haber getiren adamları dikkatle dinler, olumlu anlamda başını sallar ve kararlılıkla nefesini verdikten sonra ayağa kalkıp işleriyle ilgilenirdi. "Ne olursa olsun," derdi, "ne olursa olsun." Çin teslim olsa da olmasa da intikamını alsa da almasa da sebze bahçesindeki zararlı otların temizlenmesi, yalınayak dolaşmak istemiyorlarsa sandaletlerin örülmesi ve sık sık tavuklarını çalmaya çalışan hırsızların uzak tutulması gerekiyordu.

***

Baek Isak'ın yün paltosunun ıslak eteği soğuktan donmuştu ki Isak nihayet pansiyonu bulabildi. Pyongyang'dan

---

* (Kor.) Hanımefendi, orta yaşlı ya da evli kadın anlamına gelen sözcük. Aynı anlamı taşıyan *ajumma* sözcüğüne kıyasla daha resmi ve kibar bir hitaptır. (ç.n.)

yaptığı uzun yolculuk onu çok yormuştu. Karlı kuzeye kıyasla Busan'daki soğuk aldatıcıydı. Güneyde kışlar daha ılıman geçiyor gibi görünüyordu ama denizden esen sert rüzgâr, güçsüz akciğerlerine sızıp onu iliklerine kadar dondurdu. Evden ayrıldığında Isak kendini tren yolculuğu yapacak kadar güçlü hissetmişti ama şimdi tükendiğini hissediyor ve dinlenmesi gerektiğini biliyordu. Busan'daki tren istasyonundan çıktıktan sonra onu Yeongdo'ya götürecek küçük bir tekne buldu ve tekneden iner inmez, bölgede yaşayan kömürcü onu pansiyonun kapısına götürdü. Isak nefesini verip kapıyı tıklattı, yere yığılmak üzereydi. Gece doğru düzgün uyursa yarın daha iyi olacağına inanıyordu.

Yangjin pamukla kaplı ot yatağına yeni yerleşmişken, hizmetkâr genç kız bütün kadınların birlikte uyuduğu ufak odanın kapı çerçevesini tıklattı.

"*Ajumoni*, bir beyefendi geldi. Evin efendisiyle görüşmek istiyor. Yıllar önce erkek kardeşinin burada kaldığını söyledi. Beyefendi burada kalmak istiyor. Bu gece," dedi hizmetkâr kız nefes nefese.

Yangjin kaşlarını çattı. *Hoonie'yi kim arıyor olabilir,* diye geçirdi içinden. Gelecek ay ölümünün üçüncü yıldönümü olacaktı.

Isıtmalı zemin üzerinde çoktan uykuya dalan kızı Sunja hafifçe horluyordu. Gün boyunca örülü kalmaktan dalga dalga olmuş saçları, ışıltılı, siyah bir ipek kumaş gibi yastığına serilmişti. Kızının yanında, işlerini bitirdikten sonra yatmaları için hizmetçilere yetecek kadar yer vardı.

"Ona efendinin vefat ettiğini söylemedin mi?"

"Söyledim. Şaşırmış görünüyordu. Beyefendi, erkek kardeşinin evsahibine mektup yazdığını ama ondan haber almadığını söyledi."

Yangjin doğruldu ve az önce çıkarıp düzgün bir şekilde katlayarak yastığının yanına koyduğu muslin *hanbok*'una* uzandı. Eteği ve ceketinin üzerine kapitone yeleğini giydi. Birkaç ustaca hareketle saçını topuz yaptı.

* İki parçadan oluşan cepsiz ve düğmesiz geleneksel Kore kıyafeti. (ç.n.)

Adamı görünce, hizmetçinin onu neden geri çevirmediğini anladı. Genç bir çam ağacı gibi dimdik ve zarifti, ayrıca sıradışı bir yakışıklılığı vardı: gülümseyen ufak gözleri, güçlü burnu ve uzun boynu... Adamın solgun alnı kırışıksızdı ve bağırarak yemeklerini talep eden ya da hizmetçilere evlenmedikleri için sataşan, saçları kırlaşmış pansiyonerlere hiç benzemiyordu. Genç adamın üzerinde batılı tarz bir takım elbise ve kalın bir kışlık palto vardı. İthal deri ayakkabıları, deri bavulu ve fötr şapkasıyla dar girişte abes duruyordu. Görünüşe bakılırsa adamın, şehir merkezinde tüccarların ya da iş adamlarının kaldığı geniş hanların birinde oda tutacak kadar parası olmalıydı. Busan'da Korelilerin kaldığı bütün hanlar doluydu ama yeterince paranız varsa bir yer bulmak mümkündü. Bu kılıkta kendini zengin bir Japon olarak tanıtabilirdi. Hizmetçi kız, adamın kalmasına izin vermesini umarak ağzı biraz açık bir şekilde bu beyefendiyi izliyordu.

Yangjin ne diyeceğini bilemediği için eğilerek selam verdi. Adamın erkek kardeşinin bir mektup gönderdiğine hiç şüphesi yoktu ama Yangjin okuma yazma bilmiyordu. Birkaç ayda bir okul müdüründen mektuplarını okumasını rica ediyordu fakat bu kış vakit bulamadığı için bunu yapamamıştı.

"*Ajumoni,*" diyen adam da eğilerek onu selamladı. "Umarım sizi uyandırmamışımdır. Tekneden indiğimde hava karanlıktı. Bugüne kadar kocanızın öldüğünden haberim yoktu. Bu kötü haberi duyduğuma çok üzüldüm. Adım Baek Isak. Pyongyang'dan geldim. Kardeşim Baek Yoseb yıllar önce burada kalmıştı."

Kuzey aksanı zarifti ve konuşmasından eğitimli biri olduğu aşikârdı. "Osaka'ya gitmeden önce birkaç hafta burada kalmayı umuyordum."

Yangjin çıplak ayaklarına baktı. Misafir odası çoktan dolmuştu ve onun gibi bir adam kendi odasında uyumak isterdi. Gecenin bu saatinde onu anakaraya götürecek bir sandalcı bulmak zor olurdu.

Isak pantolonundan beyaz bir mendil çıkarıp öksürürken ağzını kapattı.

"Erkek kardeşim neredeyse on sene önce burada kaldı. Onu hatırlıyor olabilirsiniz. Kocanıza hayranlık duyardı."

Yangjin olumlu anlamda başını salladı. Abisi Baek aklında yer etmişti, çünkü o bir balıkçı ya da pazarda çalışan biri değildi. İlk ismi Yoseb'di; adını İncil'de geçen bir kişiden almıştı. Hıristiyan anne-babası, kuzeydeki bir kilisenin kurucularıydı.

"Ama kardeşiniz... O beyefendi size pek benzemiyordu. Kısa boyluydu ve yuvarlak, metal çerçeveli gözlük takıyordu. Japonya'ya gidecekti; gitmeden önce birkaç hafta burada kaldı."

"Evet, evet." Isak'ın yüzü aydınlandı. Yoseb'i on seneyi aşkın bir süredir görmemişti. "Osaka'da karısıyla birlikte yaşıyor. Kocanıza mektup yazan oydu. Kardeşim burada kalmam konusunda ısrar etti. Morina balığı yahniniz hakkında, 'Evdekinden daha güzel,' diye yazmış."

Yangjin gülümsedi. Nasıl gülümsemeyecekti ki?

"Kardeşim, kocanızın çok çalıştığını söyledi." Isak, Hoonie'nin çarpık ayağından ya da yarık damağından bahsetmese de Yoseb mektubunda bunlara elbette değinmişti. Isak bu tür zorlukların üstesinden gelen adamla tanışmak için sabırsızlanmıştı.

"Akşam yemeği yediniz mi?" diye sordu Yangjin.

"Tokum. Teşekkür ederim."

"Size yiyecek bir şeyler ayarlayabiliriz."

"Burada dinlenebilir miyim? Beni beklemediğinizin farkındayım fakat iki gündür seyahat ediyorum."

"Müsait bir odamız yok, efendim. Gördüğünüz gibi, burası geniş bir ev değil..."

Isak içini çektikten sonra dul kadına gülümsedi. Bu onun yüküydü, kadının değil ve kendini kötü hissetmesini istemiyordu. Bavulunu arandı. Kapının yanındaydı.

"Elbette. O hâlde kalacak bir yer bulmak için Busan'a dönmeliyim. Gitmeden önce, buralarda benim için bir oda-

sı olabilecek bir pansiyon biliyor musunuz?" Isak cesareti kırılmış gibi görünmek istemediği için sırtını dikleştirdi.

"Buralarda bir yer yok ve boş bir odamız yok," dedi Yangjin. Eğer onu diğerleriyle aynı odaya koyarsa adamların kokusundan rahatsız olabilirdi. Ne kadar yıkanırlarsa yıkansınlar, giysilerindeki balık kokusu asla çıkmazdı.

Isak gözlerini kapatıp başını yukarı aşağı salladı. Gitmek üzere arkasını döndü.

"Bütün pansiyonerlerin kaldığı odada fazladan bir yer var. Demek istediğim, sadece bir odamız var. Çalışma saatlerine bağlı olarak üç misafir gündüz, üç misafir gece uyuyor. Bir kişiye yetecek kadar yer var ama rahat olmaz. Dilerseniz bakabilirsiniz."

"Sorun olmaz," dedi Isak rahatlayarak. "Çok minnettar olurum. Aylık ücreti ödeyebilirim."

"Alışık olduğunuzdan daha kalabalık olabilir. Kardeşiniz bizimle kalırken, burada o kadar çok adam yoktu. O zaman pansiyon çok yoğun değildi. Belki de..."

"Hayır, hayır. Uzanabileceğim bir köşe yeterli."

"Geç oldu ve bu geceki rüzgâr çok şiddetli." Yangjin aniden pansiyonunun hâlinden mahcup oldu; daha önce hiç böyle hissetmemişti. Genç adam ertesi sabah gitmek isterse, ona parasını geri vermeyi düşündü.

Yangjin, aylık ücretin peşin ödenmesi gerektiğini söyledi. Eğer bir ay dolmadan ayrılmak isterse, kalan parayı ona iade edecekti. Isak'tan yirmi üç yen aldı, bir balıkçıdan aldığı ücretin aynısıydı. Isak yenleri sayıp parayı iki eliyle ona uzattı.

Hizmetçi, Isak'ın çantasını odanın ön tarafına koyduktan sonra saklama dolabından temiz bir yer yatağı almaya gitti. Genç adamın yıkanmak için mutfaktan sıcak su getirilmesine ihtiyacı olacaktı. Hizmetçi kız gözlerini yere çevirse de adamı merak ediyordu.

Yangjin yer yatağını hazırlamasına yardım etmek için hizmetçi kızla birlikte odaya girdi; Isak sessizce onları iz-

ledi. Ardından, hizmetkâr ona sıcak suyla dolu bir kap ve temiz bir havlu getirdi. Daegulu oğlanlar düzgünce yan yana uyuyorlardı ve dul adam, kollarını başının üzerine kaldırmış hâlde yatıyordu. Isak'ın yer yatağı dulunkine paraleldi.

Sabah, adamlar odayı bir pansiyonerle daha paylaşmak zorunda kaldıkları için biraz söyleneceklerdi ama Yangjin onu kapıdan çeviremezdi.

3

Şafak vakti, Chung kardeşler teknelerinden döndüler. Fatso odada uyumaya devam eden yeni pansiyoneri hemen fark etti.

Yangjin'e sırıttı. "Senin gibi çalışkan bir kadının bu kadar başarılı olmasına memnunum. Lezzetli yemeklerinin haberi zenginlere bile ulaşmış. Yakında Japonları da misafir olarak kabul edersin! Umarım ondan, biz zavallılardan aldığın paranın üç katını alıyorsundur."

Sunja başını sallayarak ona baktı ama genç adam bunu fark etmedi. Fatso, Isak'ın takım elbisesinin yanında sallanan kravatı inceledi.

"*Yangban*'lar* önemli görünmek için boyunlarına bunu mu takıyorlar? Bir darağacı ilmeğine benziyor. Böyle bir şeyi yakından hiç görmemiştim! Vay canına, çok yumuşak!" Kardeşlerin en küçüğü kravatı bıyıklarına sürttü. "İpek olabilir. Gerçek ipekten bir darağacı ilmeği!" Kahkaha attı ama Isak kıpırdamadı.

"Fatso-ya† ona dokuma," dedi Gombo sertçe. En büyük kardeşin yüzü çiçek bozuğuyla doluydu ve sinirlenince çukurlu cildi kızarıyordu. Babaları öldüğünden beri iki kardeşiyle o ilgileniyordu.

Fatso mahcup olmuş gibi kravatı bıraktı. Gombo'yu kızdırmaktan nefret ederdi. Kardeşler yıkanıp yemeklerini

---

* Kore'de Joseon hanedanlığı döneminde, geleneksel yönetici sınıfının bir parçası olan, genellikle devlet memurları ve rütbeli askerlerden oluşan, Konfüçyüsçülüğü temsil eden aristokratlarla seçkin aileleridir. (ç.n.)

† (Kor.) *-ya* eki, Korecede yakın yaşlarda, benzer statüde ve birbirini tanıyan kişilerin birbirlerine seslenirken kullandıkları, cinsiyet ayrımı olmayan bir tür belirteçtir. (ed. n.)

yediler, sonra üçü de uykuya daldı. Onların yanında uyumaya devam eden yeni misafirin uykusu arada sırada boğuk bir öksürükle bölünüyordu.

Yangjin mutfağa gidip hizmetkârlara, yeni pansiyonerin uyanması ihtimaline karşı gözlerinin onun üzerinde olmasını söyledi. Uyandığında Isak için sıcak yemek hazırlamalarını söyledi. Sunja bir köşeye çömelmiş tatlı patates temizliyordu, annesi odaya girerken ya da odadan çıkarken başını kaldırmadı. Hizmetkâr kızlar Sunja'nın neden bu kadar sessiz olduğunu anlayamıyorlardı.

Öğlenin ilerleyen saatlerinde Chung kardeşler uyanıp tekrar yemek yediler ve tekneyle açılmadan önce köye tütün almaya gittiler. Gece pansiyonerleri henüz işten dönmemişlerdi, o yüzden ev birkaç saatliğine sakindi. Denizden esen rüzgâr geçirgen duvarlardan ve pencerelerin kenarlarından içeri sızıp odaları birbirlerine bağlayan kısa koridorda fazlasıyla cereyana sebep oluyordu.

Yangjin, kadınların uyuduğu cumbalı odanın ısıtılmış zeminindeki sıcak noktaların birinde bağdaş kurmuş otuyordu. Misafirlerin yıpranmış giysilerinden oluşan yarım düzinelik yığının arasından seçtiği bir pantolonu onarıyordu. Adamların çok az giysisi olduğu ve zahmet vermek istemedikleri için kıyafetleri yeterince sık yıkanmıyordu.

"Nasıl olsa yine kirlenecekler," diyen Fatso bu durumdan şikâyet etse de ağabeyleri, giysilerinin temiz olmasını tercih ediyordu. Yıkamadan sonra Yangjin giysilere elinden geldiğince yama yapardı ve yılda en az bir kez, gömleklerin ve ceketlerin onarılamayacak ya da temizlenemeyecek durumda olan yakalarını değiştirirdi. Yeni pansiyoner her öksürdüğünde başını işinden kaldırıp ona bakıyordu. Yangjin, yerleri temizleyen kızından ziyade düzgün dikişlerine odaklanmaya çalıştı. Sarı parafinli kâğıtla kaplı yerler günde iki kez kısa bir süpürgeyle süpürülüp temiz bir bezle silinirdi.

Evin ön kapısı yavaşça açılınca anne ve kız işlerinden başlarını kaldırıp o yöne baktılar. Kömürcü Jun, parasını almaya gelmişti.

Yangjin onu karşılamak için yerden kalktı. Sunja göstermelik bir şekilde başını eğerek selam verdikten sonra işine geri döndü.

"Karın nasıl?" diye sordu Yangjin. Kömürcünün karısı midesinden rahatsızdı ve zaman zaman yatağa düşüyordu.

"Bu sabah erkenden kalkıp pazara gitti. O kadının para kazanma isteğine engel olamıyorum. Nasıl olduğunu bilirsin," dedi Jun gururla.

"Sen şanslı bir adamsın." Yangjin ona haftalık kömürün ücretini ödemek için cüzdanını çıkardı.

"*Ajumoni*, eğer bütün müşterilerim senin gibi olsaydı asla aç kalmazdım. Her zaman vaktinde ödüyorsun!" Adam keyifle kıkırdadı.

Yangjin ona gülümsedi. Her hafta, kimsenin ona zamanında ödeme yapmamasından şikâyet ederdi ama birçok kişi, bu kış kömürsüz geçirilmeyecek kadar soğuk olduğu için ona para ödeyebilmek uğruna aç kalıyordu. Kömürcü, yolu üzerindeki her evde bir fincan çay içip birkaç atıştırmalığı geri çevirmeyen, iriyarı bir adamdı; böylesine kıtlığın olduğu yıllarda bile asla aç kalmazdı. Karısı, pazardaki en iyi deniz yosunu satıcısıydı ve çok para kazanıyordu.

"Sokağın ilerisindeki o pis köpek Lee-seki bana borcunu ödemiyor..."

"İşler hiç iyi değil. Herkes sıkıntı çekiyor."

"Hayır, işler hiç de iyi değil ama Kyungsangdo'daki en iyi aşçı olduğun için evin pansiyonerlerle dolu. Papaz artık burada mı kalıyor? Ona bir yatak bulabildin mi? Ona, Busan'daki en iyi çipurayı senin pişirdiğini söyledim." Jun havayı koklayıp bir sonraki eve uğramadan önce bir şeyler yiyip yiyemeyeceğini merak etti ama iştahını kabartacak bir koku alamadı.

Yangjin kızına bir bakış atınca Sunja yeri temizlemeyi bırakıp kömürcüye yiyecek bir şeyler hazırlamak için mutfağa gitti.

"Genç adamın, on sene önce burada kalan erkek kardeşinden yemeklerinin methini duyduğunu biliyor muydun? Ah, midenin hafızası kalbinkinden daha iyi!"

"Papaz mı?" Yangjin şaşırmış görünüyordu.

"Kuzeyli genç adam. Onunla dün gece tanıştım, sokaklarda dolaşarak senin evini arıyordu. Baek Isak. Şık görünümlü bir adam. Ona senin evinin yerini gösterdim, aslında ben de uğrayacaktım ama bir aydır beni atlattıktan sonra nihayet ödeme yapacak parayı bulan Cho-seki'ye geç bir teslimat yapmam gerekiyordu."

"Anlıyorum..."

"Her neyse, papaza karımın mide rahatsızlığından ve pazar tezgâhında ne kadar çok çalıştığından bahsedince, bilirsin, hemen oracıkta ona dua edeceğini söyledi. Adam başını eğip gözlerini kapattı! İnsanların o şekilde mırıldanmalarına inanıp inanmadığımdan emin değilim fakat kimseye zararı olacağını da sanmıyorum. Çok yakışıklı bir genç adam, değil mi? Günlük işlerini halletmek için çıktı mı? Evdeyse ona bir merhaba demek isterim."

Sunja ahşap bir tepside sıcak arpa çayı, bir demlik ve bir kâse dumanı tüten tatlı patates getirip adamın önüne koydu. Kömürcü yer minderine oturup hemen sıcak patatesleri yemeye koyuldu. Dikkatle çiğnedikten sonra tekrar konuşmaya başladı.

"Bu sabah karıma nasıl hissettiğini sordum ve bana fena olmadığını söyleyip işe gitti! Belki de dua gerçekten işe yaramıştır. Ha!"

"O bir Katolik mi?" Yangjin onun lafını sık sık bölmek istemezdi ama saatlerce konuşabilecek Jun'la konuşmanın başka bir yolu yoktu. Kocası, bir erkeğe göre Jun'un söyleyecek çok sözü olduğunu söylerdi. "Bir rahip mi?"

"Hayır, hayır, rahip değil. O adamlar daha farklılar. Baek bir Protestan. Evlenebilen türden. Osaka'da yaşa-

yan erkek kardeşinin yanına gidecek. Onunla tanıştığımı hatırlamıyorum." Jun sessizce çiğneyemeye devam edip fincanından küçük yudumlar aldı.

Yangjin'e herhangi bir şey söyleme fırsatı vermeden, "O Hirohito-seki* önce ülkemizi ele geçirdi, en iyi toprakları, pirinci, balığı çaldı; şimdi de gençlerimizi çalıyor," dedi Jun. İçini çekip patatesten bir lokma daha aldı. "Gençleri Japonya'ya gittikleri için suçlamıyorum. Burada para kazanmak mümkün değil. Benim için çok geç ama bir oğlum olsaydı" –Jun duraksadı, çünkü çocuğu yoktu ve bunu düşünmek onu üzüyordu– "onu Hawaii'ye gönderirdim. Karımın orada şeker kamışı tarlasında çalışan akıllı bir yeğeni var. Zahmetli bir iş ama ne olmuş? Bu adi herifler için çalışmıyor. Geçen gün rıhtıma gittiğimde, aşağılık herifler bana ne söylemeye çalıştılar biliyor musun?"

Yangjin küfrettiği için ona kaşlarını çattı. Ev çok ufaktı, mutfaktaki kızlarla o sırada cumbalı odayı silen Sunja her şeyi duyabilirlerdi ve hiç şüphesiz konuşmaya kulak veriyorlardı.

"Sana biraz daha çay getirmemi ister misin?"

Jun gülümseyip boş fincanını iki eliyle ona doğru itti.

"Ülkeyi kaybetmek bizim suçumuz. Bunu biliyorum," diye devam etti Jun. "O kahrolası aristokrat aşağılık herifler bizi sattılar. *Yangban* pisliklerinin birinin bile bir çift hayası yok."

Hem Yangjin hem de Sunja mutfaktaki kızların, kömürcünün atıp tutmasına kıkırdadıklarını biliyorlardı; adam her hafta aynı şeylerden şikâyet ediyordu.

"Köylü olabilirim ama dürüst bir işçiyim, Japonların kontrolü ele almasına izin vermezdim." Kömür tozu kaplı paltosundan temiz, beyaz bir mendil çıkarıp akan burnunu sildi. "Adiler... Neyse, bir sonraki teslimatımı tamamlasam iyi olacak."

---

* Hirohito, 1926 ile 1989 yılları arasında Japonya'yı yöneten, 124. Japon imparatorudur. (ç.n.) Adının sonuna getirilen *-seki* eki, Korecede bir tür hakaret ifadesidir. (ed. n.)

Dul kadın mutfağa giderken ondan biraz beklemesini istedi. Ön kapıda Yangjin, Jun'a bir beze sarılı, yeni toplanmış patatesler verdi. Biri bohçadan kayıp yere düştü. Jun hemen onu alıp paltosunun derin cebine attı. "Değerli bir şeyi asla kaybetmem."

"Karın için," dedi Yangjin. "Lütfen ona selamımı ilet."

"Teşekkür ederim." Jun aceleyle ayakkabılarını giyip evden ayrıldı.

Yangjin kapıda durup adamın uzaklaşmasını izledi ve içeri dönmek için kömürcünün bir sonraki eve girmesini bekledi.

Ev, esip gürleyen adamın gururlu konuşmalarından sonra ona boş geldi. Dizlerinin üzerinde emekleyen Sunja, ön odayı evin geri kalanıyla birleştiren koridoru silmeyi bitirmek üzereydi. Kızın solgun bir ağaç kütüğü gibi sağlam bir vücudu vardı, fiziksel özellikleri annesine çekmişti. Becerikli elleri, kaslı kolları ve kuvvetli bacaklarında çok güç vardı. Kısa ve geniş gövdesi kalındı, zor işler için yaratılmıştı; yüzünde ya da uzuvlarında çok az narinlik vardı ama fiziksel olarak çekiciydi, güzel olmaktan ziyade hoştu. Nereye giderse gitsin Sunja enerjisi ve neşeli tavrı sayesinde hemen fark edilirdi. Pansiyonerler Sunja'yı elde etmeye çalışmaktan asla vazgeçmezlerdi fakat hiçbiri başarılı olamamıştı. Koyu renk gözleri, cilalı beyaz bir yüzeye yerleştirilen berrak nehir taşları gibi parlıyordu ve kahkaha attığında, ona katılmamak elde değildi. Babası Hoonie, doğduğu andan itibaren onun üzerine titremişti ve küçük bir çocukken bile Sunja babasını mutlu etmeyi görevi olarak görmüştü. Yürümeyi öğrenir öğrenmez sadık bir evcil hayvan gibi babasının peşine takılmıştı; annesine hayran olsa da babası ölünce Sunja neşeli bir kızdan düşünceli bir genç kadına dönüşmüştü.

Chung kardeşlerden hiçbirinin evlenmeye maddi gücü yetmezdi ama en büyükleri Gombo, birçok kez Sunja gibi bir kızın yükselmek isteyen bir adam için harika bir eş ola-

cağını söylemişti. Fatso ona hayrandı fakat Sunja onunla aynı yaşta, on altı yaşında olmasına rağmen oğlan kendini, ona baldızı olarak hayranlık duymaya hazırlamıştı. Kardeşlerden biri evlenebilirse, en büyükleri Gombo diğerlerinden önce bir eş alacaktı. Artık bunların hiçbirinin önemi yoktu, çünkü kısa bir süre önce Sunja evlilik şansını kaybetmişti. Hamileydi ve bebeğin babası onunla evlenemezdi. Sunja bunu bir hafta önce annesine itiraf etmişti ama elbette başka kimsenin haberi yoktu.

"*Ajumoni, ajumoni!*" En büyük hizmetçi kız, pansiyonerlerin uyuduğu ön taraftan bağırınca Yangjin odaya koştu. Sunja elindeki bezi bırakıp annesini takip etti.

"Yastıkta kan var! Adam ter içinde!"

İki hizmetçi kızdan büyük olanı Bokhee, sakinleşmek için derin derin nefes aldı. Sesini hiç yükseltmezdi ve amacı diğerlerini korkutmak değildi ama pansiyoner öldü mü yoksa ölmek üzere mi bilmiyordu ve ona yaklaşmaya çok korkuyordu.

Bir süre kimse konuşmadı, sonra Yangjin hizmetkâra odadan çıkıp giriş kapısının orada beklemesini söyledi.

"Sanırım tüberküloz," dedi Sunja.

Yangjin başını sallayarak onayladı. Pansiyonerin hâli, ona Hoonie'nin son birkaç haftasını hatırlatıyordu.

"Eczacıyı çağır," dedi Yangjin, Bokhee'ye, sonra vazgeçti. "Hayır, hayır, bekle. Sana ihtiyacım olabilir."

Ter içinde ve yüzü kıpkırmızı bir hâlde uyuyan Isak, kadınların onu izlediğinin farkında değildi. Mutfaktan yeni dönen ufak kız Dokhee işitilebilir şekilde şaşkınlığını belli edince kız kardeşi onu susturdu. Pansiyoner önceki gece geldiğinde yüzünün solgunluğu fark ediliyordu ama günışığı altında yakışıklı yüzü, bir kavanozda biriken pis yağmur suyu gibi griydi. Öksürdükçe saçtığı sayısız kırmızı nokta yastığına bulaşmıştı. "*Uh-muh,**" dedi Yangjin,

* (Kor.) *Hay aksi, Aman Tanrım* anlamına gelen, genellikle kadınların tercih ettiği nida. (ç.n.)

şaşkın ve gergindi. "Onu hemen buradan çıkarmalıyız. Diğerleri de hastalanabilir. Dokhee-ya, hemen depolama odasındaki her şeyi çıkar. Acele et." Yangjin, onu kocasının hastalandığında yattığı odaya alacaktı ama onu tek başına taşımaya kalkışmaktansa genç adamın evin arka tarafına yürümesi çok daha kolay olurdu.

Yangjin onu uyandırmak için yer yatağının köşesini çekiştirdi.

"Papaz Baek, efendim, efendim!" Yangjin adamın kolunun üst kısmına dokundu. "Efendim!"

En sonunda Isak gözlerini açtı. Nerede olduğunu hatırlayamadı. Rüyasında evdeydi, elma bahçesinin yakınında dinleniyordu; ağaçlarda beyaz çiçekler açmıştı. Kendine gelince pansiyoneri tanıdı.

"Her şey yolunda mı?"

"Tüberküloz musunuz?" diye sordu Yangjin. Herhalde durumunu biliyordu.

Isak başını iki yana salladı.

"Hayır, hastalığı iki sene önce geçirdim. O zamandan beri iyiyim." Isak alnına dokununca saç çizgisi boyunca ne kadar terlediğini hissetti. Başını kaldırmaya çalıştı ancak çok ağırlaşmıştı.

"Ah, şimdi anlıyorum," dedi yastığındaki kırmızı noktaları görünce. "Çok özür dilerim. Size zarar verebileceğimi bilseydim, buraya gelmezdim. Gitmeliyim. Sizi tehlikeye atmak istemiyorum." Isak gözlerini kapadı, çok yorgundu. Hayatı boyunca sağlıksızdı; son tüberküloz enfeksiyonu, geçirdiği çok sayıda hastalıktan sadece biriydi. Anne-babası ve doktorları, Osaka'ya gitmesini istememişlerdi; sadece erkek kardeşi Yoseb, bunun onun için iyi olacağını düşünmüştü. Osaka, Pyongyang'dan daha sıcaktı ve Yoseb, Isak'ın hayatı boyunca gördüğü hastalıklı muamelesinden kurtulmayı çok istediğini biliyordu.

"Eve dönmeliyim," dedi Isak, gözleri hâlâ kapalıydı.

"Trende ölürsünüz. İyileşmekten çok durumunuz iyice

kötüye gider. Doğrulabiliyor musunuz?" diye sordu Yangjin.

Isak doğrulup soğuk duvara yaslandı. Yolculuk esnasında yorgun düştüğünü hissetmişti ama şimdi, üzerinde bir ayı oturuyordu sanki. Nefesini tutup öksürmek için duvara döndü. Kan damlaları duvara saçıldı.

"İyileşene kadar burada kalacaksınız," dedi Yangjin.

Yangjin ve Sunja birbirlerine baktılar. Hoonie bu hastalığa yakalandığında onlar hastalanmamışlardı fakat o günlerde evde olmayan kızları ve pansiyonerleri bir şekilde korumaları gerekiyordu.

Yangjin, genç adamın yüzüne baktı. "Arka odaya kadar yürüyebilir misiniz? Sizi diğerlerinden farklı bir odaya almalıyız."

Isak kalkmaya çalıştı ama yapamadı. Yangjin anladığını belirtir şekilde başını salladı. Dokhee'ye eczacıyı çağırmasını ve Bokhee'ye mutfağa gidip pansiyonerlerin akşam yemeğini hazırlamasını söyledi.

Yangjin, Isak'a yatağında yatmasını söyledi ve üç sene önce kocasını taşıdığı gibi, yer yatağını yavaşça depolama odasına doğru sürükledi.

"Size zarar vermek istemedim," diye mırıldandı Isak.

Genç adam, doğduğu yer dışında dünyanın nasıl bir yer olduğunu görmek istediği ve hastalıklardan asla kurtulamayacağını bilmesine rağmen Osaka'ya gidebilecek kadar iyi olduğu konusunda kendi kendini kandırdığı için kendine lanet etti. Eğer hastalığı temas hâlinde olduğu insanlara bulaştırırsa onun yüzünden öleceklerdi. Ölmesi gerekiyorsa, masumları tehlikeye atmadan bir an önce ölmeyi umdu.

4

Haziran 1932

Genç papazın pansiyona gelip hastalanmasından altı aydan kısa süre önce, yazın başında Sunja şehirdeki yeni balık komisyoncusu Koh Hansu'yla tanıştı.

Sunja'nın pansiyon için pazar alışverişine gittiği o sabah, denizden esen rüzgâr havayı serinletiyordu. Annesinin onu sırtına bağlayarak taşıdığı bebekliğinden beri Nampo-dong'daki açık hava pazarına gidiyordu; daha sonra küçük bir kız olduğunda, babası ayaklarını sürüyerek oraya giderken onun elinden tutardı, çarpık ayağı yüzünden gidiş ve dönüş neredeyse birer saat sürerdi. Pazar alışverişini babasıyla yapmak annesiyle yapmaktan daha eğlenceliydi, çünkü köydeki herkes yol boyunca babasını içtenlikle selamlardı. Hoonie'nin biçimsiz ağzı ve beceriksiz adımları, ailesi, pansiyon ve kiracılar hakkında komşuların sorduğu nazik sorularla kayboluyor gibiydi. Hoonie hiçbir zaman çok konuşmazdı ama kızı, birçok kişinin onun sessiz onayını, dürüst gözlerinin düşünceli bakışlarını aradığını o yaşında bile fark edebiliyordu.

Hoonie öldükten sonra pansiyon alışverişini yapma görevi Sunja'ya verildi. Alışveriş güzergâhı annesi ve babasının ona öğrettiğinden pek farklı değildi: Önce taze sebze-meyve, sonra kasaptan çorbalık kemikler alıyor; ardından yere serdikleri, balmumuyla kaplanmış turkuaz ve kırmızı bezlerin üzerine göz alıcı bir şekilde dizdikleri baharat dolu kâselerin, henüz saatler önce yakalanmış pırıl

pırıl kılkuyruk ya da dolgun mercan balıklarının yanında çömelerek oturan pazar *ajumma*'larından* birkaç ürün alıyordu. Kore'de türünün en büyüklerinden biri olan deniz mahsülü pazarı, çakıllar ve taş parçalarıyla örtülü kayalık sahil boyunca uzanıyordu ve *ajumma*'ların her biri kendi kare tentesinin altından mümkün olduğunca yüksek sesle bağırıyordu.

Sunja, kömürcünün karısından en kaliteli deniz yosununu satın alıyordu. *Ajumma,* yeni balık komisyoncusunun pansiyoner kıza baktığını fark etti.

"Utanmaz adam. Nasıl bakıyor! Neredeyse baban olacak yaşta!" Yosun satan *ajumma* gözlerini devirdi. "Bir erkeğin zengin olması ona, iyi bir aileden gelen hoş bir kıza sarkıntılık yapma hakkı vermez."

Sunja başını kaldırınca açık renk takım elbiseli ve beyaz deri ayakkabılı, batılı tarzda giyinmiş yeni adamı gördü. Diğer deniz mahsulleri komisyoncularıyla birlikte, oluklu sac ve ahşaptan inşa edilmiş ofislerin orada duruyordu. Film afişlerindeki aktörler gibi kırık beyaz bir Panama şapkası takan Koh Hansu, koyu renk kıyafetler giyen diğer adamların arasında süt beyazı tüyleri olan zarif bir kuş gibi göze çarpıyordu. Adam dikkatle ona bakarken etrafında konuşan adamlara dikkatini vermiyordu. Komisyoncular, pazardaki bütün toptan balık satışını kontrol ediyorlardı. Fiyatları belirleme güçlerinin olmasının yanı sıra, avını satın almayı reddederek diledikleri tekne kaptanını ya da balıkçıyı cezalandırabilirlerdi; aynı zamanda rıhtımı kontrol eden Japon yetkililerle muhatap oluyorlardı. Herkes komisyonculara saygı gösterir ve çok az kişi onların yanında kendini rahat hissederdi. Komisyoncular nadiren grupları dışındaki insanlarla sosyalleşirlerdi. Pansiyondaki kiracılar, onlardan pürüzsüz beyaz elleri balık kokmadan balık satışından kâr eden, başkasının işine karışan, küstah

* (Kor.) Orta yaşlı ya da evli kadın. (ç.n.)

tüccarlar olarak bahsederlerdi. Ne olursa olsun balıkçılar, balıkları satın almak ve av iyi gitmediğinde avans vermek için hazırda nakit parası olan bu adamlarla iyi geçinmek zorundaydılar.

"Senin gibi bir kız elbette şık bir erkek tarafından fark edilir fakat bu fazla güvenilmez görünüyor. Aslen Jejulu* ama Osaka'da yaşıyor. Duyduğuma göre, kusursuz bir şekilde Japonca konuşabiliyormuş. Kocam, onun diğerlerinin hepsinin toplamından daha akıllı fakat kurnaz olduğunu söyledi. *Uh-muh!* Hâlâ sana bakıyor!" Yosun satan *ajumma* köprücük kemiğine kadar kıpkırmızı oldu.

Adamdan tarafa bakmak istemeyen Sunja başını iki yana salladı. Pansiyonerler onunla flört ettiklerinde, onlara aldırmayıp işine bakardı ve şimdi de aynı şekilde davranacaktı.

"Annemin sevdiği yosundan alabilir miyim?" Sunja kumaş gibi katlanmış, kalitesine göre fiyatlandırılıp dizilmiş, dikdörtgen biçimli kuru yosun yığınlarıyla ilgileniyormuş gibi yaptı.

Kendini toparlayan *ajumma* gözlerini kırpıştırdıktan sonra Sunja için kocaman bir yosun tomarını kâğıda sardı. Kız, bozuk paraları sayıp verdikten sonra paketi kadından aldı.

"Annen şimdi kaç pansiyoner ağırlıyor?"

"Altı." Sunja, gözünün ucuyla adamın bir başka komisyoncuyla konuştuğunu ama hâlâ ona doğru baktığını görebiliyordu. "İşi başından aşkın."

"Elbette, öyle olmalı! Sunja-ya, bir kadının hayatı sürekli çalışmak ve acı çekmekten ibarettir. Acı çekmek ve daha fazla acı çekmek. Buna kendini hazırlasan iyi edersin. Artık sen de bir kadın olmak üzeresin, o yüzden birinin sana bunu söylemesi gerekir. Bir kadının hayat kalitesini, tamamen evlendiği erkek belirler. İyi bir adam düzgün bir hayat, kötü bir adam lanetli bir hayat demektir ama ne olursa olsun, her zaman acı çekmeye hazır ol ve çok çalış-

* Güney Kore'deki en büyük ada. (ç.n.)

maya devam et. Kimse zavallı bir kadının bakımını üstlenmez, kendimizden başka kimsemiz yok."

Bayan Jun, her zaman şiş olan karnına hafifçe vurup yeni gelen müşterisiyle ilgilenerek Sunja'nın eve dönmesine izin verdi.

Akşam yemeğinde Chung kardeşler bütün avlarını satın alan Koh Hansu'dan bahsettiler.

"Bir komisyoncuya göre fena değil," dedi Gombo. "Aptallara ayıracak vakti olmayan, onun gibi akıllı bir adamı tercih ederim. Koh pazarlık yapmaz. Tek fiyat verir ve yeterince adildir. Diğerleri gibi balıkçıları aldatmaya çalıştığını sanmıyorum ama onu reddedemezsin."

Fatso, buz komisyoncusunun ona, Jejulu balık komisyoncusunun akıl almaz derecede zengin olduğunu söylediğini ekledi. Haftanın sadece üç günü Busan'a geliyormuş ve Osaka ile Seul'de yaşıyormuş. Herkes ona Patron diyormuş.

***

Koh Hansu her yerde gibiydi. Sunja pazara her gittiğinde adam ilgisini gizlemeye çalışmadan onun karşısına çıkıyordu. Genç kız, adamın bakışlarına aldırmayıp işini halletmeye çalışsa da onu karşısında bulduğu anda yüzü kızarıyordu.

Bir hafta sonra, Koh Hansu onunla konuştu. Sunja alışverişini yeni bitirmişti ve onu adaya götürecek tekneye doğru yolda tek başına yürüyordu.

"Genç hanım, bugün pansiyonda akşam yemeği için ne pişireceksiniz?"

Yalnızlardı ama işlek pazara yakın sayılırlardı.

Sunja başını kaldırıp ona baktıktan sonra yanıt vermeden hızlı adımlarla ilerledi. Kalbi korkudan gümbür gümbür atarken, adamın onu takip etmemesini umdu. Tekne yolculuğu sırasında adamın sesini hatırlamaya çalıştı; kibar olmaya çalışan güçlü birinin sesiydi. Ayrıca konuşmasında hafif bir Jeju aksanı vardı, bazı sesli harfleri uza-

tıyordu; Busanlıların konuşmasından farklıydı. "Akşam yemeği" sözcüğünü tuhaf telaffuz etmişti ve Sunja adamın ne dediğini hemen anlayamamıştı.

Ertesi gün, Sunja eve dönerken Hansu ona yetişti.

"Neden evli değilsin? Yaşın gelmiş görünüyor."

Sunja adımlarını hızlandırıp onu yine geride bıraktı. Adam onu takip etmedi.

Sunja ona cevap vermese de Hansu onunla konuşmaya çalışmaktan vazgeçmedi. Her defasında sadece bir soru soruyordu, asla daha fazla değil ve sorusunu asla tekrarlamıyordu ama Sunja'yı her gördüğünde, eğer işitebilecek mesafedeyse ona bir şey diyordu ve genç kız tek kelime etmeden aceleyle oradan uzaklaşıyordu.

Hansu, kızın onu yanıtsız bırakmasından dolayı yılmadı; eğer genç kız onunla çene çalmaya çalışsaydı, onun sıradan olduğunu düşünürdü. Görünüşü hoşuna gidiyordu; örgülü parlak saçı, uzun kuşağı düzgünce bağlı beyaz, kolalı bluzunun altına saklı dolgun göğüsleri, hızlı ve emin adımları. Genç elleri çok çalıştığını gösteriyordu; çayevinde çalışan bir kızın yumuşak ve becerikli ellerine ya da soylu bir kızın narin, solgun ellerine sahip olmadığını görebiliyordu. Hoş vücudu sıkı ve yuvarlaktı; kıyafetinin uzun beyaz kollarının altında gizlenen kollarının üst tarafı, yumuşacık ve rahatlatıcı görünüyordu. Kızın vücudunun gizli mahremiyeti onu heyecanlandırıyordu; tenini görmeyi arzuluyordu. Ne zengin ne de fakir bir adamın kızıydı fakat duruşunda farklı bir şey, bir tür gaye vardı. Hansu onun kim olduğunu ve nerede yaşadığını öğrenmişti. Kızın alışveriş rutini her gün aynıydı. Sabahları pazara gelip işini hallettikten sonra oyalanmadan hemen eve dönüyordu. Zamanla tanışacaklarını biliyordu.

Haziranın ikinci haftasıydı. Sunja, o günlük alışverişini bitirmişti ve kollarına taktığı dolu sepetleri taşıyarak eve dönüyordu. Üniformalarının ceket düğmeleri açık üç Japon lise öğrencisi, balık tutmaya limana doğru gidiyor-

lardı. Hava kıpırdamadan oturmak için çok sıcaktı ve oğlanlar okulu asmışlardı. Yeongdo'ya giden tekneye doğru ilerleyen Sunja'yı fark edince kıkırdayan oğlanlar kızın etrafını sardı; en uzun boyluları olan cılız, solgun tenli çocuk Sunja'nın sepetindeki uzun, sarı kavunlardan birini aldı. Onu Sunja'nın kafasının üzerinden arkadaşına attı.

"Ver onu bana," dedi sakince Sunja; bunu Korece söylemişti ve oğlanların feribota binmeyeceğini umuyordu. Bu tür olaylar anakarada sıklıkla yaşanırdı ama Yeongdo'da daha az Japon vardı. Sunja beladan bir an önce uzaklaşmanın önemli olduğunu biliyordu. Japon öğrenciler, Koreli çocuklarla alay ederlerdi ve arada sırada bunun tersi de görülürdü. Küçük Koreli çocuklar asla tek başlarına dolaşmamaları konusunda uyarılırdı fakat Sunja on altı yaşında, güçlü bir kızdı. Japon çocukların onun daha genç olduğunu sanmış olabileceklerini düşünüp daha otoriter bir sesle konuşmaya çalıştı.

"Ne? Ne dedi?" diye aralarında Japonca konuşarak kıs kıs güldüler. "Ne dediğini anlamıyoruz, seni kokuşmuş sürtük."

Sunja etrafına baktı, kimse onları izlemiyormuş gibi görünüyordu. Teknenin yanında duran tekneci, oradaki iki adamla konuşuyordu ve pazarın dış çevresine yakın *ajumma*'lar işleriyle meşgullerdi.

"Hemen onu bana ver," dedi Sunja kendinden emin bir sesle ve sağ elini uzattı. Sepeti dirseğinin iç tarafına yerleştirmişti ve dengesini korumak giderek zorlaşıyordu. Ondan bir baş daha uzun olan cılız oğlana gözlerini dikti.

Onlar Japonca konuşmaya devam edip gülüşürken Sunja ne dediklerini hiç anlamıyordu. İki oğlan sarı kavunu birbirlerine atarak oynarken üçüncüsü Sunja'nın sol koluna asılı, artık yere bırakmaktan korktuğu sepeti karıştırıyordu.

Oğlanlar ya onunla yaşıt ya da ondan biraz küçüklerdi ama güçlü ve öngörülemez bir enerjileri vardı.

En kısa boyluları olan üçüncü oğlan, sepetin en altından sığır kuyruklarını çıkardı.

"Köpek yiyen *yobo*'lar* şimdi de köpeklerin yiyeceklerini çalıyorlar! Senin gibi kızlar kemik mi yiyor? Seni aptal sürtük."

Sunja, çorbalık kemikleri geri almaya çalışarak ellerini havada savurdu. Kesin olarak anladığı tek kelime *yobo*'ydu; normalde "canım" anlamına geliyordu ama aynı zamanda Japonların, Korelileri tanımlamak için kullandığı aşağılayıcı bir sıfattı.

Kısa boylu oğlan bir kemiği burnuna götürüp koklarken suratını ekşitti.

"İğrenç! *Yobo*'lar bu pisliği nasıl yiyorlar?"

"Hey, o pahalı! Onu yerine koy!" diye bağırdı Sunja ağlamasına engel olamadan.

"Ne? Seni anlamıyorum, aptal Koreli. Neden Japonca konuşmuyorsun? İmparator'a bağlı tüm sadık vatandaşların Japonca konuşmayı bilmesi gerekiyor! Sen sadık bir vatandaş değil misin yoksa?"

Uzun boylu oğlan diğerlerine aldırmadı. Sunja'nın göğüslerini süzmekle meşguldü.

"*Yobo*'nun gerçekten iri göğüsleri var. Japon kızları narin olur, bu damızlık hayvanlar gibi değiller."

Korkuya kapılan Sunja aldığı malzemeleri bırakıp yürümeye karar verdi ama oğlanlar etrafını tekrar sararak geçmesini engellediler.

"Hadi, onun kavunlarını sıkalım." Uzun boylu oğlan, sağ eliyle Sunja'nın sol göğsünü kavradı. "Çok güzel ve sulu. Bir ısırık almamı ister misin?" Oğlan kızın göğüslerine yaklaşarak ağzını kocaman açtı.

Kısa boylu oğlan, Sunja'nın kıpırdayamaması için hafiflemiş sepetini sıkıca tuttuktan sonra sağ memesinin ucunu işaret ve başparmaklarının arasına alıp sıktı.

* Korecede *sevgilim, tatlım, canım* anlamına gelen bir sözcük. Japoncada *görgüsüz, kaba kimse.* (ç.n.)

Üçüncü oğlan, "Onu bir yere götürüp o uzun eteğinin altında ne olduğunu görelim," diye önerdi. "Balık tutmayı boş verin! Avımız o olabilir."

Uzun boylu olan kasıklarını genç kıza doğru yaklaştırdı. "Yılan balığımın tadına bakmayı ne kadar istiyorsun?"

"Bırakın beni. Yoksa çığlık atacağım," dedi Sunja ama boğazının kasıldığını hissetti. Sonra uzun boylu oğlanın arkasında duran adamı fark etti.

Hansu tek eliyle oğlanın ensesindeki kısa saçları tutup diğer eliyle ağzını kapattı. "Yaklaşın," diye tısladı diğerlerine, ki onlar da korkudan gözlerini kocaman açmış arkadaşlarını terk etmemişlerdi.

"Siz aşağılık pislikler gebermelisiniz," dedi kusursuz bir Japon argosuyla. "Eğer bu hanımı bir daha rahatsız ederseniz ya da çirkin yüzlerinizi bu bölgede görürsem, sizi öldürtürüm. Sizi ve ailenizi, tanıdığım en iyi Japon katillerine öldürtürüm ve kimse öldüğünüzü bile bilmez. Anne-babalarınız Japonya'nın zavallıları olduğu için buraya yerleşmek zorunda kaldınız. Bu insanlardan daha iyi olduğunuza dair aptalca fikirlere kapılmayın." Hansu sözlerine devam ederken gülümsedi. "Sizi şimdi de öldürebilirim, kimse kılını kıpırdatmaz ama bu fazla kolay olur. Canım istediğinde sizi yakalatır, size işkence ettirir, sonra da öldürtürüm. Bugün sizi sadece uyarıyorum çünkü bağışlayıcıyım ve yanımızda genç bir hanım var."

İki oğlan sessizce arkadaşlarının pörtleyen gözlerine bakıyordu. Fildişi rengi takım elbiseli ve beyaz deri ayakkabılı adam, oğlanın saçını giderek daha sert bir şekilde çekiyordu. Oğlan çığlık atmayı bile denemedi, çünkü adamın acımasız tutuşundaki korkutucu gücü hissedebiliyordu.

Adam tam bir Japon gibi konuşuyordu fakat oğlanlar hareketlerinden onun Koreli olduğunu çıkardılar. Kim olduğunu bilmiyorlardı ancak adamın tehditlerini yerine getirebileceğinden en ufak şüpheleri yoktu.

"Özür dileyin, pislikler," dedi Hansu oğlanlara.

"Çok özür dileriz." Resmi bir şekilde başlarını eğerek Sunja'yı selamladılar.

Sunja ne yapacağını bilemeden onlara baktı.

Oğlanlar tekrar eğildiler ve Hansu çocuğun saçını tutan elini hafifçe gevşetti.

Hansu, Sunja'ya dönüp gülümsedi.

"Özür dilediler. Japonca, elbette. Senden Korece özür dilemelerini ister misin? Onlara bunu yaptırabilirim. İstersen senin için bir mektup bile yazdırabilirim onlara."

Sunja başını iki yana salladı. Uzun boylu oğlan ağlamaya başlamıştı.

"Onları denize atmamı ister misin?"

Hansu şaka yapıyordu ama Sunja gülümseyemedi. Genç kız tekrar başını iki yana salladı. Oğlanlar onu bir yere sürükleyebilirlerdi ve kimsenin haberi olmazdı. Neden Koh Hansu onların anne-babalarından korkmuyordu? Japon bir öğrenci, Koreli yetişkin bir adamın başını belaya sokabilirdi, elbette. Neden endişelenmiyordu? Sunja ağlamaya başladı.

"Bir şey yok," dedi Hansu ona kısık bir sesle ve uzun boylu çocuğu bıraktı.

Oğlanlar kavunu ve kemikleri sepetlere geri koydular.

"Çok üzgünüz," dediler yere kadar eğilerek.

"Bir daha sakın buraya gelmeyin. Anlıyor musunuz, pislik beyinliler?" dedi Hansu Japonca, Sunja'nın ne dediğini anlamaması için tatlılıkla gülümsüyordu.

Oğlanlar tekrar karşılarında eğildiler. Uzun boyluları, üniformasına biraz işemişti. Kasabaya doğru yürümeye başladılar.

Sunja sepetlerini yere bırakıp hıçkırarak ağladı. Kollarında derman kalmamıştı. Hansu omzuna hafifçe vurdu.

"Yeongdo'da yaşıyorsun."

Sunja olumlu anlamda başını salladı.

"Annen pansiyonun sahibi."

"Evet, efendim."

"Seni evine götüreceğim."

Sunja başını iki yana salladı.

"Size yeterince zahmet verdim. Eve kendim gidebilirim." Sunja başını kaldıramadı.

"Dinle, yalnız dolaşmamaya ve gece dışarıda olmamaya özen göstermek zorundasın. Pazara tek başına gidersen, ana yollardan ayrılmamalısın. Her zaman insanların görebileceği yerde kal. Artık kızları arıyorlar."

Sunja ne demek istediğini anlamadı.

"Sömürge hükümeti. Çin'deki askerlere göndermek için. Kimseyi takip etme. Sana Çin'de ya da Japonya'da iyi bir iş olduğunu söyleyecek birileri çıkabilir, muhtemelen Koreli bir kadın ya da erkek olacaktır. Tanıdığın biri bile olabilir. Dikkatli ol, sadece o aptal oğlanları kastetmiyorum. Onlar sadece kötü çocuklar. Ama dikkat etmezsen o oğlanlar bile sana zarar verebilirler. Anlıyor musun?"

Sunja bir iş aramıyordu ve adamın ona neden bunları söylediğini anlamadı. Kimse ona evden uzakta çalışma teklifi sunmamıştı. Zaten annesini asla bırakmazdı ama adam haklıydı. Bir kadının gözden düşürülmesi her zaman mümkündü. Soylu kadınların kendilerini korumak ya da namusları lekelenirse intihar etmek için bluzlarına gümüş bıçaklar sakladığı söylenirdi.

Hansu ona bir mendil verince Sunja yüzünü sildi.

"Eve gitmelisin. Annen endişelenir."

Hansu tekneye kadar ona eşlik etti. Sunja, sepetlerini teknenin zeminine koyup oturdu. Sadece iki yolcu daha vardı.

Sunja başını eğerek selam verdi. Koh Hansu yine onu izliyordu fakat bu kez yüzündeki ifade öncekinden farklıydı; endişeli görünüyordu. Tekne rıhtımdan uzaklaşırken, adama teşekkür etmediğini fark etti.

5

Koh Hansu onu feribota bindirirken Sunja dikkati dağılmadan onu yakından gözlemleme fırsatı bulmuştu. Hatta düzgün bir şekilde taradığı siyah saçlarındaki mentollü briyantinin kokusunu bile alabiliyordu. Hansu, iriyarı bir adamın geniş omuzlarına ve kalın, güçlü bedenine sahipti; bacakları pek uzun değildi ama adamın boyu kısa da sayılmazdı. Muhtemelen, otuz altı yaşındaki annesiyle aynı yaştaydı. Açık kahverengi alnı hafifçe kırışıktı ve keskin elmacık kemiklerine solgun kahverengi lekeler ve çiller yerleşmişti. Yüksek kemerinin altında küçük bir çıkıntı olan dar burnu, biraz Japonlara benzemesine sebep oluyordu, burun deliklerinin çevresindeyse çatlamış küçük kılcal damarlar vardı. Kahverengiden ziyade siyaha yakın koyu renk gözleri, uzun bir tünel gibi ışığı yutuyordu ve Hansu ona baktığında, Sunja midesinde rahatsızlık verici bir duygu hissetti. Hansu'nun batılı tarzdaki takım elbisesi zarif ve bakımlıydı; pansiyonerlerin aksine, etrafına yaptığı işin ya da denizin kokusunu saçmıyordu.

Pazara gittiği bir sonraki gün Sunja, onu komisyoncuların ofisinin önünde bir grup işadamıyla gördü ve adam onu fark edene kadar bekledi. Sunja başını eğerek onu selamladı. Hansu, genç kızın selamına hafifçe karşılık verdikten sonra işine döndü. Sunja alışverişini bitirdikten sonra adaya giden tekneye doğru yürürken adam ona yetişti.

"Biraz vaktin var mı?" diye sordu.

Sunja'nın gözleri kocaman oldu. Ne demek istiyordu?

"Konuşmak için."

Sunja hayatı boyunca erkeklerin arasında olmuştu. Onlardan hiç korkmamıştı ya da yanlarında kendini tuhaf hissetmemişti ama Hansu'nun yanındayken ne söyleyeceğini bilemiyordu. Hatta onun için, adamın yanında durmak bile zordu. Sunja yutkunup onunla pansiyonerlerle konuştuğu gibi konuşmaya karar verdi; o on altı yaşındaydı, ürkek bir çocuk değildi.

"Geçen gün yardım ettiğiniz için size minnettarım."

"Önemli değil."

"Bunu daha önce söylemem gerekirdi. Teşekkür ederim."

"Seninle konuşmak istiyorum. Burada değil."

"Nerede?" Aslında onunla neden konuşmak istediğini sorması gerektiğini düşündü sonra.

"Evinizin arkasındaki sahile gelirim. Denizin sığ olduğu kocaman siyah kayaların oraya. Oradaki koyda çamaşır yıkıyorsun." Hansu, hayatı hakkında biraz bilgi sahibi olduğunu bilmesini istiyordu. "Yalnız gelebilir misin?"

Sunja gözlerini alışveriş sepetine çevirdi. Ona ne söyleyeceğini bilmiyordu ama onunla biraz daha konuşmak istiyordu. Ancak annesi buna asla izin vermezdi.

"Yarın sabah evden çıkabilir misin? Bu saatlerde?"

"Bilmiyorum."

"Öğleden sonrası daha mı uygun?"

"Adamlar evden ayrıldıktan sonra olabilir sanırım," derken sesinin giderek zayıfladığını duydu.

***

Hansu, kara kayaların orada gazete okuyarak onu bekliyordu. Denizin rengi, Sunja'nın hatırladığından daha maviydi ve uzun, ince bulutlar daha solgun görünüyordu... O oradayken her şey daha canlıydı. Okuduğu gazetenin köşeleri rüzgârda dalgalanmaya başlayınca adam sayfaları daha sıkı tuttu ama onun yaklaştığını gördüğünde gazeteyi katlayıp kolunun altına sıkıştırdı. Genç kıza doğru ilerlemek yerine onun ona yaklaşmasını bekledi. Sunja emin

adımlarla ilerlemeye devam etti, kafasında kocaman bir kirli çamaşır bohçası taşıyordu.

"Efendim," dedi sesinin ürkek çıkmamasına özen göstererek. Başını eğerek selam veremezdi, o yüzden bohçayı indirmek için ellerini başının üstüne götürdü. Ancak Hansu başının üstündeki yükü kaldırmak için hemen uzanıp aldığı çamaşırları kuru kayalara bırakırken Sunja sırtını dikleştirdi.

"Efendim, teşekkür ederim."

"Bana *Oppa** diyebilirsin. Erkek kardeşin yok, benim de kız kardeşim yok. Sen benim kız kardeşim olabilirsin."

Sunja bir şey söylemedi.

"Burası güzel." Hansu denizin ortasındaki alçak dalga kümesini izleyip ufka odaklandı. "Jeju kadar güzel değil ama benzer bir his uyandırıyor. İkimiz de adalıyız. Bir gün adada yaşayan insanların farklı olduklarını anlayacaksın. Biz daha özgürüz."

Sesi Sunja'nın hoşuna gidiyordu; erkeksi, melankolik bir havası olan bilgili bir sesti.

"Muhtemelen bütün hayatını burada geçireceksin."

"Evet," dedi Sunja. "Burası benim evim."

"Ev," dedi Hansu düşünceli bir biçimde. "Babam, Jeju'da portakal çiftçisiydi. Ben on iki yaşımdayken ikimiz Osaka'ya taşındık; Jeju'yu memleketim olarak görmüyorum. Annem ben çok küçükken öldü." O an kıza, gözleri ve geniş alnıyla annesinin tarafından birine benzediğini söylemedi.

"Çok fazla çamaşır var. Eskiden babamın çamaşırlarını ve kendiminkileri yıkardım. Bundan nefret ederdim. Zengin olmanın en güzel yanlarından biri, giysilerini yıkayan ve yemeklerini pişiren birilerinin olması."

Sunja neredeyse yürümeyi öğrendiği günden beri çamaşır yıkıyordu. Çamaşır yıkamak onun için sorun değildi. Ütü yapmak daha zordu.

"Çamaşır yıkarken ne düşünüyorsun?"

---

* (Kor.) Ağabey. (ç.n.)

Hansu, kızın hayatı hakkında her şeyi zaten biliyordu ama bu, onun düşüncelerini bilmekten farklıydı. Birinin aklından neler geçtiğini bilmek istediğinde, çok soru sormak onun yöntemiydi. Birçok insan düşüncelerini kelimelerle dile getirir ve daha sonra eylemleriyle onları doğrulardı. Doğruyu söyleyenlerin sayısı, yalan söyleyenlerinkinden fazlaydı. Çok az kişi iyi yalan söyleyebilirdi. Onu en çok hayal kırıklığına uğratan, ilgi gösterdiği birinin bir başkasından hiç de farklı olmadığını görmekti. Akıllı kadınları aptallara, çalışkan kadınları sadece sırtüstü yatmayı bilen, tembel kadınlara tercih ederdi.

"Küçük bir çocukken, babamın ve benim sadece birer takım elbisemiz vardı; o yüzden giysilerimizi yıkadığımda onları gece kurutmaya çalışmak ve ertesi sabah hâlâ nemliyken giymek zorundaydık. Bir keresinde –sanırım on ya da on bir yaşındaydım– ıslak giysileri daha çabuk kurutmak için sobanın yanına koyup akşam yemeğimizi pişirmeye gittim. Arpa lapası yiyecektik ve onu ucuz bir tencerede pişirdiğim için sürekli karıştırmak zorundaydım, aksi hâlde dibi hemen tutardı. Yemeği hazırlarken burnuma berbat bir koku geldi. Meğer babamın ceketinin yanmasına, kolunda kocaman bir delik açılmasına sebep olmuşum. Beni çok kötü azarladı." Hansu, babasından yediği dayağı hatırlayınca güldü. "Sukabağı kadar boş bir kafan var! İşe yaramaz, aptal bir evlatsın!" Bütün kazancını içkiye yatıran babası, onları geçindiremediği için asla kendisini suçlamazdı ve ormandan yiyecek toplayarak, avlanarak ya da küçük hırsızlıklara başvurarak onları hayatta tutan oğluna çok sert davranırdı.

Sunja, Koh Hansu gibi birinin kendi çamaşırlarını yıkayabileceğini hayal edemiyordu. Giysileri çok şıktı ve iyi dikilmişti. Şimdiye kadar onu birkaç farklı beyaz takım elbise ve beyaz ayakkabı giyerken görmüştü. Kimse onun gibi giyinmiyordu.

Sunja'nın söyleyecek bir şeyi vardı.

"Çamaşır yıkarken, bunu doğru düzgün yapmayı düşünüyorum. Bu, sevdiğim işlerden biri çünkü bir şeyi olduğundan daha iyi bir hâle getirebilirim. Atmak zorunda kaldığımız kırık bir çömlek gibi değil."

Hansu ona gülümsedi. "Uzun bir süredir seninle vakit geçirmek istiyordum."

Sunja bir kez daha sebebini sormak istedi ama aslında pek önemi yoktu.

"Güzel bir yüzün var," dedi Hansu. "Dürüst görünüyorsun."

Pazarcı kadınlar ona bunu daha önce de söylemişti. Sunja doğru düzgün pazarlık edemezdi, bunu denemeye bile kalkışmazdı. Ancak bu sabah annesine, Koh Hansu'yla buluşacağını söylememişti. Hatta ona sataşan Japon öğrencilerden bile bahsetmemişti. Önceki gece, çamaşırları her zaman onunla birlikte yıkayan Dokhee'ye işini kendi başına halledebileceğini söylemişti ve Dokhee işten kurtulduğuna çok sevinmişti.

"Bir sevgilin var mı?" diye sordu Hansu.

Sunja'nın yanakları kızardı. "Hayır."

Hansu gülümsedi. "Neredeyse on yedi yaşındasın. Ben otuz dört yaşımdayım. Yaşım seninkinin tam olarak iki katı. Senin ağabeyin ve arkadaşın olacağım. Hansu-oppa. Bu hoşuna gider mi?"

Sunja onun kara gözlerine bakarken, babasının hastalığını atlatmasını dilediği günlerden beri hiçbir şeyi bu kadar çok istemediğini düşündü. Babasını anımsamadan ya da sesini zihninde duymadan bir gün bile geçirmiyordu.

"Çamaşırları ne zaman yıkıyorsun?"

"Her üç günde bir."

"Bu saatte mi?"

Sunja başıyla onayladı. Derin bir nefes alırken ciğerleri ve kalbi, beklenti ve merakla doldu. Açık yeşil ile mavi renklerde dalgalanan suyun enginliğini, suyla taşlı sahil arasında kalan kara kayaların etrafındaki küçük beyaz

çakıllarıyla bu sahili hep sevmişti. Buradaki sessizlik ona kendini güvende ve hoşnut hissettiriyordu. Neredeyse hiç kimse buraya gelmezdi ve artık buraya asla aynı gözle bakmayacaktı.

Hansu onun ayaklarının dibinden pürüzsüz, düz bir taş aldı; ince gri çizgileri olan siyah bir taştı. Cebinden, toptan satışı yapılan balık sandıklarını işaretlerken kullandığı bir parça beyaz tebeşir çıkarıp taşın altına bir X çizdi. Çömelip etraflarını saran devasa kayaları yokladı ve bank yüksekliğindeki orta boy bir kayada kuru bir çatlak buldu.

"Eğer buraya geldiğimde seni bulamazsam ve işe dönmem gerekirse, bu taşı bu kayanın boşluğuna bırakacağım, böylece geldiğimi anlayacaksın. Eğer buraya geldiğinde beni bulamazsan, bu taşı aynı noktaya bırakmanı istiyorum, böylece beni görmeye geldiğini bilirim."

Hansu hafifçe onun koluna dokunup gülümsedi.

"Sunja-ya, şimdi gitsem iyi olacak. Daha sonra görüşürüz, olur mu?"

Sunja onun uzaklaşmasını izledi ve adam gözden kaybolur kaybolmaz yere çömelip çamaşırları yıkamaya başlamak için bohçayı açtı. Kirli bir gömlek çıkarıp serin suda ıslattı. Her şey değişmişti.

***

Üç gün sonra Sunja onunla görüştü. İki kız kardeşi, çamaşırları tek başına yıkamasına izin vermeye ikna etmek zor olmamıştı. Yine kayalarda gazetesini okuyarak bekliyordu. Siyah bantlı, açık renk bir şapka takmıştı. Şık görünüyordu. O kayalıkta onunla buluşmak çok normalmiş gibi davranıyordu ama Sunja birinin onları görmesinden çok korkuyordu. Annesine ya da Bokhee ve Dokhee'ye söylemediği için kendini suçlu hissediyordu. Kara kayalara oturan Hansu ve Sunja, yaklaşık yarım saat sohbet ederlerken adam ona tuhaf sorular sordu: "Etraf sessiz olduğunda ve çok meşgul olmadığında ne düşünüyorsun?"

Sunja'nın bir şey yapmadan geçirdiği bir an yoktu.

Pansiyon çok çalışmayı gerektiriyordu, Sunja annesinin hiç boş boş oturduğunu hatırlamıyordu. Hansu'ya sürekli meşgul olduğunu söyledikten sonra yanıldığını anladı. Bazen çalışırken yaptığı işin onu hiç uğraştırmadığı anlar oluyordu, çok fazla dikkatini vermeden de nasıl yapacağını iyi bildiği şeyler. Hiç düşünmeden patates soyabilir ya da yerleri silebilirdi ve son zamanlarda zihni durulduğunda onu düşünüyordu ama bunu ona nasıl söyleyebilirdi? Gitmeden önce Hansu, ona göre iyi bir arkadaşın nasıl biri olduğunu sorunca Sunja onun böyle olduğunu söyledi, çünkü başı dertteyken ona yardım etmişti. Bu yanıtına gülümseyip saçını okşamıştı. Birkaç günde bir koyda buluşuyorlardı ve Sunja evden kimsenin, sahilde ya da pazarda vaktini nasıl geçirdiğini anlamaması için ev işlerini ve çamaşırları yıkamayı daha hızlı yapmaya alışmıştı.

Sunja, pazara ya da sahile gitmek üzere mutfak kapısının eşiğini geçmeden önce, parlak metal demliğin kapağında yansımasına bakıyor ve o sabah yaptığı sıkı örgüye çekidüzen veriyordu. Bir erkeğe, özellikle de Koh Hansu gibi önemli bir adama kendini nasıl güzel ya da çekici göstereceğine dair hiçbir fikri yoktu, o yüzden en azından temiz ve düzenli olmaya gayret ediyordu.

Sunja onunla görüştükçe, zihninde daha net bir şekilde yer ediyordu. Anlattığı hikâyeler zihnini daha önce hiç hayal etmediği insanlar ve mekânlarla dolduruyordu. Osaka'da yaşıyordu. Parası olanın dilediği her şeyi satın alabildiği, neredeyse bütün evlerde elektrikli aydınlatmanın olduğu ve kışın insanı sıcak tutmak için elektrikli ısıtıcıların kullanıldığı, Japonya'nın büyük bir liman kenti olduğunu söyledi. Tokyo'nun, Seul'den daha işlek olduğunu söyledi; daha fazla insan, dükkân, restoran ve tiyatro vardı. Mançurya ve Pyongyang'a gitmişti. Anlattığı her yeri ona detaylıca tarif ediyor ve bir gün oralara onunla birlikte gideceğini söylüyordu fakat Sunja bunun nasıl olacağını anlayamıyordu. Onunla seyahat etme fikri ve koyda

geçirdikleri birkaç dakikadan daha uzun süre birlikte olma düşüncesi hoşuna gittiği için itiraz etmedi. Hansu seyahat ettiği yerlerden ona rengârenk şekerler ve tatlı bisküviler getiriyordu. Şekerlerin paketini açıp çocuğunu besleyen bir anne gibi genç kızın ağzına bir tane koyuyordu. Sunja hiç bu kadar güzel ve lezzetli şekerlemeler yememişti; Amerika'dan ithal pembe sert şekerler ve İngiltere'den getirilen tereyağlı bisküviler. Sunja, annesinin haberi olmaması için paketleri evin dışında çöpe atmaya özen gösteriyordu.

Hansu'nun konuşması ve uzak yerlerden gelen balıkçıların ya da işçilerin maceralarından daha eşsiz tecrübeleri aklını başından alıyordu ancak Hansu'yla olan ilişkisinde hiç beklemediği, daha da yeni ve güçlü bir şey vardı. Onunla tanışana kadar Sunja'nın hayatını anlatacağı, pansiyonerlerin tuhaf alışkanlıklarını, annesinin yanında çalışan kız kardeşlerle konuşmalarını, babasına dair anıları ve özel sorularını paylaşabileceği biri olmamıştı. Yeongdo ve Busan dışında hayatın nasıl olduğunu sorabileceği biri vardı artık. Hansu, gününün nasıl geçtiğini duymaya hevesliydi hatta rüyasında ne gördüğünü bile bilmek istiyordu. Bazen Sunja bir şey ya da biriyle nasıl baş edeceğini bilmediğinde, ona ne yapabileceğini söylüyordu; sorun çözme konusunda harika fikirleri vardı. Sunja'nın annesinden hiç bahsetmiyorlardı.

Pazarda, onu işiyle meşgul olurken görmek tuhaftı, çünkü onunlayken tamamen farklı biriydi; Hansu onun arkadaşı, ağabeyi ve yanına gittiğinde kafasındaki çamaşır bohçasını alan kişiydi. "Ne kadar zarifçe taşıyorsun," derdi, düz ve güçlü boynuna hayranlıkla bakarak. Bir keresinde, Hansu kare biçimli kalın elleriyle ensesine dokununca, genç kız hissettiği duygu karşısında şok olup irkilmişti.

Sunja sürekli onu görmek istiyordu. Başka kimle konuşuyor ve kime sorular soruyordu? Sunja evde pansiyonerlere yemek servis edip alçak yemek masalarını silerken ya da annesinin yanında uyurken, akşamları o ne yapıyordu?

Ona bunları sormak imkânsız geldiği için bu soruları kendine sakladı.

Üç ay boyunca aynı şekilde buluşmaya devam edip birbirlerinin yanında rahat etmeye başladılar. Sonbahar geldiğinde deniz kenarı rüzgârlı ve soğuktu ama Sunja havanın serinliğine hiç aldırmıyordu.

Eylül başında aralıksız beş gün yağmur yağdı ve nihayet hava açıldığında, Yangjin Sunja'dan ertesi sabah Taejongdae Ormanı'nda mantar toplamasını istedi. Sunja mantar toplamaktan hoşlanıyordu ve Hansu'yla sahilde buluşmaya gitmek üzereydi, ona her zamanki işlerinden farklı bir şey yapacağını söyleyeceği için heyecanlandı. Hansu sık sık seyahat edip yeni şeyler görüyordu; Sunja ilk kez rutini dışında bir şey yapacaktı.

Heyecanla ertesi sabah kahvaltıdan sonra mantar toplamaya gideceğini söylediğinde Hansu birkaç saniye hiçbir şey söylemeden, dalgın dalgın ona baktı.

"Hansu-*oppa*'n mantar ve yabani kökler bulmada çok iyidir. Yenebilir ve yenmeyen mantarlar hakkında çok şey biliyorum. Küçük bir oğlanken saatlerce kök ve mantar arardım. İlkbaharda, topladığım eğreltiotlarını kuruturdum. Bir keresinde, güneş batmadan önce bir çift sülün yakaladım, uzun zaman sonra et yiyebilmiştik. Babam çok sevinmişti!" Hansu'nun yüzü yumuşadı.

"Birlikte gidebiliriz. Mantar toplamak için ne kadar vaktin var?" diye sordu Hansu.

"Benimle gelmek mi istiyorsun?"

Haftada iki kez yarım saat boyunca onunla sohbet etmek güzeldi ama Sunja onunla bütün bir günü birlikte geçirmeyi hayal edemiyordu. Biri onları birlikte görürse ne olurdu? Sunja'nın yüzü kızardı. Ne yapacaktı? Ona bir kez mantar toplamaya gideceğini söylemişti ve artık onunla gelmesine engel olamazdı.

"Burada buluşuruz. Pazara dönsem iyi olacak." Han-

su ona bu kez daha farklı gülümsedi, sanki yüzünden heyecanı okunan bir çocuk gibiydi. "Kocaman bir mantar demeti bulacağımıza eminim."

Adanın, onları kimsenin göremeyeceği dış çevresi boyunca yürüdüler. Kıyı şeridi her zaman olduğundan daha ihtişamlı görünüyordu. Adanın diğer tarafında yer alan ormana yaklaşırlarken, tatil kıyafetlerini giyiyormuş gibi altın rengi ve kırmızılara bürünen devasa çam ağaçları, akçaağaçlar ve köknarlar onları karşıladı. Hansu ona Osaka'da yaşamaktan bahsetti. Japonlar hakkında o kadar kötü düşünmemek gerektiğini söyledi. O esnada Korelilere üstün gelmişlerdi ve elbette kimse kaybetmekten hoşlanmazdı. Ancak birbirleriyle kavga etmeyi bırakırlarsa Korelilerin Japonya'yı ele geçirebileceğine ve muhtemelen Japonların onlara yaptığının çok daha kötüsünü Japonlara yapabileceklerine inanıyordu.

"Nereye gidersen git, çürümüş insanlarla karşılaşırsın. İyi değiller. Kötü bir adam mı görmek istiyorsun? Sıradan bir adamı hayal bile edemeyeceği kadar başarılı yap. Dilediğini yapabileceği zaman ne kadar iyi olduğunu görürüz."

Sunja o konuşurken olumlu anlamda başını sallayıp her kelimesini hatırlamaya, her hâlini aklında tutmaya ve ona anlattığı şey her neyse onu anlamaya çalıştı. Hansu'nun hikâyelerine, küçük bir kızken sahilde topladığı cam taşları ya da pembe taşlar kadar değer veriyordu; sözleri onu hayrete düşürüyordu, çünkü elinden tutup ona yeni ve unutulmaz şeyler gösteriyordu.

Elbette, anlamadığı birçok konu ve fikir vardı ve bazen tecrübe etmeden her şeyi öğrenmeye çalışmak zor geliyordu. Yine de domuz bağırsağına tıka basa sosis içi doldurur gibi zihnini dolduruyordu. Bazı şeyleri anlamak için çok çaba gösteriyordu, çünkü onun cahil olduğunu düşünmesini istemiyordu. Sunja ne Korece ne de Japonca okuma-yazma biliyordu. Para sayabilmesi için babası ona

toplama ve çıkarma yapmayı öğretmişti ama hepsi buydu. O ve annesi kendi isimlerini bile yazamıyorlardı.

Hansu, mantar toplayabilmek için yanında büyük bir mendil getirmişti. Bu kısa geziden hoşlandığını görmek Sunja'ya kendini daha iyi hissettirdi fakat hâlâ birinin onları görmesinden endişeleniyordu. Kimse arkadaş olduklarını bilmiyordu. Kadınlar ve erkekler arkadaş olmazdı, onlar sevgili de değillerdi. Hansu evlilikten hiç bahsetmemişti. Eğer onunla evlenmek istiyorsa annesiyle konuşması gerekecekti ama bunu yapmamıştı. Hatta üç ay önce ona sevgilisi olup olmadığını sorduktan sonra bu konuyu bir daha hiç açmamıştı. Sunja, Hansu'nun kadınlarla ilişkisinin nasıl olduğunu düşünmemeye çalıştı. Birlikte olabileceği bir kız bulmak onun gibi bir adam için zor olmazdı ve ona ilgi duyması bazen hiç mantıklı görünmüyordu.

Ormana yaptıkları uzun yürüyüş Sunja'ya kısa geldi ve ağaçlığa girdiklerinde, oranın koydan daha tenha olduğunu düşündü. Alçak kayaların ve mavi-yeşil suyun enginliğinin verdiği açıklığın aksine kocaman ağaçlar tepelerinde uzanıyordu; bu, bir devin yapraklarla dolu, loş evine adım atmak gibiydi. Sunja kuşları duyabiliyordu, ne tür kuşlar olduğunu görmek için başını kaldırıp bakınca Hansu'nun yüzünü fark etti: Gözleri yaşlıydı.

"*Oppa,* iyi misin?"

Hansu evet anlamında başını salladı. Yürüyüş boyunca seyahatlerinden ve işten bahsetmişti ancak rengârenk yaprakları ve boğumlu ağaç gövdelerini görünce Hansu sessizleşmişti. Elini Sunja'nın sırtına koyup saç örgüsüne dokundu. Sırtını okşadıktan sonra elini dikkatle çekti.

Hansu küçüklüğünden beri bir ormana gitmemişti; Osaka'nın en akıllı sokak çocuklarıyla koşuşturup hırsızlık yaptığı, belalı bir genç olduğu günlerin öncesinden beri. Japonya'ya taşınmadan önce, Jeju'nun ağaçlarla kaplı dağları onun sığınağıydı; Halla-san yanardağındaki bütün ağaçları tanıyordu. İnce bacaklı, küçük geyikleri, narin ve cilveli adımlarını hatırlıyordu. Yeongdo ormanlarında

portakal çiçekleri olmasa da yoğun kokularını şimdi bile alabiliyordu.

"Gidelim," dedi önden yürüyerek ve Sunja onu takip etti. On adım atmadan durup yerden nazikçe bir mantar kopardı. "Bu birinci mantarımız," dedi, artık ağlamıyordu.

Ona yalan söylememişti. Hansu mantar bulmakta uzmandı ve onun için yenebilir sayısız çeşit ot bulmuş hatta onların nasıl pişirildiğini anlatmıştı.

"Aç kalınca neyi yiyip neyi yiyemeyeceğini öğreniyorsun." Hansu güldü. "Acıkmaktan hoşlanmıyorum. Her zamanki yerin neresi? Ne tarafta?"

"Buraya birkaç dakika uzaklıkta... Annem küçükken şiddetli yağmurlardan sonra orada mantar toplarmış. Adanın bu tarafında büyümüş."

"Sepetin yeterince büyük değil. İki sepet getirseydin kurutup kış boyunca kullanacak bir sürü mantarın olurdu! Yarın yine gelmen gerekebilir."

Sunja ona gülümsedi. "Ama *Oppa,* henüz orayı görmedin bile!"

Annesinin mantar topladığı yere ulaştıklarında her yer babasının bayıldığı kahverengi mantarlarla örtülüydü.

Hansu hâlinden memnun bir şekilde güldü. "Sana söylemiştim, değil mi? Yanımızda yiyecek bir şeyler getirmemiz gerekirdi. Bir dahaki sefere burada öğle yemeği yemeyi planlayalım. İşte, ne kadar kolay!" Hemen avuç avuç topladığı mantarları aralarında yerde duran sepete atmaya başladı. Sepet dolunca daha fazlasını mendiline sardı ve o da dolunca, Sunja belindeki önlüğü çıkarıp daha fazla topladı.

"Hepsini nasıl taşıyacağımı bilmiyorum," dedi Sunja. "Açgözlülük ediyorum."

"Yeterince açgözlü değilsin."

Hansu ona doğru yaklaştı. Sunja, kullandığı sabunun ve kış bitkilerini andıran briyantininin kokusunu alabiliyordu. Yeni tıraş olmuştu ve yakışıklıydı. Giysilerinin be-

yazlığına bayılıyordu. Neden böyle bir şeyin önemi vardı? Kirlenmemek pansiyondaki adamların elinde değildi. Tüm kıyafetleri yaptıkları iş yüzünden kirleniyordu ve ne kadar yıkanırlarsa yıkansınlar, gömlekleri ve pantolonlarındaki balık kokusu çıkmıyordu. Babası ona, insanları bu tür sığ konularda yargılamamasını öğretmişti: Bir erkeğin giydiği ya da sahip olduğu şeylerin, yüreği ve karakteriyle ilgisi yoktur. Sunja derin bir nefes alırken Hansu'nun kokusu ormanın temiz havasına karıştı.

Hansu elini onun kısa, yöresel bluzunun altına soktuğunda Sunja onu durdurmadı. Genç kızın bluzunu tutan uzun kuşağı çözüp önünü açtı. Sunja hafifçe ağlamaya başlayınca Hansu onu kendine doğru çekip ona sarıldı; kısık bir sesle onu teselli etti ve o dilediğini yaparken genç kız onu teselli etmesine izin verdi. Hansu onu nazikçe yere yatırdı.

"*Oppa* yanında. Bir şey yok. Her şey yolunda."

Hansu ellerini kalçalarının altından hiç ayırmadı; dalların ve yaprakların tenine batmasını engel olmaya çalışsa da ormanın parçaları bacaklarının arkasında kırmızı izlere sebep oldu. Ayrıldıklarında, Hansu mendiliyle kanı sildi.

"Vücudun güzel. Olgunlaşmış bir meyve gibi çekici."

Sunja hiçbir şey söyleyemedi. Onu bir bebek gibi emmişti. Hansu domuzların ve atların yaptığına tanık olduğu şeyi yaparak içinde hareket ederken Sunja acının bu kadar keskin ve yakıcı olmasına şaşırmıştı ve sızının dinmesine sevindi.

Sarı ve kırmızı yapraklardan oluşan örtünün üzerinden kalktıklarında Hansu iç çamaşırlarını düzeltmesine yardım edip onu giydirdi.

"Sen benim tatlı kızımsın."

Bunu tekrar yaptıklarında ona söylediği şey buydu.

6

Hansu iş için Japonya'ya gitmişti. Geri döndüğünde onun için bir sürprizi olacağına söz vermişti. Sunja evlilikten bahsetmesinin an meselesi olduğunu düşünüyordu. Ona aitti ve onun karısı olmak istiyordu. Annesini bırakmak istemiyordu ama onunla olmak için Osaka'ya taşınması gerekiyorsa, gidecekti. Gün boyunca, Hansu'nun o an ne yaptığını merak ediyordu. Ondan uzaktaki hayatını hayal ederken, kendini başka bir şeyin, Yeongdo'nun, Busan'ın ve hatta Kore'nin dışında bir şeyin bir parçası gibi hissediyordu. Annesi ve babası dışında hiçbir şey bilmeden nasıl yaşayabilmişti? Fakat bildiği tek şey onlardı. Bir kızın evlenip çocuk doğurması doğruydu ve regl olmayınca, Sunja ona bir çocuk vereceğine sevindi.

Hansu geri dönene kadar günleri saydı; evde bir saat olsaydı, saatleri ve dakikaları da sayardı. Döneceği günün sabahı Sunja aceleyle pazara gitti. Hansu onu görene kadar komisyoncuların ofisinin civarında dolaştı ve adam etrafındakilere çaktırmadan ertesi sabah koyda buluşabileceklerini belirtti.

Pansiyonerler işe gider gitmez daha fazla bekleyemeyen Sunja çamaşırları toplayıp sahile koştu. Takım elbisesinin üzerine şık bir palto giyen sevgilisini kayaların yanında beklerken görünce, onun gibi bir adam onu seçtiği için gurur duydu.

Ona dikkatle, hanım hanım yaklaştığı daha önceki seferlerin aksine, bu kez Sunja çamaşırları kollarının arasında tutarak sabırsızca koştu.

"*Oppa!* Döndün!"

"Sana söylemiştim, her zaman geri dönerim." Hansu ona sıkıca sarıldı.

"Seni gördüğüme çok sevindim."

"Nasıl bakalım benim tatlım?"

Onun yanındayken Sunja'nın yüzü sevinçle parlıyordu.

"Umarım yakında yine gitmezsin."

"Gözlerini kapat," dedi Hansu ve Sunja isteğini yerine getirdi.

Hansu sağ elini açıp avucuna kalın bir disk bıraktı. Genç kız elinde metalin soğukluğunu hissetti.

"Tıpkı seninki gibi," dedi Sunja gözlerini açınca. Hansu'nun İngiltere'den aldığı, çok ağır, altından bir cep saati vardı. Aynı boyuttalardı, Sunja'nınki gümüştendi ve altın kaplaması vardı. Bir süre önce Hansu ona akrep ve yelkovan arasındaki farkı ve saati nasıl okuyacağını öğretmişti. Onun saati, yeleğinin düğme deliğinden geçen T şeklinde bir çubuğu olan, altın bir zincire bağlıydı.

"Şuna bas." Hansu tepesine basınca cep saati açıldı ve kıvrımlı numaraların olduğu zarif, beyaz yüzü belirdi.

"Bu gördüğüm en güzel şey. *Oppa,* teşekkür ederim. Çok teşekkür ederim. Bunu nereden aldın?" Sunja bu tür şeyler satan bir dükkân hayal edemiyordu.

"Paran varsa, sahip olamayacağın hiçbir şey yoktur. Onu senin için Londra'dan getirttim. Artık tam olarak ne zaman buluşacağımızı bilebiliriz."

Hansu, genç kızın yüzünü okşayıp onu kendine doğru çekti.

"Seni görmek istiyorum."

Sunja bakışlarını yere çevirip bluzunu açtı. Önceki gece sıcak suyla yıkanıp cildi kızarana kadar vücudunun her yerini ovalamıştı.

Hansu saati onun elinden alıp iç gömleğinin ince kuşağını kancasına taktı.

"Osaka'ya gidince doğru düzgün bir zincir ve çubuk sipariş ederim."

Hansu, göğüslerini ortaya çıkarmak için iç gömleğini aşağı indirip ağzını onun vücuduna bastırdı. Uzun eteğini açtı.

İlk sevişmelerinin ardından, adamın ihtiyaçlarını bir an önce karşılama isteğine gösterdiği şaşkınlık biraz azalmıştı. Birçok kez birlikte olmuşlardı ve artık acı, ilk seferde olduğu kadar şiddetli değildi. Sunja'nın sevişmeye dair sevdiği şey nazik dokunuşların yanı sıra bedeninin güçlü arzularıydı. O anlarda Hansu'nun yüzündeki ifadenin ciddiyetten masumiyete dönüşmesi hoşuna gidiyordu.

Bitince, Sunja bluzunu kapattı. Birkaç dakika içinde Hansu'nun işe dönmesi gerekecekti ve Sunja pansiyonun çarşaflarını yıkayacaktı.

"Çocuğunu taşıyorum."

Hansu gözlerini açıp duraksadı.

"Emin misin?"

"Evet, sanırım öyle."

"Pekâlâ." Hansu gülümsedi.

Sunja da gülümseyerek karşılık verdi, birlikte yaptıkları şeyden gurur duyuyordu.

"Sunja..."

"*Oppa?*" Sunja adamın ciddi yüzünü inceledi.

"Bir karım ve üç çocuğum var. Osaka'da."

Sunja bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açıp kapattı. Hansu'yu başka biriyle birlikte hayal edemiyordu.

"Sana çok iyi bakarım ama seninle evlenemem. Japonya'da zaten resmi bir evliliğim var," dedi kaşlarını çatarak. "Ama bir arada olabilmemiz için ne gerekiyorsa yapacağım. Senin için güzel bir ev bulmayı planlıyordum."

"Bir ev mi?"

"Annene yakın. İstersen Busan'da da olabilir. Yakında kış gelecek ve dışarıda buluşmaya devam edemeyiz." Hansu güldü. Genç kızın kollarını okşayınca Sunja irkildi.

"Bu yüzden mi Osaka'ya gittin? Onu görmek için..."

"Genç bir oğlan olduğum yaşlardan beri evliyim ben. Üç kızım var," dedi Hansu. Kızları ne çok zekiymiş ne de

herhangi bir şeye ilgi duyuyorlarmış ama hoş ve alçakgönüllülermiş. Biri evlenecek kadar güzelmiş, diğerleri çok cılızlarmış ve sürekli sıkıntısı varmış gibi görünen gergin anneleri gibi narinlermiş.

"Belki bir erkek çocuk taşıyorsun!" Hansu bu düşüncenin onu gülümsetmesine engel olamadı. "Nasıl hissediyorsun? Yemek istediğin bir şey var mı?" Cüzdanını çıkarıp içinden bir deste yen çıkardı. "Ne yemek istiyorsan almalısın. Ayrıca, kendine ve çocuğa giysiler dikmek için daha fazla kumaşa ihtiyacın olacak."

Sunja paraya baktı ama almak için uzanmadı. Elleri iki yanında duruyordu. Hansu'nun konuşması kulağa giderek daha heyecanlı geliyordu.

"Farklı hissediyor musun?" Hansu ellerini onun karnına koyup neşeyle güldü.

Hansu'dan iki yaş büyük olan karısı yıllardır hamile kalmamıştı; nadiren sevişiyorlardı. En son bir sene önce bir dizi metresi olmuştu ama hiçbirinin regli aksamadığı için Sunja'nın hamile kalabileceğini düşünmemişti. Hansu kış gelmeden Sunja'ya küçük bir ev almayı planlıyordu ama şimdi daha büyük bir yer bulacaktı. Kızın genç ve doğurgan olduğu aşikârdı, o yüzden daha fazla çocukları olabileceğini fark etti. Kore'de bir kadını ve çocukları olması fikri onu mutlu ediyordu. O artık genç bir adam değildi ama sevişme tutkusu yaşla azalmamıştı. Ondan ayrıyken onu düşünerek kendini tatmin ediyordu. Hansu, bir erkeğin sadece bir kadınla birlikte olacak şekilde tasarlandığına inanmıyordu; evlilik onun için doğaya aykırıydı ama ona çocuk veren bir kadını asla terk etmezdi. Bir erkeğin birden fazla kadına ihtiyacı olabilirdi fakat o, bu kızı tercih ediyordu. Sunja'nın vücudunun diriliğine, göğüslerinin ve kalçalarının dolgunluğuna bayılıyordu. Yumuşak yüzü onu teselli ediyordu, onun masumiyetine ve hayranlığına bağlandığını fark etmişti. Onunla birlikte olduktan sonra Hansu neredeyse her şeyi başarabilirmiş

gibi hissediyordu. Genç bir kızla birlikte olmanın bir erkeğe kendini tekrar delikanlı gibi hissettirdiği doğruydu. Parayı Sunja'nın eline sıkıştırdı ama genç kız kâğıt paraların elinden düşüp sahile saçılmalarına aldırmadı. Hansu eğilip onları toplamaya başladı.

"Ne yapıyorsun?" Hansu sesini hafifçe yükseltti.

Sunja bakışlarını ondan kaçırdı. Hansu bir şey söylüyordu ama ne olduğunu duyamadı. Sanki zihni artık onun kelimelerini yorumlayamıyordu. Konuşması sadece sesten ve gürültüden ibaretti. Hiçbir şey mantıklı gelmiyordu. Japonya'da bir karısı ve üç kızı mı vardı? Onunla tanıştığından beri dürüst olduğunu düşünmüştü. Verdiği her sözü tutmuştu. Ona bir sürprizi olacağını söylemiş ve bir saat getirmişti ama Sunja, ona verdiği sürprizi artık Hansu'nun bilmesini istemiyordu. Ona dair hiçbir şey bir *jebi*, bir kadından hızla diğerine geçebilen türden bir adam olduğu şüphesini uyandırmamıştı. Karısıyla da sevişiyor muydu? Sunja erkekler hakkında ne biliyordu ki zaten?

Karısı nasıl biriydi? Sunja bilmek istiyordu. Güzel miydi? Kibar mıydı? Sunja artık onun yüzüne bakamıyordu. Ne kadar temizlemeye çalışırsa çalışsın, yırtık uçları gri kalan beyaz, muslin eteğine baktı.

"Sunja, annenle ne zaman konuşabilirim? Şimdi onun yanına gidelim mi? Bebekten haberi var mı?"

Annesinden bahsedince bir tokat yemiş gibi hissetti.

"Annem mi?"

"Evet, ona söyledin mi?"

"Hayır. Hayır, ona söylemedim." Sunja annesini düşünmemeye çalıştı.

"Senin için o pansiyonu satın alacağım, sen ve annen artık pansiyonerlerle ilgilenmek zorunda kalmayacaksınız. Sadece çocukla ilgilenebilirsin. Daha fazla çocuğumuz olabilir. İstersen, daha büyük bir evin olabilir."

Sunja'nın ayaklarının dibindeki çamaşır yığını güneşte parlıyor gibi görünüyordu. Gün boyunca yapması gereken

işler vardı. O, bir adamın ormanda ona sahip olmasına izin veren aptal bir köylü kızıydı. Sahilin açık havasında onu istediğinde, Sunja, dilediği gibi vücuduna sahip olmasına izin vermişti. Ama Hansu'nun da onu sevdiğini sanmıştı. Eğer onunla evlenmezse, sonsuza kadar gözden düşmüş, sıradan bir fahişe olarak görülecekti. Çocuk isimsiz bir piç olacaktı. Annesinin pansiyonu utançla lekelenecekti. Karnında bir bebek vardı ve bu çocuğun onunki gibi gerçek bir babası olmayacaktı.

"Bir daha seninle görüşmeyeceğim," dedi Sunja.

"Ne?" Hansu şaşkınlıkla gülümsedi. Kolunu onun omuzlarına dolayınca Sunja onu itti.

"Eğer bir daha yanıma yaklaşırsan, kendimi öldürürüm. Bir fahişe gibi davranmış olabilirim..." Sunja daha fazla konuşamadı. Babasını net bir şekilde görebiliyordu: güzel gözlerini, yarık dudağını, kambur ve ağır yürüyüşünü. Bütün gün çalışıp işlerini bitirdikten sonra kurutulmuş mısır kabukları ve dallardan ona oyuncak bebekler oyardı. Cebinde bir pirinç bozuk para kaldıysa ona bir parça şekerleme alırdı. Ölüp gitmiş olması daha iyiydi, bu sayede nasıl kirli bir yaratığa dönüştüğünü görmeyecekti. Babası ona kendine saygı duymayı öğretmişti ama Sunja bunu yapmamıştı. Çok çalışıp bir mücevhermişçesine onun üzerine titremekten başka bir şey yapmayan annesi ve babasına ihanet etmişti.

"Sunja, güzel yavrum. Seni üzen ne? Hiçbir şey değişmedi." Hansu'nun kafası karışmıştı. "Sana ve bebeğe çok iyi bakacağım. Bir başka aileye ayıracak kadar param ve vaktim var. Sorumluluklarımı yerine getireceğim. Sana olan sevgim çok güçlü; beklediğimden bile güçlü. Bunu öylesine söylemiyorum ama mümkün olsaydı, seninle evlenirdim. Sen evlenebileceğim birisin. Sen ve ben birbirimize çok benziyoruz. Çocuğumuz çok sevilecek ama karımı ve üç kızımı unutamam."

"Bana onlardan hiç bahsetmedin. Bana düşündürdün ki..."

Hansu başını iki yana salladı. Kız ona daha önce hiç karşı çıkmamıştı; dudaklarından bir tane bile ters sözcük çıktığını duymamıştı.

"Seninle bir daha görüşmeyeceğim," dedi Sunja.

Hansu ona sarılmaya çalışınca Sunja bağırdı: "Uzak dur benden, seni aşağılık herif! Seninle hiçbir şekilde görüşmek istemiyorum."

Hansu durup ona baktı, karşısındaki kızı yeniden değerlendirme ihtiyacı hissetti. İçindeki ateşi hiçbir zaman kelimelerle dile getirmemişti ama şimdi farklı biri olabileceğini görebiliyordu.

"Beni gerçekten umursamıyorsun." Sunja birdenbire her şeyin farkına vardığını hissetti. Ondan, anne-babasının ona davrandığı gibi bir muamele görmeyi beklemişti. Annesi ve babasının, zengin bir adamın metresi olmaktansa dürüstçe çalışmasını tercih edeceğini biliyordu. "Çocuk kızsa ne yapacaksın? Ya da babam gibi çarpık ayaklı ve üst dudağı olmadan doğarsa?"

"Bu yüzden mi evlenmedin?" Hansu kaşlarını çattı.

Sunja'nın annesi, köydeki kızların çoğu ondan önce evlenirken, evlenmesi için hiçbir zaman onu zorlamamıştı. Kimse annesine bir teklifle gelmemişti ve onunla flört eden pansiyonerler ciddi kısmetler değildi. *Belki de bu yüzden,* diye içinden geçirdi Sunja. Artık hamile olduğu için babasının anormalliklerini taşıyan bir çocuk dünyaya getirebileceği aklına geldi. Her sene kardeşlerinin mezarlarını temizlerdi; annesi ona birkaçının yarık damakla doğduğunu söylemişti. Hansu, sağlıklı bir erkek bebek bekliyordu ama ya Sunja ona sağlıklı bir çocuk veremezse? O zaman onları bir köşeye mi atacaktı?

"Beni evlenmeye ikna etmeye mi çalışıyordun? Normal biriyle evlenemediğin için mi?"

Hansu bile sözlerinin acımasızlığını fark etti.

Sunja çamaşır bohçasını alıp eve koştu.

7

Eczacı Chu, Pyongyang'dan gelen papazdan hoşlanmıştı ve adamın iyileştiğini gördüğüne sevindi. Artık Isak'ı sadece haftada bir ziyaret ediyordu ve genç adam tamamen düzelmiş görünüyordu.

"Yatakta kalmak için fazla sağlıklısın," dedi eczacı. "Ama henüz kalkma." Chu, depolama odasındaki yer yatağında sırtüstü uzanan Isak'ın yanında oturuyordu. Pencere pervazının etrafındaki boşluklardan içeri giren havanın yarattığı akım, Chu'nun beyaz kâküllerini hafifçe dalgalandırıyordu. Kalın yorganı Isak'ın omuzlarına örttü. "Yeterince ısındın mı?"

"Evet. Size ve *ajumoni*'ye borcumu asla ödeyemem."

"Hâlâ çok zayıf görünüyorsun." Chu kaşlarını çattı. "Seni kuvvetli görmek istiyorum. Yüzünde hiç dolgunluk yok. Buradaki yemekleri beğenmiyor musun?"

Pansiyon sahibinin yüzünde azarlanmış gibi bir ifade belirdi.

"Yemekler harika," diye itiraz etti Isak. "Ödediğim paranın karşıladığından fazla yemek yiyorum. Buradaki yemekler evdekinden daha iyi." Isak koridorda duran Yangjin ve Sunja'ya gülümsedi.

Chu, stetoskopunun çanını Isak'ın göğsüne yerleştirip ona doğru eğildi. Önceki hafta olduğu gibi güçlü ve düzenli şekilde nefes alıp veriyordu. Papaz çok sağlıklı görünüyordu.

"Öksür."

Chu, papazın göğsünün tınısını dikkatle dinledi. "Gelişme gösterdiğin kesin ancak hayatının büyük bir kısmı bo-

yunca hastaymışsın. Ayrıca daha önce tüberküloz geçirmişsin. Tedbirli olmalıyız."

"Evet ama artık güçlü hissediyorum. Efendim, Osaka'daki kiliseme mektup yazıp seyahat tarihlerim hakkında onları bilgilendirmeliyim. Tabii, seyahat edebileceğimi düşünüyorsanız. Kardeşim önce sizden izin almamı söyledi." Isak dua eder gibi gözlerini kapattı.

"Pyongyang'dan ayrılmadan önce doktorun, tek başına Osaka'ya kadar seyahat edebileceğini mi düşündü?"

"Bana seyahat edebileceğim söylendi ama doktor ve annem, beni evden ayrılmaya teşvik etmediler. Gerçi yola çıktığımda hiç olmadığım kadar güçlüydüm. Elbette, burada bu hâlde olduğuma göre, şüphesiz onları dinlemem gerekirdi. Osaka'daki kilise gelmemi isteyince bekleyemedim."

"Doktorun sana yola çıkmamanı söyledi ama sen yine de çıktın." Chu güldü. "Sanırım genç erkekler kilit altında tutulamaz. Şimdi yine yola çıkmak istiyorsun ve bu kez benim iznime ihtiyacın var. Yolda başına bir şey gelirse ya da oraya vardığında hastalanırsan, bu nasıl görünür?" Chu başını iki yana sallayıp içini çekti. "Ne diyebilirim ki? Sana engel olamam fakat bana kalırsa beklemelisin."

"Ne kadar?"

"En az iki hafta daha. Belki üç."

Isak, Yangjin ve Sunja'ya baktı. Mahcup olmuştu.

"Size yük olduğum ve sizi tehlikeye attığım için kendimi çok kötü hissediyorum. Tanrı'ya şükür kimse hastalanmadı. Her şey için çok üzgünüm."

Yangjin başını iki yana salladı. Papaz örnek bir misafir olmuştu, diğer pansiyonerler onun gibi terbiyeli birinin yanında davranışlarına çekidüzen vermişlerdi. Ücretini zamanında ödüyordu. Yangjin, genç adamın sağlığının büyük ölçüde iyiye gittiğini duyunca rahatladı.

Chu stetoskopunu kaldırdı.

"Fakat eve dönmen konusunda aceleci değilim. Kuzeye kıyasla buradaki hava ciğerlerin için daha iyi ve Osaka'nın

havası da buraya benzer. Japonya'da kış mevsimi o kadar sert değil," dedi Chu.

Isak olumlu anlamda başını salladı. İklim, Isak'ın Osaka'ya gitmesine anne-babasının razı olmasındaki en büyük etkendi.

"O hâlde, Osaka'daki kiliseye mektup yazabilir miyim? Ve kardeşime?"

"Feribotla Shimonoseki'ye gidip oradan trene mi bineceksin?" diye sordu Chu suratını ekşiterek. Yolculuk bir gün sürecekti, gecikmelerle birlikte en fazla iki gün.

Isak başıyla onayladı, eczacının yola çıkabileceğini ima ettiğini duymak onu rahatlattı.

"Dışarı çıkıyor musun?"

"Bahçenin ötesine geçmiyorum. Bunun iyi bir fikir olmadığını söylemiştiniz."

"Artık gidebilirsin. Her gün bir iki kez yürüyüşe çıkmalısın; her biri, bir öncekinden daha uzun olmalı. Bacaklarını güçlendirmelisin. Gençsin ama neredeyse üç aydır yatakta ve evdesin." Eczacı, Yangjin'e döndü. "Pazara kadar gidebilecek mi, bakalım. Elbette, tek başına gitmemeli. Düşebilir." Chu, Isak'ın omzuna hafifçe vurduktan sonra haftaya geleceğine söz verip gitti.

***

Ertesi sabah, Isak İncil okumayı ve duasını bitirdikten sonra ön odada tek başına kahvaltısını etti. Pansiyonerler çoktan dışarı çıkmışlardı. Osaka'ya gidebilecek kadar güçlü hissediyordu ve yolculuk hazırlıkları yapmak istiyordu. Japonya'ya doğru yola çıkmadan önce, Busan'daki bir kilisenin papazını ziyaret etmek istemişti ama bunu yapma fırsatı bulamamıştı. Adamın pansiyona uğrayıp hastalanmasından korktuğu için onunla iletişime geçmemişti. Isak'ın bacakları iyi durumdaydı, önceki gibi titremiyorlardı. Odasında, kardeşi Samoel'in ona küçük bir çocukken öğrettiği hafif jimnastik hareketlerini yapmıştı. Hayatının büyük bir bölümünü kapalı ortamda geçirdiği için bariz olmayan yöntemlerle zinde kalmayı öğrenmişti.

Yangjin kahvaltı tepsisini almaya geldi. Isak ona arpa çayı getiren kadına teşekkür etti.

"Sanırım yürüyüşe çıkmak istiyorum. Tek başıma gidebilirim," dedi gülümseyerek. "Uzun sürmez. Bu sabah çok iyi hissediyorum. Uzaklaşmam."

Yangjin yüzündeki ifadenin oluşmasına engel olamadı. Genç adamı değerli bir horoz gibi kümesine kapatamazdı ama ya hastalanırsa? Evinin etrafındaki alan ıssızdı. Sahilde yürür ve bir kaza geçirirse kimse onu görmezdi.

"Bana kalırsa tek başınıza gitmemelisiniz, efendim." Pansiyonerler işte ya da kasabada, bilmek istemediği şeylerle meşgullerdi. O sırada papaza eşlik etmesini isteyebileceği kimse yoktu.

Isak dudağını ısırdı. Bacaklarını güçlendirmezse yolculuk ertelenecekti.

"Bu size büyük bir külfet olur." Isak duraksadı. "Çok işiniz olduğunu biliyorum ama belki kısa bir süreliğine beni dışarı çıkarabilirsiniz." Bir kadından, onunla birlikte sahilde yürümesini istemek göreneklere aykırıydı fakat Isak o gün dışarı çıkmazsa aklını kaçıracağını hissediyordu. "Benimle gelemezseniz anlayışla karşılarım. Suyun kenarında çok kısa bir yürüyüş yaparım. Birkaç dakikalığına."

Küçük bir çocukken, ayrıcalıklı bir hasta hayatı yaşamıştı. Özel öğretmenler ve hizmetkârlar asıl arkadaşları olmuştu. Hava iyiyse, yürüyecek kadar hâli olmasa bile hizmetkârlar veya ağabeyleri onu sırtlarında taşırlardı. Doktor hava almasını isterse incecik bahçıvan, Isak'ı bir A şasili römorka koyup meyve bahçesinde gezdirerek çocuğun alçak dallardan elma toplamasına izin verirdi. Isak elmaların baş döndürücü kokusunu neredeyse alabiliyor, kırmızı meyveyi ellerinde hissedebiliyor, ilk ısırığın lezzetli kütürtüsünün tadını çıkarırken elmanın solgun suyunun bileğinden aşağı süzüldüğünü hissedebiliyordu. Evini özlüyordu, bir kez daha kendini odasında mahsur kalan ve günışığını görmesine izin verilmesi için yalvaran hasta bir çocuk gibi hissetti.

Küçük, kaba ellerini kucağında birleştirerek dizlerinin üzerinde oturan Yangjin ne diyeceğini bilemedi. Bir kadının, ailenin üyesi olmayan bir adamla birlikte yürümesi uygunsuzdu. Yangjin genç adamdan daha yaşlıydı, o yüzden dedikodu çıkmasından korkmuyordu ama babası ya da kocası olmayan bir erkekle birlikte hiç yürümemişti.

Isak, kadının endişeli yüzüne baktı. Bir emrivaki daha yaptığı için kendini berbat hissetti.

"Yeterince zahmete girdiniz ve hâlâ taleplerde bulunuyorum."

Yangjin dikleşti. Kocasıyla sahilde keyfi bir yürüyüşe hiç çıkmamıştı. Hoonie'nin bacakları ve sırtı, kısa hayatı boyunca ona çok acı vermişti; şikâyet etmezdi ama enerjisini yapması gereken işlere saklardı. Normal bir çocuk gibi koşmayı, ciğerlerini tuzlu havayla doldurmayı ve martıları kovalamayı, Yeongdo'da büyüyen neredeyse her çocuğun yaptığı şeyleri yapmayı ne kadar çok istemiş olmalıydı.

"Çok bencil bir yanım var," dedi Isak. "Affedersiniz." Pansiyonerlerden biri onu dışarı çıkarana kadar beklemeye karar verdi.

Yangjin ayağa kalktı. "Paltonuza ihtiyacınız olacak," dedi. "Gidip getiririm."

***

Uzun süre küçücük bir odada kaldıktan sonra, yosunların yoğun kokusu, kayalık sahile vuran köpüklü dalgalar ve tepelerinde daireler çizen kuşlar dışında boş görünen mavi ve gri manzaranın enginliği, tüm bu manzara neredeyse dayanamayacağı kadar fazlaydı. Sabah güneşi Isak'ın açık kafasını ısıtıyordu. Hiç şarap içerek sarhoş olmamıştı ama *Chuseok** sırasında bol bol şarap içtikten sonra, çiftçilerin dans ederken böyle hissettiklerini tahmin etti.

* (Kor.) Sonbahar arifesi. Hem Kuzey hem de Güney Kore'de, ay takviminin sekizinci ayının on beşinde, dolunayda kutlanan büyük bir hasat bayramı ve üç günlük tatildir. Dünyadaki diğer hasat şenliklerinde olduğu gibi, sonbahar ekinoksu civarında kutlanır. (ç.n.)

Sahilde, Isak deri ayakkabılarını ellerinde taşıdı. Uzun, çökük vücudunda hastalığın en ufak bir izini hissetmeden istikrarlı bir şekilde yürüdü. Güçlü değildi ama eskisine kıyasla daha iyi hissediyordu.

"Teşekkür ederim," dedi kadına bakmadan. Solgun yüzü sabah ışığında parlıyordu. Gözlerini kapatıp derin bir nefes aldı.

Yangjin gülümseyen genç adama gözünün ucuyla baktı. Bir çeşit masumiyete, gizlenemeyen çocuksu bir bütünlüğe sahip olduğunu düşündü. Onu korumak istiyordu.

"Bana çok nazik davrandınız."

Yangjin elini sallayarak önemi olmadığını ima etti, genç adamın minnettarlığıyla ne yapacağını bilmiyordu. Yangjin perişandı. Bu yürüyüşe ayıracak vakti yoktu ve dışarıda olmak, yüreğindeki donuk ağırlığa tanımlanabilir bir biçim verip ona içinden baskı yapıyordu.

"Bir şey sorabilir miyim?"

"Hımm?"

"Kızınız iyi mi?"

Yangjin yanıt vermedi. Sahilin öteki ucuna doğru yürürken, tam olarak neresi olduğunu bilmese de başka bir yerdeymiş gibi hissediyordu. Burası evinin arkasındaki bahçeden birkaç adım ötedeki sahile benzemiyordu. Genç papazla vakit geçirmek sersemleticiydi, ancak beklenmedik sorusu büyüyü bozmuştu. Sunja'nın iyi olup olmadığını sormasını gerektirecek ne fark etmişti? Yakında kızının büyüyen karnı belirginleşecekti ama şu anda pek farklı görünmüyordu. Papaz bu konuda ne düşünecekti? Önemi var mıydı?

"O hamile." Yangjin bunu söylerken bunu onunla paylaşmasının sorun olmayacağını biliyordu.

"Kocası yanında değilken hamile olması zor olmalı."

"Kocası yok."

Papazın, çocuğun babasının Japonya'da bir madende ya da fabrikada çalıştığını düşünmesi şaşırtıcı değildi.

"Peki ya adam?"

"Hiçbir şey söylemiyor." Sunja ona, adamın evli ve çocuklu olduğunu söylemişti. Yangjin başka bir şey bilmiyordu. Fakat papaza söyleyemezdi; bu çok utanç vericiydi.

Kadın umutsuz görünüyordu. Pansiyonerler Isak'ın onlara okuması için gazeteler getiriyorlardı ve son zamanlarda bütün haberler üzücüydü. İnsanlarda boğucu bir kırgınlık hissediyordu. Ülke, yirmi seneyi aşkın bir süredir sömürü altındaydı ve kimse bunun ne zaman biteceğini bilemiyordu. Sanki herkes pes etmişti.

"Bu tür şeyler her ailede olur."

"Ona ne olacağını bilmiyorum. Hayatı mahvoldu. Daha önce evlenmesi zaten zordu ama şimdi..."

Isak anlayamadı.

"Kocamın durumu. İnsanlar bunu soylarında istemez."

"Anlıyorum."

"Evlenmemiş bir kadın olmak zor fakat kocasız bir çocuk doğurmak... Komşular bunu asla onaylamaz. Bu isimsiz bebeğe ne olacak? Bizim ailemizin soyadıyla nüfusa kaydedilemez." Daha önce bir yabancıyla hiç bu kadar rahat sohbet etmemişti. Yangjin yürümeye devam etti ama adımları yavaşlamıştı.

Haberi aldığından beri durumu kolaylaştırmanın bir yolunu bulmaya çalışmıştı fakat hiçbir çözüm bulamıyordu. Evlenmemiş kız kardeşleri ona yardım edemezdi ve babası uzun zaman önce ölmüştü. Erkek kardeşi de yoktu.

Isak şaşırmıştı ama fazla değil. Bu durumla daha önce memleketindeki kilisede karşılaşmıştı. Affedilmeyi bekleyenlerin geldiği bir kilisede her türlü şey görebilirdiniz.

"Çocuğun babası bulunamıyor mu?"

"Bilmiyorum. Sunja ondan bahsetmiyor. Sizden başka kimseye söylemedim. İşinizin insanlara tavsiye vermek olduğunu biliyorum ama biz Hıristiyan değiliz. Üzgünüm."

"Hayatımı kurtardınız. Beni pansiyona kabul edip benimle ilgilenmeseydiniz, ölürdüm. Bir pansiyoncunun, misafiri için yapabileceklerinin çok ötesine geçtiniz."

"Kocam bu hastalıktan öldü. Genç bir adamsınız. Uzun bir ömrünüz olmalı."

Yürümeye devam ettiler, Yangjin geri dönmek istemiyor gibi görünüyordu. Açık yeşil renkteki suya baktı. Oturmak istiyordu, aniden çok yorgun hissetmeye başlamıştı.

"Bildiğimi bilmesinin sakıncası var mı? Onunla konuşabilir miyim?"

"Şaşırmadınız mı?"

"Elbette hayır. Sunja sorumluluk sahibi genç bir kadına benziyor; bunun bir sebebi olmalı. *Ajumoni*, şu anda bu çok kötü gelebilir ama çocuk, Tanrı'nın bir lütfüdür."

Yangjin'in üzgün ifadesinde değişiklik olmadı.

"*Ajumoni*, Tanrı'ya inanıyor musunuz?"

Kadın, başını iki yana salladı. "Kocam Hıristiyanların kötü insanlar olmadığını söylerdi. Bazıları bağımsızlık için savaşan vatanseverlerdi, değil mi?"

"Evet, Pyongyang'daki papaz okulundaki öğretmenlerim bağımsızlık için savaştılar. En büyük kardeşim 1919'da öldü."

"Siz de siyasetle ilgileniyor musunuz?" Yangjin endişeli görünüyordu; Hoonie ona tehlikeli olabileceği için aktivistleri ağırlamaktan kaçınmaları gerektiğini söylemişti. "Kardeşiniz gibi?"

"Kardeşim Samoel bir papazdı. Beni İsa'ya yönlendiren oydu. Kardeşim muhteşem bir adamdı. Korkusuz ve nazikti."

Yangjin başını aşağı yukarı salladı. Hoonie, Kore'nin bağımsızlığını istiyordu ama bir erkeğin öncelikle ailesiyle ilgilenmesi gerektiğine inanıyordu.

"Kocam kimsenin peşinden gitmemizi istemezdi; İsa, Buda, imparator ya da Koreli bir liderin bile."

"Anlıyorum. Gerçekten anlıyorum."

"Burada çok fazla korkunç şey oluyor."

"Tanrı her şeyi kontrol eder fakat biz onun gerekçelerini anlayamayız. Bazen onun eylemlerinden ben de hoşlanmıyorum. Bıkkınlık verici."

Yangjin omuzlarını silkti.

"Tanrı'nın, kendisini sevenlerle, amacı uyarınca çağrılmış olanlarla birlikte her durumda iyilik için etkin olduğunu biliriz*," dedi Isak sevdiği bir ayeti tekrarlayarak, fakat Yangjin'in etkilenmediğini görebiliyordu; o ve kızının Tanrı'yı tanımadan onu sevemeyeceklerini anladı.

"Acı çektiğiniz için üzgünüm. Ben bir baba değilim ama anne-babaların çocuklarıyla birlikte acı çektiklerini düşünüyorum."

Pansiyoncu üzüntüsünde kaybolmuştu.

"Bugün biraz yürüme fırsatı edinmenize sevindim," dedi.

"İnanmıyorsanız, anlayışla karşılarım," dedi Isak.

"Aileniz *jesa*'yı† kutlar mı?

"Hayır." Isak gülümsedi. Ailedeki kimse ölüler için düzenlenen törenleri kutlamazdı. Tanıdığı Protestanlar da kutlamıyorlardı.

"Kocam, bunun gereksiz olduğunu düşünürdü. Bana öyle söyledi ama yine de en sevdiği yemekleri pişirip onun için bir mabet hazırlıyorum. Onun anne-babası ve kendi anne-babam için de yapıyorum. Ailesi bunun önemli olduğunu düşünürdü. Bana çok iyi davrandılar. Onların ve bütün ölen bebeklerimin mezarlarını temizliyorum. Hayaletlere inanmasam da ölülerle konuşuyorum. Onlarla konuşmak bana iyi geliyor. Belki Tanrı budur. İyi bir Tanrı bebeklerimin ölmesine izin vermezdi. Buna inanamam. Bebeklerim yanlış bir şey yapmadı."

"Katılıyorum. Yanlış bir şey yapmadılar." Isak düşünceli bir şekilde ona baktı. "Ama bizim doğru ve iyi olduğunu düşündüğümüz her şeyi yapan bir Tanrı, evrenin yaratıcısı olamaz. Bizim kuklamız olur. O, Tanrı olmaz. Bildiğimiz şeylerin ötesi var."

---

* İncil'in Romalılar kitabının sekizinci bölümünün yirmi sekizince mısrası. (ç.n.)

† Kore'de kutlanan, katılımcıların atalarının anıldığı bir tören. Genellikle ataların ölüm yıldönümünde kutlanır. (ç.n.)

Yangjin bir şey söylemedi ama tuhaf bir şekilde daha sakin hissediyordu.

"Sunja sizinle konuşursa, belki bunun faydası olur. Nasıl olacağını bilmiyorum ama belki olabilir."

"Yarın ondan benimle yürümesini isterim."

Yangjin eve doğru döndü ve Isak onun yanında yürüdü.

8

Isak kardeşine göndereceği mektubu yazmayı bitirdikten sonra alçak masadan kalkıp ön odadaki dar pencereyi açtı. Isak taze havayı ciğerlerinin derinliklerine çekti. Göğsü ağrımıyordu. Hayatı boyunca etrafındaki herkes onun vakitsiz öleceğine kesin gözüyle bakmıştı. Bebekliği ve gençliğinde göğsü, kalbi ve midesinden ciddi rahatsızlıklar geçirmişti. Sonuç olarak geleceğinden çok az beklentileri vardı. Isak papaz okulundan mezun olunca, o bile böyle bir günü gördüğüne şaşırdı. Tuhaf bir şekilde, kaçınılmaz ölümünden sık sık bahsedilmesi cesaretini kırmamıştı. Ölümü neredeyse kanıksamıştı; kırılganlığı, hâlâ vakti varken ehemmiyeti olan bir şey yapması gerektiğine olan inancını güçlendirmişti.

En büyükleri, kardeşi Samoel hiç hastalanmazdı ama genç ölmüştü. Bir protestonun ardından sömürge polisinden dayak yemiş ve tutuklandıktan sonra sağ çıkamamıştı. Isak o zaman daha cesur bir hayat yaşamaya karar vermişti. Gençliğini ailesi ve özel öğretmenleriyle birlikte kapalı alanlarda geçirmişti; en sağlıklı olduğu dönem, papaz okuluna gittiği sırada memleketindeki kilisede papaz yardımcılığı yaptığı günlerdi. Hayattayken, Samoel papaz okulunda ve memleketlerindeki kilisede göz alıcı bir ışık gibiydi; Isak, ölen kardeşinin onu hâlâ taşıdığına inanıyordu, çocukluğunda fiziksel olarak yaptığı gibi.

Ortanca Baek kardeş Yoseb, Samoel ya da Isak gibi dindar değildi. Okuldan hiçbir zaman hoşlanmamıştı ve ilk fırsatta farklı bir hayat uğruna Japonya'ya gitmişti.

Bir makine operatörü olmuştu ve Osaka'daki bir fabrikada ustabaşı olarak çalışıyordu. Bir aile dostunun biricik kızı olan Kyunghee'yi yanına çağırmıştı ve Japonya'da evlenmişlerdi. Çocukları yoktu. Isak'ın Osaka'ya gelmesi Yoseb'in fikriydi ve kilisedeki işi ona o bulmuştu. Isak, Sunja'ya evlenme teklif etme kararını Yoseb'in anlayacağından emindi. Yoseb açık görüşlü ve cömert biriydi. Isak zarfa adresi yazıp paltosunu giydi.

Çay tepsisini alıp mutfağın eşiğine götürdü. Ona birçok kez tepsisini erkeklerin girmemesi gereken mutfağa getirmesine gerek olmadığı hatırlatılmıştı ama Isak sürekli çalışan kadınlar için bir şeyler yapmak istiyordu. Sunja, ocağın yanında turp soyuyordu. Koyu renk kapitone yeleğinin altına beyaz muslin *hanbok*'unu giymişti. Yaşından küçük görünüyordu, Isak işine odaklanırken sevimli göründüğünü düşündü. Vücudunu kapatan *chima*'sı* altında hamile olduğu anlaşılmıyordu. Bir kadının vücudunun değiştiğini hayal etmek zordu. Daha önce bir kadınla birlikte olmamıştı.

Sunja tepsisini almaya koştu.

"Lütfen onu almama izin verin."

Isak tepsiyi ona verdi ve bir şey söylemek için ağzını açtı ama nasıl söyleyeceğinden emin değildi.

Sunja ona baktı. "Bir şeye mi ihtiyacınız var, efendim?"

"Bugün kasabaya gitmeyi umuyordum. Birini görmek için."

Sunja anlamış gibi başını salladı.

"Bay Jun, kömürcü sokağın ilerisinde, o da kasabaya gidecek. Ona sizi götürmesini söylememi ister misiniz?"

Isak gülümsedi. Ona eşlik etmesini teklif etmeyi planlıyordu ama birden cesaretini yitirmişti. "Evet. Bay Jun'un programı müsaitse. Teşekkür ederim."

Sunja adamla konuşmak için hemen dışarı çıktı.

---

* Kore'nin geleneksel giysisi *hanbok*'un parçalarını oluşturan *jeogori* ya da kısa bir ceketle birlikte giyilen bir tür etek. (ç.n.)

***

Kilise, terk edilmiş ahşap iskeletli bir okul binası tadil edilerek inşa edilmişti. Postanenin arkasındaydı. Kömürcü, Isak'a kiliseyi gösterip daha sonra onu pansiyona geri götürmeye söz verdi.

"Yapmam gereken bazı işlerim var. Mektubunuzu postalarım."

"Papaz Shin'i tanıyor musunuz? Onunla tanışmak ister misiniz?"

Jun güldü. "Hayatım boyunca kiliseye sadece bir kez gittim. Bu yeterli oldu."

Jun, para istenen yerlere gitmekten hoşlanmazdı. Zekât toplayan keşişlerden de hoşlanmazdı. Ona göre, din meselesi gerçek işlerle meşgul olmak istemeyen fazla eğitimli erkeklerin icat ettiği bir dalavereydi. Pyongyanglı genç papaz tembel görünmüyordu, Jun'dan herhangi bir şey de istemiyordu, o yüzden onunla arası iyiydi. Bununla birlikte Jun, onun için dua eden birinin olması fikri hoşuna gidiyordu.

"Beni buraya getirdiğiniz için teşekkür ederim."

"Önemli değil. Hıristiyan olmak istemediğim için bana kızmayın. Açıkçası ben iyi bir adam değilim ama kötü bir adam da sayılmam, Papaz Baek."

"Bay Jun, siz çok iyi bir adamsınız. Kaybolduğum gece, bana pansiyonun yolunu gösteren sizdiniz. O gece o kadar sersemlemiştim ki adımı bile söylemekte zorlanıyordum. Bana yardımcı olmaktan başka bir şey yapmadınız."

Kömürcü sırıttı. İltifatlara alışık değildi.

"Madem öyle diyorsunuz." Jun tekrar güldü. "İşiniz bitince yolun karşısında, postanenin yanındaki mantı tezgâhında sizi bekliyor olacağım. İşlerimi hallettikten sonra orada buluşuruz."

***

Kilisenin hizmetlisi, ufak bedenine fazla büyük gelen yamalı bir erkek paltosu giymişti. Kadın sağır ve dilsizdi,

şapelin yerlerini süpürürken yavaşça sağa sola sallanıyordu. Isak'ın adımlarının titreşimini hissedince aniden işini bırakıp ona doğru döndü. Eskimiş süpürgesi çoraplı ayağını sıyırdı ve şaşkınlıkla süpürgenin sapını tuttu. Bir şey söyledi ama Isak kadının ne söylediğini anlayamadı.

"Merhaba, Papaz Shin'i görmeye geldim." Isak kadına gülümsedi.

Hizmetli aceleyle kilisenin arka tarafına gitti ve çok geçmeden Papaz Shin ofisinden çıktı. Ellili yaşlarının başındaydı. Kalın camlı gözlüğü, göçük kahverengi gözlerini örtüyordu. Saçı hâlâ siyahtı ve kısa kesilmişti. Beyaz gömleği ve gri pantolonu güzelce ütülenmişti. Adama dair her şey kontrollü ve ölçülü görünüyordu.

"Hoş geldiniz." Papaz Shin, hoş görünen takım elbiseli genç adama gülümsedi. "Sizin için ne yapabilirim?"

"Adım Baek Isak. Papaz okulundaki öğretmenlerim size mektup göndermiş olmalılar."

"Papaz Baek! Nihayet gelebildiniz! Aylar önce buraya geleceğinizi sanıyordum. Sizi gördüğüme çok sevindim. Gelin, çalışma odam arka tarafta. Orası biraz daha sıcak olur." Hizmetliden onlara çay getirmesini istedi.

"Ne zamandır Busan'dasınız? Ne zaman uğrayacağınızı merak ediyorduk. Osaka'daki kardeş kilisemize mi gidiyorsunuz?"

Adamın bütün sorularını yanıtlamaya fırsat bulamadı. Yaşlı papaz, Isak'ın yanıtlarını dinlemek için beklemeden hızla konuşuyordu. Papaz Shin, Pyongyang'daki papaz okuluna kurulduğu dönemde girmişti ve kısa bir süre önce mezun olan birini gördüğüne çok sevinmişti. Papaz okulundaki arkadaşları, Isak'ın hocalarıydı.

"Kalacak bir yeriniz var mı? Size burada bir oda ayarlayabiliriz. Eşyalarınız nerede?" Shin çok neşeliydi. Uzun zamandır kiliseye bir papaz uğramamıştı. Batılı misyonerlerin çoğu sömürge hükümetinin baskısı yüzünden ülkeyi terk etmişlerdi ve papaz olmak isteyen çok az genç adam

vardı. Son zamanlarda, Shin kendini yalnız hissediyordu. "Umarım bir süre kalırsınız."

Isak gülümsedi.

"Daha önce uğrayamadığım için özür dilerim. Gelmek istedim ama çok hastaydım, Yeongdo'daki bir pansiyonda iyileşmeyi bekliyordum. Kim Hoonie'nin dulu ve kızı benimle ilgilendiler. Pansiyon, sahile tekneden daha yakın. Onları tanıyor musunuz?"

Papaz Shin başını eğdi.

"Hayır, Yeongdo Adası'nda çok fazla tanıdığım yok. Yakında sizi orada ziyarete gelirim. İyi görünüyorsunuz. Biraz zayıfsınız ama son zamanlarda kimse yeterince yemiyor gibi görünüyor. Yemek yediniz mi? Sizinle paylaşabileceğimiz yemeğimiz var."

"Çoktan yedim, efendim. Teşekkür ederim."

Çay getirilince, adamlar el ele tutuşup Isak'ın sağ salim gelebilmesine dua edip şükrettiler.

"Osaka'ya yakında gitmeyi mi planlıyorsunuz?"

"Evet."

"Güzel, güzel."

Yaşlı papaz, kiliselerin karşılaştığı sorunlar hakkında uzunca konuştu. Hükümet onaylamadığı için burada ve Japonya'da ayinlere katılmaya korkan insanların sayısı giderek artıyordu. Kanadalı misyonerler çoktan gitmişlerdi.

Isak'ın bu üzücü gelişmelerden haberi olsa da zorluklarla yüzleşmeye hazır hissediyordu. Hocaları hükümetin karşıtlığı hakkında ona bilgi vermişlerdi. Isak sessizleşti.

"İyi misiniz?" diye sordu Shin.

"Efendim, konuşabilir miyiz, merak ediyordum. Hoşea Kitabı* hakkında."

"Elbette." Papaz Shin şaşkın görünüyordu.

"Tanrı, Peygamber Hoşea'yı bir fahişeyle evlendirip ondan olmayan çocuklarını yetiştirmesini istiyor. Sanırım

* Yahudi Kitab-ı Mukaddesi'nde ve Eski Ahit'te bulunan en eski metinlerden biri. On iki küçük peygamberden ilkini anlatır. (ç.n.)

Tanrı bunu, peygambere ona sürekli ihanet eden bir toplulukla evli olmanın nasıl bir his olduğunu öğretmek için yapıyor. Öyle değil mi?" diye sordu Isak.

"Evet, tabii başka anlamları da var. Peygamber Hoşea, Tanrı'nın isteğini yerine getiriyor," dedi Papaz Shin gür bir sesle. Bu, daha önce hakkında vaaz verdiği bir hikâyeydi.

"Tanrı, günah işlediğimizde bile kendini bize adamaya devam eder. Bizi sevmeye devam eder. Bazı açılardan, bize olan sevgisinin doğası, sağlam bir evliliğe veya bir anne ya da babanın gayri meşru bir çocuğu sevmesine benziyor. Hoşea'ya gelen çağrı, sevmenin zor olduğu birini sevmek mecburiyetinde kalarak Tanrı gibi olmaktı. Günah işlediğimizde, sevilmemiz zordur; bir günah, her zaman Tanrı'ya karşı işlenmiş bir suçtur." Shin, Isak'ı etkileyip etkilemediğini görmek için dikkatle onun yüzüne baktı.

Isak ciddiyetle başını salladı. "Tanrı'nın hissettiklerini hissetmek bizim için önemli mi?"

"Evet, elbette. Birini seversen, onun üzüntüsünü paylaşmana engel olamazsın. Tanrımızı seviyorsak, sadece ona hayranlık duymamızı, ondan korkmamızı ya da ondan bir şeyler istememizi kastetmiyorum, duygularını da tanımalıyız; günahlarımız yüzünden ıstırap çekiyor olmalı. Bu ıstırabı anlamalıyız. Tanrı bizimle birlikte acı çekiyor. Bizim gibi acı çekiyor. Acı çektiğimizde işte bunu bilmek, aslında yalnız olmadığımızı bilmek bizim için bir teselli."

"Efendim, pansiyonun sahibi dul kadın ve kızı hayatımı kurtardılar. Kapılarına vardığımda tüberküloz geçiriyordum ve üç ay boyunca bana baktılar."

Papaz Shin olumlu anlamda başını salladı.

"Harika bir şey yapmışlar. Asil ve düşünceli bir davranış."

"Efendim, kız hamile ve çocuğun babası onu terk etmiş. Genç kız evli değil ve çocuğun bir soyadı olmayacak."

Shin endişeli görünüyordu.

"Bana kalırsa, ona evlenme teklif etmeliyim; tabii kabul ederse, onu karım olarak Japonya'ya götüreceğim. Eğer..."

Papaz Shin sağ eliyle ağzını kapattı. Hıristiyanlar bu tür şeyler yaparlardı, mallarını hatta canlarını feda ederlerdi ama bu tür tercihler, geçerli bir sebep uğruna ve aklı başında bir şekilde yapılmalıydı. Aziz Paul ve Aziz John, "Her şeyi sınayın," demişlerdi.

"Anne-babanıza bu konuda mektup yazdınız mı?"

"Hayır. Fakat anlayacaklarını sanıyorum. Daha önce evlenmeyi reddettim ve bunu yapacağımı hiç beklemiyorlardı. Belki bu kez memnun olurlar."

"Neden daha önce evlenmeyi reddettiniz?"

"Doğduğumdan beri hastalıklıyım. Son birkaç senedir biraz gelişme gösterdim ama buraya gelirken yolda yine hastalandım. Ailemde kimse, yirmi beş yaşımdan daha uzun yaşamamı beklemedi. Şu anda yirmi altı yaşımdayım." Isak gülümsedi. "Evlenip çocuklarım olsaydı, arkamda genç yaşta dul kalan bir kadın ve belki çocuklar bırakırdım."

"Evet, anlıyorum."

"Şimdiye kadar çoktan ölmem gerekirdi ama yaşıyorum, efendim."

"Buna çok sevindim. Tanrı'ya şükür." Shin genç adama gülümsedi, onu böylesine büyük bir fedakârlık yapma isteğinden nasıl koruyacağını bilmiyordu. Her şeyden öte çok şaşırmıştı. Pyongyang'daki dostlarının Isak'ın zekâsı ve yeteneğine şahitlik eden içten mektupları olmasa, Isak'ın dindar bir kaçık olduğunu düşünürdü.

"Genç kadın bu konuda ne düşünüyor?"

"Bilmiyorum. Henüz onunla konuşmadım. Dul kadın, bana kızının durumundan dün söz etti. Geçen gece akşam duamdan önce, onlar için bunu yapabileceğim aklıma geldi: Kadına ve çocuğa soyadımı verebilirim. İsmimin benim için ne anlamı var? Soyumdan gelenleri aile siciline kaydettirebilecek bir erkek olarak doğmam sadece bir lütuf meselesi. Eğer genç kadın bir aşağılık tarafından terk edildiyse, bu onun suçu değil ve elbette, adam kötü bir insan olmasa

bile, doğmamış çocuk masumdur. Neden acı çeksin? Dışlanacak."

Ona katılmamak Shin'in elinde değildi.

"Tanrı yaşamama izin verirse, Sunja'ya iyi bir eş ve bu çocuğa iyi bir baba olmaya çalışacağım."

"Sunja mı?"

"Evet. Pansiyoncunun kızı."

"İnancın sağlam evlat, niyetin de doğru fakat..."

"Her çocuk istenmelidir; İncil'deki kadınlar ve erkekler, çocukları olması için sabırla dua ettiler. Kısır olmak dışlanma sebebiydi, öyle değil mi? Evlenmez ve çocuk sahibi olmazsam, ben de bir tür kısır adam olacağım." Isak daha önce bu düşünceyi hiç dile getirmemişti ve birdenbire bir eş ve aile olma isteği ona tuhaf ve güzel geliyordu.

Shin, genç papaza hafifçe gülümsedi. Beş sene önce, çocuklarından dördünü ve karısını kolera yüzünden kaybettiğinden beri kayıp hakkında pek yorum yapamadığını fark etmişti. İnsanın söylediği her şey dile kolay ve aptalca geliyordu. Onları kaybedene kadar, bu şekilde acı çekmeyi hiçbir zaman tam olarak anlayamamıştı. Ailesi korkunç bir şekilde öldükten sonra, Tanrı ve teoloji hakkında öğrendikleri daha çarpıcı ve kişisel oldu. İnancında tereddüde düşmedi fakat mizacı sonsuza kadar değişmiş görünüyordu. Sanki sıcak bir oda soğumuştu ama hâlâ aynı odaydı. Shin, karşısında oturan bu idealiste hayranlık duydu, genç gözleri imanla parlıyordu ama onun bir büyüğü olarak Isak'ın dikkatli olmasını istiyordu.

"Dün sabah Hoşea'yı incelemeye başladım ve birkaç saat sonra pansiyoncu *ajumoni* bana hamile kızından bahsetti. Akşam olduğunda ne yapmak istediğimi biliyordum. Tanrı benimle konuşuyordu. Bu daha önce başıma hiç gelmemişti. Hiç böyle bir berraklık hissetmemiştim." Isak, bunu burada itiraf etmenin güvenli olacağını düşündü. "Başınıza böyle bir şey geldi mi?" Yaşlı papazın gözlerinde kuşku aradı.

"Evet, başıma böyle bir şey geldi ama her zaman bu kadar net biçimde olmuyor. İncil'i okurken Tanrı'nın sesini duyuyorum, o yüzden evet, sanırım nasıl hissettiğini anlıyorum ama hayatta tesadüfler de var. Buna açık olmalıyız. Her şeyin Tanrı'nın bir işareti olduğunu düşünmek tehlikeli olur. Belki de Tanrı sürekli bizimle konuşuyor ama onu nasıl dinleyeceğimizi bilmiyoruz," dedi Shin. Bu belirsizliği itiraf etmek ona tuhaf geldi ama önemli olduğunu düşünüyordu.

"Çocukluk zamanımdan, hamile kaldıktan sonra terk edilen en az üç evlenmemiş kız hatırlıyorum. Biri evimizde hizmetçiydi. Kızların ikisi intihar etti. Evimizdeki hizmetçi, Wonsan'daki ailesinin yanına dönüp herkese kocasının öldüğünü söyledi. Hiç yalan söylemeyen bir kadın olan annem, ona böyle söylemesini tavsiye etmişti," dedi Isak.

"Bu tür şeyler günümüzde daha sık yaşanıyor," dedi Shin. "Özellikle zor zamanlarda."

"Pansiyoncu *ajumoni* hayatımı kurtardı. Belki hayatımın bu aile için bir önemi olabilir. Ölmeden önce hep önemli bir şey yapmak istedim. Kardeşim Samoel gibi."

Shin olumlu anlamda başını salladı. Papaz okulundaki arkadaşlarından Samoel Baek'in bağımsızlık hareketinde bir önder olduğunu öğrenmişti.

"Belki hayatım önemli olabilir, kardeşiminki gibi büyük ölçekte değil, sadece birkaç kişi için. Bu genç kadın ve çocuğuna yardım edebilirim. Onlar da bana yardım edecekler, çünkü bir ailem olacak; nasıl bakarsanız bakın bu harika bir lütuf."

Genç papazı aksine ikna etmek mümkün olmayacaktı. Shin derin bir nefes aldı.

"Siz herhangi bir şey yapmadan önce genç kadınla tanışmak istiyorum. Annesiyle de."

"Onlardan buraya gelmelerini isterim. Tabii Sunja benimle evlenmeyi kabul ederse. Beni tam olarak tanımıyor."

"Bunun pek önemi yok." Shin omuzlarını silkti. "Nikâh gününe kadar karımı görmedim. Yardım etme dürtünüzü anlıyorum fakat evlilik, Tanrı'nın huzurunda yapılan ciddi bir anlaşmadır. Lütfen onları müsait olunca buraya getirin."

Isak gitmeden önce yaşlı papaz ellerini onun omuzlarına koyup onun için dua etti.

***

Isak pansiyona döndüğünde, Chung kardeşler ısıtılmış zemine sere serpe uzanmışlardı. Akşam yemeklerini yemişlerdi ve kadınlar kalan son tabakları topluyorlardı.

"Ah, papaz kasabada mı dolaşıyor? Bizimle bir içki içecek kadar kendini iyi hissediyor musun?" En büyükleri Gombo göz kırptı. Isak'ı onlarla içki içmeye ikna etmek kardeşlerin aylardır sürdürdüğü bir şakaydı.

"Av nasıldı?" diye sordu Isak.

"Denizkızı yoktu," diye yanıtladı kardeşlerin en genci Fatso hayal kırıklığıyla.

"Çok yazık," dedi Isak.

"Papaz, akşam yemeğinizi şimdi mi yemek istersiniz?" diye sordu Yangjin.

"Evet, teşekkür ederim." Dışarıda zaman geçirmek onu acıktırmıştı ve bir kez daha midesinde yiyecek olmasını istemek harika bir duyguydu.

Chung kardeşlerin doğrulmaya niyetleri yoktu ama ona yer açtılar. Gombo eski bir dost gibi Isak'ın sırtına hafifçe vurdu.

Pansiyonerlerin, özellikle de iyi huylu Chung kardeşlerin yanında Isak kendini hayatının büyük bir bölümünü ev içinde kitaplarla geçiren hastalıklı bir çocuk gibi değil, bir adam gibi hissediyordu.

Sunja onun için alçak bir masa getirdi; üzerinde çeşitli garnitürler, dumanı tüten yahniyle dolu bir tencere ve cömert bir porsiyon buğulanmış darı ve arpa pilavı kâsesi vardı.

Isak başını eğip dua ederken bunun tuhaf olduğunu düşünen diğerleri, papaz tekrar başını kaldırana kadar sessiz kaldılar.

"Yakışıklı papaza benden daha fazla pilav servis ediliyor," diye şikâyet etti Fatso. "Neden şaşırıyorum ki?" Sunja'ya sinirli bir ifade takınarak bakmaya çalıştı ama genç kadın ona aldırmadı.

"Yedin mi?" Isak kâsesini Fatso'ya doğru kaldırdı. "Burada fazlasıyla var..."

Aklı başında olan ortanca Chung kardeş, papazın uzattığı kolunu hafifçe geri çekti.

"Fatso üç kâse darı yiyip iki kâse çorba içti. O hiçbir öğünü kaçırmaz. Yeterince doyduğundan emin olmazsak kolumu kopartır! Tam bir domuz."

Fatso, kardeşinin kaburgalarını dürttü.

"Güçlü bir adamın sağlam bir iştahı olur. Denizkızları seni değil beni tercih ettiği için kıskanıyorsun, hepsi bu. Bir gün güzel bir pazar kızıyla evleneceğim ve hayatımın geri kalanı boyunca benim yerime o çalışacak. Balık ağlarını siz tamir edebilirsiniz."

Gombo ve ortanca kardeş güldüler ama Fatso onlara aldırmadı.

"Belki bir kâse pilav daha yemeliyim. Mutfakta başka kaldı mı?" diye sordu Sunja'ya.

"Kadınlara da biraz bırakmak istemez misin?" diye araya girdi Gombo.

"Kadınlara yetecek kadar yemek var mı?" diye sordu Isak kaşığını masaya bırakarak.

"Evet, evet, bizim için yeterince yemek var. Lütfen endişelenmeyin. Fatso daha fazla yemek istiyorsa ona biraz daha getirebiliriz," diye onu temin etti Yangjin.

Fatso mahcup görünüyordu.

"Aç değilim. Bir pipo içelim." Tütününü bulmak için ceplerini karıştırdı.

"Pekâlâ, Papaz Isak, yakında Osaka'ya doğru yola çıkıp bizi terk mi edeceksin? Yoksa teknede bize katılıp denizkızı mı arayacaksın? Artık ağları çekebilecek kadar güçlü görünüyorsun," dedi Fatso. Pipoyu yakıp içmeden önce en büyük kardeşine uzattı. "Neden soğuk bir şehir için bu güzel adayı bırakmak istiyorsun?"

Isak güldü. "Kardeşimden bir yanıt bekliyorum. Kendimi yola çıkacak kadar iyi hisseder hissetmez Osaka'daki kiliseme gideceğim."

"Yeongdo'nun denizkızlarını düşün." Fatso mutfağa doğru giden Sunja'ya işaret etti. "Japonya'da öylelerini bulamazsın."

"Teklifin çok cazip. Belki de benimle birlikte Osaka'ya gidecek bir denizkızı bulmalıyım."

Isak kaşlarını kaldırdı.

"Papaz şaka mı yapıyor?" Fatso neşeyle yere vurdu.

Isak çayından bir yudum aldı.

"Osaka'daki yeni hayatımda bir eşimin olması iyi olabilir."

"Çayını bırak. Bu damada gerçek bir içki dolduralım!" diye bağırdı Gombo.

Kardeşler kahkaha atınca papaz da güldü.

Küçük evde kadınlar, erkeklerin söylediği her şeyi duyuyorlardı. Papazın evlenme düşüncesi üzerine Dokhee'nin boynu arzuyla kızardı ve kız kardeşi ona aklını kaçırmış gibi bir bakış attı. Sunja mutfakta yemek tepsilerini boşalttı ve geniş pirinç leğenin önünde diz çöküp tabakları yıkamaya başladı.

9

Mutfağı toplamayı bitirdikten sonra Sunja annesine iyi geceler dileyip hizmetkâr kızlarla paylaştığı derme çatma odaya çekildi. Normalde Sunja diğerleriyle aynı anda yatmaya giderdi ama son bir aydır, hiç olmadığı kadar yorgundu; artık onların işlerini bitirmelerini beklemesi mümkün değildi. Uyanmak da zordu; sabahları kalkmasına engel olmak isteyen güçlü eller omuzlarına bastırıyor gibi hissediyordu. Sunja soğuk odada hızla giysilerini çıkarıp kalın yorganın altına girdi. Zemin sıcaktı; Sunja ağırlaşan başını baklava biçimli yastığa koydu. Aklına gelen ilk şey oydu.

Hansu artık Busan'da değildi. Onu sahilde terk ettikten sonraki sabah, midesi bulandığı için evden uzakta olamayacağını söyleyerek annesinden onun yerine pazara gitmesini istemişti. Bir hafta boyunca pazara gitmemişti. Sunja nihayet her zamanki alışveriş rutinine geri döndüğünde, Hansu artık orada değildi. Pazara gittiği her sabah gözleri onu aradı fakat orada değildi.

*Ondol** zeminin sıcaklığı, altındaki ot yatağı ısıtıyordu; bütün gün üşümüştü. Sunja nihayet gözlerini kapatıp ellerini karnındaki hafif şişliğin üzerine koydu. Henüz çocuğu hissedemiyordu ama vücudu değişiyordu. İyice keskinleşen koku alma duyusu, en fark edilir ve dayanılmaz değişiklikti. Balık tezgâhlarının arasında dolaşmak midesini bulandırıyordu; en kötüsü, yengeçlerin ve karidesle-

* Geleneksel Kore mimarisinde, odun ateşi dumanının kalın bir zeminin altına doğrudan transfer edildiği yeraltı ısıtma sistemidir. (ç.n.)

rin kokusuydu. Kol ve bacakları ona şişmiş ve neredeyse süngerimsi geliyordu. Bebek doğurmak hakkında hiçbir şey bilmiyordu. İçinde büyüyen şey, onun için bile gizemini koruyan bir sırdı. Çocuğun nasıl olacağını merak ediyordu. Sunja bu konuları onunla konuşmak istiyordu.

Sunja'nın annesine itirafından sonra ikisi de hamileliği hakkında tekrar konuşmadılar. Istırap, kalıcı olarak yerleşen asık bir ifade gibi annesinin ağzının kenarlarındaki çizgileri derinleştirmişti. Gün içinde Sunja sadık bir şekilde işini yapıyordu ama geceleri yatmadan önce Hansu'nun onu ve çocuklarını düşünüp düşünmediğini merak ediyordu.

Metresi olmayı kabul edip onu ziyaret etmesini bekleseydi Hansu'yu elinde tutabilirdi. Dilediği zaman Japonya'daki karısı ve kızlarını görmeye gidebilirdi. Ancak bu anlaşma ona imkânsız geliyordu ve şu anki zayıflığında bile tahammül edilemez bir şeydi. Hansu'yu özlüyordu fakat onu, sevdiği bir başka kadınla paylaşamazdı.

Sunja aptallık etmişti. Neden onun yaşında ve konumundaki bir adamın karısı ve çocukları olmadığını düşünmüştü? Cahil bir köylü kızıyla evlenmek isteyeceğini sanmak gerçekten saçmaydı. Zengin adamların eşleri ve metresleri olurdu, hatta bazen aynı evde yaşarlardı. Ancak Sunja onun metresi olamazdı. Sakat babası, birçok kişiden daha fakir büyüyen annesini sevmişti; ona çok değer vermişti. Hayattayken, pansiyondaki misafirlere yemek servisi yapıldıktan sonra, üçü bir aile olarak aynı yer masasında yemeklerini yerlerdi. Babası kadınlardan önce yemeğini yiyebilirdi ama bunu asla istememişti. Masada, annesinin tabağında onunkindeki kadar et ve balık olmasına dikkat ederdi. Yazın, uzun bir günün ardından, karısının en sevdiği meyve olduğu için karpuz tarlasıyla ilgilenirdi. Her kış ceketlerini doldurmak için taze ham pamuk temin ederdi, eğer yeterince yoksa, kendi ceketinin doldurulmaya ihtiyacı olmadığını söylerdi.

"Ülkedeki en düşünceli baba," derdi annesi sık sık ve tıpkı zengin bir ailede doğan bir çocuğun babasının sayısız pirinç çuvalları ve altın yüzükleriyle gurur duyduğu gibi, Sunja da babasının onlara olan sevgisiyle gurur duyardı.

Yine de Hansu'yu düşünmesine engel olamıyordu. Onunla koyda buluştuğunda, bulutsuz gökyüzü ve yeşim rengi su görüş alanından kaybolur ve geriye sadece onun görüntüsü kalırdı; birlikte geçirdikleri zamanın nasıl bu kadar çabuk geçtiğini merak ederdi. Acaba ona bu kez hangi eğlenceli hikâyeyi anlatacaktı? Onu birkaç dakika daha kalmaya ikna etmek için ne yapabilirdi?

O yüzden, Hansu onu korunaklı iki kayanın arasına sıkıştırıp bluzunun uzun kuşağını açınca, Sunja soğuk hava içine işlemesine rağmen ona dilediğini yapmasına izin verirdi. Sıcak dudaklarında ve teninde kendini kaybederdi. Hansu ellerini onun uzun eteğinin altına sokup kalçasını kendine doğru kaldırınca, Sunja bir erkeğin kadınından istediği şeyin bu olduğunu anlamıştı. Sevişmek Sunja'nın duyularını harekete geçiriyordu; vücudu, bu dokunuşları istiyor gibiydi ve vücudunun aşağısı, onun kavrayışına uyum sağlıyordu. Sunja, Hansu'nun onun için iyi olanı yapacağına inanmıştı.

Bazen çamaşırları başında taşıyarak sahile giderse, Hansu'nun açık tuttuğu gazetesi rüzgârda dalgalanırken berrak suyun kenarındaki keskin kayada onu beklediğini göreceğini hayal ediyordu. Çamaşır bohçasını başından alıp saç örgüsünü hafifçe çekecek ve "Canım, neredeydin? Seni burada sabaha kadar beklerdim, biliyor musun?" diyecekti. Geçen hafta, çağrısını o kadar şiddetli bir şekilde hissetmişti ki öğleden sonra bir bahane yaratıp koya koşmuştu; elbette boşunaydı. Bir mesaj gibi geride bıraktıkları, tebeşirle işaretli taş artık oyukta değildi ve geri dönüp onu beklediğini göstermek amacıyla bir X çizip taşı kayaların arasındaki boşluğa bırakmayı çok isterdi; kaybını derinden hissediyordu.

Hansu onu önemsemişti; o duygular gerçekti. Yalan söylemediğini düşünüyordu ama bu pek teselli edici değildi. Sunja, hizmetkâr kızların mutfakta gülüştüklerini duyunca aniden gözlerini açtı, sonra sessizleştiler. Annesine dair bir ses yoktu. Sunja sırtını kapıya dönüp yüzünü iç duvara çevirdi ve Hansu'nun dokunuşunu taklit etmek için elini yanağına koydu. Onu her gördüğünde, kendine engel olamıyormuş gibi sürekli ona dokunurdu; seviştikten sonra parmağını yüz hatlarında gezdirirdi; küçük, yuvarlak çenesinden kulaklarının kıvrımlarına ve oradan solgun, geniş alnına geçerdi. Neden Sunja ona hiç bu şekilde dokunmamıştı? Sunja hiçbir zaman ilk dokunan olmamıştı; hep Hansu ona uzanmıştı. Şu anda onun yüzüne dokunup kemiklerinin kesintisiz hattını ezberlemek istiyordu.

***

Sabah olunca Isak onu en sıcak tutan atleti, gömleğinin üzerine de lacivert yün kazağını giydi ve ön odanın zeminine oturup alçak yemek masasını çalışma masası olarak kullandı. Pansiyonerler çoktan gitmişlerdi ve ev, çalışan kadınların sesleri dışında sakindi. Isak'ın İncil'i masada açık duruyordu; Isak henüz sabah çalışmasına başlamamıştı, çünkü konsantre olamıyordu. Ön odanın yanındaki küçük antrede, Yangjin kızgın kömürlerle dolu bir maltızla ilgileniyordu. Onunla konuşmak istedi fakat utangaç hisseden Isak bekledi. Yangjin kaba bir ocak demiriyle kömürleri karıştırıp parlayan közlere bakıyordu.

"Yeterince ısındınız mı? Bunu yanınıza koyabilirim." Yangjin dizlerinin üzerinde doğrulup maltızı onun oturduğu yere itti.

"Durun, size yardım edeyim," dedi Isak ayağa kalkarak.

"Hayır, olduğunuz yerde kalın. Sadece itmek gerekiyor." Kocası Hoonie maltızı bu şekilde sürüklerdi.

Yangjin yaklaşırken Isak onları duyabilecek birileri olup olmadığını görmek için etrafına baktı.

"*Ajumoni,*" diye fısıldadı Isak. "Sizce ona evlenme teklif edersem beni kocası olarak kabul eder mi?"

Yangjin'in kırışık gözleri kocaman oldu ve ocak demirini düşürünce büyük bir gürültü koptu. Metal çubuğu hemen alıp az önceki hareketini düzeltmek ister gibi onu özenle yere bıraktı. Genç adamın yanına çöktü, kocası ve babası dışında bir adama hiç bu kadar yakın oturmamıştı.

"İyi misiniz?" diye sordu Isak.

"Neden? Neden böyle bir şey yapmak istiyorsunuz?"

"Karım olursa, Osaka'daki hayatım daha iyi olur sanırım. Kardeşime çoktan mektup yazdım. O ve karısının Sunja'yı hoş karşılayacaklarını biliyorum."

"Peki ya aileniz?"

"Yıllardır evlenmemi istiyorlardı. Hep reddettim."

"Neden?"

"Çünkü hep hastaydım. Şimdi iyi hissediyorum ama nasıl ve ne zaman öleceğimi kestirmek mümkün değil. Sunja bunu zaten biliyor. Bu ona sürpriz olmaz."

"Ama onun hamile olduğunu biliyorsunuz..."

"Evet. Ve büyük ihtimalle genç yaşta dul kalacak. Bunun kolay olmadığını biliyorsunuz fakat ölene kadar babalık yapacağım."

Yangjin bir şey söylemedi; o da genç bir duldu. Kocası onu doğumdan beri zorlayan bedenini en iyi şekilde değerlendiren, dürüst bir adamdı. O ölünce, çok özel bir adam olduğunu anlamıştı. Burada olup ona ne yapması gerektiğini söylemesini isterdi.

"Sizi üzmek istemedim," dedi Isak, kadının yüzündeki şaşkınlığı görünce. "Sunja'nın bunu isteyebileceğini düşündüm. Çocuğun geleceği için. Sizce kabul eder mi? Belki de burada sizinle kalmak ister. O ve çocuk için en iyisi bu mu olur?"

"Hayır, hayır. Elbette gitmesi ikisi için de daha iyi olur," diye yanıtladı Yangjin, acı gerçeğin farkındaydı. "Çocuğun burada korkunç bir hayatı olur. Kızımın hayatını da kur-

tarmış olursunuz. Eğer kızımla ilgilenirseniz, size seve seve canımı veririm, efendim. Mümkün olsa, iki kat fazlasını veririm." Yangjin başını eğip gözlerini silerken kafası neredeyse sarı zemine değecekti.

"Hayır, böyle söylememelisiniz. Siz ve kızınız benim meleklerim oldunuz."

"Hemen onunla konuşacağım, efendim. Minnettar olacak."

Isak sessizleşti. Söyleyeceğini nasıl doğru düzgün dile getireceğini bulmak istiyordu.

"Bunu yapmanızı istemiyorum," dedi utanarak. "Ona kendim sormak, yüreğinde hissettiklerini sormak istiyorum. Günün birinde beni sevip sevemeyeceğini bilmek istiyorum." Isak mahcup oldu, çünkü sadece ona borçlu hissedecek bir eş değil, her adam gibi onu sevecek birini istediğini fark etmişti.

"Ne dersiniz?"

"Onunla siz konuşun." Sunja onun gibi bir adamı nasıl önemsemezdi?

"Bu, onun açısından iyi bir anlaşma değil. Yakında yine hastalanabilirim. Ama düzgün bir koca olmaya çalışacağım. Ve çocuğu seveceğim. O benim de çocuğum olacak." Isak, bir çocuk yetiştirecek kadar yaşama fikrini düşünürken mutlu oldu.

"Lütfen yarın onunla yürüyüşe çıkın. Onunla bütün bu konuları konuşabilirsiniz."

***

Annesi ona Baek Isak'ın niyetinden bahsedince, Sunja onun eşi olmaya kendini hazırladı. Eğer Baek Isak onunla evlenirse annesinin, pansiyonun, onun ve çocuğun üzerinden acı verici bir hüküm kalkmış olacaktı. İyi bir aileden gelen onurlu bir adam, çocuğa soyadını verecekti. Sunja, genç adamın neden böyle bir şey yapmak istediğini anlayamıyordu. Annesi ona açıklamaya çalışmıştı ama ikisi de papaz için yaptıklarının sıradışı olduğunu düşünmüyorlardı.

Bunu her pansiyoner için yaparlardı, üstelik ücretini hep zamanında ödemişti. "Bir melek ya da aptal değilse, hiçbir erkek başka birinin çocuğunu yetiştirmek istemez," dedi annesi.

Isak aptala benzemiyordu. Belki de ev işlerini yapacak birine ihtiyacı vardı, ama bu da onun karakterine uymuyordu. Papaz kendini daha iyi hisseder hissetmez, tamamen iyileşmemiş olsa bile yemek tepsilerini mutfağın eşiğine kadar getirmeye başlamıştı. Sabahları, çarşaflarını silkeleyip ot yatağını topluyordu. Diğer pansiyonerlere kıyasla kendi işleriyle daha çok ilgileniyordu. Hizmetkârlarla dolu bir evde büyümüş, üst sınıf bir aileden gelen, eğitimli bir adamın bu tür şeyler yapabileceği hiç akıllarına gelmezdi.

***

Sunja kalın paltosunu giydi. Beyaz pamuklu çoraplarının üstüne hasır sandaletlerini giyip kapıda bekledi. Hava soğuk ve pusluydu. Yaklaşık bir ay içinde ilkbahar gelecekti ama hâlâ kışın ortası gibiydi. Annesi, hizmetçilerin onları birlikte görmesini istemediği için papazdan kızıyla dışarıda buluşmasını rica etmişti.

Isak, fötr şapkasını tutarak hemen dışarı çıktı.

"İyi misin?" Isak nereye gideceklerini bilmediği için onun karşısında bekledi. Daha önce genç bir kadınla dışarı çıkmamıştı, en azından bu şekilde ve evlenme teklif etme maksadıyla. Kilise cemaatinin bir kadın üyesine tavsiye vermek için yürüyüşe çıktıklarına inandırmaya çalıştı kendini; bu, memleketinde birçok kez yaptığı bir şeydi.

"Kasabaya gitmek ister misin? Tekneyle geçebiliriz." Bu öneri o anda aklına gelmişti.

Sunja başıyla onaylayarak açıkta kalan kulaklarını örtmek için başına kalın muslin bir örtü bağladı. Pazarda balık satan kadınlara benziyordu.

Onları birlikte görenlerin ne düşüneceklerini bilmeden, sessizce Yeongdo ile anakara arasında çalışan tekneye doğru yürüdüler. Tekneci ücretlerini aldı.

Ahşap tekne büyük ölçüde boştu, o yüzden kısa yolculuk boyunca oturdular.

"Annen seninle konuşmuş olmalı," dedi Isak sesinin sakin çıkmasına özen göstererek.

"Evet."

Sunja'nın genç ve güzel yüzünden duygularını okumaya çalıştı. Çok korkmuş görünüyordu.

"Teşekkür ederim," dedi.

"Ne düşünüyorsun?"

"Minnettarım. Omuzlarımızdan büyük bir yük kalkmış olur. Nasıl teşekkür edeceğimizi bilmiyoruz."

"Hayatımın hiç önemi yok. Onu iyi bir şekilde değerlendirmezsem bir anlamı olmaz. Sence de öyle değil mi?"

Sunja *chima*'sının kenarıyla oynamaya başladı.

"Sana sormak istediğim bir soru var," dedi Isak.

Sunja bakışlarını yerden ayırmadı.

"Tanrı'yı sevebilir misin?" Isak derin bir nefes aldı. "Tanrı'yı sevebilirsen, o hâlde her şeyin yolunda olacağını bilebilirim. Senden çok fazla şey istiyorum gibi geliyor. Şu anda sana anlamlı gelmeyebilir. Zaman alacak. Bunu anlayabilirim."

O sabah, Sunja'nın aklına ondan böyle bir şey isteyebileceği gelince, papazın inandığı şu Tanrı'yı biraz düşünmüştü. Dünyada ruhlar vardı, babası buna inanmasa da o inanıyordu. Babası öldükten sonra da onun yanında olduğunu hissetmişti. *Jesa* için mezarına gittiklerinde, teselli edici varlığını hissetmek kolaydı. Eğer birçok tanrı ve ölmüş ruh varsa, o hâlde onun tanrısını sevebileceğini düşündü, özellikle de tanrısı Baek Isak'ı böylesine kibar ve düşünceli biri olmaya teşvik edebiliyorsa.

"Evet," dedi Sunja. "Sevebilirim."

Tekne iskeleye yanaşınca Isak inmesine yardım etti. Anakara çok soğuktu ve Sunja ellerini ısıtmak için ceketinin kollarının içine soktu. Keskin rüzgâr iliklerine işliyordu. Sert havanın papaza kötü geleceğinden endişelendi.

İkisi de nereye gideceklerini bilmiyorlardı, o yüzden Sunja tekneden pek uzakta olmayan ana alışveriş caddesine işaret etti. Anakarada anne-babasıyla başka bir yere gitmemişti. Sunja o tarafa doğru ilerledi, öncülük etmek istemiyordu ama Isak'ın umurunda değilmiş gibi görünüyordu. Papaz onun adımlarını takip etti.

"Tanrı'yı sevmeyi deneyeceğine sevindim. Bunun benim için anlamı çok büyük. Bu inancı paylaşabilirsek çok iyi bir evliliğimiz olacağını düşünüyorum."

Sunja tekrar başını salladı, Isak'ın ne demek istediğini tam olarak anlamamıştı ama talebi için geçerli bir sebebi olduğuna inanıyordu.

"Hayatımız ilk etapta biraz tuhaf olacak ama Tanrı'dan bizi ve çocuğu kutsamasını isteyeceğiz."

Sunja, Isak'ın duasının onları koruyan kalın bir pelerin görevi göreceğini hayal etti.

Martılar tiz çığlıklar atarak havada gezinip uzaklara uçtular. Sunja evlilik teklifinin bir şartı olduğunu fark etti ama kabul etmesi kolaydı; Isak'ın onun bağlılığını test etmesinin bir yolu yoktu. Tanrı'yı sevdiğini nasıl kanıtlayabilir biri? Kocasını sevdiğini nasıl kanıtlayabilir? Sunja ona asla ihanet etmeyecekti; onu sevmek için elinden geleni yapacaktı, bunu yapabilirdi.

Isak, erişte servis eden düzgün bir Japon restoranının önünde durdu.

"Hiç *udon** yedin mi?" Isak kaşlarını kaldırdı.

Sunja başını iki yana salladı.

Isak onu içeri geçirdi. Restorandaki müşteriler Japon'du ve ondan başka kadın yoktu. Restoranın sahibi, tertemiz önlüklü Japon adam onları Japonca karşıladı. Çift eğilerek selam verdi.

Isak, Japonca iki kişilik bir masa istediklerini söyledi ve restoran sahibi dilinin bu kadar güzel konuşulduğunu

* Japon mutfağında kullanılan, buğday unundan yapılan bir tür kalın erişte. (ç.n.)

duyunca rahatladı. Dostça sohbet ettiler ve restoran sahibi onlara kapının yakınında duran, ortak kullanılan büyük masanın ucunda, etrafında kimsenin oturmadığı tabureleri önerdi. Karşılıklı oturan Isak ve Sunja'nın birbirlerinin yüzüne bakmaktan kaçınmaları mümkün değildi.

Sunja ahşap duvarlara elle yazılmış mönüleri okuyamıyordu ama Japon rakamlarından bazılarını tanıdı. Parafinli örtüler serilmiş üç uzun masada oturan ofis çalışanları ve dükkân sahipleri, dumanı tüten kâselerinden erişteli çorbalarını içiyorlardı. Kafası tıraşlı bir Japon oğlan restoranda dolaşarak ağır pirinç demlikten müşterilere kahverengi çay dolduruyordu. Oğlan başıyla Sunja'ya hafifçe selam verdi.

"Daha önce bir restorana hiç gitmedim," dedi Sunja konuşmak istemekten ziyade şaşkınlıkla.

"Ben de çok fazla restorana gitmedim. Gerçi burası temiz görünüyor. Babam, evin dışında yemek yenilecekse temizliğin önemli olduğunu söylerdi." Sunja'nın kendini daha rahat hissetmesini istediği için gülümsedi Isak. İçerinin sıcaklığı yüzüne renk getirmişti. "Aç mısın?"

Sunja evet anlamında başını salladı. O sabah bir şey yememişti.

Isak iki kâse *udon* sipariş etti.

"*Kalguksu** gibi ama et suyu farklı. Hoşuna gidebileceğini düşündüm. Osaka'da her yerde satıldığından eminim. Oradaki her şey bizim için yeni olacak." Isak, Sunja'nın onunla birlikte gelmesi fikrine giderek daha çok ısınıyordu.

Sunja, Hansu'dan Japonya'ya dair birçok hikâye duymuştu ama bunu Isak'a söyleyemezdi. Hansu, Osaka'nın aynı kişiyi iki kez görmenin neredeyse mümkün olmadığı, kocaman bir yer olduğunu söylemişti.

Konuşurken Isak onu gözlemledi. Sunja içine kapanık biriydi. Evdeyken bile orada çalışan kızlarla ya da annesiy-

* Buğday unundan yapılmış bıçakla kesilen erişte ve et suyu ve başka malzemelerle birlikte geniş bir kâsede servis edildiği Kore'ye özgü bir yemek. (ç.n.)

le pek konuşmazdı. Hep böyle olup olmadığını merak etti. Bir sevgilisi olduğunu düşünmek zordu.

Isak kimsenin onlara kulak misafiri olmasını istemediği için kısık bir sesle konuştu.

"Sunja, kocan olarak beni sevebilecek misin?" Isak dua eder gibi ellerini kenetledi.

"Evet." Bu ona doğru geldiği için yanıtı vermekte hiç gecikmedi. Şimdiden Isak'ı önemsiyordu ve aksini düşünmesini istemiyordu.

Isak içinin rahatlayıp arındığını hissetti, sanki hastalıklı ciğerleri tekrar sağlığına kavuşmuştu. Derin bir nefes aldı.

"Zor olacağını biliyorum ama onu unutmaya çalışır mısın?" Nihayet bunu söyleyebilmişti. Aralarında sır olmayacaktı.

Isak'ın bundan bahsetmesini beklemeyen Sunja suratını ekşitti.

"Ben diğer erkeklerden farklı değilim. Benim de gururum var, bunun muhtemelen bir hata olduğunu bilmeme rağmen." Isak kaşlarını çattı. "Ama çocuğu seveceğim, seni de sevip onurlandıracağım."

"İyi bir eş olmak için elimden geleni yapacağım."

"Teşekkür ederim," dedi. Sunja'yla yakın olmayı umuyordu, tıpkı anne-babasının olduğu gibi.

Erişteler servis edilince dua etmek için başını öne eğdi ve Sunja parmaklarını birbirlerine kenetleyerek onun hareketlerini taklit etti.

10

Bir hafta sonra Yangjin, Sunja ve Isak, tekneyle Busan'a geçtiler. Kadınlar dolgulu kış ceketlerinin altına beyaz kendirden yapılmış, yeni yıkanmış *hanbok*'larını giymişlerdi; Isak'ın takım elbisesi ve ceketi fırçayla temizlenmiş, ayakkabıları cilalanmıştı. Papaz Shin kahvaltıdan sonra onları bekliyordu.

Kiliseye vardıklarında hizmetkâr Isak'ı tanıdı ve onlara Papaz Shin'in ofisine kadar eşlik etti.

"İşte geldiniz," dedi yaşlı papaz yerdeki minderden kalkarken. Kuzey aksanıyla konuşuyordu. "İçeri gelin, buyurun." Yangjin ve Sunja eğilerek selam verdiler. Daha önce bir kilisenin içine hiç girmemişlerdi. Zayıf bir adam olan Papaz Shin'in giysileri ona büyük geliyordu. Eskimiş siyah takım elbisesinin kol uçları yıpranmıştı ama boynundaki beyaz yakalığı temiz ve kolalıydı. Kırışıksız koyu renk giysileri omuzlarının çarpık C şeklindeki kıvrımını düzgün gösteriyordu.

Misafirlere üç minder getiren hizmetkâr minderleri ısıtması yetersiz odanın ortasındaki maltızın yanına koydu.

Papaz Shin yerine geçene kadar üç misafir eğreti bir şekilde bekledi. Isak, Papaz Shin'in yanına oturdu, Yangjin ve Sunja yaşlı papazın karşısına geçtiler.

Herkes yerine oturunca kimse konuşmaya başlamadı, Papaz Shin'in görüşmeyi bir duayla başlatmasını beklediler. Duasını bitirdikten sonra yaşlı papaz Isak'ın evlenmeyi planladığı genç kadını acele etmeden inceledi. Genç papazın son ziyaretinden beri sık sık onu düşünüyordu. Hatta

görüşmeye hazırlanmak için Shin, Hoşea Kitabı'nı tekrar okumuştu. Kömür grisi, yün takım elbise giyen zarif adam, tıknaz kızla büyük bir tezat oluşturuyordu. Sunja'nın yüzü yuvarlak ve sadeydi, bakışlarını ya alçakgönüllülükten ya da utancından yere dikmişti. Alelade görünümüne dair hiçbir şey, peygamber Hoşea'nın evlenmek zorunda kaldığı fahişeyi akla getirmiyordu. Aslına bakılırsa, genç kadın gayet sıradandı. Papaz Shin, babasının aksine bir insanın kaderini öğrenebilmek için için yüzünü okumaya inanmıyordu ama babasının gözlerinden genç kadının kaderine bakacak olursa, hayatının kolay olmayacağını fakat lanetlenmeyeceğini söyleyebilirdi. Kızın karnına baktı ancak paltosunun ve bedenini kapatan *chima*'sının altında hamile olduğu fark edilmiyordu.

"Isak'la birlikte Japonya'ya gitmek hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu yaşlı papaz Sunja'ya.

Sunja başını kaldırdıktan sonra tekrar eğdi. Papazların tam olarak ne yaptıklarından ya da güçlerini nasıl kullandıklarından emin değildi. Papaz Shin ve Papaz Isak, erkek şamanlar gibi büyü yapacak ya da keşişler gibi sayıklayacak değillerdi.

"Ne düşündüğünü duymak istiyorum," dedi Shin ona doğru eğilerek. "Lütfen bir şey söyle. Sesini duymadan ofisimden çıkmanı istemem."

Isak yaşlı papazın sert ses tonundan ne çıkarması gerektiğini bilmeden kadınlara gülümsedi. Onları papazın iyi niyetli olduğuna temin etmek istedi.

Yangjin nazikçe elini kızının dizine koydu. Bir tür sorgulama olacağını tahmin etmişti ama o ana dek Papaz Shin'in onlar hakkında kötü düşündüğünü fark etmemişti.

"Sunja-ya, Papaz Shin'e, Baek Isak'la evlenmek hakkında ne düşündüğünü söyle," dedi Yangjin.

Sunja ağzını açıp kapattı. Tekrar açtığında sesi titredi.

"Papaz Baek'e acı verici fedakârlığından ötürü son derece minnettarım. Ona hizmet etmek için çok çalışacağım.

Japonya'daki hayatını daha iyi kılmak için ne gerekiyorsa yapacağım."

Isak kaşlarını çattı; neden böyle söylediğini anlayabiliyordu, yine de Sunja'nın böyle hissetmesi onu üzdü.

"Evet." Yaşlı papaz ellerini birleştirdi. "Bu gerçekten de zorlu bir fedakârlık. Isak, iyi bir aileden gelen, düzgün bir genç adam; durumun göz önüne alındığında, bu evliliği üstlenmesi onun için kolay olamaz."

Isak sağ elini hafifçe kaldırarak zayıf bir itirazda bulundu ama sessiz kalıp büyüğüne saygı gösterdi. Papaz Shin onları evlendirmeyi reddederse anne-babası ve öğretmenleri endişelenirlerdi.

Papaz Shin, Sunja'ya döndü, "İçinde bulunduğun durumun sebebi sensin, bunu kabul ediyor musun?"

Isak, Sunja'nın incinmiş ifadesine bakmaya dayanamadı ve kadınları pansiyona geri götürmek istedi.

"Büyük bir hata yaptım. Annemi üzdüğüm ve iyi niyetli papaza yük olduğum için çok üzgünüm." Sunja'nın kara gözleri doldu. Normalde olduğundan daha ufak görünüyordu.

Yangjin bunun doğru olup olmadığını bilmese de kızının elini tuttu; o da hıçkırarak ağlamaya başladı.

"Papaz Shin, genç kadın zaten yeterince acı çekiyor," dedi Isak.

"Günahını tanıyıp affedilmeyi dilemeli. İsterse, yüce Tanrı'mız onu affeder." Shin her kelimeyi düşünerek söylüyordu.

"Sanırım bunu ister." Isak, Sunja'nın Tanrı'yla bu şekilde tanışmasını istememişti. Tanrı sevgisinin cezalandırılma korkusundan değil, kendiliğinden gelmesi gerektiğine inanıyordu.

Papaz Shin dikkatle Sunja'ya baktı.

"İstiyor musun, Sunja? Günahlarının affedilmesini istiyor musun?" Papaz Shin, kızın günahın ne olduğunu bildiğine emin değildi. Bir tür aziz ya da peygamber olmanın

coşkun arzusuyla hareket eden Isak, ona bunları açıklamış mıydı? Günaha sırtını dönmeyen günahkâr bir kadınla nasıl evlenirdi? Ancak Tanrı, Hoşea'dan tam olarak bunu istemişti. Isak bunu anlıyor muydu?

"Evlenmeden bir erkekle birlikte olmak, Tanrı'nın gözünde günahtır. Bu adam nerede? Neden Isak senin günahının bedelini ödemek zorunda?" diye sordu Shin.

Sunja kızaran yanaklarındaki gözyaşlarını ceketinin koluyla silmeye çalıştı.

Köşede duran sağır kız, dudak okuyarak konuşulanların bir kısmını anlayabiliyordu. Mantosunun cebinden temiz bir bez çıkarıp Sunja'ya verdi. Genç kadına yüzünü silmesini işaret edince, Sunja ona gülümsedi.

Papaz Shin içini çekti. Kızı daha fazla üzmek istemese de ağırbaşlı genç papazı koruma mecburiyeti hissediyordu.

"Çocuğunun babası nerede, Sunja?" diye sordu Papaz Shin.

"Bilmiyor, Papaz Shin," diye yanıt verdi Yangjin, bu sorunun cevabını kendisi de merak etse de. "Bunun için çok üzgün." Yangjin kızına döndü. "Hadi papaza söyle; papaza Tanrı'dan af dilediğini söyle."

Ne Yangjin ne de Sunja bunun ne demek olduğunu biliyordu. Ekinlerin büyümesi için şamana bir dişi domuz ve para verdiklerinde olduğu gibi bir ayin mi olacaktı? Baek Isak affedilmek denen bu şeyden hiç bahsetmemişti.

"Yapabilir misiniz? Beni affedebilir misiniz?" diye sordu Sunja yaşlı papaza.

Papaz Shin genç kadına acıdı.

"Sunja, seni affetmek bana düşmez," diye yanıtladı.

"Anlamıyorum," dedi Sunja en sonunda gözlerini yerden ayırıp Papaz Shin'in yüzüne bakarak. Burnu akıyordu.

"Sunja, tek yapman gereken Tanrı'dan seni affetmesini dilemek. İsa borçlarımızı ödedi ama yine de af dilemelisin. Günaha tövbe edeceğine söz vermelisin. Tövbe et, evladım ve artık günah işleme." Papaz Shin, Sunja'nın öğrenmek

istediğini hissedebiliyordu. İçinde bir şey hissetti ve genç kadının karnında taşıdığı masum bebeği hatırladı. Fakat Shin, Hoşea'nın tövbe etmeyen ve daha sonra onu tekrar aldatan fahişe karısı Gomer'i hatırlayınca kaşlarını çattı.

"Çok üzgünüm," diye tekrarladı Sunja. "Bunu bir daha yapmayacağım. Bir başka erkekle birlikte olmayacağım."

"Bu genç adamla evlenmek istemen mantıklı. Evet, seninle evlenip çocukla ilgilenmek istiyor fakat bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum. Isak'ın belki fazla idealist olduğunu düşünmek beni endişelendiriyor. Ailesi burada değil ve onun iyi olacağına emin olmalıyım."

Sunja ona katıldığını belirtircesine başını sallarken hıçkırıkları hafifledi.

Baek Isak, Papaz Shin'le görüşmeleri gerektiğini söylediğinden beri böyle bir şeyle karşılaşmaktan korkan Yangjin yutkundu.

"Papaz Shin, Sunja'nın iyi bir eş olacağına inanıyorum," diye yalvaran bir sesle konuştu Isak. "Lütfen bizi evlendirin, efendim. Hayır duanızı istiyorum. Makul ve akıllıca bir endişeyle konuşuyorsunuz ama bunun Tanrı'nın dileği olduğuna inanıyorum. Bu evliliğin Sunja ve çocuğa yarayacağı kadar benim için de faydalı olacağını düşünüyorum."

Papaz Shin derin bir nefes verdi.

"Bir papazın karısı olmanın ne kadar zor olduğunu biliyor musun?" diye sordu Sunja'ya.

Sunja başını iki yana salladı. Artık daha rahat nefes alıyordu.

"Ona söyledin mi?" diye sordu Isak'a.

"Yardımcı papaz olacağım. Ondan çok fazla şey beklenceğini sanmıyorum. Cemaat kalabalık değil. Sunja çok çalışkan ve çabuk öğreniyor," dedi Isak. Ancak bu konuyu iyice düşünmemişti. Pyongyang'daki kilisenin papazının karısı çok iyi bir hanımdı, yetimlerle ilgilenmek ve fakirlere hizmet etmek için kocasıyla birlikte çalışan, sekiz çocuklu,

yorulmak nedir bilmeyen bir kadındı. O ölünce, cemaatin üyeleri kendi annelerini kaybetmiş gibi ağlamışlardı.

Isak, Sunja ve Yangjin ne yapacaklarını bilmeden sessizce oturdular.

"Bu adama sadık olacağına dair yemin etmelisin. Sadık kalmazsan, annene ve merhum babana şimdi olduğundan daha fazla utanç getirirsin. Tanrı'dan af dilemelisin, evladım, Japonya'da yeni bir yuva kurarken sana iman ve cesaret vermesini dilemelisin. Kusursuz ol, evladım. Her Koreli orada en iyi şekilde davranmalı. Zaten bizi hor görüyorlar. Bizim daha da kötü olduğumuzu düşünmeleri için onlara sebep vermemelisin. Bir kötü Koreli, binlercesi için hayatı berbat ediyor. Bir kötü Hıristiyan, on binlerce Hıristiyan'a zarar veriyor, özellikle imansız bir ulusta. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Anlamak istiyorum," dedi Sunja. "Ve affedilmek istiyorum, efendim."

Papaz Shin dizlerinin üzerinde doğrulup sağ elini onun omzuna koydu. Uzun bir süre Sunja ve Isak için dua etti. Duası bitince kalktı ve çifte kalkmalarını söyleyip onları evlendirdi. Seremoni dakikalar içinde sona erdi.

***

Papaz Shin, Isak ve Sunja'yla nikâhlarını kaydettirmek için belediye binasına ve yerel polis merkezine giderken, Yangjin hızlı ve emin adımlarla alışveriş caddesine doğru ilerledi. İçinden koşmak geliyordu. Nikâh töreni esnasında anlamadığı birçok kelime söylenmişti. Bu şartlar altında, daha iyi bir sonuç dilemesi akıl almaz ve nankörceydi ama Yangjin'in ne kadar gerçekçi bir yapısı olsa da tek çocuğu için bundan daha güzel bir şey hayal etmişti. Bir an önce evlenmeleri mantıklı olsa da nikâhın bugün olacağını bilmiyordu. Alelacele yapılan nikâh dakikalar içinde bitmişti. Kendi nikâh töreni de böyle kısa sürmüştü. Belki de bütün bunların önemi yoktu.

Yangjin pirinç dükkânının sürgülü kapılarına varınca, içeri girmeden önce girişin geniş çerçevesini tıklattı. Çizgili bir kedi, pirinç satıcısının hasır ayakkabılarının etrafında gezinirken memnuniyetle mırıldıyordu.

"*Ajumoni*, uzun zaman oldu," diye onu karşıladı Cho. Pirinç satıcısı, Hoonie'nin dul kalan eşine gülümsedi. Yangjin'in topuzunda adamın hatırladığından daha fazla beyaz saç vardı.

"*Ajeossi**, merhaba. Umarım karın ve kızların iyidir."

Cho olumlu anlamda başını salladı.

"Bana biraz beyaz pirinç verir misin?"

"Vay canına, önemli bir misafirin olmalı. Üzgünüm ama satacak beyaz pirincim yok. Hepsinin nereye gittiğini biliyorsun," dedi Cho.

"Ödeyecek param var," dedi Yangjin büzgülü cüzdanını tezgâhın üzerine koyarak. Cüzdanın mavi bezindeki sarı kelebekleri Sunja işlemişti, annesine iki sene önceki doğum günü hediyesiydi. Mavi cüzdan yarı doluydu ve Yangjin bunun yeterli olmasını umuyordu.

Cho suratını ekşitti. Ona pirinci satmak istemiyordu, çünkü ondan bir Japon'dan aldığı ücretin aynısını talep etmekten başka seçeneği yoktu.

"Çok az stokum var, Japon müşteriler gelip pirinç bulamayınca başım belaya giriyor. Anlıyor olmalısın. İnan bana, sana satmak istemediğimden değil."

"*Ajeossi*, kızım bugün evlendi," dedi Yangjin ağlamamaya çalışarak.

"Sunja mı? Kimle? Kimle evlendi?" Sakat babasının elini tutan küçük kızı zihninde canlandırabiliyordu. "Nişanlandığını bilmiyordum! Bugün mü?"

"Kuzeyden gelen misafirle evlendi."

"Tüberküloz olanla mı? Bu çılgınlık! Neden kızının böyle bir hastalığı olan bir adamla evlenmesine izin verdin? Adam her an ölebilir."

---

* (Kor.) Orta yaşlı, evli adam. Yetişkin bir erkeğe hitap ederken kullanılan "Bay" sözcüğüne benzer bir kelime. (ç.n.)

"Onu Osaka'ya götürecek. Birçok erkekle birlikte bir pansiyonda yaşamaktansa, orada daha kolay bir hayatı olur," dedi Yangjin konunun kapanmasını umarak.

Cho kadının ona tamamen doğruyu söylemediğinin farkındaydı. Kız on altı ya da on yedi yaşında olmalıydı. Sunja, onun ikinci kızından birkaç yaş ufaktı; bir kızın evlenmesi için güzel bir yaştı ama adam neden onunla evlenmek istesindi ki? Kömürcü Jun, adamın zengin bir aileden gelen şık bir tip olduğunu söylemişti. Üstelik kız kanında bir hastalık taşıyordu. Kim bunu isterdi? Gerçi Osaka'da çok fazla kız olduğunu sanmıyordu.

"Adam güzel bir teklifte bulundu mu?" diye sordu Cho küçük cüzdana kaşlarını çatarak bakarken. Kim Yangjin öyle bir adama uygun bir çeyiz veremezdi; pansiyoncu kadının, o aç balıkçıları ve eve almaması gereken iki zavallı kız kardeşi doyurduktan sonra geriye sadece birkaç pirinç bozukluğu kalıyordu.

Kendi kızları yıllar önce evlenmişlerdi. Geçen sene, gösteri düzenlemekten en küçük kızının kocasının peşine polis düşünce, genç adam Mançurya'ya kaçmıştı ve şimdi Cho, damadının ülkeden sürmeyi çok istediği zengin Japon müşterilere en güzel ürünlerini satarak o büyük vatanseverin çocuklarını doyuruyordu. Japon müşterileri ondan alışveriş yapmayı reddederse Cho'nun dükkânı yarın kapanır ve ailesi aç kalırdı.

"Bir düğün partisi için pirince mi ihtiyacın var?" diye sordu Cho; kadının böyle bir şeyin ücretini nasıl ödeyeceğini bilemiyordu.

"Hayır. Sadece ikisine yetecek kadar pirince ihtiyacım var."

Cho gözlerine bakmaktan çekinerek karşısında duran ufak tefek, yorgun kadına olumlu anlamda başını salladı.

"Satacak çok fazla pirincim yok," diye tekrarladı.

"Sadece gelin ve damadın yemeği için istiyorum, evden ayrılmadan beyaz pirincin tadına son kez bakabilmeleri

için." Yangjin'in gözleri dolunca pirinç satıcısı bakışlarını kaçırdı. Cho, kadınların ağladığını görmekten nefret ediyordu. Büyükannesi, annesi, karısı ve kızları durmaksızın ağlarlardı. Kadınların çok fazla ağladığını düşünüyordu.

Büyük kızı matbaacı bir adamla kasabanın diğer tarafında yaşıyordu, küçük kızıysa üç çocuğuyla beraber evde o ve karısıyla birlikte kalıyordu. Pirinç satıcısı, kızıyla torunlarının masraflarını karşılamaktan şikâyet etse de çok çalışıyor ve en yüksek ücreti ödeyen Japon müşterilerinin taleplerini yerine getiriyordu, çünkü ailesinin ihtiyaçlarını karşılayamamayı düşünemiyordu; kızlarının uzakta, Korelilerin çiftlik hayvanları gibi muamele gördükleri bir ülkede yaşadıklarını hayal edemiyordu. Kendi soyundan gelen birini, o pislikler yüzünden kaybetmeyi düşünemiyordu.

Yangjin yenleri sayıp tezgâhtaki abaküsün yanında duran ahşap tepsiye koydu.

"Varsa, küçük bir paket istiyorum. Onları doyuracak kadar yemelerini istiyorum. Kalan pirinçle tatlı kek pişireceğim."

Yangjin para tepsisini ona doğru itti. Adam yine reddederse kızının düğün yemeğinde beyaz pirinç yiyebilmesi için Busan'daki bütün pirinç dükkânlarını dolaşacaktı.

"Kek mi?" Cho kollarını göğsünde birleştirip kahkaha attı; kadınların beyaz pirinçle yapılan keklerden bahsettiklerini duymayalı ne kadar zaman olmuştu? O günler çok geride kalmıştı. "Herhalde bana da bir parça getirirsin."

Pirinç satıcısı bu tür durumlar için sakladığı az miktar pirinci almak için depoya giderken Yangjin gözlerini sildi.

11

Nihayet pansiyonerler pes edip iş kıyafetlerinin yıkanmasına razı oldular. Kokuya artık onlar bile dayanamıyorlardı. Dört kocaman çamaşır bohçası taşıyan Bokhee, Dokhee ve Sunja koya gittiler. Uzun eteklerini toplayıp bağlayan kadınlar suyun kenarında çömelip çamaşır tahtalarını hazırladılar. Buz gibi su küçük ellerini donduruyordu, ellerinin derisi yıllardır çalışmaktan kalınlaşmış ve sertleşmişti. Bokhee ıslak gömlekleri çıkıntılı tahtada var gücüyle ovuştururken, küçük kardeşi Dokhee kalan kirli giysileri onun yanında ayırıyordu. Sunja, Chung kardeşlerden birinin balık kanı ve iç organlarıyla lekelenmiş koyu renk pantolonunu temizlemeye uğraşıyordu.

"Evlendiğin için farklı hissediyor musun?" diye sordu Dokhee. Evlilik kaydı yapılır yapılmaz haberi ilk alan kızlardı. Pansiyonerlerden daha şaşkınlardı. "Sana *yobo* dedi mi?"

Bokhee, Sunja'nın tepkisini görmek için işine ara verip başını kaldırdı. Kız kardeşini küstahlığı yüzünden azarlayabilirdi ama o da merak ediyordu.

"Henüz değil," dedi Sunja. Evlilik üç gün önce gerçekleşmişti ama yer darlığı sebebiyle Sunja hâlâ annesi ve hizmetçi kızlarla aynı odada yatıyordu.

"Ben de evlenmek istiyorum," dedi Dokhee.

Bokhee güldü. "Bizim gibi kızlarla kim evlenir?"

"Papaz Isak gibi bir adamla evlenmek istiyorum," dedi Dokhee gözlerini kırpmadan. "O çok yakışıklı ve iyi. Konuştuğu kişiye nazikçe bakıyor. Deniz hakkında hiçbir şey

bilmese bile, pansiyonerler ona saygı duyuyorlar. Fark ettin mi?"

Bu doğruydu. Pansiyonerler okumuş zengin insanlarla her fırsatta dalga geçerlerdi ama Isak'tan hoşlanmışlardı. Sunja'nın, onu kocası olarak görmesi hâlâ zordu.

Bokhee kız kardeşinin koluna hafifçe vurdu. "Sen delisin. Onun gibi bir adam seninle asla evlenmez. Çıkar aklından o aptalca fikirleri."

"Ama o Sunja'yla evlendi..."

"Sunja farklı. Biz hizmetkârız," dedi Bokhee.

Dokhee gözlerini devirdi.

"Peki sana nasıl hitap ediyor?"

"Bana Sunja diyor," dedi daha rahatça konuşarak. Hansu'dan önce Sunja, kız kardeşlerle daha sık sohbet ediyordu.

"Japonya'ya gideceğin için heyecanlı mısın?" diye sordu Bokhee. Ona korkunç bir şey gibi gelen evlenmekten ziyade bir şehirde yaşama fikri onu daha çok heyecanlandırıyordu. Büyükannesi ve annesi neredeyse ölene kadar çalışmışlardı. Bir kez bile annesinin güldüğünü duymamıştı.

"Adamlar Osaka'nın, Busan ya da Seul'den daha hareketli olduğunu söylediler. Nerede yaşayacaksın?" diye sordu Bokhee.

"Bilmiyorum. Papaz Isak'ın kardeşinin evinde, sanırım." Sunja hâlâ Hansu'yu ve onların yakınında olabileceğini düşünüyordu. Onunla karşılaşmaktan çok korkuyordu. Yine de onu hiç görmemenin daha kötü olacağını düşündü.

Bokhee, Sunja'nın yüzüne baktı.

"Gitmekten korkuyor musun? Korkmamalısın. Bana kalırsa orada harika bir hayatın olacak. Adamlar her yerde, trenlerde, arabalarda, sokaklarda ve bütün evlerde elektrikli lambalar olduğunu söylüyorlar. Osaka'daki dükkânlarda satın almak istediğin her şeyi bulabileceği-

ni söylüyorlar. Belki zengin olur ve bizi de yanına alırsın. Orada bir pansiyon açabiliriz!" Az önce kendileri için uydurduğu bu ihtimal Bokhee'yi çok heyecanlandırmış görünüyordu. "Orada da pansiyona ihtiyaç olmalı. Annen yemek pişirir, biz de temizlik yapıp çamaşır yıkarız."

"Benim düşüncelerimin çılgınca olduğunu düşünüyordun, değil mi?" Dokhee kız kardeşinin omzuna vurunca ceketinin kolunda ıslak bir el izi kaldı.

Sunja ıslak pantolon çok ağır olduğu için onu sıkmakta zorlandı.

"Bir papazın karısı zengin olabilir mi?" diye sordu Sunja.

"Belki papaz çok para kazanır!" dedi Dokhee. "Ayrıca, Isak'ın ailesi zengin, öyle değil mi?"

"Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu Sunja. Annesi, Isak'ın ailesinin toprak sahibi olduğunu söylemişti ama birçok toprak sahibi yeni vergileri ödeyebilmek için arsalarını Japonlara satıyordu. "Çok paramız olacağını sanmıyorum. Önemi yok."

"Tahsilli ve kıyafetleri çok güzel," dedi Dokhee; insanların nasıl zengin olabildiği hakkında pek fikri yoktu.

Sunja başka bir pantolon yıkamaya başladı.

Dokhee kardeşine baktı. "Onu şimdi verelim mi?"

Sunja'nın aklını gitme fikrinden uzaklaştırmak isteyen Bokhee, olumlu anlamda başını salladı. Kız mutlu bir gelin gibi değil, gergin ve üzgün görünüyordu.

"Sen bizim için küçük bir kardeş gibisin ama akıllı ve sabırlı olduğun için hep bizden büyük olduğunu hissettirdin," dedi Bokhee gülümseyerek.

"Sen gidince, annen beni azarladığında beni kim savunacak? Kız kardeşimin hiçbir şey yapmayacağını biliyorsun," diye ekledi Dokhee.

Sunja kayaların yanında yıkadığı pantolonu kenara serdi. Kız kardeşler, babası öldüğünden beri onunla birlikteydi ve onlar olmadan hayatını sürdürmeyi hayal edemiyordu.

"Sana bir şey vermek istedik." Dokhee, kırmızı ipek bir ipin ucunda sallanan, akasya ağacından oyulmuş bir çift ördek uzattı. Bir bebeğin eli kadarlardı.

"Pazardaki *ajeossi*, ördeklerin hayatları boyunca tek eşli olduklarını söyledi," dedi Bokhee. "Belki birkaç sene sonra eve dönüp çocuklarını bize göstermek için yanında getirirsin. Bebeklerle ilgilenmek konusunda iyiyim. Dokhee'yi tek başıma büyüttüm sayılır. Gerçi arada yaramazlık yaptığı oluyor."

Dokhee işaret parmağıyla burun deliklerini yukarı iterek domuz taklidi yaptı.

"Son zamanlarda çok mutsuz görünüyorsun. Sebebini biliyoruz," dedi Dokhee.

Ördekleri elinde tutan Sunja başını kaldırıp ona baktı.

"Babanı özlüyorsun," dedi Bokhee. Kız kardeşler de küçükken anne-babalarını kaybetmişlerdi.

Bokhee'nin geniş yüzünde üzgün bir gülümseme belirdi. İribaşlara benzeyen küçük, zarif gözleri aşağı doğru çekilip yumru yumru yanaklarıyla buluştu. Kız kardeşlerin yüzleri neredeyse benzerdi; küçük olan daha kısa ve tombuldu.

Sunja ağlamaya başladı ve Dokhee onu güçlü kollarına aldı.

"*Abuji*, *abuji*'m," dedi Sunja kısık bir sesle.

"Bir şey yok, sorun değil," dedi Bokhee, Sunja'nın sırtını hafifçe sıvazlayarak. "Artık düşünceli bir kocan var."

***

Yangjin kızının eşyalarını bizzat topladı. Bütün giysilerini özenle katladıktan sonra kullanışlı bir bohça oluşturacak şekilde hepsini geniş bir kare bezin üzerine sıraladı. Kumaşın köşelerini bağlayıp düzgün bir ilmek sap yaptı. Çift gitmeden önceki günlerde, Yangjin sürekli bir şey unuttuğunu sandığı için dört bohçadan birini açıp aynı işlemi tekrarlamak zorunda kaldı. Kurutulmuş hünnap, pul biber, biber ezmesi, kurutulmuş ançuezler gibi kiler ürünleri ve

* (Kor.) Baba. (ç.n.)

Isak'ın baldızına mayalanmış soya ezmesi göndermek istiyordu ama Isak ona feribotta o kadar çok şeyi taşıyamayacaklarını söyledi. "Onları oradan satın alabiliriz," diye Yangjin'e söz verdi.

Yangjin, Sunja ve Isak'ın Busan feribot terminaline gittiği gün Bokhee ve Dokhee evde kaldı. Kız kardeşlerle vedalaşmak zordu; Dokhee teselli edilemez bir şekilde ağladı, Yangjin'in de Osaka'ya doğru yola çıkıp onları Yeongdo'da yalnız bırakmasından korkuyordu.

Busan feribot terminali, kullanışlı olması ön planda tutularak tuğla ve ahşaptan aceleyle yapılmış bir binaydı. Yolcular, onları uğurlamaya gelen aile üyeleri ve seyyar satıcılar, kalabalık terminalde gürültülü bir şekilde dolaşıyorlardı. Uzun kuyruklar oluşturan yolcular Busan'dan Shimonoseki'ye gidecek feribota binmeden önce polis ve göçmen bürosu yetkililerine belgelerini göstermek için bekliyorlardı. Isak polisle konuşmak için sırada beklerken kadınlar bir şeye ihtiyacı olursa hemen yanına koşmak için yakındaki bir banka oturdular. Kocaman feribot çoktan limana yanaşmıştı ve yolcuların evrak kontrollerinin tamamlanmasını bekliyordu. Denizin yosun kokusu feribotun yakıt kokusuna karışıyordu; Sunja'nın sabahtan beri midesi bulanıyordu, solgun ve yorgun görünüyordu. Daha önce kustuğu için midesinde hiçbir şey kalmamıştı.

Yangjin en küçük bohçayı göğsüne bastırdı. Kızını bir daha ne zaman görecekti? Bütün dünya parçalanmış gibiydi. Sunja ve çocuk için neyin iyi olduğunun artık önemi yoktu. Neden gitmek zorundaydılar? Yangjin torununa sarılamayacaktı. Neden onlarla birlikte gidemiyordu? Osaka'da yapabileceği bir iş olduğuna emindi. Fakat Yangjin kalması gerektiğini biliyordu. Kocasının ve onun ailesinin mezarlarıyla ilgilenmek onun sorumluluğundaydı. Hoonie'yi bırakamazdı. Ayrıca, Osaka'da nerede kalacaktı?

Sunja hafifçe iki büklüm olup acı dolu kısık bir ses çıkardı.

"İyi misin?"

Sunja evet anlamında başını salladı.

"Altın saati gördüm," dedi Yangjin.

Sunja kollarını göğsünde birleştirip kendine sarıldı.

"O adam mı verdi?"

"Evet," dedi Sunja annesine bakmadan.

"Öyle bir şeyi satın almaya ne tür bir adamın gücü yeter?"

Sunja yanıt vermedi. Isak'ın önündeki sırada sadece birkaç adam kalmıştı.

"Sana saati veren adam nerede?"

"Osaka'da yaşıyor."

"Ne? Oralı mı?"

"Jejulu ama Osaka'da yaşıyor. Şu anda orada olup olmadığını bilmiyorum."

"Onu görmeyi planlıyor musun?"

"Hayır."

"O adamla görüşemezsin, Sunja. O seni terk etti. İyi biri değil."

"O evli."

Yangjin şaşkınlıktan nefesini tuttu.

Sunja annesiyle konuştuğunu duyabiliyordu ama sesi ona başka birininmiş gibi geliyordu.

"Evli olduğunu bilmiyordum. Bana söylemedi."

Yangjin ağzı hafifçe açık bir şekilde kıpırdamadan oturdu.

"Pazarda Japon oğlanlar beni rahatsız edince, onlara defolmalarını söyledi. Sonra arkadaş olduk."

Nihayet Hansu'dan bahsetmek ona doğal geldi; sürekli onu düşünüyordu fakat ondan bahsedebileceği biri yoktu.

"Bana ve bebeğe bakmak istedi ama benimle evlenemezdi. Japonya'da karısı ve üç çocuğu olduğunu söyledi."

Yangjin kızının elini tuttu.

"Onunla görüşemezsin. O adam," –Yangjin, Isak'ı işaret etti– "o adam senin hayatını kurtardı. Çocuğunu kurtardı. Onun ailesinin bir üyesisin. Artık seni görmeye hak-

kım yok. Bunun bir anne için ne demek olduğunu biliyor musun? Yakında sen de anne olacaksın. Umarım evlenince seni terk etmek zorunda kalmayan bir oğlun olur."

Sunja başını aşağı yukarı salladı.

"Saat. Onu ne yapacaksın?"

"Osaka'ya gidince onu satacağım."

Bu yanıt Yangjin'i tatmin etti.

"Onu acil bir durum için sakla. Kocan onu nereden aldığını sorarsa, sana onu benim verdiğimi söyle."

Yangjin bluzunun altına sıkıştırdığı cüzdanı yokladı.

"Bu babanın annesine aitti." Yangjin, kayınvalidesinin ölmeden önce ona verdiği iki altın yüzüğü kızına verdi.

"Mecbur kalmadıkça bunları satmamaya çalış. Paraya ihtiyacın olursa elinde bir şey olmalı. Tutumlu bir kızsın ama bir çocuk yetiştirmek para gerektirir. Doktor ziyaretleri gibi beklenmedik şeyler çıkacak. Erkek olursa, okul ücretine ihtiyacın olacak. Papaz evi geçindirmek için sana para vermezse, bir şeyler kazanıp acil durumlar için kenarda para biriktir. İhtiyacın olanı harca, geriye kalanı, birkaç bozukluk da olsa teneke bir kutuya at ve onları unut. Bir kadının her zaman ilerisi için parası olmalı. Kocana iyi bak. Aksi hâlde, başka bir kadın bakar. Kocanın ailesine saygılı ol. Bizim için her zaman en iyisini yapan nazik babanı düşün." Yangjin ona söylemesi gereken başka şeyler düşünmeye çalıştı. Odaklanmak zordu.

Sunja yüzükleri, saati ve parasını sakladığı bluzunun altındaki bez çantaya soktu.

"*Omoni**, üzgünüm."

"Biliyorum, biliyorum." Yangjin ağzını kapatıp Sunja'nın saçını okşadı. "Senden başka kimsem yok. Ve şimdi, kimsesizim."

"Oraya varınca Papaz Isak'tan sana mektup göndermesini isteyeceğim."

---

* (Kor.) Anne. (ç.n.)

"Evet, evet. Bir şeye ihtiyacın olursa Isak'tan basit Koreceyle bana bir mektup yazmasını iste, birinden onu benim için okumasını rica ederim." Yangjin içini çekti. "Keşke okuma yazma bilseydik."

"Sayıları biliyoruz, hesap yapabiliriz. Babam bize öğretti."

Yangjin gülümsedi. "Evet. Baban bize öğretti."

"Artık evin kocanın yanı," dedi Yangjin. Hoonie'yle evlendiğinde babası ona böyle söylemişti. "Bir daha eve dönme," demişti ama Yangjin kendi çocuğuna böyle söyleyemezdi. "O ve çocuğun için güzel bir yuva kur. Bu senin görevin. Acı çekmemeliler."

Isak geri döndüğünde sakin görünüyordu. Eksik belge ya da ücret sebebiyle düzinelerce insan geri çevrilmişti ama o ve Sunja'nın bir eksiği yoktu. Gerekli her evrak temin edilmişti. Memurlar ona sıkıntı çıkarmadılar. O ve karısı gidebilirdi.

12

Osaka, Nisan 1933

Yoseb Baek ağırlığını bir ayağından diğerine vermekten sıkılınca, Osaka tren istasyonunda hücreye atılmış bir adam gibi ileri geri yürümeye başladı. Bir arkadaşıyla gelseydi yerinde durup sohbet edebilirdi ama yalnızdı. Yoseb doğası gereği rahatça muhabbet eden biriydi ve Japoncası çok akıcı olsa da aksanı onu ele veriyordu. Görünüşü sayesinde bir Japon'a yanaştığında nazik bir gülümsemeyle karşılanıyordu ama bir şey söylediği anda hoş karşılama sona ererdi. Ne de olsa o bir Koreliydi ve karakteri ne kadar çekici olsa da ne yazık ki kurnaz ve sahtekâr bir kavme aitti. Tarafsız ve prensip sahibi birçok Japon vardı fakat yabancıların yanında temkinli olmaya meyillilerdi. *Özellikle akıllı olanlara dikkat etmelisin. Koreliler doğuştan belalıdırlar.* On seneyi aşkın süredir Japonya'da yaşayan Yoseb'in duymadığı bir şey kalmamıştı. Bu tür şeyleri kafasına takmıyordu; ona acınası geliyorlardı. Yoseb'in huzursuzluğu, Osaka İstasyonu'nda devriye gezen nöbetçi askerin dikkatinden kaçmadı ama sabırsızlıka trenin gelmesini beklemek suç değildi.

Polis onun Koreli olduğunu bilmiyordu, çünkü Yoseb'in tavrı ve giysileri onu ele veremezdi. Japonların çoğu, bir Japon ve Koreliyi birbirinden ayırt edebildiklerini iddia ederlerdi ama her Koreli bunun saçmalık olduğunu bilirdi. Herkesi kandırabilirdiniz. Yoseb sade pantolonu, batılı tarzı gömleği ve eski olduğu belli olmayan kalın yün palto-

suyla Osaka'da çalışan mütevazı bir adam gibi giyinmişti. Pyongyang'dan getirdiği şık giysileri uzun zaman önce kenara kaldırmıştı; anne-babasının Kanadalı misyonerler ve aileleri için kıyafetler diken bir terziye diktirdikleri pahalı takım elbiseleri. Son altı senedir, Yoseb bir bisküvi fabrikasında otuz kız ve iki adamı denetleyen bir ustabaşı olarak çalışıyordu. İşi için düzgün giyinmesi gerekiyordu, hepsi bu. Hemen ertesi sabah Yoseb'in yerine başka birini alabileceğini saklamayan patronu Shimamura-san*'dan daha şık giyinmesine gerek yoktu. Her gün Shimonoseki'den trenler ve Jeju'dan tekneler daha fazla aç Koreli'yi Osaka'ya taşıyordu ve Shimamura-san içlerinden en iyisini seçebilirdi.

Yoseb, küçük kardeşinin tek izin günü olan Pazar günü gelmesine sevinmişti. Kyunghee evde bir ziyafet hazırlıyordu. Aksi takdirde o da gelirdi. Isak'ın evlendiği kızı ikisi de çok merak ediyorlardı. Genç kadının içinde bulunduğu durum şoke ediciydi ama Isak'ın yapmaya karar verdiği şey hiç şaşırtıcı değildi. Ailedeki hiç kimse Isak'ın fedakârlığına şaşırmazdı. Çocukken de izin verilse bütün yemeklerini ve eşyalarını fakirlere feda edebilecek türden bir oğlandı. Bol yemekleri, cilalı bir hünnap tepside odasına gönderilirdi. Tepsisi mutfağa geri gönderildiğinde metal kâsede bir tane bile pirinç kalmamış olsa da bir yemek çubuğu kadar inceydi. Doğal olarak, hizmetkârlar Isak'ın bilerek paylaştığı yemeklerinden büyükçe bir porsiyon yemeden günlerini geçirmezlerdi. Pilavını ve balığını paylaşması neyse, diye düşünüyordu Yoseb, ama bu evlilik aşırı görünüyordu. Bir başka adamın çocuğuna babalık yapmayı kabul etmek! Karısı Kyunghee, genç kadını tanıma fırsatı edinene kadar onu yargılamaması için ona söz verdirmişti. Isak gibi o da fazlasıyla merhametliydi.

* Japoncada *-san* eki, toplumda hiyerarşik olarak daha yukarıda görülen veya eşit statüdeki, yakın ilişkide bulunulmayan kişilere hitap ederken kullanılır. (ed. n.)

Shimonoseki treni istasyona vardığında bekleyen kalabalık organize bir dakiklikle dağıldı. Taşıyıcılar birinci sınıf yolculara yardım etmeye koştular; herkes nereye gitmesi gerektiğini biliyor gibiydi. Diğerlerinden bir baş daha uzun olan Isak kalabalıkta dikkat çekiyordu. Güzel kafasına taktığı gri fötr şapkası eğikti ve bağa gözlüğü, düz burnunun ucunda duruyordu. Isak kalabalığa göz gezdirip Yoseb'i buldu ve kemikli sağ elini salladı.

Yoseb kardeşinin yanına koştu. Oğlan bir yetişkine dönüşmüştü. Isak hatırladığından daha zayıftı; solgun yüzü biraz daha esmerdi ve nazik, gülen gözlerinin etrafında dairesel çizgiler belirmişti. Isak'ın yüzü, kardeşleri Samoel'inkine çekmişti; benzerlik olağanüstüydü. Ailenin terzisinin diktiği Batılı tarzı takım elbisesi cılız gövdesinde gevşek bir şekilde asılı duruyordu. Yoseb'in on bir sene önce geride bıraktığı utangaç, hastalıklı oğlan uzun boylu bir beyefendiye dönüşmüştü; çökük vücudu kısa süre önce geçirdiği hastalık yüzünden iyice tükenmişti. Anne-babası Osaka'ya gelmesine nasıl izin verebilmişti? Yoseb neden ısrar etmişti?

Yoseb kollarını kardeşine dolayıp onu kendine çekti. Japonya'da olduğu sürece Yoseb karısından başka kimseye dokunmamıştı ve ailesinden birinin bu kadar yakınında olması, kardeşinin kirli sakalının kulağına değdiğini hissedebilmek sevindiriciydi. Yoseb, küçük kardeşinin yüzünde sakal çıkmış olmasına hayret ediyordu.

"Ne kadar büyümüşsün!"

İkisi de güldü, çünkü bu doğruydu ve en son görüşmelerinin üzerinden çok uzun zaman geçmişti.

"Abi," dedi Isak. "Abim."

"Isak, burada olmana çok sevindim."

Isak gözlerini ağabeyinin yüzünden ayırmadan gülümsedi.

"Ama benden çok daha uzun boylusun. Bu saygısızlık!"

Isak şakalaşarak özür diler gibi eğildi.

Sunja bohçaları tutarak orada duruyordu. Kardeşlerin rahat ve sıcak tavrı içine su serpmişti. Isak'ın kardeşi Yoseb komikti. Şakaları biraz pansiyondaki misafir Fatso'yu hatırlatıyordu. Fatso, onun Isak'la evlendiğini ilk öğrendiğinde bayılma taklidi yapıp ön odada *pat* diye kendisini yere atmıştı. Saniyeler sonra cüzdanını çıkarıp bir işçinin iki günlük kazancı olan iki yen vermiş ve Osaka'ya gidince kocasıyla birlikte yiyebileceği lezzetli bir şey satın almasını söylemişti. "Japonya'da tatlı pirinç keklerini hapır hupur yerken, Yeongdo'da bir başına ve üzgün bir şekilde seni özleyen beni hatırla; Fatso'nun kalbinin, çok genç yakalanan bir levreğin ağzı gibi parçalandığını düşün." Tombul yumruklarıyla gözlerini ovuşturup abartılı hıçkırık sesleri çıkararak ağlama numarası yapmıştı. Kardeşleri ona sesini kesmesini söylemişti, sonra her biri evlilik hediyesi olarak Sunja'ya iki yen vermişlerdi.

"Ve evlenmişsin!" dedi Yoseb, Isak'ın yanındaki ufak tefek kıza dikkatle bakarak.

Sunja kaynını eğilerek selamladı.

"Seni tekrar görmek güzel," dedi Yoseb. Çok küçüktün; babanın peşinden hiç ayrılmazdın. Beş ya da altı yaşlarındaydın, değil mi? Beni hatırlayabildiğini sanmıyorum."

Sunja başını iki yana salladı, çünkü onu hatırlamaya çalışmış ama başaramamıştı.

"Babanı çok iyi hatırlıyorum. Ölüm haberini alınca çok üzüldüm; o bilge bir adamdı. Onunla sohbet etmekten keyif alırdım. Söyleyecek çok fazla sözü yoktu ama ağzından çıkan her şey iyi düşünülmüştü. Ve annenin pişirdiği yemekler çok lezzetliydi."

Sunja bakışlarını kaçırdı.

"Buraya gelmeme izin verdiğin için teşekkür ederim, Ağabey. Annem, cömertliğinden ötürü sana şükranlarını gönderdi."

"Sen ve annen, Isak'ın hayatını kurtardınız. Sana minnettarım, Sunja. Ailem, senin ailene müteşekkir."

Yoseb ağır bavulları Isak'tan alırken Isak, Sunja'nın hafif bohçalarını ondan aldı. Yoseb, Sunja'nın karnının hafifçe çıktığını gördü ama hamileliği henüz tamamen belirgin değildi. İstasyonun çıkışına doğru baktı. Kız, bir köy sürtüğü gibi görünmüyor ya da konuşmuyordu. O kadar mütevazı ve sade görünüyordu ki Yoseb kızın tanıdığı birinin tecavüzüne uğrayıp uğramadığını merak etti. Bu tür şeyler oluyordu ve kız, bir erkeği baştan çıkarmakla suçlanabilirdi.

"Baldızım nerede?" diye sordu Isak, Kyunghee'yi görmek için etrafa bakınarak.

"Evde yemek pişiriyor. Umarım açsınızdır. Mutfaktan gelen kokular yüzünden komşular kıskançlıktan çatlıyor olmalı!"

Isak gülümsedi; baldızına hayrandı.

Yanından geçenlerin geleneksel giysisine baktıklarını fark eden Sunja ceketini etrafına doladı. İstasyonda ondan başka *hanbok* giyen biri yoktu.

"Baldızım harika bir aşçıdır," dedi Isak Sunja'ya, Kyunghee'yi tekrar göreceği için mutluydu.

Kıza dik dik bakan insanlar Yoseb'in dikkatinden kaçmadı. Kızın yeni giysilere ihtiyacı olacağını fark etti.

"Hadi eve gidelim!" Yoseb onları çabucak istasyondan çıkardı.

Osaka istasyonunun karşısında tramvayların biri gidip biri geliyordu; ana girişlerden yüzlerce kişi girip çıkıyordu. Sunja kalabalığın arasında dikkatle ilerleyen kardeşlerin arkasından yürüdü. Tramvaya doğru ilerlerken bir an arkasına dönüp istasyona baktı. Batılı tarzı bina daha önce gördüğü hiçbir şeye benzemiyordu; taş ve betondan devasa bir yapıydı. Büyük olduğunu düşündüğü Shimonoseki istasyonu, bu kocaman yapıyla kıyaslandığında ufacık kalıyordu.

Hızla yürüyen adamlara ayak uydurmaya çalıştı. Tramvay yaklaşıyordu. Hayallerinde, Shimonoseki fe-

ribotuna, Osaka trenine ve hatta koşan ya da bisiklet süren bir oğlanı geride bırakacak hızda giden tramvaya binmişti. Arabalar yanlarından geçerken, gerçekten Hansu'nun dediği gibi tekerlekli metal boğalara benzemelerine hayret ediyordu. O kasabalı bir kızdı ama bütün bunları duymuştu. Yine de üniformalı biletçileri, göçmen memurlarını, taşıyıcıları, tramvayları, elektrikli lambaları, gaz sobalarını ve telefonları bildiğini belli edemezdi, o yüzden tramvay durağında Sunja, taze toprakta yeni filizlenen, ışığı toplamak için dimdik ve açık duran bir fide gibi sessiz ve hareketsizce durdu. Onunla birlikte dünyayı dolaşmak için evinden ayrılırdı ama şimdi dünyayı onsuz görüyordu.

Yoseb, Sunja'yı tramvayın arkasındaki tek boş koltuğa yönlendirip onu oraya oturttu. Sunja bohçaları Isak'tan alıp kucağına koydu. Kardeşler yan yana durup birbirlerine aileyle ilgili haberler verdiler. Sunja adamların sohbetine kulak vermedi. Daha önce yaptığı gibi, bohçaları kalbine ve karnına bastırıp evinin eşyalarını örten kumaşa sinmiş kokusunu içine çekti.

Osaka şehir merkezinin geniş caddeleri, alçak tuğla binalar ve şık görünümlü dükkânlarla doluydu. Busan'a yerleşen Japonlar buradakilere benziyordu ama burada çok daha farklı tipte insanlar da vardı. İstasyonda Isak'ın kıyafetlerini eski ve demode gösteren şık takım elbiseler giyen genç adamlar ve Dokhee'nin sıradışı renklerine ve işlemelerine bayılacağı, ihtişamlı kimonolar giyen güzel kadınlar görmüştü. Japon olduklarını düşündüğü, çok fakir görünen insanlar da vardı; bu, Busan'da hiç görmediği bir şeydi. Erkekler gelişigüzel bir şekilde sokaklara tükürüyorlardı. Tramvay yolculuğu ona kısa geldi.

Korelilerin yaşadığı kenar mahalle Ikaino'da indiler. Yoseb'in evine vardıklarında, istasyondan oraya kadar tramvayla önlerinden geçtikleri güzel evlerden çok farklı bir yerle karşılaştılar. Hayvanların kokusu, pişmiş yemek

kokularını hatta dış tuvalet kokusunu bile bastırıyordu. Sunja ağzını ve burnunu örtmek istedi ama bunu yapmaktan çekindi.

Ikaino uyumsuz, köhne evlerden oluşan bir tür kötü planlanmış köy gibiydi. Kulübelerin tek ortak noktaları dayanıksız malzemelerden beceriksizce inşa edilmiş olmalarıydı. Yer yer boyalı bir veranda ya da parlatılmış pencereler görülüyordu ama cephelerin çoğunun bakıma ihtiyacı vardı. Pencereleri içeriden gazeteler ve katranlı kâğıtlar kaplıyordu ve çatlakları örtmek için tahta dolgular kullanılmıştı. Evler ucuz ya da sağdan soldan toplanmış malzemeler kullanılarak ev sahipleri tarafından inşa edilmiş gibi görünüyordu; gecekondular ancak barakalar ya da çadırlar kadar sağlamdı. Derme çatma çelik bacalardan duman yükseliyordu. Bir ilkbahar gecesine göre sıcaktı; paçavralar giyen çocuklar, sokak arasında uyuyan sarhoş adama aldırmadan kovalamaca oynuyorlardı. Küçük bir oğlan Yoseb'in evinden pek uzakta olmayan bir verandanın yanına kakasını yapıyordu.

Yoseb ve Kyunghee, hafif eğimli bir çatısı olan kutu gibi bir kulübede yaşıyorlardı. Ahşap iskeleti kıvrımlı çelikle kaplıydı. Metal kaplı kontrplak bir panel ön kapı görevi görüyordu.

"Burası sadece domuzlara ve Korelilere göre bir yer," dedi Yoseb gülerek. "Eve pek benzemiyor, değil mi?"

"Hayır ama bizim için yeterli olacak," dedi Isak gülümseyerek. "Size rahatsızlık vereceğimiz için üzgünüm."

Sunja, Yoseb ve karısının bu kadar fakirlik içinde yaşadıklarına inanamadı. Fabrikada çalışan bir ustabaşının böylesine yoksul bir bölgede yaşaması mümkün olamazdı.

"Japonlar bize doğru düzgün yerleri kiraya vermiyorlar. Bu evi sekiz sene önce aldık. Sanırım bu sokakta bizden başka evsahibi Koreli yok ama kimse bunu bilmemeli."

"Neden?" diye sordu Isak.

"Evsahibi olduğunun bilinmesi iyi değildir. Buradaki ev sahipleri aşağılıktır; herkes onlardan şikâyet eder. Bu evi

buraya taşındığımda babamın bana verdiği parayla satın aldım. Şimdi böyle bir ev almaya gücüm yetmez."

Pencereleri katran kâğıdıyla kaplı bitişik evden tiz domuz sesleri geldi.

"Evet, komşularımız domuz yetiştiriyor. O ve çocuklarıyla birlikte evde yaşıyorlar."

"Kaç çocuğu var?"

"Dört çocuğu ve üç domuzu var."

"Hepsi orada mı yaşıyor?" diye fısıldadı Isak.

Yoseb evet anlamında başını sallayıp kaşlarını kaldırdı.

"Burada yaşamak o kadar masraflı olamaz," dedi Isak. Sunja, kendisi ve bebek için bir ev kiralamayı planlamıştı.

"Kiracılar, kazançlarının yarısından fazlasını kiraya veriyor. Yiyecek fiyatları Kore'de olduğundan çok daha yüksek."

Hansu'nun Osaka'da birçok mülkü vardı. Sunja, adamın bunu nasıl başardığını merak etti.

Mutfağa açılan yan kapı aralandı ve Kyunghee başını dışarı uzattı. Taşıdığı kovayı kapının önüne koydu.

"Ne! Neden dışarıda dikiliyorsunuz? İçeri gelin, buyurun! *Uh-muh!*" diye haykırdı Kyunghee. Isak'ın yanına koşup yüzünü ellerinin arasına aldı. "*Uh-muh*, çok mutluyum. Tanrı'ya şükür buradasın!"

"Amin," dedi Isak bebekliğinden beri onu tanıyan Kyunghee'nin onu sevmesine izin verirken.

"Seni en son evden ayrılmadan önce gördüm! Hemen eve gir!" diye Isak'a şakayla karışık emrettikten sonra Sunja'ya döndü.

"Ne kadar uzun zamandır bir kız kardeş istediğimi tahmin edemezsin. Burada kendimi çok yalnız hissediyordum ve bir kızla sohbet etmek istiyordum!" dedi Kyunghee. "Trene yetişemeyeceğinizden korktum. Nasılsın? Yorgun musun? Aç olmalısın."

Kyunghee, Sunja'nın elini tuttu ve erkekler kadınları takip etti.

Sunja bu sıcak karşılamayı beklemiyordu. Kyunghee'nin oldukça hoş bir yüzü vardı, gözlerinin biçimi ve rengi hurmayı andırıyordu ve dudakları güzeldi. Cildi beyaz şakayıklar gibiydi. Ondan en az on yaş genç olan Sunja'dan daha alımlı ve enerjik görünüyordu. Kyunghee koyu renk düz saçını tahta bir tokayla tepesinde toplamıştı ve Batılı tarzda sade, mavi elbisesinin üzerine pamuklu bir önlük takmıştı. Otuz bir yaşındaki bir ev hanımından ziyade ufak tefek bir öğrenci kıza benziyordu.

Kyunghee gazyağıyla çalışan ısıtıcının üzerindeki pirinç çay demliğine uzandı. "İstasyonda onlara yiyecek ya da içecek bir şey ikram ettin mi?" diye sordu kocasına. Dört çömlek fincana çay doldurdu.

Yoseb güldü. "Bir an önce eve gelmemizi söyledin!"

"Nasıl bir kardeşsin! Neyse, boş ver. Söylenmeyecek kadar mutluyum. Sonuçta onları eve getirdin." Kyunghee, Sunja'nın yanında durup onun saçını okşadı.

Kızın sıradan, düz bir yüzü ve ince gözleri vardı. Yüz hatları ufaktı. Sunja çirkin değildi ama bariz bir çekiciliği yoktu. Yüzü ve boynu şişkindi ve ayak bilekleri fazlasıyla şişmişti. Sunja gergin görünüyordu, Kyunghee ona acıdı ve tedirgin olmasını gerektiren bir şey olmadığını bilmesini istedi. Sunja'nın sırtından sallanan iki uzun saç örgüsü kendir şeritleriyle toplanmıştı. Karnı yüksekti; Kyunghee çocuğun erkek olabileceğini tahmin etti.

Kyunghee çayı ona uzatınca Sunja titreyen elleriyle fincanı alırken başını eğerek selam verdi.

"Üşüyor musun? Kalın giyinmemişsin." Kyunghee alçak yemek masasının yanına bir yer minderi atıp kıza oraya oturmasını söyledi. Sunja'nın kucağına elma yeşili bir örtü serdi. Sunja sıcak arpa çayını yudumladı.

Evin dış görünümü içinin rahatlığıyla çelişiyordu. Birçok hizmetkârın olduğu bir evde büyüyen Kyunghee, evini hoş ve temiz tutmayı kendi kendine öğrenmişti. İkisi, üç odası bulunan, on metre karelik bir evde yaşıyorlardı ki

bu, on kişinin üç metre karelik bir odada uyuduğu bu kalabalık Koreli mahallesinde duyulmamış bir şeydi; yine de o ve kocasının büyüdüğü görkemli evlere kıyasla, buradaki evleri gülünç bir şekilde küçüktü ve yaşlı bir hizmetkâra bile uygun değildi. Kyunghee Yoseb'e katılmak için Osaka'ya geldiğinde çift, evi oğluyla Seul'e taşınan çok fakir bir Japon duldan satın almışlardı. Ikaino'da yaşayan çok farklı çeşit Koreli vardı ve aralarındaki hilekâr ve suça meyilli olanlara karşı temkinli olmayı öğrenmişlerdi.

"Asla kimseye borç verme," dedi Yoseb, bu emir karşısında şaşırmış gibi görünen Isak'a gözlerini dikerek.

"Bu tür şeyleri yemeğimizi yedikten sonra konuşamaz mıyız? Yeni geldiler," diye yalvardı Kyunghee.

"Eğer fazladan paranız ya da değerli eşyalarınız varsa beni bilgilendirin. Onları bir kenara koyarız. Bir banka hesabım var. Burada yaşayan herkesin paraya, giysilere, kiraya ve yiyeceğe ihtiyacı var; onların bütün sorunlarını çözebilmek için elinden bir şey gelmez. Kiliseye bağışta bulunuyoruz –yetiştirilme biçimimizden pek farklı değil– ama bağışları kilise dağıtmalı. Buranın nasıl olduğunu bilmiyorsunuz. Komşularla konuşmaktan kaçının ve kimsenin eve girmesine izin vermeyin," dedi Yoseb ciddiyetle Isak ve Sunja'ya.

"Bu kurallara uymanı bekliyorum, Isak. Cömert birisin ama bu bizim için tehlikeli olabilir. İnsanlar fazla paramız olduğunu düşünürlerse evimiz soyulur. Çok fazla şeyimiz yok, Isak. Çok dikkatli olmalıyız. Bir şeyler vermeye başlayınca, sonu gelmez. Buradaki insanların bazıları içip kumar oynuyor; para bitince anneler çaresiz kalıyor. Onları suçlamıyorum fakat önce kendi anne-babamızla ve Kyunghee'ninkilerle ilgilenmek zorundayız."

"Başımızı derde soktuğum için bunları anlatıyor," dedi Kyunghee.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Isak.

"Buraya ilk geldiğimde komşulara yemek verdim ve çok geçmeden her gün bizden yemek istemeye başladılar.

Akşam yemeklerimizi onlara veriyordum ve kardeşinin ertesi günkü öğle yemeği için biraz yemek ayırmak istediğimde beni anlamıyorlardı; sonra bir gün evimize girip son patates çuvalımızı aldılar. Çuvalı onların almadığını, tanıdıkları birinin aldığını söylediler."

"Açlardı," dedi Isak anlamaya çalışarak.

Yoseb kızgın görünüyordu.

"Hepimiz açız. Onlar hırsızlık yaptı. Dikkatli olmak zorundasın. Sırf Koreli olmaları, arkadaşımız oldukları anlamına gelmez. Korelilerin etrafında iyice dikkatli ol; kötü olanlar, polisin şikâyetlerimizi dinlemeyeceğini biliyorlar. Evimize iki kez hırsız girdi. Kyunghee takılarını kaybetti." Yoseb uyarır gibi bir ifadeyle tekrar Isak'a baktı.

"Ayrıca kadınlar bütün gün evdeler. Paramı ya da diğer değerli eşyalarımı asla evde tutmam."

Kyunghee başka bir şey söylemedi. Birkaç öğünden vazgeçmenin alyansının, annesinin yeşim taşlı tokasının ve bileklerinin çalınmasına sebep olabileceği aklının ucundan geçmemişti. Ev ikinci kez soyulduktan sonra Yoseb ona günlerce kızgın kalmıştı.

"Balıkları şimdi kızartacağım. Neden yerken sohbet etmiyoruz?" dedi gülümseyerek ve arka kapının oradaki küçük mutfağa yürümeye başladı.

"Kardeşim, sana yardım edebilir miyim?" diye sordu Sunja.

Kyunghee olumlu anlamda başını sallayıp sırtını hafifçe sıvazladı.

"Komşulardan korkma. Onlar iyi insanlar. Kocam – demek istediğim, kaynın– temkinli olmakta haklı. O bu tür şeyler hakkında daha bilgili. Buradaki insanlarla haşır neşir olmamızı istemiyor, o yüzden olmuyorum. Çok yalnızdım. Burada olmana sevindim. Ve bir bebek geliyor!" Kyunghee'nin gözleri aydınlandı. "Bu evde bir çocuk olacak ve ben onun yengesi olacağım. Bu ne güzel bir lütuf."

Kyunghee'nin güzel yüzündeki üzüntü aşikârdı ama acısı ve yoksunluğu bir bakıma onu daha hoş kılmıştı. Yıl-

lardır çocukları olmamıştı ve Isak, Sunja'ya tek istediklerinin bir çocuk olduğunu söylemişti.

Mutfakta sadece bir ocak, bir çift yıkama çömleği ve doğrama tahtası yerine geçen bir tezgâh vardı; genişliği Yeongdo'daki mutfağın çok küçük bir bölümü kadardı. İkisinin çok fazla hareket etmeden yan yana durabilecekleri kadar yer vardı. Sunja kollarını sıvayıp hortumla yerdeki eğreti lavaboda ellerini yıkadı. Haşlanmış sebzelerin doğranması ve balıkların kızartılması gerekiyordu.

"Sunja-ya." Kyunghee koluna hafifçe dokundu. "Her zaman kardeş olacağız."

Genç kadın minnettarlıkla başını salladı, şimdiden yüreğinde bağlılık yer ediniyordu. Hazırlanmış yiyecekleri görünce günlerdir ilk kez acıktığını hissetti.

Kyunghee tencerenin kapağını açtı, içinde beyaz pirinç pilavı vardı.

"Bugüne özel. İlk gecen için. Artık burası senin evin."

13

Yemekten sonra iki çift, kadınların ve erkeklerin ayrı ayrı yıkandıkları umumi hamama gittiler. Hamamdakilerin çoğu Japondu ve Kyunghee ile Sunja'yı selamlamadılar. Bu şaşırtıcı değildi. İyice yıkanıp uzun yolculuğun kirini üzerinden atınca Sunja çok rahatladı. Giysilerinin altına temiz iç çamaşırları giyip yürüyerek eve döndüler, artık tertemiz ve yatmaya hazırlardı. Yoseb'in ümitli görünüyordu. Evet, Osaka'da hayat zor olacaktı ama her şey iyiye gidecekti. Taştan ve karamsarlıktan lezzetli bir çorba yapacaklardı. Japonlar onlar hakkında dilediklerini düşünmekte serbestti, ayakta kalıp başarılı olduklarında hiçbirinin önemi olmayacaktı. Kyunghee artık dört kişi olduklarını, yakında beş olacaklarını söyledi; birlikte oldukları için daha güçlülerdi. "Değil mi?" dedi.

Kyunghee, Sunja'nın koluna girdi. Erkeklerin hemen arkasından yürüyorlardı.

Yoseb kardeşini uyardı. "Siyasete, sendika organizasyonlarına ya da o tür saçmalıklara bulaşma. Dikkatleri üzerine çekmeden işine bak. Bağımsızlık hareketi ya da sosyalist broşürlerini alma ya da kabul etme. Polisler üzerinde o tür şeyler bulurlarsa seni alıp hapse atarlar. Burada her şeyi gördüm."

Isak, çocukluğunda 1 Mart Bağımsızlık Hareketi'ne katılamayacak kadar küçük ve hastaydı ama kurucularının çoğu, Pyongyang'daki papaz okulundan mezun olmuşlardı. Papaz okulundaki öğretmenlerin birçoğu 1919'daki yürüyüşteydi.

"Burada çok sayıda eylemci var mı?" diye fısıldadı Isak yakınlarında kimse olmamasına rağmen.

"Evet, sanırım var. Tokyo'da daha fazla var ve bazıları Mançurya'da saklanıyor. Her neyse, o herifler yakalanınca ölürler. Şanslıysan sınır dışı edilirsin ama bu nadiren görülür. Benim evimde o tür işlere bulaşmasan iyi edersin. Seni Osaka'ya bunun için çağırmadım. Kilisede bir işin var."

Isak sesini yükselten Yoseb'e baktı.

"Eylemcilere bir dakikanı bile ayırmayacaksın, değil mi?" diye sordu Yoseb sertçe. "Artık tek başına değilsin. Karını ve çocuğu düşünmelisin."

Isak, Pyongyang'da Osaka'ya gidecek kadar güçlü hissederken, sömürgeciliğe karşı mücadele eden vatanseverlere ulaşmayı düşünmüştü. Memleketinde durum iyice kötüye gidiyordu; anne-babası bile yeni zemin etütlerinin vergisini ödeyebilmek için arazilerinden parseller satıyorlardı. Artık Yoseb onlara para gönderiyordu. Isak, İsa gibi baskıya göğüs germeye inanıyordu. Ama birkaç ay içinde Isak için her şey değişmişti. Bu fikirler, işini ve Sunja'yı düşündüğünde ikinci planda kalıyordu. Başkalarının güvenliğini düşünmek zorundaydı.

Isak'ın sessizliği Yoseb'i endişelendirdi.

"Pes edene ya da ölene kadar askeri zabıta seni rahat bırakmaz," dedi Yoseb. "Sağlığını düşün, Isak. Tekrar hastalanmamak için dikkatli olmalısın. Burada tutuklanan adamları gördüm. Ülkemizde olduğu gibi değil. Buradaki hâkimler Japon. Polisler Japon. Kanun net değil. Her iki taraf için de çalışan casuslar var. Şiir inceleme gruplarında casuslar var, kiliselerde de casuslar var. Er ya da geç her eylemci, aynı aptal ağaçta büyüyen olgunlaşmış bir meyve gibi toplanır. Seni bir itirafname imzalamaya zorlarlar. Anlıyor musun?" Yoseb adımlarını yavaşlattı.

Arkasından Kyunghee kocasının koluna dokundu.

"*Yobo*, çok fazla endişeleniyorsun. Isak o tür şeylere bulaşmayacak. İlk gecelerini berbat etmeyelim."

Yoseb onaylayarak başını salladı fakat vücudundaki gerginliği kontrol edemiyordu. Kardeşini uyarmak o endişenin bir kısmını gidermek için gerekliydi. Yoseb Japonlar gelmeden önce hayatın ne kadar güzel olduğunu hatırlıyordu, ülke sömürgeleştirildiğinde on yaşındaydı; yine de büyük kardeşleri Samoel'in cesurca yaptığı şeyi, mücadele edip şehit olmayı göze alamamıştı. Protestolara katılmak, ailesi olmayan genç erkeklere göreydi.

"Tekrar hastalanır ya da başını derde sokarsan annemle babam beni öldürür. Kendini suçlu hissedersin. Ölmemi mi istiyorsun?"

Isak sol kolunu kardeşinin omzuna dolayıp ona sarıldı.

"Bana kalırsa boyun kısalmış," dedi Isak gülümseyerek.

"Beni dinliyor musun?" dedi Yoseb kısık bir sesle.

"Uslu duracağıma söz veriyorum. Seni dinleyeceğime söz veriyorum. Bu kadar endişelenmene gerek yok. Saçın beyazlar ya da geriye kalanı da dökülür."

Yoseb güldü. İhtiyacı olan küçük kardeşinin yanında olmasıydı. Onu bu şekilde tanıyan birinin yanında olması hatta onunla dalga geçmesi güzeldi. Karısı onun için çok değerliydi fakat neredeyse doğduğu andan beri tanıdığı bu kişinin yanında olması farklıydı. Isak'ı karanlık siyaset dünyasında kaybetme düşüncesi, Osaka'daki ilk gecesinde küçük kardeşine nutuk çekecek kadar onu korkutmuştu.

"Gerçek bir Japon hamamı. Harika," dedi Isak. "Bu ülkeye dair güzel bir şey, değil mi?"

Yoseb olumlu anlamda başını sallarken, içinden Isak'ın başına bir şey gelmemesi için dua etti. Kardeşinin gelişinin sebep olduğu büyük sevinç kısa ömürlü oldu; bir başkası için bu şekilde endişelenmenin ne demek olacağını fark etmemişti.

Eve dönerken Kyunghee, Isak ve Sunja'ya tren istasyonunun yakınındaki meşhur erişte dükkânından bahsetti ve onları oraya götürmeye söz verdi. Eve geldiklerinde Kyung-

hee ışıkları açtı ve Sunja artık burada yaşayacağını hatırladı. Dışarıdaki sokak sessiz ve karanlıktı; ufak kulübe temiz, berrak bir sıcaklıkla aydınlanmıştı. Isak ve Sunja odalarına giderken Kyunghee iyi geceler dileyip panel kapıyı arkalarından kapattı.

Penceresiz odaları, bir Japon şiltesi ve şifoniyere dönüştürülmüş bir sandık sığacak kadar genişti ancak. Alçak duvarlar yeni duvar kâğıtlarıyla kaplıydı, *tatami*'*ler fırçalanıp elle silinmişti ve Kyunghee yorganları yeni doldurduğu pamukla kabartmıştı. Odada gazyağı ısıtıcısı bulunuyordu, Kyunghee ve Yoseb'in uyudukları odadakinden daha güzel, orta fiyatlı bir modeldi ve sabit, sakinleştirici bir uğultu saçıyordu.

Isak ve Sunja aynı yer yatağında yatacaklardı. Sunja evden ayrılmadan önce annesi, sanki yeni öğreniyormuş gibi ona seksten bahsetmişti; bir kocanın ne beklediğini açıklamış ve hamileyken ilişki kurabileceğini söylemişti. *Kocanı memnun etmek için ne gerekiyorsa yap. Erkekler seks yapmaya ihtiyaç duyarlar.*

Tavanda sallanan tek elektrik lambası odaya loş bir ışık saçıyordu. Sunja ona bakınca, Isak da başını kaldırıp baktı.

"Yorgun olmalısın," dedi Isak.

"Ben iyiyim."

Sunja katlanmış ot yatağı ve yorganı yere sermek için çömeldi. Artık kocası olan Isak'ın yanında yatmak nasıl olacaktı? Yatağı hemen hazırladı ama üzerlerinde hâlâ günlük giysileri vardı. Sunja giysi bohçasından yatak kıyafetini, annesinin iki eski iç gömleğinden uydurduğu beyaz muslin geceliğini çıkardı. Üstünü nasıl değiştirecekti? Gecelik ellerinde yatağın yanında diz çöktü.

"Işığı kapatmamı ister misin?" diye sordu Isak.

"Evet."

* Geleneksel Japon tarzı odalarda yer döşemesi olarak kullanılan hasır kilimlerdir. Boyutları bölgeye göre değişmekle birlikte genellikle 5,5 cm kalınlığında, 90 cm genişliğinde 1,8 m uzunluğundadırlar. (ç.n.)

Isak ince zinciri çekince anahtar işitilebilir bir tıkırtı çıkardı. Oda hâlâ sürgülü kâğıt kapıyla ayrılmış bitişik odadan gelen loş ışıkla aydınlanıyordu. İnce duvarın öteki tarafında sokak vardı; sokaktakiler yüksek sesle konuşuyorlardı, bitişik evdeki domuzlar arada tiz sesler çıkarıyorlardı. Sokak dışarıda olmaktan ziyade içerideymiş gibi geliyordu. Isak giysilerini çıkardı ve üzerinde sadece iç çamaşırı kaldı, Sunja aylardır onun giysilerini yıkadığı için iç çamaşırlarını çoktan görmüştü. Onun kusmasına, ishal olmasına, kan öksürmesine tanık olmuştu. Bunlar, özellikle ilişkinin bu kadar başındayken hiçbir genç kadının tanık olmaması gereken şeylerdi. Bir bakıma, evli birçok insandan daha uzun bir süredir aynı evde ve samimi bir şekilde yaşamışlardı ve ikisi de diğerini son derece uygunsuz durumlarda görmüştü. Isak, birbirlerinin yanında gergin hissetmemeleri gerektiğini düşünüyordu. Ancak Isak rahatsızdı. Daha önce bir kadının yanında uyumamıştı ve ne olacağını bilse de bunun nasıl başlaması gerektiğinden tam olarak emin değildi.

Sunja günlük giysilerini çıkardı. Umumi hamamdaki elektrik ışıklarının altında, kasık kemiğinden yuvarlak, dolgun göğüslerinin başlangıcına kadar uzanan koyu renkli dikey çizgi onu telaşa sürüklemişti. Geceliğini giydi.

Yeni banyo yapan çocuklar gibi, Isak ve Sunja sabun kokusunu beraberlerinde taşıyarak hemen mavi ve beyaz yorganın altına girdiler.

Sunja ona bir şey söylemek istedi ama ne söyleyeceğini bilmiyordu. Her şey Isak'ın hastalığıyla başlamış, Sunja'nın utanç verici bir şey yapmasıyla devam etmiş ve genç adamın onu kurtarmasıyla sonuçlanmıştı. Belki yeni evlerinde ikisi de hayata yeniden başlayabilirlerdi. Kyunghee'nin onlar için hazırladığı bu odada yatarken, Sunja umut dolu hissetti. Hansu'yu hatırlayarak onu geri getirmeye çalıştığını fark etti ama bu mantıklı değildi. Kendini Isak'a ve çocuğuna adamak istiyordu. Bunu yapabilmek için Hansu'yu unutmalıydı.

"Ailen çok düşünceli."

"Keşke anne-babamla da tanışabilsen. Babam, kardeşim gibi iyi huylu ve dürüsttür. Annem akıllıdır; çekingen görünür ama sevdikleri uğruna canını verir. Kyunghee'nin her konuda haklı olduğunu düşünüyor ve sürekli onun tarafını tutuyor." Isak kısık bir sesle güldü.

Sunja başını sallarken kendi annesinin nasıl olduğunu merak etti.

Isak başını onun yastığına yaklaştırınca Sunja nefesini tuttu.

Onu arzuluyor olabilir miydi? Bu nasıl mümkün olabilirdi?

Sunja'nın endişelendiğinde daha iyi görmeye çalışıyormuş gibi kaşlarını çatması Isak'ın dikkatinden kaçmamıştı. Yanında olmaktan hoşlanıyordu; becerikli ve aklı başındaydı. Çaresiz olmaması çekiciydi, Isak da çaresiz değildi, fakat her zaman mantıklı davranmadığının farkındaydı. Babasının bir zamanlar Isak'ın "mantıksızlığı" diye ifade ettiği şeye Sunja'nın becerikliliği iyi gelebilirdi. Busan'dan Osaka'ya yaptıkları yolculuk hamile bir kadın bir yana, herkes için zor olurdu ama Sunja ne şikâyet etmiş ne de ters bir söz söylemişti. Isak yemeyi, içmeyi ya da paltosunu giymeyi unuttuğunda, onu azarlamadan hatırlatmıştı. Isak insanlarla nasıl konuşacağını, onlara nasıl soru soracağını biliyor ve seslerinin endişe taşıyıp taşımadığını anlayabiliyordu; Sunja ise nasıl hayatta kalınacağını anlıyor gibi görünüyordu ve bu, Isak'ın nasıl yapacağını her zaman bilemediği bir şeydi. Ona ihtiyacı vardı; bir erkeğin bir eşe ihtiyacı vardı.

"Bugün iyi hissediyorum. Göğsümde o baskı yok," dedi Isak.

"Belki de hamamdandır. Ve o güzel yemektendir. Bu kadar çok yediğimi hatırlamıyorum. Bu ay iki kez pirinç pilavı yedik. Kendimi zengin biri gibi hissediyorum."

Isak güldü. "Keşke sana her gün pilav yedirebilsem." Tanrı'ya hizmet ederken Isak'ın ne yiyeceğini, nerede uyuyacağını ya da ne giyeceğini umursamaması gerekirdi ama artık evli olduğu için karısının ihtiyaçlarına dikkat etmesi gerektiğini düşünüyordu.

"Hayır, hayır. Öyle demek istemedim. Sadece şaşırdım. O tür lüks şeyler yememiz gerekmiyor." Sunja içinden kendine kızdı, kocasının onun şımarık olduğunu düşünmesini istemiyordu.

"Pirinç pilavı benim de hoşuma gidiyor," dedi Isak, gerçi ne yediğine nadiren dikkat ederdi. Onu teselli etmek için omzuna dokunmak istedi; giyinik olsalardı hiç tereddüt etmeden bunu yapardı fakat bu kadar yakın yatarken ve üzerlerinde çok az giysi varken, Isak ellerini yanından ayırmadı.

Sunja konuşmaya devam etmek istiyordu. Karanlıkta ona fısıldamak daha kolaydı; uzun uzun sohbet etmek için fazlasıyla vakitlerinin olduğu feribotta ya da trende konuşmak tuhaf gelmişti.

"Kardeşin çok ilginç; annem komik hikâyeler anlatıp babamı güldürdüğünden bahsetmişti."

"Gözdem olmamalı ama o her zaman en yakın kardeşim oldu. Küçüklüğümüzde, okula gitmekten nefret ettiği için çok sık azarlanırdı. Kardeşimin okuma ve yazmayla sorunu vardı ama insanlarla arası iyidir, ayrıca olağanüstü bir hafızası vardır. Duyduğu bir şeyi asla unutmaz ve birkaç kez işittiği dilleri hemen öğrenir. Biraz Çince, İngilizce ve Rusça biliyor. Makineleri tamir etmekte hep becerikli olmuştur. Kasabamızdaki herkes onu severdi ve kimse Japonya'ya gitmesini istemedi. Babam onun bir doktor olmasını istiyordu ama elbette oturduğu yerde duramayan ve ders çalışmakta iyi olmayan biri için bu mümkün değildi. Yeterince çaba göstermediği için öğretmenler onu sürekli azarlardı. Hastalanıp evde kalmak zorunda olanın kendisi olmasını dilerdi. Öğretmenler bana

ders vermek için eve gelirlerdi ve bazen arkadaşlarıyla balık tutmaya ya da yüzmeye gitmek için okulu astığında ödevlerini bana yaptırırdı. Sanırım babamla tartışmaktan kaçınmak için Osaka'ya taşındı. Bir servet edinmek istiyordu ve asla bir doktor olamayacağını biliyordu. Dürüst Koreliler her gün mülklerini kaybederken, Kore'de nasıl para kazanacağını anlayamıyordu."

İkisi de susup sokaktan gelen sesleri dinlediler; kadının biri çocuklara içeri girmeleri için bağırıyordu, bir grup çakırkeyif adam, detone bir şekilde şarkı söylüyordu, "*Arirang, arirang, arariyo**," Çok geçmeden, sanki yanlarında yatıyorlarmış gibi Yoseb'in horlamasını ve Kyunghee'nin hafif, istikrarlı soluklarını duydular.

Isak sağ elini onun karnına koydu ama kıpırtı hissetmedi. Sunja bebekten hiç bahsetmiyordu fakat Isak sık sık büyüyen çocuğa neler olduğunu merak ediyordu.

"Her çocuk Tanrı'nın lütfudur," dedi Isak.

"Sanırım öyle olmalı."

"Karnın sıcak," dedi Isak.

Sunja'nın elleri nasırlar yüzünden sertti ama karnı kaliteli kumaş gibi pürüzsüz ve gergindi. Karısıyla birlikteydi ve kendinden daha emin olmalıydı ama değildi. Bacaklarının arasında, penisi tamamen büyümüştü; küçüklüğünden beri her sabah başına gelen şey bu kez bir kadının yanında yattığı için farklı geliyordu. Elbette, bunun nasıl olacağını hayal etmişti ancak sıcaklığını, nefesinin yakınlığını ve ondan hoşlanmamasından korkmayı beklememişti. Karısının dolgun ve ağır memesini kavradı. Sunja'nın nefes alışı değişti.

Sunja rahatlamaya çalıştı; Hansu ona hiç böylesine özenle ve nazikçe dokunmamıştı. Onunla koyda buluştu-

* Kore'nin marşı olarak görülen bir halk şarkısı. Şarkı söylemenin yasaklandığı ve Kore ulusal marşı da dahil olmak üzere vatansever şarkıların söylenmesinin suç sayıldığı, Japonların Kore'yi işgal ettiği 1910-1945 yılları arasında, Kore'nin gayriresmi milli marşı olmuştur. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer almaktadır. (ç.n.)

ğunda seks aceleyle başlardı ve ne olması gerektiğini bilemezdi. Beceriksiz hamleler, adamın yüzünde beliren rahatlama ve minnettarlık ifadelerinin ardından bacaklarını soğuk suda yıkama ihtiyacı duyardı. Çenesini ve boynunu okşardı. Saçına dokunmaktan hoşlanırdı. Bir keresinde örgülerini açmasını isteyince Sunja saçını açmıştı ama eve dönmekte gecikmişti. Vücudunda onun çocuğu uyuyor ve gelişiyordu ama gittiği için bunu hissedemezdi.

Sunja gözlerini açtı; Isak'ın gözleri de açıktı ve ona gülümserken göğüs ucunu okşuyordu; Sunja'nın vücudu, onun dokunuşuyla uyandı.

"*Yobo*," dedi Isak.

Isak onun kocasıydı ve onu sevecekti.

14

Ertesi sabah erkenden, kardeşi Yoseb'in bir parça kasap kâğıdına çizdiği haritadan yararlanan Isak, Hanguk Presbiteryen Kilisesi'ni buldu; Ikaino'nun arka sokaklarında, ana *shotengai*'dan* birkaç adım ötede, eğimli ahşap iskeletli bir yapıydı; ayırt edici tek işareti, kahverengi ahşap kapısının üzerine boyanmış mütevazı beyaz haçtı.

Papaz Yoo'nun yetiştirdiği Çinli bir genç adam olan kilise hademesi Hu, Isak'ı kilisenin ofisine geçirdi. Papaz Yoo, bir kız ve erkek kardeşe tavsiye veriyordu. Hu ve Isak ofisin kapısında beklediler. Genç kadın kısık bir sesle konuşurken, Yoo anlayışla başını sallıyordu.

"Daha sonra geleyim mi?" diye sordu Isak kısık bir sesle Hu'ya.

"Hayır, efendim."

Serinkanlı bir insan olan Hu, yeni papazı dikkatle inceledi. Papaz Baek Isak pek güçlü görünmüyordu. Hu, adamın bariz yakışıklılığından etkilendi ancak hayatının en güzel evresinde olan bir adamın daha heybetli bir duruşu olması gerektiğini düşünüyordu. Papaz Yoo da bir zamanlar daha iri bir adamdı, uzun mesafeleri koşabiliyordu ve çok iyi futbol oynuyordu. Artık yaşlandığı için cüssesi küçülmüştü; kataraktı ve glokomu vardı.

"Papaz Yoo her sabah sizden haber olup olmadığını sordu. Ne zaman geleceğinizi bilmiyorduk. Dün geleceğinizi bilseydik, gelip sizi tren istasyonundan alırdım." Hu en fazla yirmi yaşında olmalıydı; çok iyi Japonca ve Kore-

* (Jap.) Alışveriş caddesi. (ç.n.)

ce konuşuyordu ve daha büyük bir adamın tavrına sahipti. Hu, yakasını dışarı çıkardığı yırtık pırtık beyaz gömleğini kahverengi yün pantolonunun içine sokmuştu. Kalın yünden örülmüş koyu mavi kazağı yer yer yamalanmıştı. Kendilerinin de pek fazla eşyası olmayan Kanadalı misyonerlerden kalan kışlık giysileri giyiyordu.

Isak öksürmek için başını çevirdi.

"Evladım, yanındaki kim?" Yoo başını kapıdan gelen sese doğru çevirip kemik çerçeveli gözlüğünü yüzüne yaklaştırdı, gerçi bu görüşünü pek netleştirmedi. Gözlerine inen grimsi perdenin ardında, sakin ve kendinden emin bir ifade vardı. Kulakları iyi çalışıyordu. Kapının yanındaki şekilleri seçemiyordu ama birinin, Japon bir memurun kiliseye bıraktığı Mançuryalı yetim Hu olduğunu ve konuştuğu diğer adamın sesinin tanıdık olmadığını anlayabiliyordu.

"Papaz Baek geldi," dedi Hu.

Yerde papazın karşısında oturan kardeşler arkalarına dönüp başlarını eğerek selam verdiler.

Yoo bir çözüme varmaktan uzak olan kız ve erkek kardeşle görüşmesini bitirmek için sabırsızlanıyordu.

"Yanıma gel, Isak. Sana ulaşmak benim için kolay değil."

Isak yaşlı papazın isteğini yerine getirdi.

"Nihayet gelebildin. Şükürler olsun." Yoo sağ elini hafifçe Isak'ın başına koydu.

"Tanrı seni kutsasın, sevgili evladım."

"Sizi bu kadar beklettiğim için üzgünüm. Osaka'ya dün gece gelebildim," dedi Isak. Yaşlı papazın odaklanamayan gözbebeklerinin etrafı gümüş rengiydi. Kör değildi ama durumu ciddiydi. Görme yetisini neredeyse kaybetmiş olmasına rağmen enerjik görünüyordu; oturduğu yerde dik ve sağlamdı.

"Oğlum, yaklaş bana."

Isak yaklaşınca yaşlı adam önce onun elini kavradı, sonra yüzünü kalın avuçlarının arasına aldı.

Kız ve erkek kardeşler hiçbir şey söylemeden baktılar. Kapının kenarında, Hu dizlerinin üzerine çömelip Yoo'nun bir sonraki talimatını bekledi.

"Bana gönderildiğini biliyorsun," dedi Yoo.

"Gelmeme izin verdiğiniz için teşekkür ederim."

"Nihayet gelebilmene sevindim. Karını getirdin mi? Hu bana mektubunu okudu."

"Bugün evde. Pazar günü burada olacak."

"Evet, evet." Yaşlı adam olumlu anlamda başını salladı. "Cemaat burada olmana çok sevinecek. Ah, bu aileyle tanışmalısın!"

Kardeşler tekrar eğilerek selamladılar Isak'ı. Papazın hiç olmadığı kadar mutlu göründüğü dikkatlerinden kaçmadı.

"Bir aile meselesi hakkında bizimle görüşmeye geldiler," dedi Yoo Isak'a, sonra kardeşlere döndü.

Kız kardeş kızgınlığını gizlemeye çalışmıyordu. İki kardeş, Jeju'daki küçük bir köyden gelmişlerdi ve şehirli genç insanlar kadar resmi değillerdi. Gür siyah saçlı, esmer kız sağlıklı görünüyordu; çok masum görünmesine rağmen dikkat çekecek kadar güzeldi. Düğmeleri yakasına kadar ilikli, uzun kollu, beyaz bir gömlek ve çivit mavisi bir *mompei** giymişti.

"Bu yeni papaz yardımcısı, Baek Isak. Onun da fikrini alalım mı?" Yoo'nun ses tonuna bakılırsa, kardeşlerin karşı çıkmasına imkân yoktu.

Isak onlara gülümsedi. Kız yirmili yaşlarında olmalıydı, erkekse daha gençti.

Mesele karışıktı ama sıradışı değildi. İki kardeş para yüzünden tartışıyorlardı. Kız, çalıştığı tekstil fabrikasının Japon müdüründen hediyeler kabul ediyordu. Babalarından daha yaşlı olan müdür evli ve beş çocukluydu. Oğlanın ablasını restoranlara götürüp ona incik boncuk alıyor ve para veriyordu. Kız bütün parayı, Kore'de muhtaç amcalarıyla birlikte yaşayan anne-babalarına gönderiyordu.

* Japonya'da kadınların giydiği bol bir pantolon. (ç.n.)

Oğlan maaşı dışında para almasını yanlış bulsa da ablası onunla aynı fikirde değildi.

"Adam ondan ne istiyor?" diye sordu oğlan Isak'a açıkça. "Ablam buna bir son vermeli. Bu günah."

Yoo başını eğdi, kardeşlerin anlaşmazlığı onu yormuştu.

Kız küçük kardeşinin suçlamalarını dinlemek zorunda kaldığı için kızgındı. "Japonlar amcamın çiftliğini aldılar. İş olmadığı için Kore'de çalışamıyoruz; eğer Japon bir adam, onunla akşam yemeği yemem karşılığında bana biraz harçlık vermek istiyorsa, bunda bir zarar göremiyorum," dedi kız. "Mümkün olsa bana verdiği paranın iki katını alırım. O kadar çok vermiyor."

"Senden bir şey istiyor ve adam cimri zaten," dedi erkek kardeşi tiksintiyle.

"Yoshikawa-san'ın bana dokunmasına asla izin vermem. Oturup gülümseyerek ailesi ve işinden bahsetmesini dinliyorum." Kız, adama içki servisi yaptığından ve adamın ona aldığı ruju eve dönmeden önce sildiğinden bahsetmedi.

"Onunla flört etmen için sana para veriyor. Fahişeler böyle davranırlar." Oğlan artık iyice sesini yükseltmişti. "İyi kadınlar, evli erkeklerle restoranlara gitmezler! Japonya'da çalışırken babam sorumluluğun bende olduğunu ve kız kardeşime göz kulak olmam gerektiğini söyledi. Ablamın benden büyük olması ne fark eder? O bir kız ve ben bir erkeğim; bunun böyle devamı etmesine göz yumamam. Buna izin vermeyeceğim!"

Oğlan, on dokuz yaşındaki ablasından dört yaş ufaktı. Ikaino'da kalabalık bir evde, uzaktan bir kuzenleriyle birlikte yaşıyorlardı. Yaşlı bir kadın olan kuzenleri, kiranın paylarına düşen kısmını ödedikleri sürece onlara karışmazdı; kiliseye gelmediği için Papaz Yoo kadını tanımıyordu.

"Annemiz ve babamız Kore'de açlık çekiyorlar. Amcamız kendi karısı ve çocuklarını bile doyuramıyor. Bu noktada, mümkün olsa ellerimi bile satarım. Tanrı, anne-ba-

bamı onurlandırmamı istiyor. Onlarla ilgilenmemek günah işlemek olurdu. Eğer bu yüzden gözden düşeceksem..." Kız ağlamaya başladı. "Tanrı'nın, Yoshikawa-san'ı dualarımıza bir yanıt olarak göndermesi olası değil mi?" Kız onun ellerini tutup dua eder gibi başını eğen Papaz Yoo'a baktı.

Bu tür bahaneleri, ahlaksızlıkları iyiliklere dönüştürme özlemini ilk defa duymuyorlardı. Kimse, Tanrı'nın o şekilde çalışmadığını duymayı istemezdi; Tanrı, genç bir kadının vücudunu satarak bir emri yerine getirmesini asla istemezdi. Günahlar, iyi sonuçlarla aklanamazdı.

"*Aigoo,**" diye içini çekti Yoo. "Bu dünyanın ağırlığını küçük omuzlarında taşımak çok zor olmalı. Ailen bu parayı nereden bulduğunu biliyor mu?"

"Maaşımdan olduğunu sanıyorlar ama maaşım kiramızı ve masraflarımızı zar zor karşılıyor. Kardeşim okula gitmek zorunda; annem onun okulunu bitirmesinin benim sorumluluğumda olduğunu söyledi. Çalışmak için beni okulunu bırakmakla tehdit ediyor fakat bu uzun vadede aptalca bir karar. Okulu bırakırsa sonsuza kadar bu berbat işlerde çalışmak zorunda kalırız. Japonca okuma ve yazma bilmeden."

Isak, kızın düşüncelerinin netliği karşısında şaşırdı; durumu iyice düşünmüştü. Kızdan altı yaş daha büyüktü ve bu tür şeyleri düşünmek hiç aklına gelmemişti. Daha önce para kazanmadığı için anne-babasına maaşından bir *sen*† bile vermemişti. Memleketindeki kilisede, kısa bir süreliğine gayriresmi yardımcı papaz olarak hizmet etmişti. Kilisenin, kıdemli din adamlarına verecek çok az parası ve cemaatin çok fazla ihtiyacı olduğu için maaş almadan çalışmıştı. Burada ne kazanacağından emin değildi. Bu kilise-

* Korecede rahatsızlığı, bıkkınlığı ya da üzüntüyü belirtirken kullanılan, "Ah; Hay aksi; Aman Tanrım; Kahretsin," gibi bağlama göre anlamı değişebilen, genellikle yaşlıların kullanmayı tercih ettiği bir sözcük. (ç.n.)

† Japon para birimi Yen'in yüzde biri. 1953'te dolaşımdan kaldırılmıştır. (ç.n.)

de çalışması için çağrı geldiğinde, şartlar konuşulmamıştı; maaşının onu ve ailesini geçindirmeye yeteceğini tahmin etmişti. Cebinde her zaman para olan ve ailesinden ya da kardeşinden istediğinde hemen para bulabilen Isak, kazancını ya da masraflarını düşünmeye tenezzül etmemişti. Bu genç insanların karşısında Isak kendini bencil bir aptal gibi hissetti.

"Papaz Yoo, sizin karar vermenizi istiyoruz. Ablam beni dinlemiyor. İşten sonra nereye gittiğini kontrol edemem. Eğer o azgın tekeyle buluşmaya devam ederse adam ona korkunç bir şey yapacak ve kardeşimin başına gelenler kimsenin umurunda olmayacak. O, sizi dinler," dedi oğlan kısık bir sesle. "Dinlemek zorunda."

Kız başını eğmeye devam etti. Papaz Yoo'nun onun hakkında kötü düşüncelere kapılmasını istemiyordu. Pazar günleri kız için çok özeldi; kendini iyi hissettiği tek yer kiliseydi. Yoshikawa-san ile beraberken yanlış bir şey yapmıyordu, ancak karısının buluşmalarından haberi olmadığına neredeyse emindi; adam genellikle elini tutmak istiyordu ve bunun bir zararı olmasa da masum göründüğü de söylenemezdi. Kısa bir süre önce, Kyoto'da harika bir *onsen*'de* ona eşlik etmesini istemişti ama kız, kardeşine yemek hazırlaması gerektiğini söyleyerek reddetmişti.

"Ailemizi desteklemeliyiz, bu doğru," diye söze başladı Yoo; kız rahatlamış görünüyordu. "Fakat erdemli olmaya da dikkat etmeliyiz, bu paradan daha değerli. Bedenin, Kutsal Ruh'un yaşadığı değerli bir tapınaktır. Kardeşin endişelenmekte haklı. İnancımızın haricinde, gerçekçi konuşmak gerekirse, evleneceğin takdirde de saflığın ve itibarın önemli. Dünya, kızları uygunsuz davranışlarından hatta kazalardan ötürü sertçe yargılar. Bu yanlış ama günahkâr dünya böyle işliyor," dedi Yoo.

"Ama kardeşim okulu bırakamaz, efendim. Anneme söz verdim," dedi kız.

---

* (Jap.) Kaplıca. (ç.n.)

"O çok küçük. Okula daha sonra gidebilir," diye karşı çıktı Yoo, bunun düşük bir ihtimal olduğunu bilse de.

Bunun üzerine oğlan canlandı; bu öneriyi duymayı beklemiyordu. Okuldan nefret ediyordu, Japon öğretmenler aptal olduğunu düşünüyor ve çocuklar her gün giysileri ve aksanıyla dalga geçiyorlardı. Oğlan, kız kardeşinin işi bırakması ya da başka bir yerde çalışması için mümkün olduğunca para kazanmayı planlıyordu, böylece Jeju'ya para gönderebilecekti.

Genç kadın hıçkırarak ağlamaya başladı.

Yoo yutkunup sakin bir şekilde konuştu, "Haklısın, erkek kardeşinin okula gitmesi daha iyi olur. Bir iki seneliğine bile, böylece okuma-yazma öğrenebilir. Elbette, eğitimden daha iyi bir seçenek yok; ülkemizin bize yol gösterecek eğitimli insanlardan oluşan yeni bir nesile ihtiyacı var."

Kız papazın onun tarafını tutacağını düşünerek sakinleşti. Yoshikawa'yı görmeye devam etmek istediğinden değil; o kâfur kokan aptal, yaşlı bir adamdı ama Osaka'da olmasının asil bir amacı olduğuna, kendisi çalışıp küçük kardeşi okula giderse onları saygın bir geleceğin beklediğine inanıyordu.

Isak, Yoo'yu hayranlıkla dinlerken hem anlayışlı hem de güçlü olan kıdemli papazın olağanüstü bir rehber olduğunu gözlemledi.

"Yoshikawa-san şimdilik senin arkadaşlığından başka bir şey istemiyor ama daha sonra başka şeyler isteyebilir ve kendini ona borçlu hissedebilirsin. Kendini mecbur hissedersin. İşini kaybetmekten korkabilirsin. O zaman her şey için çok geç olur. Şu anda adamı kullandığını düşünebilirsin ama biz böyle insanlar mıyız? Kullanıldığımız için başkalarını kendi çıkarımız için kullanmalı mıyız, sevgili evladım?"

Isak, papazın şefkatine ve bilgeliğine kendini kaptırıp katıldığını belirtir gibi başını salladı. O olsa ne söyleyeceğini bilemezdi.

"Isak, bu çocukları kutsar mısın?" diye sordu Yoo ve genç papaz onlar için dua etmeye başladı.

İki kardeş tartışmadan gittiler; hiç şüphesiz Pazar sabahı ayine geleceklerdi.

Ortadan kaybolan kilise hademesi, siyah fasulye soslu buğday erişte sıyle dolu üç büyük kâseyle geri döndü. Üç adam yemeğe başlamadan önce dua ettiler. Bağdaş kurarak yerde oturuyorlardı; sıcak öğle yemekleri, Hu'nun ıskartaya çıkartılmış kasalardan yaptığı alçak yemek masasında duruyordu. Oda serindi ve yer minderlerinin olmaması, durumu hiç iyileştirmiyordu. Isak bunu fark ettiğini anlayınca şaşırdı; bu tür ayrıntıları umursayan biri olmadığını sanıyordu ama beton zeminde oturmak rahatsızlık vericiydi.

"Ye, evlat. Hu iyi bir aşçıdır. O olmasa aç kalırdım," dedi Yoo ve yemeye başladı.

"Sence kız, adamla görüşmeyi bırakacak mı?" diye sordu Hu, Papaz Yoo'ya.

"Kız hamile kalırsa Yoshikawa onu bir kenara atar ve o durumda kardeşi zaten okula gidemez. Fabrika müdürü, genç bir kızla birlikte olup âşıkmış gibi hissetmek isteyen romantik, yaşlı ahmaklardan biri. Yakında kızla yatmak isteyecek ve eninde sonunda ilgisini kaybedecek. Kadınlar ve erkekleri anlamak pek zor değil," dedi Yoo. "Müdürle görüşmeyi bırakmalı ve erkek kardeşi bir iş bulmalı. Kız, iş yerini derhal değiştirmeli. İkisi birlikte geçimlerini sağlayıp ailelerine para gönderecek kadar para kazanabilirler."

Isak, papazın ses tonundaki değişikliğe şaşırdı; kulağa soğuk ve neredeyse kibirli geliyordu.

Hu, olumlu anlamda başını sallayıp meseleyi enine boyuna düşünüyormuş gibi sessizce erişte sini yedi.

Yoo, Isak'a doğru döndü. "Bu durumlarla birçok kez karşılaştım. Bu tür adamlar çok uysal göründükleri için kızlar kontrolün kendilerinde olduğunu sanıyorlar, ancak tam aksine, hatalarının bedelini acı bir şekilde ödeyen kızlar oluyor. Tanrı affeder ama dünya affetmez."

"Evet," diye mırıldandı Isak.

"Karın yerleşebildi mi? Kardeşinin evinde ikinize yetecek kadar yer var mı?"

"Evet. Kardeşimin yeri var. Karım bir bebek bekliyor."

"Ne çabuk! Harika!" dedi Yoo sevinçle.

"Harika bir haber," dedi Hu heyecanla, ilk kez bir genç gibi tepki vermişti. İbadethanenin arka tarafında koşturan küçük çocukları görmek, Hu'nun ayinlere dair en sevdiği şeydi. Japonya'ya gelmeden önce büyük bir yetimhanede yaşamıştı ve çocukların sesini duymak hoşuna gidiyordu.

"Kardeşin nerede yaşıyor?"

"Buradan sadece birkaç dakika mesafede. Anladığım kadarıyla, iyi bir ev bulmak zor."

Yoo güldü. "Kimse evini Korelilere kiralamıyor. Papaz olarak buradaki Korelilerin nasıl yaşadıklarını görme şansın olacak. Hayal bile edemezsin; iki kişilik odada bir düzine insan kalıyor, erkekler ve aileler dönüşümlü olarak uyuyorlar. Domuzlar ve tavuklar evlerin içinde. Musluk suyu yok. Isıtma yok. Japonlar, Korelilerin pis olduğunu düşünüyorlar ama sefalet içinde yaşamaktan başka şansları yok. Seullu aristokratların her şeylerini kaybetmesine tanık oldum; umumi hamamlara gitmek için bile paraları yoktu, giysi yerine paçavra giyiyorlardı, ayakkabısızlardı ve pazarlarda taşıyıcı olarak bile iş bulamıyorlardı. Gidebilecekleri bir yer yok. İşi olanlar bile yaşayabilecekleri bir yer bulamıyorlar. Bazıları buldukları boş evlerde yasadışı bir şekilde yaşıyor."

"Japon şirketler tarafından buraya getirilen adamlar onlara kalacak bir yer sağlamıyor mu?"

"Hokkaido gibi yerlerde, madenlere ya da büyük fabrikalara bağlı kamplar var ama oralar ailelere uygun değil. Kamplar buradan daha iyi durumda değil; şartlar içler acısı," dedi Yoo duygusuzca. Yoo'nun sesi bir kez daha merhametsiz çıkınca Isak şaşırdı. Kardeşler oradayken, Yoo yaşadıkları zorluklar yüzünden endişelenmiş görünüyordu.

"Nerede kalıyorsunuz?" diye sordu Isak.

"Ofiste uyuyorum. Şu köşede." Yoo sobanın yanındaki yere işaret etti. "Ve Hu şu köşede uyuyor."

"Yer yatağı ya da çarşaf yok."

"Dolaptalar. Hu her gece yatakları hazırlayıp sabah olunca onları kaldırıyor. Burada kalman gerekirse sana ve ailene yer açabiliriz. Maaşının bir kısmı karşılığında."

"Teşekkür ederim, efendim. Ama şimdilik rahatımız yerinde."

Hu yanlarında bir bebeğin olmasını istese de olumlu anlamda başını salladı; kilise binası bir çocuk için fazla cereyanlıydı.

"Peki ya yemekleriniz?"

"Hu, yemeklerimizi binanın arkasındaki ocakta pişiriyor. Akan suyu olan bir lavabo var; dış tuvalet arka tarafta. Neyse ki misyonerler onları binaya ilave etmişler."

"Bir aileniz yok mu?" diye Yoo'yasordu Isak.

"Karım buraya geldikten iki sene sonra öldü. Bu on beş sene önceydi. Çocuğumuz olmadı," diye ekledi Yoo. "Ama Hu benim için bir evlat gibi. O benim lütfum ve sen de buraya gelerek ikimizi kutsadın."

Yaşlı papazın ondan bahsettiğini duyan Hu'nun yüzü kızardı.

"Para durumun nasıl?" diye sordu Yoo.

"Sizinle bunu konuşmak istiyordum," dedi Isak. Bu konuyu Hu'nun karşısında konuşması gerekip gerekmediğini bilmiyordu ama genç adamın papazın gözleri görevini görmek için kalması gerektiğini anladı.

Yoo başını kaldırıp inatçı bir tüccar gibi kendinden emin bir şekilde konuştu: "Maaşın ayda on beş yen olacak. Bir erkeğin tek başına yaşaması için yeterli değil. Hu ve benim maaşımız yok. Sadece geçim masraflarımız var. Ayrıca, ayda on beş yeni de garanti edemem. Kanadalı kiliseler bize biraz para gönderiyorlar ama düzenli değil ve cemaatimiz pek fazla bağış yapmıyor. Senin için yeterli mi?"

Isak ne diyeceğini bilemedi. Kardeşinin evinde yaşamalarının karşılığında ne tür bir katkıda bulunması gerektiğine dair bir fikri yoktu. Kardeşinden ona, karısına ve çocuğuna destek olmasını isteyemezdi.

"Ailen yardım edebilir mi?" Yoo'nun Isak'ı işe almasının bir sebebi buydu. Genç adamın ailesinin Pyongyang'da arsası vardı; oradaki referansları, ailenin parası olduğundan bahsetmişti, o hâlde Isak'ın maaşı muhtemelen önemsizdi. Ona, Isak'ın gayriresmi papaz olarak hizmet ettiğinde maaş bile istemediğini söylemişlerdi. Isak hastalıklı ve zayıf bir elemandı. Yoo, Isak'ın ailesinin kiliseye maddi olarak destek olacağına inanıyordu.

"Kardeşimden yardım isteyemem, efendim."

"Ah? Öyle mi?"

"Ailem de şu anda yardımcı olamaz."

"Anlıyorum."

Hu hem şaşkın hem de mahcup görünen genç papaza acıdı.

"Ailemiz vergileri ödeyebilmek için arsadan büyük parseller satıyor ve şu anda işler istikrarsız. Geçinebilmeleri için kardeşim onlara para gönderiyor. Sanırım baldızımın ailesine de destek oluyor."

Yoo anladığını gösterir şekilde başını salladı. Bunu beklemiyordu, ama anlayabiliyordu tabii. Isak'ın ailesinin, sömürge hükümeti tarafından inanılmaz derecede yüksek vergilendirilen diğerlerinden farkı yoktu. Isak'ın kendi kendine yetebileceğine güvenmişti. Görme yetisi böylesine bozulmuşken, Yoo'nun vaazları yazmanın yanı sıra yerel yetkililerle idari meseleleri halledebilecek, iki dil bilen bir papaza ihtiyacı vardı.

"Sanırım yeterli bağışta bulunulmuyor..." dedi Isak.

"Hayır." Yoo şiddetle başını iki yana salladı. Pazar sabahları düzenli olarak ayine katılan yetmiş beş ila seksen kilise üyesi vardı fakat bağışların büyük bir bölümünü cemaatin iyi durumda olan beş ya da altı üyesi yapıyordu.

Geri kalanı, günde iki berbat yemeği bile zar zor karşılayabiliyordu.

Hu boş kâseleri masadan kaldırdı.

"Tanrı her zaman ihtiyaçlarımızı karşıladı, efendim," dedi Hu.

"Evet, evladım, iyi söyledin." Yoo genç adama gülümserken ona doğru düzgün bir eğitim verebilmiş olmayı diledi. Oğlan doğuştan akıllı ve müthiş yetenekliydi; ondan çok iyi bir âlim, hatta papaz bile olabilirdi.

"Bir yolunu buluruz," dedi Yoo. "Bu senin için hayal kırıklığı yaratmış olmalı." Yaşlı papazın ses tonu az önce kızla konuşurken olduğu gibiydi.

"Bu işe minnettarım, efendim. Maaş hakkında ailemle konuşacağım. Hu haklı, elbette; Tanrı bizi muhtaç bırakmaz," dedi Isak.

"İhtiyacım olan her şeyi bana verdin; bana sadakatin büyüktür, Tanrım!'" Papaz Yoo gür tenor sesiyle şarkının sözlerini söyledi. "Tanrı seni kilisemize gönderdi. Elbette, O bütün maddi ihtiyaçlarımızı karşılayacaktır."

* 1923'te yayınlanan, sözlerini Thomas Chisholm'un yazdığı, müziğini William M. Runyan'ın bestelediği *Great is Thy Faithfulness* adlı ilahiden bir bölüm. (ç.n.)

15

Göz açıp kapayıncaya kadar yaz geldi. Osaka güneşi, memleketlerinde olduğundan daha sıcaktı ve aşırı nem Sunja'nın ağır hareketlerini yavaşlatıyordu. Ancak günlük işleri zahmetsizdi, bebek doğana kadar Kyunghee ile sadece kendileri ve akşam eve dönen kocalarıyla ilgilenmek zorundaydılar. Isak giderek büyüyen cemaatin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışarak kilisede uzun günler ve geceler geçiriyordu; Yoseb gündüz bisküvi fabrikasını idare edip geceleri ekstra gelir kazanmak için Ikaino'daki fabrikaların makinelerini tamir ediyordu. Dört kişinin yemeğini pişirmek, çamaşırını yıkamak ve temizliğini yapmak gibi günlük işler, bir pansiyonla ilgilenmek kadar meşakkatli değildi. Sunja'nın hayatı Busan'daki hayatına kıyasla ona lüks görünüyordu.

Günü kız kardeşi olarak gördüğü Kyunghee'yle geçirmeyi seviyordu. İki ay içinde kendilerini yakın dostluğun tadını çıkarırken buldular; bu, çok fazla mutluluk beklemeyen ya da istemeyen iki kadın için de olağandışı bir hediyeydi. Kyunghee artık evde bütün gün yalnız değildi ve Yoseb, Isak'ın pansiyondaki kızı eşi olarak getirmesine minnettardı.

Yoseb ve Kyunghee, Sunja'nın hamileliğini uzun zaman önce kendilerine göre bir mantığa oturtmuşlardı: Kızın zarar görmesi kendi suçu değildi ve Isak'ın doğasında fedakârlık yapmak olduğu için onu kurtarmıştı. Kimse ona detayları sormadı ve Sunja o konudan hiç bahsetmedi.

Kyunghee ve Yoseb'in çocukları olmamıştı ama Kyunghee azimliydi. İncil'deki Sarah'nın ilerleyen yaşlarında bir çocuğu olmuştu ve Kyunghee, Tanrı'nın onu unuttuğunu sanmıyordu. Dindar bir kadındı, vaktini kilisedeki yoksul annelere yardım ederek geçiriyordu. Aynı zamanda tutumlu bir ev hanımıydı, kocasının ona emanet ettiği fazla senleri biriktirebiliyordu. Yoseb'in çekinceleri olsa da kocasının babasının verdiği parayı çeyiziyle birleştirip Ikaino'daki evi satın almak Kyunghee'nin fikriydi. "Neden evsahibine kira ödeyip ay bittiğinde elimiz boş kalsın?" demişti. Kyunghee dikkatle takip ettiği bir bütçeye bağlı kaldığı için hem Yoseb'in ailesine hem de kendi ailesine para gönderebiliyorlardı; iki aile de bütün ekilebilir arazilerini kaybetmişti.

Kyunghee'nin hayali, Tsuruhashi İstasyonu'nun yakınlarındaki kapalı pazarda kendi *kimçi** ve turşularını satmaktı; Sunja evlerine taşındığından beri nihayet bütün planlarını dinleyecek birini bulmuştu. Yoseb, onun para kazanmak için çalışmasını onaylamıyordu. Eve döndüğünde akşam yemeğini çoktan hazırlamış, dinlenmiş güzel bir ev hanımının onu karşılamasından hoşlanıyordu; bunun, bir erkeği çok çalışmaya teşvik edecek bir ideal olduğuna inanıyordu. Kyunghee ve Sunja her gün üç öğün yemek pişiriyorlardı: çorbayla beraber sıcak, geleneksel bir kahvaltı; eşlerinin işe götürebilmeleri için paketlenmiş öğle yemeği ve sıcak bir akşam yemeği. Buzdolabı ya da Pyongyang'ın soğuk iklimi olmayınca, Kyunghee israfı önlemek için sık sık yemek pişirmek zorunda kalıyordu.

Yazın başı alışılmadık derecede sıcaktı ve evin arka tarafındaki taş ocakta çorba pişirme düşüncesi birçok ev hanımına keyifsiz gelebilirdi ama Kyunghee'ye göre mahsuru yoktu. Ikaino'daki birçok Koreli kadının aksine, düzgün bir şekilde Japonca konuşabiliyordu ve istediği şeyler için tüccarlarla pazarlık edebiliyordu.

---

* Geleneksel Kore mutfağında tuzlanmış ve mayalanmış lahana, turp gibi sebzelerle hazırlanan bir tür baharatlı meze. (ç.n.)

Kyunghee ve Sunja kasaba girince uzun boylu, genç dükkân sahibi Tanaka-san dikkat kesilip, "*Irasshai!**" diye seslenerek onları karşıladı.

Kasap ve yardımcısı Koji, güzel Koreli kadını ve hamile eltisini gördüklerine memnun oldular. Önemli müşteriler değillerdi; hatta çok az para harcıyorlardı ama düzenli müşterilerdi. Dükkânı işleten sekizinci nesil erkek evlat olan Tanaka'nın babası ve büyükbabasının ona öğrettiği gibi, günlük, biriken kazanç düzensiz, ölçüsüz alışverişlerden çok daha değerliydi. Ev hanımları işletmenin belkemiğiydi ve Koreli kadınların Japon kadınlar kadar ince eleyip sık dokumamaları, onları tercih edilir müşteriler yapıyordu. Ayrıca, büyük-büyükbabalarından birinin Koreli ya da *burakumin*† olduğu söyleniyordu, o yüzden genç kasap annesi ve babası tarafından bütün müşterilere adil olması öğütlenerek yetiştirilmişti. Elbette, şartlar değişmişti fakat ölü hayvanlara dokunmayı gerektiren kasaplık hâlâ utanç verici bir meslekti; çöpçatanın onun için bir *omiai*‡ ayarlayamamasının en büyük sebebi buydu ve Tanaka yabancılarla yakınlık hissetmesine engel olamıyordu.

Adamlar Sunja'yı görmezden gelip Kyunghee'yi kesiyorlardı; ne zaman ikisi beraber bir yere gitseler insanların ona hiç ilgi göstermemesine artık alışmıştı. Kyunghee diz altı etekleriyle ve tertemiz beyaz bluzlarıyla şık görünüyordu, güzel yüz hatlarıyla rahatlıkla bir öğretmen ya da bir tüccarın mütevazı karısı zannedilebilirdi, her yerde hoşça karşılanıyordu. Konuşana kadar herkes onu Japon sanı-

* (Jap.) Hoş geldiniz. (ç.n.)

† Japonya'nın feodal döneminde cellatlar, cenazeciler, kesimevi işçileri, kasaplar ya da tabakçılar gibi pis kabul edilen meslekleri icra eden etnik Japonlardı. Edo döneminde (1603-1868) soydan soya geçen "dokunulamayacak kadar pis" statüsünü aldılar. Japon toplumunda aşırı ayrımcılığa ve dışlanmalara maruz kaldıkları için kendi köylerinde ve mahallerinde yaşamışlardır. 1868'de Melji Restorasyonu'nda bu statü ortadan kalkmıştır. (ç.n.)

‡ Bekâr insanların evlilik amacıyla birbirleriyle tanıştırıldığı bir Japon geleneği. (ç.n.)

yordu; öyle olmadığını anladıklarında bile Japon erkekler ona karşı nazikti. Sunja hayatında ilk kez, sıkıcı sadeliği ve uygunsuz kılığının farkına vardı. Osaka'da kendini gösterişsiz hissediyordu. Eskimiş, geleneksel giysileri kaçınılmaz olarak farklılığını gözler önüne seriyordu. Mahallede hâlâ bu tür giysiler giyen yaşlı ve yoksul Koreliler olsa da daha önce sürekli böyle aşağılayıcı bakışlara maruz kalmamıştı, özellikle de amacı kendine dikkat çekmek değilken. Ikaino'nun yerleşik sınırları içinde, kimseye beyaz *hanbok* giydiği için dik dik bakılmazdı fakat mahallenin ve tren istasyonunun ötesinde, Koreli oldukları hemen göze çarpan kişlere karşı hissedilen soğukluk aşikârdı. Sunja, batılı tarzı giysiler ya da *mompei* giymeyi tercih ederdi ama şu anda yeni giysiler dikmek için kumaşa para harcamak mantıklı değildi. Kyunghee, bebek doğduktan sonra ona yeni giysiler dikmeye söz vermişti.

Kyunghee nazikçe adamlara eğilerek selam verirken Sunja dükkânın köşesine çekildi.

"Bugün size nasıl yardımcı olabilirim, Boku-san?" diye sordu Tanaka-san.

İki ay geçmiş olmasına rağmen kocasının soyadının Japonca karşılığını duymak Sunja'yı hâlâ şaşırtıyordu. Sömürge hükümetinin talepleri nedeniyle, Korelilerin en az iki ya da üç isminin olması normaldi ama Kore'de kimlik belgelerinde yazan Japonca *tsumei*'sini –Junko Kaneda– kullanmaya ihtiyacı olmamıştı, çünkü Sunja okula gitmemişti ve resmi işlerle ilgisi yoktu. Sunja bir Kim olarak doğmuştu ancak kadınların, kocalarının ismini kullandığı Japonya'da o, Sunja Baek'ti. Bu adın Japonca karşılığı Sunja Boku'ydu, kimlik belgelerindeki *tsumei*'siyse artık Junko Bando'ydu. Koreliler'in Japonca bir soyadı seçmeleri gerekince Isak'ın babası Bando'yu seçmişti çünkü Korece itiraz anlamına gelen *bandeh* kelimesine benziyordu ve bu

* 1910-1945 yılları arasında Japonya'nın Kore'yi işgali sırasında, Korelilerin gönüllü olarak Japonca soyadı seçmesine denirdi. (ç.n.)

zorunlu Japonca isimle dalga geçebiliyordu. Kyunghee ona bütün bu isimlerin yakında normal geleceğini söylemişti.

"Bugün ne pişireceksiniz, Boku-san?" diye sordu genç kasap.

"İncik kemiği ve biraz et alabilir miyim, lütfen? Çorba pişireceğim," dedi Kyunghee radyo sunucularını andıran Japonca'sıyla; aksanını geliştirmek için düzenli olarak Japonca programlar dinlerdi.

"Hemen hazırlıyorum." Tanaka, Koreli müşterileri için buzlukta bulundurduğu sığır kemikleri ve kuyruklarının arasından üç kocaman incik kemiği kaptı. Bir avuç yahni eti paketledi. "Hepsi bu kadar mı?"

Kyunghee olumlu anlamda başını salladı.

"Otuz altı sen, lütfen."

Kyunghee bozuk para çantasını açtı. Yoseb ona maaş zarfını verene kadar, sekiz gün boyunca iki yen altmış senle idare etmek zorundaydı.

"*Sumimasen desu**, sadece kemikler ne kadar?"

"On sen."

"Lütfen hatamı mazur görün. Bugün sadece kemik alacağım. Eti başka bir zaman alırım, söz veriyorum."

"Elbette." Tanaka eti tekrar buzluğa kaldırdı. Bir müşterinin yeterli parasının çıkmamasına ilk kez rastlamıyordu ancak diğer müşterilerinin aksine, Koreliler ondan veresiye istemiyorlardı; o da zaten bunu kabul etmezdi.

"Et suyuna çorba mı yapacaksınız?" Tanaka, böylesine zarif bir kadının yapacağı yemekleri düşünmesinin ve harçlığını idareli kullanmasının bir adama nasıl hissettireceğini merak etti. O ilk erkek evlattı ve evlenmek için heveslense de bekâr bir erkek olarak annesiyle birlikte yaşıyordu. "Ne tür?"

"*Seolleongtang*†." Kyunghee, bunun ne olduğunu bilip bilmediğini anlamak için Tanaka'ya baktı.

---

* (Jap.) Özür dilerim. (ç.n.)

† Öküz kemiği çorbası. Kore mutfağında, Seul'a özgü yöresel bir yemektir. Genellikle bacak kemikleri, göğüs eti ve diğer parçalardan yapılır. Tuz, karabiber, kırmızıbiber, sarmısak ve taze soğanla tatlandırılır. (ç.n.)

"Peki bu çorba nasıl yapılıyor?" Tanaka kollarını göğsünde rahatça birleştirip tezgâha doğru eğilerek Kyunghee'nin hoş yüzüne dikkatle baktı. Kadının güzel, düzgün dişleri olduğunu düşündü.

"Önce kemikler soğuk suda iyice yıkanır. Sonra kemikler kaynatılır ve o ilk su atılır, çünkü çorbada onca kanı ve pisliği istemezsin. Kemikler temiz soğuk suyla tekrar kaynatılarak et suyu beyaz tofuya benzeyene kadar kısık ateşte uzun süre pişirilir; ardından beyaz turp, dilimlenmiş taze soğan ve tuz eklenir. Çok lezzetli ve besleyici."

"Sanırım yanında biraz et olsa daha iyi olur."

"Beyaz pirinç pilavı ve erişte de! Neden olmasın?" Kyunghee gülerken içgüdüsel bir şekilde elini kaldırıp dişlerini örttü.

Şakasını anlayan iki adam da keyifle güldüler, ne de olsa pirinç onlar için bile pahalıydı.

"Yanında *kimçi* mi yiyorsunuz?" diye sordu Tanaka, Kyunghee'yle hiç bu kadar uzun sohbet etmemişti. Kendi yardımcısı ve kadının eltisi oradayken onunla sohbet etmenin uygun olduğunu düşünüyordu. "*Kimçi* benim için fazla baharatlı ama ızgarada pişirilmiş tavuk ya da domuz etiyle iyi gittiğini düşünüyorum."

"*Kimçi* her yemeğe lezzet katar. Bir dahaki sefere evden biraz getiririm size."

Tanaka kemik paketini tekrar açıp buzluğa kaldırdığı etin yarısını içine koydu.

"Çok fazla değil. Bebeğe yetecek kadar." Tanaka, kasabın onu fark etmesine şaşıran Sunja'ya gülümsedi. "Bir anne, İmparator'a bağlı güçlü bir işçi yetiştirmek istiyorsa iyi beslenmelidir."

"Ücretsiz bir şey kabul edemem," dedi Kyunghee şaşkınlıkla. Tanaka'nın ne yaptığını tam olarak bilmiyordu ama bugün et almaya bütçesi kesinlikle yetmezdi.

Muhabbetleri Sunja'nın kafasını karıştırmıştı. *Kimçi*'yle ilgili bir şeyler söylüyorlardı.

"Bu, günün ilk satışı. Paylaşmak bana şans getirir," dedi Tanaka; dilediği zaman çekici bir kadına değerli bir şey verebilen her erkek gibi göğsü kabardı.

Kyunghee tezgâhta duran tertemiz para tabağına on sen koyup gülümsedi ve iki adamı da eğilerek selamladıktan sonra dükkândan çıktı.

Kasaptan çıkar çıkmaz Sunja neler olduğunu sordu.

"Et için bizden para almadı. Onu, eti geri almaya nasıl ikna edeceğimi bilemedim."

"Senden hoşlanıyor. Bu bir hediyeydi." Sunja kıkırdarken kendini, her fırsatta erkekler hakkında şaka yapan memleketindeki genç hizmetkâr kız Dokhee gibi hissetti. Sık sık annesini düşünse de evdeki kız kardeşleri düşünmeyeli uzun zaman olmuştu. "Bundan sonra Tanaka-san'dan senin erkek arkadaşın olarak bahsedeceğim."

Kyunghee şakalaşarak Sunja'ya hafifçe vurup başını iki yana salladı.

"Etin, senin bebeğin için olduğunu söyledi; büyüyüp ülkeye faydası dokunacak iyi bir işçi olabilmesi için." Kyunghee suratını ekşitti. "Tanaka-san Koreli olduğumu biliyor."

"Ne zamandır erkekler bu tür şeyleri umursuyorlar? Bitişikteki Bayan Kim, bana yolun sonunda oturan sessiz Japon kadının, evinde alkol üreten bir Koreliyle evli olduğunu söyledi. Çocukları yarı Japon!" Sunja bunu ilk duyduğunda şoke olmuştu, gerçi domuz yetiştiren Bayan Kim'in ona söylediği her şey şaşırtıcıydı. Yoseb, Kyunghee ve Sunja'nın pazar günleri kiliseye gitmeyen Bayan Kim'le konuşmalarını istemiyordu. Japon kadınla da konuşmalarına izin yoktu, çünkü kocası içki kaçakçılığı yüzünden sürekli hapse giriyordu.

"Hoş kasapla kaçıp gidersen seni özleyeceğim," dedi Sunja.

"Evli olmasaydım bile o adamı seçmezdim. Fazla gülümsüyor." Kyunghee ona göz kırptı. "Sürekli bana ne

yapacağımı söyleyen ve her konuda endişelenen huysuz kocamı seviyorum."

"Hadi, şimdi de sebze alalım. Bu yüzden et almadım. Közleyecek patates bulmaya çalışalım. Öğle yemeğimiz için güzel olmaz mı?"

"Kardeşim..."

"Evet?" dedi Kyunghee.

"Eve katkıda bulunmuyoruz. Yiyecekler, yakıt, *sento** ücretleri; hayatım boyunca böyle fiyatlar görmedim. Memlekette bahçemiz vardı ve asla sebze satın almazdık. Balık fiyatlarına ne demeli! Annem fiyatını bilseydi bir daha balık yemezdi. Kore'de her şeyden kısardık ama hayatımızın ne kadar kolay olduğunu fark etmemiştim. Balığı pansiyondaki misafirlerden alırdık. Burada bir elmanın fiyatı, Busan'da alacağın sığır kaburgasından daha yüksek. Annem parayı hep senin gibi dikkatli harcardı fakat o bile senin düşük bütçeyle pişirdiğin lezzetli şeyleri pişiremezdi. Isak ve ben onun kazandığı parayı almanı ve en azından bu şekilde yemek bütçesine katkıda bulunmayı düşünüyoruz."

Isak'la onun hiçbir şeyin ücretini ödemesine Kyunghee ve Yoseb'in izin vermemesini kabul etmeleri zordu, ne de olsa ayrı eve çıkmaya maddi güçleri yetmezdi. Üstelik, bunu yapabilecek kadar paraları olsa bile Isak ve Sunja'nın evden taşınmaları Kyunghee'yi çok üzerdi.

"Memleketinde daha güzel ve doyurucu şeyler yediğine eminim," dedi Kyunghee üzgün bir şekilde.

"Hayır, hayır. Bunu kastetmedim. Büyük masraflara katkıda bulunmamıza izin vermediğiniz için kendimizi çok kötü hissediyoruz."

"Yoseb ve ben buna izin vermeyeceğiz. Bebek için para biriktirmelisiniz. Onun için giysiler ve bezler almalıyız, ayrıca bir gün okula gidip bir beyefendi olacak. Bu harika olmaz mı? Umarım amcası gibi kitaplardan kaçınmak yerine

* Japonya'da müşterilerin giriş ücreti ödediği umumi hamamlar. (ç.n.)

babası gibi okulu sever!" Bebeğin onlarla birlikte yaşaması fikri Kyunghee'yi gülümsetti. Çocuk ona dualarının karşılığı gibi geliyordu.

"Annem son mektubunda bana üç yen gönderdi. Getirdiğimiz para ve Isak'ın yeni kazancı da işimizi görür. Masraflar yüzünden bu kadar endişelenmemelisin ya da fazladan iki, hatta yakında üç kişiyi doyurmak için *kimçi* satmamalısın," dedi Sunja.

"Sunja-ya, saygısızlık ediyorsun. Ben senin büyüğünüm. Gayet iyi idare edebiliriz. Ayrıca, sen katkıda bulunma isteğini dile getirerek araya girmeden para kazanma arzumdan bahsedemeyeceksem, o hâlde Tsuruhashi İstasyonu'nun *kimçi ajumma*'sı olma hayalimden de bahsedemem." Kyunghee güldü. "Uslu bir kardeş olup bize bir şato satın alacak ve oğlunu Tokyo'daki tıp fakültesine gönderecek kadar çok para kazanacağım işim hakkında yüksek sesle hayal kurmama izin ver."

"Sence ev hanımları bir başka kadının *kimçi*'sini satın alırlar mı?"

"Neden olmasın! Güzel *kimçi* yaptığımı düşünmüyor musun? Ailemizin aşçısı, Pyongyang'daki en iyi turşuları kurardı." Kyunghee çenesini kaldırdıktan sonra kahkaha attı. Neşeli bir kahkahası vardı. "Benden harika bir *kimçi ajumma*'sı olur. Lahana turşum temiz ve lezzetlidir."

"Neden hemen başlamıyorsun? Lahana ve turp almaya yetecek kadar param var. Hazırlamana yardım ederim. Çok fazla satabilirsek, benim için bir fabrikada çalışmaktan daha iyi olur, çünkü bebek doğduğunda evde onunla ilgilenebilirim."

"Evet, çok başarılı olabiliriz ama Yoseb beni öldürür. Karısının çalışmasına asla izin vermeyeceğini söyledi. Asla. Senin de çalışmanı istemez."

"Ama annem ve babamla birlikte çalışarak büyüdüm. Bunu biliyor. Annem misafirlere hizmet ederdi, bütün yemekleri pişirirdi, ben de temizlik yapıp çamaşır yıkardım."

"Yoseb eski usul bir adam." Kyunghee içini çekti. "Çok iyi bir adamla evlendim. Kabahatli benim. Çocuklarım olsaydı bu kadar huzursuz hissetmezdim. Boş durmak istemiyorum. Bu Yoseb'in suçu değil. Kimse onun kadar çalışmıyor. Eskiden olsa, onun konumundaki bir adam, ona erkek evlat veremediğim için beni kapı dışarı ederdi." Kyunghee çocukken duyduğu sayısız kısır kadın hikâyesini hatırlarken kendi kendine başını salladı; böyle bir şey yaşayacağını hiç düşünmemişti. "Kocamı dinleyeceğim. O bana hep çok iyi baktı."

Sunja ona ne katıldı ne de karşı çıktı, konunun havada kalmasına göz yumdu. Kaynı Yoseb aslında Kyunghee gibi bir *yangban* kadının evin dışında çalışamayacağını söylüyordu; Sunja sıradan bir köylü kızıydı, o yüzden pazarda çalışmanın onun için mahsuru yoktu. Bu ayırım Sunja'yı rahatsız etmiyordu, ne de olsa Kyunghee'nin birçok açıdan üstün olduğunu kabul ediyordu. Yine de Kyunghee'yle uzun zaman geçirdiği ve onunla her konuda dürüstçe konuşabildiği için Sunja, eltisinin sahip olamadığı şeyler yüzünden kalbinin kırık olduğunu ve *kimçi ajumma*'sı olarak şansını denerse daha mutlu olacağını biliyordu.

Her halükârda, söz söylemek ona düşmezdi. Yoseb bütün bunlara "aptalca kadın muhabbeti" deyip geçerdi. Kyunghee'nin hatırına, Sunja neşelenip adımları ağırlaşmış gibi görünen eltisinin koluna girdi. Kol kola lahana ve Japon turpu almaya gittiler.

16

Kyunghee kapıdaki iki adamı tanımıyordu ama adamlar onun adını biliyorlardı.

Sivri yüzlü, uzun boylu adam daha sık gülümsüyordu ama kısa boylu olanın ifadesi daha nazikti. İkisinin de üzerinde benzer iş kıyafeti –koyu renk kumaş pantolon ve kısa kollu gömlekler– vardı. Uzun boylu adam belirgin bir Jeju aksanıyla konuşuyordu; pantolonunun arka cebinden katlı bir kâğıt çıkardı.

"Kocanız bunu imzaladı," dedi ona resmi görünen bir belge uzatarak. Bir kısmı Korece yazılmıştı ama büyük bölümü Japonca ve Çince karakterlerden oluşuyordu. Sağ üst köşede Kyunghee, Yoseb'in adını ve *hanko*'sunu* gördü. "Ödemesi gecikti."

"Bu konuda bir şey bilmiyorum. Kocam şu anda işte."

Kyunghee ağlayacağını sandı ve adamların gitmesini umarak elini kapıya koydu. "Lütfen daha sonra, o evdeyken gelin."

Sunja ellerini karnına koyarak onun yanında durdu. Adamların tehlikeli göründüğünü düşünmüyordu. Fiziksel olarak evdeki pansiyonerlere benziyorlardı ama eltisi tedirgin olmuştu.

"Bu akşam ilerleyen saatlerde eve gelecek. O zaman gelin," diye daha güçlü bir sesle tekrarladı Sunja.

"Siz eltisisiniz, değil mi?" dedi kısa boylu adam. Gülümsediğinde gamzeleri beliriyordu.

* (Jap.) Mühür. Kişinin ismi, makamı ya da kurumunun oyulduğu ahşap, taş ya da kemikten yapılan bir kaşe. (ç.n.)

Sunja hiçbir şey söylemeyip adamın kim olduğunu bilmesine şaşırdığını belli etmemeye çalıştı.

Uzun boylu adam, Kyunghee'ye sırıtmaya devam etti. Kocaman, kare dişleri açık pembe diş etlerine gömülüydü.

"Kocanızla çoktan görüştük ama karşılık vermeyince gelip sizinle görüşmeyi düşündük." Adam duraksayıp ismini yavaşça söyledi: "Baek Kyunghee... Kyunghee adında bir kuzenim vardı. *Tsumei*'n Bando Kimiko, değil mi? Adam geniş elini kapının üzerine koyup hafifçe ona doğru itti. Sunja'ya baktı. "Eltinizle tanışmak keyfimizi ikiye katladı. Değil mi?" Adamlar içtenlikle kahkaha attılar.

Kyunghee bir kez daha önüne tutulan belgeye göz gezdirmeye çalıştı. "Anlamıyorum," dedi en sonunda.

"En önemli kısım şu: Baek Yoseb'in, patronuma yüz yirmi yen borcu var." İkinci paragrafta kanji* ile yazılmış 120 sayısına işaret etti. "Kocanız son iki ödemeyi geciktirdi. Bugün onu ödemeyi yapmaya ikna etmenizi umuyoruz."

"Ödemeler ne kadar?" diye sordu Kyunghee.

"Sekiz yen ve haftalık faizi," dedi kısa boylu adam; Kyungsangdo bölgesine özgü ağır bir aksanı vardı. "Belki evde bulundurduğunuz parayla borcu ödeyebilirsiniz?" diye sordu. "Yaklaşık yirmi yen ediyor."

Yoseb ona, iki haftalık yiyecek masrafını karşılayacak parayı yeni vermişti. Cüzdanında altı yen vardı. Onu adama verirse yiyecek almak için paraları kalmazdı.

"Bütün borç yüz yirmi yen mi?" diye sordu Sunja. Belge ona da mantıklı gelmiyordu.

Kısa adam biraz endişelenmiş gibi başını iki yana salladı.

"Bugün itibarıyla, toplam borç iki yüz on üç yen," dedi uzun boylu adam. Zihninden hesaplama yapmakta hep iyi olmuştu.

"*Uh-muh,*" dedi Kyunghee. Gözlerini kapatıp kapı çerçevesine yaslandı.

---

* Japonca yazı sisteminde kullanılan Çince logografik karakterler. (ç.n.)

Sunja öne çıkıp sakin bir şekilde, "Size paranızı vereceğiz," dedi. Adamlarla, çamaşırlarının ne zaman hazır olacağını merak eden pansiyoner Fatso'yla konuşur gibi konuştu. Sunja onlara bakmadı bile. "Üç saat sonra gelin. Hava kararmadan önce."

"Sonra görüşürüz," dedi uzun boylu adam.

***

Eltiler Tsuruhashi İstasyonu'nun yakınlarındaki alışveriş caddesinde hızlı adımlarla yürüdüler. Kumaşçının vitrininin önünde ya da *senbei** tezgâhında oyalanmadılar; dost canlısı sebze satıcılarına selam vermediler. Aksine, birlikte istikametlerine doğru ilerlediler.

"Bunu yapmanı istemiyorum," dedi Kyunghee.

"Babam bana bu tür insanlardan bahsetmişti. Eğer bir an önce bütün borç ödenmezse faiz giderek artar ve borcu asla kapatamazsın. Babam en sonunda borç alınan paradan çok daha yüksek miktarda borçlu çıkılacağını söylerdi. Düşünsene: Yüz yirmi yen nasıl iki yüz on üç yene dönüştü?"

Hoonie Kim, fide ya da ekipman almak için düşük miktarda borç alan komşularının her şeylerini kaybettiklerine tanık olmuştu; tefecilerin onlarla işleri bittiğinde, komşuları aldıkları borca ek olarak bütün ekinlerini onlara vermek zorunda kalırlardı. Sunja'nın babası tefecilerden nefret ederdi ve onu sık sık borçlanmanın tehlikeleri hakkında uyarmıştı.

"Haberim olsaydı ailemize para göndermemize engel olurdum," diye kendi kendine mırıldandı Kyunghee.

Sunja işlek caddede onlara bakan insanlarla göz teması kurmaktan kaçınıp doğruca önüne bakarak yürüdü. Rehinciye ne söyleyeceğini düşünmeye çalışıyordu.

"Kardeşim, adamın tabelası Korece'ydi, değil mi?" diye sordu Sunja. "O hâlde Koreli olmalı, değil mi?"

"Emin değilim. Oraya giden birini tanımıyorum."

---

* (Jap.) Pirinç krakeri. (ç.n.)

Alçak tuğla binanın cephesindeki Korece tabelaları takip eden kadınlar geniş merdivenlerden ikinci kata tırmandılar. Sunja, rehincinin dükkânının kapısındaki perdeli pencereyi yavaşça açtı.

Sıcak, esintisiz bir haziran günüydü ama masanın arkasında oturan yaşlı adam beyaz gömleği ve kahverengi, yün yeleğinin içine soktuğu yeşil, ipek bir fular takmıştı. Caddeye bakan kare şeklindeki üç pencere açıktı ve ofisin karşı köşelerinde iki elektrikli vantilatör kısık bir sesle çalışıyordu. Benzer biçimde tombul yüzlü iki genç adam, pencerenin kenarında iskambil oynuyorlardı. Kafalarını kaldırıp kadınlara gülümsediler.

"Hoş geldiniz. Nasıl yardımcı olabilirim?" diye sordu rehinci Korece. Aksanının nereye ait olduğunu söylemek zordu. "Oturmaz mısınız?" Adam sandalyelere işaret edince Sunja ayakta kalmayı tercih ettiğini söyledi. Kyunghee, Sunja'nın yanında durup adamlara bakmaktan kaçındı.

Sunja avucunu açıp adama cep saatini gösterdi.

"*Ajeossi*, bunun için bize ne kadar verirsiniz?"

Adam gri-siyah kaşlarını kaldırıp masasının çekmecesinden bir büyüteç çıkardı.

"Bunu nereden buldunuz?"

"Onu bana annem verdi. Gümüş ve altın kaplama," dedi Sunja.

"Bunu sattığını biliyor mu?"

"Onu satmam için bana verdi. Bebek için."

"Saat karşılığında borç almayı tercih etmez misin? Ondan vazgeçmek istemeyebilirsin," dedi adam. Ödünç para alanlar nadiren geri ödeyebiliyorlardı, bu sayede adam rehin aldığı saati de elinde tutabilecekti.

Sunja yavaşça konuştu. "Onu satmak istiyorum. Onu satın almak istemiyorsanız size daha fazla rahatsızlık vermek istemem."

Rehinci gülümserken hamile kadının rakiplerine çoktan uğrayıp uğramadığını merak etti. Birkaç sokak ötede üç

rehinci dükkânı vardı. Diğerleri Koreli değildi ama kadın Japonca biliyorsa saati satması zor olmazdı. Hamile kadına eşlik eden güzel kadının giyim tarzı biraz Japonları andırıyordu; emin olması zordu. Güzel kadının, hamile kadını onunla pazarlık etmesi için yanında getirmiş olması ve saatin aslında onun olması olasıydı.

"Eğer onu satmaya ihtiyacınız varsa, memleketimden birine yardımcı olmaktan zevk duyarım," dedi rehinci.

Sunja bir şey söylemedi. Babası, ona pazarda mümkün olduğunca az konuşmasını öğretmişti.

Kyunghee eltisinin sakinliğine hayret etti.

Rehinci saatin gümüş kasasını açıp dikkatle inceledi ve arkasındaki açık kristal bölümden görülen mekanik işlemesine baktı. Sıradışı bir cep saatiydi ve bu hamile kadının annesinin bu tür bir şeye sahip olduğuna inanmak imkânsızdı. Saat en fazla bir senelikti ve tertemizdi. Rehinci onu elinde çevirip masasındaki yeşil deri sümene koydu.

"Genç erkekler günümüzde kol saatini tercih ediyorlar. Bunu satabileceğimden emin bile değilim."

Sunja, rehincinin bunu söyledikten sonra gözlerini kırpıştırdığını fark etti ama az önce onunla konuşurken bir kez bile gözlerini kırpmamıştı.

"Saati incelediğiniz için teşekkür ederim," dedi Sunja, sonra arkasını döndü. Kyunghee endişelenmemiş gibi görünmeye çalıştı. Sunja saati alıp uzun *chima*'sının eteğini topladı. "Vaktinizi ayırdığınız için minnettarız. Teşekkürler."

"Size yardım etmek isterim," dedi rehinci sesini biraz yükselterek.

Sunja adama doğru döndü.

"Paraya hemen ihtiyacınız varsa, bu sıcak günde o hâlde ortalıkta dolaşmaktansa onu burada satmanız sizin için daha kolay olur. Doğum yaklaşmış gibi görünüyor. Umarım annesine iyi bakacak bir oğlan olur," dedi rehinci.

"Elli yen," dedi adam.

"İki yüz," dedi Sunja. "Saatin değeri en az üç yüz yen. İsviçre'de yapıldı ve yepyeni."

Pencerenin kenarında oturan iki adam iskambil kâğıtlarını bırakıp yerlerinden kalktılar. Daha önce böyle konuşan bir kadın görmemişlerdi.

"Eğer o kadar değerli olduğunu düşünüyorsanız neden başka bir yerde, daha yüksek bir fiyata satmıyorsunuz," diye çıkıştı rehinci, Sunja'nın küstahlığına sinirlenerek. Ona karşı gelen kadınlara dayanamazdı.

Sunja alt dudağını ısırdı. Eğer onu Japon bir rehinciye satarsa Sunja, rehincinin saat hakkında polisi alarma geçirmesinden korkuyordu. Hansu ona polisin buradaki neredeyse bütün işletmelerle ilişkisi olduğunu söylemişti.

"Teşekkür ederim. Daha fazla vaktinizi almayacağım," dedi Sunja.

Rehinci kıkırdadı.

Kyunghee, Osaka'ya ilk geldiğinde kaybolma ihtimaline karşı adı ve adresinin Japonca yazılı olduğu bir kartı üzerinde taşıyacak kadar çaresiz olan eltisine güvenmeye başlamıştı.

"Annen Kore'de ne işle meşguldü?" diye sordu rehinci. "Busanlı gibi konuşuyorsun."

Sunja bu soruyu yanıtlayıp yanıtlamamakta tereddüt etti.

"Oradaki pazarlarda mı çalışıyordu?"

"O bir pansiyon işletiyor."

"Akıllı bir iş kadını olmalı," dedi adam. Rehinci, Sunja'nın annesinin bir fahişe ya da Japon hükümetiyle işbirliği yapan bir tür tüccar olduğunu düşündü. Saat çalıntı da olabilirdi. Konuşması ve giyim tarzından, hamile kadının zengin bir aileden gelmediği anlaşılıyordu. "Genç hanım, bu saati satmanız için annenizin size verdiğine eminsiniz, değil mi? Herhangi bir sorun çıkması ihtimaline karşı adınıza ve adresinize ihtiyacım olacağının farkındasınız, değil mi?"

Sunja olumlu anlamda başını salladı.

"Pekâlâ, öyleyse. Yüz yirmi beş yen."

"İki yüz." Sunja bu miktarı alıp alamayacağını bilmiyordu ama rehincinin açgözlü olduğuna emindi ve eğer elli yenden yüz yirmi beş yene çıkabiliyorsa, Japon rehinciler de saatin değerli olduğunu düşünürlerdi.

Rehinci kahkaha attı. Masanın yanında duran genç adamlar da kahkaha attılar. En genç olan, "Burada çalışmalısınız," dedi.

Rehinci kollarını göğsünde birleştirdi. Saati istiyordu; onu kime satacağını çok iyi biliyordu.

"Baba, küçük anneye istediği fiyatı vermelisin. Sırf bu kadar ısrarcı olduğu için!" dedi genç adam; babasının bir pazarlığı kaybetmekten hoşlanmadığını ve tatlı dille ikna edilmesi gerektiğini biliyordu. Şiş yüzlü kıza acıdı. Başı her derde girdiğinde buraya altın yüzük satmaya gelen kızlara benzemiyordu.

"Kocanız burada olduğunuzu biliyor mu?" diye sordu rehincinin küçük oğlu.

"Evet," diye yanıtladı Sunja.

"İçkici mi yoksa kumarbaz mı?" Oğlan daha önce de çaresiz kadınlar görmüştü ve hikâyeleri her zaman aynıydı.

"İkisi de değil," dedi Sunja, daha fazla soru sormaması için onu uyarır gibi sert bir sesle.

"Yüz yetmiş beş yen," dedi rehinci.

"İki yüz." Sunja avucundaki sıcak, pürüzsüz metali hissedebiliyordu; Hansu olsaydı, o da bu fiyattan vazgeçmezdi.

Rehinci itiraz etti, "Onu satabileceğimi nereden bileyim?"

"Baba," dedi büyük oğlu gülümseyerek. "Memleketten küçük bir anneye yardım etmiş olacaksın."

Rehincinin masası tanıdık olmayan bir ahşaptandı, bir çocuğun eli kadar büyük damla şeklinde helezonları olan, koyu kahverengi bir ağaçtan yapılmıştı. Sunja masanın yüzeyinde üç damla saydı. Hansu'yla mantar toplamaya

gittiğinde, sayısız farklı ağaç görmüştü. Ormanın zemininde ki ıslak yaprakların küf kokusu, mantarlarla tepeleme dolan sepet, onunla birlikte olmanın verdiği keskin acı... Bu anıları unutamayacaktı. Unutmayı dilediği o tek kişiye dair zihnine dolan sonsuz anılara son vermek için ondan tamamen kurtulmalıydı.

Sunja derin bir nefes aldı. Kyunghee ellerini sıkıyordu.

"Bunu almak istememenizi anlayışla karşılıyoruz," dedi Sunja kısık bir sesle ve gitmek üzere arkasını döndü.

Rehinci elini kaldırıp ona durmasını işaret etti ve nakit kutusunu bulundurduğu arka odaya gitti.

***

İki adam ödemeyi almak için eve döndüklerinde, kadınlar kapıda durup onları içeri davet etmediler.

"Size parayı ödesem de bütün borcun silindiğini nereden bileceğim?" diye sordu Sunja uzun boylu adama.

"Patrondan, borcun iptal olduğuna dair borç senedini imzalamasını isteyeceğiz," dedi adam. "Paranın sizde olduğunu nereden bileceğiz?"

"Patronunuz buraya gelebilir mi?" diye sordu Sunja.

"Aklınızı kaçırmış olmalısınız," dedi uzun boylu adam, talebi karşısında şaşırarak.

Sunja bu adamlara parayı vermemesi gerektiğini hissetti. Kyunghee'yle konuşabilmek için kapıyı hafifçe kapatmaya çalıştı ama adam ayağıyla kapıyı itti.

"Dinleyin, eğer gerçekten paranız varsa, bizimle gelebilirsiniz. Sizi şimdi götürebiliriz."

"Nereye?" diye sordu Kyunghee titreyen bir sesle.

"*Sake** dükkânına yakın. Çok uzak değil."

***

Patron samimi görünen, genç bir Koreli'ydi, Kyunghee'den daha büyük olamazdı. Şık takım elbisesi ve altın çerçeveli gözlüğüyle bir doktora ya da öğretmene benziyordu; si-

* Japonya'ya özgü, pirinçten yapılan alkollü bir içki. (ç.n.)

yah saçını geriye taramıştı ve yüzünde düşünceli bir ifade vardı. Bir tefeci olduğu kimsenin aklına gelmezdi. Ofisi rehincinin ofisi kadardı ve ön kapının karşısındaki duvarda Japonca ve Korece kitapların dizili olduğu bir kitaplık bulunuyordu. Rahat görünen koltukların yanında elektrikli lambalar yanıyordu. Bir oğlan kadınlara çömlek fincanlarda sıcak *genmaicha** getirdi.

Kyunghee adama bütün parayı verince tefeci teşekkür edip kırmızı mührünü kâğıda basarak borç senedini iptal etti.

"Sizin için yapabileceğim başka bir şey varsa, lütfen yardımcı olmama izin verin," dedi adam Kyunghee'ye bakarak. "Memleketimizden bu kadar uzaktayken, birbirimize destek olmalıyız. Hizmetinizdeyim."

"Kocam bu parayı ne zaman borç aldı?" diye sordu Kyunghee tefeciye.

"Benden şubatta borç istedi. Arkadaş olduğumuz için elbette isteğini yerine getirdim."

Kadınlar durumu anlayarak başlarını salladılar. Yoseb, Isak ve Sunja'nın bilet ücretini karşılamak için borç almıştı.

"Teşekkür ederim, efendim. Sizi bir daha rahatsız etmeyeceğiz," dedi Kyunghee.

"Kocanız meselenin hallolmasına çok sevinecek," dedi adam, kadınların parayı bu kadar çabuk nasıl bulabildiklerini merak ederek.

Kadınlar hiçbir şey söylemeden akşam yemeğini pişirmek için eve döndüler.

* Japonya'ya özgü, kavrulmuş kahverengi pirinçle harmanlanan yeşil çay. (ç.n.)

17

"Parayı nereden buldun?" diye bağırdı Yoseb, iptal edilen borç senedini sıkıca tutarak.

"Sunja, annesinin ona verdiği saati sattı," diye yanıtladı Kyunghee.

Her gece kaçınılmaz olarak sokaklarında ya biri bağırıyor ya da bir çocuk ağlıyordu fakat onların evinden yüksek sesler işitilmezdi. Kolay kolay sinirlenmeyen Yoseb öfkeden deliye dönmüştü. Sunja ön odanın arka köşesine sığınıp başını önüne eğmişti, bir taş gibi sessizdi. Kızaran yanaklarından gözyaşları süzülüyordu. Isak henüz kiliseden eve dönmemişti.

"İki yüz yenden daha değerli bir cep saatin mi vardı? Isak bunu biliyor mu?" diye bağırdı Sunja'ya.

Kyunghee ellerini kaldırarak kocasıyla Sunja'nın arasına girdi.

"Saati ona annesi vermiş. Bebeğin ihtiyacı olursa satması için."

Artık ayakta duramayan Sunja duvardan aşağı kaydı. Leğen kemiğine ve sırtına keskin sancılar saplanıyordu. Gözlerini kapatıp kollarıyla başını gizledi.

"Bu saati nerede sattınız?"

"Sebze tezgâhının yakınındaki rehinciye sattık," dedi Kyunghee.

"Siz aklınızı mı kaçırdınız? Ne tür kadınlar rehinci dükkânlarına giderler?" Yoseb dik dik Sunja'ya baktı. "Bir kadın nasıl böyle bir şey yapabilir?"

Sunja yerden ona bakıp yalvardı: "Ablamın suçu değil..."

"Rehinci dükkânına gitmek için kocandan izin aldın mı?"

"Neden bu kadar sinirleniyorsun? Sadece bize yardımcı olmaya çalışıyordu. O hamile. Onu rahat bırak." Kyunghee bakışlarını kaçırarak kocasına karşı çıkıyormuş gibi görünmemeye çalıştı. Sunja'nın Isak'la konuşmadığını biliyordu. Neden Yoseb her şeyi ödemek zorundaydı? Neden bütün parayı o kontrol ediyordu? En son bir fabrikada işe girmek istediğinde tartışmışlardı.

"Sunja bizim için endişelendi. O güzel saati satmasına çok üzüldüm. Anlamaya çalış, *yobo*." Kyunghee nazikçe elini kocasının koluna koydu.

"Aptal kadınlar! Sokaktan her geçtiğimde, iki akılsız kadının borçlarımı ödediğini bilerek o adamların yüzüne nasıl bakacağım? Bunu erkekliğime yediremiyorum, taşaklarım bile küçüldü."

Yoseb daha önce hiç bu kadar kaba konuşmamıştı; Kyunghee, kocasının Sunja'ya hakaret ettiğini anlayabiliyordu. Sunja'ya aptal, akılsız diyordu; Kyunghee buna izin verdiği için kendisinin de suçlandığını biliyordu. Ama Yoseb'in borcunu ödemeleri akıllıcaydı; daha önce işe girmesine izin verseydi birikmiş paraları olabilirdi.

Sunja ağlamasına engel olamadı. Karnındaki ıstırap verici sancı daha şiddetli bir şekilde geri döndü; ne diyeceğini bilemiyordu. Vücuduna ne olduğunu anlayamıyordu.

"*Yobo*, lütfen, lütfen anlamaya çalış," dedi Kyunghee.

Yoseb bir şey söylemedi. Sunja'nın bacakları, yere devrilen bir sarhoşunki gibi sere serpe uzanıyordu ve şiş elleriyle kocaman karnını tutuyordu. Yoseb, genç kadını evine kabul ederek bir hata yapıp yapmadığını merak etti. Annesi ona nasıl altın bir cep saati verebilirdi? Yıllar önceydi ama Sunja'nın hem annesi hem de babasıyla tanışmıştı. Hoonie Kim, küçücük kiralık bir arsada pansiyon işleten, iki köylünün sakat oğluydu. Karısı böylesine değerli bir şeyi nereden bulmuş olabilirdi? Pansiyonerleri genellikle balıkçılar

ya da balık pazarında çalışan adamlardı. Annesinin kıza otuz ya da kırk yen değerinde birkaç altın yüzük vermiş olmasını kabul edebilirdi. Belki on yen değerinde bir yeşim yüzük. Saati çalıp çalmadığını merak etti. Isak bir hırsız ya da fahişeyle evlenmiş olabilir miydi? Bu düşünceleri dile getiremeyen Yoseb metal kapıyı açıp dışarı çıktı.

***

Eve döndüğünde hıçkırarak ağlayan kadınlarla karşılaşan Isak telaşa düştü. Anlaşılır şekilde konuşabilmeleri için onları sakinleştirmeye çalıştı. Parça parça açıklamalarını dinledi.

"Peki Yoseb nereye gitti?" diye sordu Isak.

"Bilmiyorum. Normalde bu saatte dışarı çıkmaz. Bu kadar sinirleneceğini bilmiyordum..." Kyunghee, Sunja'yı daha fazla üzmek istemediği için sustu.

"Evden ayrılırken yanına bu kadar değerli bir şey aldığını bilmiyordum. Saat annenden mi?" diye sordu Isak temkinli bir şekilde.

Sunja hâlâ ağladığı için Kyunghee onun yerine evet anlamında başını salladı.

"Öyle mi?" Isak tekrar Sunja'ya baktı.

"Annen o saati nereden buldu, Sunja?" diye sordu Isak.

"Sormadım. Belki biri ona borçluydu."

"Anlıyorum." Isak başını sallarken buna nasıl bir anlam vermesi gerektiğinden emin değildi.

Kyunghee, Sunja'nın ateşli başını okşadı. "Bunu Yoseb'e açıklar mısın?" diye sordu kaynına. "Bunu neden yaptığımızı anlıyorsun, değil mi?"

"Evet, elbette. Yoseb, bana yardımcı olmak için borç aldı. Sunja o borcu ödemek için saati sattı; aslına bakılırsa karım buraya gelmemize yardımcı olmak için saati satmış oldu. Yolcu biletleri pahalıydı ve o kadar kısa süre içinde Yoseb parayı nasıl bulabilirdi ki? Bunu tahmin etmem gerekirdi. Her zamanki gibi saf ve çocuksuydum ve kardeşim benimle ilgileniyordu. Sunja'nın saati satmak zorunda kal-

ması talihsizlik ama borçlarımızı ödememiz doğru. Ona bunu söyleyeceğim, kardeşim. Lütfen endişelenmeyin," dedi Isak kadınlara.

Kyunghee olumlu anlamda başını sallarken kendini biraz daha iyi hissetti.

Sunja'nın böğrüne saplanan sancı onu neredeyse sırtüstü yere serecekti. "*Uh-muh. Uh-muh!*"

"Yoksa? Bebek mi?"

Sunja'nın bacaklarının arasından ılık su boşaldı.

"Ebeyi çağırayım mı?" diye sordu Isak.

"Okja Abla. Sokağın bizim bulunduğumuz tarafında, üçüncü ev," dedi Kyunghee ve Isak evden fırladı.

"Bir şey yok, bir şey yok," diye elini tutarak Sunja'yı rahatlatmaya çalıştı. "Annelerin işini yapıyorsun. Kadınlar acı çekerler, öyle değil mi? Ah, sevgili Sunja. Canın yandığı için çok üzgünüm." Kyunghee onun tepesinde dua etti, "Tanrım, yüce Tanrım, lütfen ona merhamet göster."

Sunja çığlık atmamak için eteğinden bir avuç kavrayıp ağzına soktu. Ardı ardına bıçaklanıyormuş gibi hissetti. Kaba kumaşı sertçe ısırdı. "*Umma, umma**," diye haykırdı.

***

Ebe Okja, mahalledeki çocukların çoğunu dünyaya getiren, elli yaşında, Jeju'dan gelmiş Koreli bir kadındı. Teyzesi tarafından iyi eğitilen Okja, ebelik, emzirme ve çocuk bakıcılığıyla uğraşarak kendi çocuklarını bir eve yerleştirip doyurabilmişti. Altı çocuk babası olan kocası, hayatta olup haftanın birkaç günü sarhoş bir hâlde onun evinde kalmasına rağmen Okja için ölmüş sayılırdı. Bebek doğurtmadığında, fabrikalarda ve pazarlarda çalışan mahalle kadınlarının çocuklarıyla ilgileniyordu.

Bu doğum sorunsuzdu. Oğlan uzun boylu ve biçimliydi. Yeni bir anne için doğum her ne kadar dehşet verici olsa da kısa sürmüştü ve ebenin şansına, bebek gecenin bir yarısı doğmak yerine sadece akşam yemeği hazırlığını bölmüştü.

---

* (Kor.) Anne, anneciğim. (ç.n.)

Okja onlarla birlikte yaşayan gelininin arpa pilavını yine yakmamasını umdu.

"Sus, sus. Çok iyiydin," dedi Okja hâlâ annesini isteyerek ağlayan kıza. "Oğlan çok güçlü ve güzel görünüyor. Şu kara saçlara bak! Şimdi biraz dinlenmelisin. Çocuğun yakında emzirilmesi gerekecek," dedi gitmek için ayağa kalkmadan önce.

"Kahrolası dizlerim." Okja diz kapaklarını ve kaval kemiklerini ovuşturup aileye ona verecek para bulabilmeleri için yeterince zaman tanıyarak acele etmeden ayağa kalktı.

Kyunghee cüzdanını alıp Ebe Okja'ya üç yen verdi.

Okja etkilenmemiş görünüyordu. "Herhangi bir sorunuz olursa bana ulaşırsınız."

Kyunghee kadına teşekkür etti; kendisini bir anne gibi hissediyordu. Çocuk güzeldi. Bebeğin küçük yüzünü, şaşkınlık verici simsiyah saçlarını ve maviye dönük kara gözlerini görünce yüreği sızladı. Onu, İncil'deki Samson karakterine benzetti.

Kyunghee normalde lahana tuzlamak için kullanılan küçük leğende çocuğu yıkadıktan sonra, bebeği temiz bir havluya sarıp Isak'a verdi.

"Baba oldun," dedi Kyunghee gülümseyerek. "Çok yakışıklı, değil mi?"

Isak evet anlamında başını salladı, umduğundan daha memnundu.

"*Uh-muh*, Sunja'ya çorba pişirmeliyim. Hemen çorba içmeli." Kyunghee, Isak ve bebeği ön odada bırakıp çoktan uykuya dalan Sunja'ya bakmaya gitti. Mutfağa dönen Kyunghee, kurutulmuş deniz yosununu soğuk suda ıslattı ve kocasının bir an önce eve dönmesi için dua etti.

***

Sabah olduğunda evde farklı bir hava vardı. Kyunghee hiç uyumamıştı. Yoseb önceki gece eve dönmemişti. Isak da ayakta kalmaya çalışmıştı ama ertesi sabah bir vaaz verip bütün pazar günü kilisede çalışacağı için baldızı ona uyu-

masını söylemişti. Sunja öylesine deliksiz uyuyordu ki horultusu duyuluyordu, sadece yemek yemek için kalkmıştı; annesinin göğsüne yapışan bebek çok az huysuzluk çıkarıyordu. Kyunghee mutfağı temizleyip kahvaltıyı hazırladı ve Yoseb'in dönmesini beklerken bebeğe giysiler dikti. Birkaç dakika arayla pencereden dışarı göz atıyordu.

Isak kahvaltısını bitirirken, sigara kokan Yoseb eve döndü. Gözlüğü lekelenmiş ve sakalı uzamıştı. Kyunghee onu görür görmez kahvaltı hazırlamak için mutfağa gitti.

"Kardeşim." Isak ayağa kalktı. "İyi misin?"

Yoseb olumlu anlamda başını salladı.

"Bebek doğdu. Bir erkek," dedi Isak gülümseyerek.

Yoseb, evden getirdiği birkaç şeyden biri olan, akasya ağacından yapılmış alçak masanın yanında yere oturdu. Ahşaba dokunurken anne-babasını düşündü.

Kyunghee yemek tepsisini önüne koydu.

"Bana kızgın olduğunu biliyorum ama bir şeyler yiyip dinlenmelisin," dedi kocasının sırtına vurarak.

"Kardeşim, olanlar yüzünden üzgünüm. Sunja çok genç ve bizim için endişelenmiş. Borç aslında benim ve..."

"Bu aileye bakabilirim," dedi Yoseb.

"Haklısın ama ummadığın şekilde sana yük olduk. Seni o duruma ben soktum. Suç bende. Sunja yardım ettiğini sandı."

Yoseb ellerini önünde kenetledi. Isak'a ne itiraz edebilir ne de kızabilirdi. Kardeşinin yüzünü üzgün görmek istemiyordu. Isak'ın narin bir porselen gibi korunmaya ihtiyacı vardı. Yoseb, Korelilerin takıldığı, tren istasyonu yakınlarındaki bir barda bütün gece bir şişe *doburoku** içerken, hassas Isak'ı Osaka'a çağırarak iyi edip etmediğini düşünmüştü. Isak ne kadar yaşayacaktı? Sunja iyi bir kadın değilse Isak'a ne olacaktı? Kyunghee şimdiden kıza çok bağlanmıştı ve bebek doğunca, Yoseb bir kişinin

* Japonya'da üretilen alkollü içecek. *Sake*'nin daha az filtrelenmiş çeşidi. (ç.n.)

sorumluluğunu daha üstlenecekti. Ailesi ve kayınları ona bel bağlamışlardı. Kalabalık barda, erkekler içki içip şakalaşıyorlardı ama yanık mürekkepbalığı ve alkol kokan o pis ortamda para yüzünden endişelenmeyen, bu tuhaf ve zor ülkede ailesine nasıl bakacağını dert etmeyen bir kişi bile yoktu.

Yoseb elleriyle yüzünü örttü.

"Kardeşim, sen çok iyi bir adamsın," dedi Isak. "Ne kadar çok çalıştığını biliyorum."

Yoseb ağlıyordu.

"Sunja'yı önce sana danışmadığı için affeder misin? Benim yüzümden borç almak zorunda kaldığın için beni affeder misin? Bizi affedebilir misin?"

Yoseb bir şey söylemedi. Tefeci, onu fabrikalarda çalışan ya da temizlikçilik yapan eşlerini sömüren erkeklerden biri gibi görecekti. Karısı ve hamile baldızı, muhtemelen çalıntı bir saatle borcunu ödemişlerdi. Ne yapabilirdi?

"İşe gitmelisin, değil mi?" diye sordu Yoseb. "Bugün pazar."

"Evet, Kyunghee burada, Sunja ve bebekle kalacağını söyledi."

"Gidelim," dedi Yoseb.

Affedecekti. Aksi için çok geçti.

***

Adamlar evden çıkınca Yoseb, kardeşinin elini tuttu.

"Demek artık bir babasın."

"Evet." Isak gülümsedi.

"Güzel," dedi Yoseb.

"Bebeğe senin isim vermeni istiyorum," dedi Isak. "Babama mektup yazıp yanıtını beklemek çok uzun zaman alır. Burada evin reisi sensin."

"Bebeğe ismini ben verememem."

"Sen vermelisin."

Yoseb derin bir nefes alıp boş sokağa bakarken aklına bir isim geldi.

"Noa."

"Noa," diye tekrarladı Isak gülümseyerek. "Evet. Bu harika."

"Noa, çünkü o Tanrı'ya itaat edip onun istediklerini yaptı. Noa, çünkü o inanmak imkânsız olduğunda bile imanından vazgeçmedi."

"Belki de bugünkü vaazı sen vermelisin," dedi Isak kardeşinin sırtına hafifçe vurarak.

İki kardeş yan yana hızla kiliseye doğru yürüdüler; biri uzun, çelimsiz ve kendinden emin, diğeri kısa, güçlü ve hızlıydı.

İKİNCİ BÖLÜM

Vatan

1939-1962

Kaç dereyi ve tepeyi aşmış olursam olayım, bütün dünyanın Kore ve üzerinde yaşayan herkesin Koreli olduğunu düşünüyordum.

— Park Wan-suh

1

Osaka, 1939

Yoseb derin bir nefes aldı ve bütün hafta boyunca şekerlemesini bekleyen altı yaşındaki oğlanla mücadeleye hazır bir şekilde eşiğe adımını attı. Ön kapıyı yavaşça açıp kendisini olacaklara hazırladı.

Ama hiçbir şey olmadı.

Ön odada kimse yoktu. Yoseb gülümsedi. Noa saklanıyor olmalıydı.

"*Yobo*. Ben geldim," diye mutfağa doğru seslendi.

Yoseb kapıyı arkasından kapattı.

Paltosunun cebinden şeker paketini çıkaran Yoseb kendi kendine dramatik bir şekilde konuştu. "Acaba Noa nerede? Evde değilse, onun payına düşen şekerleri yiyebilirim. Ya da kardeşine ayırırım. Belki bugün, bebek Mozasu'nun ilk kez şekerin tadına bakması için uygun bir gün olabilir. Kimse şeker yemek için küçük sayılmaz! Neredeyse bir aylık oldu. Bir de bakacağım ki, tıpkı Noa'yla yaptığım gibi Mozasu'yla da güreşiyorum. Güçlenmesi için balkabağı şekerine ihtiyacı olacak." Çıt çıkmayınca, Yoseb buruşuk kâğıdı abartılı bir şekilde açıp ağzına şekerden kocaman bir parça atar gibi yaptı.

"Vay canına, bu Domuzcuk *ajumma*'nın yaptığı en güzel balkabağı şekeri! *Yobo*," diye bağırdı. "Buraya gel, bunun tadına bakmalısın! Gerçekten çok lezzetli!" Çiğner gibi yaparken Noa'nın her zamanki saklanma yerleri olan giysi sandığı ve tel örgülü kapının arkasını kontrol etti.

Noa'nın bebek kardeşi Mozasu'dan bahsetmesi bile oğlanın saklandığı yerden fırlaması için yeterli olurdu. Normalde uslu bir çocuk olan Noa'nın, son zamanlarda fırsatını bulduğunda kardeşini çimdiklediği için başı dertteydi.

Yoseb mutfağı kontrol etti ama orada kimse yoktu. Ocak soğuktu ve meze tabakları kapının yanındaki küçük masaya koyulmuştu; pilav tenceresi boştu. Eve döndüğünde akşam yemeği hazır olurdu. Çorba ısıtıcısının yarısı suyla doluydu, doğranmış patatesler ve soğanlar ateşe koyulmayı bekliyorlardı. Yoseb, cumartesi akşam yemeklerine bayılırdı, çünkü pazar günü çalışmıyordu fakat hiçbir şey hazırlanmamıştı. Cumartesileri sakin sakin yedikleri akşam yemeğinden sonra aile hep birlikte umumi hamama giderdi. Yoseb mutfağın arka kapısını açıp başını dışarı uzattı ama sadece kirli oluklarla karşılaştı. Bitişikteki Domuzcuk *ajumma*'nın en büyük kızı, ailesine yemek hazırlıyordu ve açık pencereden ona bakmadı bile.

Pazara gitmiş olmalılar, diye içinden geçirdi. Yoseb ön odadaki yer minderine oturup gazetelerinden birini açtı. Savaşla ilgili kelimelerin yer aldığı sütunlar gözlerinin önünde uçuştu: Japonya, teknolojik gelişmelerini kırsal ekonomiye taşıyarak Çin'i kurtaracak; Japonya, Asya'daki fakirliğe son verip refah düzeyini yükseltecek; Japonya, Asya'yı Batı emperyalizminin tehlikeli ellerinden koruyacak; sadece Japonya'nın gerçek ve korkusuz müttefiki Almanya, Batı'nın kötülükleriyle savaşıyor. Yoseb bunların hiçbirine inanmıyordu ama propaganda kaçınılmazdı. Her gün Yoseb, yazılanlardaki boşluklar ve çakışmalardan bir şeyler öğrenebilmek için üç ya da dört gazete okuyordu. Bu gece üç gazete de neredeyse aynı şeyleri tekrar ediyordu; sansürcüler önceki gece çok çalışmış olmalıydılar.

Evin sessizliğinde Yoseb sabırsızlandığını ve akşam yemeğini istediğini fark etti. Kyunghee pazardan bir şey almaya gittiyse Sunja, Noa ve bebeğin de onunla gitmeleri için bir sebep yoktu. Isak hiç şüphesiz kilisede meşguldü. Yoseb ayakkabılarını giydi.

Sokakta kimse karısının nerede olduğunu bilmiyordu ve kiliseye vardığında, kardeşi orada değildi. Arka taraftaki ofis, her zamanki yerlerinde oturup başlarını eğerek dualarını mırıldanan kadın grubu dışında boştu.

Uzun bir süre kadınların başlarını kaldırmalarını bekledi.

"Rahatsız ettiğim için üzgünüm ama Papaz Baek ya da Papaz Yoo'yu gördünüz mü?"

Dua etmek için neredeyse her akşam kiliseye gelen orta yaşlı *ajumma*'lar onun Papaz Baek'in ağabeyi olduğunu biliyorlardı.

"Onu götürdüler," diye haykırdı en yaşlıları, "Papaz Yoo ve Çinli oğlan Hu'yu da götürdüler. Onlara yardım etmelisin."

"Ne?"

"Polis bu sabah onları tutukladı. Herkes Şinto* tapınağına ayine gittiğinde, köy liderlerinden biri Hu'nun dudaklarını okuyup, İmparator'a bağlılık yemini etmek yerine Tanrı'ya dua ettiğini fark etmiş. Denetleyici polis memuru Hu'yu sorgulayınca, Hu ona bu törenin putperestlik olduğunu ve artık bunu yapmayacağını söylemiş. Papaz Yoo polise oğlanın yanlış bilgilendirildiğini ve kötü bir niyeti olmadığını söylemeye çalışmış ama Hu bunu reddetmiş. Papaz Baek de durumu açıklamaya çalışmış ancak Hu fırına girmeye razı olduğunu söylemiş. Tıpkı Şadrak, Meşak ve Abed-Nego† gibi! Hikâyeyi biliyor musunuz?"

"Evet, evet," dedi Yoseb, dindar heyecanlarına sinirlenerek. "Şu anda polis merkezindeler mi?"

---

* Sekizinci yüzyıla kadar uzanan, atalara, doğanın ruhlarına ve hem canlı hem de cansız nesnelerin kutsal gücüne (*kami*) tapmayı içeren bir Japon dini. 1945'e kadar Japonya'nın resmi diniydi. (ç.n.)

† İncil'in Daniel kitabının üçüncü bölümünde bahsi geçen, kralın altın heykeli önünde eğilmeyi reddedince, Babil Kralı Nebukadnessar tarafından normalden yedi kat fazla ısıtılan kızgın bir fırına atılmaları emredilen üç Yahudi adam. Kral, ateşin adamlar üzerinde etkisi olmadığını görünce onların Tanrı'sına övgülerde bulunup adamları yüksek görevlere atar. (ç.n.)

Kadınlar olumlu anlamda başlarını salladılar.

Yoseb hemen dışarı koştu.

Noa, kucağında uyuyan kardeşini tutarak polis merkezinin basamaklarında oturuyordu.

"Amca," diye fısıldadı Noa, büyük bir rahatlamayla gülümsedi. "Mo çok ağır."

"Sen çok iyi bir kardeşsin, Noa," dedi Yoseb. "Yengen nerede?"

"İçeride." Oğlan ellerini kullanamadığı için başıyla polis merkezine doğru işaret etti. "Amca, Mozasu'yu tutar mısın? Kollarım acıyor."

"Biraz daha burada bekler misin? Hemen dönerim, yoksa anneni dışarı yollarım."

"*Umma,* Mozasu'yu çimdiklemeden ve kıpırdamadan tutarsam bana şeker vereceğini söyledi. Bebeklerin içeri girmesine izin vermiyorlar," dedi Noa aklı başında bir şekilde. "Ama acıktım. Uzun zamandır buradayım."

"Amcan da sana şeker verecek, Noa. Hemen döneceğim," dedi Yoseb.

"Ama Amca... Mo..."

"Evet, Noa fakat sen çok güçlüsün."

Noa omuzlarını dikleştirip oturdu. Çok sevdiği amcasını hayal kırıklığına uğratmak istemiyordu.

Yoseb, polis merkezinin kapısını açmak üzereyken Noa'nın sesini duyunca arkasını döndü.

"Amca, Mozasu ağlarsa ne yapacağım?"

"İleri geri yürürken ona bir şarkı söyle. Sen onun kadarken ben de senin için öyle yapardım. Belki hatırlıyorsundur?"

"Hayır, hatırlamıyorum," dedi oğlan üzgün bir şekilde.

"Amcan hemen dönecek."

***

Polis, Isak'ı görmelerine izin vermiyordu. İki kadın, polis merkezinin içinde bekliyorlardı, Sunja birkaç dakikada bir dışarı çıkıp Noa ve Mozasu'ya bakıyordu. Çocukların içe-

ri girmesi yasaktı, o yüzden Kyunghee danışma masasına yakın duruyordu, aralarında Japonca bilen sadece oydu. Yoseb bekleme alanına girince Kyunghee nefesini tutup verdi. Sunja onun yanında iki büklüm oturmuş ağlıyordu.

"Isak onların elinde mi?" diye sordu Yoseb.

Kyunghee evet anlamında başını salladı.

"Kısık sesle konuşmalısın," dedi Sunja'nın sırtını sıvazlamaya devam ederek. "Kimin dinlediğini bilmiyorum."

"Kilisedeki kadınlar bana olanları anlattılar. Neden o oğlan selam verme işini bu kadar büyütmüş?" diye fısıldadı Yoseb. Memleketlerinde, sömürgeci hükümet Hıristiyanları toplayıp her sabah onlara tapınaklarda selam verdiriyordu. Burada, gönüllü topluluk liderleri haftada sadece bir ya da iki kez Hıristiyanları buna zorluyordu. "Ödeyebileceğimiz bir ceza var mı?"

"Sanmıyorum," dedi Kyunghee. "Polis memuru bize eve gitmemizi söyledi ama belki onu serbest bırakırlar diye bekledik."

"Isak hapiste olamaz," dedi Yoseb. "Bu olamaz."

***

Danışma masasının önünde Yoseb, omuzlarını indirip belinden eğilerek selam verdi.

"Kardeşimin sağlığı çok kötü durumda, efendim; çocukluğundan beri böyle ve hapiste kalması onun için zor olur. Tüberkülozu yeni atlattı. Eve dönüp, sorgulanması için yarın sabah tekrar polis merkezine gelmesi mümkün mü?" diye sordu Yoseb saygılı bir Japoncayla.

Polis memuru ricasına aldırmadan kibarca başını iki yana salladı. Hücreler, Koreliler ve Çinlilerle doluydu; aile üyelerinin söylediklerine bakılırsa, neredeyse hepsinin hapiste kalmalarına mani olacak ciddi bir sağlık sorunu vardı. Polis memuru, serseri kardeşi için yalvaran adama acısa da yapabileceği bir şey yoktu. Papaz uzun süre içeride tutulacaktı, dindar eylemciler hapiste hep uzun tutulurlardı. Savaş döneminde sorun çıkaranların, ulusal güvenlik adı-

na baskı altına alınmaları gerekiyordu. Ancak bütün bunları dile getirmek anlamsızdı. Koreliler sorun çıkardıktan sonra bahaneler üretiyorlardı.

"Siz ve kadınlar eve dönmelisiniz. Papaz sorgulanıyor ve onu göremeyeceksiniz. Vaktinizi boşa harcıyorsunuz."

"Efendim, kardeşim İmparator'a ya da hükümete hiçbir şekilde karşı değil. Hükümete karşı hiçbir şeye karışmadı," dedi Yoseb. "Kardeşim siyasetle ilgilenmez ve eminim ki..."

"Ziyaretçilerle görüşmesine izin verilmiyor. Hakkındaki bütün suçlamalar düşerse, serbest bırakılıp evine gönderileceğinden emin olabilirsiniz." Polis memuru kibarca gülümsedi. "Kimse burada masum bir adamı tutmak istemez." Polis memuru, Japon hükümetinin adil ve mantıklı olduğuna gerçekten inanıyordu.

"Yapabileceğim bir şey var mı?" dedi Yoseb kısık bir sesle, cüzdanını bulmak için ceplerini yoklayarak.

"Yapabileceğiniz ya da yapabileceğim bir şey yok," dedi polis memuru sinirle. "Umarım rüşvet vermeyi teklif etmiyorsunuzdur. Bu tür bir şeye kalkışmanız, kardeşinizin suçunu ağırlaştırmaktan başka bir işe yaramaz. O ve meslektaşları, İmparator'a bağlılık yemini etmeyi reddettiler. Bu ciddi bir suçtur."

"Sizi üzmek istemedim. Aptalca sözlerim için özür dilerim. Amacım size hakaret etmek değildi, efendim." Yoseb, Isak'ı serbest bırakacaklarını bilseydi polis merkezinin zemininde sürünebilirdi. En büyük kardeşleri Samoel cesur olandı, yiğitlikle ve zariflikle memurlarla yüzleşebilirdi ama Yoseb bir kahraman olmadığını biliyordu. Polisler, Isak'ın karşılığında rüşvet kabul etselerdi, daha fazla para borç alır ve kulübelerini satardı; Yoseb, insanın ülkesi ya da büyük bir ideal uğruna ölmesinin mantığını anlamıyordu. O sadece hayatta kalma ve aile kavramlarını anlıyordu.

Polis memuru gözlüğünü düzeltip Yoseb'in omzunun üzerinden baktı, gerçi arkasında duran biri yoktu.

"Belki de kadınları eve götürmelisiniz? Burası onlara göre bir yer değil. Oğlan ve bebek dışarıdalar. Sizler akşamları bile çocuklarınızın sokaklarda oynamalarına izin veriyorsunuz. Evde olmalılar. Çocuklarınızla ilgilenmezseniz, bir gün soluğu hapiste alırlar," dedi polis memuru bariz bir bıkkınlıkla. "Kardeşiniz bu gece burada kalacak. Anlıyor musunuz?"

"Evet, efendim. Teşekkürler, efendim. Rahatsız ettiğim için üzgünüm. Bu gece ona eşyalarını getirebilir miyim?"

Polis memuru sabırla yanıtladı. "Sabah ona giysi ve yiyecek getirebilirsiniz. Ancak dini kitaplara izin verilmiyor. Ayrıca, okunacak şeyler Japonca olmak zorunda." Polisin ses tonu sakin ve düşünceliydi. "Ne yazık ki ziyaretçilerle görüşemez. Bunun için çok üzgünüm."

Yoseb, bu üniformalı adamın kötü olmadığına inanmak istedi, o sadece hoşlanmadığı işini yapan bir başka adamdı ve haftanın son günü olduğu için yorgundu. Belki onun da tek istediği akşam yemeğini yiyip banyo yapmaktı. Yoseb kendini mantıklı bir insan olarak görüyordu ve bütün Japon polis memurlarının kötü olduğunu düşünmek fazla basit olurdu. Ayrıca, kardeşiyle ilgilenen düzgün insanların olduğuna inanmaya ihtiyacı vardı; aksi dayanılmazdı.

"Öyleyse, eşyalarını yarın sabah getiririz," dedi Yoseb polis memurunun temkinli gözlerine bakarak. "Teşekkür ederim, efendim."

"Elbette."

Adam başını hafifçe eğdi.

***

Noa'nın bütün şekerleri yemesine ve dışarıda oynamasına izin verildi ve Sunja mutfakta akşam yemeğini hazırlarken Yoseb, Kyunghee'nin sorularını yanıtladı. Mozasu dar bir battaniyeyle sırtına bağlanmıştı.

"Biriyle iletişime geçebilir misin?" diye sordu kısık bir sesle.

"Kiminle?"

"Kanadalı misyonerlerle mesela?" diye önerdi karısı. "Onlarla birkaç sene önce tanışmıştık. Hatırlıyor musun? Çok iyilerdi ve Isak kiliseye destek olmak için düzenli olarak para gönderdiklerini söyledi. Belki onlar, polise, papazların yanlış bir şey yapmadıklarını açıklayabilirler." Kyunghee ileri geri yürüyerek küçük daireler çizerken Mozasu hâlinden memnun bir şekilde anlaşılmaz sesler çıkarıyordu.

"Onlara nasıl ulaşacağım?"

"Mektupla?"

"Onlara Korece yazabilir miyim? Mektubu alıp yanıt vermeleri ne kadar sürer? Isak hapishanede ne kadar dayanabilir?"

Sunja odaya girip Mozasu'yu Kyunghee'nin sırtından çözdü ve onu emzirmek için mutfağa götürdü. Dumanı tüten arpa pilavının kokusu küçük evi dolduruyordu.

"Misyonerlerin Korece konuştuklarını sanmıyorum. Japonca doğru düzgün bir mektup yazmana yardımcı olacak birini bulamaz mısın?" diye sordu Kyunghee.

Yoseb bir şey söylemedi. Onlara bir şekilde mektup yazabilirdi fakat polisin, ortada bir savaş varken Kanadalı bir misyonerin ne düşündüğünü neden umursayacağını anlamıyordu. Bir mektubun ellerine ulaşması en az bir ay sürerdi.

Sunja Mozasu'yla geri döndü.

"Onun için birkaç şey hazırladım. Onları yarın sabah götürebilir miyim?" diye sordu.

"Onları ben götürürüm," dedi Yoseb. "İşten önce."

"Patronundan yardım etmesini isteyebilir misin? Belki bir Japon'u dinlerler?" dedi Kyunghee.

"Shimamura-san hapse düşen birine asla yardım etmez. Hıristiyanların asi olduklarını düşünüyor. 1 Mart gösterisinden sorumlu insanlar Hıristiyanlardı. Bütün Japonlar bunu biliyor. Ona kiliseye gittiğimi bile söylemiyorum.

Ona hiçbir şey söylemiyorum. Protesto eylemlerine karıştığımı düşünürse beni işten kovar. Sonra ne yaparız? Benim gibi insanlar için iş yok."

Bunun üzerine kimse bir şey söylemedi. Sunja Noa'yı sokaktan çağırdı. Yemek yeme zamanı gelmişti.

2

Sunja her sabah polis merkezine yürüyerek gidip arpa ve darıyla hazırlanmış üç *onigiri** teslim ediyordu. Eğer bütçeleri tavuk yumurtası almaya müsaitse yumurta haşlıyor ve Isak'ın mütevazı yemeğine eklemek için kabukları soyulmuş yumurtayı sirkeli soya sosuna batırıyordu. Ona doğru düzgün yemek verildiğine kimse emin olamazdı ama Sunja aksini ispatlayamazdı. Mahalledeki herkes hapse giren birini tanıyordu ve çılgınca söylentiler en iyi ihtimalle rahatsızlık verici, en kötü ihtimalle dehşet vericiydi. Yoseb, Isak hakkında konuşmuyordu ama Isak'ın tutuklanması onu çok değiştirmişti. Bir zamanlar kapkara olan saçlarına yer yer ak düşmüştü ve şiddetli mide krampları çekiyordu. Anne-babasına mektup yazmayı bırakmıştı, onlara Isak'tan bahsedemezdi, o yüzden Kyunghee onlara yazıp bahaneler uyduruyordu. Yemeklerde, Yoseb yemeğinin büyük bir bölümünü sessizce yanında oturan Noa'ya ayırıyordu. Yoseb ve Noa, Isak'ın eksikliği yüzünden tarifsiz bir üzüntüyü paylaşıyorlardı.

Sayısız şahsi ricaya rağmen kimsenin Isak'la görüşmesine izin verilmemişti ama aile onun hayatta olduğuna inanıyordu, çünkü polis onlara aksini söylememişti. Yaşlı papaz ve kilise hademesi de hapisteydiler ve mahkûmların nasıl barındırıldığını kimse bilmese de aile, üçünün bir şekilde birbirlerine destek olmalarını umuyordu. Tutuklanmalarından sonraki gün, Isak'ın birkaç kitabına ve belgeleri-

* Pirinç topu olarak bilinen, pişirilen beyaz pirince üçgen ya da silindir biçimi verilirken içi ekşi ya da tuzlu malzemelerle doldurup etrafına yosun sarılarak hazırlanan bir Japon yemeği. (ç.n.)

ne el koymak için eve polis gelmişti. Aileyi ziyaret edenler gözetleniyordu; bir dedektif, birkaç haftada bir sorular sormak için onları ziyarete geliyordu. Polis kiliseye asma kilit takmıştı ancak cemaat, kilisenin önde gelenleri önderliğinde gizlice, küçük gruplar hâlinde toplanmaya devam ediyordu. Kyunghee, Sunja ve Yoseb kilise üyelerini tehlikeye atmaktan korktukları için onlarla hiç görüşmüyorlardı. Kore'deki ve Japonya'daki yabancı misyonerlerin çoğu şimdiye kadar evlerine dönmüşlerdi. Osaka'da nadiren beyaz bir insanla karşılaşıyorlardı. Yoseb, Kanadalı misyonerlere Isak hakkında bir mektup yollamış ama yanıt alamamıştı.

Büyük baskı altında kalan Presbiteryen Kilisesi'nin karar mercii, zorunlu Şinto tapınağı töreninin, devlet dininin başı İmparator yaşayan bir tanrı olarak görülse de dini bir törenden ziyade bir vatandaşlık görevi olduğunu kabul etmişti. İmanlı ve pragmatik bir vaiz olan Papaz Yoo, kasabalıların toplanıp adetleri yerine getirdiği tapınak töreninin ulusal hisleri uyandırmak amacıyla teşvik edilen bir pagan ayini olduğuna inanıyordu. İdollere boyun eğmek doğal olarak Tanrı'ya hakaretti. Yine de Papaz Yoo, Isak, Hu ve cemaatini, çoğunluğun iyiliği için Şinto törenini uygulamaya teşvik etmişti. Pek çoğu kiliseye gelmeye yeni başlamış üyelerinin, hükümetin itaatsizliğe vereceği öngörülebilir yanıtın –hapis ve ölüm– kurbanı olmalarını istemiyordu. Papaz Yoo, havari Paul'un mektuplarında bu fikirlerini destekleyecek pasajlar bulmuştu. Kasabadan kasabaya sıklıkları değişen ve en yakın tapınakta yapılan bu törenler ne zaman gerçekleşse yaşlı papaz, Isak ve Hu o esnada kilisede kim varsa onları yanlarına alıp törene katılmışlardı. Ancak görme gücü azaldığı için yaşlı papaz, kilise hademesi Hu'nun her Şinto töreninde selam verirken, su serperken ve diğerleriyle alkış tutarken bile durmaksızın İsa'nın öğrettiği duayı okuduğunu bilmiyordu. Isak elbette bunu fark etmiş ama bir şey söylememişti. Hatta Isak, Hu'nun imanına ve bu direnişine hayranlık duymuştu.

Isak'ın tutuklanması, Sunja'yı akla getirmenin bile hoş olmadığı şey olursa ne yapacağını düşünmeye itti. Yoseb ondan ve çocuklardan evi terk etmelerini ister miydi? Nereye gidecekti, oraya nasıl varacaktı? Çocuklarıyla nasıl ilgilenecekti? Kyunghee ondan gitmesini istemezdi ama ne olursa olsun, o sadece bir eşti. Oğullarıyla birlikte annesinin yanına, eve dönmek zorunda kalması ihtimaline karşı Sunja'nın bir planı ve parası olmalıydı.

Bu yüzden Sunja'nın bir iş bulması gerekiyordu. Seyyar satıcı olacaktı. Ancak annesi gibi bir kadının para kazanmak için eve pansiyonerler alıp kocasıyla birlikte çalışmasıyla, genç bir kadının pazarda, sesi kısılana kadar bağırarak yabancılara yiyecek satması apayrı şeylerdi. Yoseb, onun çalışmasına engel olmaya çalışmıştı ama onu dinleyemezdi. Gözyaşları yüzünden süzülerek kaynına, Isak'ın, oğullarının okula gidebilmeleri için onun para kazanmasını isteyeceğini söyledi. Yoseb bunun üzerine pes etti. Yine de Kyunghee'nin dışarıda çalışmasını yasakladı ve karısı ona itaat etti. Kyunghee, Sunja'yla birlikte turşuları hazırlayabilir ama onları satamazdı. Yoseb fazla itiraz etmedi, çünkü ailenin gerçekten paraya ihtiyacı vardı. Bir bakıma iki kadın, ona itaatsizlik ederek Yoseb'in isteklerine uymaya çalışıyordu; karşı çıkarak onu üzmek istemiyorlardı fakat mali yük, bir erkeğin tek başına altından kalkamayacağı kadar ağır olmaya başlamıştı.

Sunja'nın pazarda ilk satışı Isak hapse girdikten bir hafta sonra gerçekleşti. Isak'ın yemeğini hapishaneye bıraktıktan sonra Sunja, *kimçi* çömleğini koyduğu tahta el arabasını pazara doğru itti. Ikaino'daki açık pazar ev eşyaları, giysiler, *tatami* minderleri ve elektrikli aletler satan mütevazı dükkânları ve onunki gibi ev yapımı taze soğanlı gözlemeler, sarma suşi ve soya fasulyesi ezmesi satan seyyar satıcıları barındırıyordu.

Kyunghee evde Mozasu'yla ilgileniyordu. Sunja, *gochujang** ve *doenjang*† satan seyyar satıcıların yakınında iki genç Koreli kadının kızarmış buğday krakerleri sattıklarını fark etti. Kraker tezgâhı ve soya fasulyesi ezmesi satan kadının arasına girmeyi umarak el arabasını onlara doğru itti.

"Bizim alanımızı kokutamazsın," dedi iki kraker satıcısından yaşça büyük olan. "Öteki tarafa git." Balık bölümüne işaret etti.

Sunja kurutulmuş ançuez ve deniz yosunu satan kadınların yanına gidince, Koreli yaşlı kadınlar onu düşmanca karşıladılar.

"Çirkin el arabanı çekip gitmezsen oğluma çömleğine işemesini söyleyeceğim. Anlıyor musun, taşralı kız?" dedi başına beyaz bir örtü sarmış uzun boylu kadın.

Sunja o kadar şaşırdı ki nasıl karşılık vereceğini bilemedi. Hiçbiri *kimçi* satmıyordu, üstelik *doenjang*'ın da çok keskin bir kokusu vardı.

Etrafta başka *ajumma* kalmayana kadar yürümeye devam edip canlı tavukların satıldığı, tren istasyonunun girişine yakın bir yerde durdu. Hayvan leşlerinin yoğun kokusu onu rahatsız etti. Domuz kasabı ve tavuklar arasında tezgâhını koyacak kadar geniş bir yer vardı.

Kocaman bıçağını savuran Japon kasap, bir çocuk büyüklüğünde bir yaban domuzunu doğruyordu. Adamın ayaklarının dibinde domuzun kanıyla dolu koca bir kova vardı. Ön tezgâhta iki domuz kafası duruyordu. Kasap kalın damarları belirgin, ip gibi kaslı kolları olan yaşlı bir adamdı. Boncuk boncuk ter dökerken ona gülümsedi.

Sunja el arabasını onun tezgâhının yanındaki boş alana soktu. İstasyonda bir tren durduğunda, sandaletlerinin altında hızının yavaşlamasını hissedebiliyordu. Trenden

* Kore mutfağına özgü pul biber, glutenli pirinç, mayalanmış soya fasulyesi unu, arpa maltı unu ve tuzla yapılan acı, tatlı, baharatlı ezme. (ç.n.)

† Soya fasulyesi ezmesi. (ç.n.)

inen yolcuların çoğu yakındaki girişten pazara geliyorlardı ama hiçbiri onun tezgâhının önünde durmuyordu. Sunja ağlamamaya çalıştı. Göğüsleri sütle doluydu; Kyunghe ve Mozasu'yla birlikte evde olmayı özlüyordu. Giysisinin kollarıyla gözlerini silip memleketindeki en iyi pazar *ajumma*'larının ne yaptıklarını hatırlamaya çalıştı.

"*Kimçi!* Lezzetli *kimçi!* Bu harika *kimçi*'yi deneyen, evde bir daha *kimçi* hazırlamıyor!" diye bağırdı. Gelen geçenler dönüp ona bakınca Sunja mahcup olup bakışlarını kaçırdı. Kimse ondan bir şey satın almadı. Kasap, domuzu doğramayı bitirince ellerini yıkayıp ona yirmi beş sen verdi ve Sunja adama bir kap doldurdu. Sunja'nın Japonca bilmemesine aldırmamış görünüyordu. Adam *kimçi* kabını domuz kafalarının yanına koyduktan sonra tezgâhının arkasına uzanıp paketlenmiş öğle yemeğini çıkardı. Kasap, yemek çubuklarıyla bir parça *kimçi* alıp pirinç pilavının üzerine koydu ve Sunja'nın önünde pilav ve *kimçi*'den birer lokma aldı.

"*Oishi! Oishi nee! Honto oishi**," dedi gülümseyerek.

Sunja onu eğilerek selamladı.

Öğle yemeği vaktinde Kyunghee, Mozasu'yu emzirmesi için getirince Sunja lahana, turp ve baharatların masrafını çıkarmaktan başka seçeneği olmadığını hatırladı. Günün sonunda, harcanan paradan daha fazlasını kazanmak zorundaydı.

Kyunghee tezgâha göz kulak olurken Sunja duvara doğru dönüp bebeğini emzirdi.

"Ben olsam korkardım," dedi Kyunghee. "*Kimçi ajumma*'sı olmayı ne kadar istediğimi hatırlıyor musun? Sanırım burada durmanın nasıl bir şey olduğunu hiç düşünmemiştim. Çok cesursun."

"Başka seçeneğimiz var mı?" dedi Sunja güzel bebeğine bakarak.

---

* (Jap.) Lezzetli! Çok lezzetli! Gerçekten lezzetli. (ç.n.)

"Burada seninle kalmamı ister misin?"

"Başın derde girer," dedi Sunja. "Noa okuldan döndüğünde evde olmalısın, ayrıca akşam yemeği hazırlaman gerekiyor. Sana yardım edemediğim için üzgünüm, abla."

"Benim yapmam gerekenler kolay," dedi Kyunghee.

Saat neredeyse ikiydi ve güneş batarken hava serinliyordu.

"Bütün çömleği satana kadar eve dönmeyeceğim."

"Gerçekten mi?"

Sunja olumlu anlamda başını salladı. Bebeği Mozasu, Isak'a benziyordu. Gür ve parlak saçlı, esmer tenli Noa'ya hiç benzemiyordu. Noa'nın uyanık gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu. Ağzı hariç, Noa neredeyse genç bir Hansu'ya benziyordu. Noa okulda, derslerde oturup dersi dinliyordu ve harika bir öğrenci olduğu için övgüler alıyordu. Bakımı kolay bir bebek olmuştu ve Mozasu da mutlu bir bebekti, bir yabancı onu kucağına altığında mutlu oluyordu. Oğullarını ne kadar sevdiğini düşününce anne-babasını hatırladı. Sunja, annesi ve babasından çok uzakta hissediyordu. Artık gümbürdeyen bir tren istasyonunun dışında durup *kimçi* satmaya çalışıyordu. İşinin utanç verici bir yanı yoktu ama anne-babasının hayali bu olamazdı. Yine de onun para kazanmasını isteyeceklerini biliyordu, özellikle de bu durumda.

Sunja Mozasu'yu emzirmeyi bitirince, Kyunghee el arabasına iki şekerli sarma ve süt tozuyla dolu bir şişe koydu.

"Bir şeyler yemelisin, Sunja. Çocuk emziriyorsun, bu gerçekten zor, değil mi? Bol bol su ve süt içmelisin."

Kyunghee, Sunja'nın Mozasu'yu sırtındaki askıya yerleştirmesi için arkasını döndü. Kyunghee bebeği göğsünün etrafına sıkıca bağladı.

"Eve gidip Noa'yı beklerken akşam yemeği hazırlayacağım. Sen de bir an önce eve dön, olur mu? Biz iyi bir ekibiz."

Mozasu küçük kafasını Kyunghee'nin ince köprücük kemiklerinin arasına yasladıktan sonra Sunja uzaklaşmalarını

izledi. Eltisi işitme mesafesinden çıkınca, Sunja tekrar bağırmaya başladı. "*Kimçi!* Lezzetli *Kimçi! Kimçi!* Nefis *Kimçi! Oishi desu! Oishi kimçi!*"

Bu ses, kendi sesi ona tanıdık geldi; onun sesi olduğu için değil ama ona önce babasıyla, daha sonra genç bir kadın olarak tek başına ve ardından sevdiği adamı görmek isteyen bir âşık olarak pazara gittiği günleri hatırlattığı için. Satış yapan kadınların sesleri onu hiç yalnız bırakmamıştı ve şimdi o da onlara katılmıştı. "*Kimçi! Kimçi!* Ev yapımı *kimçi!* Ikaino'nun en lezzetli *kimçi*'si! Büyükannenizinkinden daha leziz! *Oishi desu, oishi!*" Sesinin neşeli olmasına özen gösterdi, çünkü memleketinde hep en nazik *ajumma*'lardan alışveriş yapardı. Gelen geçenler ona bakınca onlara eğilerek selam verip gülümsedi. "*Oishi! Oishi!*"

Domuz kasabı tezgâhından ona bakıp gururla gülümsedi.

O akşam, Sunja *kimçi* çömleğinin dibini görene kadar eve dönmedi.

***

Sunja artık Kyunghee'yle birlikte hazırladığı *kimçi*'leri satabiliyordu ve bu beceri ona bir tür güç vermişti. Daha fazla *kimçi* hazırlayabilseler onları da satabileceğine emindi ama mayalanması uzun zaman alıyordu ve doğru malzemeleri bulmak her zaman mümkün değildi. Yeterince kâr ettiklerinde bile, lahananın fiyatı bir sonraki hafta artabiliyordu ya da daha kötüsü, hiç malzeme bulamıyorlardı. Pazarda lahana olmayınca kadınlar turp, salatalık, sarmısak ya da frenk soğanı turşusu kuruyorlardı ve bazen Kyunghee sarmısaksız ve acısız havuç ya da patlıcan turşusu kuruyordu, çünkü Japonlar o tür turşular tercih ediyorlardı. Sunja sürekli memleketini düşünüyordu. Annesinin evin arkasındaki küçük bahçede yetiştirdiği sebzeler, pansiyonerler ödedikleri paranın iki katını yediklerinde bile onları doyuruyordu. Taze yiyecek fiyatları sürekli artıp duruyordu ve işçiler en temel şeyleri bile satın alamıyorlardı. Son zamanlarda bir kavanoz *kimçi* almaya

bütçesi yetmeyen bazı müşteriler ondan bir bardak *kimçi* satın almak istiyorlardı.

Sunja eğer satacak *kimçi* ya da turşu bulamazsa başka şeyler satıyordu. Sunja tatlı patates ve kestane közlüyordu; mısır haşlıyordu. Artık tren vagonları gibi birbirlerine bağladığı iki tezgâhı vardı. El arabalarının birine eğreti bir kömür ocağı takılmıştı, diğeriyse sadece turşular içindi. Çalınmalarından korktukları için içeride tutmak zorunda kaldıkları el arabaları, mutfağın büyük bir bölümü kaplıyordu. Sunja kârı Kyunghee'yle eşit olarak bölüşüyordu ve oğlanların okul ihtiyaçları ve gitmek zorunda kalırlarsa eve dönüş bileti için eline geçen her seni biriktiriyordu.

Mozasu beş aylık olduğunda Sunja pazarda şeker de satmaya başladı. Sebzeler giderek azalıyordu; Kyunghee, Japon kayınbiraderi orduda çalışan Koreli bir toptancıdan şans eseri iki çuval esmer şeker almıştı.

Domuz kasabının tezgâhının yanındaki her zamanki yerinde Sunja şekeri eritmek için metal kâsenin altındaki közleri karıştırdı. Ocak görevi gören çelik kutu ona sorun çıkarıyordu; parayı denkleştirince Sunja el arabası için doğru düzgün bir ocak almayı planlıyordu. Kollarını sıvadı ve hava akışını sağlayıp sıcaklığı artırmak için yanan kömürleri eşeledi.

"*Agasshi**, bugün *kimçi*'n var mı?"

Sunja adamın sesini duyunca başını kaldırdı. Isak'ın yaşlarında, kaynı gibi çok göze batmayan, düzgün giyimli bir adamdı. Yüzü tıraşlıydı ve tırnakları temizdi. Gözlüğünün camları çok kalındı ve ağır çerçeve, güzel yüz hatlarına gölge düşürüyordu.

"Hayır, efendim. Bugün *kimçi*'m yok. Sadece şekerleme var. Ama henüz hazır değil."

"Ah. Tekrar ne zaman *kimçi*'n olur?"

"Söylemesi zor. Satın alacak lahana bulmak zor ve turşusunu kurduğumuz son *kimçi* henüz hazır değil," dedi Sunja, sonra kömürlerle ilgilenmeye döndü.

---

* (Kor.) Genç hanım. (ç.n.)

"Bir-iki gün sürer mi? Ya da bir hafta?"

Sunja adamın ısrarı karşısında şaşırıp tekrar baktı.

"*Kimçi* yaklaşık üç gün içinde hazır olur. Hava ısınmaya devam ederse belki de iki gün sürer, efendim. Ama o kadar çabuk olacağını sanmıyorum," dedi Sunja açıkça; şeker yapmaya başlayabilmek için adamın onu rahat bırakmasını umuyordu. Bazen günün bu saatinde, trenden inen genç kadınlara birkaç paket şeker satıyordu.

"Hazır olduğunda ne kadar *kimçi* olacak?"

"Size satmaya yetecek kadar olur. Ne kadar istediğinizi biliyor musunuz? Müşterilerimin çoğu kendi kaplarını getiriyorlar. Ne kadar almayı düşünüyorsunuz?" Sunja'nın müşterileri, fabrikalarda çalışan ve kendi *banchan*'larını* yapacak vakitleri olmayan Koreli kadınlardı. Şeker alan müşterileri genellikle çocuklar ya da genç kadınlardı. "Üç gün sonra uğrayın, eğer kendi kabınızı getirirseniz..."

Genç adam kahkaha attı.

"Aslına bakarsan yaptığın her şeyi alıp alamayacağımı düşünüyordum."

Adam gözlüğünü düzeltti.

"O kadar çok *kimçi* yiyemezsiniz! Ayrıca, geri kalanını nasıl taze tutacaksınız?" diye karşılık verdi Sunja adamın aptallığına başını iki yana sallayarak. "Birkaç ay içinde yaz gelecek, üstelik burası şimdiden sıcak."

"Özür dilerim. Açıklamam gerekirdi. Adım Kim Changho ve Tsuruhashi İstasyonu'nun hemen yanındaki *yakiniku*† restoranını işletiyorum. Muhteşem *kimçi*'nizin ünü oraya kadar ulaştı."

Sunja kızgın kömürlerden gözlerini ayırmadan dolgulu pamuklu yeleğinin üzerine taktığı önlüğüne ellerini sildi.

"Mutfakta ne yaptığını bilen eltim. Ben sadece satıyorum ve hazırlamasına yardım ediyorum."

"Evet, evet, onu da duydum. Restoran için bütün *kimçi*'yi ve *banchan*'ı hazırlayacak kadınlar arıyorum. Size lahana ve diğer malzemeleri tedarik edebilirim."

---

* Kore mutfağında pilavın yanında servis edilen mezelere verilen isim. (ç.n.)

† (Jap.) Izgara et mutfağına verilen isim. (ç.n.)

"Nereden, efendim? Lahanayı nereden buluyorsunuz? Her yere baktık. Eltim sabah erkenden pazara gitse bile bulamıyor."

"Ben bulabilirim," dedi adam gülümseyerek.

Sunja ne diyeceğini bilemedi. Şekerleme hazırladığı metal kâse çoktan ısınmıştı ve şekeri ve suyu ekleme sırası gelmişti ama buna şimdi başlamak istemiyordu. Eğer bu adam ciddiyse o hâlde onu dinlemesi önemliydi. Trenin geldiğini işitti. Şimdiden ilk müşterilerini kaçırmıştı.

"Restoranınız nerede demiştiniz?"

"Tren istasyonunun arkasındaki ara sokaktaki büyük restoran. Eczaneyle aynı sokakta... Cılız Japon eczacı Okada-san'ın işlettiği yeri biliyor musunuz? Benimkine benzer siyah çerçeveli gözlük takan adamı?" Genç adam gözlüğünü burnunda tekrar yukarı itip küçük bir oğlan gibi gülümsedi.

"Ah, eczanenin nerede olduğunu biliyorum."

Orası gerçekten hastalanan ve doğru düzgün bir ilaca para vermeye razı olan bütün Korelilerin gittiği dükkândı. Okada dost canlısı bir adam değildi ama dürüsttü; birçok hastalığı tedavi etmesiyle tanınıyordu.

Genç adam, ondan faydalanmaya çalışan birine benzemiyordu ama Sunja emin olamazdı. Seyyar satıcı olarak çalıştığı birkaç ay içinde bazı müşterilerine daha sonra ödemeleri karşılığında yiyecek vermiş fakat parasını alamamıştı. İnsanlar ufak tefek şeyler için yalan söylemeye ve başkalarının menfaatini göz ardı etmeye meyilliydiler.

Kim Changho ona kartvizitini uzattı. "Adres burada. Hazır olduğunda *kimçi*'ni getirir misin? Hepsini getir. Sana nakit öderim ve daha fazla lahana bulurum."

Sunja hiçbir şey söylemeden olumlu anlamda başını salladı. *Kimçi* için sadece bir müşterisi olursa, o hâlde satacak başka şeyler hazırlamak için daha fazla vakti olurdu. En zor kısım lahanayı bulmaktı, o yüzden bu adam bunu yapabilirse, işi çok daha kolay olurdu. Kyunghee, Mozasu'yu sırtına alıp zor bulunan malzemelerin peşine düşüyor

ve genellikle hafif bir pazar sepetiyle eve dönüyordu. Sunja adama elindeki bütün *kimçi*'yi getireceğine söz verdi.

***

Restoran, tren istasyonuna paralel uzanan kısa ara sokaktaki en büyük vitrine sahipti. Civardaki diğer işletmelerin aksine, tabelası profesyonel bir tabelacı tarafından düzgünce yazılmıştı. İki kadın, geniş ahşap bir plakanın üzerine oyulup boyanmış kocaman siyah harflere hayranlıkla baktılar. Kelimelerin ne anlama geldiğini merak ettiler. Koreye özgü bir *galbi** restoranı olduğu aşikârdı, kızarmış etin kokusunu iki sokak öteden alabiliyorlardı ama tabelada ikisinin de okumayı bilmediği, zor Japonca harfler vardı. Sunja son birkaç haftada hazırladıkları bütün *kimçi*'yi yükledikleri el arabalarının sapını sıkıca tutup derin bir nefes aldı. Restorana sürekli *kimçi* satabilirlerse düzenli bir gelirleri olacaktı. Isak ve Noa'nın yemekleri için daha sık yumurta, Yoseb ve Noa'ya yeni paltolar dikmek isteyen Kyunghee'ye kalın yün kumaş alabilirlerdi.

Mutfaktan taşan *kimçi* malzemelerinin görüntüsü ve kokusundan şikâyet eden Yoseb evden uzak duruyordu. Bir *kimçi* fabrikasında yaşamak istemiyordu. Kadınların şeker satmayı tercih etmelerinin asıl sebebi onun hoşnutsuzluğuydu ama şeker bulmak, lahana ya da tatlı patates bulmaktan daha zordu. Noa bundan şikâyet etmese de kimçi kokusu en çok onu etkiliyordu. Okuldaki diğer Koreli çocuklar gibi Noa da alay edilip itilip kakılıyordu ve giysileri temiz görünse de artık sürekli soğan, biber, sarmısak ve karides ezmesi koktuğu için öğretmen Noa'nın en arkada, anneleri evde domuz yetiştiren bir grup Koreli çocuğun yanında oturmasını istiyordu. Okuldaki herkes domuzlarla yaşayan çocuklara *buta*† diyordu. Japonca adı Nobuo olan Noa, *buta* çocuklarla birlikte oturuyordu ve ona taktıkları isim sarmısaklı pislikti.

* (Kor.) Izgara yemek. (ç.n.)

† (Jap.) Domuz. (ç.n.)

Evde Noa, yengesinden okuldaki çocukların ona kötü sözler söylemesine engel olmasını umduğu sarmısak içermeyen atıştırmalıklar ve yemekler istiyordu. Kyunghee ona sebebini sorunca, Noa yengesine gerçeği anlattı. Daha pahalı olmasına rağmen Kyunghee, Noa'ya kahvaltısı için fırından kocaman sütlü ekmek alıyor, beslenme çantasına koyması için ona patatesli *korokke** ya da *yakisoba*† hazırlıyordu.

Çocuklar acımasızlardı ama Noa onlarla tartışmazdı; derslerine odaklanmayı seçip ikinci sınıflar arasındaki akademik sıralamada birinci ya da ikinci olarak öğretmenlerini bile şaşırtmıştı. Noa'nın okulda arkadaşı yoktu, Koreli çocuklar sokakta oynarken onlara katılmıyordu. Görmeyi sabırsızlıkla beklediği tek kişi amcasıydı ama son günlerde Yoseb evdeyken bile kendinde değildi.

Sokakta, restoranın önünde sessizce duran Kyunghee ve Sunja içeri giremediler. Kapı aralıktı ama restoran henüz açılmamıştı. Kyunghee daha fazla *kimçi* satacakları için ilk önce heyecanlansa da mantıklı olarak bu teklife şüpheyle yaklaşmış ve Sunja'nın bilmediği bir yere tek başına gitmesine izin vermemişti. Mozasu'yu sırtına bağlayıp onunla birlikte gitmekte ısrar etmişti. Yoseb'e restorana gitmekten bahsetmediler ama ilk görüşmeden sonra ona her şeyi anlatmayı planlıyorlardı.

"Burada el arabasının yanında bekleyeceğim," dedi Kyunghee sağ eliyle Mozasu'yu ritmik olarak okşayarak. Bebek sakin bir şekilde Kyunghee'nin sırtındaki askıda uyuyordu.

"Sence *kimçi*'yi içeri götürmeli miyim?" diye sordu Sunja.

"Neden adamdan dışarı çıkmasını istemiyorsun?"

---

* (Jap.) Batı tarzı, yağda kızartılan yemeklere verilen isim; Fransız usulü krokete benzerliğiyle bilinir. Doğranmış et, deniz mahsulü ya da sebzelerin patates püresi ya da beşamel sosla karıştırıldıktan sonra yassı köfte gibi şekil verilip kızartılmasıyla yapılır. (ç.n.)

† (Jap.) Kızarmış erişte. (ç.n.)

"İkimiz de içeri girebiliriz."

"Burada bekleyeceğim. Ama hemen dışarı çıkmazsan peşinden gelirim, tamam mı?"

"Peki arabayı nasıl iteceksin?"

"Arabayı itebilirim. Mozasu iyi." Bebek uykulu bir şekilde başını onun sırtına yaslarken Kyunghee onu güvenilir bir ritimle sallamaya devam etti.

"Hadi içeri gir, seni bekleyeceğim. Kim Changho'ya dışarı gelmesini söyle. Onunla uzun uzun içeride konuşma, olur mu?"

"Ama onunla, birlikte konuşacağımızı sanıyordum."

Sunja ne yapacağını bilmiyormuş gibi eltisine bakarken Kyunghee'nin içeri girmekten korkuyor olabileceğini fark etti. Kocası ona ne olduğunu sorarsa, dürüstçe dışarıda beklediğini söyleyebilirdi.

3

Nisan 1940

Bu, hayatı boyunca girdiği ikinci restorandı. Ana yemek salonu, Isak'la Busan'da gittiği *udon* restoranınkinden neredeyse beş kat daha genişti. Önceki geceden kalan yanık et ve ağır sigara kokusu boğazını tahriş etti. *Tatami* kaplı yüksek bir platformda iki sıra yemek masası vardı. Platformun altında, misafirlerin ayakkabıları için bir yer ayrılmıştı. Açık mutfakta, beyaz atletli genç bir oğlan bira bardaklarını ikişer ikişer yıkıyordu. Akan suyun ve birbirlerine çarptıkça tıngırdayan bardakların sesi yüzünden Sunja'nın içeri girdiğini duymadı; Sunja, oğlanın onu fark etmesini umarak keskin profiline baktı.

Pazarda konuştuğu adam *kimçi*'yi ne zaman getirmesini istediğini söylememişti; sabah mı yoksa öğleden sonra mı gelmesi gerektiğini sormak aklına gelmemişti. Kim Changho ortalıkta yoktu. Ya bugün dışarıdaysa ya da işe sadece öğleden sonraları ve akşamları geliyorsa? Kimseyle konuşmadan dışarı çıkarsa Kyunghee de ne yapacağını bilemezdi. Eltisi sürekli endişeleniyordu ve Sunja onu üzmek istemiyordu.

Lavabodaki su kesildi ve sabaha kadar çalışmaktan yorulan oğlan boynunu sağa sola döndürerek gerindi. Genç kadını karşısında görünce şaşırdı. Sunja'nın üzerinde Japon pantolonu ve giyilmekten rengi solmuş mavi, dolgulu bir ceket vardı.

"*Agasshi*, şu anda açık değiliz," dedi oğlan Korece. Sunja müşteri değildi ama bir dilenci de değildi.

"Affedersin. Rahatsız ettiğim için üzgünüm, Kim Changho'nun nerede olduğunu biliyor musun? Benden *kimçi* getirmemi istedi. Ne zaman gelmem gerektiğinden emin değildim..."

"Ah! O sen misin?" Oğlan rahatlayıp gülümsedi. "Sokağın biraz ilerisinde. Patronum bugün uğrarsan onu çağırmamı söyledi. Neden oturup beklemiyorsun? *Kimçi*'yi getirdin mi? Müşteriler haftalardır mezelerden şikâyet ediyorlar. Sen de burada mı çalışacaksın? Hem kaç yaşındasın?" Oğlan ellerini silip arka taraftaki mutfak kapısını açtı. Yeni kızın hoş göründüğünü düşündü. Son *kimçi ajumma*'sı ona sebepsizce bağıran, dişsiz bir nineydi. Kadın çok fazla içtiği için kovulmuştu ama bu kız oğlandan bile genç görünüyordu.

Sunja'nın kafası karıştı. "Bir dakika, Kim Changho burada değil mi?"

"Otur. Hemen dönerim!"

Oğlan kapıdan dışarı fırladı.

Sunja etrafına bakıp yalnız olduğunu fark edince dışarı çıktı.

"Bebek uyuyor," diye fısıldadı Kyunghee.

Normalde el arabasının yan tarafına asılı alçak pazar taburesinde oturuyordu. Parlak günışığında, hafif bir esinti Mozasu'nun kabarık saç tutamlarını ve pürüzsüz kaşlarını uçuşturuyordu. Sabahın erken saatleriydi ve sokaktan tek tük insan geçiyordu. Eczane henüz açılmamıştı.

"Abla, dükkân sahibi birazdan gelecek. Dışarıda beklemek mi istiyorsun?" diye sordu Sunja.

"Ben rahatım. Sen içeri gir ve görebileceğim şekilde pencerenin kenarında bekle. Ama adam buraya gelince dışarı çık, olur mu?"

Restorana dönen Sunja oturmaya çekindiği için kapıdan bir adım ötede durdu. *Kimçi*'yi bugün pazarda satabileceklerini biliyordu. Buraya gelme sebebi adamın ona lahana bulabileceğini söylemesiydi, sadece bu bile durup

onu beklemesi için yeterliydi. Lahana bulamazlarsa işlerini kaybederlerdi.

"Seni görmek ne güzel!" dedi Changho mutfak kapısından içeri girerken. "*Kimçi*'yi getirdin mi?"

"Eltim dışarıda el arabasına göz kulak oluyor. Yanımızda çok getirdik."

"Umarım daha fazlasını hazırlayabilirsiniz."

"Henüz tadına bile bakmadınız," dedi Sunja kısık bir sesle, adamın hevesi aklını karıştırmıştı.

"O konuda endişelenmiyorum. Araştırmamı yaptım. Osaka'daki en lezzetli *kimçi* olduğunu duydum," dedi Changho hızla ona doğru yürüyerek. "O hâlde dışarı çıkalım."

Kyunghee adamı görür görmez eğilerek selam verdi ama konuşmadı.

"Merhaba, adım Kim Changho," dedi Kyunghee'ye, kadının güzelliği karşısında biraz afallayarak. Kaç yaşında olduğunu bilemiyordu ama kadının sırtına bağlı bebek en fazla altı aylık olmalıydı.

Kyunghee bir şey söylemedi. Güzel, gergin bir dilsize benziyordu.

"Bu senin bebeğin mi?" diye sordu.

Kyunghee başını iki yana sallayıp Sunja'ya baktı. Bu, Japon tüccarlarla konuşmaya benzemiyordu; o, yiyecek ya da ev için gerekli şeyler alırken yapmak zorunda olduğu bir şeydi. Yoseb ona birçok kez para ve ticaretin sadece erkekleri ilgilendirdiğini söylemişti, şimdi de Kyunghee söyleyecek hiçbir şey bulamıyordu. Buraya gelirken pazarlık konusunda Sunja'ya yardım etmeyi planlamıştı ama şimdi herhangi bir şey söylerse hiç yardımcı olmayacakmış ya da hata yapacakmış gibi hissediyordu.

"Düzenli olarak ne kadar *kimçi* almak istediğinizi biliyor musunuz?" diye sordu Sunja. "Bekleyip bu ürünü denedikten sonra sipariş vermek ister misiniz?"

"Hazırlayabildiğiniz kadarını alacağım. *Kimçi*'yi burada hazırlamanızı tercih ederim. İşinize çok yarayacak buzdolaplarımız ve çok soğuk bir bodrumumuz var."

"Mutfakta mı? Lahana turşusunu burada kurmamı mı istiyorsunuz?" diye Sunja restoranın kapısına işaret etti.

"Evet." Changho gülümsedi. "Sabahları ikiniz buraya gelip *kimçi*'yi ve mezeleri hazırlayabilirsiniz. Etleri doğrayıp terbiye etmek için öğleden sonra gelen aşçılarım var ama *kimçi* ya da *banchan* hazırlayamıyorlar. O tür şeyler daha fazla beceri gerektiriyor. Müşteriler turşuların ev yapımı tadında olmasını tercih ediyorlar. Biraz aklı olan herkes eti terbiye edip ızgarada kızartabilir fakat müşterilerin bir kral gibi ziyafet çektiklerini hissetmek için bir dizi lezzetli *banchan*'a ihtiyaçları var, haksız mıyım?"

Changho restoran mutfağında çalışma fikrinden hâlâ rahatsız olduklarını görebiliyordu.

"Ayrıca, evinize kutular dolusu lahana ve sebze teslim etmemi istemezsiniz, değil mi? Bu pek rahat olmaz."

Kyunghee, Sunja'ya fısıldadı: "Bir restoranda çalışamayız. *Kimçi*'yi evde hazırlayıp buraya getirmeliyiz. Ya da hepsini taşıyamazsak onu alması için oğlanı gönderebilirler."

"Anlamıyorsunuz. Daha önce hazırladığınızdan çok daha fazlasını hazırlamanıza ihtiyacım var. *Kimçi* ve *banchan*'a ihtiyacı olan iki restoran daha işletiyorum; en merkezi ve en büyük mutfağı olan burası. Size bütün malzemeleri tedarik ederim, tek yapmanız gereken bana ihtiyacınız olan şeyleri söylemek. İyi bir maaşınız olacak."

Kyunghee ve Sunja ne demek istediğini anlamıyormuş gibi ona baktılar.

"Haftada otuz beş yen. İkiniz de aynı ücreti alacaksınız, o yüzden toplam yetmiş yen."

Şaşkınlıktan Sunja'nın ağzı açık kaldı. Yoseb haftada kırk yen kazanıyordu.

"Arada eve biraz et götürebilirsiniz," dedi Kim gülümseyerek. "Burada çalışmaktan keyif almanızı istiyorum. Belki biraz tahıl da götürebilirsiniz. Kişisel kullanımınız için çok şeye ihtiyacınız olursa, onlar için ödediğimiz fi-

yattan verip maaşınızdan düşebilirim. Bunu daha sonra konuşabiliriz."

Malzemelerin parasını çıkardıktan sonra Sunja ve Kyunghee seyyar satıcılıktan haftada yaklaşık on ya da on iki yen kazanıyorlardı. Haftada yetmiş yen kazanırlarsa parayı dert etmelerine gerek kalmazdı. Masraflar yüzünden son altı aydır evde kimse tavuk ya da balık yememişti; sığır ya da domuz eti satın almaları imkânsızdı. Her hafta çorba için kemik alıyor ve arada sırada erkekler için yumurtaya çokça para harcıyorlardı ama Sunja oğlanların, Isak ve Yoseb'in patates ve darı dışında bir şeyler de yemelerini istiyordu. Bu kadar çok para kazanırlarsa, belli ettiklerinden daha çok acı çeken ailelerine daha fazla para gönderme imkânları olurdu.

"Büyük oğlum Noa okuldan döndüğünde onu karşılamak için evde olabilir miyim?" diye sordu Sunja bir anda.

"Evet, elbette," dedi Kim, sanki bunu iyice düşünmüş gibi. "İşiniz bitince gidebilirsiniz. Sanırım öğle yemeğinden önce işiniz bitmiş olur."

"Peki ya bebeğim?" Sunja, Kyunghee'nin sırtında uyuyan bebeği Mozasu'ya işaret etti. "Onu getirebilir miyim? Mutfakta bizimle birlikte kalabilir," dedi Sunja; onu, mahalledeki çalışan kadınların çocuklarına bakan işi başından aşkın yaşlı kadınlardan birine bıraktığını hayal edemiyordu. Evde çocuklara bakacak biri olmadığında ya da yaşlı bakıcılara verecek paraları olmadığında, pazardaki birkaç kadın çok küçük çocuklarını iplerle el arabalarına bağlarlardı; gövdelerinden çaprazlama bağlı çocuklar dolanıp durmaktan ya da annelerinin yanında oturup ucuz oyuncaklarla oynamaktan memnun görünüyorlardı.

"Bebek sıkıntı çıkarmaz," dedi Sunja.

"Neden olmasın? İşinizi yaptığınız sürece umurumda olmaz. Sizin çalışacağınız saatlerde burada hiç müşteri olmuyor, o yüzden size engel olmazlar," dedi Changho. "Eğer daha uzun süre kalmanız gerekirse ve büyük oğlun

okuldan döndüğünde buraya gelmek isterse, bu da sorun değil. Akşam yemeği vaktine kadar buraya müşteri gelmez."

Sunja olumlu anlamda başını salladı. Bir soğuk kış daha Noa ve Mozasu için endişelenerek sokakta müşteri beklemek zorunda kalmayacaktı.

Kyunghee'nin hayatlarını değiştirecek bu iş teklifi karşısında memnun olmaktan ziyade tedirgin olduğunu gören Sunja ekledi: "İzin almak zorundayız."

***

Akşam yemeği masası toplandıktan sonra Kyunghee kocasına bir fincan arpa çayı ve sigara içebilmesi için küllüğünü götürdü. Bağdaş kurarak amcasının yanında oturan Noa, Yoseb'in ona aldığı parlak renklere boyalı topaçla oynuyordu ve çocuk, oyuncağın hızından büyülenmiş görünüyordu. Tahta oyuncak yerde hoş bir *pırr* sesi çıkarıyordu. Mozasu'yu kollarında tutan Sunja Noa'nın oyun oynamasını izlerken, Isak'ın nasıl olduğunu merak etti. Isak'ın tutuklanmasından beri mizacı büyük ölçüde değişen kaynını sinirlendirmemek için Sunja evde pek konuşmuyordu. Yoseb sinirlenince evden çıkıp gidiyordu; bazen çok geç saatlere kadar eve dönmeye tenezzül etmiyordu. Kadınlar Yoseb'in restoranda çalışmalarına karşı çıkacağını biliyorlardı.

Yoseb sigarasını yaktıktan sonra Kyunghee ona işten bahsetti. Çalışmaya ihtiyaçları olduğunu söylerken "para" kelimesinden ziyade "iş" kelimesini vurguladı.

"Siz aklınızı mı kaçırdınız? Önce tren istasyonunun yanındaki bir köprünün altında satmak için yiyecek hazırladınız, şimdi de ikiniz de erkeklerin içki içip kumar oynadıkları bir restoranda çalışmak mı istiyorsunuz? O tür yerlere nasıl kadınların gittiğinden haberiniz var mı? Sırada ne var? Erkeklerin içkilerini mi dolduracaksınız?" Yoseb'in içmediği sigarası titreyen parmaklarının arasında sallanıyordu. Şiddete meyilli bir adam değildi ama yetmişti artık.

"Restorana adımını attın mı?" diye sordu böyle bir konuda konuştuklarına inanamıyormuş gibi.

"Hayır," diye yanıtladı Kyunghee. "Bebekle birlikte dışarıda bekledim ama büyük ve temiz bir yer. Pencereden gördüm. Mekânın hoş olmaması ihtimaline karşı Sunja'yla birlikte görüşmeye gittim, Sunja'nın oraya tek başına gitmemesi gerektiğini düşündüm. Restoranın müdürü Kim Changho konuşması düzgün, genç bir adam, onunla tanışmalısın. Bize izin vermezsen, orada çalışmayız. *Yobo*..." Kyunghee kocasının ne kadar kızgın olduğunu görebiliyordu, bu yüzden kendini çok kötü hissetti. Yoseb'den daha çok saygı duyduğu biri yoktu. Kadınlar kocalarından şikâyet ederlerdi fakat onun kocası hakkında söyleyebileceği kötü tek bir söz yoktu; Yoseb sözüne sadık, dürüst biriydi. Çok uğraşıyordu; onurluydu. Onlara bakmak için elinden gelenin en iyisini yapıyordu.

Yoseb sigarasını söndürdü. Noa topacını çevirmeyi bıraktı, oğlan korkmuş görünüyordu.

"Belki onunla görüşsen..." Kyunghee bu işi kabul etmeleri gerektiğini biliyordu ama kocasının mahcup olacağını da biliyordu. Evlilikleri boyunca, para kazanmak dışında onu hiçbir şeyden mahrum bırakmamıştı. Çalışkan bir adamın tek başına ailesinin ihtiyaçlarını karşılayabileceğine ve bir kadının yerinin evi olduğuna inanıyordu.

"Bizim yerimize parayı sana verebilir; Isak'ın oğulları için para biriktirip ailelerimize daha fazlasını gönderebileceğiz. Isak'a daha iyi yiyecekler alabilir ve ona giysiler yollayabiliriz. Onun ne zaman..." Kyunghee kendine hâkim oldu. Noa, amcasını korumak ister gibi ona sokulmuştu. Düştüğünde ya da okulda bir şey canını sıktığında amcasının onun sırtını sıvazladığı gibi Noa da onun bacağını hafifçe sıvazladı.

Zihni, söyleyebileceği birçok düşünceyle dolu olsa da Yoseb konuşamadı. İki tam zamanlı işte çalışıyordu, ona Japon bir ustabaşına ödediği maaşın yarısını ödeyen Shi-

mamura-san için iki fabrikayı idare ediyordu. Son zamanlarda, mesai saati dışında, Koreli bir fabrika sahibi için bozuk metal presleri tamir ediyordu ama sabit bir gelir için bu işe güvenemezdi. Bu son işten karısına bahsetmemişti, çünkü Kyunghee'nin onun bir tamirci olarak değil, idareci olarak çalıştığını düşünmesini tercih ederdi. Eve dönmeden önce ellerini sert kıllı bir fırçayla iyice fırçalayıp küllü suyla, tırnaklarının arasına giren makine yağı lekelerini çıkarmaya çalışıyordu. Ne kadar çalışırsa çalışsın, asla yeterince para kazanamıyordu; yen banknotları ve bozukluklar, ceplerinde kocaman delikler varmış gibi ortadan kayboluyordu.

Japonya'nın başı dertteydi; hükümet bunu biliyordu ama yenilgiyi asla kabul etmeyeceklerdi. Çin'deki savaş bütün hızıyla devam ediyordu. Patronunun oğulları Japonya için savaşıyordu. Mançurya'ya gönderilen büyük oğlu geçen sene bir bacağını kaybetmiş ve kangrenden ölmüştü; küçük oğlu, onun yerini alması için Nanjing'e gönderilmişti. Laf arasında Shimamura-san, Japonya'nın bölgede denge sağlayıp barış getirmek için Çin'de olduğunu söylemişti ama bunu söyleme biçimi, Yoseb'e, patronunun kendi söylediklerinin hiçbirine inanmadığı izlenimini vermişti. Japonlar, Asya'da verdikleri savaşın iyice içine batmışlardı ve Japonya'nın yakında Avrupa'daki savaşta Almanya'yla müttefik olacağına dair söylentiler dolaşıyordu.

Bunlar Yoseb'e bir anlam ifade ediyor muydu? Japon patronu savaştan bahsederken, doğru anlarda olumlu anlamda başını sallayıp onaylarcasına homurdanıyordu, çünkü patronunuz size hikâyeler anlattığında onu onaylamanız gerekirdi. Yine de tanıdığı her Koreli'ye göre Japonya'nın Asya'da giderek genişleyen savaşı sonsuz görünüyordu. Çin, Kore değildi; Çin, Tayvan değildi; Çin, bir milyon insan kaybetse bile hâlâ savaşa devam edebilirdi. Topraklarının bir kısmını kaybetse bile uçsuz bucaksız bir memleketti; sadece nüfus üstünlüğü ve insanlarının

kararlılığıyla savaşa dayanabilirdi. Koreliler, Japonya'nın kazanmasını istiyorlar mıydı? Elbette istemiyorlardı ama Japonya'nın düşmanları kazanırsa, bu sefer onlara ne olurdu? Koreliler kendilerini kurtarabilirler miydi? Görünüşe bakılırsa, hayır. Öyleyse, kendi kıçınızı kurtarmaya bakın; Korelilerin içten içe inandıkları görüş buydu. Ailenizi kurtarın. Karnınızı doyurun. Uyanık olun ve baştaki kişilere şüpheyle yaklaşın. Koreli milliyetçiler ülkelerini geri alamayacaksa, o hâlde çocuklarınızın Japonca öğrenip hayatta ilerlemesine izin verin. Uyum sağlayın. Bu kadar basit değil miydi? Özgür bir Kore için mücadele veren her vatansever ya da Japonya yararına savaşan her şanssız Koreli piçe karşılık, tek derdi karnını doyurmak olan on binlerce sade vatandaş vardı. Sonuçta, gerçek imparatorunuz midenizdir.

Yoseb günün her anını para düşünerek geçiriyordu. Aniden ölürse ne olurdu? Ne tür bir adam karısının bir restoranda çalışmasına izin verirdi? O *galbi* restoranını biliyordu. Kim bilmiyordu ki? Üç tanelerdi ve ana restoran, tren istasyonunun yakınındaydı. Gece geç vakitlerde gangsterler orada yemek yerlerdi. Restoranın sahipleri sıradan vatandaşları ve Japonları uzak tutmak için fiyatları çok yüksek tutuyorlardı. Yoseb, Isak ve Sunja'nın Japonya'ya geliş biletleri için borç almak zorunda kaldığında oraya gitmişti. Hangisi daha kötüydü, karısının tefecilerin yanında çalışması mı yoksa kendisinin onlara borçlu olması mı? Koreli bir adam için seçenekler her zaman berbattı.

4

Mayıs 1942

Noa Baek, mahalledeki diğer sekiz yaşındaki çocuklar gibi değildi. Her sabah okula gitmeden önce yanakları pembeleşinceye kadar yüzünü yıkıyor, siyah saçlarına üç damla yağ damlatıyor, sonra annesinin ona öğrettiği gibi saçını geriye doğru tarıyordu. Arpa lapası ve *miso* çorbasıyla kahvaltısını ettikten sonra ağzını çalkalayıp lavabonun yanındaki küçük yuvarlak el aynasında beyaz dişlerini kontrol ediyordu. Annesi ne kadar yorgun olursa olsun, Noa'nın gömleklerini bir önceki gece mutlaka ütülüyordu. Temiz, ütülenmiş giysileriyle kapısının önündeki pis mahalle çocuklarına hiç benzemeyen Noa, şehrin varlıklı bir kesiminde yaşayan, orta sınıf bir aileden gelen Japon bir çocuğa benziyordu.

Noa, okulda hem aritmetikte hem de yazı yazmada çok iyiydi ve beden eğitimi öğretmenini, gelişmiş el-göz koordinasyonu ve hızıyla şaşırtmıştı. Dersler bittikten sonra, kimse ondan istemese de rafları düzeltip sınıfı süpürüyor ve gereksiz yere ilgi çekmemeye özen göstererek tek başına eve yürüyordu. Bozulması mümkün olmayan sessiz bir mahremiyetle kendini diğer öğrencilerden ayrı tutarken kaba çocuklardan korkmadığı izlenimini veriyordu. Eve varınca Noa akşam yemeğine kadar sokakta oynayan mahalle çocuklarıyla vakit kaybetmeden doğruca ödevlerini yapmaya koyuluyordu.

Annesi ve yengesi *kimçi* hazırlama işini restorana taşıdıklarından beri ev sürekli mayalanmış lahana ve turşu

kokmuyordu. Noa bundan sonra kimsenin ona sarmısaklı pislik diye seslenmeyeceğini umuyordu. Aksine, son zamanlarda evleri mahalledeki diğer evlerden daha az yemek kokuyordu, çünkü annesi ve yengesi aile yemekleri için restorandan yiyecek getiriyorlardı. Haftada bir kez, Noa restorandan gelen ızgara et parçaları ve pirinç pilavı yiyebiliyordu.

Her çocuk gibi Noa'nın da sırları vardı ama onun sırları sıradan değildi. Okulda Noa Baek yerine Japonca adı Nobuo Boku'yu kullanıyordu; sınıftaki herkes Japoncalaştırılan soyadından onun Koreli olduğunu anlasa da bu gerçeği bilmeyenlerle karşılaştığında, Noa bu detayı dile getirmiyordu. Anadili Japonca olan birçok çocuktan daha iyi Japonca konuşup yazabiliyordu. Sınıfta, anne-babasının doğduğu yarımadadan bahsedilmesinden çekiniyordu ve öğretmen Kore'nin sömürgeleştirilmesinden bahsederse bakışlarını defterine çeviriyordu. Noa'nın bir diğer sırrı ise bir Protestan papazı olan babasının hapiste olması ve iki seneyi aşkın bir süredir eve dönememesiydi.

Oğlan, babasının yüzünü hatırlamaya çalışıyor ama başaramıyordu. Ödevlerinde ailesi hakkında hikâyeler anlatması beklendiğinde Noa, babasının bir bisküvi fabrikasında ustabaşı olarak çalıştığını söylüyordu ve eğer çocuklar Yoseb Amcası'nın onun babası olduğu anlamını çıkarırsa, buna itiraz etmiyordu. Annesi, yengesi ve çok sevdiği amcasından sakladığı büyük sır, Noa'nın artık Tanrı'ya inanmamasıydı. Tanrı, yanlış bir şey yapmamış olmasına rağmen düşünceli ve iyi yürekli babasının hapse atılmasına göz yummuştu. Babası, Tanrı'nın çocukların dualarını dikkatle dinlediğine onu temin etmiş olsa da Noa'nın duaları iki senedir yanıtsız kalmıştı. Noa'nın dile getiremeyeceği sırlarının en büyüğü, Japon olmak istemesiydi; Ikaino'dan ayrılıp bir daha geri dönmemeyi hayal ediyordu.

***

İlkbaharın son günlerinde bir öğle sonrasıydı; okuldan eve yeni dönen Noa, işe gitmeden önce annesinin bıraktığı atış-

tırmalığı, ailenin yemeklerini yediği ve onun ev ödevlerini yaptığı alçak masanın üzerinde buldu. Susayınca mutfaktan su almaya gitti ve ön odaya döner dönmez çığlık attı. Kapının önünde, çökmüş ve kirli bir adam yere yığılmıştı.

Yerden kalkamayan adam gövdesinin ağırlığını sol dirseğine verip doğrulmaya çalıştı ama başaramadı.

Noa tekrar çığlık atıp atmamakta kararsız kaldı. Ona kim yardım edecekti? Annesi, yengesi ve amcası işteydiler ve attığı ilk çığlığı kimse duymamıştı. Dilenci tehlikeli görünmüyordu; hasta ve kirli görünüyordu ama hırsız da olabilirdi. Amcası, Noa'yı yiyecek ya da değerli bir şey bulmak için evlere giren soyguncular ve hırsızlar hakkında uyarmıştı. Pantolonunun cebinde elli sen vardı; parayı okçulukla ilgili resimli bir kitap almak için biriktiriyordu.

Adam hıçkırarak ağlamaya başlayınca Noa ona acıdı. Sokaklarında birçok fakir insan vardı ama hiçbiri bu adam kadar kötü durumda değildi. Dilencinin yüzü yaralar ve kara kabuklarla kaplıydı. Noa elini cebine sokup bozuk parayı çıkardı. Adamın bacağını kavramasından korkan Noa, parayı adamın elinin yanında yere bırakabilecek kadar yaklaştı. Noa mutfağa dönüp arka kapıdan koşarak yardım istemeye gitmeyi planlıyordu ama adamın ağlaması ona engel oldu.

Oğlan, adamın gri sakallı yüzüne dikkatle baktı. Giysileri yırtık pırtık ve pisti fakat biçimleri, okuldaki müdürünün giydiği koyu renk takım elbiselere benziyordu.

"*Appa** geldi," dedi adam.

Noa nefesini tutup başını iki yana salladı.

"Annen nerede, evlat?"

Bu onun sesiydi. Noa bir adım öne çıktı.

"*Umma* restoranda," diye yanıtladı Noa.

"Nerede?"

Isak'ın aklı karıştı.

* (Kor.) Baba. (ç.n.)

"Hemen gideceğim. *Umma*'yı çağıracağım. İyi misin?" Oğlan tam olarak ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Adam kesinlikle babası olsa da hâlâ ondan biraz korkuyordu. Çıkık elmacık kemiklerinin ve pul pul dökülen cildinin gizleyemediği nazik gözleri aynıydı. Belki de babası açtı. Giysilerinin altında görünen omuz kemikleri ve dirsekleri, keskin ağaç dallarına benziyordu. "Bir şeyler yemek ister misin, *appa*?"

Noa, annesinin ona bıraktığı yemeğe işaret etti: arpa ve darıdan yapılmış iki pilav topuydu.

Isak başını iki yana sallayıp oğlanın endişesine gülümsedi.

"*Aga,** bana biraz su getirir misin?"

Noa mutfaktan aldığı bir bardak soğuk suyla geri döndüğünde babasını gözleri kapalı bir şekilde yere yığılmış hâlde buldu.

"*Appa! Appa!* Uyan! Suyunu getirdim! Suyu iç, *appa*," diye bağırdı Noa.

Isak'ın gözleri aralandı; oğlanı görünce gülümsedi.

"*Appa* yorgun, Noa. *Appa* uyuyacak."

"*Appa*, suyunu iç." Oğlan bardağı uzattı.

Isak başını kaldırıp büyük bir yudum aldıktan sonra tekrar gözlerini kapattı.

Noa eğilip babasının nefesini kontrol etmek için ağzına yaklaştı. Kendi yastığını getirip Isak'ın fırça gibi gri kafasının altına koydu. Üzerine kalın bir yorgan örtüp sessizce kapıyı arkasından kapattı. Noa elinden geldiğince hızla restorana koştu.

***

Noa yemek salonuna daldı ama ön alandaki kimse onu fark etmedi. Orada çalışan yetişkin erkeklerin hiçbiri, evet ya da hayır dışında pek konuşmayan terbiyeli çocuğa aldırmazdı. Bebek Mozasu depoda uyuyordu; uyanık olduğunda, iki yaşındaki çocuk yemek salonunun altını üstüne

* (Kor.) Bebeğim. (ç.n.)

getiriyordu ama uyurken bir melek heykeline benziyordu. Restoran müdürü Kim, Sunja'nın çocuklarından asla şikâyet etmezdi. Oğlanlar için oyuncaklar ve çizgi romanlar getirirdi ve arada sırada, arka ofiste çalışırken Mozasu'ya göz kulak olurdu.

"*Uh-muh*." İşinden başını kaldıran Kyunghee, nefes nefese ve solgun bir yüzle mutfağa dalan Noa'yı görünce tedirgin oldu. "Ter içindesin. İyi misin? Birazdan işimiz bitecek. Aç mısın?" Ona yiyecek bir şeyler ayarlamak için oturduğu yerden kalkarken, oğlanın kendini yalnız hissettiği için restorana geldiğini sandı.

"*Appa* eve döndü. Hasta görünüyor. Evde yerde uyuyor."

Sessizce Noa'nın konuşmasını bekleyen Sunja, ıslak ellerini önlüğüne sildi. "Gidebilir miyim? Şimdi gidebilir miyiz?" Daha önce işten hiç erken çıkmamıştı.

"Ben burada kalıp işi bitiririm. Sen git. Acele et. İşim biter bitmez geleceğim."

Sunja, Noa'nın eline uzandı.

***

Sokağı yarılamışken Sunja, "Mozasu!" diye bağırdığında Noa ona baktı.

"*Umma*, yengem onu eve getirir," dedi sakince.

Sunja, oğlunun elini daha sıkı tutup hızla eve doğru yürümeye devam etti.

"İçimi rahatlatıyorsun, Noa. İçimi rahatlatıyorsun."

Etrafta başkaları yokken oğluna nazik davranması mümkündü. Anne-babaların çocuklarını övmemeleri gerektiğini biliyordu, bu sadece felakete davetiye çıkarırdı. Fakat babası iyi bir şey yaptığında onu her zaman överdi; hiçbir şey yapmadığında bile, babası alışkanlık edindiği üzere başının tepesine dokunur ya da sırtını sıvazlardı. Başka bir baba olsa kızını şımarttığı için komşular tarafından azarlanırdı ama kimse çocuğunun simetrik yüz hatlarına ve normal uzuvlarına hayranlıkla bakan sakat

babasına bir şey demezdi. Yürümesini, konuşmasını, zihninden hesaplama yapmasını izlemekten keyif alırdı. Artık hayatta olmadığı için Sunja babasının sıcaklığına, nazik sözlerine değerli mücevherler gibi sahip çıkıyordu. Kimse övgü beklememeliydi, özellikle de bir kadın ama küçük bir kızken ona sadece değer verilmişti. O babasının sevinciydi. Noa'nın, bunun nasıl bir şey olduğunu bilmesini istiyordu ve oğulları için bütün kalbiyle Tanrı'ya şükretti. Bütün gün ve gece çalıştıktan sonra ertesi gün aynı şeyleri tekrarlamak üzere güneş doğmadan kalkıp, hapishaneye Isak'ın yemeğini teslim ettiği, kocasının erkek kardeşinin evinde bir gün daha geçirmenin imkânsız geldiği günlerde Sunja, ona tek bir ters söz söylemeyen babasını düşünürdü. Ona çocukların bir neşe kaynağı olduğunu, oğullarının onun sevinci olduğunu öğretmişti.

"*Appa* çok hasta mı görünüyordu?" diye sordu Sunja.

"O olduğunu anlayamadım. *Appa* genelde çok temiz ve güzel giyinirdi, değil mi?"

Sunja olumlu anlamda başını salladı, uzun zaman önce kendine, en kötüsünü beklemesi gerektiğini söylemişti. Kilisedeki yaşlılar, Koreli mahkûmların genellikle ölmek üzereyken hapiste ölmemeleri için evlerine yollandıkları hakkında onu uyarmıştı. Mahkûmlar zayıf düşmeleri için dövülür, aç ve çıplak bırakılırlardı. O sabah Sunja, Isak'ın yemeğini ve o haftalık temiz iç çamaşırlarını bırakmak için hapishaneye uğramıştı. Öyleyse Yoseb haklıydı; hapishaneye götürdüğü şeylerin hiçbiri kocasına ulaşmamıştı. Noa'yla birlikte işlek caddede gözleri kalabalıkları görmeden ilerlerken, oğlunu Isak'ın dönüşüne hazırlamayı hiç düşünmediğini fark etti. Aksine, çalışarak ve para biriktirerek kocasının ölümüne hazırlanmakla o kadar meşguldü ki oğlanın, babasının dönüşü ya da daha kötüsü, ölümü hakkında ne düşüneceğini hiç aklından geçirmemişti. Ona neyle karşılaşabileceğini söylemediği için çok üzüldü. Noa için korkunç bir şok olmalıydı.

"Bugün yemeğini yedin mi?" diye sordu Sunja ona, başka ne diyeceğini bilmiyordu.

"Onu *appa*'ya bıraktım."

Bir şekerleme dükkânından neşeyle şekerlerini yiyerek çıkan üniformalı küçük bir öğrenci grubunun yanından geçtiler. Noa bakışlarını yere çevirdi ama annesinin elini bırakmadı. Çocukları tanıyordu ama hiçbiri arkadaşı değildi.

"Ödevin var mı?"

"Evet ama eve dönünce yaparım, *umma*."

"Bana hiç sorun çıkarmıyorsun," dedi Sunja, oğlunun kusursuz parmaklarını avucunda hissederken onun dayanıklılığına minnettardı.

***

Sunja kapıyı yavaşça açtı. Isak yerde uyuyordu. Kocasının başının yanında diz çöktü. Koyu, lekeli teni, göz yuvaları ve elmacık kemiklerinin üzerinde gerilmişti. Saçı ve sakalı neredeyse beyazlamıştı; kardeşi Yoseb'den daha yaşlı görünüyordu. O artık, bir zamanlar onu gözden düşmekten kurtaran genç ve güzel adam değildi. Sunja onun ayakkabılarını ve delikli çoraplarını çıkardı. Çatlamış, yaralı topuklarında kurumuş kanlı kabuklar vardı. Sol ayağının serçe parmağı kapkara olmuştu.

"*Umma*," dedi Noa.

"Evet." Sunja ona doğru döndü.

"Amcamı çağırayım mı?"

"Evet." Sunja ağlamamaya çalışarak olumlu anlamda başını salladı. "Shimamura-san işten erken ayrılmasına izin vermeyebilir, Noa. Amcan işten çıkamazsa, ona Isak'ın yanında olduğumu söyle. Amcanın işte başının belaya girmesini istemeyiz. Tamam mı?"

Noa koşarak evden çıkarken kapıyı tamamen kapatmakla uğraşmadı ve içeri süzülen esinti Isak'ı uyandırdı; gözlerini açınca karısını yanında otururken buldu.

"*Yobo*," dedi Isak.

Sunja başını salladı. "Evdesin. Eve dönmene çok sevindik."

Isak gülümsedi. Bir zamanlar inci gibi muntazam olan beyaz dişleri ya kararmış ya da dökülmüştü, alt dişleri tamamen çatlamıştı.

"Çok acı çekmişsin."

"Kilise hademesi ve papaz dün öldüler. Uzun zaman önce ölmem gerekirdi."

Sunja başını iki yana sallarken ne diyeceğini bilemedi.

"Evdeyim. Her gün bunu hayal ettim. Her dakika. Belki de bu yüzden buradayım. Sizin için çok zor olmuş olmalı," dedi Isak ona nazikçe bakarak.

Sunja hayır anlamında başını sallayıp elbisesinin koluyla yüzünü sildi.

***

Fabrikada çalışan Koreli ve Çinli kızlar Noa'yı görünce gülümsediler. Oğlanı yeni pişen buğdaylı bisküvilerin lezzetli kokusu karşıladı. Kapıya yakın bir yerde bisküvi kutularını dolduran bir kız Korece oğlanın boyunun çok uzadığını fısıldadı. Noa'nın amcasının sırtına doğru işaret etti. Yoseb, bisküvi makinesinin motorunun üzerine doğru eğilmişti. Fabrikanın üretim yeri uzun ve dardı, çalışanların rahatça denetlenebileceği şekilde geniş bir tünel gibi tasarlanmıştı; fabrika sahibi, paralel sıralarda duran çalışanlara doğru hareket eden taşıma bantları olan görkemli bisküvi makinesini ofisinin önüne kurdurmuştu. Yoseb koruyucu gözlük takmıştı ve bir penseyle servis panelinin içini kurcalıyordu. O hem ustabaşı hem de fabrikanın tamircisiydi.

Ağır makinenin gürültüsü konuşma seslerini bastırıyordu. Kızların üretim alanında sohbet etmemeleri gerekiyordu ama fısıldaştıklarında ya da ufak tefek jest ve mimikler yaptıklarında onları yakalamak neredeyse imkânsızdı. Marifetli elleri ve düzenli olmaları sebebiyle işe alınan kırk evlenmemiş kız, Çin'e konuşlanan subaylara gönderilecek tahta kutulara yirmi ince buğdaylı bisküvi yerleştirmek-

le görevliydi. Kırık her iki bisküvinin karşılığında o kızın maaşından bir sen kesilmesi, onları hızlı olduğu kadar dikkatli de çalışmaya zorluyordu. Eğer bir bisküvinin kırık kenarını bile yerlerse anında işlerine son verilirdi. Günün sonunda, en küçük kız kırık bisküvi parçalarını kumaş astarlı bir sepete doldurup onları küçük paketlere böler ve indirimli fiyata satması için pazara yollanırdı. Eğer satılmazlarsa, Shimamura bisküvileri hatasız bir şekilde en fazla kutu dolduran kızlara çok düşük bir ücrete satardı. Yoseb kırık bisküvileri asla eve götürmezdi, çünkü kızlar çok az para kazanıyorlardı ve bisküvi kırıntıları bile onlar için çok değerliydi.

Fabrikanın sahibi Shimamura, temizlik malzemelerinin saklandığı bir dolap kadar küçük, camekânlı ofisinde oturuyordu. Camekân, kızların işini kontrol etmesine imkân tanıyordu. Eğer ters giden bir şey görürse Yoseb'i çağırıp ondan kızı uyarmasını istiyordu. İkinci uyarıda, kız altı gündür çalışıyor olsa bile, tek kuruş almadan evine gönderilirdi. Shimamura güzel el yazısıyla, kızların isimlerinin yanına aldıkları uyarıları listelediği, mavi bez ciltli bir defter tutuyordu. Ustabaşı Yoseb kızları cezalandırmaktan hoşlanmıyordu ve Shimamura bunu Koreli zayıflığına bir örnek olarak görüyordu. Fabrika sahibi, eğer bütün Asyalı ülkeler Japonların liyakat, detaya verdikleri önem ve yüksek organizasyon ilkesiyle çalışırlarsa, Asya'nın bir bütün olarak zenginleşip yükseleceğine ve vicdansız Batı'yı yeneceğine inanıyordu. Shimamura çok yumuşak kalpli ve adil biri olduğuna inanıyordu; bu, birçok arkadaşının aksine neden yabancıları işe aldığını açıklıyordu. Arkadaşları, yabancıların pasaklı ve tembel olduğuna dikkat çektiklerinde, Japonlar onlara yetersizlik ve tembellikten tiksinmeyi öğretmeden bunu nasıl öğreneceklerini söyleyerek karşılık veriyordu. Shimamura, refahın hatırına bazı standartların korunması gerektiğini düşünüyordu.

Noa daha önce fabrikaya sadece bir kez girmişti ve Shimamura o zaman bundan hiç hoşlanmamıştı. Yaklaşık

bir sene önce, ateşi yükselen Kyunghee pazarda bayılınca Noa, Yoseb'e haber vermesi için fabrikaya gönderilmişti. Shimamura istemeye istemeye Yoseb'in karısıyla ilgilenmesine izin vermişti. Ertesi sabah, Yoseb'e aynı şeyin bir daha tekrarlamamasını söylemişti. Shimamura, ona işinin ehli bir makine işçisi görevinin başında olmadan, bel kemiği makineler olan iki fabrikanın nasıl işletilebileceğini sormuştu. Yoseb'in karısı tekrar hastalanırsa bir komşunun ya da aile üyesinin ona yardım etmesi gerekecekti; Yoseb günün ortasında fabrikayı terk edemezdi. Bisküviler savaş siparişleriydi ve bir an önce üretilmeleri gerekiyordu. Erkekler ülkeleri için savaşarak hayatlarını tehlikeye atıyorlardı; her ailenin fedakârlık yapması gerekiyordu.

O yüzden, Shimamura yapmak istemediği rahatsızlık verici konuşmanın üzerinden sadece bir sene geçmişken oğlanı tekrar görünce deliye döndü. Hızla gazetesini açıp oğlanın amcasının sırtına dokunduğunu görmezden gelir gibi yaptı.

Yoseb, Noa'nın hafif dokunuşunu hissedince irkilip arkasına döndü.

"*Uh-muh*, Noa, burada ne arıyorsun?"

"*Appa* eve döndü."

"Gerçekten mi?"

"Şimdi eve gelebilir misin?" diye sordu Noa. Ağzı küçük kırmızı bir O şeklindeydi.

Yoseb koruyucu gözlüğünü çıkarıp içini çekti.

Noa ağzını kapatıp bakışlarını yere çevirdi. Annesinin, Kyunghee Yenge'si ya da Bay Kim'e sorması gibi amcasının da izin alması gerekecekti, tıpkı onun tuvalete gitmek için öğretmenlerinden izin alması gerektiği gibi. Bazen hava güneşli olduğunda, Noa kimseye söylemeden Osaka Körfezi'ne gitmeyi hayal ediyordu. Bir keresinde, çok küçükken, bir cumartesi günü öğleden sonra babasıyla oraya gitmişti ve oraya geri dönmenin güzel olacağını düşünüyordu.

"İyi mi?" Yoseb, Noa'nın ifadesine dikkatle baktı.

"*Appa*'nın saçı beyazlamış. Çok kirli. *Umma* onunla birlikte. Gelemezsen sorun olmayacağını ama *appa*'nın artık evde olduğunu bilmeni istediğini söyledi."

"Evet, bu doğru. Bunu duyduğuma sevindim."

Yoseb gazetesini okur gibi yapan Shimamura'ya baktı ama hiç şüphesiz dikkatle onu izliyordu. Patronu eve gitmesine asla izin vermezdi. Ayrıca, Kyunghee'nin bayılmasının aksine, Shimamura kilise hademesinin Şinto törenine uymayı reddettiği için Isak'ın hapse girdiğini biliyordu. Polis, düzenli olarak Yoseb'i sorgulamaya ve onu örnek bir Koreli olarak savunan Shimamura'yla konuşmaya geliyordu. Giderse Yoseb işinden kovulurdu ve polis onu sorgulamak için alırsa dürüst bir karaktere sahip olduğu referansını da kaybederdi.

"Dinle Noa, üç saatten kısa bir süre içinde işim bitmiş olacak, sonra hemen eve geleceğim. İşimi bitirmeden ayrılmam sorumsuzca olur. İşim biter bitmez senden daha hızlı bir şekilde eve koşacağım. *Umma*'na hemen geleceğimi söyle. Eğer *appa*'n sorarsa, kardeşinin yakında evde olacağını söyle."

Noa, amcasının neden ağladığını anlamadan olumlu anlamda başını salladı.

"İşimi bitirmeliyim, Noa, o yüzden eve koş. Tamam mı?" Yoseb koruyucu gözlüğünü takıp arkasını döndü.

Noa hemen girişe doğru hareket etti. Bisküvilerin tatlı kokusuyla birlikte kapıdan dışarı süzüldü. Oğlan o bisküvilerden hiç yememiş, bir tane bile istememişti.

5

Noa evin kapısından içeri daldı, nefes nefese koştuğu için başı ve kalbi zonkluyordu. Derin derin nefes alarak, "Amcam işten ayrılamıyor," dedi annesine.

Bunu bekleyen Sunja anlayışla başını salladı. Islak bir havluyla Isak'ı yıkıyordu.

Isak'ın gözleri kapalıydı ama göğsünün yükselip alçalması arada sırada acı veren öksürüklerle bölünüyordu. Uzun bacaklarının üzerine ince bir battaniye örtülmüştü. Isak'ın omuzlarında ve rengi değişen gövdesinde çaprazlama izler bırakan yara kabartıları, gelişigüzel kesişen baklava biçimlerine benziyordu. Isak her öksürdüğünde boynu kıpkırmızı oluyordu.

Noa sessizce babasına yaklaştı.

"Hayır, hayır. Geri çekil," dedi Sunja sertçe. "*Appa* çok hasta. Çok kötü üşütmüş."

Henüz onu temizlemeyi bitirmese de battaniyeyi Isak'ın omuzlarına kadar çekti. Güçlü sabuna ve birkaç leğen suya rağmen vücudundan keskin bir koku yayılıyordu; saçına ve sakalına bit yumurtaları yapışmıştı.

Isak şiddetli öksürükleri onu uyandırdığı için birkaç dakika ayık kalmıştı ama şimdi gözlerini açınca bir şey söylemedi; Sunja'ya bakarken onu tanımıyormuş gibiydi.

Sunja, Isak'ın ateşli alnındaki bezi değiştirdi. En yakın hastane uzun bir tramvay yolculuğu gerektiriyordu; tek başına onu hareket ettirebilse bile, bütün gece bekleseler de doktorun onu göreceği garanti değildi. Eğer onu *kimçi* arabasına sığdırabilir ve tramvay durağına kadar iterek

götürebilirse, onu vagona bindirebilirdi ama sonra el arabasını ne yapacaktı? Tramvayın kapısından içeri sığmazdı. Noa onu eve götürebilirdi fakat Isak'ı el arabası olmadan duraktan hastaneye nasıl götürecekti? Ayrıca, ya vatman vagona binmelerine izin vermezse? Sunja birçok kez vatmanın hasta bir kadının ya da adamın inmesini istediğine tanık olmuştu.

Noa, babasının öksürüğünden uzak durmak için bacaklarının yanında oturdu. İçinden, babasının sivri diz kemiğini hafifçe sıvazlamak, ona dokunmak, gerçek olduğundan emin olmak geldi. Oğlan ödevini yapmak için omuz çantasından defterini çıkarsa da Isak'ın solumasını yakından takip etmeye devam etti.

"Noa, tekrar ayakkabılarını giymen gerekecek. Eczaneye gidip Eczacı Kong'un eve gelmesini söyle. Ona çok önemli olduğunu ve *umma*'nın ona iki kat fazla para ödeyeceğini söyler misin?" Sunja, Koreli eczacı gelmezse, her ne kadar düşük bir ihtimal de olsa, Kyunghee'den Japon eczacıya eve gelmesi için yalvarmasını isteyecekti.

Oğlan kalkıp tek kelime etmeden gitti. Sunja hızlı ve eşit adımlarla sokakta koştuğunu duyabiliyordu.

Sunja, Isak'ı temizlemek için kullandığı el havlusunu pirinç leğenin üzerinde sıktı. Yeni yediği dayaklardan edindiği kırbaç izleri ve sayısız eski yara geniş, kemikli sırtını kaplıyordu. Kocasının koyu ve morarmış vücudunu yıkarken kendini kötü hissetti. Isak kadar iyi birini tanımıyordu. Onu anlamaya çalışmış, duygularına saygı göstermişti; bir kez olsun başına gelen utanç verici konuyu açmamıştı. Noa ve Mozasu arasında doğan bebekleri kaybettiğinde, onu sabırla teselli etmişti. En sonunda, Sunja oğullarını doğurduğunda, Isak sevinçten havalara uçmuştu ama Sunja bu mutluluğunu hissedemeyecek kadar az paraları olduğu için, nasıl ayakta kalacaklarını düşünüp endişelenmişti. Artık ölmek için eve döndüğüne göre, paranın ne önemi vardı? Sunja'nın onun için daha fazlasını yapması

gerekirdi; Isak'ın onu tanımaya çalıştığı gibi o da kocasını tanımaya çalışmalıydı ama şimdi her şey bitmişti. Bütün yaralarına ve cılızlığına rağmen, güzelliği şaşırtıcıydı. Aslına bakılırsa, onun tam tersiydi; Sunja kalın ve kısaydı, Isak'in ince, uzun kolları ve bacakları vardı; kocasının perişan ayakları bile biçimliydi. Sunja'nın gözleri küçük ve tedirginken, onunkiler kocaman ve kabulleniş doluydu. Leğendeki su artık griydi, Sunja onu tekrar değiştirmek için kalktı.

Isak o sırada uyandı. Sunja'nın üzerinde çiftçi pantolonu olduğunu ve ondan uzaklaştığını gördü. "*Yobo*," diye ona seslendi ama Sunja arkasına dönmedi. Isak sesini nasıl yükselteceğini bilmiyormuş gibi hissetti. Sanki zihni hayattayken, sesi ölüyordu.

"*Yobo*," diye mırıldandı Isak; karısına doğru uzandı ama Sunja neredeyse mutfağa ulaşmıştı. Isak, Yoseb'in Osaka'daki evindeydi. Bu doğru olmalıydı, çünkü aslında henüz küçük bir oğlan olduğu bir rüyadan uyanıyordu. Rüyada, Isak çocukluğunu geçirdiği bahçedeki kestane ağacının alçak bir dalında oturuyordu; kestane çiçeklerinin kokusunu hâlâ alabiliyordu. Hapishanede rüya görürken gerçek olmadığının farkında olduğu rüyalara benziyordu. Gerçekte hiç ağaca çıkmamıştı. Gençken, ailenin bahçıvanı biraz temiz hava alması için onu o ağacın dibine bırakırdı ama hiçbir zaman Yoseb gibi ağaca tırmanabilecek kadar güçlü olmamıştı. Bahçıvan Yoseb'e "Maymun" derdi. Rüyasında, Isak kalın dallara sıkıca tutunmuştu ve koyu yeşil yaprakların, ortaları koyu pembe olan beyaz çiçeklerin kucağından ayrılamıyordu. Evden kadınlar neşeyle ona sesleniyorlardı. Yıllar önce ölmüş olsalar da yaşlı bakıcısını ve kız kardeşini görmek istiyordu; rüyasında küçük kızlar gibi kıkırdıyorlardı.

"*Yobo*."

"*Uh-muh*." Sunja leğeni mutfağın eşiğine bırakıp onun yanına koştu. "İyi misin? Sana bir şey getireyim mi?"

"Karıcığım," dedi Isak yavaşça. "Nasılsın?" Isak uykulu ve tereddütlü hissediyordu ama rahatlamıştı. Sunja'nın yüzü hatırladığından farklıydı, biraz daha yaşlı ve yorgundu. "Ne kadar zorlanmış olmalısın. Çok üzgünüm."

"Şşş, dinlenmelisin," dedi Sunja.

"Noa." Oğlanın adını, güzel bir şey hatırlamış gibi söyledi. "O nerede? Az önce buradaydı."

"Eczacıyı çağırmaya gitti."

"Çok sağlıklı görünüyor. Ve zeki." Kelimeleri söylemekte zorlanıyordu ama birdenbire zihninin açıldığını hissetti ve onunla paylaşmak için biriktirdiği şeyleri anlatmak istedi.

"Artık bir restoranda mı çalışıyorsun? Orada yemek mi pişiriyorsun?" Isak öksürmeye başlayınca duramadı. Bluzuna kan damlaları saçılan Sunja, bir havluyla Isak'ın ağzını sildi.

Isak doğrulmaya çalışınca Sunja onu sakinleştirmek için sol elini başının altına ve sağ elini göğsüne koydu, kendini incitmesinden korkuyordu. Öksürükler vücudunu harap ediyordu. Teni battaniyelerin üzerinden dokunduğunda bile sıcaktı.

"Lütfen dinlen. Sonra. Daha sonra konuşuruz."

Isak başını iki yana salladı.

"Hayır, hayır. Sana... bir şey söylemek istiyorum."

Sunja ellerini kucağına koydu.

"Hayatım önemsizdi," dedi Isak, karısının ıstırap ve yorgunluk dolu bakışlarının anlamını çözmeye çalışarak. Onu beklediği ve ailesine baktığı için minnettar olduğunu anlamasına ihtiyacı vardı. Isak onları destekleyecek durumda değilken karısının çalışıp aile için para kazandığını düşünmek onu alçakgönüllü olmaya itiyordu. Savaş yüzünden enflasyon yükselmişken, yokluğunda çok zor para kazanmış olmalıydılar. Gardiyanlar sürekli artan fiyatlardan şikâyetçiydi; kimsenin yeterince yiyeceği olmadığını söylüyorlardı. *Yulaf lapasındaki böceklerden şikâyet etme-*

yi bırak. Isak, ailesinin iyiliği için sürekli dua etmişti. "Seni buraya getirerek hayatını iyice zorlaştırdım."

Sunja ona nasıl *beni kurtardın* diyeceğini bilemeden gülümsedi. Bunun yerine, "İyileşmelisin," dedi. Isak'ın üzerine daha kalın bir battaniye örttü; vücudu ateş içindeydi ama titriyordu. "Oğlanlar için lütfen iyileş." *Sen olmadan onları nasıl büyütebilirim?*

"Mozasu... O nerede?"

"Kyunghee'yle birlikte restoranda. Patronumuz biz çalışırken orada kalmasına izin veriyor."

Isak bütün acısı dinmiş gibi uyanık ve dikkatli görünüyordu; oğulları hakkında daha fazla şey bilmek istiyordu.

"Mozasu," dedi Isak gülümseyerek. "Mozasu. O halkını kölelikten kurtardı." Isak'ın başı öylesine şiddetle zonkluyordu ki tekrar gözlerini kapattı. Oğullarının büyüyüp okullarından mezun olduklarını ve evlendiklerini görmek istiyordu. Isak hiç bu kadar yaşamak istememişti ama şimdi, o yaşlanana kadar yaşamak isterken, ölmeden önceki son anlarında evine gönderilmişti. "İki oğlum var," dedi. "İki oğlum var. Noa ve Mozasu. Tanrı oğullarımı korusun."

Sunja dikkatle onu izliyordu. Kocasının yüzü tuhaf ama huzurlu görünüyordu. Başka ne yapacağını bilmediği için konuşmaya devam etti.

"Mozasu kocaman bir oğlan oldu, hep mutlu ve sokulgan. Harika bir kahkahası var. Sürekli koşup duruyor. Çok hızlı!" Sunja, oğlanın koşmasını taklit etmek için kollarını savururken güldüğünü fark etti, Isak da gülüyordu. O anda dünyada kendisi dışında Mozasu'nun çok iyi büyüdüğünü duymayı isteyen tek bir kişi olduğunu anladı; o âna kadar oğullarıyla gurur duyduğunu neşeyle ifade edebileceği hiç aklına gelmemişti. Kaynı ve eltisi çocuklardan memnun olsalar da kendi çocukları olmadığı için yaşadıkları üzüntüyü görmezden gelemiyordu; bazen böbürleniyor gibi görünmekten çekindiği için neşesini saklamak istiyordu.

Memleketinde, iki sağlıklı ve uslu erkek evlada sahip olmak en büyük zenginliklere eşdeğer görülürdü. Sunja'nın evi ya da parası yoktu ama Noa'sı ve Mozasu'su vardı.

Isak gözlerini açıp tavana baktı. "Onları görene kadar gidemem, Tanrım. Çocuklarımı görüp onları kutsayana kadar gidemem. Tanrım, ölmeme izin verme."

Sunja başını eğip dua etti.

Isak tekrar gözlerini kapattı, omuzları acıyla seğiriyordu.

Sunja, güçsüz nefesini kontrol etmek için sağ elini onun göğsüne koydu.

***

Kapı açıldı ve beklenildiği gibi Noa tek başına eve döndü. Eczacı şu anda gelemeyeceğini söylemiş ama o gece geleceğine söz vermişti. Oğlan, Isak'ın ayaklarının dibindeki yerine döndü ve babası uyurken matematik ödevini yaptı. Noa, Isak'a ödevini göstermek istiyordu; sınıfındaki en sert öğretmen Hoshii-sensei* bile Noa'ya mektup yazmakta iyi olduğunu ve cahil ırkını geliştirmek için çok çalışması gerektiğini söylemişti: "Çalışkan bir Koreli, on bin Koreliye tembelliği reddetmelerini öğretebilir!"

Isak uyumaya devam ederken Noa ödevine odaklandı.

Daha sonra Kyunghee, Mozasu'yla birlikte eve dönünce Isak tutuklandığından beri ev ilk kez canlı bir havaya bürünmüştü. Isak kısa bir süreliğine uyanıp Mozasu'yu izledi; oğlan iskelet gibi adamı görünce ağlamamıştı. Mozasu ona "Baba" dedi ve birinden hoşlandığında yaptığı gibi iki eliyle yüzüne hafifçe vurdu. Beyaz, tombul elleriyle Mozasu, Isak'ın çöküк yanaklarını okşadı. Çocuk kısa bir süre onun karşısında kıpırdamadan oturdu ama Isak gözlerini kapatır kapatmaz bebeğin hastalanmasını istemeyen Kyunghee onu oradan kaldırdı.

Yoseb eve döndüğünde eve tekrar karamsarlık çöktü, çünkü Yoseb apaçık ortada olan şeyi gözardı etmeyecekti.

* Japoncada *-sensei* eki, herhangi bir konuda hocalık yapan birini belirtmek için kullanılır. (ed. n.)

"Bunu nasıl yaparlar?" dedi Yoseb, Isak'ın bedenine bakarak.

"Kardeşim, onlara duymak istedikleri şeyi söyleyemez miydin? Doğru olmasa bile İmparator'a taptığını söyleyemez miydin? En önemli şeyin hayatta kalmak olduğunu bilmiyor musun?"

Isak gözlerini açtı ama bir şey söylemeyip tekrar kapattı. Göz kapakları o kadar ağırlaşmıştı ki gözlerini açık tutmak acı veriyordu. Yoseb'le konuşmak istiyordu fakat kelimeler ağzından çıkmıyordu.

Kyunghee kocasına bir makas, uzun bir tıraş bıçağı, bir kap yağ ve bir kâse sirke getirdi.

"Bitler ve yumurtaları ölmez. Tıraş edilmeli. Onu çok kaşındırıyor olmalılar," dedi Kyunghee yaşlı gözlerle.

Ona yapacak bir şey verdiği için karısına minnettar olan Yoseb kollarını sıvadıktan sonra yağı Isak'ın başından aşağı döküp kafa derisine masaj yaparak yedirdi.

"Isak-ah, kıpırdama," dedi Yoseb, sesinin normal çıkmasına özen göstererek.

"Seni kaşıntı veren o pisliklerin hepsinden kurtaracağım."

Yoseb, Isak'ın başını düzgünce tıraş etmeye başladı, kestiği saç tutamlarını metal kâseye atıyordu.

"*Yah*, Isak-ah.*" Yoseb aklına gelen hatırayla gülümsedi. "Küçükken bahçıvanın saçlarımızı nasıl kestiğini hatırlıyor musun? Ben aklını kaçırmış bir hayvan gibi bağırırdım ama sen hiç bağırmazdın. Bebek bir keşiş gibi sakin ve huzurlu bir hâlde oturur, asla şikâyet etmezdin." Yoseb sessizleşti ve karşısında gördüğü şeyin doğru olmamasını diledi. "Isak-ah, neden seni bu cehenneme getirdim? Seni çok özlüyordum. Seni buraya getirerek hata yaptım, şimdi

* (Kor.) *Yah*, birinin dikkatini çekmek istendiğinde kullanılan, *hey* anlamına gelen bir sözcük. Korece isimlerin sonunda gelen *–ah* eki bir tür küçültme ekidir ve sadece çocuklar, kardeşler ve yakın arkadaşlar için kullanılır. Yaşça büyük ya da kıdemli kişilere hitap edilirken kullanılmaz. (ç.n.)

de bencilliğim yüzünden cezalandırılıyorum." Yoseb tıraş bıçağını kâseye bıraktı.

"Ölürsen, bunu kaldıramam. Anlıyor musun? Ölemezsin, kardeşim. Isak-ah, lütfen ölme. Hayatıma nasıl devam ederim? Anne-babamıza ne derim?"

Isak yer yatağının etrafını saran ailesinin farkında olmadan uyumaya devam etti.

Yoseb gözlerini silip sustu ve çenesini sıktı. Tekrar tıraş bıçağını alıp kafasında kalan gri saç tutamlarını düzenli bir şekilde kazımaya devam etti. Isak'ın kafası pürüzsüz hâle gelince Yoseb yağı kardeşinin sakalına döktü.

Gecenin geri kalanı boyunca Yoseb, Kyunghee ve Sunja onu bitler ve bit yumurtalarından arındırıp böcekleri gazyağı kavanozlarına attılar; sadece oğlanları yatırmak için ara verdiler. Daha sonra, eczacı gelip onlara zaten bildikleri şeyi söyledi. Artık bir hastane ya da doktorun Isak için yapabileceği bir şey yoktu.

***

Şafak vakti Yoseb işe geri döndü. Sunja, Isak'ın yanında kaldı, Kyunghee restorana gitti. Yoseb, Kyunghee'nin işe tek başına gitmesinden şikâyet etmedi. İtiraz edemeyecek kadar yorgundu, ayrıca para kazanmaya çok ihtiyaçları vardı. Evin önü, işe giden kadınlar ve erkeklerle okula koşan çocukların hareketliliğiyle doluydu. Isak ön odada uyuyordu, kesik kesik ve güçsüzce nefes alıyordu. Bir bebek gibi temiz ve pürüzsüzdü, vücudundaki bütün kıllar tıraş edilmişti.

Noa kahvaltısını bitirdikten sonra yemek çubuklarını düzgün bir şekilde masaya bırakıp annesine baktı.

"*Umma*, evde kalabilir miyim?" diye sordu; okulda işler berbat giderken bile böyle bir soru sormaya cesaret etmemişti.

Sunja şaşkınlıkla dikişinden başını kaldırdı.

"Hasta mısın?"

Noa başını iki yana salladı.

Yarı uyanık olan Isak oğlanın talebini duymuştu.

"Noa..."

"Evet, *appa*."

"*Umma* bana çok iyi bir öğrenci olduğunu söyledi."

Çocuk gülümsedi ama alışkanlıkla bakışlarını yere çevirdi.

Noa okulda yüksek notlar aldığında aklına ilk önce babası geliyordu.

Yoseb, oğlana birkaç kez babasının bir dâhi olduğunu, öğretmenlerden çok az yardım alarak kitaplardan kendi kendine Korece, Klasik Çince ve Japonca öğrendiğini söylemişti. Papaz okuluna gittiğinde Isak, İncil'i çoktan birkaç kez okumuştu.

Okul ona zor geldiğinde babasının bilgili bir adam olduğunu bilmek, oğlanın öğrenme kararlılığını güçlendirmişti.

"Noa."

"Evet, *appa*?"

"Bugün okula gitmelisin. Küçük bir çocukken diğer çocuklarla okula gitmeyi çok istiyordum."

Oğlan babasıyla ilgili bu detayı daha önce duyduğu için olumlu anlamda başını salladı.

"Azmetmekten başka ne yapabiliriz, evladım? Yeteneklerimizi geliştirmemiz gerekiyor. Her zamanki gibi iyi iş çıkardığını bilmek *appa*'nı mutlu eder. Nereye gidersen git, ailemizi temsil edeceksin; okulda, kasabada ve dünyada harika bir insan olmalısın. Kim ne derse desin. Ya da ne yaparsa yapsın," dedi Isak, sonra öksürmek için durakladı. Bir Japon okuluna gitmenin oğlanı çok zorladığını biliyordu.

"Alçakgönüllü, çalışkan bir insan olmalısın. Herkese merhametli ol. Düşmanlarına bile. Bunu anlıyor musun, Noa? İnsanlar adil olmayabilirler ama Tanrı adildir. Göreceksin. Bir gün göreceksin," dedi Isak, yorgun nefesi giderek zayıflıyordu.

"Evet, *appa*." Hoshii-sensei de onun Korelilere karşı bir görevi olduğunu salık vermişti. Bir gün halkına hizmet edeceğini ve Korelileri, yüce gönüllü İmparator'un iyi çocukları yapacağını söylemişti. Oğlan, babasının yeni tıraş edilmiş kafasına baktı. Bembeyaz kel kafası, koyu ve çökük yanaklarına tezat oluşturuyordu. Hem yeni hem de eski görünüyordu.

Sunja, çocuğa acıdı; anne-babasıyla baş başa bir gün bile geçirmemişti. Sunja'nın çocukluğunda, etrafta başkalarının olmasına rağmen üçü –annesi, babası ve o– görünmez bir üçgen gibi hep birlikteydiler. Evdeki hayatını düşündükçe bu yakınlığı özlüyordu. Isak, okul hakkında doğru söylüyordu ama fazla vakti kalmamıştı. Isak yakında ölecekti. Sunja babasını tekrar görebilmek için her şeyini verirdi fakat Isak'ın isteğine nasıl karşı gelebilirdi? Sunja, Noa'nın çantasını alıp onu üzgün görünen oğlana verdi.

"Okuldan sonra hemen eve gel, Noa. Burada olacağız," dedi Isak.

Noa olduğu yerde kaldı, kaybolmasından korkuyormuş gibi gözlerini babasından alamıyordu. Çocuk, babası geri dönene kadar onu bu kadar çok özlediğini fark etmemişti. Küçük, çukur göğsünde onu özlemenin sızısı belirmişti ve tekrar hissedeceğinden emin olduğu acı, gergin hissetmesine neden oluyordu. Evde kalırsa Noa, babasının iyi olacağından emindi. Konuşmak zorunda değillerdi. Neden babası gibi evde derslerine çalışamıyordu? Noa bunu sormak istedi ama tartışmak doğasında yoktu.

Ancak Isak, Noa'nın onu daha fazla bu hâlde görmesini istemiyordu. Çocuk zaten korkmuştu ve ona daha fazla acı çektirmeye gerek yoktu. Oğluna hayat, öğrenmek ve Tanrı'yla nasıl konuşacağı hakkında anlatamadığı birçok şey vardı.

"Okul çok mu zor?" diye sordu Isak.

Sunja dönüp oğlanın yüzüne baktı; ona bu soruyu sormak aklına hiç gelmemişti.

Noa omuzlarını silkti. Dersler iyiydi, fazla zor değildi. İyi olan ve hayranlık duyduğu öğrencilerin hepsi Japon olduğu için onunla konuşmuyorlardı. Ona bakmıyorlardı bile. Koreli olmak yerine sıradan bir insan olsaydı, okula gitmekten keyif alacağına inanıyordu. Bunu babasına ya da başka birine söyleyemezdi, çünkü o asla sıradan bir Japon öğrenci olmayacaktı. Yoseb Amca'sı, bir gün Kore'ye döneceklerini söylüyordu; Noa, hayatının orada daha iyi olacağını hayal ediyordu.

Kitaplarını ve beslenme çantasını taşıyan Noa, kapıda oyalanıp babasının nazik yüzünün görüntüsünü zihnine kazımaya çalıştı.

"Oğlum, buraya gel," dedi Isak.

Noa babasının yanına gidip dizlerinin üzerine çöktü. *Lütfen Tanrım, lütfen. Yalvarırım babamı iyileştir. Bir kez daha isteyeceğim. Lütfen.* Noa gözlerini sımsıkı kapattı.

Isak, Noa'nın elini tuttu.

"Sen çok cesursun, Noa. Benden çok daha cesursun. İnsanlığını her gün ısrarla reddedenlerin arasında yaşamak büyük cesaret gerektirir."

Noa dudağını ısırıp bir şey söylemedi. Eliyle burnunu sildi.

"Evladım," dedi Isak ve oğlunun elini bıraktı. "Sevgili oğlum. Benim lütfum."

6

Aralık 1944

Osaka'da satacak bir şeyi kalmayan birçok dükkân gibi restoran da sık sık kapanıyordu ama geriye kalan üç çalışanı haftada altı gün işe geliyorlardı. Yiyecekler pazardan neredeyse kaybolmuştu. Yiyecek payları gelip dükkânlar yarım günlüğüne uzun kuyruklara açıldığında bile, sunulan gıdalar kabul edilemez şekilde kıt ve nahoştu. Altı saat boyunca balık almak için bekleyebilir ve eve bir avuç kurutulmuş ançüezle ya da daha da kötüsü, eliniz boş dönebilirdiniz. Eğer ordunun üst düzey yetkilileriyle bağlantılarınız varsa ihtiyacınız olan şeylerin bazılarını bulmanız mümkündü; elbette, çok parası olanlar için karaborsa her zaman açıktı. Şehir çocukları, bir büyükanne kimonosu karşılığında bir yumurta ya da patates almaları için tek başlarına trenle kasabaya gönderilirlerdi. Restoranda, yiyecek tedarik etmekten sorumlu olan Kim Changho iki depo bulunduruyordu: Biri, restoranların mutfaklarına sürpriz ziyaretler düzenlemeyi seven mahalle birliği liderleri tarafından güvenle teftiş edilebilirdi; diğerindeyse, bodrumdaki bir yalancı duvarın arkasında, karaborsadan alınan yiyecekler saklanıyordu. Genellikle Osakalı zengin iş adamları ve yurtdışından gelen gezginlerden oluşan müşteriler, bazen kendi etlerini ve alkollü içkilerini restorana getiriyorlardı. Akşamları yemek pişiren adamlar gitmişti; gece vardiyasındaki çalışanların hepsinin işini artık Kim yapıyordu; arada sırada gelen bir müşteri için et pişirmek ya da bulaşıkları yıkamak ona kalmıştı.

Yılın on ikinci ayıydı, serin bir kış sabahıydı. Sunja ve Kyunghee işe geldiklerinde, Kim, kadınlara mutfağın dışında duran, duvara yaslı kare masaya oturmalarını söyledi. Genellikle orada yemeklerini yer ve mola verirlerdi. Kim çoktan masaya bir çay demliği koymuştu. Oturduklarında Kyunghee herkese birer fincan çay doldurdu.

"Restoran yarın kapanacak," dedi Kim.

"Ne kadar süreliğine?" diye sordu Sunja.

"Savaş bitene kadar. Bu sabah son metal eşyaları da verdim. Mutfak artık neredeyse boş. Çelik pilav kâseleri, çanaklar, tencereler, mutfak aletleri ve çelik yemek çubuklarının hepsi orduya verildi. Yenilerini bulup restoranı açık tutsam bile polis bazı şeyleri sakladığımızı anlar ve onlara el koyar. Hükümet aldığı şeylere karşılık bize para ödemiyor. Onları sürekli yeniden almaya devam edemeyiz." Kim çayından bir yudum aldı. "O yüzden böyle olmak zorunda."

Sunja başını sallarken üzgün görünen Kim'e acıdı. Adam Kyunghee'ye kısa bir bakış attı.

"Peki ne yapacaksın?" diye sordu Kyunghee ona.

Isak'tan daha küçük yaşta olan Kim, ona kız kardeş diye hitap ediyordu. Son zamanlarda sokakta durdurulduğunda, sivil statüsünü desteklemesi için pazara giderken ona eşlik eden Kyunghee'ye bel bağlamıştı. Asker kaçaklarından şüphelenen polis ve mahalle birliği liderleri rutin olarak üniformasız her erkeği sorguluyorlardı. Onları savuşturmak için, sokakta kör bir adam gibi koyu renk camlı gözlük takmaya başlamıştı.

"Başka bir iş bulabilir misin?" diye sordu Kyunghee.

"Benim için endişelenmeyin. En azından savaşmak zorunda değilim." Gözlüğüne dokunarak güldü; diğer Koreliler askere çağrılırken zayıf görme yetisi onu savaşmaktan ve madenlerde çalışmaktan kurtarmıştı. "Bu iyi bir şey, ne de olsa korkağım."

Kyunghee başını iki yana salladı.

Kim ayağa kalktı.

"Bu akşam Hokkaida'dan gelen bazı müşterilerimiz olacak. Yemek için iki tencere ve birkaç kâse sakladım, onları kullanabiliriz. Kız kardeşim, benimle pazara gelir misin," dedi Kim, sonra Sunja'ya döndü. "Burada kalıp içki satıcısının gelmesini bekler misin? Bir paket getirmesi gerekiyor. Ah, bu arada müşteriler bu akşam çançiçeği kökü *muchim*'inden* hazırlamanı istediler. Aşağıdaki dolapta bir paket çançiçeği bıraktım. Diğer malzemeleri de orada bulabilirsin."

Sunja başıyla onayladı, Kim'in kurutulmuş çançiçeklerini ve susam yağını nereden bulduğunu merak etti.

Kyunghee kalkıp kazağı ve iş pantolonunun üzerine eski mavi paltosunu giydi. Hâlâ berrak tenli, narin ve güzel bir kadındı ama artık gözlerinin etrafında ince kırışıklıklar ve gülümsediğinde ağzının etrafında beliren çizgiler vardı. Ağır mutfak işleri, bir zamanlar yumuşacık olan beyaz ellerini mahvetmişti ama bunları umursamıyordu. Uyurlarken küçük sağ elini tutan Yoseb, her gün turşu kurmaktan avuçlarında pul pul beliren kırmızı benekleri fark etmiyor gibi görünüyordu. Isak öldükten sonra Yoseb tamamen değişmiş; asık suratlı, kara kara düşünen, işten başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen bir adama dönüşmüştü. Ondaki değişiklik evi ve evliliklerini de değiştirmişti. Kyunghee kocasını neşelendirmeye çalışıyordu ama kasveti ve sessizliği dağıtmak için yapabileceği şeyler sınırlıydı. Evde, oğlanlar dışında kimse konuşmuyordu neredeyse. Yoseb, Kyunghee'nin gençliğinden beri sevdiği oğlandan neredeyse tanınmayacak kadar farklıydı. Şüpheci, yıkılmış bir adam olmuştu; kocasının böyle birine dönüşeceğini asla tahmin etmezdi. O yüzden Kyunghee ancak restoranda kendisi gibi davranabiliyordu. Orada Kim'e küçük kardeşiymiş gibi sataşıyor ve yemek pişirirken Sunja'yla kıkırdıyordu. Şimdi burayı da kaybedeceklerdi.

Kim ve eltisi pazara gittikten sonra Sunja kapıyı arkalarından kapattı. Mutfağa dönerken kapının tıklatıldığını duydu.

* (Kor.) Baharatla hazırlanan sebze yemeklerine verilen genel isim. (ç.n.)

"Bir şey mi unuttunuz?" diye sordu Sunja kapıyı açarken.

Gri, yün takım elbisesinin üzerine giydiği siyah paltosuyla Hansu karşısında duruyordu. Saçı hâlâ koyuydu, çene hattı boyunca hafifçe kalınlaşan yüzü hemen hemen aynıydı. Sunja, içgüdüsel olarak ayağında yıllar önce giydiği beyaz deri ayakkabıları olup olmadığına baktı. Bağcıklı, siyah, deri ayakkabılar giymişti.

"Uzun zaman oldu," dedi Hansu sakin bir tavırla restorana girerken. Sunja ondan birkaç adım uzaklaştı.

"Burada ne arıyorsun?"

"Burası benim restoranım. Kim Changho benim için çalışıyor."

Sersemlediğini hisseden Sunja en yakındaki koltuk minderine çöktü.

***

Hansu, on bir sene önce, Sunja ona verdiği gümüş cep saatini rehin dükkânına sattığında onu bulmuştu. Rehinci saati ona satmaya çalışmıştı ve gerisi basit bir dedektiflik işiydi. O zamandan beri Hansu her gün onun izindeydi. Isak hapse girdikten sonra Sunja'nın paraya ihtiyacı olduğunu bildiği için ona bu işi yaratmıştı. Sunja, Yoseb'e borç para veren tefecinin de ona çalıştığını öğrendi. Hatta Hansu'nun karısı, Kansai'deki güçlü bir tefecinin en büyük kızıydı ve Hansu kayınpederi Morimoto tarafından yasal olarak evlat edinilmişti, çünkü adamın bir oğlu yoktu. Yasal ismi Haru Morimoto olan Koh Hansu, karısı ve üç kızıyla Osaka'nın dışındaki kocaman bir evde yaşıyordu.

Hansu onu birkaç dakika önce Kim ve Kyunghee'yle birlikte oturduğu masaya geçirdi.

"Biraz çay içelim. Sen burada kal, ben bir fincan alırım. Beni gördüğün için telaşlanmış gibisin."

Restorandaki her şeyin yerini bilen Hansu mutfaktan aldığı bir fincanla hemen geri döndü.

Sunja ne diyeceğini bilemeden ona baktı.

"Noa çok akıllı bir oğlan," dedi Hansu gururla. "Çok güzel bir çocuk ve harika bir koşucu."

Sunja korktuğunu belli etmemeye çalıştı. Hansu bütün bunları nasıl biliyordu? Kim'le oğulları hakkında yaptığı bütün konuşmaları hatırladı. Noa'nın okulu olmadığında, birçok kez Mozasu'yla birlikte restorana gelmişti.

"Ne istiyorsun?" diye sordu Sunja en sonunda, hissettiğinden daha sakin görünmeye çalışarak.

"Bir an önce Osaka'yı terk etmelisin. Eltini ve kocasını gitmeye ikna et. Çocukların hatırına. Ancak gitmek istemezlerse yapabileceğin bir şey yok. Oğlanlar ve senin için bir yer ayarladım."

"Neden?"

"Çünkü çok yakında burada gerçek bombardıman başlayacak."

"Sen neden bahsediyorsun?"

"Amerikalılar birkaç gün içinde Osaka'yı bombalayacaklar. B-29'lar* bir süredir Çin'de. Adalarda daha fazla üs ele geçirdiler. Japonlar savaşı kaybediyor. Hükümet savaşı asla kazanamayacağının farkında ama bunu itiraf etmeyecek. Amerikalılar, Japon ordusunun durdurulması gerektiğini biliyor. Japon ordusu, hatasını kabul etmek yerine bütün Japon erkeklerini ölüme göndermeyi tercih eder. Neyse ki Noa askere alınmadan savaş bitecek."

"Ama herkes Japonya'nın daha iyi durumda olduğunu söylüyor."

"Komşuların ya da gazetelerin söylediklerine inanmamalısın. Hiçbir şey bilmiyorlar."

"Şşş!" Sunja içgüdüsel bir şekilde dökme cam pencereye ve ön kapıya baktı. Bu tür vatana ihanet olarak görülecek şeyler söylerken yakalanan biri hapse gönderilebilirdi. Oğlanlara sık sık Japonya ya da savaş hakkında asla olumsuz bir şey söylememelerini tembih ediyordu. "Bu şekilde konuşmamalısın. Başın belaya girebilir."

"Bizi kimse duyamaz."

---

* *Boeing B-29 Superfortress.* 1943-1946 yılları arasında üretilen, İkinci Dünya Savaşı'nın en büyük uçaklarından olan, Amerikan yapımı, dört motorlu, pervaneli ağır bombardıman uçağı. (ç.n.)

Sunja dudağını ısırıp ona baktı, hâlâ onu gördüğüne inanamıyordu. On iki sene olmuştu. Ancak karşısındaki o çok sevdiği yüz aynıydı. Onun yüzünü, ayın parlaklığını ve denizin soğuk mavi sularını sevdiği gibi seviyordu. Hansu karşısında oturmuş, o da nazikçe ona bakıyordu. Fakat soğukkanlılığını koruyordu, ağzından çıkan ölçülü her kelimeden emindi. En ufak tereddüdü yoktu, hiç olmamıştı. Babası, Isak, kaynı ya da Kim gibi değildi. O tanıdığı hiçbir erkeğe benzemiyordu.

"Sunja-ya, Osaka'yı terk etmelisin. Bunu düşünecek vaktin yok. Sana bunu söylemek için buraya geldim, çünkü bombalar bu şehri yerle bir edecek."

Neden daha önce gelmemişti? Neden onu her yerde takip eden, tetikte bir gölge gibi gizlenmişti? Sunja onun farkında değilken kaç kez onu izlemişti?

Ona karşı hissettiği öfke Sunja'yı şaşırttı. "Gitmezler ve ben de..."

"Kaynını kastediyorsun. O bir aptal olabilir ama bu senin sorunun değil. Eltine açıklarsan o kabul eder. Bu şehir ahşap ve kâğıttan inşa edildi. Yanıp kül olması için bir kibrit yeterli. Amerikan bombaları yağdığında ne olacağını hayal et." Hansu duraksadı. "Oğulların öldürülecek. İstediğin bu mu? Kızlarımı uzun zaman önce şehirden gönderdim. Bir anne kararlı olmalı; bir çocuk kendini koruyamaz."

Sunja o anda anladı. Hansu, Noa için endişeleniyordu. Japon bir karısı ve üç kızı vardı. Bir oğlu yoktu.

"Nereden biliyorsun? Ne olacağını nasıl biliyorsun?"

"Çalışmaya ihtiyacın olduğunu nasıl bildim? Noa'nın hangi okula gittiğini, matematik öğretmeninin Japon gibi davranan bir Koreli olduğunu, kocanın hapisten zamanında çıkamadığı için öldüğünü ve bu dünyada yapayalnız olduğunu nasıl bildim? Ailemi nerede güvende tutacağımı nasıl bildim? Başkalarının bilmediği şeyleri bilmek benim işim. Sen, para kazanmak için *kimçi* hazırlayıp bir

sokak köşesinde satmayı nasıl bildin? Yaşamak istediğin için akıl ettin. Ben de yaşamak istiyorum ve eğer yaşamak istiyorsam, başkalarının bilmediği şeyleri bilmek zorundayım. Şimdi sana değerli bir şey söylüyorum. Oğullarının hayatını kurtarabilmen için söylüyorum. Bu bilgiyi iyi değerlendir. Dünyanın canı cehenneme ama oğullarını korumalısın."

"Kaynım evini terk etmez."

Hansu güldü. "Evden geriye sadece küller kalacak. Evi gittikten sonra Japonlar ona çektiği acılar için bir sen bile vermez."

"Komşular savaşın yakında biteceğini söylediler."

"Savaş yakında bitecek ama sandıkları şekilde değil. Zengin Japonlar çoktan ailelerini memleketlerine gönderdiler. Paralarını çoktan altına dönüştürdüler. Zenginler politikayı umursamaz; canlarını kurtarmak için ne gerekiyorsa söylerler. Zengin değilsin ama akıllısın ve sana bugün gitmen gerektiğini söylüyorum."

"Nasıl?"

"Kim seni, kaynını, eltini ve oğullarını Osaka'nın dışındaki bir çiftliğe götürecek. Bir tatlı patates çiftçisinin bana borcu var. Adamın çok büyük bir yeri var, orada yeterince yiyecek olacak. Savaş bitene kadar hepiniz onun için çalışmak zorundasınız fakat yatacak bir yeriniz ve yiyecek fazlasıyla yemeğiniz olacak. Tamaguchi-san'ın çocukları yok; size zarar vermez."

"Neden geldin?" Sunja ağlamaya başladı.

"Bunu tartışmanın sırası değil. Lütfen aptal bir kadın olma. Sen bundan daha akıllısın. Harekete geçme zamanı. Restoran da eviniz gibi yerle bir olacak," dedi hızla konuşarak. "Bu bina ahşap ve birkaç tuğladan inşa edildi. Kaynın karşısına çıkan ilk ahmağa evini satıp orayı terk etmeli. Yoksa, en azından mülkiyet belgelerini yanına almalı. Çok yakında, insanlar burada sıçanlar gibi kaçışacaklar, o yüzden çok geç olmadan gitmelisin. Amerikalılar bu aptal

savaşı sonlandıracaklar. Belki bu gece, belki birkaç hafta içinde ama bu saçma savaşa daha fazla tahammül etmeyecekler. Almanlar da kaybediyor."

Sunja ellerini birleştirdi. Savaş çok uzun zamandır devam ediyordu. Herkes bundan bıkmıştı. Herkesin çalışmasına ve para kazanmasına rağmen restoran olmadan aile aç kalırdı. Giysileri incecik ve delikler içindeydi. Giysi, iplik ve iğne hiçbir yerde bulunamıyordu. Kimse de ayakkabı cilası yokken Hansu'nun ayakkabıları nasıl bu kadar parlaktı? O ve Kyunghee, mahalle birliğinin bitmek bilmeyen toplantılarından nefret ediyorlardı ama toplantılara katılmazlarsa liderler yiyecek paylarından kısarlardı. Yeni askeri tatbikatlar gülünçtü; pazar sabahları, büyükannelerin ve çocukların keskinleştirilmiş bambu mızraklarıyla düşmanla savaşma egzersizi yapmaları gerekiyordu. Amerikan askerlerinin kadınlara ve kızlara tecavüz ettiklerini, böyle bir barbarlığa teslim olmaktansa intihar etmenin daha iyi olduğunu söylüyorlardı. Restoranın ofisinde, Amerikalıların şehre ayak basmaları ihtimaline karşı çalışanlar ve müşteriler için gizlenmiş bambu mızraklar vardı. Kim masasının çekmecesinde iki avcı bıçağı bulunduruyordu.

"Eve dönebilir miyim? Busan'a?"

"Orada yiyecek hiçbir şey yok ve senin için güvenli değil. Küçük köylerden artık daha fazla kadın toplanıyor."

Sunja şaşırmış görünüyordu.

"Sana bunu daha önce de söyledim. Çin'de ya da diğer kolonilerde iyi bir fabrika işi olduğunu söyleyen kimseyi dinleme. Öyle bir iş yok. Beni anlıyor musun?" Hansu'nun ifadesi ciddileşti.

"Annem iyi mi?"

"Annen genç olmadığı için onu alıp götürmezler. Öğrenmeye çalışırım."

"Teşekkür ederim," dedi Sunja kısık bir sesle.

Oğulları için endişelenmekten Sunja'nın annesinin iyiliğini düşünmeye fırsatı olmamıştı. Yangjin bezgin bir öğ-

retmene yazdırdığı seyrek mektuplarında, iyi olduğunu ve kendisinden ziyade Sunja ve oğlanlar için endişelendiğini dile getiriyordu. Sunja, Hansu gibi annesini de yıllardır görmemişti.

"Bu gece gitmek için hazırlanabilir misin?"

"Kaynıma kendimi nasıl dinletirim? Ona bunu nasıl açıklarım?"

"Ona Kim'in sana bugün gitmeniz gerektiğini söylediğini söyle. Şu anda eltinle konuşuyor. Onun da bu ayrıcalıklı bilgiyi patronundan öğrendiğini söyle. Kim'i onunla konuşması için evinize gönderebilirim."

Sunja bir şey söylemedi. Kimsenin Yoseb'i gitmeye ikna edebileceğine inanmıyordu.

"Tereddüde yer yok. Oğlanların korunması gerekiyor."

"Ama ablam..."

"Ne olmuş ona? Beni dinle. Oğulların herkesten önce gelmeli. Şimdiye kadar bunu öğrenemedin mi?"

Sunja olumlu anlamda başını salladı.

"Akşamüzeri herkesi buraya getir. Kim restoranı açık tutacak. Gideceğinizi kimse bilmemeli. Herkes kaçmaya çalışmadan önce burayı terk etmelisiniz." Hansu kalkıp düşünceli bir şekilde ona baktı. "Gerekirse, onları geride bırak."

7

1945

Hansu'nun ona oğlanları taşraya götürmesini söylediği gün, Yoseb bir iş teklifi aldı. Bir arkadaşının arkadaşı, Yoseb'in çalıştığı bisküvi fabrikasına uğrayıp ona bu iş imkânından bahsetmişti: Nagasaki'deki bir çelik fabrikasında, Koreli işçileri idare edecek bir ustabaşına ihtiyaç vardı. Erkekler için bir barınma kampı olacaktı, yatacak yer ve yemek dahildi ama Yoseb ailesini yanına alamazdı. Maaş, mevcut maaşının neredeyse üç katıydı. Aile bir süreliğine ayrı kalacaktı. Yoseb iş teklifini onlarla paylaşmak için heyecanla eve döndüğünde, Kyunghee ve Sunja'nın da paylaşacak haberleri vardı. Hansu'nun eli her yere uzanıyordu ama Sunja ne diyebilirdi ki?

Alacakaranlıkta Kim, kadınları ve oğlanları Tamaguchi'nin çiftliğine götürdü. Ertesi sabah Yoseb fabrikadaki işini bıraktı, çantasını toplayıp evi kapattı. O gün Yoseb Nagasaki'ye giderken, Osaka'ya gitmek için Pyongyang'dan yola çıktığı günü, en son tek başına çıktığı yolculuğu hatırladı.

Bombardıman birkaç ay sonra başladı ama bütün yaz boyunca devam etti. Hansu zamanlama konusunda yanılmıştı fakat mahallenin yanıp küle dönüşeceği konusunda haklı çıkmıştı.

Elli sekiz yaşındaki bir tatlı patates çiftçisi olan Tamaguchi, çalışacak fazladan birkaç çift ele karşı çıkmadı. Mevsimlik işçilerle sürekli çalışanları yıllar önce askere

alınmışlardı ve yerlerine geçebilecek güçlü erkekler yoktu. Eski çalışanlarından birkaçı Mançurya'da çoktan ölmüşlerdi, ikisi savaşta çok kötü yaralanmıştı ve diğerlerinin Singapur'a ve Filipinler'e gönderildiklerine dair haberler duymuştu. Her sabah, Tamaguchi şiltesinden kalkarken, yaşlılığa eşlik eden olağan ağrılar çekerdi; ancak yaşlı olmasına seviniyordu, bu sayede aptal savaşa katılmak zorunda kalmamıştı. Eleman eksikliği çiftliğini geliştirmeye duyduğu azmi dönüştürmüştü, özelikle de patatese talebin giderek arttığı bir dönemde. Tamaguchi, yasadışı yükseklikte fiyatı dilediği gibi talep edebilirmiş gibi görünüyordu; hazinelerini çiftliğin farklı bölümlerine gömecek kadar zenginliğin tadına baktıktan sonra bu ulusal felaketten mümkün olduğunca yaralanmak için elinden geleni yapacaktı.

Gece gündüz demeden patates filizleri yetiştiriyor, toprağı kazıp onları dikiyordu. Erkekler olmadan çiftliğin sonsuz işlerini tamamlamak neredeyse imkânsızdı ve erkekler olmayınca, karısının eve almak zorunda kaldığı iki kız kardeşini, ellerinden iş gelmeyen kıymetsiz şehirli kızları evlendirecek kimse yoktu. Gevezelikleri ve uydurma rahatsızlıklarıyla kız kardeşler karısının işlerine engel oluyorlardı ve Tamaguchi ona daha fazla yük olmamalarını umuyordu. Neyse ki karısının anne-babası ölmüştü. Mevsimlik işler için Tamaguchi köydeki yaşlı kadınları ve erkekleri işe alıyordu ama sıcak havada ekin ekmenin ve soğukta hasat kaldırmanın zorluklarından yakınıp duruyorlardı.

Sığınacak bir yer arayan çok sayıda şehirli Japon'u geri çevirmişken şehirli Korelileri işe almak ya da onları çiftliğinde pansiyoner olarak ağırlamak Tamaguchi'nin aklına hiç gelmemişti ama Koh Hansu'yu reddedemezdi.

Hansu'nun telgrafını alınca, çiftçi ve aşırı çalışmaktan yorgun düşmüş karısı Kyoko, Osaka'dan gelen Koreli ailenin yaşamasına uygun olacak şekilde ahırı düzenlediler.

Fakat onların çiftliğe gelmelerinden birkaç gün sonra Tamaguchi bu anlaşmadan asıl kârlı çıkanın kendisi olduğunu anladı. Hansu ona yemek pişiren, temizlik yapan ve tarla süren iki güçlü kadın; doğru düzgün göremese de toprağı kazıp kaldırabilen genç bir adam ve talimatlara kusursuzca uyan iki oğlan vermişti. Koreliler bol bol yiyorlardı ama ekmek paralarını kazanıyorlardı ve kimseyi rahatsız etmiyorlardı. Asla şikâyet etmiyorlardı.

İlk günden itibaren Tamaguchi, Noa ve Mozasu'yu üç ineği, sekiz domuzu ve otuz tavuğu beslemekle, inekleri sağmakla, yumurtaları toplamakla ve kümesi temizlemekle görevlendirdi. Oğlanlar Japoncayı anadilleri gibi konuşuyorlardı, o yüzden satış yapmaya yardım etmeleri için onları pazara götürüyordu; büyük oğlanın hesaplama yeteneği harikaydı ve el yazısı hesap defterine yazacak kadar düzgündü. İki Koreli kadın, iyi hizmetkârlar ve dayanıklı tarla işçileriydiler. Zayıf evli kadın genç değildi ama çok güzeldi, Japoncası Kyoko'nun ona yemek pişirme, çamaşır yıkama ve giysi onarma işlerini verebileceği kadar iyiydi. Kısa boylu, sessiz dulsa sebze yetiştirdikleri bahçeyle ustalıkla ilgileniyor ve genç adamla birlikte tarlada çalışıyordu. İkisi bir çift sığır gibi emek veriyorlardı. Sekiz senedir ilk kez Tamaguchi rahatladığını hissetti; karısı bile eskisi kadar gergin değildi, onu ve kız kardeşlerini her zamankinden daha az azarlıyordu.

Korelilerin çiftliğe gelmelerinden dört ay sonra, Hansu'nun kamyonu alacakaranlıkta çiftliğe yanaştı. Hansu kamyondan indi, yanında yaşlı bir Koreli kadın vardı. Tamaguchi onu karşılamak için koştu. Genelde şehirde satacakları ekinleri almak için akşamları Hansu'nun adamları gelirlerdi ama nadiren de olsa patronları da gelirdi.

"Tamaguchi-san." Hansu eğilerek selam verdi. Yaşlı kadın belinden eğilerek Tamaguchi'yi selamladı. Geleneksel bir elbise giymişti ve ellerinde bohçalar vardı.

"Koh-san." Tamaguchi eğilerek selam verip yaşlı kadına gülümsedi. Yaklaşınca, Tamaguchi kadının o kadar yaş-

lı olmadığını fark etti; hatta ondan daha genç olabilirdi. Esmer yüzü yorgun ve zayıftı.

"Bu, Sunja'nın annesi. Kim Yangjin," dedi Hansu. "Bugün Busan'dan geldi."

"Kim-u Yangjin-san." Yeni bir misafiri olduğunu fark eden çiftçi her heceyi yavaşça söyledi. Kadının yüzünü inceleyip iki oğlanın annesi olan genç dulla benzerlik görmeye çalıştı. Ağız ve çene kısmı biraz benziyordu. Kadının kahverengi elleri geniş, boğumlu parmaklarıyla bir erkeğinki kadar güçlüydü. İyi bir işçi olacağını düşündü. "Sunja'nın annesi, mi? Öyle mi? Hoş geldin, hoş geldin," dedi Tamaguchi gülümseyerek. Bakışlarını yere çeviren Yangjin korkmuş görünüyordu. Ayrıca çok yorgundu.

Hansu boğazını temizledi. "Oğlanlar nasıl? Umarım sana sıkıntı vermiyorlardır."

"Hayır, hayır. Hiç de değil. Çok iyi işçiler! Harika oğlanlar." Tamaguchi bu konuda ciddiydi. Oğlanların bu kadar becerikli olmalarını beklememişti. Kendi çocuğu olmadığı için şehirli çocukların, görümceleri gibi şımarık ve tembel olacaklarını sanmıştı. Köyündeki zengin çiftçiler aptal oğullarından şikâyet ederlerdi, o yüzden Tamaguchi ve karısı anne-babalara hiçbir zaman gıpta etmemişlerdi. Ayrıca, Tamaguchi'nin Korelilerin nasıl olacaklarına dair bir fikri yoktu. Dar görüşlü bir adam değildi fakat tanıdığı tek Koreli Koh Hansu'ydu ve sıradışı ilişkileri savaşla başlamıştı. Büyük çiftliklerden bazılarının ürünlerini Koh Hansu ve dağıtım ağı aracılığıyla şehrin karaborsalarında sattıkları, herkes tarafından bilinen bir sırdı ve kimse bundan bahsetmezdi. Karaborsayı yabancılar ve *yakuza** kontrol ediyordu ve onlara tarım ürünü satmanın ciddi sonuçları vardı. Koh Hansu'ya yardım etmek bir onurdu; yapılan iyilikler, bazı yükümlülükler yaratırdı ve çiftçi onun için ne gerekirse yapmaya kararlıydı.

* Japon suç örgütü. (ç.n.)

"Koh-san, lütfen içeri gelip bir çay iç. Susamış olmalısın. Bugün çok sıcak." Tamaguchi eve girdi ve kendi ayakkabılarını çıkarmadan, misafirlere ev terliklerini verdi.

Yaşlı, sağlam kavak ağaçlarının gölgesindeki geniş çiftlik evinin içi, hoş bir şekilde serindi. Misafirleri, yeni *tatami* matlarının taze çimen kokusu karşıladı. Sedir ağacı bölmeleri olan ana odada, Tamaguchi'nin karısı Kyoko mavi bir ipek yer minderinde oturmuş, kocasının gömleğini dikiyordu; yüzüstü uzanıp bacaklarını ayak bileklerinden kenetleyen iki kız kardeşi, yazılanları ezberleyecek kadar çok okudukları bir sinema dergisine göz gezdiriyorlardı. Özel bir sebebi olmadığı hâlde son derece şık giyinmiş üç kadın, çiftlik evinde abes görünüyorlardı. Giysilerin karneye bağlanmış olmasına rağmen çiftçinin karısı ve kız kardeşleri yokluk çekmemişlerdi. Kyoko'nun üzerinde Tokyolu bir tüccarın karısına layık, zarif bir pamuklu kimono vardı ve şık lacivert etekler ve pamuklu bluzlar giyen kız kardeşleri, Amerikan filmlerindeki kolej öğrencilerine benziyorlardı.

Kız kardeşler eve kimin geldiğini görmek için başlarını kaldırdığında, modern bir şekilde kısa kesilen saçlarının uzun kâküllerinin arasından solgun, güzel yüzleri çıktı. Savaş, Tamaguchi'nin evine bir çuval patates ya da bir tavuk karşılığında aile yadigârlarını takas etmeye razı şehirlilerden değerli kaligrafi parşömenleri, kumaş yığınları, kadınların giyemeyeceği kadar çok kimono, cilalı raflar, mücevherler ve tabaklar gibi paha biçilmez hazineler getirmişti. Fakat kız kardeşler şehri, yeni filmleri, Kansai dükkânlarını, yanıp sönen elektrik ışıklarını özlüyorlardı. Savaştan, uçsuz bucaksız yeşil tarlalardan ve genel olarak çiftlik hayatından bıkmışlardı. Karınları tok ve rahatları yerindeydi; kandil yağı kokusu, gürültülü hayvanlar ve sürekli bir şeylerin fiyatından bahseden taşralı kayınlarını hor görüyorlardı. Amerikan bombaları sinemaları, mağazaları ve çok sevdikleri şekerleme dükkânlarını yıkmıştı ama bu tür şehir zevklerinin ışıltılı görüntüleri hâlâ onları çağırıyor ve

giderek artan hoşnutsuzluklarını besliyordu. Taşralı uzaktan kuzenleriyle evlendiği için bir zamanlar dalga geçtikleri, şimdi çeyizleri için altın ve kimono hazırlayan sade ve fedakâr ablalarına her gün yakınıyorlardı.

Tamaguchi boğazını temizleyince kızlar doğrulup meşgulmüş gibi görünmeye çalıştılar. Hansu'yu başlarıyla selamlayıp suratlarını ekşitmelerini gizlemeden Koreli kadının uzun eteğinin kirli ucuna baktılar.

Yangjin kapının yanından ayrılmadan yere kadar eğilerek üç kadını selamladı, içeri davet edilmeyi beklemiyordu ve davet edilmedi. Bulunduğu yerden Yangjin, mutfakta kamburunu çıkararak çalışan kadını görebiliyordu ama Sunja'ya benzemiyordu.

Hansu da mutfaktaki kadını gördü ve Tamaguchi'nin karısına, "Mutfaktaki Sunja-san mı?" diye sordu.

Kyoko onu tekrar selamladı. Koreli adam ona fazla kendinden emin görünüyordu ama kocasının ona her zamankinden daha fazla ihtiyacı olduğunu biliyordu.

"Koh-san, hoş geldin. Seni görmek güzel," dedi Kyoko minderinden kalkarken; kız kardeşlerine attığı ikaz edici bakış onları yerlerinden kalkıp misafirleri eğilerek selamlamaya zorladı. "Mutfaktaki kadın Kyunghee-san. Sunja-san tarlada filiz ekiyor. Lütfen oturun. Size içecek soğuk bir şey getiririz." Kız kardeşlerden küçük olan Ume-chan'a döndü ve Ume, soğuk *oolong* çayı getirmek için ağır adımlarla mutfağa gitti.

Hansu sinirini belli etmemeye çalışarak olumlu anlamda başını salladı. Sunja'nın çalışmasını bekliyordu ama tarlada çalışacağı aklına gelmemişti.

Kyoko adamın hoşnutsuzluğunu hissetti. "Kızınızı görmek istiyor olmalısınız, hanımefendi. Tako-chan, lütfen misafirimizi kızının yanına götür."

Üç kız kardeşten ortanca olan Tako, başka seçeneği olmadığı için kardeşinin isteğini yerine getirdi; cezalandırıcı bir sessizlikle günlerce kin tutabilen Kyoko'yla tartışmak

anlamsızdı. Hansu, Yangjin'e Korece onu Sunja'ya götürecek kızı takip etmesini söyledi. Tako, taş döşenmiş antrede ayakkabılarını giyerken yaşlı kadının iki gündür seyahat ettiği için iyice ağırlaşmış keskin, tuhaf kokusunu aldı. *Pis,* diye içinden geçirdi. Tako aralarına mümkün olduğunca mesafe koyarak hızla kadının önünden yürüdü.

***

Kyoko, Ume'nin mutfaktan getirdiği çayı fincanlara doldurduktan sonra kadınlar ortadan kaybolup adamları oturma odasında baş başa konuşmaya bıraktılar.

Çiftçi, Hansu'ya savaşla ilgili haberleri sordu.

"Daha fazla devam edemez. Almanlar eziliyorlar ve Amerikalılar daha yeni başlıyorlar. Japonya bu savaşı kaybedecek. Bu ân meselesi." Hansu bunu en ufak bir pişmanlık ya da neşe hissetmeden söyledi. "Genç erkeklerin öldürülmesine göz yummaktansa bu çılgınlığa bir an önce son vermek daha iyi olur, değil mi?"

"Evet, evet. Bu doğru." Tamaguchi kısık bir sesle, keyifsizce karşılık verdi. Elbette, Japonya'nın kazanmasını istiyordu ve Hansu'nun gerçekleri bildiğine hiç şüphesi yoktu ama Japonya kazanmayacaksa, çiftçi savaşın henüz bitmesini istemiyordu. Tatlı patateslerin uçak yakıtı üretmek için mayalanmasından bahsediliyordu; eğer böyle bir şey olursa, hükümet çok az para ödese bile –tabii öderse– çiftçi karaborsada fiyatların iyice yükseleceğini tahmin ediyordu, çünkü şehirler yiyecek ve alkol kıtlığı çekiyorlardı. Bir ya da iki hasat sonra, Tamaguchi tarlasının yanındaki iki geniş arsayı alacak kadar altına sahip olabilirdi. Arsaların sahibi yaşlanıyordu ve çalışmakla giderek daha az ilgileniyordu. Bir bütün olarak bölgenin güneyine sahip olmak, büyükbabasının en büyük arzusuydu.

Hansu çiftçinin hayallerini böldü.

"Burada onlarla nasıl gidiyor?"

Tamaguchi olumlu anlamda başını salladı. "Çok yardımcı oluyorlar. Keşke bu kadar çok çalışmak zorunda olmasalar ama bildiğin gibi, yeterince elemanım yok."

"Çalışacaklarını biliyorlardı." Hansu onu rahatlatmak için başını salladı; çiftçinin kalacak yer ve yiyecek parasını çıkarmanın yanı sıra büyük bir kâr elde ettiğinin farkındaydı fakat Sunja ve ailesine kötü davranılmadığı sürece, bu onun için bir sorun değildi.

"Bu gece bizimle kalır mısın?" diye sordu Tamaguchi. "Seyahat etmek için çok geç ve bizimle akşam yemeği yemelisin. Kyunghee-san harika bir aşçı."

***

Tako'nun yaşlı kadını fazla uzağa götürmesine gerek kalmadı. Yangjin geniş, karanlık tarlada eğilerek çalışan kızını görünce uzun eteğini tutup bacaklarını serbest bırakmak için onu vücuduna doladı. Kızına doğru mümkün olduğunca hızla koştu.

Aceleci ayak seslerini duyan Sunja ekim işine ara verip başını kaldırdı. Üzerinde kırık beyaz bir *hanbok* olan ufak tefek bir kadının ona doğru koştuğunu görünce Sunja çapasını elinden düşürdü. Küçük omuzları, ensesinde topladığı gri topuzu, yumuşak bir dikdörtgen oluşturacak şekilde bağladığı kısa bluzunun kurdelesi: *Umma*. Bu nasıl mümkün olabilirdi? Sunja ona ulaşabilmek için patates filizlerini ezerek koştu.

"Ah, kızım. Evladım. Ah, çocuğum."

Sunja annesine sarılırken Yangjin'in köprücük kemiğinin keskinliğini bluzunun üzerinden hissetti. Annesi küçülmüştü.

***

Hansu akşam yemeğini hızla yedikten sonra diğerleriyle konuşmak için ahıra gitti. Tamaguchi ve ailesiyle sadece biraz oturmak istiyordu, üzerine titremelerini değil. Sunja ve ailesiyle yemek yemeyi tercih ederdi ama Tamaguchi'yi gücendirmek istemedi. Yemek boyunca Sunja'yı ve oğlunu düşündü. Hiç birlikte yemek yememişlerdi. Onlarla birlikte olma arzusunu kendine bile açıklamakta zorlanıyordu. Ahıra gidince, Kyunghee'nin Tamaguchi'nin mutfağında

iki akşam yemeği hazırladığını fark etti; Tamaguchi ailesi için Japon yemekleri ve kendileri için Kore'ye özgü yemekler hazırlamıştı. Ahırda Koreliler, Kim'in ıskartaya atılan kirişlerden onlar için yaptığı, muşamba serili alçak bir masada yemeklerini yediler. Sunja yemek tabaklarını yeni toplamıştı. Hansu içeri girince herkes ona baktı.

Hayvanlar akşamları daha sakindi ama sessiz değillerdi. Hayvan kokusu Hansu'nun hatırladığından daha güçlüydü fakat çok geçmeden kokunun fark edilmez olacağını biliyordu. Koreliler ahırın arka tarafında barınıyorlardı ve hayvanlar ön tarafa daha yakınlardı; aralarına kuru otlar sıralanmıştı. Kim tahta bir bölme yapmıştı, o ve oğlanlar bir tarafta, kadınlar diğer tarafta uyuyorlardı.

Torunlarının arasında yerde oturan Yangjin ayağa kalkıp eğilerek onu selamladı. Çiftliğe gelirken ona sayısız kez teşekkür etmişti; şimdi de ailesiyle yeniden bir araya gelen kadın, mahcup görünen torunlarına sarılarak ona tekrar tekrar teşekkür etti. Yaşlı bir Koreli kadın gibi bağıra bağıra ağlıyordu.

Kyunghee hâlâ çiftliğin mutfağında bulaşıkları yıkıyordu. İşini bitirince, Hansu için misafir odasını hazırlayacaktı. Kim, ahırın arkasında banyo yapmak için kullanılan kulübede herkesin banyosu için su ısıtmakla meşguldü. Kyunghee ve Kim, Sunja'nın annesiyle vakit geçirebilmesi için o geceki işlerini devralmışlardı. Hansu'nun Yangjin'i Kore'den getirme zahmetine neden girdiğinden kimse şüphelenmemişti. Yangjin hıçkırarak ağlarken Sunja hayatını hiç terk etmeyen bu adama anlam veremiyordu.

Hansu oğlanların karşısında kalın bir saman yığınına oturdu.

"Yeterince yemek yediniz mi?" diye sordu Hansu onlara Korece.

Oğlanlar Hansu'nun Koreceyi bu kadar iyi konuşmasına şaşırmış gibi ona baktılar. Büyükannelerini getiren adamın Japon olabileceğini düşünmüşlerdi, çünkü çok iyi giyimliydi ve Tamaguchi-san ona saygılı davranıyordu.

"Sen Noa'sın," dedi Hansu oğlanın yüzüne dikkatle bakarak. "On iki yaşındasın."

"Evet, efendim," diye karşılık verdi Noa. Adam çok kaliteli giysiler ve güzel deri ayakkabılar giymişti. Bir yargıca ya da bir film afişindeki önemli birine benziyordu.

"Çiftlikte olmak hoşunuza gidiyor mu?"

"Burası iyi, efendim."

"Neredeyse altı yaşındayım," diye araya girdi Mozasu, ağabeyi konuşurken hep yaptığı bir şeydi. "Burada bol bol pirinç pilavı yiyoruz. Kâseler dolusu pirinç yiyebilirim. Tamaguchi-san büyümek için çok iyi yemem gerektiğini söyledi. Bana patates yerine pirinç yememi söyledi! Siz de pirinç pilavı sever misiniz, efendim?" diye sordu oğlan Hansu'ya. "Noa ve ben bu gece banyo yapacağız. Osaka'da sıcak su yakıtı olmadığı için sık sık yıkanamıyorduk. Çiftlikteki banyoyu daha çok seviyorum, çünkü küvet *sento*'dakinden daha küçük. Banyo yapmayı sever misiniz? Su çok sıcak ama alışıyorsunuz ve suda uzun süre kalınca parmaklarımın ucu yaşlı bir adamınkiler gibi buruşuyor." Mozasu gözlerini kocaman açtı. "Ama yüzüm buruşmuyor, çünkü gencim."

Hansu güldü. Küçük çocukta Noa'nın resmiyeti yoktu. Çok rahat görünüyordu.

"Burada iyi beslenmenize sevindim. Bunu bilmek güzel. Tamaguchi-san, siz oğlanların çok iyi işçiler olduğunuzu söyledi."

"Teşekkür ederim, efendim," dedi Mozasu, adama daha fazla soru sormak istiyordu ama adam kardeşine hitap edince kendine hâkim oldu.

"Hangi işlerden sorumlusunuz, Noa?"

"Buradaki ahırın bölmelerini temizliyor, hayvanları besliyor ve tavuklarla ilgileniyoruz. Ayrıca pazara gittiğimizde Tamaguchi-san'ın kayıtlarını tutuyorum."

"Okulu özlüyor musun?"

Noa yanıt vermedi. Matematik problemleri çözmeyi ve Japonca yazmayı özlüyordu. Sessizce çalışmayı, ev ödevi

yaparken kimsenin onu rahatsız etmemesini özlüyordu. Çiftlikte bir şeyler okumak için asla vakti yoktu ve kendine ait kitapları da yoktu.

"Çok iyi bir öğrenci olduğunu duydum."

"Geçen sene pek okul yoktu."

Osaka'da okula sık sık ara veriliyordu. Diğer oğlanların aksine, Noa süngü alıştırması ve anlamsız hava saldırısı tatbikatları yapmaktan hoşlanmıyordu. Yoseb Amca'sından ayrı kalmak istemese de çiftlik şehirde olmaktan daha iyiydi, çünkü burada güvende hissediyordu. Çiftlikte uçak sesi duymuyordu ve daha az sığınak tatbikatı vardı. Yiyecekler bol ve lezzetliydi. Her gün yumurta yiyor ve taze süt içiyorlardı. Derin uyuyor ve dinlenmiş bir şekilde uyanıyordu.

"Savaş bitince okula döneceksin sanırım. Bunu ister misin?" diye sordu Hansu.

Noa evet anlamında başını salladı.

Sunja o zaman nasıl idare edeceklerini merak etti. Savaştan sonra, Yeongdo'ya dönmeyi planlamıştı ama annesi orada hiçbir şeyin kalmadığını söylemişti. Hükümet, pansiyonun sahibine vergi borcu çıkarınca adam evi Japon bir aileye satmıştı. Hizmetkâr kızlar Mançurya'da fabrika işleri bulmuşlardı ve onlardan hiç haber yoktu. Hansu, Yangjin'in yerini öğrendiğinde yaşlı kadın Busan'daki bir Japon tüccarın kâhyası olarak çalışıyor ve depoda uyuyordu.

Hansu ceketinin cebinden iki çizgi roman çıkardı.

"Al bakalım."

Noa annesinin ona öğrettiği gibi kitapları iki eliyle kabul etti. Yazılar Korece'ydi.

"Teşekkür ederim, efendim."

"Korece okuyabiliyor musun?"

"Hayır, efendim."

"Öğrenebilirsin," dedi Hansu.

"Kyunghee Yengem bunu okumamıza yardım edebilir," dedi Mozasu. "Yoseb Amca burada değil ama onu bir sonraki görüşümüzde şaşırtabiliriz."

"İkiniz de Korece okumayı öğrenmelisiniz. Bir gün ülkenize geri dönebilirsiniz," dedi Hansu.

"Evet, efendim," dedi Noa. Kore'yi, normal olabileceği huzurlu bir yer olarak hayal ediyordu. Babası ona büyüdüğü Pyongyang'ın güzel bir şehir olduğunu ve annesinin memleketi Yeongdo'nun, mavi-yeşil sularında bol bol balık olan sakin bir ada olduğunu söylemişti.

"Nerelisiniz, efendim?" diye sordu Noa.

"Jejuluyum. Annenin doğduğu yerden, Busan'dan pek uzakta değil. Volkanik bir ada. Orada portakallar var. Jejulular tanrıların soyundan geliyorlar." Hansu ona göz kırptı. "Bir gün seni oraya götürürüm."

"Kore'de yaşamak istemiyorum," diye haykırdı Mozasu. "Çiftlikte kalmak istiyorum."

Sunja, Mozasu'nun sırtını sıvazladı.

"*Umma*, sonsuza kadar çiftlikte yaşayalım. Yoseb Amca yakında buraya gelecek, değil mi?" diye sordu Mozasu.

O esnada, işini bitiren Kyunghee içeri girdi. Mozasu çizgi romanlarla ona koştu.

"Bana bunu okur musun?"

Mozasu onu sandalye olarak kullandıkları katlı şilte yığınlarına doğru götürdü.

Kyunghee olumlu anlamda başını salladı.

"Noa, gel. Size bunları okuyacağım."

Noa hemen Hansu'yu eğilerek selamlayıp Kyunghee ve Mozasu'ya katıldı. Yangjin, Noa'yı takip edip Sunja'yı masada bıraktı. Sunja kalkmaya çalışınca Hansu ona oturmasını işaret etti.

"Kal." Hansu ciddi görünüyordu. "Bir süre otur. Nasıl olduğunu bilmek istiyorum."

"İyiyim. Teşekkür ederim." Sunja'nın sesi titriyordu. "Annemi buraya getirdiğin için sağ ol," dedi. Söylemek istediği daha fazla şey vardı ama zordu.

"Ondan haber olup olmadığını sormuştun, ben de onu buraya getirmenin daha iyi olacağını düşündüm. Japon-

ya'da durum kötü ama şu anda Kore daha kötü. Savaş bitince durum düzelebilir ama durum istikrar kazanana kadar daha kötü olacak."

"Ne demek istiyorsun?"

"Amerikalılar kazanınca Japonların ne yapacağını bilmiyoruz. Kore'den çekilecekler ama Kore'nin başında kim olacak? Japonları destekleyen onca Koreliye ne olacak? Bazı karışıklıklar çıkacak. Daha çok kan dökülecek. O tür şeylerin ortasında olmamalısın. Oğulların bu olayların ortasında olmamalı."

"Ne yapacaksın?" diye sordu Sunja.

Hansu onun gözlerinin içine baktı.

"Kendime ve halkıma iyi bakacağım. Canımı bir grup politikacıya emanet edeceğimi mi sanıyorsun? Ülkenin başındaki insanlar hiçbir şey bilmiyorlar. Bilenler ise umursamıyor."

Sunja bir süre bunu düşündü. Belki de haklıydı, yine de ona nasıl güvenecekti? Sunja elleriyle kendisini yerden kaldırdı ama Hansu başını iki yana salladı.

"Benimle konuşmak o kadar mı zor? Lütfen otur."

Sunja oturdu.

"Oğullarımla ilgilenmeliyim. Bunu anlamalısın."

Oğlanlar dikkatle çizgi romanın sayfalarına bakıyorlardı. Kyunghee şevkle okuyordu ve okuma-yazma bilmeyen Yangjin bile kendini çocuklarla birlikte karakterlerin söylediği aptalca şeylere gülerken buldu. Kendilerini çizgi romana kaptırmışlardı, sakinleşmiş yüzleri daha yumuşak görünüyordu.

"Sana yardım edeceğim," dedi Hansu. "Para ya da başka bir konuda endişelenmene gerek yok."

"Başka bir seçeneğim olmadığı için şu anda bize yardım ediyorsun. Savaş bitince çalışıp onlara bakacağım. Şu anda geçimimizi sağlamak için çalışıyorum."

"Savaş bitince sana bir ev bulur ve oğlanların bakımı için para veririm. Çocukların tezek toplamak yerine okula

gitmeleri gerekiyor. Annen ve eltin de kalabilirler. Kaynına iyi bir iş bulabilirim."

"Seni aileme açıklayamam," dedi Sunja. Bunca zamandır yalan söylüyormuş gibi hissetti. Hansu'nun ne düşündüğünü merak etti. Herhalde artık onu arzuluyor olamazdı. O, besleyip okula göndermesi gereken iki küçük çocuğu olan, yirmi dokuz yaşında bir duldu. Sunja yaşlı değildi ama herhangi bir erkeğin onu arzulayabileceğini düşünemiyordu. Hiçbir zaman baş döndürücü bir güzelliği olmamıştı ve artık çekici bile değildi. Taşralı yüzlü, sıradan bir kadındı, teni güneşte kalmaktan lekelenmiş ve kırışmıştı. Güçlü ve kalın vücudu gençliğine kıyasla daha iriydi. Hayatı boyunca iki erkek tarafından arzulanmıştı; aynı şeyi yeniden yaşamayı hayal etmesi zordu. Bazen, günün birinde işe yaramaz hâle gelecek elverişli bir çiftlik hayvanı gibi hissediyordu. O gün gelmeden önce, Sunja gitmeden önce oğullarının iyi olacağından emin olması önemliydi.

"Çocukların var, değil mi?"

"Üç kızım var."

"Kızların benim, bizim hakkımızda ne der?" diye fısıldadı.

"Ailemin seninle ilgisi yok."

"Anlıyorum." Sunja yutkundu, ağzı kurumuştu. "Bize çalışıp güvende olma fırsatı sağladığın için minnettarım. Ama savaş bittiğinde başka bir iş bulup oğullarıma ve anneme bakacağım. Çalışamayacak hâle gelene kadar çalışacağım."

Sunja yerden kalkıp işçi pantolonundaki samanı silkeledi.

Normal bir şekilde nefes alamadığı için Hansu'ya arkasını dönüp öküzlere baktı, hayvanların kocaman kara gözleri sonsuz acıyla doluydu. Diğerleri konuştuklarını fark etmiş miydi? Çizgi romana odaklanmış görünüyorlardı. Sunja sağ eliyle sol elini kavradı; ne kadar yıkanırsa yıkansın, tırnakları topraktan hâlâ kahverengiydi.

8

Bir kez daha Hansu haklı çıktı. Savaş tahmin ettiğinden daha çabuk sona erdi ama o bile atılan son bombaları hayal edemezdi. Bir sığınakta olmak Yoseb'i ölümden kurtarmıştı ama nihayet dışarı çıktığında, yakındaki bir ahşap kulübenin yanan cephesi sağ tarafının üzerine düşüp onu turuncu ve mavi alevlerin arasına kıstırmıştı. Fabrikadan tanıdığı biri alevleri söndürmüştü ve Hansu'nun adamları onu en sonunda Nagasaki'deki bir hastanede perişan hâlde bulmuşlardı.

Ağustosböceklerinin öttüğü uzun bir yaz mevsiminin ardından nefes kesici bir şekilde sessiz, yıldızlı bir gecede Hansu, Yoseb'i bir Amerikan askeri kamyonuyla Tamaguchi'nin çiftliğine getirdi. Kamyonu ilk fark eden Mozasu oldu, ufak tefek ve çevik oğlan bambu mızraklarını almak için domuz ağıllarına koştu. Aile, ahırın yarı açık kapısında durup yaklaşan kamyona baktı.

"İşte," dedi Mozasu, içleri boş ve dayanıksız mızrakları annesi, büyükannesi, kardeşi ve yengesine dağıtıp iki tanesini kenara ayırdı. Kim Changho o esnada banyo yapıyordu. Mozasu kardeşine fısıldadı, "*Ajeossi*'yi banyodan çağırmalısın. Ona silahını ver." Oğlan, Noa'ya Kim'e vermesi için bir mızrak verip bir tane de kendine aldı. Mozasu mızrağını sıkıca tutup saldırmaya hazırlandı. Noa'nın ona verdiği delik deşik eski kazak, Mozasu'nun un çuvalından yapılma iş pantolonunun üzerinde bol duruyordu. Altı yaşındaki bir çocuğa göre uzun boyluydu.

"Savaş bitti," diye Noa emin bir şekilde Mozasu'ya hatırlattı. "Muhtemelen Hansu *ajeossi*'nin adamlarıdır. Kendini incitmeden o şeyi bırak."

Kamyon durdu ve Hansu'ya çalışan iki Koreli, bandajlı ve ağır sakinleştiriciler verilmiş Yoseb'i taşıyan sedyeyi indirdiler.

Kyunghee mızrağı bırakıp yumuşak toprağa düşmesine göz yumdu ve dengesini korumak için Mozasu'nun omzunu tuttu.

Hansu kamyonun yolcu koltuğundan inerken kızıl saçlı Amerikalı bir asker olan şoför geride kaldı. Mozasu askerle bakıştı. Şoförün açık renk, çilli bir teni ve solgun, alev gibi sarı-kızıl saçları vardı; kötü birine benzemiyordu ve Hansu *ajeossi* korkmuş görünmüyordu. Osaka'dayken genellikle yiyecek paylarından sorumlu mahalle birliği lideri Haru-san, Amerikalıların önlerine geleni öldürdükleri ve onları görünce kaçmaları gerektiği konusunda mahalledeki çocukları uyarırdı. Rehin alınmaktansa, kendinizi öldürmek daha tercih edilesiydi. Şoför, Mozasu'nun ona baktığını fark edince dümdüz beyaz dişlerini göstererek ona el salladı.

Kyunghee sedyeye yavaşça yaklaştı. Kocasının yanıklarını görünce ellerini ağzına götürdü. Bombardımana dair korkunç haberlere rağmen Yoseb'in hayatta olduğuna ve ona haber vermeden ölmeyeceğine inanmıştı. Sürekli onun için dua etmişti, nihayet kocası evdeydi. Kyunghee dizlerinin üzerine çöküp başını eğdi. O kalkana kadar herkes sessiz kaldı. Kim bile ağlıyordu.

Hansu, ağlayan ufak tefek, güzel kadını başıyla selamladı ve ona, kâğıda sarılı büyük bir paket ve Amerika'dan askeri boy bir yanık merhemi kutusu verdi.

"İçinde bazı ilaçlar bulacaksın. Küçük bir kaşık tozu su ya da sütle karıştırıp geceleri ona ver ki uyuyabilsin. Bitince başka bulamayız, o yüzden idareli kullanmak ve ilacı azar azar kesmek zorundasın. Sana daha fazla vermen için yalvaracak ama ona ilacın uzun süre yetmesini sağlamaya çalıştığını söyle."

"Bu ne?" diye sordu Kyunghee. Sunja bir şey söylemeden eltisinin yanında durdu.

"Ona ihtiyacı var. Acısını dindirir ama sürekli kullanması iyi değil, çünkü bağımlılık yapar. Her neyse, sargı bezlerini sürekli değiştirmen gerek. Steril olmalılar. Kullanmadan önce kumaşı kaynat. İçinde daha fazlası var. Derisi gerildiği için merheme ihtiyacı olacak. Bunu yapabilir misin?"

Kyunghee olumlu anlamada başını salladı, hâlâ Yoseb'e bakıyordu. Sanki bir hayvan tarafından yenmiş gibi ağzının ve yanaklarının yarısı gitmişti. Ailesi için elinden gelen her şeyi yapan bir adamdı, işe gittiği için başına bu gelmişti.

"Teşekkür ederim, efendim. Bizim için yaptığınız her şey için teşekkürler," dedi Kyunghee Hansu'ya; adam başını iki yana sallayıp hiçbir şey söylemedi. Çiftçiyle konuşmak için yanlarından ayrıldı. Kim, çiftçinin evine doğru yürüyen Hansu'yu takip etti.

Kadınlar ve oğlanlar sedyeyi taşıyan adamları ahıra yönlendirdiler ve boş bir at bölmesinde ona bir yer hazırladılar. Kyunghee yer yatağını oraya taşıdı.

Kısa bir süre sonra Hansu ve yanındaki adamlar veda etmeden gittiler.

***

Çiftçi, arazisinde bir Korelinin daha olmasından şikâyet etmedi, çünkü diğer Koreliler kendi işlerinin yanı sıra Yoseb'in üzerine düşen işi de yapıyorlardı; hasat mevsimi yaklaşıyordu ve onlara ihtiyacı olacaktı. Hiçbiri dile getirmese de Tamaguchi yakında gitmek için para isteyeceklerini hissediyordu ve çiftçi, Koreliler evlerine gitmeden önce onlardan olabildiğince faydalanmaya kararlıydı. Onlara diledikleri kadar kalabileceklerini söylerken ciddiydi. Tamaguchi ufak tefek işlerde savaştan dönen adamları görevlendiriyordu ama pis işlerden şikâyet ediyor ve yabancıların yanında çalışmayı açıkça reddediyorlardı. Bütün Korelilerin yerine Japon gazileri işe alsa bile, Tamaguchi'nin tatlı patatesleri pazarlara ulaştırması için Hansu'ya ihtiyacı vardı. Bütün Koreliler kalabilirlerdi.

Nakliye kamyonu düzenli olarak geri geliyordu ama Hansu haftalarca gelmedi. Yoseb ıstırap çekiyordu. Sağ kulağı işitmiyordu. Ya öfkeyle bağırıyor ya da ıstırabından ağlıyordu. Toz ilaç bitmiş ve Yoseb pek iyileşmemişti. Geceleri bir çocuk gibi ağlıyordu ve kimsenin elinden bir şey gelmiyordu. Gün içinde çiftlikte aletleri tamir ederek ya da patates ayıklayarak yardımcı olmaya çalışıyordu ama çalışamayacak kadar çok acı çekiyordu. Arada sırada, alkolden nefret eden Tamaguchi sırf ona acıdığı için biraz sake veriyordu. Ancak Kyunghee ona her gün biraz daha vermesi için yalvarınca, daha fazla veremeyeceğini söyledi; cimri bir adam olduğundan değil, Tamaguchi kesinlikle cimri değildi fakat topraklarında sarhoş bir adamın olmasına izin veremezdi.

Bir ay sonra Hansu geri döndü. Öğlen güneşi biraz dinmişti ve işçiler öğle yemeğinden sonra ikinci vardiyaya başlamak için tarlaya yeni dönmüşlerdi. Soğuk ahırda Yoseb yalnızdı, samanla dolu yatağında yatıyordu.

Ayak seslerini duyan Yoseb başını kaldırdı, sonra tekrar saman yastığa koydu.

Hansu onun karşısına iki kocaman kasa koyduktan sonra yer yatağının yanında bank olarak kullanılan kalın bir tahta parçasına oturdu. Şık takım elbisesine ve cilalı deri ayakkabılarına rağmen Hansu ahırda rahat görünüyordu, hayvanların keskin kokularına ve soğuk esintiye aldırmıyordu.

"Oğlanın babası sensin, değil mi?" diye sordu Yoseb.

Hansu adamın yaralı yüzünü, bir zamanlar pürüzsüz çene hattındaki tırtıklı izleri inceledi. Yoseb'in sağ kulağı artık kendi içine doğru kıvrılan bir çiçek tomurcuğu gibiydi.

"Bu yüzden bütün bunları yapıyorsun," dedi Yoseb.

"Noa benim oğlum," dedi Hansu.

"Sana borçluyuz, bu asla geri ödeyemeyeceğimiz bir borç."

Hansu kaşlarını kaldırıp bir şey söylemedi. Az konuşmak her zaman daha iyiydi.

"Ama onun etrafında dolaşmamalısın. Kardeşim çocuğa soyadını verdi. Başka bir şey bilmemeli."

"Ben de ona bir isim verebilirim."

"Onun bir ismi var. Oğlana bunu yapmak yanlış olur."

Yoseb kaşlarını çattı; en ufak hareket bile acı veriyordu. Konuşurken Isak gibi sesinin ölçülü bir şekilde yükselip alçalmasından, yemeğini mütevazı lokmalar hâlinde yiyip düzgünce çiğnemesine kadar Noa, kardeşinin tavırlarını sergiliyordu. Aynı Isak gibi davranıyordu. Kimse ona ders çalışmasını söylemese de Noa her vakit bulduğunda, okuldan kalan eski alıştırma kitaplarını çıkarıp yazı çalışıyordu. Noa'nın yüzünün üst yarısı Hansu'nunkine tıpatıp benzemeseydi, Yoseb bu *yakuza*'nın Noa'nın biyolojik babası olduğuna asla inanmazdı. Zamanla Noa da bunu fark edecekti. Bundan Kyunghee'ye bahsetmemişti ama gerçeği tahmin etmiş olsa bile bir kız kardeşten daha yakın gördüğü Sunja'yı korumak için şüphelerini Yoseb'den saklardı.

"Bir oğlun yok," dedi Yoseb, bir tahminde daha bulunarak.

"Kardeşin, Sunja'ya yardım ederek düşünceli davrandı fakat onunla ve oğlumla ilgilenecektim."

"Sunja bunu istememiş olmalı."

"Ona, onunla ilgilenmeyi teklif ettim ama Kore'deki karım olmak istemedi. Çünkü Osaka'da bir Japon karım var."

Sırtüstü yatan Yoseb ahırın tavanına baktı. Kirişlerin arasındaki tırtıklı boşluktan içeri ışık süzülüyordu. İnce toz zerrecikleri çaprazlama hatlar hâlinde yukarı uçuşuyordu. Yangından önce bu tür ufak şeyleri fark etmezdi; ayrıca kimseden nefret etmemişti. Yoseb'in bu adamdan nefret etmemesi gerekse de ondan, pahalı giysilerinden, gösterişli ayakkabılarından, şeytani bir yenilmezlik saçan rahat özgüveninden nefret ediyordu. Acı çekmediği için ondan nefret ediyordu. Kardeşinin oğlunu sahiplenmeye hakkı yoktu.

Hansu, Yoseb'in öfkesini görebiliyordu.

"Sunja gitmemi istedi, önce gittim ancak geri dönmeyi planlıyordum. Geri döndüğümde o gitmişti. Çoktan kardeşinle evlenmişti."

Yoseb neye inanacağını bilmiyordu. Isak'tan, Sunja hakkında neredeyse hiçbir şey öğrenmemişti; kardeşi, Noa'nın kökenini unutmanın en iyisi olduğuna inanmıştı.

"Noa'yı rahat bırakmalısın. Onun bir ailesi var. Savaştan sonra sana borcumuzu ödemek için elimizden geleni yaparız."

Hansu konuşmadan önce kollarını göğsünde birleştirip gülümsedi.

"Seni kurtardım, aşağılık herif. Canını kurtardım. Herkesin hayatını kurtardım. Ben olmasam herkes ölmüştü."

Yoseb hafifçe yana dönerken acıdan suratını ekşitti. Bazen hâlâ yanıyormuş gibi hissediyordu.

"Sana Sunja mı söyledi?" diye sordu Hansu.

"Oğlanın yüzüne bak. Birinin bunca zahmete girmesinin başka bir açıklaması olamaz, ayrıca senin bir aziz olmadığının farkındayım. Ne olduğunu biliyorum..."

Hansu kahkaha attı. Yoseb'in dobralığına neredeyse saygı duyuyordu.

"Memlekete döneceğiz," dedi Yoseb, sonra gözlerini kapattı.

"Pyongyang, Rusların kontrolünde ve Amerikalılar Busan'dalar. Böyle bir şeye mi geri dönmek istiyorsun?"

"Sonsuza kadar öyle olmayacak," dedi Yoseb.

"Orada açlıktan ölürsünüz."

"Japonya'yla işim bitti."

"Peki Pyongyang ya da Busan'a nasıl gideceksin? Bu çiftlik boyunca bile yürüyemezsin."

"Şirket bana maaşlarımı borçlu. Yeterince iyileşince Nagasaki'ye dönüp maaşımı alacağım."

"En son ne zaman gazete okudun?" Hansu kasalardan, Kim'e getirdiği Korece ve Japonca gazetelerden bir demet çekip çıkardı. Gazete yığınını Yoseb'in yatağının yanına koydu.

Yoseb gazetelere baktı ama onları almadı.

"Sana verecek paraları yok." Hansu, Yoseb bir çocukmuş gibi yavaşça konuştu. "Şirket sana asla para ödemeyecek. Asla. Çalıştığına dair kayıtlar yok ve bunu kanıtlayamazsın. Hükümet fakir Korelinin geri dönmesini her şeyden çok istiyor fakat zahmetlerinin karşılığında sana bilet ücretini hatta bir sen bile vermezler."

"Ne demek istiyorsun? Nereden biliyorsun?" diye sordu Yoseb.

"Biliyorum. Japonya'yı tanıyorum," dedi Hansu, şahsen hayal kırıklığına uğramış gibi. Yetişkinliğini Japonların arasında geçirmişti. Kayınpederi hiç şüphesiz Kansai'daki en güçlü Japon tefeciydi. Hansu, Japonların istediklerinde patolojik olarak dikkafalı olabileceklerini rahatlıkla söyleyebilirdi. Bu açıdan kesinlikle Korelilere benziyorlardı, tek farkı inatçılıklarında daha sakinlerdi ve bunu fark etmek daha zordu.

"Japonlardan para koparmanın ne kadar zor olduğunu biliyor musun? Sana para ödemek istemezlerse, asla ödemezler. Vaktini boşa harcıyorsun."

Yoseb'in vücudu kaşınıyordu ve ısınmıştı.

"Her gün, memleketine dönmek isteyen aptallarla dolu bir tekne Kore'ye giderken, sığınmacılarla dolu iki tekne Japonya'ya geliyor, çünkü orada yiyecek hiçbir şey yok. Kore'den gelen adamlar senden daha çaresizler. Bir haftalık bayat ekmek için bile çalışmaya razılar. Kadınlar iki gün ya da beslemeleri gereken çocukları varsa bir gün açlık çektikten sonra fahişelik yapmaya başlıyorlar. Artık var olmayan bir memleketin hayaliyle yaşıyorsun."

"Ailem orada."

"Hayır. Hayır, orada değiller."

Yoseb dönüp Hansu'nun gözlerine baktı.

"Neden sadece Sunja'nın annesini getirdiğimi sanıyorsun? Gerçekten aileni ve kayınlarını bulamayacağımı mı düşünüyorsun?"

"Onlara ne olduğunu bilmiyorsun," dedi Yoseb. Ne o ne de Kyunghee, bir seneyi aşkın bir süredir onlardan haber almıştı.

"Vuruldular. Geride kalacak kadar aptal olan bütün toprak sahipleri vuruldu. Komünistler, insanları sadece basit kategoriler hâlinde görüyorlar."

Yoseb gözlerini elleriyle örterek ağladı.

Bu yalanı söylemesi gerekiyordu ve Hansu bunu söylemekten rahatsız olmadı. Anne-babaları çoktan ölmediyse bile Yoseb ve Kyunghee'nin aileleri kaçınılmaz olarak ya açlıktan ya da yaşlılıktan ölecekti. Vurulmuş olabilirlerdi. Komünistlerin işgal ettiği Kuzey'de şartlar berbattı. Toplanıp öldürüldükten sonra toplu mezarlara gömülen çok sayıda toprak sahibi vardı. Hayır, Yoseb'in anne-babasının hayatta olup olmadığından emin değildi ve evet, adamlarından bazılarını riske atmak isteseydi, gerçeği öğrenebilirdi ama bunun bir anlamı olacağını sanmıyordu. Onların hayatlarının, amacına ne gibi bir katkısı olacağını bilmiyordu. Sunja'nın annesini bulmak, adamlarının sadece iki gününü almıştı. Her halükârda, Yoseb ve Kyunghee'nin ailelerini kaybetmeleri tercih edilebilirdi, aksi hâlde Sunja, mantık dışı bir görev anlayışıyla körü körüne onların peşinden giderdi. Zaten şimdilik Yoseb ve Kyunghee'nin Japonya'da yaşamaları daha iyiydi. Hansu, oğlunun Pyongyang'a gitmesine asla izin vermeyecekti.

Hansu paketlerden birini açıp büyük bir şişe *soju** çıkardı. Şişeyi açıp Yoseb'e uzattıktan sonra bir ödeme hakkında Tamaguchi'yle görüşmek için ahırdan ayrıldı.

***

İşini bitirdikten sonra Sunja nihayet ahıra döndü ve Hansu'yu onu beklerken buldu. Bir şeyler okuyan oğlanlardan uzakta, ahırın ucundaki yem tenekelerinin yanında

* Geleneksel olarak pirinç, buğday ve arpadan yapılan, modern üreticilerin pirinç yerine tatlı patates kullanarak ürettiği, Kore'ye özgü, renksiz, alkollü içecek. (ç.n.)

tek başına oturuyordu. Yoseb derin uykudaydı. Kyunghee ve Yangjin evde yemek pişirirken Kim patates çuvallarını soğuk kulübeye istifliyordu. Hansu önce ona selam verdi ve artık ihtiyatlı davranma ihtiyacı hissetmediği için ona açıkça el sallayarak yanına çağırdı.

Sunja, Hansu'nun karşısındaki bankın yanında durdu.

"Otur, otur," diye Hansu ısrar etse de Sunja reddetti.

"Tamaguchi bana oğullarını evlat edinmek istediğini söyledi," dedi Hansu kısık bir sesle ve gülümseyerek.

"Ne?"

"Ona, oğullarından asla vazgeçmeyeceğini söyledim. Hatta sadece birini almayı teklif etti. Zavallı adam. Endişelenme. Onları alamaz."

"Yakında Pyongyang'a gideceğiz," dedi Sunja.

"Hayır. Böyle bir şey olmayacak."

"Ne demek istiyorsun?"

"Oradaki herkes öldü. Kyunghee'nin ailesi. Kayınların. Hepsi toprak sahibi oldukları için vuruldular. Hükümetler değiştiğinde bu tür şeyler olur. Düşmanlarından kurtulmak isterler. Toprak sahipleri, işçilerin düşmanıdır," dedi Hansu.

"*Uh-muh.*" Sunja en sonunda oturdu.

"Evet, üzücü ama elden bir şey gelmez."

Sunja mantıklı bir kadındı ama o bile Hansu'nun alışılmadık biçimde acımasız olduğunu düşündü. Bu adamı daha çok tanıdıkça, genç bir kızken sevdiği adamın aslında ona dair kurduğu bir hayal, sağlaması olmayan duygular olduğunu anlıyordu.

"Noa'nın eğitimini düşünmelisin. Kolej giriş sınavlarına çalışabilmesi için ona bazı kitaplar getirdim."

"Ama..."

"Kore'ye dönemezsin. Her şey dengeye oturana kadar beklemek zorundasın."

"Bu kararı sen veremezsin. Oğullarımın burada bir geleceği yok. Kore'ye şimdi dönemezsek, güvenli olduğunda döneriz."

Sunja'nın sesi titrese de söylemek istediği şeyi söylemişti.

Hansu bir süre sessiz kaldı.

"Daha sonra neye karar verirsen ver fakat bu arada Noa'nın üniversite için çalışması gerekiyor. O on iki yaşında."

Sunja da Noa'nın okulunu düşünüyordu ama ona nasıl yardım edeceğini bilmiyordu. Ayrıca, okulun ücretini nasıl ödeyecekti? Kore'ye dönüş bileti alacak kadar paraları bile yoktu. Yoseb'in duyamayacağı şekilde, üç kadın sürekli bunu konuşuyorlardı. Tekrar para kazanmanın bir yolunu bulmak için Osaka'ya dönmeliydiler.

"Noa bu ülkedeyken okumalı. Kore uzun bir süre karışıklık içinde olacak. Hem şimdiye kadar Japon okullarında büyük başarı gösterdi. Geri döndüğünde iyi bir Japon üniversitesinden mezun olarak dönecek. Bütün zengin Koreliler böyle yapıyorlar, çocuklarını yurtdışına gönderiyorlar. Noa bir üniversiteye girerse ücretini ben öderim. Mozasu'nun eğitim ücretini de karşılarım. Geri döndüklerinde onlara özel öğretmenler bulabilirim."

"Hayır," dedi Sunja yüksek sesle. "Hayır."

Hansu onunla tartışmamaya karar verdi, çünkü Sunja inatçıydı. Bunu öğrenmişti. Hansu, Yoseb'in yatağının yanındaki kasalara işaret etti.

"Et ve kurutulmuş balık getirdim. Amerika'dan konserve meyve ve çikolata da var. Tamaguchi'nin ailesine de aynı şeylerden getirdim, o yüzden sizinkilerden onlara vermene gerek yok. Alt kasada kumaş var; giysilere ihtiyacınız olmalı. Makas, iplik ve iğneler de var," diye ekledi Hansu, o şeyleri getirdiği için kendisiyle gurur duyuyordu. "Bir dahaki sefere yün getiririm."

Sunja ne yapması gerektiğini bilmiyordu artık. Bunun nankörlükle ilgisi yoktu. Aslında hayatından, zayıflığından utanıyordu. Güneşin esmerleştirdiği elleri ve kirli tırnaklarıyla karışık saçlarına dokundu. Onu bu şekilde görmesini istemiyordu. Bir daha asla çekici olmayacağını düşündü.

"Gazete getirdim. Birinden onları senin için okumasını iste. Haberler hep aynı, şu anda geri dönemezsiniz. Bu oğlanlar için korkunç olur."

Sunja doğrudan onun yüzüne baktı.

"Beni buraya gelmeye bu şekilde ikna ettin ve şimdi de Japonya'da kalmam için ikna etmeye çalışıyorsun. Oğlanları çiftliğe getirmemin onlar için daha iyi olacağını söylemiştin."

"Haksız değildim."

"Sana güvenmiyorum."

"Beni incitmeye çalışıyorsun, Sunja. Bu mantıklı değil." Hansu başını iki yana salladı. "Unutma, kocan, oğlanların okula gitmelerini isterdi. Ben de onlar ve senin için en iyisini istiyorum, Sunja. Sen ve ben, biz arkadaşız," dedi Hansu sakince. "Her zaman iyi dost olacağız. Noa her zaman hayatımızda olacak."

Hansu, Sunja'nın bir şey söyleyip söylemeyeceğini duymayı bekledi ama sanki yüzü bir kapı gibi kapanmıştı. "Kaynın biliyor. Noa'yı. Ona bunu ben söylemedim. Kendi tahmin etti."

Sunja eliyle ağzını kapattı.

"Endişelenmene gerek yok. Her şey yolunda olacak. Osaka'ya dönmek istiyorsan, Kim hazırlıklarla ilgilenir. Yardımımı reddetmen bencilce olur. Oğullarına her avantajı sağlamalısın. İki oğluna da birçok fırsat verebilirim."

Sunja konuşamadan Kim ahıra döndü. Hâlâ kitaplarla ilgilenen oğlanların yanından geçti.

"Patron," dedi Kim. "Seni görmek güzel. Sana içecek bir şey getirebilir miyim?"

Hansu hayır dedi.

Sunja, ona bir ikramda bulunmayı unuttuğunu fark etti.

"Osaka'ya dönmeye hazır mısın?" diye sordu Hansu, Kim'e.

"Evet, efendim," dedi Kim gülümseyerek. Sunja huzursuz görünüyordu ama şimdilik ona bir şey söylemedi.

"Çocuklar," diye seslendi Hansu ahırın öte tarafına. "Kitaplar nasıl?"

Kim onlara gelmeleri için el sallayınca, iki çocuk ona doğru koştu.

"Noa, okula dönmek istiyor musun?" diye sordu Hansu.

"Evet, efendim. Ama..."

"Okula gitmek istiyorsan hemen Osaka'ya dönmelisin."

"Peki ya çiftlik? Kore?" diye sordu Noa sırtını dikleştirerek.

"Bir süre Kore'ye gidemezsiniz ama bu arada kafanın boşalmasına göz yumamazsın," dedi Hansu gülümseyerek. "Sana getirdiğim o sınava hazırlık kitaplarını nasıl buldun? Zor mu?"

"Evet, efendim ama her şeyi öğrenmek istiyorum. Sanırım bir sözlüğe ihtiyacım var."

"Sana bir tane alırız," dedi Hansu gururla. "Derslerine çalış, seni okula göndereceğim. Bir çocuğun okul ücretlerini dert etmemesi gerekir. Büyük Korelilerin, genç Korelileri derslerinde desteklemesi önemlidir. Çocuklarımızı desteklemezsek, nasıl yüce bir ulusumuz olur?"

Noa gülümseyince Sunja hiçbir şey söyleyemedi.

"Ama ben çiftlikte kalmak istiyorum," diye araya girdi Mozasu. "Bu hiç adil değil. Okula gitmek istemiyorum. Okuldan nefret ediyorum."

Hansu ve Kim güldüler.

Noa, Mozasu'yu kendine doğru çekip eğilerek selam verdi. Birlikte ahırın öte tarafına gittiler.

***

Yetişkinlerden yeterince uzaklaşınca Mozasu Noa'ya döndü, "Tamaguchi-san sonsuza kadar burada yaşayabileceğimizi söyledi. Onun oğulları gibi olduğumuzu söyledi."

"Mozasu, bu ahırda yaşamaya devam edemeyiz."

"Tavukları seviyorum. Bu sabah yumurtaları toplarken beni bir kez bile gagalamadılar. Ahırda yatmak çok rahat,

özellikle de Kyunghee Yenge bize o saman battaniyeleri yaptığından beri."

"Büyüdüğünde farklı düşüneceksin," dedi Noa, kalın ciltli sınava hazırlık kitaplarını kollarında taşırken. "*Appa*, üniversiteye gidip eğitimli insanlar olmamızı isterdi."

"Kitaplardan nefret ediyorum," dedi Mozasu kaşlarını çatarak.

"Ben kitaplara bayılıyorum. Bütün günü kitap okumak dışında bir şey yapmadan geçirebilirim. *Appa* da kitap okumayı severdi."

Mozasu, Noa'yla güreşmek için ona bindirince Noa güldü.

"Noa, *appa* nasıl biriydi?" Mozasu doğrulup ciddiyetle kardeşine baktı.

"Uzun boyluydu. Teni seninki gibi açık renkti. Benim gibi gözlük takıyordu. Okulda çok iyiydi ve kitaplardan bir şeyler öğrenmekte çok başarılıydı. Öğrenmeyi severdi. Bana, bir şeyler okumanın onu mutlu ettiğini söyledi."

Noa gülümsedi.

"Senin gibi," dedi Mozasu. "Benim gibi değil. Ben manga seviyorum."

"Onlar gerçek kitaplar değil."

Mozasu omuzlarını silkti.

"Bana ve *umma*'ya hep iyi davrandı. Yoseb Amca'ya sataşır, onu güldürürdü. *Appa* bana yazı yazmayı ve çarpım tablosunu öğretti. Okulda onları ezbere bilen ilk öğrenci bendim."

"Zengin miydi?"

"Hayır. Papazlar zengin olmazlar."

"Ben zengin olmak istiyorum," dedi Mozasu. "Kocaman bir kamyonumun ve şoförümün olmasını istiyorum."

"Bir ahırda yaşamak ve her sabah tavuk yumurtası toplamak istediğini sanıyordum," dedi Noa gülümseyerek.

"Hansu *ajeossi*'ninki gibi bir kamyonumun olmasını tercih ederim."

"Ben, *appa* gibi eğitimli bir adam olmayı tercih ederim."

"Ben değil," dedi Mozasu. "Çok para kazanmak istiyorum, böylece *umma* ve Kyunghee Yenge çalışmak zorunda kalmazlar."

9

Osaka, 1949

Aile Osaka'ya döndükten sonra Hansu, Kim'e Tsuruhashi pazarındaki dükkân sahiplerinden haraç toplama görevi verdi. Bu ücretlerin karşılığında, Hansu'nun şirketi dükkân sahiplerini koruyor ve onlara destek oluyordu. Doğal olarak kimse bu yüksek meblağları ödemek istemiyordu fakat başka seçenekleri yoktu. Nadiren de olsa biri parası olmadığını iddia ettiğinde ya da aptalca itiraz ettiğinde, Hansu, Kim'i değil, meseleyle ilgilenmeleri için diğer adamlarını gönderirdi. Dükkân sahipleri için bu tür ödemeler uzun zamandır süregelen bir uygulamaydı, ticaret yapmanın masraflarından sadece biriydi.

Hansuya çalışan her temsilci geniş organizasyonun bir parçası olduğunu unutmamalı ve buna uygun görünmeliydi. Hansu'ya hizmet eden hem Japon hem de Koreli adamlar, dikkat çekmemeye özen gösteriyor ve üzerlerinde gereksiz yere olumsuz ilgi toplamaktan kaçınıyorlardı. Kalın camlı gözlüğüyle çaresine baktığı miyopluğu dışında Kim hoş görünümlü bir adamdı; mütevazı ve çalışkandı, konuşması düzgündü. Hansu, parayı Kim'in toplamasını tercih ediyordu, çünkü Kim etkiliydi ve nezaketini her durumda koruyordu; pis bir iş için temiz bir paket kâğıdıydı.

Cumartesi akşamıydı ve Kim haftalık ödemeleri toplamıştı; her biri temiz bir kâğıtla kaplı ve işletmenin ismiyle etiketlenmiş altmış paketten fazla nakit vardı. Kimse ödemesini aksatmamıştı. Hansu'nun park hâlindeki arabasına

ulaşınca, Kim, arabadan inen patronunu selamladı. Şoförü onları daha sonra alacaktı.

"Bir içki içelim," dedi Hansu, Kim'in sırtına hafifçe vurarak. Pazara doğru yürüdüler. Yol boyunca adamlar Hansu'yu eğilerek selamlarken o da başıyla onların selamlarına karşılık veriyordu. Ancak kimse için durmadı.

"Seni yeni bir yere götüreceğim. Orada güzel kızlar var. Uzun süre ahırda yaşadıktan sonra birini istiyor olmalısın."

Kim şaşkınlıkla güldü. Patronu normalde bu tür şeylerden bahsetmezdi.

"Evli olandan hoşlanıyorsun," dedi Hansu. "Farkındayım."

Kim ne diyeceğini bilemeden yürümeye devam etti.

"Sunja'nın eltisi," dedi Hansu, dar pazar sokağında yürürken dümdüz önüne bakıyordu. "Kadın hâlâ güzel. Kocası artık o işi beceremiyor. Daha çok içiyor, değil mi?"

Kim gözlüğünü çıkarıp mendiliyle camlarını sildi. Yoseb'i severdi ve bir şey söyleyemediği için kendini kötü hissetti. Yoseb çok içiyordu ama o kötü bir adam değildi. Mahalledeki adamların ona hâlâ saygı duydukları aşikârdı. Evde, Yoseb yeterince iyi hissettiğinde, oğlanların ev ödevlerine yardım edip onlara Korece öğretiyordu. Arada sırada tanıdığı bazı fabrika sahiplerinin makinelerini tamir ediyordu ama o hâldeyken düzenli olarak çalışamazdı.

"Ev nasıl?" diye sordu Hansu.

"Hiç bu kadar iyi yaşamadım."

Kim doğruyu söylüyordu. "Yemekler çok lezzetli. Ev çok temiz."

"Kadınların onlara göz kulak olacağı çalışan bir adama ihtiyaçları var. Ama evli olana fazla bağlanmandan endişeleniyorum."

"Patron, eve dönmeyi düşünüyorum. Daegu'ya değil, Kuzey'e."

"Yine mi aynı şey? Hayır. Konu kapanmıştır. O sosyalist toplantılarına katılman umurumda değil ama memle-

ketine dönmekle ilgili o saçmalıklara inanmaya başlama. *Mindan*'ın* liderleri de farksız. Ayrıca, seni Kuzey'de öldürürler, Güney'de aç bırakırlar. Japonya'da yaşayan Korelilerden nefret ediyorlar. Biliyorum. Gidersen, bunu asla desteklemem. Asla."

"Lider Kim Il Sung† Japon emperyalizmine karşı savaştı."

"Onun adamlarını tanıyorum. Bazıları fikrine inanıyor olabilir fakat çoğu sadece her hafta maaş zarfını almanın peşinde. Burada yaşayan baştaki kişiler asla geri dönmeyecekler. Bekle ve gör."

"Peki ülkemiz için bir şeyler yapmamız gerektiğine inanmıyor musun? O yabancılar ülkeyi paramparça ediyorlar."

Hansu ellerini Kim'in omuzlarına koyup gözlerinin içine baktı.

"Çok uzun zamandır bir kadınla birlikte olmadığın için doğru düzgün düşünemiyorsun." Hansu gülümsedikten sonra tekrar ciddileşti. "Dinle, hem Birliğin hem de *Mindan*'ın liderlerini tanıyorum." Burnundan aşağılayıcı bir ses çıkardı. "Onları çok çok iyi tanıyorum."

"Ama *Mindan* Amerikalıların kuklası."

Kim'in içtenliği karşısında eğlenen Hansu ona gülümsedi.

"Ne zamandır yanımda çalışıyorsun?"

"Bana ilk işimi verdiğinde on iki ya da on üç yaşımda olmalıyım."

"Seninle kaç kez gerçekten politika hakkında konuştum?"

Kim hatırlamaya çalıştı.

"Hiç. Pek sayılmaz. Ben bir iş adamıyım. Ve senin de bir iş adamı olmanı istiyorum. O katıldığın toplantılarda

* Japonya'da yaşayan Koreliler için kurulmuş iki ana organizasyondan biri. Güney Kore'yle bağlantılıdır ve 1946'da Tokyo'da kurulmuştur. (ç.n.)

† Kuzey Kore'nin kurucusu. 1948 yılından 1994'teki ölümüne kadar ülkeyi yönetmiştir. (ç.n.)

söylenenlere kendini kaptırmayıp kendi adına düşünmeni istiyorum; ne olursa olsun kendi çıkarlarını göz önünde bulundurmalısın. Bütün o insanlar –hem Japonlar hem de Koreliler– sürekli grup olarak düşünüp durdukları için boku yemişler. İşin aslı şu: İyiliksever lider diye bir şey yoktur. Bana hizmet ettiğin için seni koruyorum. Eğer bir aptal gibi davranıp çıkarlarıma ters düşersen, seni koruyamam. Koreli gruplara gelince, ne olursa olsun grupların başındaki adamların bir avuç adam olduklarını unutma, o yüzden domuzlardan pek akıllı sayılmazlar. Ve biz domuzları yiyoruz. Savaş döneminde açlık çeken Japonlara akıl almaz fiyatlardan tatlı patates satan o çiftçi Tamaguchi'nin yanında yaşadın. Savaş zamanı düzenlemelerine karşı çıktı, ben de ona yardım ettim, çünkü ikimiz de para kazanmak istiyorduk. Muhtemelen düzgün, saygın bir Japon ya da bir tür gururlu milliyetçi olduğunu düşünüyor; hepsi öyle değil mi? O berbat bir Japon ama akıllı bir iş adamı. Ben iyi bir Koreli değilim, bir Japon da değilim. Ama para kazanmakta çok iyiyim. Herkes samuray saçmalığına inansaydı bu ülke parçalanırdı. İmparator da kimseyi umursamıyor. Sana o toplantılara gitmemeni ya da gruplara katılmamanı söylemeyeceğim. Sadece şunu bil: O komünistler seni umursamıyorlar. Kimseyi umursamıyorlar. Kore'yi önemsediklerini sanıyorsan, aklını kaçırmışsın."

"Bazen ülkemi tekrar görmek istiyorum," dedi Kim kısık bir sesle.

"Bizim gibi insanlar için memleket diye bir şey yoktur." Hansu bir sigara çıkarınca Kim aceleyle yakmak için davrandı.

Kim, yirmi yılı aşkın bir süredir Kore'ye gidememişti. Annesi, o küçük bir çocukken vefat etmişti ve kiracı çiftçi babası da ondan kısa bir süre sonra ölmüştü; ablası onun için elinden geleni yapmış ama en sonunda evlenip ortadan kaybolarak onu dilenmek zorunda bırakmıştı. Kim, ülkeyi birleştirme çabalarına katılmak için Kuzey'e gitmek

istiyordu ama anne-babasının mezarlarını temizlemek ve artık parası olduğu için doğru düzgün bir *jesa* düzenleyebilmek için Daegu'ya uğramak istiyordu.

Hansu sigarasından uzun bir nefes çekti.

"Buradan hoşlandığımı mı sanıyorsun? Hayır, buradan hoşlanmıyorum. Ama burada neyle karşılaşabileceğimi biliyorum. Fakir olmak istemiyorsun. Changho-ya, uzun zamandır bana çalışıyorsun, yeterince yemeğin ve paran olunca bazı fikirlere kapılmaya başlaman normal. Vatanseverlik sadece bir fikir, kapitalizm ve komünizm de öyle. Fakat fikirler insanlara kendi çıkarlarını unutturabilirler. Baştakiler de fikirlere kendilerini fazla kaptıranları kendi çıkarları için kullanırlar. Kore'nin durumunu düzeltemezsin. Senin gibi yüz kişi ya da benim gibi yüz kişi bile Kore'nin durumunu düzeltemez. Japonlar ülkeyi terk ettiler ve şimdi Rusya, Çin ve Amerika, küçük, uyduruk ülkemiz uğruna savaşıyor. Onlarla mücadele edebileceğini mi sanıyorsun? Kore'yi unut. Sahip olabileceğin bir şeye odaklan. Evli olanı mı istiyorsun? Pekâlâ. Ya kocasından kurtul ya da adam ölene kadar bekle. Bu düzeltebileceğin bir şey."

"Kocasını terk etmez."

"Adam bir zavallı."

"Hayır, hayır, değil," dedi Kim ciddiyetle. "Kyunghee de kocasını terk edebilecek türde bir kadın değil." Artık bu konudan bahsetmek istemiyordu. Yoseb ölene kadar bekleyebilirdi ama bir adamın ölmesini dilemek yanlıştı. Birçok fikre inanıyordu, buna bir kadının kocasına sadık olması da dahildi. Kyunghee, paramparça olmuş bir adamı terk ederse, sadakatine daha az layık olurdu.

Sokağın sonunda Hansu yürümeyi bırakıp başıyla sade görünen bir bara işaret etti.

"Bir kızı şimdi mı istiyorsun, yoksa eve dönüp başka birinin karısını arzulamak mı?"

Kim kapının koluna baktı, sonra onu çekip açtı; patronunun önden girmesini bekleyip onun peşinden içeri girdi.

***

Osaka'daki yeni ev, eskisinden iki *tatami* boyutu daha geniş ve sağlamdı; karo, masif ahşap ve tuğla kullanılarak inşa edilmişti. Hansu'nun tahmin ettiği gibi, bombardıman ilk evi dümdüz etmişti. Kyunghee, resmi belgeleri sağlam paltosunun astarına dikmişti ve zamanı geldiğinde Hansu'nun avukatı, belediyenin, Yoseb'in mülkiyet haklarını tanımasını sağlamıştı. Çiftlikten ayrılırken Tamaguchi'nin onlara verdiği parayla Yoseb ve Kyunghee evlerinin bitişiğindeki boş arsayı satın almışlardı. Hansu'nun inşaat şirketinin yardımıyla evlerini yeniden inşa ettiler. Bir kez daha, Yoseb komşularından hiçbirine evin sahibi olduğunu söylemedi; olduğundan daha fakir görünmek akıllıcaydı. Evin dışı, Ikaino'daki sokaklarında bulunan diğer evlerle neredeyse aynıydı. Aile, Kim'in onlarla birlikte yaşamasına karar verdi ve Yoseb ona bu teklifi sununca, Kim reddetmedi. Kadınlar kaliteli duvarkâğıtlarıyla duvarları kaplayıp pencereler için sağlam, kalın camlar aldılar. Sıcak yorganlar ve rahat yer minderleri hazırlamak için kaliteli kumaşlara biraz daha fazla para harcadılar; yemek yiyecekleri ve oğlanların ödevlerini yapabilecekleri alçak bir Kore usulü yemek masası aldılar.

Evin dışı geniş bir kulübeden farksız görünse de içerisi son derece temiz ve güzelce döşenmişti, geceleri yiyecek arabalarını koyacak kadar yeri olan düzgün bir mutfağı vardı. Yangjin, Sunja ve oğlanlar, gündüzleri salon olarak kullanılan, ortadaki odada uyuyorlardı; Yoseb ve Kyunghee mutfağın yanındaki geniş, depo olarak da kullandıkları odada uyuyorlardı ve Kim, iki duvarı kâğıt sürgülü kapılardan oluşan küçük ön odada yatıyordu. Yedisi birlikte –üç nesil ve bir aile dostu– Ikaino'daki evde yaşıyorlardı. Yaşadıkları mahalleye bakılınca evleri neredeyse lükstü.

Gecenin geç saatlerinde Kim nihayet bardan döndüğünde herkes uyuyordu. Hansu son derece çekici bir Koreli kızın ücretini ödemiş ve Kim onunla arka odaya geçmişti.

Sonrasında bir umumi hamama gitmek istemişti ama eve yakın olanlar çoktan kapanmışlardı. Dış tuvaletin lavabosunda mümkün olduğunca yıkandı ama kızın parlak pembe rujunun balmumu tadını ağzında hâlâ alabiliyordu.

Kız gençti, en fazla yirmi yaşında olmalıydı ve arka odada olmadığında garsonluk yapıyordu. Savaş ve Amerikan işgali, barda çalışan diğer kızlar gibi onu da daha güçlü yapmıştı ve çok güzel olduğu için birçok adamla birlikte olmuştu. Jinah ismini kullanıyordu.

Paralı müşterilere özel arka odaların birinde, Jinah kapıyı kapatır kapatmaz çiçek desenli elbisesini çıkardı. İç çamaşırı giymemişti. Vücudu uzun ve inceydi, sutyene ihtiyacı olmayan genç bir kızın yuvarlak, dik göğüslerine ve aç bir köylünün ince bacaklarına sahipti. Kucağına oturup hafifçe sürtünerek onu sertleştirdikten sonra onu nazikçe koyu kırmızı bir yer yatağına götürdü. Onu soyup sıcak ve ıslak bir havluyla ustalıkla sildikten sonra boyalı ağzıyla ona bir prezervatif taktı. Uzun zamandır bir kadınla birlikte olmamıştı. Sadece fahişelerle birlikte olmuştu ama bu yüzü ve vücudu en güzel olanıydı; bu kez parayı kendisi ödemese de kızın fiyatının neden bu kadar yüksek olduğunu anlayabiliyordu. Jinah ona *Oppa* diye hitap etti ve hemen birleşmek isteyip istemediğini sorunca, Kim olumlu anlamda başını salladı; kızın becerisi karşısında şaşırdı, hem çekici hem de profesyoneldi. Jinah onu nazikçe yere itip kalçasının üzerine çıktı ve tek hamlede onu içine aldı. Genç kadın sevişirken alnını ve saçlarını öpüp başını göğüslerinin arasına gömmesine izin verdi. Kim rol yapıp yapmadığını bilmiyordu ama el değmemiş gibi davranan öteki fahişelerin aksine yaptığı şeyden hoşlanıyor gibi görünüyordu. Sahte bir şekilde itiraz etmiyordu ve Kim, genç kadının onu çok heyecanlandırdığını hissedince hemen doyuma ulaştı. Jinah bir süre daha kollarının arasında kaldıktan sonra kalkıp ona bir havlu getirdi. Onu temizlerken ona yakışıklı kardeşim diye hitap etti ve yakında onu tek-

rar görmeye gelmesini istedi, çünkü Jinah onun yılan balığını özleyecekti. Kim, onunla tekrar sevişmek için geceyi orada geçirmek istedi ama Hansu onu barda bekliyordu, o yüzden Kim, kıza geri döneceğine söz verdi.

***

Biri çoktan odasındaki yer yatağını açıp sermişti. Kim temiz, kolalı pamuk yatağında uzanırken Kyunghee'nin zarif parmaklarıyla üzerinde yattığı battaniyeleri düzelttiğini gözlerinin önüne getirdi ve her zamanki gibi onunla sevişiğini hayal etti. Evli bir kadın seks karşısında şaşırmazdı ama bundan Jinah gibi zevk alıp almayacağını merak ediyordu. Zevk alırsa kadın hakkında ne düşünürdü? Ahırda, her zaman kadınlardan önce uyuyordu ve bu düzene minnettardı, çünkü Yoseb'in onun üzerinde olduğu düşüncesine katlanamazdı. Neyse ki hiç ses duymamıştı ve bu evde de seslerini duymuyordu. Yoseb'in artık karısıyla birlikte olmadığına emindi ve bu düşünce Kyunghee'yi sevmesine ve Yoseb'den nefret etmemesine imkân tanıyordu. Bu şekilde, Kyunghee onundu. Hansu hislerini sezmişti, çünkü duygularını saklama gereği duymamıştı; Kyunghee'nin yumuşak yüzünü ve zarif, sessiz hareketlerini izlemesine engel olamıyordu. Onunla birlikte olabilirse öleceğini düşünüyordu. Her gece onunla birlikte olmak nasıl olurdu? Restoranda yan yana çalışırken ve onunla çiftlikte yalnız kaldığında, vücudunu onunkine bastırmasına engel olmak neredeyse çıldırtıcıydı. Bunu yapmasına engel olan tek şey, Kyunghee'nin ona asla karşılık vermeyeceğini bilmesiydi; o kocasını seviyordu; Kim'in inanmadığı, inananların evlilik dışı cinsel ilişkiye girmelerine izin vermeyen tanrısı *Yesu Kuristo*'yu da seviyordu.

Kim gözlerini kapatıp Kyunghee'nin, odasına açılan ince kâğıt kapıyı aralamasını diledi. Fahişenin yaptığı gibi elbisesini çıkarıp dudaklarını onun üzerine koyabilirdi. Onu kendine doğru çekip içine girebilirdi. Onunla sevişirken ölmeyi dileyebilirdi, çünkü hayatı o anda kusursuzlu-

ğa ulaşmış olacaktı. Kim, onun küçük göğüslerini, solgun karnını ve bacaklarını, kasıklarının gölgesini hayal edebiliyordu. Yine sertleşti ve bu gece bir oğlan gibi olduğunu düşünüp sessizce güldü, çünkü tekrar tekrar sevişse bile yetmeyeceğini hissediyordu. Hansu, güzel bir fahişenin Kyunghee'yi aklından çıkarabileceğini düşünerek yanılmıştı; aksine onu artık hiç olmadığı kadar çok istiyordu. Bu gece hoş ve canlandırıcı bir şeyin tadına bakmıştı ve şimdi ondan koca bir fıçı dolusu, serinliğinin derinliklerine gömülebileceği kadarını istiyordu.

Kim kendini okşayıp gözlüğünü çıkarmadan uykuya daldı.

***

Ertesi sabah Kim, diğerlerinden erken kalkıp kahvaltı yapmadan işe gitti. Akşam eve doğru yürürken sokakta şekerleme arabasını iten bir çift cılız omuz dikkatini çekti. Ona yetişmek için koştu.

"Bana bırak."

"Ah, merhaba." Kyunghee rahatlıkla gülümsedi. "Bu sabah gittiğini görünce senin için endişelendik. Dün gece seni görmedik. Bugün yemek yedin mi?"

"İyiyim. Benim için endişelenmenize gerek yok."

Şekerlemelerle dolu paketlerin hepsinin satıldığını gördü. "Paket kalmamış. Bugün satışlar iyi miydi?"

Kyunghee tekrar gülümseyerek başını salladı. "Her şeyi sattım ama esmer şekerin fiyatı yine artmış. Belki jöle yaparım. Onlar daha az şeker gerektiriyor. Yeni tarifler bulmalıyım." Kyunghee yürümeyi bırakıp elinin tersiyle alnını sildi.

Kim ondan devraldığı el arabasını itti.

"Sunja çoktan eve döndü mü?" diye sordu Kim.

Kyunghee endişeli bir şekilde başını salladı.

"Sorun ne, kız kardeşim?"

"Umarım bu gece yine tartışma çıkmaz. Kocam son zamanlarda herkese çok kötü davranıyor. Ayrıca..." Daha

fazla konuşmak istemedi. Yoseb'in sağlığı hızla kötüye gidiyordu ama ne yazık ki yanıkların ve yaralarının acısını hissedecek kadar iyiydi. En ufak şey bile ona dokunuyordu ve sinirlendiğinde artık kendini tutmuyordu. İşitmesi yetersiz olduğu için sürekli bağırıyordu; bu, savaştan önce hiç yapmadığı bir şeydi.

"Oğlanların okuluyla ilgili. Biliyorsun."

Kim anlayarak başını salladı. Yoseb, Sunja'ya, ailenin memlekete dönmeye hazır olması için çocukların mahalledeki Kore okuluna gitmeleri gerektiğini söylüyordu. Oğlanların Korece öğrenmeleri gerekiyordu. Hansu, Sunja'ya tam tersini söylüyordu. Sunja hiçbir şey söyleyemiyordu ama herkes geri dönmek için berbat bir zaman olduğunu biliyordu.

Evlerine giden yol boştu. Güneş batarken yumuşak, gri ve pembe bir ışık saçıyordu.

"Ortalık sakin olduğunda çok hoş," dedi Kyunghee.

"Evet." Kim el arabasının sapını daha sıkı tuttu.

Kyunghee, topuzundan çıkan ince saç tutamlarını kulağının arkasına itti. Uzun bir iş gününün sonunda bile ifadesinde hâlâ çok temiz ve parlak bir şey vardı; bozulamazdı.

"Geçen gece okul yüzünden ona yine bağırdı. Kocamın kötü bir niyeti yok. Üstelik çok acı çekiyor. Noa, Japon okuluna gitmek istiyor. Waseda Üniversitesi'ne gitmek istiyor. Düşünebiliyor musun? Öylesine büyük bir okula!" Kyunghee yeğeninin büyük hayaliyle gurur duyarak gülümsedi. "Mozasu ise okula gitmek istemiyor." Güldü. "Elbette, ne zaman geri dönebileceğimiz henüz net değil ama oğlanların okuma-yazma öğrenmeleri gerekiyor. Sence de öyle değil mi?" Ağlamaya başlayan Kyunghee bunun sebebini anlayamadı.

Kim paltosunun cebinden gözlüğünün camlarını silmek için kullandığı mendili çıkarıp ona uzattı.

"Kontrol edemediğimiz birçok şey var," dedi Kim.

Kyunghee anlayarak başını salladı.

"Kore'ye dönmek istiyor musun?"

"Anne-babamın öldüğüne inanamıyorum. Rüyalarımda hayatta görünüyorlar. Onları tekrar görmek istiyorum," dedi Kyunghee onun yüzüne bakmadan.

"Ama şu anda memlekete dönemezsin. Bu tehlikeli. Durum biraz düzelince..."

"Sence yakında düzelir mi?"

"Nasıl olduğumuzu bilirsin."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Kyunghee.

"Korelileri kastediyorum. Tartışmayı severiz. Herkes başkalarından daha akıllı olduğunu sanıyor. Bana kalırsa, lider kim olursa olsun gücünü korumak için çok çaba göstermek zorunda kalacak." Sadece Hansu'nun ona söylediklerini tekrarlıyordu, çünkü Hansu haklıydı, özellikle de insanların en kötü yanlarını görmekte her zaman haklı çıkıyordu.

"O hâlde bir komünist değilsin?" diye sordu Kyunghee.

"Ne?"

"O siyasi toplantılara katılıyorsun. O toplantılara gittiğine göre, o kadar kötü olmayabileceklerini düşündüm. Ayrıca, Japon hükümetine karşılar ve ülkeyi birleştirmek istiyorlar, değil mi? Demek istediğim, Amerikalılar ülkeyi parçalamaya çalışmıyorlar mı? Pazarda insanlardan bir şeyler duyuyorum ama neye inanacağımı bilmek zor. Kocam komünistlerin kötü olduğunu söyledi; anne-babamızı vuranlar onlar. Biliyor musun, babam herkese gülümserdi. O hep iyilik yapardı."

Kyunghee anne-babasının neden vurulduğunu anlayamıyordu. Babası üçüncü erkek evlattı, o yüzden arsası çok küçüktü. Komünistler bütün toprak sahiplerini öldürmüşler miydi? Önemsiz olanları bile mi? Kim'in ne düşündüğünü bilmeyi istiyordu, çünkü o iyi bir adamdı ve dünya hakkında çok şey biliyordu.

Kim el arabasına doğru eğilip dikkatle ona baktı, onu teselli etmek istiyordu. Kyunghee'nin ondan bir tavsiye

vermesini beklediğini biliyordu ve bu, ona kendini önemli hissettiriyordu. Yanında böyle bir kadın olsaydı, politikayı umursayıp umursamayacağını düşündü.

"Farklı tip komünistler mi var?" diye sordu Kyunghee.

"Sanırım. Komünist olup olmadığımı bilmiyorum. Japonya'nın bir kez daha Kore'yi işgal etmesine karşıyım, Rusların ve Çinlilerin de Kore'yi kontrol etmelerini istemiyorum. Ya da Amerikalıların. Neden Kore'yi rahat bırakmadıklarını anlamıyorum."

"Ama az önce kendin söyledin, dalaşmaya meyilliyiz. Sanırım birbirleriyle tartışan iki nine gibiyiz ve köylüler bir birinin, bir ötekinin kulağına diğerinin ne kadar kötü olduğunu fısıldayıp duruyorlar. Nineler barışmak istiyorlarsa, herkesin söylediğini unutup bir zamanlar dost olduklarını hatırlamalılar."

"Bana kalırsa seni başa geçirmeliyiz," dedi Kim el arabasını eve doğru iterken. Kısa bir yürüyüş olsa da onunla birlikte vakit geçirdiği için mutluydu ama elbette, bu, daha fazlasını istemesine sebep oldu. O toplantılara evden çıkabilmek için gidiyordu, çünkü bazen onun yanında olmaya dayanamıyordu. Onu her gün görmek istediği için o evde yaşıyordu. Onu seviyordu. Bunun asla değişmeyeceğini düşündü. Durumu imkânsızdı.

Eve sadece birkaç adım kala, ikili yavaşça yürüyüp hâllerinden memnun ve ancak biraz daha az utangaç bir şekilde günleri hakkında konuştular. Kim aşk acısı çekmeye devam edecekti.

10

Osaka, Ocak 1953

Para yüzünden endişelenen Sunja, gecenin bir yarısı uyanıp satacak şeker hazırlamaya karar verdi. Yangjin, kızının yatakta olmadığını fark edince mutfağa gitti.

"Artık uyuyamıyorsun," dedi Yangjin. "Uyumazsan, hastalanırsın."

"*Umma*, ben iyiyim. Yatağına dönmelisin."

"Ben yaşlıyım. O kadar çok uyumaya ihtiyacım yok," dedi Yangjin önlüğünü takarken.

Sunja, Noa'nın özel dersleri için fazladan para kazanmaya çalışıyordu. Waseda'ya kabul edilmeyi, sınava ilk girişinde birkaç puanla kaçırmıştı ve özel matematik dersi alırsa, bir sonraki denemesinde başarılı olacağından emindi. Özel öğretmen ücretleri çok yüksekti. Noa'nın muhasebecilik işini bırakıp tam zamanlı okuyabilmesi için kadınlar daha fazla para kazanmaya çalışıyorlardı ama onun maaşı ve kendi kazançlarıyla bile ev masraflarını ve Yoseb'in ilaçlarını karşılamak çok zordu. Her hafta Kim, onlara yatacak yer ve yiyecek karşılığında para veriyordu. Noa'nın öğretmen ücretine katkıda bulunmak istemişti fakat Yoseb kadınlara, makul olan tutardan daha fazlasını almalarını yasaklamıştı. Yoseb, Sunja'nın Noa'nın okulu için Hansu'dan para almasına izin vermiyordu.

"Bu gece hiç uyuyabildin mi?" diye sordu Yangjin.

Sunja olumlu anlamda başını sallayıp havan ve tokmağının sesini bastırmak için iri esmer şeker parçalarının üzerine temiz bir bez örttü.

Yangjin de yorgundu. Üç sene sonra altmış yaşına girecekti. Küçük bir kızken, şartlar ne olursa olsun herkesten daha fazla çalışabileceğini düşünüyordu ama artık aynı şekilde hissetmiyordu. Son zamanlarda Yangjin yorgun ve sabırsızdı; ufak tefek şeyler canını sıkıyordu. Yaşlandıkça daha sabırlı olması gerekirdi ama aksine, daha sinirliydi. Bazen bir müşteri paketlerin küçük olmasından şikâyet edince, içinden, ona defolup gitmesini söylemek geçiyordu. Son zamanlarda onu en çok kızının katlanılmaz sessizliği üzüyordu. Yangjin onu sarsmak istiyordu.

Mutfak evin en sıcak odasıydı ve elektrik lambaları sabit bir ışık saçıyordu. Elektrik kablolarından tavana bağlı iki çıplak ampul, kâğıtla kaplı duvarlara sert gölgeler düşürürken yapraksız asmalardan sallanan iki yalnız kabağa benziyorlardı.

"Hâlâ kızlarımızı düşünüyorum," dedi Yangjin.

"Dokhee ve Bokhee'yi mi? Çin'de iş bulmamışlar mıydı?"

"Seullü o ağzı laf yapan kadınla gitmelerine izin vermemeliydim. Fakat kızlar Mançurya'ya gidip para kazanacakları için çok heyecanlıydılar. Pansiyonu satın alacak kadar para kazanınca geri döneceklerine söz verdiler. İyi kızlardı."

Sunja olumlu anlamda başını sallarken tatlılıklarını anımsadı. Artık onlar gibi insanlar tanımıyordu. Sanki işgal ve savaş herkesi değiştirmişti ve Kore'de devam eden savaş her şeyi daha kötü kılıyordu. Bir zamanlar merhametli olan insanlar temkinli ve katıydı. Sadece en küçük çocuklarda masumiyet kalmıştı.

"Pazarda, fabrikalara çalışmaya giden kızların başka yerlere götürüldüklerini ve Japon askerlerle korkunç şeyler yapmak zorunda kaldıklarını duydum." Yangjin duraksadı, hâlâ şaşkındı. "Sence bu doğru olabilir mi?"

Sunja da benzer söylentiler duymuştu ve Hansu, onu Japon ordusuna çalışan, iyi bir iş vaadinde bulunan Koreli

kadın avcılarına karşı birçok kez uyarmıştı ama annesinin daha fazla endişelenmesini istemiyordu. Sunja şekeri mümkün olduğunca ezdi.

"Ya kızlar götürüldülerse? Bunun için?" diye sordu Yangjin.

"*Umma*, bilmiyoruz," diye fısıldadı Sunja. Ocağı yakıp şekeri ve suyu tavaya döktü.

"Kesin öyle oldu. Bunu hissedebiliyorum." Yangjin kendi kendine başını salladı. "Pansiyonumuzu kaybetmemiz *appa*'nı çok üzerdi. Ve şimdi de Kore'deki savaş. Henüz geri dönemeyiz, çünkü ordu Noa ve Mozasu'yu alır. Bu doğru, değil mi?"

Sunja evet anlamında başını salladı. Oğullarının askere alınmalarına izin veremezdi.

Yangjin ürperdi. Mutfak penceresinin çerçevesinin arasından içeri giren esinti kuru, kahverengi derisini sızlatınca pencerenin çerçevesine bir havlu sıkıştırdı. Yangjin, yırtık pırtık yeleğini sıkıca geceliğinin üzerine sardı. O da şeker ezmeye başlarken Sunja kısık ateşte fokurdayan tavayı izliyordu.

Sunja şeker karamelize olurken tavayı karıştırdı. Busan'daki zamanları, Osaka'yda olduğu döneme kıyasla farklı bir hayat gibi geliyordu ona; küçük, kayalık adalarından yirmi senedir ayrı olsa da Yeongdo hafızasında taze ve güneşli kalmıştı. Isak cenneti açıklamaya çalışırken Sunja kendi memleketini cennet olarak hayal etmişti; berrak, ışıl ışıl bir güzellikti. Kore'de ayın ve yıldızların görüntüsü bile buradaki soğuk aydan farklıydı; insanlar Kore'de durumun kötü olmasından ne kadar şikâyet ederlerse etsinler, yemyeşil, cam gibi denizin kıyısında babasının çok iyi baktığı aydınlık, sağlam ev ve onlara karpuzlar, marullar ve kabaklar veren verimli bahçe ile lezzetli yiyeceklerin hiç eksik olmadığı açık hava pazarı dışında bir şey düşünmek Sunja'ya zor geliyordu.

Kore'den aldıkları haberler o kadar korkunçtu ki: kolera, açlık ve küçücük çocuklar da dahil oğlanları kaçıran

askerler. Osaka'daki tatsız hayatları ve Noa'yı koleje gönderebilmek için acınası bir şekilde para biriktirme çabaları onlara lüks görünüyordu. En azından birlikteydiler. En azından daha iyi bir şey uğruna çaba harcayabiliyorlardı. Kore'deki savaş, Japonya'da ticareti canlandırmıştı ve herkes için daha fazla iş imkânı vardı. En azından burada, Amerikalılar hâlâ idarede oldukları için kadınlar şeker ve buğday bulabiliyordu. Yoseb, Sunja'nın Hansu'dan para almasını yasaklamıştı ama Kim, kadınların ihtiyacı olan ve zor bulunan malzemeleri bağlantıları aracılığıyla temin ettiğinde, kadınlar çok fazla soru sormamaları ya da Yoseb'le bu konuda konuşmamaları gerektiğini biliyorlardı.

Metal tavadaki şekerleme soğur soğumaz kadınlar vakit kaybetmeden şekeri düzgün kareler hâlinde kestiler.

"Dokhee, soğanları baştan savma bir şekilde doğradığım için bana takılırdı," dedi Sunja gülümseyerek. "Pilav tencerelerini çok yavaş yıkamama dayanamazdı. Her sabah yerleri temizlerken hiç aksatmadan, 'Yerleri temizlemek için her zaman iki bez kullan. Önce süpür, sonra temiz bir bezle sil, ardından diğer temiz bezle tekrar sil!' derdi. Dokhee tanıdığım en titiz insandı." Sunja, Dokhee'nin talimatlar verirken yuvarlak ve sade yüzünün giderek ciddileşmesini hatırladı. Mimikleri, tavrı ve sesi de çok netti, sık sık dua etmese de Sunja içinden kızlar için Tanrı'ya dua etti. Askerlere götürülmemiş olmalarını diledi. Isak, bazı insanların neden diğerlerinden daha fazla acı çektiklerini bilemeyeceğimizi söylerdi; başkaları ıstırap çekerken onları yargılamakta aceleci davranmamak gerektiğine inanırdı. Neden kızların değil de onun bağışlandığını merak ediyordu. Birçok kişi Kore'de açlık çekerken, neden o annesiyle birlikte bu mutfaktaydı? Isak, Tanrı'nın bir planı olduğunu söylerdi ve Sunja bunun doğru olabileceğini düşünüyordu ama şu anda kızları düşünürken, onu pek teselli etmiyordu. O kızlar, oğullarının küçüklükteki hâllerinden bile daha masumlardı.

Sunja işinden başını kaldırdığında annesini ağlarken buldu.

"O kızlar önce annelerini, sonra babalarını kaybetti. Onlar için daha fazlasını yapmam gerekirdi. Onları evlendirmeye çalışmalıydım ama paramız yoktu. Bir kadının kaderi acı çekmektir. Acı çekmeliyiz."

Sunja, annesinin kızların oyuna getirildikleri konusunda haklı olduğunu hissetti. Şimdiye kadar muhtemelen ölmüşlerdi. Elini annesinin omzuna koydu. Annesinin saçı neredeyse tamamen beyazlamıştı ve gündüzleri saçını ensesinde demode bir topuz yapıyordu. Ama gece olduğu için annesinin gri, ince örgüsü sırtında sallanıyordu. Yıllarca açık havada çalışmak alnında ve ağzının kenarlarında derin kırışıklar oluşturup esmer oval yüzünü buruşturmuştu. Hatırlayabildiği kadarıyla, annesi yataktan ilk kalkan ve en son yatmaya giden kişiydi; kızlar onların yanında çalışırken bile annesi, en küçük kız kadar çok çalışırdı. Eskiden pek konuşkan olmasa da yaşlandıkça annesi söyleyecek daha çok şey buluyordu ama Sunja ona ne diyeceğini asla bilemiyordu.

"*Umma, appa*'yla nasıl patates topladığımızı hatırlıyor musun? *Appa*'nın güzel patatesleri. Tombul ve beyazlardı, onları közde pişirdiğinde çok lezzetli oluyorlardı. Ne zamandır öyle lezzetli patates yemedim..."

Yangjin gülümsedi. Güzel günler de görmüşlerdi. Kızı, ona harika babalık eden Hoonie'yi unutmamıştı. Birçok bebeği ölmüştü ama Sunja'ları hayatta kalmıştı. Kızı hâlâ yanındaydı.

"En azından oğlanlar güvende. Belki bu yüzden buradayız. Evet." Yangjin duraksadı. "Belki bu yüzden buradayız." Yüzü aydınlandı. "Biliyor musun, Mozasu çok komik bir çocuk. Dün Amerika'da yaşamak ve filmlerdeki gibi takım elbise giyip şapka takmak istediğini söyledi. Beş oğlunun olmasını istiyor!"

Bunlar tam da Mozasu'nun söyleyebileceği şeylere benzediği için Sunja güldü.

"Amerika mı? Peki ne söyledin?"

"Beş oğluyla beni ziyarete geldiği sürece sorun olmayacağını söyledim!"

Mutfak karamel kokuyordu ve kadınlar, güneş evin içine dolana kadar hızla çalıştılar.

***

Okul mutsuzluktu. Mozasu on üç yaşındaydı ve yaşına göre uzun boyluydu. Geniş omuzları ve kaslı kollarıyla bazı öğretmenlerinden daha erkeksi görünüyordu. Noa'nın ona olağanüstü *kanji* öğretme çabalarına rağmen sınıfı geçme seviyesinde okuma-yazma bilmediği için Mozasu on yaşındaki çocuklarla aynı sınıfa koyulmuştu. Mozasu, akranları kadar iyi Japonca konuşabiliyordu hatta büyük çocuklarla sık sık girdiği mücadelelerde çok işine yarayan müthiş bir sözel becerisi vardı. Aritmetik dersinde sınıfa ayak uydurabiliyordu ama Japonca yazmak ve okumak onu korkunç bir şekilde yoruyordu. Öğretmenleri ona Koreli aptal diyorlardı ve Mozasu bu cehennemdeki işinin bitmesi için uygun zamanı bekliyordu. Savaşa ve akademik yoksunluklara rağmen Noa liseyi bitirmişti ve işte olmadığı zamanlarda, kolej giriş sınavlarına çalışıyordu. Evden ayrılırken yanında mutlaka bir sınava hazırlık kitabı ya da kitapçıdan satın aldığı eski İngilizce romanlardan biri olurdu.

Haftanın altı günü, Noa mahalledeki evlerin çoğunun sahibi olan neşeli Japon Hoji-san için çalışıyordu. Hoji-san'ın yarı *burakumin* ya da Koreli olduğu söyleniyordu ama herkesin evsahibi o olduğu için kimse adamın utanç verici soyu hakkında pek fazla konuşmuyordu. Safkan Japon olmadığına dair dolaşan çirkin söylentileri memnuniyetsiz kiracılarından birinin ortaya atmış olması mümkündü fakat Hoji-san söylenenleri umursamıyor gibi görünüyordu. Muhasebecisi ve sekreteri olarak Noa, Hoji-san'ın hesap defterlerini kusursuzca tutup onun adına belediyeye güzel Japoncayla mektuplar gönderiyordu. Güleç yüzüne ve şakalarına rağmen Hoji-san kirasını almaya geldiğinde acımasızdı. Noa'ya çok az para ödüyordu ama

Noa şikâyetçi değildi. Paçinko* işindeki Korelilerle ya da *yakiniku* restoranlarında çalışarak daha fazla para kazanabilirdi ama Noa bunu istemiyordu. Bir Japon ofisinde masa başı işi olmasını istiyordu. Neredeyse bütün Japon işletme sahipleri gibi, Hoji-san da normalde Korelileri işe almazdı ama Hoji-san'ın yeğeni, Noa'nın lise öğretmeniydi ve pazarlık yapmayı iyi bilen bir adam olan Hoji-san, yeğeninin en parlak öğrencisini işe almıştı.

Akşamları Noa, Mozasu'ya ev ödevlerinde yardım ediyordu ama ikisi de bunun anlamsız olduğunu biliyorlardı, çünkü Mozasu *kanji*'yi ezberlemekle ilgilenmiyordu. Uzun zamandır acı çeken öğretmeni olarak Noa, kardeşine hesaplama ve basit yazı dilini öğretmeye odaklandı. Olağanüstü bir sabırla, Mozasu sınavlarında başarısız olduğunda asla sinirlenmedi. Birçok Koreli için okulun nasıl olduğunu biliyordu; çoğu okulu bırakırdı ve Mozasu'nun da aynı şeyi yapmasını istemiyordu, o yüzden sınav notlarına dikkatini vermedi. Hatta Yoseb Amcası ve annesinden, Mozasu'nun karnelerine kızmamalarını rica etti. Onlara, asıl amacın Mozasu'nun bir işçi olarak ortalamanın üzerinde

* Japonya'ya özgü, genellikle kumar aracı olarak kullanılan, eğlence amaçlı bir salon oyunu. Japonya'da para karşılığı kumar oynamak yasak olsa da düşük bahisli paçinko oyunlarının Japon toplumunda popüler olması, belirli bir yasal boşluk oluşturarak oyunun var olmaya devam etmesini sağlamıştır. Kanunlara göre, paçinko oyunundan kazanılan metal toplar salonda para karşılığı takas edilemez, işletmeden dışarı çıkarılamaz ya da başka salonlarda takas edilemez. Ancak yasal olarak "özel ödül" jetonlarıyla takas edilebilirler ve bu jetonlar daha sonra işletme dışındaki farklı bir bayiye satılabilirler. (ç.n.)
Paçinko ilk önce Chicago, ABD'de ortaya çıkmış, sonra Uzakdoğu'ya yayılıp orada çok ilgi görmüş, bir çeşit makineyle oynanan şans oyunu. İlk çıktığı yıllarda şekerci dükkânlarına çocukların oynaması için yerleştirilmiş. Oyun daha sonra gelişmiş, değişmiş ve kumar oynamak için kullanılmaya başlamış. Makineye para yerleştiren oyuncuya bir miktar top veriliyor. Topu özel alanlara denk getiren oyuncu daha çok top kazanıyor, böylece şansını denemeye devam ediyor. Oyunun sonunda biriktirilen toplar seçilen bir ürünle takas ediliyor. Günümüzde çok renkli, çok sesli, anime karakterlerinin kullanıldığı dijital makinelerde oynanıyor, özellikle Japonya'da her köşe başında bir paçinko salonu bulunuyor. (ed. n.)

beceriler edinmesini sağlamak olduğunu söyledi. Eğer Noa bu kadar çaba gösterip özenle ona bir şeyler öğretmeseydi, Mozasu okula gitmek yerine mahalledeki neredeyse bütün Korelilerin yaptığı şeyi yapardı; para kazanmak için hurda metal toplar, annelerinin evlerinde yetiştirdiği domuzlar için çürümüş yiyecek arar ya da daha da kötüsü, adi suçlar yüzünden polisle başı derde girerdi.

Öğrenmeyi seven Noa, Mozasu'ya yardım ettikten sonra bir sözlük ve dilbilgisi kitabıyla İngilizce çalışıyordu. Rollerin değiştiği tek akademik konu, Japonca ya da Korece'den ziyade İngilizceye daha çok ilgi duyan Mozasu'nun ağabeyine İngilizce kelimeler ve deyimler sorarak yeni kelimeler öğrenmesine yardım etmesiydi.

Berbat mahalle okulunda Mozasu başkalarıyla ilgilenmeyip öğle tatili ve teneffüslerde tek başına vakit geçiriyordu. Sınıfında dört Koreli daha vardı ama hepsi Japonca isimlerini kullanıyor ve geçmişleri hakkında konuşmayı reddediyorlardı, özellikle de diğer Korelilerin yanında. Mozasu kim olduklarını çok iyi biliyordu, çünkü onunla aynı caddede yaşıyorlardı ve onların ailelerini tanıyordu. Hepsi sadece on yaşındaydı, o yüzden sınıfındaki Koreliler ondan ufaklardı ve onlara karşı hem nefret hem de acıma duyan Mozasu, çocuklardan uzak duruyordu.

Japonya'daki Korelilerin çoğunun en az üç ismi vardı. Mozasu, Moses Baek isminin Japon karşılığı olan Mozasu Boku ismini kullanıyordu; okul evraklarında ve oturum belgelerinde nadiren kayıtlı *tsumei*'sini, Japon soyadı Bando'yu kullanırdı. Bir Batılı dininden gelen ilk ismi, bariz Koreli soyadı ve azınlık mahallesi adresiyle, herkes kim olduğunu biliyordu ve bunu inkâr etmesinin anlamı yoktu. Japon çocuklar ona hiç yüz vermiyorlardı fakat Mozasu artık umursamıyordu.

Küçükken, ona sataşılmasından rahatsız olurdu ama bunu, hem akademik hem de atletik açıdan sınıf arkadaşlarından daha üstün olarak bu durumu telafi eden Noa'nın

rahatsız olduğundan çok daha az kafasına takardı. Her gün okuldan önce ve okuldan sonra, büyük oğlanlar Mozasu'ya, "Kore'ye dön, seni kokmuş piç," derlerdi. Eğer kalabalık bir grupsa Mozasu yürümeye devam ederdi; ancak sadece bir ya da iki pislik varsa, kan çıkarana kadar onları döverdi.

Mozasu kötü Korelilerden biri olmaya başladığının farkındaydı. Polis memurları sık sık Korelileri hırsızlık yaptıkları ya da evde içki ürettikleri için tutuklardı. Oturduğu sokakta her hafta birilerinin başı polisle derde girerdi. Noa, birkaç Koreli kanunları çiğnediği için herkesin suçlandığını söylerdi. Ikaino'daki her sokakta karısını döven bir adam vardı ve barlarda çalışıp yaptıkları iyilikler karşılığında para aldığı söylenen kızlar vardı. Noa, Korelilerin çok çalışarak ve kendilerini geliştirerek durumlarını düzeltmeleri gerektiğini söylerdi. Mozasu kötü sözler söyleyen herkese vurmak istiyordu. Ikaino'da küfreden basit yaşlı kadınlar ve evlerinin önünde sızacak kadar sarhoş adamlar vardı.

Japonlar, Korelilerin yakınlarında yaşamalarını istemiyordu, çünkü temiz değillerdi; domuzlarla birlikte yaşıyorlardı ve çocuklar bitliydi. Ayrıca, Korelilerin *burakumin*'lerden bile daha aşağıda olduğu söylenirdi, *burakumin*'ler en azından Japon kanı taşıyorlardı. Noa, Mozasu'ya eski öğretmenlerinin ona iyi bir Koreli olduğunu söylediklerini söyledi, bunun üzerine Mozasu, düşük notları ve kötü tavrı sebebiyle aynı öğretmenlerin onun kötü bir Koreli olduğunu düşünecekleri çıkarımına vardı.

Ne olmuş? Diğer on yaşındaki çocuklar onun aptal olduğunu düşünüyorlarsa, sorun değildi. Vahşi olduğunu düşünüyorlarsa, mahsuru yoktu. Mozasu gerekirse ağızlarındaki bütün dişleri dökmekten çekinmezdi. Mozasu, *Bir hayvan olduğumu sanıyorsanız, o hâlde bir hayvan olup canınızı yakarım,* diye düşünüyordu. Onun iyi bir Koreli olmak gibi bir amacı yoktu. Bunun ne anlamı vardı ki?

İlkbaharda, Kore savaşı bitmeden birkaç ay önce sınıfa Kyoto'dan yeni bir oğlan katıldı. On bir yaşındaydı, on ikisine girmek üzereydi. Haruki Totoyama'nın yırtık pırtık üniforması ve perişan ayakkabılarından fakir bir çocuk olduğu aşikârdı. Ayrıca, zayıf ve miyoptu. Oğlanın üçgenimsi küçük bir yüzü vardı ve diğer çocukların aralarına kabul edebilecekleri biri olabilirdi, fakat ne yazık ki biri, oğlanın Kore mahallesi ve fakir Japonların yaşadığı mahallenin sınırında yaşadığını söyledi. Çok geçmeden Haruki'nin bir *burakumin* olduğu dedikodusu yayıldı, aslında değildi. Sonra Haruki'nin, kafası çökük bir yaz kavunu biçiminde olan küçük bir erkek kardeşi olduğu keşfedildi. Bir Japon olarak bile Haruki'nin annesinin yaşayabilecekleri daha iyi bir yer bulması zordu, çünkü birçok Japon evsahibi, ailenin lanetli olduğunu düşünüyordu. Haruki'nin babası yoktu; savaşta bir asker olarak ölmüş olsaydı bu anlaşılabilirdi fakat babası, Haruki'nin kardeşi doğunca çocuğa bir kez baktıktan sonra çekip gitmişti.

Mozasu'nun aksine, Haruki uyum sağlamayı önemsiyor ve bunun için çok çaba gösteriyordu, ancak sosyal statüsü en düşük çocuklar bile ona bir şans vermiyorlardı. Hastalıklı bir hayvan muamelesi görüyordu. Öğrenci liderlerinin imalarını takip eden öğretmenler Haruki'den uzak duruyorlardı. Yeni oğlan bu okulun Kyoto'daki okuldan farklı olacağını ummuştu ama burada da hiç şansı olmadığını gördü.

Öğle tatilinde, diğer oğlanlar koyu renk yün üniformalarıyla dip dibe dizilmiş kara mısır taneleri gibi bir arada otururken, Haruki etrafında görünmez parantezler varmış gibi, uzun masada her iki yanında ikişer sandalye boşluk bırakılmış şekilde otururdu. O masadan pek uzakta olmayan Mozasu yeni çocuğun arada sırada oğlan gurubuna bir şey söylemeye çalışmasını izlerdi ve elbette Haruki hiçbir zaman yanıt alamazdı.

Bu şekilde geçen bir ayın ardından Mozasu nihayet erkekler tuvaletinde onunla konuştu.

"Neden o çocukların senden hoşlanması için uğraşıyorsun?" diye sordu Mozasu.

"Başka seçeneğim var mı?" diye karşılık verdi Haruki.

"Onlara defolup gitmelerini söyleyip kendi hayatına bakabilirsin."

"Peki senin ne tür bir hayatın var?" diye sordu Haruki. Kabalık etmek istememişti; sadece başka bir seçeneği olup olmadığını bilmek istiyordu.

"Dinle, insanlar senden hoşlanmazlarsa, bu her zaman senin suçun değildir. Bunu bana erkek kardeşim söyledi."

"Bir erkek kardeşin mi var?"

"Evet. Hoji-san için çalışıyor, bilirsin, evsahibi."

"Kardeşin gözlüklü çocuk mu?" diye sordu Haruki. Hoji-san onların da evsahibiydi.

Mozasu gülümseyerek başını salladı. Mahallede etkileyici bir şekilde boy gösteren Noa'yla gurur duyuyordu. Herkes ona saygı gösteriyordu.

"Sınıfa dönsem iyi olacak," dedi Haruki. "Geç kalırsam başım derde girer."

"Korkaksın," dedi Mozasu. "Öğretmenin sana bağırması gerçekten umurunda mı? Kara-sensei senden daha büyük bir korkak."

Haruki yutkundu.

"İstersen, teneffüslerde benimle oturmana izin veririm," dedi Mozasu. Daha önce böyle bir teklifte bulunmamıştı ama Haruki'nin bir kez daha o pisliklerle konuşmaya çalışıp reddedildiğini görmeye dayanabileceğini sanmıyordu. Tuhaf bir şekilde, oğlanın çabalarını izlemek bile acı ve utanç vericiydi.

"Gerçekten mi?" dedi Haruki gülümseyerek.

Mozasu olumlu anlamda başını salladı ve yetişkin olduklarında bile, ikisi de nasıl arkadaş olduklarını unutmadılar.

11

Ekim 1955

Mozasu, en sevdiği çizgi romanlar, eski bozuk paralar ve babasının gözlüğü gibi özel eşyalarını sakladığı sandığın kapağının içine güreşçi Rikidozan'ın bir fotoğrafını yapıştırmıştı. Koreli güreşçinin aksine, Mozasu rakibine fazla yaklaşıp uzun süre boğuşmaktan hoşlanmazdı. Rikidozan'ın karate el hamlesi meşhurdu ve benzer şekilde Mozasu da hamlelerini ölümcül biçimde hedefine indiriyordu.

Yıllar boyunca birçok farklı oğlana vurmuştu: Ona lakap taktıklarında, arkadaşı Haruki'ye sataştıklarında ve Tsuruhashi İstasyonu'ndaki şekerleme tezgâhında duran annesi ve büyükannesini rahatsız ettiklerinde onlara vururdu. Sunja öğretmenlerin, danışmanların ve kızgın anne-babaların gönderdiği notlara ve yaptıkları ziyaretlere alışmıştı artık. Oğlunun kavga etmesini önlemek için elinden bir şey gelmiyordu; başını gerçekten belaya sokmasından ya da yanlış oğlanla tartışmasından çok korkuyordu. Her olaydan sonra Yoseb ve Noa onunla konuşur, kavgalar bir süreliğine kesilirdi. Yine de kışkırtıldığında, Mozasu hak eden herkesi döverdi.

Sunja oğluna ne olduğunu sorduğunda, ondan her zaman iki şey duymaya alışmıştı: Ona ve ailesine utanç getirdiği için içten bir özür ve kavgayı kendisinin başlatmadığına dair bir savunma. Sunja ona inanıyordu. On altı yaşındaki oğlunun mizacı vahşi değildi. Kavgalardan

mümkün olduğunca kaçınırdı ama işler kötüye gittiğinde, kışkırtıcının yüzüne hızlı ve etkili bir yumruk atarak anlaşmazlığa son verirdi. Mozasu birkaç oğlanın burunlarını kırmış ve çok sayıda gözü morartmıştı. Artık sadece inatçı bir ahmak ya da okula yeni gelen bir zorba Mozasu'yu rahatsız ediyordu. Öğretmenler bile oğlanın fiziksel otoritesine saygı duyuyorlardı ve herkes gücünü kötüye kullanmadığını, rahat bırakılmayı tercih ettiğini biliyordu.

Beladan uzak durması için Mozasu'nun okuldan sonra şekerleme tezgâhına gitmesi gerekiyordu. Kyunghee, Yoseb'le birlikte evde kalıyordu ve Noa, Mozasu'nun annesi ve büyükannesine yardım etmesini istiyordu. Ailenin bir dükkân alacak kadar parası olunca, Mozasu'nun annesi ve büyükannesine dükkânı işletmelerinde yardım etmesini umuyorlardı. Mozasu bunu yapmak istemiyordu. Pazarda çalışmak kadınlara göre bir işti ve oğlan kadınlara saygı duysa da hayatının geri kalanı boyunca şekerleme hazırlamak ya da *taiyaki** satmak istemiyordu.

Şimdilik, *taiyaki* ızgarasının ve şeker ocağının altındaki portatif mangala daha fazla kömür getirerek annesi ve büyükannesine yardım etmeyi sorun etmiyordu. Günün sonunda, güçlü oğlanın el arabalarını eve itmesi, şafak vaktinden beri çalışan Sunja ve Yangjin'i rahatlatıyordu. Ancak saat dört ve yedi arası Mozasu'nun yapabileceği pek fazla şey yoktu, çünkü Sunja ve Yangjin, o olmadan şekerleme hazırlayıp müşterilerle ilgilenebiliyorlardı. O saatlerde yoğun değillerdi.

Bir sonbahar akşamında, iş son derece az ve az müşteriden dolayı pazarda çalışan kadınlar birbirleriyle sohbet ederken, Mozasu pazarın öteki tarafından *gimbap*† alma bahanesini uydurduğunda kimse ondan şüphelenmedi. Mozasu, çorap satan kız Chiyaki'yi görmeye gitti.

* (Jap.) Japonya'da sokak yiyeceği olarak tüketilen balık biçimli bir kek. (ç.n.)

† Kurutulmuş yosun yapraklarına sarılan pişmiş pirinç ve diğer malzemelerle yapılan Kore mutfağına özgü bir tür yemek. (ç.n.)

Kız, anne-babası savaşta ölmüş, on sekiz yaşında Japon bir öksüzdü. Büyük çorap dükkânının sahipleri olan yaşlı büyükanne ve büyükbabasıyla birlikte yaşayıp çalışıyordu. Ufak tefek ve kıvrımlı vücut hatlarına sahip olan Chiyaki flört etmekten hoşlanıyordu. Diğer kızlardan pek hoşlanmazdı, pazarda çalışan erkeklerin arkadaşlığını tercih ederdi. Chiyaki, Mozasu'dan iki yaş büyük olduğu için ona takılıyordu ama hoşlandığı bütün oğlanlar arasında en yakışıklı olanın Mozasu olduğunu düşünüyordu. Koreli olması çok yazıktı, çünkü onunla çıkmaya başlarsa büyükannesi ve büyükbabası onu evlatlıktan reddederlerdi. İkisi de bunu biliyordu ama konuşmalarının zararı yoktu.

Chiyaki'nin büyükanne ve büyükbabası öğlen eve dönüp dükkânı idare etmesi ve kapatması için onu yalnız bırakınca, Mozasu ya da diğer oğlanlar ona eşlik etmek için yanına gidiyorlardı. Chiyaki, okula egemen olan kibirli kızlardan nefret ettiği için yıllar önce okulu bırakmıştı. Ayrıca, büyükanne ve büyükbabasına göre kızın okulu bitirmesinin bir anlamı yoktu. Chiyaki'nin sıkıcı bulduğu, *tatami* imalatçısının ikinci oğluyla evlenmesi için hazırlıklar yapıyorlardı. Chiyaki ağzı laf yapan, şık giyinen erkeklerden hoşlanıyordu. Oğlanlarla ilgilenmesine rağmen çok masumdu ve bir oğlanla hiçbir şey yapmamıştı. Büyükanne ve büyükbabasının dükkânı ona miras kalacaktı ve istese bir oğlanı, onu kafeye götürmeye ikna edecek kadar güzeldi. Değeri aşikârdı ve en sevdiği şey, bir erkeğin ona düşkün olmasıydı.

Mozasu tezgâhın kapı çerçevesini tıklatıp büyükannesinin meşhur *taiyaki*'sini ona uzatınca Chiyaki gülümseyip dudaklarını ıslattı. Takdir edercesine kokusunu içine çektikten sonra küçük bir ısırık aldı.

"*Oishi! Oishi!* Mo-san, çok teşekkür ederim," dedi Chiyaki. "Tatlı hazırlayabilen, yakışıklı bir genç adam. Harikasın, değil mi?"

Mozasu gülümsedi. Chiyaki çok sevimliydi; onun gibi bir kız daha yoktu. Birçok erkekle konuştuğu söyleniyordu

fakat yine de onunla vakit geçirmekten hoşlanıyordu. Ayrıca, onu başka bir erkekle görmemişti, o yüzden söylentilerin doğru olup olmadığını bilmiyordu. Chiyaki'nin güzel bir vücudu vardı ve kiraz rengi ruju, küçük dudaklarını çok hoş gösteriyordu.

"İşler nasıl?" diye sordu Mozasu.

"Fena değil. Umurumda değil. Bu haftalık yeterince kazandığımızı biliyorum, çünkü büyükbabam öyle söyledi."

"Sandalet satan kadın bize bakıyor," dedi Mozasu. Watanabe-san, karşıdaki dükkânın sahibiydi ve kızın büyükannesiyle yakın arkadaştı.

"O yaşlı yarasa. Ondan nefret ediyorum. Yine büyükanneme beni anlatacak ama umurumda değil."

"Benimle konuştuğun için başın derde mi girecek?"

"Hayır. Ama bana tatlı vermeye devam etmene izin verirsem başım derde girecek," dedi Chiyaki.

"Pekâlâ, o zaman başka tatlı getirmem."

"*Iyada**!" Chiyaki kekten bir ısırık daha alıp inatçı küçük bir kız gibi başını iki yana salladı.

Bir ofis çalışanı gibi giyinmiş genç bir adam dükkânın önünde durunca ikisi de ona baktı. Chiyaki, dükkânın köşesindeki boş tabureye işaret edince Mozasu oturup gazeteyle meşgul oldu.

"Yardımcı olabilir miyim, efendim?" diye sordu Chiyaki adama. Büyükanne ve büyükbabası dükkândayken de gelmişti ama geri dönmüştü. "O siyah çorapları yeniden görmek mi istiyorsunuz?"

"Beni hatırlıyor musun?" dedi adam heyecanla.

"Elbette. Bu sabah buradaydınız."

"Senin gibi güzel bir kız beni hatırladı. Bu hoşuma gitti. Senin için geri döndüğüme sevindim."

Mozasu gazeteden başını kaldırdı, sonra tekrar bakışlarını sayfaya çevirdi.

"Kaç tane istiyorsunuz?"

* (Jap.) Hiç şansın yok! (ç.n.)

"Kaç tane var?"

"Sizin ayak ölçünüzde en az yirmi çift var," dedi Chiyaki. Bazen on çift çorap alan oluyordu. Bir keresinde bir anne, üniversitedeki oğlu için iki kutu almıştı.

"İki tane alacağım ama çorapları bana sen giydirirsen daha fazla alırım."

Mozasu, gazeteyi katlayıp sinirlendiğini fark etmeyen adama baktı.

"Öyleyse, bu iki çifti paketleyeceğim," dedi Chiyaki.

"Adın ne?" diye sordu adam.

"Chiyaki."

"Kuzenlerimden birinin adı da bu. Tanrım, çok güzelsin. Erkek arkadaşın var mı?"

Chiyaki sessizleşti.

"Yok mu? O hâlde benim kız arkadaşım olmalısın." Adam parayı onun eline koyup elini tuttu.

Chiyaki adama gülümsedi. Bu tür adamlarla daha önce de karşılaşmıştı ve adamın neyi kastettiğini biliyordu. Anlamamış gibi yaptı. Mozasu kıskandı ama umursamadı. Chiyaki göğsünü hafifçe öne çıkardı. Umumi hamamda yaşlı kadınlar sürekli dik, yuvarlak göğüslerine bakıyor ve ona şanslı olduğunu söylüyorlardı.

Adam, Chiyaki'nin istediği yere bakıp, "Güzel. Bu gece seni ne zaman alabilirim? Sana biraz *yakitori** ısmarlarım," dedi.

"Bu gece beni alamazsınız," dedi Chiyaki parayı kasaya koyarken. "Benim için fazla yaşlısınız."

"Seni küçük cilveli kız."

"Benim tipim değilsiniz," dedi Chiyaki korkusuzca.

"Bir tipin olması için fazla gençsin. İyi para kazanıyorum ve nasıl sevişilir biliyorum." Adam onu kendine doğru çekti ve ellerini arkasına koyup kalçasını sıktı. "Güzel ve dolgun kalçaların var. Göğüslerin de güzel. Dükkânı kapat. Hadi gidelim."

---

* (Jap.) Japon usulü tavuk şiş. (ç.n.)

Mozasu sessizce sandalyesinden kalkıp adamın yanına gitti. Elinden geldiğince sert bir şekilde adamın ağzının ortasına vurdu. Adam yere yığıldığında ağzından kan geliyordu. Mozasu, eklemlerindeki acıdan adamın dişlerinden birkaçını döktüğünü anladı.

"Çorapları alıp evine git," dedi Mozasu.

Adam mavi gömleği ve pantolonundaki kana, başka birine aitmiş gibi baktı.

"Polis çağıracağım," dedi adam.

"Durma, polisi ara," dedi Chiyaki adama. Dükkâna doğru koşan sandaletçi kadına telaşla el salladı.

"Mo-san, hemen git," dedi Chiyaki. "Acele et, dışarı çık. Bununla ilgilenmeyi bana bırak."

Mozasu hızla şekerleme tezgâhına doğru yürüdü.

***

Polis çok geçmeden onu buldu. Birkaç dakika önce, Mozasu eli kan içinde tezgâha dönüp annesi ve büyükannesine Chiyaki'nin dükkânında olanları anlatmıştı.

Polis olayı doğruladı.

"Oğlunuz çorap almak isteyen bir adamı dövmüş. Bu tür davranışlar bir açıklama gerektirir. Genç bayan, adamın ona sarkıntılık ettiğini ve oğlunuzun onu koruduğunu söyledi ama müşteri bunu reddediyor," dedi polis memuru.

Öğleden sonra tatlısını almak için tezgâha doğru ilerleyen, paçinko salonu sahibi Goro-san polisi görünce yanlarına koştu.

"Merhaba, memur bey." Sunja'ya göz kırptı. "Her şey yolunda mı?" diye sordu Goro.

El arabasının yanındaki eski tahta taburede oturan Mozasu, annesi ve büyükannesini üzdüğü için suçlu görünüyordu.

"Mozasu, çorap dükkânında çalışan genç bayanı, onu zorla elleyen adamdan kurtarmış. Mozasu adamın yüzüne vurmuş," dedi Sunja sakince. Başını dik tutup, oğlunun suçlu olduğunu itiraf etmekten çekindiği için özür dilemeyi

reddetti. Kalbi öylesine gümbür gümbür atıyordu ki onu duyabileceklerini sandı. "O sadece yardım etmeye çalışıyormuş."

Yangjin kendinden emin bir şekilde başını sallayıp Mozasu'nun sırtını sıvazladı.

"*Maji*?" dedi Goro gülerek. "Bu doğru mu, memur bey?"

"Dükkândaki genç bayan öyle söyledi ve Watanabe-san kızın anlattığı hikâyeyi doğruladı. Dayak yiyen adam bunu inkâr ediyor ama başka dükkân sahiplerinden de adamın, sık sık orada çalışan genç kızları rahatsız eden bir pislik olduğunu duydum." Polis memuru omuzlarını silkti. "Ne olursa olsun, adam çenesinin kırıldığını düşünüyor. Alt dişlerinden ikisi dökülmüş. Genç adamı, hatalı olsalar bile insanlara vuramayacağı konusunda uyarmak istedim. Polisi çağırmalıydı."

Bunun üzerine Mozasu olumlu anlamda başını salladı. Daha önce de başı derde girmişti ama kimse polisi çağırmamıştı. Babasının haksız yere hapse atıldığını hep hatırlıyordu. Son zamanlarda Noa, Japonya'daki Koreliler artık vatandaş olmadıkları için başı derde girerse onu sınır dışı edebilecekleri uyarısında bulunuyordu. Noa, ne olursa olsun polise saygı göstermesi, kaba ya da hatalı olsalar bile onlara hürmet etmesi gerektiğini söylemişti. Sadece bir ay önce, bir Koreli'nin özellikle iyi olması gerektiğine dikkat çekmişti. Bir kez daha Mozasu işleri berbat ettiği için kendini kötü hissetti; Noa'nın yüzünde göreceğinden emin olduğu hayal kırıklığıyla dolu ifadeden çekiniyordu.

Goro oğlana ve pazardaki en sevdiği *ajumma*'lardan biri olan Sunja'ya dikkatle baktı.

"Memur bey, bu aileyi tanıyorum. Çok çalışkanlar ve Mozasu iyi bir çocuk. Bir daha başını belaya sokmayacak. Değil mi, Mozasu?" Goro gözlerini Mozasu'ya dikti.

---

* (Jap.) Gerçekten mi? (ç.n.)

"*Hai**," diye yanıtladı Mozasu.

Polis memuru, vatandaşların kanunun ifasını kendi ellerine almaması gerektiğine dair konuşmasını tekrarlarken Mozasu, Sunja ve Goro, polis memuru İmparator'un ta kendisiymiş gibi başlarıyla onaylayarak onu dinlediler. Adam gittikten sonra Goro, fötr şapkasıyla Mozasu'nun kafasının arkasına hafifçe vurdu. Mozasu suratını ekşitti ama elbette canı yanmamıştı.

"Bu oğlanla ne yapacaksınız?" diye sordu Goro, hem bıkkın hem de mutlu görünen kadınlara.

Sunja çaresizce ellerine baktı. Her şeyi denemişti ve şimdi, bir yabancının fikrini almak zorundaydı. Yoseb ve Noa ona kızacaklardı fakat şimdiye kadar yaptıklarının dışında bir şey denemeliydi.

"Ona yardım edebilir misiniz?" diye sordu Sunja. "Sizin yanınızda çalışabilir mi? Ona çok fazla para ödemenize gerek yok."

Goro onu eliyle umursamazca savuşturup kafasını iki yana sallayarak dikkatini Mozasu'ya verdi. Duyması gereken tek şey buydu.

"Dinle, yarın sabah okulu bırakıp benim yanımda çalışmaya başlayacaksın. Annen bu saçmalıklara daha fazla tahammül etmeyecek. Okula, orayla işinin bittiğini söyledikten sonra dükkânıma gelip çok çalışacaksın. Sana hak ettiğin ücreti ödeyeceğim. Çalışanlarımdan çalmam. Çalışırsan, paranı alırsın. Anlaşıldı mı? Ayrıca, çorapçı kızdan uzak dur. O tam bir bela."

"Salonunda bir oğlana ihtiyacın mı var?" diye sordu Sunja.

"Elbette, ama dalaşmak yok. Bir erkek olmanın tek yolu bu değil," dedi Goro babasız çocuğa acıyarak. "Bir erkek olmak, öfkeni kontrol etmeyi bilmek demektir. Ailene bakmalısın. İyi bir adam, bunu yapar. Tamam mı?"

* (Jap.) Evet. (ç.n.)

"Efendim, ona bir şans vererek çok cömert davranıyorsunuz. Çok çalışacağını biliyorum."

"Bunu görebiliyorum," dedi Goro Sunja'ya gülümseyerek. "Ondan iyi bir paçinko oğlanı yaratıp onu sokaklardan uzak tutacağız."

Mozasu taburesinden kalkıp eğilerek yeni patronunu selamladı.

12

Mart 1956

Goro şişman ve ihtişamlı bir Koreliydi, güzel kadınlarla arası iyiydi. Annesi, Jeju Adası'nda bir istiridye avcısıydı; Ikaino mahallesindeki mütevazı bir müstakil evde yalnız yaşayan Goro'nun çevik ve güçlü bir yüzücü olduğu söylenirdi. Bununla birlikte, onu komik hikâyeler anlatmak ve mutfağında kendisi için hazırladığı lezzetli atıştırmalıkları yemekten başka bir şey yaparken hayal etmek zordu. Kalın, yuvarlak kolları ve şiş karnının lüks ve zevk düşkünü bir yanı vardı; berrak, esmer teninin pürüzsüzlüğü ya da şık takım elbiselerinin üzerine oturma biçimi, şehrin sokaklarında dolaşan hâlinden memnun bir foku andırıyordu. Ağzı iyi laf yapıyordu, oduncuya kereste satabilecek türden bir adamdı. Üç paçinko salonundan çok para kazansa da sade bir hayat sürüyor ve pahalı alışkanlıklardan kaçınıyordu. Kadınlara cömert davranmasıyla tanınıyordu.

Altı ay boyunca Mozasu, Goro'nun ana paçinko salonunda çalışıp her türlü işe koştu. Bu süre içinde on altı yaşındaki oğlan, dünya hakkında okulda öğrendiğinden daha fazla şey öğrendi. Para kazanmak, işine yaramayacak *kanji*'yi aklına sokmaya çalışmaktan daha kolay ve eğlenceliydi. Kitapları ve sınavları unutmak büyük bir rahatlıktı. İş yerinde neredeyse herkes Koreli olduğu için geçmişi hakkında aptalca bir şey söylenmedi. Okuldayken Mozasu hakaretlerin onu çok rahatsız etmediğini düşünü-

yordu ama çirkin sözler günlük hayatından tamamen kaybolunca çok huzurlu olduğunu hissetti. Goro'nun yanında çalışmaya başladığından beri bir kez bile kavga etmemişti.

Her cumartesi gecesi Mozasu maaş zarfını annesine teslim ediyordu ve annesi ona karşılığında biraz harçlık veriyordu. Sunja paranın bir kısmıyla ev masraflarını karşılıyordu ama mümkün olduğunca biriktirmeye çalışıyordu, çünkü Mozasu günün birinde kendi patronu olmak istiyordu. Her sabah Mozasu koşa koşa işe gidiyor ve gözlerini açık tutabildiği geç saatlere kadar kalıyordu; sigara izmaritlerini süpürmekten ya da mutfakta görevli kız Kayoko meşgul olduğunda kirli çay fincanlarını yıkamaktan bile memnundu.

Ilık bir mart sabahı, gün doğumundan sadece birkaç saat sonra Mozasu salonun arka kapısından içeri girdiğinde Goro'yu, seçtiği bir makinenin iğnelerini ayarlarken buldu. Her gün, salon açılmadan önce Goro, dikey paçinko makinelerinin düz duran birkaç iğnesine, lastik kaplamalı çekiciyle birkaç defa çok hafifçe vururdu. Makinenin kazanana yaptığı ödemeyi etkilemek için iğnelere, metal topların yolunu değiştirecek şekilde çok ama çok hafifçe dokunurdu. Goro'nun hangi makineyi seçeceğini ya da iğneleri hangi yöne doğrultacağını asla bilemezdiniz. Bölgede iyi iş yapan başka paçinko salonları da vardı ama Goro'nunkiler en başarılı olanlardı, çünkü onun özel bir dokunuşu vardı, iğnelerin dilinden anlıyordu. Yaptığı ufak tefek ayarlar, ertesi sabah daha iyi kazanç sağlamak için kapanış saatinden önce makineleri dikkatle inceleyen düzenli müşterileri yeterince çileden çıkarıyordu; yine de cazip, beklenmedik kazançlar yaratacak kadar öngörülebilirlik olması müşterileri tekrar tekrar şanslarını denemeye çekiyordu. Goro, Mozasu'ya iğneleri nasıl ayarlayacağını öğretiyordu ve Mozasu hayatında ilk kez iyi bir öğrenci olduğunu işitmişti.

"Günaydın, Goro-san," dedi Mozasu koşarak dükkâna girerken.

"Yine erkencisin, Mozasu. Aferin sana. Kayoko tavuklu pilav pişirdi, biraz kahvaltı etmelisin. Koca bir oğlansın ama biraz daha gelişmelisin. Kadınlar kavrayabilecekleri şeylerden hoşlanırlar!" Goro içten bir kahkaha atıp kaşlarını kaldırdı. "Öyle değil mi?"

Mozasu ona takılmasına aldırmadan gülümsedi. Goro-san, onunla Mozasu birçok kadınla birlikte olmuş gibi konuşuyordu ama doğrusu, bir kez bile bir kızla birlikte olmamıştı.

"Annem bu sabah çorba pişirdi, o yüzden çoktan yedim. Teşekkür ederim." Mozasu patronunun yanına oturdu.

"Annen nasıl?"

"İyi, iyi."

Noa'nın, Mozasu'nun bir paçinko salonunda çalışmasına şiddetle karşı çıkmasına rağmen Sunja en sonunda yumuşamış ve oğlunun Ikaino'da fazlasıyla saygı gören Goro'ya çalışmasına izin vermişti. Mozasu, okuldaki diğer öğrencilerle o kadar sık kavga ediyordu ki oğlunun güvenliğinden endişelenen Sunja, okulu bırakmasına razı olmuştu. Mozasu asla okulu bitiremeyecekti ama Noa hâlâ Waseda'ya girmeye çalışıyordu ve aileyi teselli eden buydu; en azından oğlanlardan biri, babaları gibi eğitimli olacaktı.

"İşleri nasıl gidiyor? Şeker bağımlılık yaratan bir madde. Para kazanmak için iyi, değil mi?" Goro hafifçe bir iğneye ve sonra bir diğerine vururken güldü.

Mozasu olumlu anlamda başını salladı. Tren istasyonunun yanındaki açık hava pazarında annesi, yengesi ve büyükannesinin açtığı şekerleme tezgâhıyla gurur duyuyordu. Kendilerine ait doğru düzgün bir dükkânları olmasını istiyorlardı fakat kimse iyi lokasyonlarda Korelilere dükkân kiralamadığı için binayı satın alacak kadar para biriktirmeyi beklemek zorundaydılar. Mozasu, Noa'nın eğitim masraflarını karşılayacak ve annesine güzel bir dükkân satın alacak kadar para kazanmak istiyordu.

Goro, Mozasu'ya çekici verdi.

"Dene."

Mozasu iğnelere vururken Goro onu izledi.

"Dün gece kız arkadaşım Miyuki'yle buluştum, çok içtik. Mozasu, sakın benim gibi olup bütün boş vaktini kızlarla harcama," dedi Goro gülümseyerek. "Tabii çok güzel değillerse. Ha!"

"Miyuki-san güzel," dedi Mozasu.

"Çok güzel, değil mi? Harika göğüsleri ve bir denizkızı gibi karnı var. Kadınlar çok nefis. Şeker gibi! Nasıl uslanacağımı bilmiyorum," dedi Goro. "Gerçi, uslanmam için bir sebep yok. Bildiğin gibi artık ne bir annem ne de bir babam var, Mozasu. Bu beni üzse de evlenmemi umursayacak ve bunu ayarlayacak kadar beni önemseyen biri yok." Goro olumlu anlamda başını sallarken bu duruma pek üzgün gibi görünmüyordu.

"Peki, dün gece sen kimle birlikteydin?" diye sordu Goro.

Mozasu gülümsedi.

"Kapanışa kadar burada olduğumu biliyorsunuz. Sonra eve gittim."

"Bana Kayoko'yu mutfakta kovalamadığını mı söylüyorsun?"

"Hayır." Mozasu güldü.

"Ah evet, sanırım o bendim. Zavallı kız. Çok kolay gıdıklanıyor. Fena sayılmaz, günün birinde harika bir vücudu olacak ama şimdilik çok genç. Bir gün biri ona ruj ve pudra alacak ve bizi terk edecek. Kadınlar böyledir."

Mozasu, düzenli olarak aktrisler ve dansçılara eşlik eden patronunun mutfakta çalışan kızla neden ilgilendiğini anlayamadı.

"Fakat Kayoko gıdıklanmaya çok müsait. Sevimli bir kahkahası var." Goro diziyle Mozasu'nun dizini dürttü. "Biliyor musun, Mozasu, siz ufaklıkların burada olması hoşuma gidiyor. Burayı daha eğlenceli kılıyor." Goro, Mozasu'yu ana salonda tutuyordu, çünkü harika bir enerjisi

vardı. Goro'nun artık bütün salonlarında yeterince eleman çalıştıracak kadar parası vardı. Yeni bir dükkân sahibi olarak, kısa bir süre öncesine kadar Mozasu'nun yaptığı işleri kendi yapıyordu. Goro, oğlanı tepeden tırnağa süzüp kaşlarını çattı.

Mozasu şaşkınlıkla patronuna baktı.

"Her gün aynı beyaz gömleği ve siyah pantolonu giyiyorsun. Temiz görünüyorsun ama bir hademe gibisin. İki gömleğin ve iki pantolonun var, değil mi?" Goro bunu nazikçe dile getirdi.

"Evet, efendim." Mozasu bakışlarını yere çevirdi. Annesi gömleğini önceki gece ütülemişti. Kötü görünmüyordu ama Goro-san haklıydı, önemli biri gibi görünmüyordu. Giyeceklere ayıracak fazladan paraları yoktu. Yiyecekler, özel ders ve ulaşımdan sonra, kalan bütün para Yoseb Amca'sının doktor masraflarına gidiyordu. Amcasının durumu kötüye gidiyordu ve günün büyük bir bölümünü yatakta geçiriyordu.

"Daha fazla giysiye ihtiyacın var. Hadi gidelim." Goro seslendi. "Kayo-chan, birkaç dakikalığına Mozasu'yla dışarı çıkacağım. Kimsenin içeri girmesine izin verme, olur mu?"

"Tabii, efendim," diye Kayoko mutfaktan seslendi.

"Ama top tepsilerini koyup ön tarafı süpürmeliyim. Makinelerin temizlenmesi gerekiyor ve Kayoko'ya el havlularını yıkarken yardım etmek istiyorum." Mozasu sabah görevlerini sıralardı ama patronu çoktan kapıdaydı.

"Mozasu, hadi gel! Bütün gün seni bekleyemem. Artık o kılıkta gezemezsin!" diye bağırdı gülümseyerek; oğlanın şaşkınlığından hiç etkilenmemiş görünüyordu.

Küçük ahşap kapıyı açan kadın, müşterisi Goro-san'ın yanındaki uzun boylu oğlanı görünce şaşırdı.

Mozasu, Haruki'nin annesini görür görmez tanıdı. Daha önce arkadaşının evine hiç gitmemişti ama birkaç

kez sokakta karşılaşmışlardı ve Haruki onu annesiyle tanıştırmıştı.

"Totoyama-san! Merhaba." Mozasu eğilerek selam verdi.

"Mozasu-san, merhaba. Hoş geldin. Goro-san'ın yanında çalıştığını duymuştum."

Goro gülümsedi. "O iyi bir oğlan. Bu kadar erken geldiğim için üzgünüm, Totoyama-san ama Mozasu'nun birkaç şeye ihtiyacı var."

Mozasu içeri girince evin küçüklüğü karşısında şaşırdı. Kendi evinin üçte biri kadardı. Duvardan duvara bir perdeyle bölünen küçük bir odadan ibaretti. Ön tarafta dikiş makinesi, terzi mankenleri, çalışma masası ve kumaşlar vardı. Bir tür sandalağacı tütsüsü mutfaktan gelen *shoyu** ve *mirin*† kokularını bastırıyordu. Oda tertemizdi. Haruki'nin, annesi ve erkek kardeşiyle bu kadar dar bir yerde yaşadığına inanmak zordu. Mozasu, Haruki'yi okuldan ayrılıp işe başladığından beri görmemişti.

"Mozasu, benim yeni sabah işçi başım olacak. Şimdiye kadarki en genci o."

"Öyle mi?" dedi Mozasu yüksek sesle.

"Ama bir işçi başı, makineleri temizleyen, el havluları ve çay fincanları dağıtan bir oğlana benzeyemez," dedi Goro. "Totoyama-san, lütfen ona doğru düzgün iki ceket ve onlarla uyumlu pantolonlar dik."

Totoyama ciddiyetle başını sallayıp oğlanın omuzlarını ve kollarını ölçmek için mezurasını çıkardı. Küt bir kalemle, kullanılmış paket kâğıtlarından bir araya getirilmiş bir deftere not aldı.

"Anne! Anne! Artık dışarı çıkabilir miyim?"

Yalvaran küçük bir çocuğu andıran büyük bir oğlanın sesiydi.

"Affedersiniz. Oğlum çok meraklı. Genelde müşteriler bu kadar erken gelmez."

---

* Bir tür Japon soya sosu. (ç.n.)

† Japon yemeklerini tatlandırmak amacıyla kullanılan pirinç şarabı. (ç.n.)

Goro-san umursamazca elini sallayıp kadının oğluna bakmasına izin verdi.

Totoyama-san odadan çıkınca, Goro üzgün bir ifade takındı. "Oğlan..."

Mozasu başını salladı, çünkü Haruki'nin küçük kardeşinin durumunu biliyordu. Hâlâ okula giden Haruki'yi görmeyeli neredeyse altı ay olmuştu. Haruki, bir polis memuru olmak istiyordu. Biri okuldan ayrılana kadar ikisi de okulun arkadaşlıklarını mümkün kıldığını fark etmemişti; Mozasu sürekli çalıştığı için onu görme fırsatı bulamamıştı.

Odaların arasındaki sürgülü kapılar kâğıt ve ince suntalardan yapıldığı için Goro ve Mozasu her şeyi duyabiliyorlardı.

"Daisuke-chan, anne hemen geri dönecek, tamam mı? Yan odadayım. Beni duyabiliyorsun, değil mi?"

"Anne, kardeşim okuldan döndü mü?"

"Hayır, hayır, Daisuke-chan. Haruki bir saat önce çıktı. Sabırla onu beklemeliyiz. Eve dönmesine çok var. Annenin, Haruki'nin arkadaşına ceket dikmesi gerekiyor. Burada kalıp bulmacanı çözer misin?"

"O Mozasu-san mı?"

İsmini duyunca şaşıran Mozasu kapalı sürgülü kapıya baktı.

"Onunla tanışmak istiyorum, anne. O Koreli çocuk. Lütfen onunla tanışabilir miyim? Kardeşim, Mozasu'nun küfrettiğini söyledi. Bunu duymak istiyorum!" Daisuke kahkaha attı.

Goro, Mozasu'yu temin etmek ister gibi sırtına hafifçe vurdu. Mozasu, Goro'nun anlayışını ve nezaketini hissedebiliyordu.

"Ah, anne! Anne! Koreli arkadaşla tanışmak istiyorum. Lütfen, anne?"

Birdenbire ev sessizleşti ve Totoyama'nın sesi, öten bir kuş gibi kısık bir cıvıltıya dönüştü. "Daisuke-chan, Daisu-

ke-chan, Daisuke-chan," diyip durdu. Haruki'nin annesi, oğlan sessizleşene kadar ismini tekrarladı.

"Burada kalıp bulmacanı çözmeli ve annene yardım etmelisin. Olur mu? Sen benim uslu oğlumsun. Haruki birkaç saat içinde eve dönecek. Bulmacalarında ne kadar ilerlediğini görmek isteyecek."

"Peki, anne, peki. Önce fırıldağımla oynayacağım. Sonra bulmacalarımı çözerim. Bugün pirinç pilavı yiyebilir miyiz? Müşterilerimiz olursa, pirinç pilavı yiyebilir miyiz? Bazen müşterilerimiz olunca pirinç alıyorsun. Kocaman bir pirinç topu istiyorum, anne."

"Daha sonra, Daisuke-chan. Daha sonra konuşuruz. Daisuke-chan, Daisuke-chan, Daisuke-chan," diye mırıldandı annesi.

Totoyama odaya dönüp özür diledi. Goro sorun olmadığını söyledi. Mozasu ilk kez Goro'nun rahatsız olduğunu gördü. Totoyama'ya sık sık gülümsüyordu ama aşağı dönük gözlerinde, kadının sabırlı ve nazik ifadesine acıdığı görülüyordu.

"Belki de oğlana iki ceket, iki pantolon ve düzgün bir kışlık palto dikmelisin. Sürekli yırtık pırtık bir şey giyiyor. Müşterilerimin, dükkânlarımda çalışanların düzgün ve şık olduklarını görmelerini istiyorum."

Goro-san kadına biraz para verirken Mozasu başını çevirdi. Ufak odada arkadaşına dair işaretler aradı ama fotoğraflar, kitaplar ya da resimler yoktu. Perdeli giyinme alanının yanındaki duvarda bir boy aynası vardı.

"Bugün daha sonra Kayoko'yu yollarım, böylece onun için de Mozasu'nun üniformasına uyan bir şey dikebilirsin. Bence birbirleriyle uyumlu çizgili kravat ya da çizgili bir şey takmalılar. Geçen ay Tokyo'daki bir salonda gördüm. Kayoko önlüklü, düzgün bir elbise giymeli. Belki önlüğü çizgili olabilir. Ne dersin? Bunu sana bırakıyorum. İki ya da üç üniforması olmalı. Sağlam olsunlar." Goro birkaç banknot daha ayırıp kadının ellerine tutuşturdu.

Totoyama tekrar tekrar eğilerek selam verdi. "Bu çok fazla," dedi paraya bakarak.

Goro, Mozasu'ya işaret etti. "Artık geri dönmeliyiz. Müşteriler makinelere dokunmak için sabırsızlanıyor olmalılar."

"Goro-san, hafta sonuna kadar ceketler ve pantolonlar hazır olur. Paltoyu en son dikeceğim. Mozasu-san, ceketi denemek için lütfen tekrar gel. Üç gün sonra gelebilir misin?"

Mozasu, Goro-san'a baktı, patronu başını salladı.

"Gel, Mozasu. Müşterileri bekletmemeliyiz."

O esnada sabah derslerine katlanan arkadaşı hakkında evde hiçbir şey bulamayan Mozasu patronunu takip etti.

Totoyama ikisi evden çıkarken eğilerek onları selamlayıp Mozasu ve patronu onu göremeyecek şekilde köşeyi dönene kadar eşikte kaldı. Kapıyı sıkıca kapatıp arkasından kilitledi. O ayın kirası ve yiyecek masraflarını çıkaracak kadar paraları vardı. Totoyama kapısının önüne oturup sevinçten ağladı.

13

1957

"O parayı bulmanın bir yolu olmalı," dedi Kyunghee.

"Dükkân için biriktirdiğimiz paradan ne kaldıysa o var," dedi Yangjin.

"Çoğu gitti," diye fısıldadı Sunja. Doktor ücreti öderken para biriktirmeye çalışmak kırık bir kavanoza yağ dökmek gibiydi.

Kadınlar, Yoseb'i uyandırmaktan korktukları için mutfakta kısık sesle konuşuyorlardı. Son deri enfeksiyonu onu çok kaşındırdığı için dinlenmesine engel oluyordu. Çin ilacından koca bir yudum içtikten sonra yatmaya gitmişti. Otacı ona bu kez çok güçlü bir doz vermişti ve işe yaramıştı. Kadınlar yıllardır ilaçlara çok para ödemeye alışmışlardı fakat bu karışım şaşırtıcı derecede pahalıydı. Sıradan ilaçlar artık derdine çare olmuyordu ve Yoseb fazlasıyla acı çekmeye devam ediyordu. Her hafta maaş zarfını eksiksiz bir şekilde annesine veren Mozasu, geçim masrafları dışında kalan paranın Yoseb Amcası'nın en iyi şekilde bakılması için harcanmasını söylemişti. Noa da aynı şekilde düşünüyordu. Ailenin tutumluluğu ve gayretine rağmen, eczaneye her uğradıklarında birikimleri kayboluyor gibi görünüyordu. Waseda ücretini nasıl karşılayacaklardı?

En sonunda Noa giriş sınavını geçmişti. Bunun iyi bir gün olması gerekiyordu, belki de ailenin hayatındaki en büyük gündü ama okulun ilk taksitinin bir kısmını bile nasıl ödeyeceklerini bilmiyorlardı. Ayrıca, okul Tokyo'daydı

ve ülkenin en pahalı şehrinde kalacak bir yere ve yiyecek parasına ihtiyacı olacaktı.

Noa, okulun ilk gününe kadar Hoji-san'ın yanında çalışmaya devam etmek istiyordu, sonra Tokyo'da üniversiteye giderken bir işe girecekti. Sunja bunun nasıl mümkün olacağını bilmiyordu. Koreliler rahatlıkla iş bulamazlardı ve Tokyo'da kimseyi tanımıyorlardı. Noa'nın patronu Hoji-san, en iyi muhasebecisinin İngiliz edebiyatı gibi işe yaramaz bir bölüm okumak için işi bırakacağına çok sinirlenmişti. Hoji-san, Noa'nın Tokyo'da bir iş bulmasına asla yardım etmeyecekti.

Kyunghee kazançlarını iki katına çıkarmaya çalışmak için yeni bir el arabası alıp şehrin başka bir yerinde de tezgâh açmaları gerektiğini düşünüyordu ama Yoseb'i yalnız bırakamazlardı. Artık yürüyemiyordu, bacak kasları öylesine zayıflamıştı ki bir zamanlar kalın ve güçlü olan baldırları artık yara kabuklarıyla kaplı, ince kemiklere dönüşmüştü.

Yoseb uyumuyordu ve onları duyabiliyordu. Kadınlar mutfakta Noa'nın okul ücreti hakkında endişeleniyorlardı. Noa sınava çalışırken de endişeleniyorlardı ama artık sınavı geçtiği için bu kez de nasıl ödeyecekleri konusunda endişeleniyorlardı. Bir şekilde Noa'nın maaşı olmadan yaşamaları, oğlanın eğitim masraflarını karşılamaları ve Yoseb'in ilaçlarını almaları gerekiyordu. Ölse daha iyiydi. Herkes bunu biliyordu. Gençken, Yoseb'in istediği tek şey ailesine bakmaktı ama şimdi bunu yapamayacak kadar çaresizdi, hatta onlara yardımcı olmak için ölemiyordu bile. En kötüsü olmuştu: Ailesinin geleceğini tüketiyordu. Kore'de, eski günlerde, ölmek için birinden onu dağa götürmesini isteyebilirdi, belki kaplanlara yem olurdu. Ancak Osaka'da yaşıyordu ve burada vahşi hayvanlar yoktu; burada iyileşmesine yardımcı olamayan pahalı otacılar ve doktorlar vardı. Ona, kendisinden nefret ederken ölümden daha fazla korkmasını sağlayacak kadar ıstırabını hafifleten ilaçlar satıyorlardı.

Onu en çok şaşırtan, ölüme yaklaştıkça ölüm korkusunu ve ölümün kesinliğini hissetmekti. Başaramadığı çok şey vardı. Hiç yapmamış olması gereken daha çok şey vardı. Asla terk etmemesi gereken anne-babasını, Osaka'ya asla çağırmaması gereken kardeşini ve Nagasaki'deki asla kabul etmemesi gereken işi düşünüyordu. Çocuğu yoktu. Neden Tanrı onu buraya kadar getirmişti? Acı çekiyordu ve bir bakıma buna dayanabilirdi; ama başkalarına da acı çektiriyordu ve neden hâlâ hayatta olup o günlerde aldığı bir dizi yanlış kararı hatırlamak zorunda olduğunu bilmiyordu. Birçok insan için böyle miydi? Yangından beri, sakin ve acısız bir şekilde nefes alabilmesine minnettar olduğu nadir anlarda, Yoseb hayatındaki güzellikleri görmek istiyor ama başaramıyordu. İyice yıkanmış yer yatağında yatarken geçmişte yaptığı bariz hataları düşünüyordu. Artık Kore'ye ya da Japonya'ya kızgın değildi; en çok kendi aptallığına kızıyordu. Nankör bir yaşlı adam olduğu için Tanrı'dan onu affetmesini diledi.

Kısık bir sesle, "*Yobo*," diye seslendi. Arka odada uyuyan oğlanları ve ön kapının yakınında uyuyan Changho'yu uyandırmak istemiyordu. Kyunghee'nin onu duymama ihtimaline karşı Yoseb hafifçe yere vurdu.

Onu eşikte görünce Sunja ve Yangjin'i çağırmasını istedi.

Üç kadın yer yatağının yanında oturdular.

"Önce benim aletlerimi satabilirsiniz," dedi Yoseb. "Para ederler. Belki Noa'nın kitapları ve taşınma masraflarını karşılarlar. Bütün takılarınızı satın. Bunun da yardımı olur."

Kadınlar olumlu anlamda başlarını salladılar. Üçünün, sadece iki altın yüzüğü kalmıştı.

"Mozasu, patronu Goro-san'dan maaşı karşılığında Noa'nın okul ücretini ve barınma masraflarını karşılayacak bir avans istemeli. O ve üçünüz çalışarak borcu ödeyebilirsiniz. Okul tatillerinde Noa, bulabildiği geçici işlere girip para biriktirebilir. Oğlanın Waseda'ya gitmesi gerekiyor. Bunu hak ediyor. Burada kimse Korelilere iş vermese bile,

diplomasıyla Kore'ye döndüğünde iyi maaşlı bir işte çalışabilir. Ya da Birleşik Devletler'e gidebilir. İngilizce konuşmayı bilecek. Onun eğitimini bir yatırım olarak görmeliyiz."

Yoseb daha fazlasını söylemek istedi. Onlara bakamadığı ve çıkardığı masraflar için özür dilemek istedi ama o anda bunları söyleyemedi.

"Tanrı bizi muhtaç bırakmaz," dedi Kyunghee. "O her zaman bütün ihtiyaçlarımızı karşıladı. Tanrı hayatını kurtarınca, bizim hayatımızı da kurtardı."

"Mozasu eve dönünce onu yanıma yollayın. Ona, okul ücretini ödeyebilmesi için Goro-san'dan avans istemesi gerektiğini söylerim."

Sunja hafifçe başını iki yana salladı.

"Noa, okul ücretini küçük kardeşinin ödemesine izin vermez," dedi Sunja. "Bunu bana çoktan söyledi." Ona bakmadan konuştu. "Koh Hansu, okul ücretini ve barınma masraflarını karşılayacağını söyledi. Mozasu avans alsa bile..."

"Hayır. Bu doğru düzgün düşünemeyen aptal bir kadının konuşması! O pisliğin parasını kabul edemezsin! O kirli para."

"Şşş," dedi Kyunghee nazikçe. "Lütfen sinirlenme." Kim Changho'nun, patronu hakkındaki konuşmalarını duymasını istemiyordu. "Noa, Tokyo'da bir işe gireceğini söyledi; ayrıca bu doğru, Mozasu'nun okul ücretini ödemesine izin vermeyeceğini ve kendi başının çaresine bakacağını söyledi. Mozasu öderse Noa'nın okula gitmeyeceğini biliyorsun."

"Ölmem gerekir," dedi Yoseb. "Bunu dinlemektense ölmeyi tercih ederim. O çocuk nasıl hem çalışıp hem de Waseda gibi bir okula gidecek? İmkânsız. Onun kadar çalışkan bir oğlanın okula gitmesi gerekir. Noa'nın borç alıp alamayacağını Goro-san'a ben soracağım. Noa'ya parayı ondan alması gerektiğini söylerim."

"Ama Goro-san'ın ona borç verip vermeyeceğini bilmiyoruz. Ayrıca, ondan bunu istemek Mozasu'nun işine

zarar verebilir. Ben de okul ücretini Koh Hansu'nun karşılamasını istemiyorum fakat başka seçenek var mı? Borç alabiliriz ve Noa'nın ona borçlu olmaması için taksit taksit öderiz," dedi Sunja.

"Goro-san'dan borç alıp Mozasu'nun paçinko işini tehlikeye atmak, Koh Hansu'dan para almaktan daha iyidir," dedi Yoseb kesin olarak. "Koh Hansu kötü bir adam. Noa için ondan para alırsan bunun sonu gelmez. Oğlanı kontrol etmek istiyor. Bunu biliyorsun. Goro-san için mesele sadece para."

"Peki Goro'nun paçinkodan kazandığı paranın neden Koh Hansu'nun parasından daha temiz olduğunu düşünüyorsun? Koh Hansu'nun inşaat şirketleri ve restoranları var. Bunların kötü bir yanı yok," dedi Kyunghee.

"Kapa çeneni."

Kyunghee dudaklarını büzüştürdü. İncil, akıllı bir insanın dilini tutmasını söylerdi. Söylemek istenen her şey söylenmezdi.

Sunja da bir şey söylemedi. Daha önce Hansu'dan bir şey istememişti ama bir yabancıyı rahatsız etmektense, zaten para vermeyi teklif etmiş bir adamdan istemenin mantıklı olduğunu düşündü. Goro, Mozasu'ya çok cömert davranıyordu ve Mozasu işinden memnundu. Sunja, hayata yeni atılan Mozasu'yu utandırmak istemiyordu. Oğlan günün birinde kendi salonunu açmaktan bahsediyordu. Üstelik Sunja, Noa'nın, Mozasu'nun borç almasına izin vermeyeceğini biliyordu. Yoseb istediği kadar ısrar edebilirdi fakat Noa bunu dinlemezdi.

"Peki Kim Changho? Yardımcı olabilir mi?" diye sordu Yangjin.

"O adam Koh Hansu için çalışıyor. Changho'da o kadar para olmaz, olsa bile onu patronundan almış olur. Bu borçlar kolay değil ama Goro-san en iyi seçenek. Fahiş bir faiz istemez ya da Noa'ya zarar vermez. Mozasu'ya bir şey olmaz," diye karşılık verdi Yoseb. "Şimdi dinleneceğim."

Kadınlar odadan çıkıp kapıyı kapattılar.

***

Ertesi gün Hansu, Noa'dan annesiyle birlikte Osaka'daki ofisine gelmesini istedi. O akşam anne-oğul, aileye söylemeden Hansu'yu görmeye gittiler. Ofiste birbirleriyle uyumlu siyah takım elbiseler ve bembeyaz gömlekler giyen iki resepsiyon görevlisi vardı; biri, beyaz altın sırla süslenmiş cilalı bir tepsiye yerleştirilmiş zarif mavi porselen fincanlarda çay getirdi. Bekleme alanı güzel çiçek aranjmanlarıyla doluydu. Hansu'nun görüşmesi sona erer ermez, yaşça büyük olan resepsiyoncu onları Hansu'nun ahşap kaplamalı, geniş ofisine geçirdi. Hansu, İngiltere'den ithal maun çalışma masasının başında, kapitoneli siyah deri bir koltukta oturuyordu.

"Tebrikler!" dedi Hansu büyük koltuğundan kalkarken. "Gelmenize çok sevindim. Gidip suşi yemeliyiz! Hemen gidelim mi?"

"Hayır, hayır, teşekkür ederiz. Eve dönmeliyiz," diye karşılık verdi Sunja.

Noa annesine bakıp neden akşam yemeğine gitmek istemediğini merak etti. Bir planları yoktu. Görüşmeden sonra muhtemelen eve dönüp Kyunghee Yenge'sinin pişirdiği basit bir yemek yiyeceklerdi.

"Bugün gelmenizi rica ettim, çünkü Noa'nın harika bir şey başardığını bilmesini istiyorum. Sadece kendisi ve ailesi için değil, bütün Koreliler için. Üniversiteye gideceksin! Üstelik mükemmel bir Japon üniversitesi olan Waseda'ya! Harika bir insanın ömründe yapabileceği her şeyi yapıyor, eğitimine devam ediyorsun. Birçok Koreli okula gidemezken sen sürekli çalıştın. Sınavlarda başarısız olduğunda bile azmettin. Büyük bir ödülü hak ediyorsun! Ne harika! Seninle çok gururlandım. Çok gurur duydum." Hansu gülümsedi.

Noa, utangaç bir şekilde gülümsedi. Kimse onun kadar sevinmemişti. Evdeki herkes sevinmişti ama genellikle masraflar için endişeleniyorlardı. Noa da parayı dert edi-

yordu ama bir şekilde her şeyin yoluna gireceğini hissediyordu. Liseden beri çalışıyordu ve Waseda'da da çalışmaya devam edecekti. Waseda'ya kabul edildiğine göre artık her şeyi yapabileceğini düşünüyordu. Derslere katılıp okumaya devam ettiği sürece her türlü işte çalışmaya razıydı.

"Bunu sorduğum için üzgünüm ama bir süre önce okul ücretleri konusunda Noa'ya yardım edebileceğini söylemiştin," dedi Sunja. "Bize yardım edebilir misin?"

"*Umma*, hayır." Noa'nın yüzü kızardı. "Bir iş bulabilirim. Buraya bu yüzden gelmedik. Kim-san, Koh-san'ın beni tebrik etmek için bizi buraya çağırdığını söyledi. Öyle değil mi?" Noa annesinin talebine şaşırmıştı. Annesi bir şey istemekten hoşlanmazdı. Fırındaki ücretsiz ikramlardan almaktan bile hoşlanmazdı.

"Noa, sadece borç istiyorum. Hepsini geri ödeyeceğiz. Faiziyle birlikte," dedi Sunja. Bu görüşmede borç istemeyecekti ama böylesinin daha iyi olduğunu düşündü. Artık en başından beri şartları bilecekti. Bunu kusursuzca yapmanın bir yolu yoktu, o yüzden şimdi söylemek zorundaydı. "Okul ücretini bir an önce ödememiz gerekiyor, bize yardımcı olabilirsen bir borç senedi düzenleyebiliriz ve *hanko*'mla onu damgalarım. Onu yanımda getirdim." Sunja vurgulamak ister gibi başını salladı. Bir an için Hansu reddederse ne yapacağını düşündü.

Hansu kahkaha atıp umursamazca başını iki yana salladı.

"Buna gerek yok, Noa'nın okul ücreti, kalacak yer ve diğer masraflar için endişelenmesine de gerek yok. Çoktan hallettim. Kim Changho'dan harika haberi alır almaz okulun ücretini yatırdım. Tokyo'daki arkadaşımı arayıp okula yakın bir yerde güzel bir oda buldum, önümüzdeki hafta seni odayı görmeye götüreceğim. Sonra, sizi bir akşam yemeğine davet edebilmek için Kim Changho'dan sana ve Noa'ya ofisime uğramanızı söylemesini istedim. Hadi gidip suşi yiyelim. Oğlan harika bir yemeği hak ediyor!"

Hansu yalvaran gözlerle Sunja'nın yüzüne baktı. Oğlunun büyük başarısını kutlamayı çok istiyordu.

"Parayı yatırdın mı? Tokyo'da bir oda mı buldun? Benden izin almadan mı? Bunun bir borç olması gerekiyordu," dedi Sunja giderek huzursuzlanarak.

"Efendim, bu çok cömertçe. Annem haklı. Parayı size geri ödemeliyiz. Tokyo'da bir iş bulacağım. Belki de ücreti ödemek yerine bu konuda bana yardımcı olabilirsiniz. Hakkımla kazanmak isterim. Bunu yapabileceğimi düşünüyorum."

"Hayır. Derslerine çalışmalısın. Sınava tekrar tekrar girmen gerekti. Aptal olduğun için değil. Aksine, çok akıllısın. Sadece normal bir öğrenci gibi çalışacak vaktin yoktu. Okula kabul edilmen olması gerekenden daha uzun sürdü, çünkü eğitim almadın ve ailene destek olmak için tam zamanlı çalışmak zorundaydın. Orta sınıf bir Japon çocuğun aldığı eğitimi doğru düzgün almadın. Savaş sırasında o çiftlikte hiç eğitim görmedin. Hayır. Sen ve annenin, insan performansı kuralları senin için geçerli değilmiş gibi davranmanıza artık seyirci kalmayacağım. Çalışkan bir öğrenci para için endişelenmemeli. Sizi daha önce ikna etmem gerekirdi. Neden okuldan mezun olman yıllar alsın? Waseda'dan mezun olduğunda yaşlı bir adam mı olmak istiyorsun? Elinden geldiğince çalış ve öğrenmeye bak, masraflarını ben karşılarım," dedi Hansu gülerek. "Beni dinle. Akıllı ol, Noa. Sorumluluk sahibi Koreli bir yetişkin olarak, bir sonraki nesil için en azından bunu yapabilirim."

Noa onu başını eğerek selamladı.

"Efendim, ailemize çok iyi davranıyorsunuz. Size minnettarım."

Noa, sessizce yanında oturan annesine baktı. Mozasu'nun paltosundan artakalan kumaşla diktiği bez çantasının sapını büküp duruyordu. Annesine acıdı, çünkü o gururlu bir kadındı ve bu onun için çok zordu. Okul ücretini annesinin ödemek istediğini biliyordu.

"Noa, dışarı çıkıp Mieko-san'dan bizim için restoranı aramasını ister misin?" diye sordu Hansu.

Noa fazlasıyla dolgun sandalyede kaybolmuş görünen annesine bir kez daha baktı.

"*Umma?*"

Sunja başını kaldırıp kapının önüne giden oğluna baktı. Hansu'yla akşam yemeğine gitmek istediğini görebiliyordu. Oğlan çok yakışıklı ve hâlinden memnun görünüyordu. Bunun onun için ne ifade ettiğini hayal bile edemezdi. Noa, Hansu'yu reddetmemişti. Parayı çoktan kabul etmişti, çünkü üniversiteye gitmeyi çok istiyordu. Zihninde Yoseb'in, buna bir an önce son vermesi gerektiğini, ne yaptığını enine boyuna düşünmeyen aptal bir kadın olduğunu söylediğini duyabiliyordu. Ama oğlu, ilk çocuğu mutluydu. Muhteşem, neredeyse imkânsız bir şeyi başarmıştı ve parasızlık yüzünden bir anda elinden alınabilecek bu ışıl ışıl, parlak şeyin olmadığı düne geri döndüğünü düşünemiyordu. Sunja olumlu anlamda başını sallayınca, oğlu Hansu'yla akşam yemeği yiyeceklerini anladı.

Kapı kapanıp Hansu ve Sunja ofiste yalnız kalınca kadın tekrar denedi:

"Bunun bir borç olmasını istiyorum. Noa'ya okulunun ücretini ödediğimi gösterebilmek için belgeler istiyorum."

"Hayır, Sunja. Bunu bana bırakacaksın. O benim oğlum. Bunu yapmama izin vermezsen, ona söylerim."

"Sen aklını mı kaçırdın?"

"Hayır. Onun okul ücretini ödemek maddi olarak benim için önemsiz ama babası olarak benim için anlamı çok büyük."

"Sen onun babası değilsin."

"Ne dediğini bilmiyorsun," dedi Hansu. "O benim çocuğum. Benim hırsımı ve becerilerimi almış. Kendi soyumdan gelen birinin Ikaino batağında çürümesine izin veremem."

Sunja çantasını alıp kalktı. Yoseb haklıydı ve bunu geri alamazdı.

"Gidelim, öyleyse. Oğlan dışarıda bekliyor. Aç olmalı," dedi Hansu.

Hansu kapıyı açıp önce onun çıkmasını bekledi.

14

Aralık 1959

Diğerlerinin işte olduğu bir cumartesi sabahı, Kyung-hee kiliseye gitmek istedi. Japonca bilen ama Korece bilmeyen Amerikalı misyonerler kiliselerini ziyaret ediyordu ve Japoncası çok iyi olduğu için papaz, ondan misyonerleri karşılamasına yardım etmesini istemişti. Normalde Yoseb'i tek başına bırakmayacağı için evden çıkmazdı ama Changho, Yoseb'e göz kulak olmayı teklif etti. Uzun sürmeyecekti ve Changho onun için son bir şey yapmak istiyordu.

Changho, Yoseb'in yatağının yanında, sıcak zeminde bağdaş kurarak oturup doktorun tavsiye ettiği esneme hareketlerini yapmasına yardım ediyordu.

"Kararını verdin demek?" dedi Yoseb.

"Kardeşim, gitmeliyim. Memlekete dönme vaktim geldi."

"Gerçekten yarın gidiyor musun?"

"Sabah, trenle Tokyo'ya gideceğim, sonra oradan Niigata'ya geçeceğim. Gemi haftaya denize açılıyor."

Yoseb bir şey söylemedi. Sağ bacağını tavana doğru kaldırırken acıdan yüzünü hafifçe ekşitti. Changho yavaşça bacağını indirebilmesi için elini Yoseb'in kalçasının altında tuttu. Sol bacağa geçtiler.

İki setin ardından Yoseb işitilebilir şekilde nefesini verdi.

"Ben ölene kadar beklersen, küllerimi alıp beni oraya gömebilirsin. Herhalde bu iyi bir şey olur. Gerçi sonuçta pek önemi yok. Biliyor musun, hâlâ cennete inanıyorum. Her

şeye rağmen İsa'ya inanıyorum. Sanırım bu Kyunghee'yle evli olmanın bir etkisi. Onun inancı beni Tanrı'ya yaklaştırdı. İyi bir adam değilim ama kurtarıldığıma inanıyorum. Babam bir keresinde, ölünce cennete gidip bedenini geri aldığını söylemişti. Nihayet bu bedenden kurtulabileceğim. İyi olacak. Ben de eve dönmeye hazırım."

Changho sağ kolunu Yoseb'in başının altına koydu, Yoseb yavaşça kollarını başının üzerine kaldırıp indirdi. Kolları, bacaklarından daha güçlüydü.

"Kardeşim, böyle konuşmamalısın. Sırası değil. Hâlâ buradasın ve vücudundaki gücü hissedebiliyorum."

Changho, Yoseb'in yanıklarla bozulmamış sağlam elini tuttu. Adamın narin kemiklerini hissedebiliyordu. Nasıl bu kadar uzun hayatta kalabilmişti?

"Ve eğer... eğer ben ölene kadar beklersen, onunla evlenebilirsin," dedi Yoseb. "Ama onu oraya götüremezsin. Senden bunu rica ediyorum."

"Ne?" Changho başını iki yana salladı.

"Komünistlere güvenmiyorum. Onlar yönetimdeyken, onun memlekete dönmesini istemem. Bu sonsuza kadar süremez. Japonya yakında yine zengin bir ülke olacak ve Kore de daima bölünmüş olmayacak. Hâlâ sağlıklısın. Burada para kazanıp onunla ilgilenebilirsin..." Yoseb karısının adını söyleyemedi.

"Ona çok acı çektirdim. Ben küçük bir oğlanken bana âşık oldu. Çocukken bile birlikte olacağımızı hep biliyordum. O gördüğüm en güzel kızdı. Başka bir kadınla birlikte olmayı hiç istemedim. Asla. Çok güzel olduğu için değil, çok iyi olduğu için. Bir kez bile benden şikâyet etmedi. Ve uzun zamandır ona kocalık yapamadım." Yoseb içini çekti. Ağzı kurumuş gibiydi. "Ondan hoşlandığını biliyorum. Sana güveniyorum. Keşke o serseri için çalışmasaydın ama burada çok fazla iş yok. Seni anlıyorum. Neden ben ölene kadar beklemiyorsun?" Yoseb konuştukça haklı olduğunu daha çok hissediyordu. "Burada kal. Yakında

öleceğim. Bunu hissedebiliyorum. Burada sana ihtiyaç var. O ülkeyi düzeltemezsin. Kimse düzeltemez."

"Kardeşim, sen ölmeyeceksin."

"Hayır, ölmeliyim. Yeniden bir ulus inşa etmeye çalışmalıyız. Sadece kendi rahatımızı düşünemeyiz." Yoseb bunu söylerken, onunla birlikte olmaktan artık umudunu kesmiş olan Changho hâlâ bir ihtimalinin olduğunu hissetti.

***

Kyunghee kiliseden eve yürürken Changho'nun evin bir sokak ötesindeki bakkalın önündeki bankta oturduğunu gördü. Gazete okurken cam şişeden meyve suyu içiyordu. Changho bakkalın sahibiyle arkadaştı ve işlek dörtyol ağzında, tentenin altındaki bu sakin nokta hoşuna gidiyordu.

"Merhaba," dedi Kyunghee. Onu gördüğüne sevindi. "Yoseb iyi mi? Evde mahsur kalmak kolay değil, değil mi? Ona göz kulak olduğun için çok teşekkür ederim. Geri dönsem iyi olacak. Sen kal."

"O iyi. Yeni çıktım. Uykuya dalmadan önce, uyandığında okuyabilmesi için gazete almamı söyledi. Biraz temiz hava almamı istedi."

Kyunghee olumlu anlamda başını sallayıp hızla eve gitmek için döndü.

"Kız kardeşim, seninle konuşmak istiyordum."

"Öyle mi? Hadi eve dönelim. Akşam yemeğini hazırlamaya başlasam iyi olacak. Yoseb acıkmış olmalı."

"Bekle. Benimle oturur musun? Dükkândan sana içecek bir şey alabilir miyim?"

"Hayır, hayır. Ben iyiyim." Kyunghee ona gülümseyerek oturdu, ellerini kucağında birleştirdi. Lacivert yün elbisesinin üzerine kışlık pazar paltosunu giymişti ve ayaklarında güzel deri ayakkabıları vardı.

Vakit kaybetmeden Changho ona neredeyse kelimesi kelimesine Yoseb'in söylediklerini anlattı. Gergindi ama bunu şimdi yapması gerektiğini biliyordu.

"Benimle gelebilirsin. İlk gemi haftaya kalkıyor ama daha sonra da gidebiliriz. Kore'nin, bir ulusu yeniden inşa edecek enerjisi olan daha fazla insana ihtiyacı var. En son teknoloji aletlerle döşenmiş bir evimiz olacak ve kendi ülkemizde olacağız. Günde üç öğün pirinç pilavı yiyebiliriz. Yoseb'in küllerini oraya götürebiliriz ve anne-babanın mezarlarını ziyaret edebiliriz. Doğru düzgün bir *jesa* düzenleriz. Eve gidebiliriz. Karım olabilirsin."

Kyunghee şaşkınlıktan bir şey söyleyemedi. Yoseb'in onu Changho'ya teklif ettiğini aklı almıyordu ama Changho'nun ona yalan söylemesi için bir sebep göremiyordu. Mantıklı olan tek şey, Yoseb'in onun için böyle bir plan önerecek kadar endişelenmesiydi. Kilisedeki buluşma bittikten sonra papazdan, Changho'nun yolculuğunun sorunsuz geçmesi ve Pyongyang'da iyi olması için dua etmesini istemişti. Changho, Tanrı'ya ya da Hıristiyanlığa inanmıyordu fakat onun için başka ne yapabileceğini bilmeyen Kyunghee onun için dua etmek istemişti. Tanrı ona göz kulak olursa Kyunghee endişelenmezdi.

Changho gideceğini ona sadece bir hafta önce söylemişti ve evde olmayacağını düşünmek zordu ama bu en doğrusuydu. O başkaları için mükemmel bir ülke kurmaya inanan, genç bir adamdı. Kyunghee ona hayrandı, çünkü oraya gitmesi için bir sebep yoktu. İyi bir işi ve arkadaşları vardı. Hatta Pyongyang memleketi bile değildi, Changho Kyungsangdo'da doğmuştu. Kuzeyli olan kendisiydi.

"Bu mümkün mü?" diye sordu Changho.

"Fakat gitmek istediğini söyledin. Kore'de biriyle evleneceğini sanıyordum."

"Ama seni... bunu biliyorsun. Seni sevdiğimi..."

Kyunghee etrafına bakındı. Dükkânın sahibi arka tarafta oturuyordu ve dinlediği radyo programının gürültüsü nedeniyle onları duyamazdı. Yoldan birkaç araba ve bisiklet geçiyordu ama cumartesi sabahı olduğu için çok sayıda değildi. Dükkânın tentesine iliştirilen kırmızı ve beyaz rüzgârgülleri, hafif kış esintisinde yavaşça dönüyorlardı.

"Bunun mümkün olduğunu söylersen..."

"Bu şekilde konuşmamalısın," dedi Kyunghee kısık bir sesle. Onu incitmek istemiyordu. Yıllardır hayranlığı ve nezaketi onu desteklemişti ama aynı zamanda acı vermişti, çünkü ona o gözle bakamıyordu. Bu yanlış olurdu. "Changho, senin bir geleceğin var. Genç bir kadın bulmalısın, çocukların olmalı. Kocamla çocuk yapamadığımız için yüreğimin sızlamadığı bir gün bile yok. Tanrı'nın benim için planının bu olduğunu biliyorum ama bence senin çocukların olabilir. Harika bir eş ve baba olabilirsin. Senden beklemeni isteyemem. Bu günah olur."

"Çünkü beklememi istemiyorsun. Beklememi istersen, beklerim."

Kyunghee dudağını ısırdı. Birden üşüyünce mavi yün eldivenlerini taktı.

"Akşam yemeğini hazırlamalıyım."

"Yarın evden ayrılıyorum. Kocan beklememi söyledi. İstediğin bu değil miydi? Sana izin vermesi? Tanrı'nın gözünde bu, bunu kabul edilebilir yapmaz mı?"

"Tanrı'nın yasalarını değiştirmek Yoseb'in elinde değil. Kocam hayatta ve bir an önce ölmesini dileyemem. Seni çok önemsiyorum, Changho. Benim için çok iyi bir arkadaş oldun. Gitmene dayanabileceğimi sanmıyorum ama karı-koca olmayacağımızı biliyorum. O hayattayken bundan bahsetmek bile yanlış. Anlayacağını umuyorum."

"Hayır. Anlamıyorum. Asla anlamayacağım. İnancın bu şekilde acı çekmene nasıl izin veriyor?"

"Bu sadece acı çekmek değil. Değil. Umarım beni affedersin. Zamanla..."

Changho meyve suyu şişesini dikkatle banka koyup ayağa kalktı.

"Senin gibi değilim," dedi Changho. "Ben sadece bir adamım. Kutsal olmak istemiyorum. Ben küçük bir vatanseverim." Changho yanından ayrılıp evin tersi istikamette yürüdü, gecenin ilerleyen saatlerinde eve döndüğünde herkes uyuyordu.

* * *

Sabah erken saatte Kyunghee, Yoseb'e su getirmek için mutfağa gittiğinde Changho'nun odasının kapısının açık olduğunu gördü. İçeri baktı ama gitmişti. Yer yatağı düzgünce katlanmıştı. Changho'nun hiçbir zaman çok eşyası olmamıştı fakat oda, kitapları ve üzerlerinde duran yedek gözlüğü olmadan iyice boş görünüyordu. Aile onu yolcu etmek için Osaka İstasyonu'na kadar ona eşlik edecekti ama daha erken bir trenle gitmişti.

Kyunghee kapıda durup ağlarken Sunja onun koluna dokundu. Geceliğinin üzerine iş önlüğünü takmıştı.

"Gecenin bir yarısı gitti. Benden, herkese veda ettiğini söylememi istedi. Şekerleme hazırlamaya kalktığım için görebildim onu."

"Neden ona tren istasyonuna kadar eşlik etmemizi beklemedi?"

"Telaşa sebep olmak istemediğini söyledi. Gitmesi gerekiyormuş. Ona kahvaltı hazırlamaya çalıştım ama yiyemeyeceğini, daha sonra yiyecek bir şey alacağını söyledi."

"Yoseb öldükten sonra benimle evlenmek istedi. Yoseb, ona, bunun onun için sorun olmayacağını söylemiş."

"*Uh-muh*," dedi Sunja nefesini tutarak.

"Ama bu doğru olmaz, değil mi? Daha genç biriyle birlikte olması gerekir. Çocuklarının olmasını hak ediyor. Ona bir çocuk veremezdim. Artık kanım bile yok."

"Belki çocuklardan daha önemlisindir."

"Hayır. İki erkeği birden hayal kırıklığına uğratamam," dedi Kyunghee. "O iyi bir adam."

Sunja eltisinin elini tuttu.

"Ona hayır mı dedin?" Eltisi gözyaşları içindeydi, Sunja önlüğünün kenarıyla onun yüzünü sildi.

"Yoseb'e su götürmeliyim," dedi Kyunghee, birden neden yataktan kalktığını hatırlayarak.

"Abla, Changho çocuk yapmayı umursamazdı. Sadece seninle birlikte olmak onu mutlu ederdi. Sen bu dünyada bir melek gibisin."

"Hayır. Bencilim. Yoseb değil."

Sunja anlamadı.

"Onu burada tutmak bencilceydi ama onu çok önemsediğim için burada tuttum. Her gün gitmesine izin verecek cesareti kendimde bulabilmek için dua ettim ve Tanrı'nın onu bırakmamı istediğini biliyordum. İki erkeğin benim hakkımda o şekilde hissetmesi ve benim buna göz yummam doğru olmaz."

Sunja olumlu anlamda başını sallasa da ona mantıklı gelmiyordu. İnsanın hayatında sadece bir kişi mi olması gerekiyordu? Annesinin hayatında babasından başka kimse olmamıştı. Onun için kimdi bu; Hansu mu yoksa Isak mıydı? Hansu onu sevmiş miydi, yoksa sadece kullanmak mı istemişti? Eğer sevgi fedakârlık gerektiriyorsa, o hâlde Isak onu gerçekten sevmiş olmalıydı. Kyunghee şikâyet etmeden, sadık bir şekilde kocasına hizmet etmişti. Eltisi kadar merhametli ve güzel biri yoktu. Neden birden fazla erkeğin onu sevmesine izin vermiyordu? Neden erkekler istediklerini elde edemediklerinde çekip gidiyorlardı? Yoksa Changho bekleyerek yeterince acı çekmiş miydi? Sunja, eltisinin, Changho'ya beklemesini söylemesini isterdi ama bu Kyunghee'den beklenebilecek bir davranış değildi. Changho, kocasına ihanet etmeyecek birine âşık olmuştu, belki de bu yüzden onu sevmişti. Kyunghee kişiliğine ihanet etmezdi.

Kyunghee mutfağa doğru ilerlerken Sunja birkaç adım gerisinden onu takip etti. Sabah güneşinin ışığı mutfak penceresinden içeri girerken dümdüz önünü görmesi zordu ama ışık, eltisinin ince gövdesinin etrafında parıldıyordu.

15

Tokyo 1960

Biraz zaman aldı ama Waseda'da iki yıl geçirdikten sonra Noa, orada kendini rahat hissetmeye başladı. Her zaman, iyi alışkanlıkları olan, harika bir öğrenci olmuştu; birkaç aksaklık ve dikkatli çabanın ardından Noa İngilizce edebiyat makaleleri yazmayı öğrendi ve üniversite seviyesinde sınavlara girdi. Üniversite hayatı, artık önem vermediği birçok şey öğrenip ezberlediği liseye kıyasla muhteşemdi. Yapması gereken şeylerin hiçbiri ona iş gibi gelmiyordu; Waseda onun için tam anlamıyla mutluluktu. Gözlerini zorlamadan mümkün olduğunca okuyordu, okumaya, yazmaya ve düşünmeye ayıracak yeterince vakti vardı. Waseda'daki profesörleri öğrettikleri konulara çok önem veriyorlardı ve Noa şikâyet etmek için bir sebep göremiyordu.

Hansu ona iyi döşenmiş bir apartman dairesi tedarik edip cömert bir harçlık bağlamıştı, bu sebeple Noa'nın barınma, para ya da yiyecek için endişelenmesine gerek yoktu. Sade bir hayat sürüp her ay eve biraz para yollamayı başarıyordu. "Sadece derslerine çalış," demişti Hansu. "Her şeyi öğren. Zihnini bilgiyle doldur ve bu, kimsenin senden alamayacağı tek güçtür." Hansu ona çalışmasını değil, öğrenmesini öğütlemişti ve Noa aradaki farkı görebiliyordu. Öğrenmek iş değil, oyun oynamak gibiydi.

Noa dersleri için ihtiyacı olan her kitabı satın alabiliyordu ve kitapçıda bulamadığı bir kitap olursa tek yap-

ması gereken, yaşıtlarının pek umursamadığı, üniversitenin devasa kütüphanesine gitmekti. Etrafındaki Japon öğrencileri anlamıyordu, çünkü öğrenmekten ziyade okul dışındaki şeylerle daha fazla ilgileniyor gibi görünüyorlardı. Geçmişteki okullarından, Japonların Korelilerle kaynaşmak istemediğini bildiği için Noa çocukluğunda olduğu gibi tek başına vakit geçiriyordu. Waseda'da bazı Koreliler vardı ama fazla siyasi göründükleri için onlardan uzak duruyordu. Her ay buluştukları öğle yemeklerinin birinde Hansu, solcuların "bir grup mızmız" ve sağcıların "katıksız aptal" olduklarını söylemişti. Noa genellikle tek başınaydı ama yalnız hissetmiyordu. İki yıl geçmesine rağmen Waseda'da okuduğu ve kitap okuyabileceği sessiz bir odası olduğu için hâlâ heyecan duyuyordu. Açlık çeken bir adam gibi, iyi kitaplara kurt gibi saldıran Noa zihnini onlarla dolduruyordu. Dickens, Thackeray, Hardy, Austen ve Trollope okudu, sonra kıta Avrupası'na geçip Balzac, Zola ve Flaubert'in eserlerini okudu, Tolstoy'a âşık oldu. En sevdiği Goethe'ydi; *Genç Werther'in Acıları*'nı* en az altı kez okumuş olmalıydı.

Utanç verici bir dileği varsa, şuydu: Yıllar önce yaşamış bir Avrupalı olmak isterdi. Bir kral ya da general olmak istemiyordu, bu tür basit dilekler için çok büyüktü. Aksine, doğa, kitaplar ve belki birkaç çocukla dolu basit bir hayat istiyordu. Hayatının ilerleyen yıllarında, sessizce bir şeyler okuyabilmek için rahat bırakılmayı isteyeceğini de biliyordu. Tokyo'daki yeni hayatında caz müziğini keşfetmişti, tek başına barlara gidip mekân sahiplerinin kutulardan seçtikleri kayıtları dinlemekten hoşlanıyordu. Canlı müzik dinlemek çok pahalıydı ama yeniden iş bulduğunda, bir gün bir caz kulübüne gidebilmeyi umuyordu. Bara gittiğinde, sırf oturabilmek için ücretini ödediği ve doğru düzgün elini sürmediği bir içki alıyordu, ardından odasına dönüp biraz daha okuyup ailesine mektuplar yazdıktan sonra uyuyordu.

* Johann Wolfgang von Goethe'nin 1774'te yayımlanan ve mektuplardan oluşan romanı. (ç.n.)

Birkaç haftada bir, harçlığının bir kısmını kullanarak ucuz bir tren yolculuğuyla eve, ailesini ziyarete gidiyordu. Her ay başında Hansu, ikisinin de tam olarak ifade edemediği yüce bir amaç doğrultusunda, Noa'ya dünyadaki misyonunu hatırlatmak için onu suşi yemeye götürüyordu. Noa, hayatının ideal olmasına minnettardı.

O sabah kampüste George Eliot* seminerine giderken birinin ona seslendiğini duydu.

"Bando-san, Bando-san," diyen bir kadın ona sesleniyordu. Kampüsteki sıradışı güzellik Akiko Fumeki'ydi.

Noa durup bekledi. Kız daha önce onunla hiç konuşmamıştı. Aslına bakılırsa, Noa ondan biraz korkuyordu. İngiltere'de büyüyüp orada okumuş tatlı dilli bir kadın olan Profesör Kuroda'yla çelişen şeyler söylüyordu. Noa, profesörün kibar olmasına rağmen Akiko'dan pek hoşlanmadığını hissediyordu; diğer öğrenciler, özellikle de kızlar ona zor tahammül ediyorlardı. Noa, profesörlerin hoşlanmadığı öğrencilerden uzak durmasının güvenli olduğunu biliyordu. Seminer odasında Noa profesörden bir sandalye uzakta otururken, Akiko odanın arka tarafında, yüksek pencerelerin altında oturuyordu.

"Ah, Bando-san, nasılsın?" diye sordu yüzü kızaran Akiko nefes nefese. Daha önce birçok kez sohbet etmişler gibi onunla rahatça konuşuyordu.

"Teşekkür ederim. Sen nasılsın?"

"Eliot'ın son şaheseri hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu Akiko.

"Harika. George Eliot'ın yazdığı her şey mükemmel."

"Saçmalık. *Adam Bede*† çok sıkıcı. O şeyi okurken sıkıntıdan neredeyse ölecektim. *Silas Marner* ‡ biraz daha katlanılır."

---

* Gerçek ismi Mary Anne Evans olan, Viktorya döneminin öncü yazarlarından, İngiliz romancı, şair ve gazeteci. Kurgusal yazılarının, çevirmen, editör ve eleştirmen olarak ürettiği eserlerinden ayrı değerlendirilmesi için mahlas kullanmıştır. (ç.n.)

† George Eliot'ın 1859'da yayımlanan ilk romanı. (ç.n.)

‡ George Eliot'ın 1861'de yayımlanan üçüncü romanı. (ç.n.)

"*Adam Bede, Middlemarch** kadar heyecan verici ya da gelişmiş değil ama cesur bir kadını ve dürüst bir adamı harika bir şekilde anlatıyor."

"Ah, lütfen." Akiko gözlerini devirip ona güldü.

Noa da güldü. Okulun ilk gününde herkes kendini tanıtmak zorunda olduğu için onun sosyoloji okuduğunu biliyordu.

"George Eliot'ın bütün eserlerini okudun mu? Bu çok etkileyici," dedi Noa, daha önce yazarın bütün eserlerini okuyan biriyle tanışmamıştı.

"Her şeyi okuyan sensin. Bu korkunç, bunu yapabildiğin için sana neredeyse kızıyorum. Ama hayranlık da duyuyorum. Fakat okuduğun her şeyi seviyorsan seni ciddiye alamam. Belki de o kitaplar üzerine yeterince düşünmedin." Akiko bunu ciddiyetle söyledi, onu gücendirmek umurunda bile değildi.

"Belki de." Noa gülümsedi. Profesörün seçtiği ve hayran olduğu bir kitabın, yazarın diğer eserlerine kıyasla bile yetersiz olabileceği hiç aklına gelmemişti. Profesörleri *Adam Bede* ve *Silas Marner*'a bayılıyordu.

"Profesöre çok yakın oturuyorsun. Bence o sana âşık."

Noa şok olmuş gibi durdu.

"Kuroda-san altmış yaşında. Belki yetmiş." Noa binanın kapısına doğru ilerleyip onun için kapıyı açık tuttu.

"Kadınların, sırf altmış yaşında oldukları için seks yapmayı istemeyeceklerini mi sanıyorsun? Komiksin. O, herhalde Waseda'daki en romantik kadın. Çok fazla roman okumuş. Onun için harikasın. Mümkün olsa seninle yarın evlenirdi. Ah, ne büyük bir skandal olurdu! Senin George Eliot da genç bir adamla evlendi, biliyorsun. Gerçi damat balayında kendini öldürmeye çalıştı!" Akiko kahkaha atınca merdivende sınıflarına çıkan diğer öğrenciler ona baktı. Herkes etkileşimleri karşısında şaşırmış görünüyor-

* George Eliot'ın 1871'de yayımlanan, kurgusal İngiliz kasabası Middlemarch'ta geçen romanı. (ç.n.)

du, ne de olsa Noa da kampüs güzeli kadar meşhurdu ama kendi hâlinde olmakla.

Sınıfa girince Akiko arka taraftaki yerine oturdu, Noa profesörün önündeki yerine geçti. Defterini açıp dolmakalemini çıkardıktan sonra açık mavi mürekkeple çizgili beyaz sayfaya baktı. Akiko'yu düşünüyordu; yakından çok daha güzeldi.

Kuroda-san dersi anlatmak için oturdu. Bebe yakalı beyaz bluzu ve kahverengi tüvit eteğinin üzerine açık yeşil bir kazak giymişti. Küçük ayaklarında çocuksu bir çift bantlı ayakkabı vardı. O kadar ufak tefek ve zayıftı ki neredeyse bir sayfa ya da kuru yaprak gibi uçup gidebileceği izlenimini veriyordu.

Kuroda-san'ın dersi, *Daniel Derondo*'nun* kadın kahramanı, çektiği acılar ve Daniel'ın iyiliği sonucunda değişen, bencil Gwendolen Harleth'ın kapsamlı bir psikolojik portresi üzerineydi. Profesör, bir kadının kaderini büyük ölçüde ekonomik durumunun ve evlilik imkânlarının belirlediğini vurguladı. Beklenildiği üzere, profesör Gwendolen'i *Middlemarch*'ın kibirli ve açgözlü karakteri Rosamond Vincy'yle kıyasladı ama onun aksine, Gwendolen'in Aristocu farkındalığa ve can alıcı değişikliğe ulaşmasına dikkat çekti. Kuroda-san dersin büyük bir bölümünü Gwendolen'e ayırdı ve ders saati bitmeden kısa bir süre önce kitaptaki Yahudiler Mirah ve Daniel'dan bahsetti. Kuroda-san biraz Siyonizm'in geçmişine ve Yahudilerin Viktorya dönemi romanlarındaki rolüne değindi.

"Yahudi erkekler genellikle fevkalade zeki ve kadınlar çoğu kez güzel ve trajik görülürler. Burada, bir yabancı olarak kimliğini bilmeyen bir adamla karşı karşıyayız. Yaratılış kitabında Mısırlı değil, Yahudi olduğunu öğrenen çocuk Musa gibi..." Kuroda-san bunu söylerken Noa'ya kısa bir bakış attı ama Noa not almakla meşgul olduğu için fark etmedi.

---

* George Eliot'ın 1876'da yayımlanan sonuncu ve Viktorya döneminde geçen tek romanı. (ç.n.)

"Ancak Daniel, aslında bir Yahudi olduğunu öğrenince Yahudi annesi gibi yetenekli bir şarkıcı olan erdemli Mirah'yı sevmekte özgür oluyor ve doğuya, İsrail'e gidiyorlar." Kurosa-san Eliot'ın hikâyeyi bu şekilde sonlandırmasından memnunmuş gibi hafifçe içini çekti.

"İnsanların sadece kendi ırklarından kişilere âşık olmalarının daha iyi olduğunu, Yahudiler gibi insanların kendi ülkelerinde yaşamaları gerektiğini mi söylüyorsunuz?" diye sordu Akiko elini kaldırmadan. Bu resmiyete inanmıyormuş gibi görünüyordu.

"Bana kalırsa, George Eliot, Yahudi olmanın ve Yahudilerin ülkesinde olmak istemenin büyük asalet olduğunu öne sürüyor. Eliot, bu insanların sıklıkla haksızca acı çektiklerini kabul ediyor. Bir Yahudi devletine sahip olmak onların hakkı. Savaş bize, onlara kötü şeyler olduğunu öğretti ve bu tekrar olmamalı. Yahudiler kötü bir şey yapmadılar fakat Avrupalılar..." Kuroda-san, biri onu duyarsa başı derde girebilirmiş gibi her zamankinden daha kısık bir sesle konuştu. "Bu karışık bir mesele ama Eliot dine bağlı ayrımcılık meselesini düşünmek konusunda çağdaşlarının çok ötesindeydi. Öyle değil mi?"

Sınıfta dokuz öğrenci vardı, Noa dahil herkes olumlu anlamda başını salladı ama Akiko yine de rahatsız olmuş görünüyordu.

"Japonya, Almanya'nın müttefikiydi," dedi Akiko.

"Bu tartışmanın konusu bu değil, Akiko-san."

Konuyu değiştirmek isteyen profesör gergin bir şekilde kitabını açtı.

"Eliot yanılıyor," dedi Akiko yılmadan. "Yahudiler kendi ülkelerinin olmasını hak ediyor olabilirler ama Mirah ve Daniel'ın İngiltere'den ayrılmalarına gerek olduğunu sanmıyorum. Bence bu yücelik argümanı ya da haksızlığa uğrayan insanlar için daha büyük bir ulus fikri, istenmeyen yabancıları defetmek için bir bahane."

Noa başını kaldırmadı. Kendini, Akiko'nun söylediği her şeyi not alırken buldu, çünkü bu fikrin doğru olabileceğini düşünmek onu üzdü. Kitap boyunca Daniel'ın cesaretine ve iyiliğine hayran kalmıştı ve Eliot'ın siyasi tasarımını pek düşünmemişti. Eliot her ne kadar yabancılara hayran olsa da İngiltere'yi terk etmeleri gerektiğini öneriyor olabilir miydi? Dersin o noktasında, sınıftaki herkesi Akiko'dan nefret ediyordu ama Noa böylesine farklı düşünebildiği ve zor bir gerçeği dile getirebildiği için kızın cesaretine hayran kaldı. Sorumlu kişinin daima haklı olduğu başka bir ortam yerine bir üniversitede olduğu için kendini şanslı hissetti. Yine de Akiko'nun profesörle çelişmesini dinleyince, şimdiye kadar kendi adına pek düşünmemiş olduğunu fark etti ve herkesin içinde birine karşı çıkmak hiç aklına gelmemişti.

Dersten sonra, Akiko'yu düşünerek tek başına eve yürürken, kolay olmayacak olsa da onunla birlikte olmak istediğini biliyordu. Ertesi salı, ders başlamadan önce Noa onun sandalyesinin yanındaki yeri kapmak için erkenden sınıfa gitti. Profesör bu değişikliğe kırıldığını belli etmemeye çalıştı ama elbette üzülmüştü.

16

Osaka, Nisan 1960

Son dört sene içinde Mozasu dönüşümlü olarak Goro'nun altı paçinko salonunda da işçi başı olarak çalıştı. Goro arka arkaya yeni salonlar açmıştı ve Mozasu her birinin açılmasında yardımcı olmuştu. Mozasu yirmi yaşındaydı; o, dükkânlarla ilgilenip onarılması gereken şeyleri onarırken Goro yeni lokasyonlar keşfetmeye çıkıyor ve büyüyen imparatorluğunu genişletmek için, tuhaf bir şekilde işe yarayan yaratıcı fikirler buluyordu. İş hayatında Goro'nun her fikri nasıl oluyorsa iyi sonuç veriyordu ve şansının bir kısmını, Mozasu'nun durmaksızın çalışmaya istekli olmasına bağlıyordu.

Bir nisan sabahı, Mozasu en yeni paçinko salonu Paradaisu* Altı'nın müdür odasına girdi.

"*Ohayo*†. Araba bekliyor. Seni yeni giysiler hazırlatmak için Totoyama-san'a götüreceğim. Hadi gidelim," dedi Goro.

"*Maji*‡? Neden? Bu sene ve önümüzdeki sene yetecek kadar giysim var. Osaka'da en iyi giyinen işçi başı benim," dedi Mozasu gülerek. Kardeşi Noa'nın aksine, Mozasu güzel giysileri hiçbir zaman umursamamıştı. Goro'nun onun giymesini istediği güzelce dikilmiş giysileri, sırf patronu, çalışanlarının görünümü konusunda titiz olduğu için giyiyordu. Goro, elemanlarını kendisinin bir uzantısı olarak görüyordu ve kişisel temizliklerini de önemsiyordu.

---

* (Jap.) Cennet. (ç.n.)

† (Jap.) Günaydın. (ç.n.)

‡ (Jap.) Gerçekten mi? (ed. n.)

Mozasu'nun yapması gereken çok iş vardı ve Totoyama-san'ın dükkânına gitmek istemiyordu. Gazeteleri arayıp daha fazla elaman ilanı vermek için sabırsızlanıyordu. Paradaisu Altı'da gece vardiyasında çalışacak erkeklere ihtiyaç vardı ve Paradaisu Yedi'nin iç dekorasyonu bir ay içinde tamamlanacağı için, o salona da eleman almayı düşünmeye başlamalıydı.

"Bir işçi başına uygun giysilerin var ama yedinci salonun müdürü olarak yeni takım elbiselerine ihtiyacın olacak."

"Ne? Yedi'nin müdürü olamam!" diye karşılık verdi Mozasu şaşkınlıkla. "Bu, Okada-san'ın işi."

"O gitti."

"Ne? Nereye? Müdür olmak için can atıyordu."

"Benden çalıyordu."

"Ne? Buna inanmıyorum."

"*Honto desu**," dedi Goro, söylediğini başını sallayarak vurgulayıp. "Onu yakaladım. Bundan şüpheleniyordum ve doğrulandı."

"Bu korkunç." Mozasu, birinin Goro'dan para çaldığını düşünemiyordu. Bu, insanın babasından para çalmasına benzerdi. "Neden böyle bir şey yapmış?"

"Kumar oynuyormuş. Mafyaya borcu varmış. Bana geri ödeyeceğini ama kayıplarının giderek arttığını söyledi. Bilirsin. Her neyse, bu sabah metresi özür dilemeye geldi. Kadın hamile. Nihayet onu hamile bıraktı ve sonra işini kaybetti. Moron."

"Ah, kahretsin." Mozasu, Okada'nın bir oğlu olmasını istediğini söylediği zamanları hatırladı. Bir kıza bile razı olduğunu söylemişti. Okada, çocukları ve paçinkoyu çok severdi. Bu kadar tecrübesine rağmen, Goro hırsızlık yaptığı için onu işten attıktan sonra, Osaka'daki hiçbir paçinko salonu onu işe almazdı. Kimse Goro'dan çalamazdı. "Üzgün olduğunu söyledi mi?"

* (Jap.) Bu doğru. (ç.n.)

"Elbette. Bir çocuk gibi ağladı. Ona Osaka'yı terk etmesini söyledim. Artık yüzünü görmek istemiyorum."

"Anlıyorum," dedi Mozasu, ona hep iyi davranan Okada'ya acıdı. Koreli bir annesi ve Japon bir babası vardı ama çok tutkulu bir adam olduğu için kendini hep tam Koreli hissettiğini söylerdi. "Karısı iyi mi?" Mozasu, Goro'nun iki kadınla da iyi anlaştığını biliyordu.

"Evet. Karısı ve metresi iyi," diye yanıtladı Goro. "Ama metresine, Okada'yı buralarda görmek istemediğimi söyledim. Bir dahaki sefere iyi davranmayacağım."

Mozasu olumlu anlamda başını salladı.

"Totoyama-san'a gidelim. Üzülmekten bıktım. Totoyama'nın kızlarını görmek keyfimi yerine getirir," dedi Goro.

Mozasu, patronunu arabasına doğru takip etti. Yeni maaşını sormaması gerektiğini biliyordu; tuhaf bir şekilde Goro, para konuşmaktan hoşlanmazdı. Müdür maaşı, işçi başı maaşından daha yüksek olacaktı. Mozasu, annesinin şekerleme dükkânı için özenle para biriktiriyordu ve neredeyse tren istasyonunun yakınlarında küçük bir dükkân almaya yetecek kadar para biriktirmişlerdi. Yoseb Amca'nın sağlığı kötüye gittiği için Kyunghee Yenge'si evdeyken satacak şekerleme yapamıyordu. Sadece annesi ve büyükannesi tezgâhta çalışırken ve Noa, Tokyo'da Waseda Üniversitesi'nde üçüncü senesini okurken, fazladan paranın aile için iyi olacağını düşündü Mozasu. Her cumartesi akşamı Mozasu dolgun maaş zarflarını annesine verirken gurur duyuyordu; annesi onun harçlığını artırmak istemişti ama otobüs ücreti dışında para almayı reddetmişti. Yemeklerini çalışanların kafeteryasında yediği ve iş kıyafetlerini ona Goro aldığı için fazla paraya ihtiyacı yoktu. Mozasu haftada yedi gün çalışıyor ve evde uyuyordu; saat çok geç olduysa salondaki çalışan yatakhane odalarından boş birinde uyuyordu.

İkisi dışarı çıktıktan sonra salonun kapısı arkalarından kapandı.

"Patron, bilmiyorum. Sence oğlanlar beni Okada'yı dinledikleri gibi dinlerler mi?" diye sordu Mozasu. Mozasu'nun hırslı olmadığı söylenemezdi; sadece salonda sabah ya da akşam işçi başı olmak hoşuna gidiyordu ve bu konuda çok iyiydi. Bir müdür olmaksa daha ciddiydi; herkes müdüre saygı duyardı. Goro orada olmadığında, sorumlu o olacaktı. Okada neredeyse otuz beş yaşındaydı ve bir beysbol oyuncusu kadar uzun boyluydu.

"Gururlandım ve minnettarım ama biliyorsun, bence diğer müdürlerden biri..."

"Kapa çeneni, evlat. Ne yaptığımı biliyorum. Diğer müdürlerden daha akıllısın ve sorunları tek başına nasıl çözeceğini biliyorsun. Bu en önemli salon. Eğer diğer salonları kontrol etmekle meşgulsem tetikte olmana ihtiyacım var."

"Ama Yedi'nin neredeyse elli çalışana ihtiyacı var. Elli kişiyi nereden bulacağım?"

"Aslına bakarsan, en az altmış adama ve ödül gişeleri için yirmi güzel kıza ihtiyacın var."

"Gerçekten mi?" Mozasu, Goro'nun acayip planlarına her zaman vardı ama bu onun için bile biraz fazla görünüyordu. "O kadar kişiyi nereden..."

"Bulursun. Her zaman buluyorsun. Ödül gişeleri için dilediğin türde kızı işe alabilirsin; Okinawalılar, *burakumin*'ler, Koreliler, Japonlar, umurumda değil. Sadece sevimli ve güzel olmalılar ama adamları korkutup kaçıran fahişeler gibi davranmamalılar. Kızlar her zaman önemlidir. Ha!"

"Yatakhanede o kadar çok kişinin barınabileceğini fark etmemiştim."

"Çok fazla endişe ediyorsun. Bu yüzden harika bir iş çıkaracaksın." Goro kocaman gülümsedi.

Mozasu bunu düşününce patronuna katıldı. Kimse salonlar için onun kadar endişe etmiyordu.

* * *

Arabayla Totoyama'nın atölyesine giderken, şoför ve Goro güreşten bahsediyorlardı, Mozasu ise sessizce oturuyordu.

Zihninde, Yedi için yapılması gereken şeylerin bir listesini oluşturuyordu. Diğer dükkânlardan hangi adamları transfer etmesi gerektiğini düşünürken, belki de artık bir salon müdürü olmaya hazır olduğunu fark edip hafifçe gülümsedi. Goro asla yanılmazdı; onun hakkında da haklı olabilirdi. Mozasu, o sırada Tokyo'da Waseda Üniversitesi'nde İngiliz edebiyatı okuyan ve sözlüğe ihtiyaç duymadan kalın İngilizce kitaplar okuyabilen kardeşi gibi zeki değildi. Noa gerçek bir Japon şirketinde çalışmak istiyordu; o bir paçinko salonunda çalışmak istemezdi. Noa, ailesi şekerleme dükkânını satın aldıktan sonra Mozasu'nun aileyle birlikte çalışması gerektiğini düşünüyordu. Birçok Japon gibi Noa da paçinko salonlarını saygın bulmuyordu.

Araba, savaştan önce bir tekstil fabrikası olarak kullanılan, alçak, tuğla bir binanın önünde durdu. Gri metal kapıya kocaman bir hurma ağacının gölgesi düşüyordu. Goro'nun özel üniforma terzisi olarak Totoyama, Ikaino yakınlarındaki evindeki atölyesini buraya taşıyacak kadar para kazanıp biriktirmişti. O ve oğulları Haruki ve Daisuke artık arka taraftaki üç odada yaşıyorlardı ve binanın geri kalanını atölye olarak kullanıyordu. Haftanın altı günü üniforma siparişi alan altı asistanı vardı. Ünü kulaktan kulağa yayıldıkça, Osaka'daki diğer Koreli işletme sahiplerinden siparişler almıştı ve şimdi de *yakiniku* restoranları ve Kansai bölgesindeki diğer paçinko salonları için üniformalar dikiyordu ama Goro'nun işi her zaman önce geliyordu, çünkü diğerlerine Totoyama'ya sipariş vermelerini söyleyen oydu.

Goro zile bastığında Totoyama kapıyı kendisi açtı. Orada çalışan bir kız, bir başka çırak, onlara cilalı bir tepside hoş kokulu çay ve ithal buğday bisküvisi getirdi. Totoyama, Mozasu'nun ölçülerini alabilmek için onu aynaya götürdü.

"Zayıflıyorsun, Mozasu-san," dedi Totoyama.

"Evet," diye karşılık verdi Mozasu. "Goro-san da bana biraz daha yememi söylüyor."

Goro bisküvileri kıtır kıtır yiyip ikinci fincan *genmaicha*'sını içerken olumlu anlamda başını salladı. Çivit mavisi minderlerle kaplı, sedir ağacından bir banka oturmuştu. Totoyama'yı çalışırken izlemek huzur vericiydi. Sorunları çözdüğünde kendini hep daha iyi hissediyordu. Okada bir hırsız çıkınca ondan kurtulmuştu. Şimdi Mozasu'ya terfi verecekti.

Geniş ve havadar atölye kısa bir süre önce beyaza boyanmıştı ama ahşap döşemeler aşınmış ve eskiydi. Yerler her gün temizleniyordu fakat sabah çıkan kumaş parçaları ve iplikler yerde, çalışma masalarının etraflarında birikmişti. Toz zerreciklerini gözler önüne seren, tavan penceresinden süzülen loş ışık, solgun bir sütun gibi odayı deliyordu. Uzun atölyede altı dikiş makinesi diziliydi ve her birinin başında bir kız oturuyordu. Adamlara bakmamaya çalıştılar ama yılda en az bir kez atölyeye gelen genç adamla ilgilenmelerine engel olamadılar. Mozasu fark edilir şekilde daha çekici olmuştu. Babasının anlamlı bakışlarına ve davetkâr gülümsemesini almıştı. Gülmekten hoşlanıyordu ve Goro'nun oğlanı bu kadar çok sevmesinin sebeplerinden biri de buydu. Mozasu karamsarlığa kapılmaya meyilli değildi, aksine hevesliydi. Bu atölyede dikilmiş bir işçi başı üniforması giyiyordu ve giysilerini diken kızlar bu sebeple ona bağlı hissediyorlardı ama bunu itiraf edemezlerdi. Mozasu'nun bir kız arkadaşı olmadığını biliyorlardı.

"Burada yeni bir yüz var," dedi Goro kollarını göğsünde kavuşturarak. Kızları dikkatle süzüp gülümsedi. Koltuğundan kalkıp onlara doğru yürüdü. Onları aşağılara kadar eğilerek selamladı, önemli biri olduğu için bu çok komikti. Kızlar aynı anda kalkıp eğilerek selam verdiler. Goro başını iki yana sallayıp aptal bir ifade takındı, onları güldürmek için burnunu buruşturdu.

"Oturun, oturun," dedi.

Fiziksel pürüzsüzlüğüyle birlikte komik bir rahatlığı vardı. Kadınları güldürmek için omuzlarını oynatarak yürürdü. Her türlü kadınla flört etmekten hoşlanan, komik

hareketleri olan, tıknaz bir adamdı. Onu unutmak mümkün değildi. Herkes Goro tarafından sevilmek isterdi. Komik davrandığı için çok güçlü bir iş adamı ve yedi paçinko salonuna sahip olacak kadar zengin olduğunu unutmak mümkündü. Tek sözüyle yetişkin adamlara Osaka'yı sonsuza kadar terk ettirebilirdi.

"Eriko-san, Reiko-san, Midori-san, Hanako-san ve Motoko-san, değil mi?" Goro isimlerini kusursuzca söyledikten sonra yeni kızın karşısında durdu.

"Goro *desu*," dedi, yeni kıza kendisini tanıtarak. "Çok güzel ellerin var."

"Yumi *desu*," diye karşılık verdi genç kadın, dikiş dikmesine engel olduğu için ona biraz kızmıştı.

Totoyama ölçü almaya ara verip başını kaldırdı ve yeni kıza kaşlarını çattı. Yumi'nin dikişi diğerlerininkinden daha düzgündü ama genellikle kendi hâlindeydi, öğle yemeğini tek başına yiyor ya da molalarda sohbet etmek yerine bir şeyler okuyordu. Goro-san'a saygı duyması hatta onu memnun etmesi, kızın becerileri ve karakterinden daha önemliydi. Totoyama'ya göre, Goro-san gerçekten iyi olan harika bir adamdı. Kızlarla şakalaşsa da asla uygunsuz davranmazdı. Goro kızlardan birine hiç çıkma teklif etmemiş ya da diğer erkek müşterilerinin yapmaya çalıştığı kötü şeyleri yapmamıştı. Totoyama, belgelerinden kızın Koreli olduğunu biliyordu ama Yumi, Japon adını kullanıyor ve geçmişinden hiç söz etmiyordu. Totoyama çalışanları işlerini yaptığı sürece kimsenin geçmişini umursamazdı. Yumi cildi güzel, dolgun göğüslü, zarif bir kızdı. Kimono giymeye uygun bir vücudu yoktu ama erkeklerin hoşlandığı kıvrımlara sahipti. Goro-san'ın onu fark etmesi normaldi.

"Goro-san, Mozasu-san Yedi'nin yeni müdürü mü oldu?" diye sordu Totoyama. "Genç bir erkek için ne harika."

Mozasu, dikiş dikmeye devam eden Yumi haricindeki terzilerin meraklı bakışlarından ve şaşkınlıklarından kaçınmak için gözlerini yere çevirdi.

"Evet. Mozasu-san'ın üç koyu renk takım elbiseye ihtiyacı olacak. Lütfen kaliteli bir kumaş kullan. Güzel kravatlara da ihtiyacı olacak. Diğerlerinden farklı bir şey olsun. Zarif ve olgun görünen bir şey."

Mozasu, üç cepheli aynanın önünde dururken özenle çalışan Yumi'yi fark etti. Kız güzeldi. İnce ve geniş omuzları, uzun boynuyla ona, bir deterjan kutusu üzerindeki kuğu çizimini hatırlattı.

Totoyama, Mozasu'nun ölçülerini almayı bitirince adamlar arabaya döndüler.

"Yumi-san, yeni kız, çok güzel. Harika kalçaları var," dedi Goro.

Mozasu evet anlamında başını salladı.

Goro güldü. "Nihayet çalışkan oğlan biraz ilgi gösterdi! O, senin için iyi olabilir."

***

Ertesi hafta Mozasu bir başka prova için tek başına geri dönünce, bir müşteriyle ilgilenmeyi bitirmek üzere olan Totoyama, Yumi'den onun takım elbisesini getirmesini istedi.

Yumi, kısmen tamamlanan takım elbiseyi ona verip çivit mavisi perdenin arkasındaki soyunma odasına işaret etti.

"Teşekkür ederim," dedi Mozasu Japonca.

Bir şey söylemeyen Yumi sakin bir şekilde orada durup Totoyama'nın ona işinin başına dönmesini söylemesini bekledi.

Mozasu dışarı çıktığında Yumi, elinde kırmızı yünden bir iğnelikle aynanın önünde duruyordu. Totoyama, odanın öteki tarafında hâlâ diğer müşteriyle meşguldü.

Yumi, Mozasu'nun yakasına bakıp başını eğdi. Yakanın düzeltilmesi gerektiğini fark etti.

"Adım Mozasu Boku. Tanıştığımıza sevindim."

Yumi kaşlarını çatarak yakaya bakıp işaretlemek için iğnelikten bir toplu iğne aldı.

"Bana iğne batırmayacaksın, değil mi?" dedi Mozasu gülerek.

Yumi omuz kısmını kontrol etmek için arkasına geçti.

"Benimle konuşmayacak mısın? Gerçekten mi?"

"Burada olma sebebim seninle konuşmak değil. Takım elbisenin üzerine oturup oturmadığını kontrol etmek için buradayım."

"Sana akşam yemeği ısmarlarsam, belki benimle birkaç kelime edersin," dedi Mozasu, Goro'nun kadınlar üzerinde denediğini duyduğu bir sözü tekrar ederek. Mozasu daha önce bir kıza çıkma teklif etmemişti. Artık Paradaisu Yedi'nin müdürüydü. Bir kızın bunu etkileyici bulacağını düşündü.

"Akşam yemeği istemiyorum. Teşekkür ederim."

"Bir şeyler yemelisin." Goro'nun her zaman kullandığı cümlelerden biri de buydu. "Saat yedi buçuk gibi işin bitiyor. Biliyorum, çünkü daha önce de buraya üniforma almaya geldim."

"İşten sonra okula gidiyorum. Saçmalığa ayıracak vaktim yok."

"Ben saçmalık mıyım?"

"Evet."

Mozasu ona gülümsedi. Yumi tanıdığı insanlar gibi konuşmuyordu.

"Ne okuyorsun?"

"İngilizce."

"İngilizce biliyorum. Sana yardım edebilirim."

"İngilizce bilmiyorsun."

"Merhaba, Bayan Yumi. Adım Moses Park. Nasılsın?" Noa'nın İngilizce kitabında gördüğü cümleleri tekrarladı. "Tulsa, Oklahoma'da hava nasıl?" diye sordu. "Yağmurlu mu, yoksa kuru mu? Hamburgeri çok severim. Sen de hamburger sever misin? Cennet adında bir yerde çalışıyorum."

"Bunu nereden öğrendin? Lise mezunu bile değilsin," dedi Yumi.

"Bunu nereden biliyorsun?" Mozasu gülümsedi.

"Boş ver," dedi Yumi, Totoyama'nın onlara yaklaştığını görünce.

"Bayan Yumi, Bay Charles Dickens'ın büyüleyici romanlarını sever misin? Kardeşimin en sevdiği yazardır. Kitaplarının çok uzun olduğunu düşünüyorum. Kitaplarında hiç resim yok."

Yumi hafifçe gülümsedikten sonra patronunu eğilerek selamlayıp düzeltilmesi gereken yerleri gösterdi. Yanlarından ayrılmadan önce tekrar eğilerek selam verip dikiş makinesinin başına döndü.

"Beklettiğim için çok üzgünüm, Mozasu-san. Nasılsın? Goro-san nasıl?"

Mozasu ona nazikçe yanıt verdi ve Totoyama-san iğnelerle işini bitmek üzereyken, Mozasu dönüp öne doğru eğilmek ister gibi sırtını bükerek abartılı bir şekilde hapşırınca, özenle tutturulan dikişleri patlattı.

"Ah, tam bir aptalım. Çok özür dilerim," dedi Mozasu gülmemeye çalışan Yumi'ye yan gözle bakarak. "Yarın mı ertesi gün mü geleyim? Siz kapatmadan önce gelebilirim."

"Ah, evet, lütfen," dedi Totoyama, birbirlerini süzen iki gencin farkında olmadan patlayan dikişlere bakarken. "Yarın akşama kadar hazırlamış oluruz."

17

Ekim 1961

Mozasu, Totoyama-san'ın atölyesinin karşısındaki akçaağaca yaslandı; ağacın gövdesi profilini kısmen gizliyordu. Burası, kararlaştırdıkları buluşma yeriydi. Haftada üç gece, Mozasu işten sonra Yumi'yle buluşuyordu. Bir seneyi aşkın bir süredir kilisedeki İngilizce derslerine eşlik ediyordu, sonra kızın kiralık odasına gidiyorlar ve basit bir akşam yemeği yiyorlardı. Seviştikten sonra çoğunlukla Mozasu, kapanış saatine kadar çalışıp personel yatakhanesinde uyuduğu Paradaisu Yedi'ye dönüyordu.

Ekim çoktan gelmişti, akşamın ilk saatlerindeki esinti yazın hoş sıcaklığını henüz hafifletmese de ağaçlardaki yapraklar parlak altın tonlarına bürünmeye başlamıştı. Tepesindeki uzun ağaç, bulanık akşam gökyüzüne karşı metalik bir dantel oluşturuyordu. İşçiler ve üniformalı diğer erkekler işten eve dönüyorlardı ve küçük çocuklar babalarını karşılamak için evlerinden dışarı fırlıyorlardı. Son bir sene içinde, nehrin kenarındaki terk edilmiş evlere aileler yerleştikçe Totoyama'nın atölyesinin olduğu yol gelişmişti. Bir zamanlar ıssız olan bu yerde artık çok iyi satış yapan manav, bitişik parseli bir dükkân açması için kayınbiraderine almıştı. Kokusu davetkâr bir şekilde sokağa taşan Portekiz usulü pandispanyalar satan yeni fırın Osaka'da, her sabah önünde uzun kuyruklar oluşacak kadar ünlenmişti.

Totoyama-san'ın terzileri her zamankinden daha geç saatlere kadar çalışıyorlardı, o yüzden Mozasu ev ödevi ke-

limelerinden oluşan buruşuk listeyi gözden geçirdi. Okuldayken hafızası hakkında hiç olumlu düşünmemişti ama İngilizce kelimeleri ve sözcük öbeklerini hatırlayabildiğini keşfetti. Hatırlama yeteneği Yumi'yi etkilemekte işe yarıyordu. Para, elbiseler ya da incik boncuk gibi hediyeleri umursayan birçok kızın aksine, Mozasu'nun kız arkadaşı sadece öğrenmeyi önemsiyordu. Öğretmenleri rahip John Maryman ona soru sorduğunda doğru yanıtı verince Yumi çok mutlu oluyordu. Amerika'da yaşamak isteyen Yumi, bir gün orada yaşayacaksa çok iyi İngilizce bilmesi gerektiğine inanıyordu.

Okuyabileceği kadar günışığı vardı ama üzerine bir erkek gölgesi düşünce, sayfadaki kelimeleri seçemedi. Birkaç adım önündeki bir çift iş ayakkabısını fark eden Mozasu başını kaldırdı.

"Yoksa ders mi çalışıyorsun, Mo-san? Gerçekten mi?"

"Hey, Haruki!" diye seslendi Mozasu. "Sen misin? Ne zamandır seni görmedim!" Arkadaşının elini tutup içtenlikle sıktı. "Sürekli annene seni soruyorum. Seninle gerçekten gurur duyuyor. Böbürlenmek gibi değil ama bilirsin, Totoyama-san'a özgü kibar hâliyle. Şu hâline bak! Polis memuru Haruki!" Mozasu, Haruki'nin akademi üniformasına ıslık çaldı. "Çok ciddi görünüyorsun. İçimden bir suç işlemek geliyor. Beni ispiyonlamazsın, değil mi?"

Eski okul arkadaşının yanında mahcup hisseden Haruki gülümseyip yumruğuyla Mozasu'nun omzuna hafifçe vurdu. Mozasu'dan uzak kalmak zordu ama Haruki ona karşı hisleri çok güçlü olduğu için bunu yapmak zorundaydı. Yıllar içinde başka kara sevdaları ve yabancılarla deneyimleri olmuştu. Kısa bir süre önce, polis akademisinde bir başka sert ve komik çocukla, Koji'yle tanışmıştı. Mozasu'yla olduğu gibi Haruki, Koji'den uzak durmak için elinden geleni yapıyordu, çünkü umumi ve özel hayatı arasına kalın bir çizgi çekmesi gerektiğini biliyordu.

"Burada ne arıyorsun? Akademiye yakın bir yerde yaşamıyor musun?"

Haruki evet anlamında başını salladı. "Bu hafta izinliyim."

"Ee? Ne zaman polis oldun? Demek istediğim dedektif." Mozasu onu resmiyetle selamlar gibi yaparken kıkırdadı.

"İki sene önce."

Mozasu'yu akçaağacın yanında görünce, Haruki karşıya geçmeye korkmuştu. Onu görmek bile sersemleticiydi. Çocukken, Haruki onu okulun ıstırabından kurtaran Mozasu'ya tapardı. Mozasu, Goro-san için okulu bırakıp kendini işine kaptırınca, bu kayıp Haruki'nin kalbine ölümcül bir yumruk gibi inmişti. Mozasu paçinko salonlarında çalışmak için ayrılınca, liselerinin koyunları, cadıları ve hortlakları ortaya çıkıp Haruki'yi müsait bir sığınağa çekilmeye zorlamışlardı. Boş saatlerinde, iyi kalpli resim öğretmeninin sınıfında gelişmeye başlayan çizim defterlerini kara kalem çizimlerle doldurmuştu. Ev hep aynıydı: Küçük kardeşi asla büyümüyordu ve annesi gözleri yorulana kadar çalışmaktan vazgeçmiyordu. Kocası ve erkek kardeşleri dedektif olan resim öğretmeni, Haruki'ye polis akademisine gitmeyi önermişti. Öğretmeni ilginç bir şekilde haklı çıkmıştı. Haruki kuralları ve hiyerarşisi olan akademiye bayılmıştı. Ondan istenenleri kusursuz bir şekilde yerine getiriyordu. Ayrıca, kimsenin onu tanımadığı yeni bir yerde hayata tekrar başlamak daha kolaydı.

"Neden orada duruyorsun?" diye sordu Haruki. Güneş iyice alçalmıştı ve turuncumsu kızıl tonu onu duygulandırdı.

"Yumi'yi bekliyorum. Annenin yanında çalışıyor. Ama kimsenin bizden haberi olmaması gerekiyor. Elbette, annenin umurunda olacağını sanmıyorum. Kötü biri sayılmam."

"Bir şey söylemem," dedi Haruki, Mozasu'nun zamanla daha çekici olduğunu düşündü. Pürüzsüz alnına, güçlü

burnuna ve düzgün beyaz dişlerine hep hayrandı ama müdür takım elbisesi içinde, hayatının kontrolünü eline alan yetişkin bir erkek gibi görünüyordu. Haruki onun izinde gitmek istiyordu.

Atölyenin pencereleri hâlâ aydınlıktı ve kızlar koyu saçlı kafalarını dikiş masalarına eğmiş hâlâ çalışıyorlardı. Mozasu, Yumi'nin ince parmaklarının kumaşın üzerinde uçtuğunu hayal edebiliyordu. Yumi işine odaklandığında dikkati asla dağılmazdı. Her konuda böyleydi ve saatlerce yalnız kalıp çalışabilirdi. Mozasu sürekli o kadar sessiz olmayı düşünemiyordu; paçinko salonunun telaşını özlerdi. Geniş ve gürültülü iş yerinin hareketli bütün parçalarına bayılıyordu. Presbiteryen papaz babası ilahi tasarıma inanıyordu; Mozasu da hayatın, oyuncunun kadranı ayarladığı ama kontrol edemediği etkenlerin belirsizliğini göz ardı edemediği bir oyun olduğunu düşünüyordu. Müşterilerinin sabit görünen ama aynı zamanda raslantısallık ve umuda yer bırakan bir şeyle neden oynamak istediklerini anlıyordu.

"Onu görüyor musun?" Mozasu gururla işaret etti. "İşte! Dördüncü masada."

"Yumi-san. Evet, onunla tanıştım. İyi bir terzi. Çok zarif biri. Şanslısın," dedi Haruki. "İşler nasıl gidiyor? Servet kazandın mı?"

"Bir ara uğramalısın. Artık Paradaisu Yedi'deyim. Yarın gel. Neredeyse bütün gün ve geceler oradayım, Yumi'yle buluşup onu İngilizce dersine götürdüğüm geceler hariç."

"Bilmiyorum. Evdeyken kardeşimle ilgilenmeliyim."

"Biraz keyifsiz olduğunu duydum."

"Bu yüzden eve döndüm. Annem onun tuhaflaştığını söyledi. Ona sıkıntı vermiyormuş ama daha az konuşuyormuş. Doktorlar ne yapacaklarını bilmiyorlar. Bir bakım evinde yaşamasını istiyorlar. Kendisi gibi insanlarla yaşarsa daha mutlu olabileceğini söylüyorlar ama bundan şüpheliyim. O tür yerler..." Haruki nefesini içine çekti.

"Elbette annem buna izin vermez. Daisuke çok iyi bir çocuk." Haruki bunu kısık bir sesle söyledi; annesi onunla ilgilenemeyecek hâle geldiğinde Daisuke'nin onun sorumluluğunda olacağını uzun zamandır biliyordu. Haruki ancak Daisuke ve yaşlı annesine iyi davranmaya razı biriyle evlenebilirdi.

"Yumi Amerika'da daha iyi olabileceğini söylüyor. Gerçi Amerika'da herkesin iyi durumda olduğunu düşünüyor. Orada, farklı insanlara Japonya'daki gibi kötü bakılmadığını söyledi."

Mozasu kız arkadaşının Amerika'ya ve Amerika'ya dair her şeye mantıksızca olumlu yaklaştığını düşünüyordu. Kardeşi Noa gibi Yumi de İngilizcenin en önemli dil ve Amerika'nın en iyi ülke olduğunu düşünüyordu.

"Yumi, Amerika'da daha iyi doktorlar olduğunu söyledi." Mozasu omuzlarını silkti.

"Bu muhtemelen doğru."

Sık sık kimseyi tanımadığı bir yerde yaşamayı dileyen Haruki gülümsedi.

Yumi buluşma noktalarına yürürken patronunun büyük oğlunu gördü. Arkasını dönüp gitmesi tuhaf olacağı için yolunu değiştirmedi.

"Haruki-san'ı tanıyorsun," dedi Mozasu, Yumi'ye gülümseyerek. "Lisedeyken tek arkadaşımdı. Ve şimdi suçla mücadele ediyor!"

Yumi olumlu anlamda başını sallayıp rahatsız olmuş gibi gülümsedi.

"Yumi-san. Seni tekrar görmek güzel. Yıllar sonra arkadaşımı yeniden görmemi sana borçluyum."

"Akademiden eve mi döndün, Haruki-san?" Yumi resmi ve ağırbaşlı bir duruş takındı.

Haruki evet anlamında başını salladıktan sonra Daisuke'nin evde onu beklediğini bahane etti. Ancak yanlarından ayrılmadan önce Haruki, ertesi sabah Mozasu'yu paçinko salonunda ziyaret edeceğine söz verdi.

***

İngilizce sınıfları, kısa bir süre önce varlıklı *yakiniku* ailelerinin bağışlarıyla inşa edilen yeni Kore kilisesinin geniş konferans salonunda toplanıyordu. Avrupai ismine rağmen, öğretmen John Maryman bebekken Amerikalı misyonerler tarafından evlat edinilen bir Koreliydi. İngilizce anadiliydi. Hem protein hem kalsiyum açısından zengin diyeti sayesinde John, Koreliler ve Japonlardan oldukça uzun boyluydu. Neredeyse 1.80 boyunda olduğu için nereye giderse gitsin cennetten yeryüzüne inmiş bir dev gibi heyecana sebep oluyordu. Japonca ve Koreceyi akıcı bir şekilde konuşsa da iki dili de Amerikan aksanıyla konuşuyordu. Cüssesinin yanı sıra, tavrı da belirgin şekilde yabancıydı. John, çok iyi tanımadığı insanlara sataşmaktan hoşlanıyordu ve eğer komik bir şey varsa herkesten daha yüksek sesle kahkaha atıyordu. *Nunçi*'ye* son derece hâkim olan ve John'un bazı toplumsal kuralları bilmediğini nazikçe açıklayabilen sabırlı Koreli karısı olmasaydı, kültürel hatalarından ötürü başı daha sık derde girerdi. Presbiteryen rahibi olan John konumunda göre fazla neşeli görünüyordu. İnancı ve zekâsı kusursuz, iyi bir adamdı. Araba lastiği şirketinin mirasçısı olan annesi Cynthia Maryman, onu Princeton'a ve Yale'in İlahiyat Fakültesi'ne göndermişti ve Hıristiyanlığı yaymak için Asya'ya dönerek anne-babasını çok mutlu etmişti. Cildi sarımsı olmaktan ziyade esmerdi ve kâküllerinin arasından sürekli neşeli görünen, kapkara gözleri, kadınları yanında oyalanmaya davet ediyordu.

Normalde müşkülpesent bir kız olan Yumi, bütün öğrencilerin Rahip John diye hitap ettiği öğretmenine hayranlık duyuyordu. Ona göre John, Korelilerin fahişeler, sarhoşlar ya da hırsızlar olmadıkları daha iyi bir dünya-

* İnsanları dinleme ve ruh hâllerini ölçme sanatı ve becerisi anlamına gelen, Kore'ye özgü bir kavram. Batı kültüründe duygusal zekâ olarak tanımlanabilir. (ç.n.)

dan gelen bir Koreliyi temsil ediyordu. Bir fahişe ve alkolik olan Yumi'nin annesi, para ya da içki karşılığında erkeklerle birlikte oluyordu; bir kadın satıcısı ve şiddete meyilli bir sarhoş olan babası, sık sık işlediği suçlar yüzünden hapse girmişti. Yumi, üç üvey ablasının cinsel açıdan çiftlik hayvanları kadar rahat ve sıradan olduklarını düşünüyordu. Küçük erkek kardeşi çocukken ölmüştü ve çok geçmeden, on dört yaşındaki Yumi, küçük kız kardeşiyle birlikte evden kaçıp tekstil fabrikalarında ufak tefek işlerle geçimlerini sağlamıştı; ta ki kız kardeşi ölene dek. Yıllar içinde Yumi harika bir terzi olmuştu. Osaka'nın en kötü bölgesinde yaşayan ailesini tanımayı reddediyordu. Eğer sokakta annesini andıran bir kadın görürse Yumi yolun öteki tarafına geçip arkasını dönerek uzaklaşıyordu. Amerikan filmleri izlemekten hoşlanıyordu, günün birinde Kaliforniya'da yaşayıp Hollywood'da terzilik yapmaya karar vermişti. Kuzey Kore'ye dönmüş veya çok daha fazla sayıda Güney'e gitmiş Koreli tanıyordu ama iki ulusa da sevgi besleyemiyordu. Ona göre Koreli olmak, fakir olmak ya da kesip atılamayan utanç verici bir aileye sahip olmak gibi bir başka korkunç engeldi. Neden orada yaşamak istesin ki? Çok sevilmesine rağmen sizi sevmeyi reddeden bir üvey anne gibi gördüğü Japonya'ya yapışıp kaldığını hayal edemiyordu, o yüzden Yumi, Los Angeles'ı hayal ediyordu. Kasıla kasıla yürüyen ve büyük hayalleri olan Mozasu'yla tanışana kadar Yumi yatağına bir erkek almamıştı ve artık ona çok bağlandığı için onunla birlikte yeni bir hayat kurmaya, hor görülmeyecekleri ya da göz ardı edilmeyecekleri Amerika'ya gitmek istiyordu. Burada bir çocuk yetiştirdiğini düşünemiyordu.

İngilizce sınıfında, haftada üç gece derse katılan on beş öğrenci vardı. Mozasu gelene kadar Yumi, Rahip John'un en iyi öğrencisiydi. Mozasu, kardeşi Noa'ya evde İngilizce sorular sorarak farkında olmadan yıllardır İngilizce çalıştığı için Yumi'den daha avantajlıydı ama genç kadın bunu

sorun etmedi. Bu konuda Mozasu'nun ondan daha iyi olması, ondan daha fazla para kazanması ve ona her zaman çok nazik davranması içini rahatlatıyordu.

Her ders, Rahip John'un sınıfta dolaşıp herkese bir dizi soru sormasıyla başlıyordu.

"Moses," dedi Rahip John öğretmen tonuyla. "Paçinko salonu işi nasıl gidiyor? Bugün çok para kazandın mı?"

Mozasu güldü. "Evet, Rahip John. Bugün baya para kazandım. Yarın daha fazla kazanacağım! Paraya ihtiyacınız var mı?"

"Hayır, teşekkür ederim Moses. Ama lütfen yoksullara yardım etmeyi unutma, Moses. Aramızda çok fazla yoksul var."

"Paçinko salonu benim değil, Rahip John. Patronum zengin ama ben henüz zengin adam değilim. Bir gün zengin olacak."

"Zengin olacaksın."

"Evet, zengin bir adam olacağım, Rahip John. Bir erkeğin parası olmalı."

John, Mozasu'ya kibarca gülümsedi; onu, taptığı bu tür yanlış düşüncelerden vazgeçirmek istiyordu ama Yumi'ye döndü.

"Yumi, bugün kaç üniforma diktin?"

Yumi gülümserken yüzü kızardı.

"Bugün iki yelek diktim, Rahip John."

John, diğerlerine geçip çekingen öğrencileri sınıfta birbirleriyle konuşmaya teşvik etti. Korelilerin iyi İngilizce konuşmalarını istiyordu; kimsenin onları küçümsemesini istemiyordu. Japonya'daki yoksul Korelilere acıdığı için Princeton, New Jersey'deki rahat hayatını bırakmıştı. Sevecen anne-babasının sıcaklığıyla dolu harika çocukluğunda, memleketlerini kaybeden Korelilere hep üzülmüştü. Moses ve Yumi gibi insanlar Kore'ye hiç gitmemişlerdi. Korelilerin ülkelerine dönmesinden bahsediliyordu ama bir bakıma hepsi zihinlerinde ülkelerini sonsuza dek kay-

betmişlerdi. Anne-babası sadece onu evlat edinmişlerdi ve bildiği kadarıyla kardeşi yoktu. John ailesiyle hep çok mutlu olduğu için onun gibi seçilmeyen çok sayıda çocuk adına kendini suçlu hissetmişti. Neden böyle hissediyordu? Bilmek istiyordu. Elbette, evlat edinilip mutsuz olanlar da vardı fakat John, kaderinin neredeyse herkesinkinden daha iyi olduğunu biliyordu. Annesi ona hitap ederken her zaman "seçilmiş" sözcüğünü kullanırdı.

"Seni seçtik, sevgili John. Küçük bir bebekken bile çok güzel gülümsüyordun. Yetimhanedeki kadınlar seni kucaklarına almaya bayılıyorlardı, çünkü çok sevgi dolu bir çocuktun."

İngilizce dersi vermek, rahip olarak işinin bir parçası değildi. Çoğu kilise cemaati dışından olan öğrencilerine din propagandası yapmıyordu. İngilizce kelimeler ve Amerikalıların konuşması John'un kulağına hoş geliyordu. Osaka'daki zavallı Korelilere bunu vermek istiyordu. Japonca dışında bir dil duymalarını istiyordu.

Öğrencileri gibi John da Japonya'da Koreli bir anne-babaya doğmuştu. Biyolojik ailesi onu ev sahiplerine bırakıp gitmişti. John tam olarak kaç yaşında olduğunu bilmiyordu. Anne-babası ona doğum günü olarak 10 Kasım'ı, Martin Luther'in doğum gününü vermişlerdi. Gerçek ailesi hakkında bildiği tek şey, kirasını ödemedikleri odalarını sabahın ilk saatlerinde terk ederken onu geride bırakmış olmalarıydı. Manevi annesi, evsahibinin parası ve onu barındırabileceği bir yeri olduğu için böyle yaptıklarını ve biyolojik anne-babası her nereye gidiyorlarsa, orada ona bunları veremeyeceklerini düşünüyordu. John, öz anne-babasını her sorduğunda manevi annesi, onu sevdikleri için geride bırakma fedakârlığını gösterdiklerini söylüyordu. Yine de John, anne-babası yaşında olabilecek bir Koreli kadın ya da adam gördüğünde, merak etmesine engel olamıyordu. Şimdi onlara para verebilmeyi dilerdi, çünkü John çok varlıklı bir adamdı ve biyolojik anne-babasıyla

tanışıp onlara barınabilecekleri sıcak bir ev ve acıktıklarında yiyebilecekleri yemekler vermeyi diliyordu.

Rahip John, arka sırada oturan, tatlıya düşkün iki kız kardeşe takılırken Mozasu diziyle Yumi'nin dizini hafifçe dürttü. Mozasu'nun uzun bacakları vardı ve Yumi'nin güzel bacaklarını örten eteği sıyırmak için bacağını biraz oynatması yeterliydi. Yumi bu hareketine aldırmasa da sinirlenmiş gibi ona hafifçe vurdu.

Rahip John, kızlardan küçük olana yağmur yağdığında ne yaptığını sordu ve "şemsiye" kelimesini hatırlamaya çalışan kızın İngilizce kekelemesini dinlemek yerine Mozasu, kendini Yumi'ye bakarken buldu. Yumuşak profiline ve hüzünlü koyu renk gözlerinin çıkık elmacık kemikleriyle buluşmasına bakmak hoşuna gidiyordu.

"Moses, Yumi'ye bakıp duracaksan nasıl İngilizce öğreneceksin?" diye sordu John gülerek.

Yumi yine kızardı. "Uslu dur," diye fısıldadı Mozasu'ya Japonca.

Mozasu, "Kendime engel olamıyorum, Rahip John. Onu seviyorum," deyince John neşeyle ellerini çırptı.

Yumi gözlerini notlarına çevirdi.

"İkiniz evlenecek misiniz?" diye sordu Rahip John.

Yumi bu soru karşısında şaşırmış görünüyordu ama şaşırmaması gerekirdi. Rahip John'dan her şeyi söylemesi beklenirdi.

"O benimle evlenecek," dedi Mozasu. "Bundan eminim."

"Ne?" diye haykırdı Yumi.

Arka tarafta oturan kadınların gülmekten gözlerinden neredeyse yaş gelecekti. Sınıfın ortasındaki iki adam tezahürat ederek masalarına vurdular.

"Bu çok eğlenceli," dedi John. "Sanırım bir evlenme teklifine tanık oluyoruz. 'Tek-lif,' birinden sizinle evlenmesini istemek anlamına gelir."

"Elbette, benimle evleneceksin, Yumi-chan. Beni seviyorsun ve ben de seni çok seviyorum. Evleneceğiz. Göre-

ceksin," dedi Mozasu sakin bir İngilizceyle. "Bende plan var."

Yumi gözlerini devirdi. Mozasu onun Amerika'ya gitmek istediğini biliyordu ama o Osaka'da kalıp birkaç sene içinde kendi paçinko salonunu açmak istiyordu. Zengin olunca annesine, yengesine, amcasına ve büyükannesine büyük bir ev almayı planlıyordu. Kore'ye geri dönmek istiyorlarsa onlara şatolar inşa ettirecek kadar çok para kazanacağını söylemişti. Los Angeles'ta o kadar para kazanamayacağını ona açıklamıştı. Yumi, Mozasu'nun ailesini bırakamayacağını biliyordu.

"Birbirimizi seviyoruz, değil mi, Yumi-chan?" Mozasu ona gülümseyip elini tuttu.

Öğrenciler bir beysbol maçındaymış gibi alkışlayıp ayaklarını yere vurdular.

Mozasu'nun tavrı karşısında mahcup olan Yumi başını eğdi ama ona kızamazdı. Ona asla kızamazdı. Mozasu onun tek arkadaşıydı.

"Öyleyse, bir düğün planlamalıyız," dedi John.

18

Tokyo, Mart 1962

"Kardeşin evli mi?" diye sordu Akiko. Gözleri beklentiyle parladı.

"Evet. Evli ve karısı birkaç ay içinde doğum yapacak," diye yanıtladı Noa, neredeyse sesini düzleştirerek.

"Aileni daha yakından tanımak istiyorum. Hadi," diye yalvardı Akiko.

Noa giyinmek için kalktı.

Akiko kendine engel olamıyordu. Sosyolog olmak için eğitim görüyordu. Veri parçaları topluyordu ve sevgilisi onun en sevdiği bulmacaydı. Fakat o sordukça Noa daha çok susuyordu. Kısa ve öz yanıtlar verdikçe hayatına dair gerçekler hayret vericiymiş gibi Akiko, "Gerçekten mi?" demeyi alışkanlık hâline getirmişti. Noa'ya dair her şeyi büyüleyici buluyordu ama Noa etkileyici olmak istemiyordu. O, sadece Akiko'yla birlikte olmak istiyordu. İlgisini yabancılara vermesine aldırmıyordu; başkalarını anlama çabalarını duymak daha ilginçti.

O, Akiko'nun ilk Koreli sevgilisiydi. Yatakta ondan Korece konuşmasını istiyordu.

"Korece 'güzel' nasıl diyorsunuz?" diye sormuştu birkaç saat önce.

"*Yep-pu-da.*" Böylesine basit bir kelime, ona söylerken Noa'ya tuhaf geldi. Akiko çarpıcıydı; "hoş," onun güzelliğini tanımlamak için yeterli olmazdı. "*Ah-reum-dop-da*," demesi gerekirdi ama demedi. Akiko, Korece sevgi sözcü-

günü sormayacak kadar harika bir sosyal bilimciydi, çünkü Noa hiç şüphesiz tercüme sırasında tereddüdünü belli ederdi.

Akiko'nun büyütecinin altındaki bir denek olmak istemeyen Noa, okula gidebilmesi için pazarda önce *kimçi*, sonra şekerleme satan annesinden ya da sömürge döneminde hapishanede kötü muamele gördüğü için ölen babasından bahsetmedi. Biyografisinin bu kısımları geçmişte kalmıştı. Akiko, Minami-Azabu'da büyümüş, üst sınıf bir aileden gelen bir Japon kızıydı; babasının bir ticari şirketi vardı ve annesi özel bir kulüpte yabancılarla tenis oynuyordu. Akiko sert seksten, yabancı kitaplardan ve konuşmaktan hoşlanıyordu. Onun peşine düşmüştü ve daha önce ciddi bir ilişkisi olmayan Noa ona nasıl anlam vereceğini bilemiyordu.

"Yanıma gel," dedi Akiko cilveli bir şekilde, beyaz bluzuyla oynayarak.

Noa yatağa geri döndü.

Dersler arasında seviştikten sonra Noa'nın kiralık odasında uzanıyorlardı. Odası, bir üniversite öğrencisi için fazlasıyla genişti; sabah ışığının içeri girmesini sağlayan iki kare penceresi, çift kişilik bir yatağın ve tüylü bej bir kilimin sığacağı kadar büyük bir zemini vardı. Geniş çam masasını Dickens, Tolstoy, Balzac ve Hugo'nun kalın romanları kaplıyordu. Yeşil cam gölgelikli lamba kapalıydı. Noa bu kadar güzel bir odayı hayal bile edemezdi ve kirası bu kadar düşük olduğu için şansına inanamıyordu. Evsahibi Hansu'nun arkadaşıydı ve ev edebiyat ve İngilizce okuyan bir öğrenci için idealdi; yeni, şık eşyalarla döşenmişti. Noa yanında sadece babasının eski bavuluna koyduğu giysileri getirmişti.

Akiko, Tokyo'da kendi evlerinde yaşayanlar da dahil, hiçbir öğrencinin evinin onunki kadar güzel olmadığını iddia ediyordu. Ailesiyle birlikte Minami-Azabu'da güzel bir evde yaşıyordu ama Noa'nınkinin yarısı kadar

bir odası vardı ve dersler arasındaki bütün boş vaktini Noa'nın evinde geçiriyordu. Eşyaları onun masasında, banyosunda ve dolabındaydı. Kızların erkeklerden daha düzenli olduğuna dair basmakalıp fikir Akiko açısından doğru değildi.

Akiko'nun bütün çabalarına rağmen Noa bu kadar kısa süre içinde onunla tekrar sevişemedi. Mahcup olup üzerini giyindi. Akiko da bir fincan çay almak için kalktı.

Burada mutfak yoktu ama Noa'nın, Hansu'nun ona aldığı elektrikli bir su ısıtıcısı vardı. Hansu, Noa'nın tek yapması gerekenin derslerine çalışmak olduğunu söylemişti. "Öğrenebildiğin her şeyi öğren. Bütün Koreliler ve Waseda gibi bir okula gidemeyen her Koreli için öğren." Hansu her yarıyılın başında okul ücretini eksiksiz olarak ödüyordu. Para için endişelenmekten kurtulan Noa, hiç olmadığı kadar gayretli bir şekilde derslerine çalışıyordu. Kitapları yeniden okuyor ve bulabildiği eleştirel makalelerin hepsini inceliyordu. Derslerinden başını kaldırdığı tek zaman, âşık olduğu kızla birlikte geçirdiği anlardı. Akiko çok zeki, tutkulu ve yaratıcıydı.

"O nasıl biri?" diye sordu Akiko demir demliğe çay yaprakları serperken.

"Kim?"

"Koh Hansu, seni destekleyen kişi. Onunla buluşmak için on dakika içinde yanımdan ayrılacaksın. Bunu her ayın birinde yapıyorsun."

Noa ona söylememişti ama elbette o tahmin etmişti. Akiko, Hansu'yla tanışmak istiyordu. Birçok kez onunla gelip gelemeyeceğini sormuştu ama Noa bunun uygun olduğunu düşünmüyordu.

"O, ailenin iyi bir dostu. Sana söyledim. Annem ve büyükannem Japonya'ya gelmeden önceden beri onu tanıyorlar. Busan'dan pek uzak olmayan Jeju Adası'ndan. Bir inşaat şirketi var."

"Yakışıklı mı?"

"Ne?"

"Senin gibi. Koreli erkekler gerçekten yakışıklılar."

Noa gülümsedi. Buna ne diyebilirdi ki? Elbette, bütün Koreli erkekler yakışıklı değillerdi, gerçi çirkin de sayılmazlardı. Sıradan erkeklerdi. Akiko, Koreliler ve diğer yabancılar hakkında olumlu genellemeler yapmaktan hoşlanıyordu. En sert sözlerini varlıklı Japonlara saklıyordu.

Akiko, çay fincanını bırakıp onu şakacı bir şekilde yatağa itince Noa sırtüstü yatağa düştü. Erkek arkadaşının üzerine çıkarken gömleğini çıkardı. Beyaz pamuklu bir sutyen ve iç çamaşırı giymişti. Noa çok güzel göründüğünü düşündü. Siyah saçları yüzünün etrafında parlak, yanardöner tüyler gibiydi.

"O da senin gibi mi?" Noa'ya sürtündü.

"Hayır, hayır. Çok farklıyız." Noa nefesini verip onu nazikçe üzerinden iterken verdiği yanıta kendisi bile şaşırdı. "Demek istediğim, bilmiyorum. O cömert bir adam. Sana daha önce de söyledim: Bir oğlu yok ve kızları üniversiteye gitmek istemiyor, o yüzden beni destekliyor. Ona bütün masrafları geri ödemeyi düşünüyorum. Aileme zor zamanlarda yardımcı oldu. O bana yardım ediyor; hepsi bu."

"Neden ona geri ödemek zorundasın? Adam zengin değil mi?"

"Bilmiyorum." Noa şifoniyerden çoraplarını almaya gitti. "Önemi yok. Bu bir borç. Ona geri ödeyeceğim."

"Benimle kalmak istemiyor musun?" Akiko sutyenini çıkarıp şampanya kadehi boyutundaki göğüslerini gözler önüne serdi.

"Beni baştan çıkarıyorsun, güzelim," dedi Noa. "Ama gitmeliyim. Yarın görüşürüz, olur mu?"

Tekrar sertleşebilse bile, ki hiç sanmıyordu, sevişmeye vakit yoktu.

"Gelip onunla tanışamaz mıyım, Noa-chan? Ne zaman ailenle tanışacağım?"

"O benim ailem değil ve bilmiyorum. Ben de senin ailenle tanışmadım."

"Annem ve babamla tanışmana hiç gerek yok. Irkçılar," dedi. "*Honto desu.*"

"Ah," dedi Noa. "Yarın görüşürüz. Çıkarken kapıyı kilitle, lütfen."

***

Suşi restoranı, evinden bir kilometre uzaktaydı. İç panelleri kısa süre önce yeni sedir ağacı ahşabıyla döşenmişti ve duvarlardan belli belirsiz temiz, yeni ahşap kokusu yayılıyordu. Hansu her ay Noa'yla arka taraftaki özel odada buluşmayı tercih ediyordu. Japonya'daki uzak balıkçı köylerinden getirilen olağanüstü yiyecekleri ardı ardına servis etmek dışında kimse onları rahatsız etmiyordu.

Genelde ikili, Noa'nın dersleri hakkında konuşuyordu, çünkü Hansu öylesine harika ve meşhur bir üniversiteye gitmenin nasıl olduğunu merak ediyordu. Liseye ya da üniversiteye gitmemişti. Hansu Korece ve Japonca okuma ve yazmayı kitaplardan kendi kendine öğrenmişti ve maddi gücü yeter yetmez Japonca ve Korece zor gazeteleri okumak için gerekli olan *kanji* ve *hanja*'yı* ona öğretecek özel öğretmenler tutmuştu. Birçok zengin, güçlü ve cesur adam tanıyordu ama onu en çok iyi yazabilen, eğitimli adamlar etkiliyordu. Büyük gazetecilerle arkadaşlık kurmaya çabalıyordu, çünkü günlük meselelerle ilgili düzgünce ifade ettikleri düşüncelerine ve bakış açılarına hayrandı. Hansu milliyetçiliğe, dine hatta aşka bile inanmıyordu ama eğitime inancı tamdı. Her şeyden çok, bir insanın sürekli öğrenmesi gerektiğine inanıyordu. Her türlü israftan tiksiniyordu; üç kızı da önemsiz şeyler ve dedikodu uğruna okulu bırakınca, buna göz yuman karısını hor görmeye başlamıştı. Kızların zekâları yeterliydi ve sınırsız kaynağa sahiplerdi fakat karısı bütün bunları çöp gibi kenara atma-

* Çoğunlukla geleneksel Çince karakterlerinden oluşan yazı sistemine verilen Korece isim. (ç.n.)

larına izin vermişti. Hansu kızları kaybetmişti ama artık Noa vardı. Noa'nın İngilizceyi çok iyi okuyup yazabilmesi onu heyecanlandırıyordu; İngilizce, bu dünyada gerekli olduğunu bildiği bir dildi. Noa ona kitaplar tavsiye etmişti ve Hansu onları okumuştu, çünkü oğlunun bildiği şeyleri bilmek istiyordu.

Hansu, genç adamın olağanüstü âlimliğini beslemesi gerektiğinin farkındaydı. Mezun olduktan sonra Noa'nın ne yapmasını istediğinden tam olarak emin değildi; bu konuda çok fazla konuşmamaya dikkat ediyordu, çünkü Noa'nın kendi fikirleri olduğu aşikârdı. Hansu, mantıklı ticari planları desteklemek istediği gibi onu da desteklemek istiyordu.

İkisi, aralarında alçak bir mimoza ahşabından masanın durduğu tertemiz *tatami* zeminde bağdaş kurarak oturuyorlardı.

"Denizkestanesinden biraz daha yemelisin. Şef, onu bizim için dün gece Hokkaido'dan getirtti," dedi Hansu. Kendisinin sık sık tükettiği bu yiyecekleri Noa gibi yoksul bir öğrencinin yemesini izlemek hoşuna gidiyordu.

Noa takdir eder gibi başını sallayıp porsiyonunu bitirdi. Bu şekilde yemekten hatta bu tür yiyeceklerden keyif almıyordu. Noa, düzgün Japonların nasıl davrandıklarını biliyordu ve onların tavırlarını kusursuzca taklit edebilirdi, o yüzden önüne koyulan her şeyi minnettarlıkla yedi. Fakat çabucak yiyebileceği, besleyici bir kâse basit bir çeşit yiyeceği tercih ederdi. Birçok çalışan Koreli gibi yiyordu: Lezzetli yiyecekler sadece gerekli bir yakıt, bir an önce işe dönebilmek için hızla yenmesi gereken bir şeydi. Varlıklı Japonlar, çok miktarda, bol baharatlı yiyecekleri büyük bir hızla yemeyi bayağı bulurlardı. Hansu'yu hayal kırıklığına uğratmak istemeyen Noa, üst sınıf Japonların tavırlarını taklit ediyordu ama ne yemeklerle ne de bir yemek için uzun süre hareketsiz oturmakla ilgileniyordu. Akiko da ona bu konuda takılmıştı ama birlikte lüks restoranla-

ra gitmiyorlardı, o nedenle ilişkilerinde bunun pek önemi yoktu.

Noa, Hansu'yla vakit geçirmekten hoşlanıyordu ama birinin çok az yerken sürekli içmesini izlemek sıkıcıydı. Anlaşılan Hansu çok içmesine rağmen başarılı bir inşaat şirketini idare edebiliyordu fakat Noa her türlü alkol tüketimine şüpheyle yaklaşıyordu. Küçük bir çocukken, okula gittiği sırada önceki gece içkiyi fazla kaçırıp yollarda sızan yetişkin adamların üzerinden atlaması gerekiyordu. Ikaino'daki emlak şirketinde muhasebeci olarak çalışırken, kirayı ödeyemeyen birçok sarhoş baba yüzünden ailelerinin evlerden çıkarılmalarına tanık olmuştu; sorun, maaş gününde içilen birkaç bardak zararsız içkiyle başlıyordu. Her kış, evsiz alkolik Koreliler, Sumida Nehri'nin yakınlarında donarak ölüyorlardı; vücutları dondurucu soğuğun farkına bile varmıyordu. Noa içki içmezdi. Hansu sarhoşluk belirtisi göstermeden şişelerce *sake* ya da *soju* içebiliyordu, o yüzden Kore geleneklerine uygun olarak Noa, yaşça büyük adamın kadehini doldurmaya devam ederek pahalı yemeği iyice uzattı.

Noa, Oribe *sake* kadehini doldururken kâğıttan kapının hafifçe tıklatıldığını duyunca irkildi.

"Buyurun," dedi Hansu.

"Özür dilerim, Koh-san," dedi makyajsız genç garson kız. Mantar rengi bir *obi*'yle sade, çivit mavisi günlük bir kimono giymişti.

"Evet?" dedi Hansu.

Noa, uslu bir kız çocuğu gibi görünen ve davranan garsona gülümsedi.

"Burada sizinle görüşmek isteyen bir hanım var."

"Öyle mi?" dedi Hansu. "Benimle mi?"

"Evet." Garson olumlu anlamda başını salladı.

"Pekâlâ," dedi Hansu. Bu restoranda yemek yediğini çok az kişi biliyordu. Patronlarından birinin sekreterinin ona özel bir mesaj getirmesi olasıydı ama bu tuhaftı, çünkü

genelde bu tür işler için şirketten genç adamlar gönderilirdi. Hansu'nun şoförü ve koruması restoranın önünde hazır bekliyorlardı; tehlikeli birinin ona yaklaşmasını önlerlerdi. Kadını mutlaka incelemiş olmalıydılar.

Garson kapıyı kapattı ve birkaç saniye sonra tekrar tıklattı.

Bu kez Noa ayağa kalkıp kapıyı açtı. Bacaklarını esnetmek ona iyi geldi.

"Akiko," dedi Noa, bir an için ağzı açık kaldı.

"Merhaba," dedi Akiko garsonun yanında durup içeri davet edilmeyi bekleyerek.

"Bu senin arkadaşın mı, Noa?" diye sordu Hansu, Japon gibi görünen muhteşem kıza gülümseyerek.

"Evet."

"Hoş geldin. Lütfen otur. Beni görmek mi istedin?"

"Noa, uğrayıp onun destekçisine merhaba demem gerektiğini düşündü, ısrar ettiği için geldim," dedi Akiko gülümseyerek.

"Evet," dedi Noa, bu hikâyeye neden razı olduğundan emin olmasa da başka bir açıklama düşünemiyordu. "Akiko'nun uğrayacağından bahsetmem gerekirdi. Seni şaşırttığım için üzgünüm."

"Hiç önemi yok. Noa'nın bir arkadaşıyla tanışmaktan memnunum. Yemekte bize katılmalısın."

Hansu hâlâ kapının yanında duran garsona baktı.

"Lütfen Noa'nın arkadaşı için bir yemek takımı ve *sake* kadehi getirin," dedi Hansu; oğlan, kız arkadaşıyla tanışmasını istediği için hem meraklı hem de memnundu. Kızı hoşça ağırlamak istiyordu.

Hemen sofra hazırlandı ve önünde bir şarap kadehi belirdi. Şef, şeffaf İngiliz tuzu serpiştirdiği kızarmış istiridye yemeğini bizzat getirdi. Noa, Hansu'nun şarabını doldurduktan sonra Hansu, Akiko'ya bir kadeh doldurdu.

"Yeni arkadaşlara," dedi Hansu kadehini kaldırırken.

19

Hansu arabasına binerken genç çift restoranın kapısının önünde duruyordu. Akiko ve Noa, Hansu'nun oturduğu arka koltuğa doğru eğilerek selam verdiler. Şoför kapısını kapatıp çifti selamladıktan sonra Hansu'yu bir sonraki buluşmasına götürmek için direksiyonun başına geçti.

"Neden bu kadar kızdığını anlamıyorum," dedi Akiko; Hansu çoktan gitmiş olmasına rağmen hâlâ liseli bir Japon kızı gibi gülümsüyordu. "Koh-san harika biri. Onunla tanıştığıma sevindim."

"Yalan söyledin," dedi Noa sesi titreyerek. Kötü bir şey söylemekten korktuğu için konuşmak istemiyordu ama kendine hâkim olamadı. "Seni öğle yemeğine davet etmedim. Neden Koh-san'a böyle söyledin? Yemek kötü sonuçlanabilirdi. Bu adam ailemiz için önemli. O eğitimimi destekliyor. Ona çok şey borçluyum."

"Hiçbir şey olmadı. Şık bir suşi restoranında akrabalarla yenen bir yemekti. Büyük bir şey değil. Bunun gibi birçok yemeğe katıldım. Çok iyi davrandım. Benden hoşlandı," dedi Akiko Noa'nın sinirlenmesine şaşırarak. Yetişkinlerin sevgisini kazanabilme yeteneğine her zaman güvenmişti.

"Benden utanıyor musun?" diye sordu Akiko gülerek; Noa'yla tartıştığı için tuhaf bir şekilde mutluydu ve genelde sessiz sakin olduğu için aklından ne geçtiğini bilemiyordu. Ayrıca, bu onun suçuydu: Onu anlamak çok zordu, Akiko bu yüzden davetsizce öğle yemeğine gitmek zorun-

da hissetmişti. Bunu onu sinirlendirmek için yapmamıştı. Arkadaşlarını tanımak isteyecek kadar onu önemsemesine Noa'nın sevinmesi gerekirdi.

"Bana asla izin vermezdin. Buraya gelmekte haklıydım." Akiko onun koluna dokununca Noa geri çekildi.

"Akiko, neden, neden sürekli haklı olmak zorundasın? Neden her zaman üstünlüğü ele geçirmek istiyorsun? Benim için önemli olan biriyle ne zaman ve nerede tanışacağına neden ben karar veremiyorum? Sana asla böyle bir şey yapmazdım. Özel hayatına saygı gösterirdim," dedi Noa tükürükler saçarak, eliyle ağzını kapattı.

Akiko söylediklerine anlam veremiyormuş gibi ona baktı. Bir erkeğin ona hayır demesine alışık değildi. Noa'nın yanakları kızarmıştı; konuşmakta zorlanıyordu. Bu, ona sosyoloji metinlerinin zor paragraflarını açıklayan ya da istatistik ödevlerine yardım eden adam değildi. Nazik ve akıllı Noa'sı deliye dönmüştü.

"Ne yani? Yoksa Koreli olmaktan mı utanıyorsun?"

"Ne?" Noa bir adım geri çekildi. Tartışmalarını duyabilecek biri olup olmadığını görmek için etrafına baktı. "Sen ne diyorsun?" Akiko'ya aklını kaçırmış gibi bakıyordu.

Akiko sakinleşip yavaşça konuştu.

"Ben, Koreli olmandan utanmıyorum. Bence Koreli olman harika. Bu beni hiç rahatsız etmiyor. Cahil birini ya da ırkçı ailemi rahatsız edebilir ama Koreli olmana bayılıyorum. Koreliler akıllı ve çalışkanlar, ayrıca erkekleri çok yakışıklı," dedi cilve yapar gibi ona gülümseyerek. "Kızgınsın. Dinle, istersen bütün ailemle tanışmanı ayarlayabilirim. Harika bir Koreliyle tanıştıkları için kendilerini şanslı hissetmeleri gerekir. Belki bu, onların Korelilere bakışını değiştirebilir."

"Hayır," dedi Noa başını iki yana sallayarak. "Hayır. Buna daha fazla katlanamam."

Akiko ona yaklaştı. Yanlarından geçen yaşlı bir kadın onlara baktı ama Akiko kadına aldırmadı.

"Noa-chan, neden bana bu kadar kızgınsın? Senin en iyisi olduğunu düşündüğümü biliyorsun. Hadi, eve gidip sevişelim."

Noa ona bakakaldı. Akiko daima onun başka biri olduğuna, kendisi değil de yabancı birine dair hayali bir fikir olduğuna inanacaktı; herkesin nefret ettiği biriyle beraber olmayı göze aldığı için kendisini her zaman özel hissedecekti. Noa'nın varlığı dünyaya onun iyi, eğitimli, liberal biri olduğunu kanıtlayacaktı. Noa onunla birlikteyken Koreli olduğunu umursamıyordu; hatta şu ana kadar kimsenin yanındayken Koreli ya da Japon olmayı umursamamıştı. O sadece kendi gibi olmak istiyordu, bu her ne anlama geliyorsa; bazen kendini unutmak istiyordu. Ama bu mümkün değildi. Onun yanındayken asla mümkün olmayacaktı.

"Eşyalarını toplayıp bir kuryeyle evine gönderirim. Artık seni görmek istemiyorum. Lütfen bir daha beni görmeye gelme."

"Noa, neler diyorsun?" dedi Akiko şaşkınlıkla. "Bu daha önce hiç görmediğim Koreli öfkesi mi?" Kahkaha attı.

"Sen ve ben. Bu asla olmaz."

"Neden?"

"Çünkü yürümez." Noa'nın aklına başka bir şey gelmedi, ayrıca öğrendiği şeyi acımasızca onun yüzüne vurmak istemedi; çünkü Akiko, anne-babasından farklı değildi, onu –iyi ya da kötü– bir Koreli olarak görmesi, onu kötü bir Koreli olarak görmesinden farksızdı. Akiko, onun insanlığını göremiyordu. Noa en çok bunu istediğini fark etti: bir insan olarak görülmek.

"O senin baban, değil mi?" dedi Akiko. "Sana çok benziyor. Bana babanın öldüğünü söyledin ama ölmedi. Sen babanı benimle tanıştırmak istemedin, çünkü *yakuza* babanla tanışmamı istemedin. Onun bir gangster olduğunu bilmemi istemedin. O gülünç arabayı ve üniformalı şoförü

başka nasıl açıklıyorsun? Yoksa seni o kocaman eve nasıl yerleştirebilir? Bir ticari şirketi olmasına rağmen benim babam bile öyle bir evin masraflarını karşılayamaz! Yapma Noa, senin hakkında daha fazla şey öğrenmek istediğim için bana nasıl kızabilirsin? Babanın ne yaptığı umurumda değil. Önemi yok, Koreli olmana aldırmıyorum. Anlamıyor musun?"

Noa arkasını dönüp uzaklaştı. Akiko'nun onun adını bağırmasını duyamayacağı bir yere kadar yürüdü. Kaskatı bir şekilde sakince ilerledi; sevdiği insanın hiç tanımadığı birine dönüştüğüne inanamıyordu. Evet, onu sevmişti. Belki de bunca zamandır ona dair her şeyin farkındaydı ama görememişti. Nedense görememişti. Noa tren istasyonuna varınca yavaşça platforma indi. Yere yığılacağını hissetti. İlk trenle Osaka'ya gitti.

***

Akşamın erken saatlerinde eve vardı. Kapıyı açtığında Kyunghee Yenge'si şaşırdı. Noa çok sinirliydi, annesiyle konuşmak istedi. Yoseb Amcası arka odada uyuyordu, annesi ön odada dikiş dikiyordu. Noa paltosunu çıkarmadı. Sunja kapıya gelince Noa, dışarıda konuşup konuşamayacaklarını sordu.

"Ne var? Sorun ne?" diye sordu Sunja ayakkabılarını giyerken.

Noa yanıt vermedi. Dışarı çıkıp onu bekledi.

Noa, onu alışveriş caddesinin aksi istikamete yönlendirerek çok az insanın olduğu bir yere götürdü.

"Bu doğru mu?" diye sordu Noa, annesine. "Koh Hansu hakkındakiler."

Noa kelimeleri yüksek sesle dile getiremedi ama bilmek istiyordu.

"Okul masraflarımı karşılamasının ve sürekli etrafımda olmasının sebebi. Birlikteydiniz," dedi. Bu şekilde dile getirmek daha kolaydı.

Sunja, rengi solmuş yün paltosunu düğmelemekle meş-

guldü ama yürümeyi bırakıp oğlunun yüzüne baktı. Sunja anladı. Yoseb bunca zamandır haklıydı. Hansu'nun onun eğitim masraflarını karşılamasına izin vermemeliydi. Fakat başka bir çözüm bulamamıştı. Noa her gün işe gidip bütün kazancını biriktirmiş ve sabah gözleri kıpkırmızı olana kadar her gece çalışıp en sonunda Waseda'nın giriş sınavını geçmişti.

Nasıl hayır diyebilirdi? Bunun için borç alamazdı. Yardım edebilecek başka biri yoktu. Hansu'nun, Noa'nın hayatında olmasından hep korkmuştu. O paranın, Noa'yı Hansu'ya bağlayıp bağlamayacağını merak ediyordu. Ama parayı kabul etmemesi mümkün müydü?

Noa gibi çok çalışkan bir çocuk, okuyup önemli biri olma hayalini gerçekleştirmeyi hak ediyordu. Hayatı boyunca, Noa'nın öğretmenleri onun ideal bir öğrenci ve herkesten daha zeki olduğunu söylemişlerdi. "Ülkenizin başarı hanesine bir puan," demişlerdi ve bu kocası Isak'ı çok memnun ediyordu; çünkü o, Japonların Korelileri değersiz bulduklarını, sadece pis, tehlikeli ve aşağılık işlere uygun gördüklerini biliyordu. Isak, Noa'nın üstün karakteri ve ustalığıyla Korelilere yardım edeceğini ve kimsenin onu hor göremeyeceğini söylemişti. Isak, oğlanı mümkün olduğunca çok şey öğrenmeye teşvik etmişti ve iyi bir evlat olan Noa, en iyisi olmak için elinden geleni yapmıştı. Isak, oğlanı çok sevmişti. Ağzı kuruyan Sunja bir şey söyleyemedi. Tek düşünebildiği Isak'ın Noa'ya soyadını verip onları koruyarak ne kadar iyi davrandığıydı.

"Bu nasıl olur?" Noa başını iki yana salladı. "Ona nasıl ihanet edersin?"

Sunja, Isak'ı kastettiğini anladı ve açıklamaya çalıştı.

"Onunla, babanı tanımadan önce tanıştım. Koh Hansu'nun evli olduğunu bilmiyordum. Genç bir kızdım ve benimle evleneceğini sandım. Ama zaten evli olduğu için evlenemezdi. Sana hamile kaldığımda, baban Isak bizim pansiyonumuzda kalıyordu; her şeyi bilmesine rağmen be-

nimle evlendi. Baek Isak, senin baban olmak istedi. Kanın önemi yok. Bunu anlayabiliyor musun? Gençken çok büyük hatalar yapabiliriz. Yanlış insanlara güvenebiliriz ama oğlum olduğun ve baban benimle evlendiği için çok minnettarım."

"Hayır." Noa ona küçümser gibi baktı. "Bu tür bir hatayı anlayamam. Neden bana daha önce söylemedin? Başka kim biliyor?" Sesi giderek soğuklaştı.

"Kimseye söylemeye gerek olduğunu düşünmedim. Beni dinle, Noa, baban olmayı seçen adam Baek..."

Noa onu duymuyormuş gibi davrandı.

"Yoseb Amca ve Kyunghee Yenge, onlar da biliyorlar mı?" Kimsenin ona, bunu söylememesini zihni kabul edemiyordu.

"Bundan hiç bahsetmedik."

"Peki Mozasu? O Baek Isak'ın oğlu mu? Bana benzemiyor."

Sunja olumlu anlamda başını salladı. Noa daha önce hiç yapmadığı bir şeyi yapıp babasına Baek Isak demişti.

"Öyleyse üvey kardeşim..."

"Koh Hansu'yla babandan önce tanıştım. Tek kocam Baek Isak'a hep sadık kaldım. Koh Hansu bizi baban hapisteyken buldu. Parasız kalmamızdan endişelenmiş."

Bir yanı Noa'nın öğrenmesinden hep endişelenmişti ama böyle bir olasılığa rağmen Noa'nın anlayışlı olacağına güvenmişti, çünkü o çok akıllıydı ve hiç sorun çıkarmayan, onu asla endişelendirmeyen bir çocuk olmuştu. Fakat karşısında duran genç adam, soğuk metal gibiydi ve ona kim olduğunu hatırlayamıyormuş gibi bakıyordu.

Noa hareket etmeyi bıraktı, sersemlediğini hissettiği için derin bir nefes alıp verdi.

"Bu yüzden bize sürekli yardım ediyor, savaş sırasında bize o çiftliği bu yüzden buldu. Bu yüzden bize bir şeyler getirdi."

"Senin iyi olduğundan emin olmaya çalışıyordu. Sana yardım etmek istedi. Bunun benimle bir ilgisi yoktu. Ben

sadece uzun zaman önce tanıdığı biriydim."

"Onun bir *yakuza* olduğunu biliyor musun? Bu doğru mu?"

"Hayır. Hayır, bunu bilmiyorum. Ne işle meşgul olduğunu bilmiyorum. Onunla tanıştığımda Osaka'da yaşayan bir balık komisyoncusuydu. Japon şirketleri için Kore'den balık satın alırdı. Bir iş adamıydı. Sanırım bir inşaat şirketi ve restoranları var. Başka ne yaptığını bilmiyorum. Onunla doğru düzgün konuşmuyorum. Bunu biliyorsun."

"*Yakuza*'lar Japonya'daki en pis insanlar. Onlar haydutlar; adi suçlular. Dükkân sahiplerini sindiriyorlar, uyuşturucu satıyorlar, fuhuşu kontrol ediyorlar ve masum insanları incitiyorlar. Korelilerin en kötüleri, bu çetelerin üyeleri. Eğitimim için bir *yakuza*'dan para almamın kabul edilebilir olduğunu mu düşünüyorsun? İsmimi bu pislikten asla arındıramayacağım. Çok akıllı olmayabilirsin," dedi Noa. "O kadar pis bir şeyden nasıl temiz bir şey elde edebilirsin? Ve şimdi beni de kirlettin," dedi Noa kısık bir sesle; bunu, ona söylediği sırada öğreniyor gibiydi. "Hayatım boyunca Japonlar bana Koreli olduğumu, Korelilerin öfkeli, şiddete meyilli, kurnaz ve hilekâr suçlular olduğunu söylediler. Hayatım boyunca buna katlanmak zorunda kaldım. Baek Isak kadar dürüst ve mütevazı olmaya çalıştım; sesimi hiç yükseltmedim. Ama bu kanın, Koreli kanımın *yakuza* kanı olduğunu öğreniyorum. Ne yaparsam yapayım bunu asla değiştiremem. Hiç doğmasaydım daha iyiydi. Hayatımı nasıl mahvedersin? Nasıl bu kadar düşüncesiz davranabilirsin? Aptal bir anne ve suçlu bir baba. Ben lanetliyim."

Sunja hayretle oğluna baktı. Küçük bir çocuk olsaydı ona susup terbiyesini takınmasını ve annesine saygısızlık etmemesini söylerdi ama şu anda bunu söyleyemezdi. Gangsterleri nasıl savunacaktı? Her yerde organize suça karışmış adamların olduğunun ve kötü şeyler yaptıklarının farkındaydı ama birçok Korelinin, yapacak başka bir iş ol-

madığı için çetelere hizmet ettiğini biliyordu. Hükümet ve iyi şirketler eğitimli Korelilere bile iş vermiyordu. Bütün bu adamların çalışmaya ihtiyacı vardı ve mahallelerinde, hiç çalışmayan adamlardan daha nazik ve saygılı olan, o tür birçok adam yaşıyordu. Ancak oğluna bunu söyleyemezdi, çünkü Noa çalışan, emek veren ve kendini yaşadıkları sokaktan kurtarmak isteyen biriydi; aynı şeyi yapmayan adamların pek zeki olmadıklarını düşünüyordu. Anlayamazdı. Oğlu, denemeyenlere şefkat besleyemezdi.

"Noa," dedi Sunja. "Affet beni. *Umma* çok üzgün. Ben sadece okula gitmeni istedim. Bunu ne kadar istediğini biliyordum. Ne kadar çok çalıştığını..."

"Sen. Hayatımı çaldın. Artık kendim değilim," dedi Noa parmağını ona doğrultarak. Arkasını dönüp trene doğru yürüdü.

20

Osaka, Nisan 1962

Sık sık mektup almazlardı, o yüzden bir mektup geldiğinde, aile ne yazdığını duymak için Yoseb'in yatağının etrafına toplanırdı. Yoseb, başını karabuğdayla dolu bir yastığa koymuş, sırtüstü yatıyordu. Sunja, oğlunun zarfın üzerindeki el yazısını elbette tanıdı. Okuma yazma bilmese de hem Japonca hem de Korece ismini ve işaretleri seçebiliyordu. Genelde mektupları Kyunghee yüksek sesle okurdu ve tanıyamadığı zor karakterler olduğunda Yoseb'den yardım alırdı. Yoseb'in gözleri iyice göremez hâle gelmişti; çok sevdiği gazeteleri okuyamıyordu, o yüzden onları Kyunghee ona okuyordu. Kyunghee karakterin biçimini tarif ederse Yoseb bazen bağlamdan ne olduğunu tahmin edebiliyordu. Kyunghee berrak, yumuşak sesiyle mektubu okumaya başladı. Sunja'nın yüzü korkudan bembeyazdı ve Yangjin, torununun ne yazdığını merak ederek ince sayfaya bakıyordu. Yoseb'in gözleri kapalıydı ama uyanıktı.

Umma,

Waseda'dan ayrıldım. Evden taşındım. Yeni bir şehirdeyim ve bir iş buldum.

Bunu anlamakta zorlanabilirsin ama beni aramamanı rica ediyorum. Bunu derin derin düşündüm. Kendimle yaşamamın ve dürüstlüğümü korumamın en iyi yolu bu. Yeni bir hayata başlamak istiyorum ve bunu yapmanın başka bir yolu yok.

Başlangıçta ödemem gereken bazı faturalar var ama biraz para kazanır kazanmaz sana elimden geldiğince sık para yollayacağım. Görevlerimi ihmal etmeyeceğim. Ayrıca, Koh Hansu'ya parasını geri ödemek için yeterince para kazanacağım. Lütfen onun bana ulaşmamasını sağla. Onu tanımak istemiyorum.

Sana, Yoseb Amca'ma, Kyunghee Yenge'me, büyükanneme ve Mozasu'ya selamlarımı gönderiyorum. Doğru düzgün veda etme fırsatım olmadığı için üzgünüm ama geri dönmeyeceğim. Lütfen benim için endişelenme. Bunun başka yolu yok.

Oğlun,
Noa

Noa kısa mektubu, hiçbir zaman iyi olmadığı Korece yerine basit bir Japoncayla yazmıştı. Kyunghee okumayı bitirdiğinde kimse bir şey söylemedi. Yangjin, kızının dizini sıvazladıktan sonra akşam yemeği hazırlamak için kalkıp mutfağa gittiğinde Kyunghee, yüzü solgun bir şekilde tek kelime etmeden oturan eltisine kolunu doladı.

Yoseb derin bir nefes verdi. *Oğlanı herhangi bir şey geri getirir mi,* diye merak etti. Sanmıyordu. Hayatta çok fazla kayıp vardı. Isak ölünce Yoseb, kardeşinin küçük oğullarını düşünmüş ve onlara bakacağına yemin etmişti. Noa ve Mozasu onun çocukları değildi ama bunun ne önemi vardı? Onlar için iyi bir adam olmak istemişti. Fakat savaştan ve kazadan sonra ölümü kabullenmiş ve sadece oğlanların geleceğini dört gözle beklemişti. Aptal yüreği umut etmeden duramıyordu. Hayat ancak katlanılabilir görünüyordu; gerçi Yoseb kendini yaşamdan soyutlamış sayılırdı, o yer yatağına mahkûmken ailesi üzerlerine düşeni yerine getiriyordu. Hayat devam ediyordu. Yoseb'e göre, Noa, Isak'a o kadar çok benziyordu ki oğlanın gerçek babasının başka biri, nazik Isak'tan çok farklı biri olduğunu unut-

mak mümkündü. Ama şimdi, zavallı oğlan başka birinin soyundan geldiğini öğrenmişti. Onları terk etmeye karar vermişti ve gidişi bir ceza gibiydi. Yoseb, Noa'nın öfkesini anlayabiliyordu fakat onunla konuşup ona affetmeyi, asıl önemli olan şeyin farkına varmayı ve affetmeden yaşamanın nefes alınan ve hareket edilen bir tür ölüm olduğunu öğrenmesi gerektiğini söylemek için bir şans daha istiyordu. Ancak Yoseb'in, kendi kanından gördüğü sevgili yeğenini aramak bir yana, yatağından kalkacak kadar bile enerjisi yoktu.

"Kuzeye gitmiş olabilir mi?" diye sordu Kyunghee kocasına. "Böyle bir şey yapmaz, değil mi?"

Sunja kaynına baktı.

"Hayır, hayır." Yoseb başını sağa sola oynatırken yastığından çakılların birbirine sürtünüşüne benzer sesler çıktı.

Sunja elleriyle gözlerini kapadı. Kuzeye giden kimse geri dönmüyordu. Oraya gitmediği sürece hâlâ umut vardı. Kim Changho 1959'un son ayında gitmişti ve iki seneyi aşkın bir süre içinde ondan sadece iki kez haber alabilmişlerdi. Kyunghee ondan nadiren bahsediyordu ama aklına gelen ilk yerin Pyongyang olması şaşırtıcı değildi.

"Peki Mozasu? Ona ne diyeceğiz?" diye sordu Kyunghee. Noa'nın mektubu hâlâ elindeyken serbest eliyle Sunja'nın sırtını sıvazladı.

"Kardeşini sorana kadar bekleyin. Oğlan zaten meşgul. Sorarsa, bilmediğinizi söyleyin. Daha sonra mecbur kalırsanız, ona kardeşinin kaçtığını söylersiniz," dedi Yoseb gözlerini açmadan. "Ona, okul Noa'ya zor geldiği için Tokyo'dan ayrıldığını ve okula girmek için onca çaba gösterdikten sonra eve dönmeye utandığını söyleyin. Ne biliyoruz, gerçek sebep bu olabilir." Bu sözleri söylemek Yoseb'in midesini bulandırdığı için başka bir şey söyleyemedi.

Sunja konuşamadı. Mozasu buna asla inanmazdı fakat ona gerçeği de söyleyemezdi, çünkü kardeşini aramaya gi-

derdi. Mozasu'ya, Hansu'dan bahsedemezdi. İşte çok fazla sorumluluğu olduğu için Mozasu son zamanlarda doğru düzgün uyumuyordu ve Yumi, sadece birkaç hafta önce düşük yapmıştı. Oğlanın daha fazla endişeye ihtiyacı yoktu.

Noa'nın onunla konuşmak için okuldan eve geldiği o geceden beri Sunja, her gün onunla konuşmak için Tokyo'ya gitmeyi düşünmüştü ama bunu yapamamıştı. Bir ay geçmişti ve şimdi de bu olmuştu. Ona ne demişti? *Hayatımı çaldın*. Waseda'dan ayrılmıştı. Sunja düşünemediğini, hatta nefes bile alamadığını hissetti. Tek istediği oğlunu tekrar görmekti. Eğer bu mümkün değilse, ölmesi daha iyiydi.

Islak ellerini önlüğüne silen Yangjin mutfaktan çıkıp onlara akşam yemeğinin hazır olduğunu söyledi. Yangjin ve Kyunghee, Sunja'ya baktılar.

"Bir şeyler yemelisin," dedi Kyunghee.

Sunja başını iki yana salladı. "Gitmeliyim. Onu bulmalıyım."

Kyunghee onun kolunu tuttu ama Sunja ondan kurtulup ayağa kalktı.

"Bırak gitsin," dedi Yangjin.

***

Anlaşılan, Hansu trenle sadece yarım saat uzaklıkta yaşıyordu. Abartılı bir şekilde büyük evi, sakin caddede göze çarpıyordu. İki katlı kireçtaşı yapıyı devasa bir boğaz gibi ortalayan bir çift yüksek, oymalı maun kapının yanında geniş pencereler vardı. Evde savaştan sonra Amerikalı bir diplomat yaşamıştı. Evin içini gizleyen kalın perdeler içeriye bakmayı imkânsızlaştırıyordu. Genç bir kızken Sunja onun nasıl bir evde yaşadığını hayal ederdi ama böyle bir yer asla aklına gelmezdi. Ona, bir şatoda yaşıyor gibi görünüyordu. Taksi şoförü buranın doğru adres olduğuna onu temin etti.

Pırıl pırıl beyaz bir gömlek giymiş, kısa saçlı genç bir hizmetkâr kız kapıyı yarısına kadar açtı. Japonca, efendisinin evde olmadığını söyledi.

"Kim o?" diye sordu yaşlıca bir kadın ön salondan çıkarak. Kadın omzuna hafifçe dokununca kız kenara çekildi. Kapı tamamen açılıp geniş girişi gözler önüne serdi.

Sunja onun kim olduğunu tahmin etti.

"Koh Hansu, lütfen," dedi zayıf Japoncasıyla. "Lütfen."

"Kimsin?"

"Adım Boku Sunja."

Hansu'nun karısı Mieko olumlu anlamda başını salladı. Dilenci, hiç şüphesiz para isteyen bir Koreliydi. Savaş sonrası çok sayıda arsız Koreli orada kalmıştı; kocasının, ülkesinden gelen insanlara gösterdiği yumuşak tavrından faydalanıyorlardı. Hansu'nun cömertliğinden rahatsız olmuyordu ama dilencilerin arsızlığını onaylamıyordu. Akşam vaktiydi ve yaşı ne olursa olsun, bir kadının dilenmesi için uygun bir zaman değildi.

Mieko hizmetçiye döndü, "Ona ne istiyorsa ver ve gönder. Açsa mutfakta yemek var." Kocası olsaydı böyle yapardı. Babası da fakirlere yardım etmeye inanıyordu.

Hizmetçi kız, hanımı uzaklaşırken onu eğilerek selamladı.

"Hayır, hayır," dedi Sunja Japonca. "Para değil, yemek değil. Koh Hansu'yla konuşmak, lütfen. Lütfen." Dua eder gibi ellerini birleştirdi.

Mieko kendinden emin adımlarla geri döndü. Koreliler yaramaz çocuklar gibi ısrarcı olabiliyorlardı. Gürültücü ve çaresiz davranabiliyorlardı, Japonların sakinliği ve sükûnetine sahip değillerdi. Çocukları bu kanı taşıyordu ama neyse ki ne seslerini yükseltiyorlardı ne de kötü alışkanlıkları vardı. Babası Hansu'yu çok sever, onun diğerleri gibi olmadığını ve onunla evlenmesinin iyi olacağını söylerdi, çünkü o gerçek bir adamdı ve onunla gereğince ilgilenecğine inanıyordu. Babası yanılmamıştı; kocasının idaresi altında organizasyon daha güçlü ve varlıklı olmuştu. O ve kızlarının İsviçre'deki büyük servetlerinin yanı sıra, bu

evin taş duvarları arasında gizli sayısız tombul yen paketi vardı. Hiçbir eksiği yoktu.

"Burada yaşadığını nasıl öğrendin? Kocamı nereden tanıyorsun?" diye sordu Mieko Sunja'ya.

Sunja başını iki yana salladı, çünkü kadının ne sorduğunu tam olarak anlayamadı. "Koca" kelimesini anladı. Hansu'nun karısının Japon olduğu belliydi; altmışlı yaşlarının başında, kısa kesilmiş gri saçları olan bir kadındı. Çok güzeldi, kocaman gözlerini uzun kirpikleri çerçeveliyordu. Zarif vücuduna açık yeşil bir kimono geçirmişti. Dudaklarındaki ruj *umeboshi** rengiydi.

"Bahçıvanı çağır. O Korece biliyor." Hansu'nun karısı sol elini uzatıp Sunja'ya kapıda kalmasını işaret etti. Sunja'nın kaba ve yıpranmış pamuklu giysileri ve açık havada çalışmaktan lekelenmiş yorgun elleri Mieko'nun dikkatinden kaçmadı. Koreli fazla yaşlı olamazdı; gözlerinde biraz sevimlilik vardı ama gençliği gitmişti. Çocuk doğurmaktan beli kalınlaşmıştı. Hansu'nun fahişelerinden biri olacak kadar çekici değildi. Bildiği kadarıyla, Hansu'nun fahişelerinin hepsi Japon konsomatrislerdi, bazıları kızlarından bile gençti. Kapısına gelmemeyi akıl edebilirlerdi.

Bahçıvan oğlan evin yabani otları ayıkladığı arka bahçesinden koşarak ön tarafa geldi.

"Buyurun, hanımefendi," dedi hanımını selamlayarak.

"O bir Koreli," dedi Mieko. "Ona, efendinin nerede yaşadığını nasıl öğrendiğini sor."

Oğlan dehşete kapılmış görünen Sunja'ya baktı. Pamuklu iş giysilerinin üzerine açık gri bir palto giymişti. Annesinden daha gençti.

"*Ajumoni*," dedi Sunja'ya, onu korkutmamaya çalışarak. "Nasıl yardımcı olabilirim?"

Sunja oğlana gülümsedikten sonra gözlerindeki endişeyi görünce gözyaşlarına boğuldu. Onda evin hizmetkârı ve

* Bir tür, çok ekşi ve tuzlu Japon kayısısı turşusu. (ç.n.)

hanımının soğukluğu yoktu. "Oğlumu arıyorum ve efendinin onun nerede olduğunu bildiğini düşünüyorum. Efendinle" –hıçkırıkları arasında nefes almak için duraksamak zorunda kaldı– "konuşmalıyım. Nerede olduğunu biliyor musun?"

"Kocamın burada yaşadığını nereden biliyor?" diye Hansu'nun karısı sakince tekrar sordu.

Çaresiz kadına yardım etmek isteyen oğlan hanımının talebini unutmuştu.

"Hanımım, efendinin burada yaşadığını nereden bildiğini öğrenmek istiyor. *Ajumoni*, ona bir yanıt vermeliyim; anlıyor musun?" Oğlan, Sunja'nın yüzüne baktı.

"Efendine ait bir restoranda, Kim Changho'nun yanında çalıştım. Kim Changho Kuzey'e gitmeden önce bana efendinin adresini verdi. Bay Kim'i tanıyor muydun? Pyongyang'a gitti."

Oğlan ona her zaman şeker alması için harçlık veren ve arka bahçede onunla top oynayan kalın gözlüklü, uzun boylu adamı hatırladı. Bay Kim, Kızıl Haç gemisiyle oğlanı Kuzey'e götürmeyi teklif etmişti ama efendisi buna müsaade etmemişti. Efendisi, Bay Kim'den hiç bahsetmezdi ve bahsini açan olursa sinirlenirdi.

Sunja, sanki oğlan Noa'yı bulabilirmiş gibi dikkatle onun yüzüne baktı.

"Belki efendin oğlumun nerede olduğunu biliyordur. Onu bulmalıyım. Efendinin nerede olduğunu söyleyebilir misin? Şu anda burada mı? Beni görmek isteyeceğini biliyorum."

Oğlan bakışlarını yere çevirip başını iki yana sallarken Sunja o anda başını kaldırdı ve Hansu'nun evinin içini gördü.

Oğlanın arkasındaki muhteşem, geniş antre yüksek tavanları ve beyaz duvarlarıyla eski bir tren istasyonuna benziyordu. Hansu'nun oymalı kiraz ağacı ahşabından yapılmış merdivenden aşağı inip sorunun ne olduğunu sorduğunu hayal etti. Bu kez, daha önce hiç yapmadığı şekil-

de, yardım etmesi için ona yalvaracaktı. Ondan merhamet gösterip bütün kaynaklarını kullanmasını dileyecekti ve oğlu bulunana kadar yanından ayrılmayacaktı.

Oğlan, hanımına dönüp Sunja'nın söylediği her şeyi tercüme etti.

Hansu'nun karısı ağlayan kadını inceledi.

"Ona kocamın evde olmadığını, uzun bir süre gelmeyeceğini söyle." Mieko arkasını döndü ve yürürken ekledi: "Eğer tren ücretine ya da yiyeceğe ihtiyacı varsa, onu arka tarafa gönderip ihtiyacı olan her şeyi verin; aksi takdirde onu gönderin."

"*Ajumoni*, paraya ya da yiyeceğe ihtiyacın var mı?" diye sordu oğlan.

"Hayır, hayır. Efendinle konuşmalıyım. Lütfen, evladım. Lütfen bana yardım et," dedi Sunja.

Oğlan omuzlarını silkti, çünkü Hansu'nun nerede olduğunu bilmiyordu. Antrenin göz alıcı ışıklarında beyaz önlüğü parlayan hizmetkâr, kapıda bir nöbetçi asker gibi durup bu zavallı, pis insanlara mahremiyet tanımak ister gibi gözlerini uzaktaki bir noktaya dikti.

"*Ajumoni*, üzgünüm ama hanımım gitmeni istiyor. Mutfağa gitmek ister misin? Evin arka tarafına? Sana yiyecek bir şeyler verebilirim. Hanımım dedi ki..."

"Hayır. Hayır."

Hizmetçi kapıyı sessizce kapatırken oğlan dışarıda kaldı. Daha önce ön kapıdan içeri girmemişti ve bunu yapmayı beklemiyordu.

Sunja kararan sokağa doğru döndü. Lacivert gökyüzünde yarım ay belirmişti. Evin hanımı, çiçek dergilerini incelemek için salona dönmüştü ve hizmetçi kilerdeki işine devam etti. Oğlan, Sunja'nın ana yola doğru ilerlemesini izledi. Ona, efendisinin arada sırada eve uğradığını ama döndüğünde nadiren evde kaldığını söylemek istedi. İşi için ülkenin her yerine seyahat ediyordu. Efendisi ve hanımı birbirlerine çok naziklerdi ama sıradan bir

karı-kocaya benzemiyorlardı. Oğlan, *Belki de zengin insanlar böyledir,* diye içinden geçirdi. Kendi anne-babasına hiç benzemiyorlardı. Babası, karaciğer hastalığı yüzünden ölmeden önce marangozluk yapıyordu. Durmaksızın çalışan annesi, hiç para kazanmamış olsa da oğlunun üzerine titriyordu. Bahçıvan oğlan, efendisinin arada sırada Osaka'daki bir otelde kaldığını biliyordu; baş hizmetkârlar ve aşçı, Tokyo'daki malikânesinden bahsediyorlardı ama şoför Yasuda dışında kimse oraya gitmemişti. Oğlan bunun üzerine pek düşünmemişti. Tokyo'ya ya da doğduğu Osaka ve ailesinin yaşadığı Nagoya dışında bir yere hiç gitmemişti. Efendisinin yerini Yasuda ve güçlü koruması Chiko dışında kimse bilemezdi fakat efendisinin nerede olduğunu onlara sormak aklına gelmemişti. Bazen patronlarının Kore'ye ya da Hong Kong'a gittiğini söylüyorlardı.

Koreli kadının tren istasyonuna doğru yavaşça ilerleyen ufak tefek silueti dışında sokaklar boştu, bahçıvan ona yetişmek için koştu.

"*Ajumoni, ajumoni,* nerede, nerede yaşıyorsun?"

Sunja durup oğlana doğru dönerken bir şey bilip bilmediğini merak etti.

"Ikaino'da. Alışveriş caddesini biliyor musun?"

Oğlan başını salladı, soluklanmak için iki büklüm olup dizlerini tuttu. Kadının yuvarlak yüzüne baktı.

"Alışveriş caddesinin üç sokak ötesinde, büyük umumi hamamın yakınındaki bir evde yaşıyorum. Adım Baek Sunja ya da Sunja Boku. Annem, kaynım Baek Yoseb ve eltim Choi Kyunghee'yle birlikte yaşıyorum. Oradakilere, tatlı satan kadının nerede yaşadığını sorabilirsin. Ayrıca, annemle birlikte tren istasyonu pazarında şekerleme satıyorum. Her zaman pazardayım. Koh Hansu'nun yerini öğrenirsen gelip beni bulur musun? Onu görünce, onu görmem gerektiğini söyler misin?" diye sordu Sunja.

"Evet, denerim. Onu sık sık görmüyoruz." Oğlan burada duraksadı, çünkü kadına Hansu'nun neredeyse hiç evde

olmadığını söylemek doğru görünmüyordu. Onu aylardır, belki de bir senedir görmemişti. "Ama efendimi görürsem, ona uğradığını söylerim. Hanımımın da söyleyeceğinden eminim."

"Bekle." Sunja oğlana verecek para bulmak için çantasını karıştırdı.

"Hayır, hayır, teşekkür ederim. İhtiyacım olan her şeyim var." Oğlan, Sunja'nın ayakkabılarının aşınmış lastik tabanına baktı; annesinin pazara giderken giydiği ayakkabılara çok benziyorlardı.

"Sen iyi bir oğlansın," dedi Sunja ve tekrar ağlamaya başladı, çünkü hayatı boyunca Noa onun sevinci olmuştu. Hayatından çok az şey beklerken oğlu onun için istikrarlı bir güç kaynağı olmuştu.

Oğlan kendini, "*Umma*'m Nagoya pazarında çalışıyor; sebze satan bir kadına yardım ediyor," derken buldu. Yeni Yıl'dan beri annesini ve kız kardeşlerini görmemişti. Burada Korece konuştuğu tek kişi efendisiydi.

"O da seni görmek istiyor olmalı."

Sunja hafifçe oğlana gülümserken ona acıdı. Omzuna dokunduktan sonra tren istasyonuna doğru yürüdü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Paçinko

1962-1989

Ulusu şu şekilde tanımlamayı öneriyorum: Hayali bir siyasal topluluk ve aslen hem kısıtlı hem de egemen olarak hayal ediliyor.

Hayali, çünkü en küçük ulusun üyeleri bile diğer üyelerin çoğunu asla tanımayacak, onlarla asla görüşmeyecek hatta onlardan asla haberleri olmayacak, yine de her birinin zihninde bu cemaatin bir imgesi yaşıyor...

Ulus *kısıtlı* olarak hayal ediliyor, çünkü belki bir milyar insan barındıran en büyük ulus bile, esnek de olsa belirli sınırlara sahip ve ötesinde başka uluslar uzanıyor...

Egemen olarak hayal ediliyor, çünkü bu kavram, Aydınlanma'nın ve Devrim'in, Tanrı'nın kutsadığı hiyerarşik hanedanlık dünyasının meşruluğunu yok ettiği bir dönemde doğdu...

Son olarak, bir *topluluk* olarak hayal ediliyor, çünkü hepsinde hüküm süren gerçek eşitsizlik ve sömürüye bakılmaksızın, ulus, daima derin, ufki bir dostluk olarak ifade ediliyor. Sonuç olarak, son iki yüz yıldır milyonlarca insanın bu tür kısıtlı hayaller uğruna birbirlerini öldürmelerinin yanı sıra seve seve ölüme gitmelerini, bu kardeşlik duygusu mümkün kılıyor.

—Benedict Anderson

1

Nagano, Nisan 1962

Noa, Nagano tren istasyonunun yakınlarındaki kafede oyalanmak istememişti ama tam olarak nereye gideceğini bilmiyordu. Bir plan yapmamıştı; bu, onun karakterine çok tersti fakat Waseda'dan ayrıldıktan sonra günleri ona pek anlamlı gelmiyordu. Ona çok nazik davranan, neşeli ortaokul öğretmeni Reiko Tamura, Naganoluydu ve nedense kadının memleketinde hoşgörülü, cömert Japonlar olacağını düşünmüştü. Öğretmeninin, okula gitmek için küçük evinden dışarı çıktığında, sokak lambalarını görmesine engel olacak kadar şiddetli kar fırtınalarıyla ilgili çocukluk hikâyelerini hatırladı. Osaka'ya arada sırada kar yağardı ama Tamura-san'ın anlattığı fırtınalara benzer bir felaket görmemişti. Hep öğretmeninin memleketini görmeye gitmek istemişti; zihninde her zaman taze karla örtülüydü orası. O sabah bilet gişesindeki adam nereye gitmek istediğini sorunca, "Nagano, lütfen," diye yanıtlamıştı. Nihayet buradaydı. Güvende hissediyordu. Tamura-san, sınıf arkadaşlarıyla açık havada paketlenmiş mütevazı yemeklerini yedikleri meşhur Zenkoji tapınağına yaptığı okul gezilerinden de bahsetmişti.

Tezgâhtan pek uzak olmayan küçük bir masada tek başına oturan Noa, kahverengi çayını içip pilavlı omletinden birkaç lokma alırken tapınağı ziyaret etmeyi düşündü. Bir Hıristiyan olarak yetiştirilmişti ama Budistlere, özellikle de dünyevi kazançlardan vazgeçenlere saygı duyuyordu.

Noa'nın kilisede öğrendiği kadarıyla, Tanrı'nın her yerde olması gerekiyordu, peki Tanrı tapınaklar ya da mabetlerden uzak duracak mıydı? O tür yerler Tanrı'yı rencide mi ediyordu, yoksa ne olursa olsun herhangi bir şeye tapmak isteyenleri anlıyor muydu? Her zamanki gibi Noa, Isak'la daha fazla vakit geçirmiş olmayı diledi. Onu düşünmek Noa'yı üzüyor ve biyolojik babası Hansu'yu düşünmek onu utandırıyordu. Koh Hansu kendi çabaları dışında hiçbir şeye –Tanrı'ya, İsa'ya, Buda'ya ya da İmparator'a– inanmıyordu.

İri yapılı garson bir demlikle yanına geldi.

"Her şey dilediğiniz gibi mi, efendim?" diye sordu garson Noa'nın fincanını doldururken. "Yemekten hoşlanmadınız mı? Yeşil soğan çok mu fazla geldi? Aşçıya hep soğanı fazla kaçırdığını söylüyorum ama..."

"Pilav çok güzel, teşekkür ederim," diye karşılık veren Noa bir süredir kimseyle konuşmadığını fark etti. Garsonun geniş bir gülümsemesi, kurbağa yavrusunu andıran ince gözleri ve eğri büğrü dişleri vardı. Kulakları kocaman ve kulak memeleri kalındı; Budistlerin hayranlık duyduğu fiziksel özelliklerdi. Garson, Noa'ya bakmaya devam etti, gerçi birçok Japon saygısızlık etmemek için bakışlarını kaçırmayı tercih ederdi.

"Bir süreliğine ziyarete mi geldiniz?" Garson, Noa'nın boş sandalyenin yanına koyduğu bavuluna baktı.

"Hımm?" Noa, garsonun kişisel bir soru sormasına şaşırdı.

"Burnumu soktuğum için özür dilerim. Annem fazla meraklı olduğum için hep başımı derde sokacağımı söylerdi. Bağışlayın, efendim, ben sadece geveze bir taşralıyım," dedi garson gülerek. "Sizi daha önce görmedim. Lütfen kafenin sessizliğinin kusuruna bakmayın. Normalde daha çok müşterimiz olur. Çok ilginç ve saygın müşteriler. Yeni müşterilerle karşılaşınca, sormamam gerektiğini bilsem de soru sormama engel olamıyorum."

"Hayır, hayır. Bir şeyler bilmeyi istemek son derece doğal. Anlıyorum. Burayı görmeye geldim, Nagano hakkında o kadar güzel şeyler duydum ki burada yaşamak isteyebileceğimi düşündüm." Noa böyle söylediğini duyunca şaşırdı. Bu yabancıyla konuşmak ona kolay geldi. Daha önce Nagano'da yaşamak hiç aklına gelmemişti ama onu ne engelleyebilirdi? Neden en azından bir seneliğine denemeyecekti? Tokyo ya da Osaka'ya dönmeyeceğine emindi.

"Buraya taşınmak mı? Yaşamak için mi? Gerçekten mi? Ne harika. Nagano çok özel bir yer," dedi garson gururla. "Bütün ailem buralı. Hepimiz burada doğup büyüdük. On sekiz nesil, ben ailemin en aptalıyım. Burası benim küçük kafem, annem burayı beni beladan uzak tutmak için açtı!" Garson güldü. "Herkes bana Bingo der. Amerika'da oynanan bir oyun. Bir kere oynadım."

"Nobuo *desu*," dedi Noa gülümseyerek. "Nobuo Ban *desu*."

***

"Ban-san, Ban-san," dedi Bingo neşeyle. "Bir keresinde Chie Ban adında, kısa boylu, Tokyolu bir kıza âşık oldum ama o beni sevmedi. Elbette! Güzel kızlar beni sevmezler. Uzun boylu karım güzel değil ama yine de beni seviyor!" Yine güldü. "Biliyor musunuz, Nagano'ya yerleşmek isteyerek akıllılık ettiniz. Tokyo'ya bir kere gittim ve bana yetti. Pis, pahalı ve hızlı." Garson kendine hâkim oldu. "Bir dakika, Tokyolu değilsiniz, değil mi?"

"Hayır. Kansai."

"Ah, Kansai'yi severim. Kyoto'yu iki kez ziyaret ettim ve benim gibi basit bir adam için çok pahalı olduğunu düşündüm; gerçekten lezzetli *udon*'a bayılırım, bence orada makul bir ücret karşılığında lezzetli *udon* yenebilir. Sakız gibi çiğnenen *udon*'u tercih ederim."

Noa gülümsedi. Bingo'nun konuşmasını dinlemek keyifliydi.

"Peki ne iş yapacaksınız?" diye sordu garson. "Bir adamın çalışması gerekir. Annem hep böyle söyler." Bingo sağ eliyle ağzını kapattı, bu kadar cüretkâr olduğu için utandı

ama çok fazla konuşmasına engel olamıyordu. Yabancı, çekici ve mütevazı görünüyordu; Bingo sakin insanlara hayranlık duyardı. "Kansai'de bir işiniz var mıydı?" diye sordu seyrek kaşlarını kaldırarak.

Noa doğru düzgün dokunmadığı yemeğine baktı.

"Muhasebeci olarak çalıştım. Ayrıca, İngilizce okuma yazma biliyorum. Belki küçük bir işletmenin muhasebeciye ihtiyacı vardır. Ya da bir ticari şirket evraklarının tercüme edilmesini isteyebilir..."

"Sizin gibi genç bir adam birçok yerde çalışabilir. Bir düşüneyim." Bingo'nun yuvarlak yüzü ciddileşti. İşaret parmağını hafifçe çenesine vurdu. "Çok zeki görünüyorsunuz."

"Buna emin değilim ama yine de teşekkür ederim." Noa gülümsedi.

"Hımm." Garson suratını ekşitti. "Bayım, seçici olup olmadığınızı bilmiyorum ama hemen çalışmaya ihtiyacınız varsa, paçinko salonu şehirdışından gelen insanlara iş veriyor. Ofis işleri son zamanlarda pek yaygın değil."

"Paçinko mu?" Noa gücendiğini belli etmemeye çalıştı. Garson, Koreli olduğunu mu düşünüyordu? Birçok Japon, Korece soyadı Boku'yu söyleyene kadar onun Koreli olduğunu anlamazdı. Waseda öğrenci kimliğinde sadece Japon *tsumei* adı Nobuo Bando yazıyordu. Noa, kendini Bingo'ya tanıtırken soyadındaki "-do" hecesini neden es geçtiğine emin değildi ama artık düzeltmek için çok geçti. "Paçinko hakkında pek bilgim yok. Hiç oynamadım."

"Ah, sizi kırmak istemedim. Duyduğuma göre çok iyi maaş veriyorlarmış. Nagano'daki en iyi salonun müdürü Takano-san çok iyi bir beyefendi. Belki sıradan bir paçinko salonunda çalışmak istemeyebilirsiniz ama Cosmos Paçinko, bu bölgeden çok köklü bir ailenin idare ettiği büyük bir işletme. Makinelerini sık sık değiştiriyorlar! Ancak yabancıları işe almıyorlar."

"Öyle mi?"

"Korelileri ya da Çinlileri işe almıyorlar ama Japon olduğunuz için bunun önemi yok." Bingo birkaç kez olumlu anlamda başını salladı.

"Anlıyorum," dedi Noa.

"Takano-san her zaman zeki ofis çalışanları arar. Çok iyi ücret ödüyor. Ama yabancıları işe alamaz." Bingo tekrar başını salladı.

"Evet, evet," dedi Noa anlayışlı bir şekilde, neyi kastettiğini biliyor gibi. Uzun zaman önce, aynı fikirde olmasa bile olumlu anlamda başını sallaması gerektiğini öğrenmişti, çünkü sadece bu hareketin bile insanları konuşturmaya devam ettiğini fark etmişti.

"Takano-san düzenli bir müşterimdir. Bu sabah buradaydı. Her gün pencerenin yanında kahvesini içer." Bingo oraya işaret etti. "Sadece kahve ve iki küp şeker. Asla süt istemez. Bu sabah bana, 'Bingo-san, doğru düzgün eleman bulamadığım için baş ağrım hiç geçmiyor. Buradaki aptallar kabak kafalılar ve çekirdekler beyin değil,' dedi." Garson dertli Takano-san'ı komik bir şekilde taklit etmek için tombul parmaklarını başının üzerinde kenetledi.

"Neden oraya gidip Takano-san'a sizi benim gönderdiğimi söylemiyorsunuz?" dedi Bingo gülümseyerek. İnsanlara yardım etmek ve onları tanıştırmak, yapmaktan en çok keyif aldığı şeydi. Şimdiden lise arkadaşları arasında üç evlilik ayarlamıştı.

Noa olumlu anlamda başını sallayıp ona teşekkür etti. Yıllar sonra, Bingo herkese Ban-san'ın Nagano'daki ilk arkadaşı olduğunu söyleyecekti.

***

Takano-san'ın ofisi, devasa paçinko salonundan neredeyse iki sokak ötede, ayrı bir binadaydı. Tuğla binanın sade görünümünden bu ofisin ne için kullanıldığını tahmin etmek imkânsız olurdu. Bingo onun için bir sayfaya harita çizmemiş olsaydı Noa'nın dikkatinden kaçardı. Numarası dışında binada hiç tabela yoktu.

Salon müdürü Hideo Takano otuzlu yaşlarının sonunda, şık bir Japon'du. Güzel bir koyu renk yün takım elbise giymişti ve mor çizgili kravatıyla uyumlu bir cep mendili vardı; her hafta mahalledeki bir oğlana bütün deri ayakkabılarını ayna gibi parlayana kadar cilalatıyordu. O kadar şık giyiniyordu ki ofiste çalışan bir adamdan ziyade bir satış danışmanına benziyordu. Masasının arkasında kapı büyüklüğünde iki siyah kasa vardı. Geniş ofisi, her biri genç adamlar ve makyajsız kadınlardan oluşan beyaz gömlekli çalışanlarla dolu yarım düzine mütevazı odaya bitişikti. Takano'nun güzel burnunun kemerinde küçük bir tümsek vardı ve yuvarlak kara gözleri aşağı doğru eğimliydi, konuşurken kadifemsi gözleri canlı ve etkileyiciydi.

"Oturun," dedi Takano. "Sekreterim, büro elemanı pozisyonu için başvurduğunuzu söyledi."

"Adım Nobuo Ban. Kafeden Bingo-san eleman aradığınızı söyledi. Tokyo'dan yeni geldim, efendim."

"Ha! Seni Bingo mu gönderdi? Ama burada kahvemi dolduracak birine ihtiyacım yok." Geniş metal masasının arkasında Takano sandalyesinde öne doğru eğildi. "Demek Bingo dertlerimi dinliyor. Daha ziyade onun sorunlarını dinlediğimi sanıyordum."

Noa gülümsedi. Adam gayet cana yakın görünüyordu; Korelilerden nefret eden birine benzemiyordu. Noa, bugün temiz bir gömlek giyip kravat taktığına sevindi; Koh Hansu sık sık bir erkeğin her gün mümkün olduğunca iyi görünmesi gerektiğini söylerdi. Koreliler için temiz görünmek ve bakımlı olmak özellikle önemliydi. Her durumda, kızgın olmaya hakkınız olduğu durumlarda bile, bir Korelinin aklı başında ve sakince konuşması gerektiğini söylerdi.

"Bir bakalım, Bingo-san'ın arkadaşı, neler yapabilirsin?" diye sordu Takano.

Noa oturduğu yerde dikleşti. "Muhasebecilik eğitimi aldım ve Kansai'de bir gayrimenkul sahibi için çalıştım. Bir-

kaç sene boyunca kira toplayıp hesap defteri tuttum, sonra üniversiteye girdim."

"Öyle mi? Üniversite mi? Gerçekten mi? Hangisi?"

"Waseda," diye yanıtladı Noa. "Ama edebiyat eğitimimi tamamlamadım. Orada sadece üç sene kaldım."

"Edebiyat mı?" Takano başını iki yana salladı. "Çalışması gerekirken kitap okuyacak bir elemana ihtiyacım yok. Akıllı, düzgün ve dürüst bir muhasebeciye ihtiyacım var. Her sabah işinin başında olmalı, buraya akşamdan kalma gelmemeli ve kadın sorunlarıyla uğraşmamalı. Beceriksiz birini istemiyorum. Beceriksizleri kovarım." Takano bütün bunları söyledikten sonra başını eğdi. Noa çok saygın görünüyordu; Bingo'nun onu neden buraya gönderdiğini anlayabiliyordu.

"Evet, efendim. Elbette. Titiz bir muhasebeciyim ve mektup yazmakta çok iyiyim, efendim."

"Çok alçakgönüllüsün."

Noa özür dilemedi. "Beni işe alırsanız, elimden gelenin en iyisini yapacağım, efendim."

"Adın neydi?"

"Nobuo Ban *desu*."

"Buralı değilsin."

"Hayır, efendim. Kansailiyim."

"Neden okuldan ayrıldın?"

"Annem öldü, benim de eğitimimi tamamlayacak kadar param yoktu. Bir gün okula dönecek kadar para kazanmayı umuyorum."

"Peki baban?"

"Öldü."

Takano, şehirdışından gelip anne-babasının öldüğünü söyleyenlere asla inanmazdı ama umurunda değildi.

"Peki, bir gün edebiyat eğitimine devam etmek için gideceğini bildiğim hâlde neden seni eğiteyim? Üniversite eğitimini tamamlamana yardımcı olmakla ilgilenmiyorum. Yanımda kalacak bir muhasebeciye ihtiyacım var. Bunu

yapabilir misin? Başlangıç olarak sana çok para ödemeyeceğim ama idare edebileceksin. Zaten edebiyatla ne yapacaksın? Onda para yok. Liseyi bile bitirmedim ama seni yüz kez işe alabilir ya da kovabilirim. Senin neslin aptal."

Noa karşılık vermedi. Ailesi, onun bir şirkette çalışmak istediğini sanıyordu fakat bu tam olarak doğru değildi. Lisede İngilizce öğretmeni olmak onun gizli hayaliydi. Waseda'dan mezun olursa özel bir okulda işe girmenin mümkün olacağını düşünmüştü. Devlet okulları Korelilere iş vermiyordu ama bir gün kanunların değişeceğini düşünüyordu. Hatta Japon vatandaşlığına geçmeyi bile düşünmüştü. En azından bir tür özel öğretmen olarak çalışabileceğini biliyordu.

"Üniversite için paran yok ve bir işe ihtiyacın var, aksi takdirde burada olmazdın. Peki, nerede yaşıyorsun?"

"Nagano'ya bugün geldim. Bir pansiyon bulacağım."

"Dükkânın arkasındaki yatakhanede kalabilirsin. Önce bir odayı paylaşman gerekecek. Odalarda sigara içmek yok ve kız getiremezsin. Kafeteryada üç öğün yemek hakkın var. Dilediğin kadar pirinç yiyebilirsin. Haftada iki kez et yemeği çıkıyor. Kızlara gelince, o tür şeyler için oteller var. İzinli olduğun zaman ne yaptığın umurumda değil ama ilk görevin şirkete hizmet etmek. Çok cömert bir müdürüm fakat işleri berbat edersen, biriken ödeme olmadan anında işine son veririm."

Noa, küçük kardeşinin de çalışanlarla bu şekilde konuşup konuşmadığını merak etti. Başarısızlıktan ötürü okulu bırakan bir çocuk olan Mozasu'dan farksız bir şekilde bir paçinko işletmesinde çalışacak olması Noa için hayret vericiydi.

"Bugün başlayabilirsin. Bitişik ofiste Ikeda-san'ı bul. Gri saçlı adam. Sana ne derse yap. O benim baş muhasebecim. Seni bir ay deneyeceğim. İyi iş çıkarırsan, sana yeterince iyi bir maaş öderim. Masrafın olmayacak. Rahatlıkla para biriktirebilirsin."

"Teşekkür ederim, efendim."

"Ailen nereli?"

"Kansai," diye yanıtladı Noa.

"Evet, bunu söyledin. Kansai'nin neresinden?"

"Kyoto," diye yanıtladı Noa.

"Ailen ne işle meşgul?"

"Öldüler," diye yanıtladı Noa sorulara son vermeyi umarak.

"Evet, bunu da söyledin. Peki ne yapıyorlardı?"

"Babam bir *udon* dükkânında çalışıyordu."

"Öyle mi?" Takano şaşırmış görünüyordu. "Erişte satan bir adam oğlunu Waseda'da okumaya mı gönderiyor? Gerçekten mi?"

Noa bir şey söylemeden daha iyi bir yalancı olmayı diledi.

"Yabancı değilsin, değil mi? Yemin et."

Noa, böyle bir soruya şaşırmış gibi görünmeye çalıştı. "Hayır, efendim. Japon'um."

"Güzel, güzel," diye karşılık verdi Takano. Ofisimden çık ve Ikeda-san'ı bul."

***

Paçinko salonunun yatakhanesinde altı çalışan kalıyordu. İlk gecesinde Noa, bozuk bir motor gibi horlayan yaşlı bir çalışanla birlikte en ufak odaların birinde uyudu. Bir hafta içinde bir rutin belirledi. Uyanınca Noa hemen yüzünü yıkıyordu, önceki gece umumi hamamda yıkanmış oluyordu. Aşçının pilav, uskumru ve çay servis ettiği kafeteryaya iniyordu. Sistemli bir şekilde çalışıp daha önce hiç onun gibi zeki bir muhasebeciyle tanışmamış olan Ikeda-san'ın dostluğunu kazandı. Deneme ayı bittikten sonra Noa işe devam etti. Yıllar sonra Noa, Japon işletme sahibinin en başından beri onu beğendiğini öğrendi. İlk ayın ardından, işletme sahibi Takano'ya Noa'ya zam yapmasını ve diğerlerinin adam kayırma yüzünden sorun çıkarmamaları için hemen olmasa da yıl sonunda ona daha iyi bir oda verme-

sini söyledi. İşletme sahibi, Nobuo Ban'ın Koreli olmasından şüpheleniyordu ama bir şey söylemedi, çünkü kimse bilmediği sürece önemi yoktu.

2

Osaka, Nisan 1965

Üç sene içinde Yumi iki bebeğini düşürmüş ve tekrar hamile kalmıştı. Kocası Mozasu'nun tavsiyesinin aksine, önceki hamilelikleri boyunca çalışmıştı. Sessiz ve emin tarzıyla, Yumi'nin patronu Totoyama-san bu hamileliğinde evden çalışmasında ısrar etti. Yumi reddetti.

"Yumi-chan, bu sezon pek fazla iş yok ve dinlenmelisin," derdi Totoyama-san ve arada sırada Yumi, hava çok kararmadan eve dönerdi.

Bir ilkbahar günü, öğlenin ilerleyen saatleriydi. Yumi, otel üniformaları için papyon siparişini tamamladığı esnada, karnının alt kısmına saplanan keskin sancılar hissetti. Bu kez Totoyama-san, Yumi'nin bir kez bile itiraz etmesine izin vermedi. Mozasu'yu çağırttı; genç adam, karısını Ikaino'daki her zamanki doktoru yerine Totoyama-san'ın duyduğu, Osaka merkezindeki meşhur bir Japon çocuk doktoruna götürdü.

"Durumunuz çok basit, Boku-san. Hipertansiyonunuz var. Sizin gibi kadınlar genellikle hamilelikle mücadele ederler," dedi doktor sakince.

Muayene masasından uzaklaşıp çalışma masasına geri döndü. Ofisi yeni boyanmıştı ve boyanın hafif kokusu hâlâ fark ediliyordu. Bir kadın üreme organları tablosu dışında, ofisteki her şey beyaz ya da paslanmaz çelikti.

Yumi bir şey söylemeyip doktorun söylediklerini düşündü. Bu doğru olabilir miydi? Önceki hamilelikleriyle mücadele ettiği için düşük yapmış olabilir miydi?

"Önceki düşükleriniz için o kadar endişeli değilim. Elbette, üzücü ama düşükler doğanın bilgeliğini ortaya koyar. Sağlığınız için iyi değilken doğum yapmamak en iyisidir. Düşük, kadının hamile kalabildiğini gösterir, o nedenle doğurganlıkla ilgili bir mesele değil. Fakat bu hamileliğe gelince, çocuk için tehlike görmüyorum; sadece anne için tehlike var; o nedenle hamileliğin geri kalanı boyunca yatakta kalmalısınız."

"Ama çalışmak zorundayım," dedi Yumi dehşete kapılmış gibi.

Doktor başını iki yana salladı.

"Yumi-chan," dedi Mozasu, "doktoru dinlemelisin."

"Daha az çalışabilirim. Totoyama-san'ın istediği gibi eve erken dönebilirim."

"Boku-san, annenin preeklamsi sebebiyle ölmesi mümkün. Doktorunuz olarak çalışmanıza izin veremem. Hastalarım beni dinlemeliler, aksi takdirde iş birliği yapamayız."

Meşhur doktor bakışlarını kaçırıp masasındaki birkaç kâğıda göz atar gibi yaparken, Yumi'nin hastası olarak kalacağından emindi. Aksini seçmesi aptallık olurdu. Diyeti hakkında birkaç not alıp ona tatlılardan ya da çok fazla pirinçten kaçınmasını tavsiye etti. Çok su tutacağı için fazla kilo almaması gerekiyordu, ayrıca bebek vajinal yolla doğurmak için fazla büyük olacaktı.

"Rahatsızlandığınız takdirde her saat beni arayabilirsiniz. Bu çok önemli. Erken doğum yapmamız gerekirse, önlemler almalıyız. Boku-san, acılara dayanıklı olmaya gerek yok. Buna çocuğu doğurduktan sonra sıra gelecek. Bir kadının ilk çocuğunu doğurmadan önce biraz zor olmaya hakkı vardır." Doktor ikisine de gülümsedi. "Aşerir ya da gece fazladan yastık isterseniz, yaygara koparabilirsiniz."

Mozasu, doktorun espri anlayışına ve rahat tonuna minnettar bir şekilde başını salladı. İyi bir doktorun, karısının inatçılığıyla boy ölçüşebilmesi gerekiyordu. Mozasu'nun önemli bir konuda Yumi'yle çelişmek için bir se-

bebi olmamıştı ama nasıl olsa onu dinlemeyeceğini bildiği için mi böyle yaptığını merak etti.

Çift eve dönünce Yumi şilteye uzanırken koyu renk saçları karmakarışık bir hâlde dar yastığa saçıldı. Bir bardak su ya da yiyecek bir şey istemeyen karısına ne söyleyeceğini bilemeyen Mozasu, onun yanında yatağa oturup bağdaş kurdu. Yumi çok cesur ve akıllıydı, onunlayken kendisini biraz aptal hissediyordu. Ancak hedefleri hep şaşılacak derecede büyük hayaller olmuştu. Bazen kendine bu kadar büyük şeylerin hayalini kurmaya nasıl izin verdiğini merak ediyordu. Onu hiç ağlarken ya da zor bir şey yüzünden şikâyet ederken görmemişti. Yumi'nin işe ya da İngilizce derslerine gidemeden tek başına evde kalmak istemediğini biliyordu.

"İngilizce kitaplarını ister misin?" diye sordu Mozasu.

"Hayır," dedi Yumi ona bakmadan. "İşe dönmelisin, değil mi? Ben iyiyim. Gidebilirsin."

"Bir şey getirmemi istemiyor musun? Herhangi bir şey?"

"Neden Amerika'ya gitmiyoruz? Orada iyi bir hayatımız olabilir."

"Göçmenlik avukatının ne söylediğini hatırlıyorsun. Bu neredeyse imkânsız."

"Papaz Maryman-san bize sponsor olabilir."

"Bunu neden yapsın? Bir misyoner olmayacağım, sen de olmayacaksın. Tanrı'ya inanmıyorsun. Ayrıca, Amerika'da burada kazandığım kadar para kazandıracak ne iş yapabilirim? Okula geri dönmeyeceğim. Ben kolejli bir çocuk değilim; ben senin budalanım. İkimizin, yakında üçümüzün yerine düşünebilecek olan sensin." Mozasu, Yumi'nin gülümsemesini umarak güldü.

"Yumi-chan, çok yakında Yokohama'da kendi salonumu açacağım ve başarılı olursa, yirmi kolej mezunundan daha fazla para kazanacağım. Düşünebiliyor musun? O zaman sana istediğini alırım. Başarılı olmazsa, Goro-san'ın yanında çalışıp bize güzel bir hayat sunarım."

"Nasıl para kazanılacağını biliyorum."

"Evet, biliyorum. Bağımsız olduğunun farkındayım. Ama kendin alamayacağın bir şeyi sana almak bana mutluluk verir. Yokohama'yı seveceğine söz veriyorum; orası uluslararası bir şehir. Orada birçok Amerikalı var. Bebek doğup doktor sorun olmadığını söyler söylemez, seni orayı gezmeye götüreceğim. Orada İngilizce öğrenmen kolay olur. Sana bir özel öğretmen buluruz ve istersen okula gidebilirsin," dedi Mozasu. Çok üzüldüğü için Noa'yı düşünmemeye çalışsa da Mozasu, Waseda'dan ayrılıp açıklama yapmadan ortadan kaybolan kardeşini düşünmesine engel olamıyordu.

"Japonlar bizden hoşlanmıyorlar. Bebeğimiz burada nasıl yaşar?" diye sordu Yumi.

"Bazı Japonlar bizi çok seviyorlar. Bebek burada bizimle yaşayacak. Bizim gibi yaşayacak." İlk hamilelikten beri Mozasu, bebeğin Yumi gibi bir kız olacağına emindi.

Mozasu karısının alnını okşadı. Esmer eli onun küçük, solgun alnında kocaman görünüyordu. Genç bir kadın olsa da karısı dayanıklılık konusunda çok eskiden kalma görünebilirdi; en zor işlerle bile kendini zorlayabilirdi ama üzüldüğünde, hayal kırıklığına uğramış, kaybolmuş, yoksun bir çocuğun yüzü ortaya çıkıyordu. Mozasu karısının bütün duygularını belli eden yüzüne bayılıyordu; sessiz olabilirdi ama kendisini başkalarından saklayamıyordu.

"Başka ne yapabiliriz?" diye sordu Mozasu, bir yanıt bulabilmek için ona bakarak. "Amerika'ya gitmek dışında?" Orada ne bulacağını sandığını hiç anlayamamıştı. Bazen Noa'nın Birleşik Devletler'e, Japonya'daki birçok Koreli'nin idealleştirdiği o büyülü yere gidip gitmediğini merak ediyordu.

Yumi omuzlarını silkti. "Bebek doğana kadar evde oturmak istemiyorum. Tembellikten hoşlanmam."

"Sen asla tembel olmayacaksın. Bu imkânsız." Mozasu güldü. "Bebek doğunca, ki yakında doğacak, sürekli onun

peşinde koşacaksın. Sen ve bebek Osaka'da en hızlı hareket eden dişiler olacaksınız, asla eve tıkılıp kalmayacaksınız."

"Mozasu, onun hareket ettiğini hissedebiliyorum. Bebeği kaybetmedim."

"Elbette, kaybetmedin. Doktor bebeğin iyi olduğunu söyledi. Bebek-chan tıpkı sana benzeyecek. Ona muhteşem bir ev vereceğiz. Harika bir anne olacaksın."

Yumi gülümsedi, ona inanmıyordu ama haklı olmasını umuyordu.

"Annemi aradım. Bu gece buraya gelecek."

Yumi endişeli bir şekilde gözlerini kıstı.

"Ondan hoşlanıyorsun, değil mi?"

"Evet," dedi Yumi. Bu doğruydu; Yumi, kayınvalidesine bayılıyordu fakat birbirlerine yabancıydılar. Sunja birçok erkeğin annesinden farklıydı; asla müdahale eden bir söz söylemezdi ve Noa'nın ortadan kaybolmasının ardından düşüncelerini açıkça söylemeye isteksizliği giderek artmıştı. Mozasu ve Yumi, annesi ve büyükannesine evlerine taşınmalarını teklif edince Sunja, genç çiftin yaşlı kadınlar tarafından rahatsız edilmeden yaşamasının daha iyi olacağını söyleyerek reddetmişti.

"Annesi ve Kyunghee Yenge'yle kalmak istediğini düşünüyordum."

"Evet ama bize yardım etmek istiyor. Tek başına gelecek. Kalıcı olmayacak. Büyükannem dükkâna yardımcı olmak için Kyunghee Yenge'yle kalacak. Onlara yardımcı olması için annem buradayken yerini alacak birkaç kız tutarım."

İki haftalık yatak istirahatinin ardından Yumi aklını kaçıracağını düşünmeye başladı. Mozasu ona bir televizyon getirmişti ama televizyon izlemek ilgisini çekmiyordu ve mide yanması onu bir şeyler okumaktan alıkoyuyordu. El ve ayak bilekleri o kadar şişmişti ki, başparmağını bileği-

ne bastırırsa, teninde derin bir iz çıkarabiliyordu. Sadece bebeğin hareketleri ve arada sırada gelen hıçkırıklar Yumi'nin kapıdan dışarı koşmasına engel olup onu yatakta tutuyordu. Mozasu, ebeveyn yatak odasının yanındaki daha geniş ve kullanılmayan odada kalması için her ne kadar ısrar etse de kayınvalidesi eve geldiğinden beri mutfağın yanındaki küçük odada tek başına kalıyordu. Bütün yemekleri pişiren ve çamaşırları yıkayan Sunja'ydı. Mozasu gecenin hangi saatinde gelirse gelsin, akşam yemeği hazır oluyordu.

Bir sabah Sunja, Yumi'ye kahvaltısını getirmek için kapıyı tıklattı.

"İçeri gel, *omoni*," dedi Yumi. Hazırladığı yemeklerle ailenin geçimini sağlayan Mozasu'nun annesine kıyasla kendi annesi bir tencere pilav ya da bir fincan çay hazırlayamazdı.

Her zamanki gibi Sunja, hepsi temiz bir beyaz bezle örtülü baştan çıkarıcı yiyeceklerle dolu bir tepsiyle içeri girdi. Gelinine gülümsedi.

Normalde böylesine güzel yemeklerin tadını çıkaran Yumi kendini kötü hissetti, çünkü son zamanlarda pirinç lapası dışında hiçbir şeyi midesinde tutamıyordu.

"Sen bu kadar çok çalışırken bütün gün yatakta yattığım için kendimi kötü hissediyorum," dedi Yumi, Sunja'nın kalıp onunla sohbet etmesini umarak. "Kahvaltı ettin mi?"

"Evet, yedim. Sürekli çalışıyorsun. Ama bir süre dinlenmen gerekiyor. Hamilelik kolay değildir. Annem beni doğurmadan önce altı düşük yapmış," dedi Sunja. "Gelip seninle ilgilenmek istedi ama ona evde kalmasını söyledim."

"Altı düşük. Ben sadece iki kez düşük yaptım."

"İki de kolay değil," dedi Sunja. "Kahvaltını etmelisin. Sen ve bebeğin beslenmeye ihtiyacınız var."

Yumi hafifçe doğruldu. "Mozasu bugün erkenden Yokohama'ya gitti."

Sunja evet anlamında başını salladı. Sabah trenine binmeden önce ona kahvaltı hazırlamıştı.

"Onu gördün öyleyse." Yumi tepsiye hayran kaldı. "Bunlar çok lezzetli görünüyor."

Sunja gelininin yemesini umdu. Yine düşük yapmasından korkuyordu ama endişesini belli etmek istemiyordu. Annesinin kaç kez düşük yaptığından bahsettiğine pişman oldu. Kilisedeki papaz düşüncesizce söylenen sözlerin günah olabileceğine dair uyarmıştı; Sunja az konuşmanın her zaman daha iyi olduğunu düşündü.

"Bize bu kadar iyi baktığın için teşekkür ederim."

Sunja başını iki yana salladı.

"Bu bir şey değil. Sen de çocukların için aynısını yapacaksın," dedi Sunja.

Açık hava pazarındaki kara saçları permalı *ajumma*'ların aksine, Sunja ak düşen saçını boyamamıştı ve bir erkek gibi kısa kestiriyordu. Olgun bedeni sağlamdı, ne ufak tefek ne de iriyarıydı. Yıllardır dışarıda çalıştığı için güneş yuvarlak, esmer yüzünde ince oluklar açmıştı. Sunja, Budist bir rahibe gibi makyajsızdı, nemlendirici bile sürmezdi. Aslında hiçbir zaman umurunda olmamış olsa da bir zamanlar dış görünüşüne önem vermenin kefaretini öder gibi, uzun zaman önce temiz olmak dışında nasıl göründüğünü umursamamaya karar vermiş gibi bir hâli vardı.

"Mozasu sana annemden bahsetti mi?" Yumi kaşığı eline aldı.

"Bir barda çalıştığını söyledi," dedi Sunja.

"O bir fahişeydi. Babam onun pezevengiydi. Evli değillerdi."

Sunja anladığını belirten şekilde başını sallayıp tepsideki yenmeyen yiyeceklere baktı. Mozasu ona Yumi'nin ailesini anlattığında, Sunja bu kadarını tahmin etmişti. İşgal ve savaş herkes için zor olmuştu.

"Annenin iyi biri olduğuna eminim. Seni çok önemsediğine eminim."

Sunja buna inanıyordu. Hansu'yu sevmişti, sonra Isak'ı da sevmişti. Ancak oğulları Noa ve Mozasu'ya hissettiği sevgi, iki adama hissettiğinden çok daha fazlaydı; çocuklarına olan sevgisi yaşam ve ölüm gibiydi. Noa gittiğinden beri yarı ölü gibi hissediyordu. Bir annenin daha farklı hissedebileceğini sanmıyordu.

"Annem iyi biri değil. Bizi döverdi. İçki içmeyi ve para kazanmayı her şeyden çok önemserdi. Erkek kardeşim öldükten sonra, kız kardeşim ve ben evden kaçmasaydık, bizi de çalıştırırdı. Onun yaptığı şeyi yapmak zorunda kalırdık. Bana bir kez bile nazik bir söz söylemedi," dedi Yumi. Bunu kimseye anlatmamıştı.

"Mozasu bana kız kardeşinin öldüğünü söyledi."

Yumi evet anlamında başını salladı. O ve kız kardeşi evden ayrıldıktan sonra, terk edilmiş bir giysi fabrikasına sığınmışlardı. Kışın ikisi de ateşli bir hastalık geçirmişlerdi fakat kız kardeşi uykusunda ölmüştü. Yumi neredeyse bir gün boyunca ölü kardeşinin yanında yatıp ölmeyi beklemişti.

Sunja oturduğu yerde kıpırdanıp ona yaklaştı.

"Çok acı çekmiş olmalısın, evladım."

* * *

Yumi bir kız doğurmadı. Bebeği Solomon, dört kilonun üzerinde kocaman bir oğlandı, meşhur doktorun tahmin ettiğinden bile iriydi. Doğum otuz saatten uzun sürdü ve doktor, gece boyunca ona yardım etmesi için bir meslektaşını çağırmak zorunda kaldı. Bebek güçlü ve sağlıklıydı. Bir ay içinde Yumi tamamen iyileşip Solomon'u da yanına alarak atölyedeki işinin başına döndü. İlk doğum gününde, Solomon mürekkep fırçası, ip ya da kekler yerine zengin bir hayat süreceğini belirten yepyeni bir yen banknotu kavradı.

3

Yokohama, Kasım 1968

Kat müdürü, Mozasu'nun yanına gidip polisin ofisinde onu beklediğini söyleyince, Mozasu meselenin pachinko makinelerinin izinleriyle ilgili olduğunu sandı. Yılın o zamanıydı. Ofisine vardığında polis merkezinden gelen genç adamları tanıdı ve onları oturmaya davet etti, fakat ayakta kalıp selam verdiler ve bir süre bir şey söylemediler. Kapıda duran kat müdürü gözlerine bakmaktan kaçınıyordu; daha önce meşgul olduğu için Mozasu, kat müdürünün ciddiyetini fark etmemişti.

"Efendim," dedi polis memurlarından kısa olanı. "Aileniz şu anda hastanede ve sizi oraya götürmeye geldik. Komiser kendisi gelecekti ama..."

"Ne?" Mozasu masasının yanından ayrılıp kapıya gitti.

"Karınıza ve oğlunuza bu sabah bir taksi çarptı. Oğlunuzun okulundan bir sokak ötede. Şoför akşamdan kalmaymış ve arabayı sürerken uykuya dalmış."

"İyiler mi?"

"Oğlunuzun ayak bileği kırılmış. Bunun dışında iyi."

"Peki ya karım?"

"Hastaneye varmadan ambulansta ölmüş."

Mozasu paltosunu giymeden ofisinden dışarı fırladı.

Cenaze töreni Osaka'da yapıldı. Mozasu bazı anları net bir şekilde hatırlayacak, bazılarınıysa hiç hatırlamayacaktı. Tören esnasında Solomon'un küçük elini tutmuştu, bı-

rakırsa oğlanın kaybolmasından korkuyordu. Üç buçuk yaşındaki çocuk, koltuk değneklerinden destek alarak durup annesini onurlandırmak için gelen herkesi selamlamakta ısrar etti. Bir saatin ardından oturmayı kabul etti ama babasının yanından ayrılmadı. Birkaç tanık, taksi kontrolünü kaybettiğinde Yumi'nin oğlunu kaldırıma ittiğini anlatmıştı. Cenaze töreninde Mozasu'nun çocukluk arkadaşı Haruki Totoyama, Yumi'nin böylesine yoğun baskı anında inanılmaz bir el-göz koordinasyonu olduğunu düşünmüştü.

Cenazeye birkaç yüz kişi katıldı. Mozasu'nun işinden tanıdığı insanlardan daha çok, büyükannesiyle Kyunghee Yenge'sinin hâlâ bağlı bulundukları, babasının kilisesinden çok sayıda üye gelmişti. Mozasu onları selamlamak için elinden geleni yaptı ama zar zor konuşabiliyordu; sanki hem Korece'yi hem Japonca'yı unutmuştu. Yumi olmadan yaşamak istemiyordu ama bu söylememesi gereken bir şeydi. Yumi onun sevgilisiydi ama her şeyden çok onun akıllı arkadaşıydı. Onun yerini asla dolduramazdı. Ona bunu söylemeyerek büyük bir haksızlık yaptığını düşünüyordu. Onunla birlikte birkaç sene değil, uzun bir ömür geçirmeyi beklemişti. Müşterilerden biri komik bir şey yaptığında kime anlatacaktı? Koltuk değnekleriyle durup yetişkinlerin ellerini sıkan ve odadaki herkesten daha cesur görünen oğullarının, onu ne kadar gururlandırdığını kime anlatacaktı? Yaslı insanlar siyah takım elbiseli oğlana bakarak ağladıkça, Solomon, "Ağlamayın," diyordu. Kendini kaybetmişçesine ağlayan bir kadını, "Annem Kaliforniya'da," diyerek sakinleştirdi. Yaslı kadın şaşırmış gibi görününce, ne Solomon ne de Mozasu bunun ne anlama geldiğini açıkladı.

Yumi'yi oraya hiç götürmemişti. Gideceklerdi. Biraz zor olsa da artık pasaport almaları mümkündü ama bununla uğraşmamıştı. Japonya'daki Korelilerin çoğu seyahat edemiyordu. Sorunsuz bir şekilde ülkeye geri dönmeye imkân tanıyan bir Japon pasaportu isterseniz, Japon

vatandaşı olmanız gerekiyordu ve bu neredeyse imkânsızdı, zaten tanıdığı kimse bunu yapmazdı. Bunun dışında, seyahat etmek isterseniz *Mindan* aracılığıyla bir Güney Kore pasaportu alabilirdiniz fakat yoksul ülkeyi bir diktatör yönettiği için çok az kişi Kore Cumhuriyeti'yle ilişkili görünmeye yanaşıyordu. Kuzey Kore'ye bağlı Koreliler hiçbir yere gidemiyorlardı, gerçi bazılarının Kuzey Kore'ye seyahat etmelerine izin veriliyordu. Kuzey'e giden neredeyse herkes acı çekse de Japonya'da vatandaşlığı Güney'den ziyade Kuzey'le bağlantılı olan hâlâ birçok Koreli vardı. En azından Kuzey Kore hükümetinin okula gitmeleri için onlara para gönderdiğini söylüyorlardı. Yine de Mozasu doğduğu ülkeden ayrılmayacaktı. Zaten nereye gidebilirdi ki? Japonya onları istemiyorsa ne olmuş?

Yumi'nin görüntüleri zihnine hücum etti ve cenazedekiler onunla konuşurken bile tek duyabildiği, Yumi'nin dil kitaplarından İngilizce ifadeler çalışmasıydı. Mozasu birçok kez Birleşik Devletler'e göçmeyeceğini söylese de Yumi Kaliforniya'da yaşama umudundan hiç vazgeçmemişti. Son zamanlarda New York'u önerip duruyordu.

"Mozasu, New York ya da San Francisco'da yaşamak harika olmaz mı?" diye sorardı arada ve Mozasu'nun rolü, iki yaka arasında kararsız kaldığını söylemekti.

"Orada kimse Japon olmamamızı umursamaz," derdi Yumi. *Merhaba, adım Yumi Baek. Bu benim oğlum Solomon. O üç yaşında. Nasılsınız?* Bir keresinde Solomon ona Kaliforniya'nın ne olduğunu sorunca, "Cennet," diye yanıtlamıştı.

Cenaze töreni katılımcılarının çoğu gittikten sonra, Mozasu ve Solomon salonun arka tarafında oturdular. Mozasu oğlunun sırtını sıvazladı ve oğlu ona yaklaşıp babasının sağ koluna sokuldu.

"Sen iyi bir evlatsın," dedi Mozasu ona Japonca.

"Sen iyi bir babasın."

"Yiyecek bir şey ister misin?"

Solomon başını iki yana salladı ve yaşlı bir adam onlara doğru yaklaşırken doğruldu.

"Mozasu, iyi misin?" diye sordu adam ona Korece. Altmışlı yaşlarının sonunda ya da yetmişli yaşlarının başında, enerjik bir adamdı; pahalı görünen, dar yakalı siyah bir takım elbise giyip koyu renk bir kravat takmıştı.

Yüzü tanıdıktı ama Mozasu onu çıkaramadı. Adama yanıt veremedi. Kabalık etmek istemeyen Mozasu gülümsedi fakat rahat bırakılmak istiyordu. Belki de bir müşteri ya da banka çalışanıydı; Mozasu şu anda düşünemiyordu.

"Benim. Koh Hansu. O kadar yaşlanmış mıyım?" Hansu gülümsedi. "Senin yüzün aynı, elbette, ama bir adam olmuşsun. Bu senin oğlun mu?" Hansu, Solomon'un başına dokundu. Gün boyunca neredeyse herkes oğlanın kestane rengi parlak saçına dokunmuştu.

Mozasu yerinden fırladı.

"*Uh-muh*. Elbette, kim olduğunu biliyorum. Çok uzun zaman oldu. Annem bir süredir seni arıyordu ama bir türlü sana ulaşamadı. Noa'nın nerede olduğunu bilip bilmediğini merak ediyordu. Kardeşim ortadan kayboldu."

"Çok uzun zaman oldu." Hansu onun elini sıktı. "Noa'dan haber var mı?"

"Evet ve hayır. Her ay anneme para gönderiyor ama nerede olduğunu söylemiyor. Aslına bakılırsa çok para yolluyor, o yüzden durumu kötü olamaz. Keşke nerede olduğunu bilseydik."

Hansu, başını sallayarak onayladı onu. "Bana da para yolluyor. Geri ödeyeceğini söylemişti. Ona parayı geri vermek istedim ama bunun bir yolu yok. Parayı saklaması için annene vermeyi düşündüm."

"Hâlâ Osaka'da mısın?" diye sordu Mozasu.

"Hayır, hayır. Artık Tokyo'da yaşıyorum. Kızlarımın yakınında yaşıyorum."

Mozasu evet anlamında başını salladı. Birdenbire güçsüz hissedince tekrar oturmak istedi. Hansu'nun şoförü

belirince, Hansu başka bir gün Mozasu'ya uğrayacağına söz verdi.

"Efendim, sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm ama dışarıda küçük bir mesele var. Genç kadın acil olduğunu söyledi."

Hansu olumlu anlamda başını sallayıp şoförüyle binadan dışarı çıktı.

Arabasına yaklaşırken Hansu'nun birlikte olduğu yeni kız Noriko içeriden ona el salladı.

Hansu'nun kapıyı açtığını gören uzun saçlı güzel kız ellerini çırptı. Pembe sedefli ojesi parmak uçlarında parlıyordu.

"Amca geldi!" diye kız neşeyle haykırdı.

"Sorun ne?" diye sordu Hansu. "Meşguldüm."

"Bir şey yok. Sıkıldım ve amcamı özledim," diye yanıtladı kız. "Lütfen beni alışverişe götür. Çok uzun zamandır sabırla arabaya dönmeni bekledim. Ve şoför hiç eğlenceli değil! Ginza'daki arkadaşlarım, bu hafta Fransa'dan harika çantalar geldiğini söylediler!"

Hansu arabanın kapısını kapattı. Kurşungeçirmez pencereler günışığını engelliyordu. *Mercedes*'in iç ışıkları, Noriko'nun oval yüzünü aydınlatıyordu.

"Alışverişe gitmek istediğin için mi beni buraya çağırdın?"

"Evet, Amca," dedi Noriko tatlılıkla; küçük, güzel elini bir kedi yavrusu patisi gibi onun kucağına koydu. Kızın zengin müşterileri, onun huysuz yeğen numaralarına bayılırlardı. Erkekler, kızlara güzel şeyler satın almak isterlerdi. Eğer Amca, beyaz iç çamaşırını çıkarmak istiyorsa, aylarca ona Fransa'dan gelen lüks parçalardan dilediği kadar satın almak zorundaydı. Koh Hansu, Noriko'nun çalıştığı konsomatris barının en önemli müşterilerinden biriydi; Noriko'nun *mama-san*'ı ona, Koh Hansu'nun yeni kızlarını şımartmaktan hoşlandığını söylemişti. Bu onların ikinci öğle yemeği randevusuydu; ilk randevularında Hansu, ona

yemekten önce bir *Christian Dior* el çantası almıştı. On sekiz yaşındaki eski bir güzellik yarışması adayı olan Noriko, arabada bekletilmeye alışık değildi. Şeftali rengi en pahalı ipek elbisesi ve onunla uyumlu topuklu ayakkabılarını giyip *mama-san*'dan ödünç aldığı gerçek inci kolyeyi takmıştı.

"Hiç liseye gittin mi?" diye sordu Hansu.

"Hayır, Amca. İyi bir öğrenci olamadım," dedi Noriko gülümseyerek.

"Hayır, elbette değilsin. Sen aptalsın. Aptallığa dayanamam."

Hansu, Noriko'nun yüzüne o kadar sert vurdu ki kızın pembe dudaklarından kan geldi.

"Amca, Amca!" diye bağırdı kız. Hansu'nun kocaman yumruğunu savuşturmaya çalıştı.

Hansu kızı tekrar tekrar yumrukladı, ses çıkarmayı kesene kadar başını arabanın yan lambasına vurdu. Kızın yüzü ve şeftali rengi elbisesinin ön kısmı kan içindeydi. Kolyeye kırmızı damlalar saçılmıştı. Hansu'nun işi bitene kadar şoför ön tarafta kıpırdamadan oturmuştu.

"Beni ofise götür, sonra onu *mama-san*'ına bırak. *Mama-san*'a, ne kadar güzel olursa olsun akılsız bir kıza tahammül edemediğimi söyle. Bir cenaze törenindeydim. Bu cahil şey gözümün önünden kaybolana kadar bara geri dönmeyeceğim."

"Özür dilerim, efendim. Acil bir durum olduğunu belirtti. Sizinle konuşmazsa çığlık atmaya başlayacağını söyledi. Ne yapacağımı bilemedim."

"Bir cenaze törenindeyken bir fahişeye öncelik veremem. Hastaysa, onu hastaneye götürseydin. Aksi takdirde, dilediği kadar çığlık atsın. Senin için ne önemi var, sersem?"

Kız hâlâ yaşıyordu. Ezilmiş bir kelebek gibi pahalı arka koltuğun köşesinde yarı uyanık bir şekilde iki büklüm oturuyordu.

Şoför dehşete kapılmıştı, çünkü hâlâ cezalandırılabilirdi. Bir bar kızının saçmalıklarını asla dinlememeliydi. Gençliğinde yükselmek için deneyim kazanırken, Koh Hansu'nun misafirlerinin apartman dairesinin önündeki ayakkabılarını doğru düzgün dizmeyi beceremediği için yüzük parmağının bir kısmını kaybeden, organizasyondan tanıdığı bir teğmen vardı.

"Çok özür dilerim, efendim. Çok özür dilerim. Lütfen beni bağışlayın, efendim."

"Kapa çeneni. Ofise git." Hansu gözlerini kapatıp başını deri kaplı koltuğa yasladı.

Şoför, Hansu'yu ofise bıraktıktan sonra Noriko'yu çalıştığı bara götürdü. Dehşete kapılan *mama-san* kızı hastaneye götürdü; cerrahların müdahalesine rağmen kızın burnu asla eskisi gibi olmayacaktı. Noriko mahvolmuştu. *Mama-san* kızın masraflarını çıkaramazdı, o yüzden onu, orada çalışamayacak kadar yaşlanana kadar erkekleri yıkayıp çıplak hâlde hizmet edeceği bir *toruko*'ya* gönderdi. Göğüsleri ve kalçaları sıcak suya en fazla altı sene dayanırdı. Sonra yapacak başka bir iş bulması gerekecekti.

***

Haftada altı gün Sunja torununu okula götürüp okuldan alıyordu. Solomon sadece İngilizce konuşulan uluslararası bir anaokuluna gidiyordu. Okulda İngilizce, evde Japonca konuşuyordu. Sunja onunla Korece konuşuyordu ve oğlan araya birkaç Korece kelime sıkıştırarak ona Japonca yanıt veriyordu. Solomon okula gitmeye bayılıyordu ve Mozasu onu meşgul etmenin iyi olacağını düşünüyordu. Öğretmenlerini ve büyüklerini memnun etmek isteyen neşeli bir çocuktu. Nereye giderse gitsin, annesinin ölüm haberi ondan önce varıp çocuğu bir tür koruyucu buluta sarıyordu; öğretmenleri ve arkadaşlarının anneleri ona özen gösteriyorlardı. Solomon annesini cennette göreceğinden emindi;

* (Jap.) Seks işçileri çalıştıran hamam. (ç.n.)

onu görebileceğine inanıyordu. Annesini rüyalarında gördüğünü ve annesinin ona sarılmayı özlediğini söylediğini anlatıyordu.

Akşamları büyükanne, baba ve oğul birlikte yemek yiyorlardı ama Mozasu yemek biter bitmez işe geri dönüyordu. Mozasu'nun arkadaşı Haruki Totoyama, Osaka'dan iki kez onu ziyarete gelmişti ve Yoseb Amca seyahat edemeyecek kadar zayıf olduğu için bir kere, Osaka'ya aileyi görmeye gitmişlerdi.

Bir okul günü daha bitmek üzereyken Sunja, iyi huylu Filipinli dadılar ve çocuklarını almaya gelen batılı annelerle birlikte sabırla anaokulunun önünde bekliyordu. Sunja onlarla konuşamıyordu ama yanlarında gülümseyip onları başıyla selamlıyordu. Her zamanki gibi dışarı ilk koşan Solomon oldu. Öğretmenlerine veda ettikten sonra koşup büyükannesine sarıldı, ardından köşedeki şekerleme dükkânına kadar diğer oğlanlarla yarıştı. Sunja oğlana yetişmeye çalıştı. Arabasından onu izleyen Hansu'nun farkında değildi.

Sunja'nın üzerinde siyah bir yün palto vardı, pahalı bir şey değildi ama hırpani de görünmüyordu. Bir dükkândan alınmışa benziyordu. Oldukça yaşlanmıştı, Hansu ona acıdı. Elli yaşın biraz üzerindeydi ama çok daha yaşlı görünüyordu. Genç bir kızken muhteşem ve sıkıydı, çok çekiciydi. Dolgunluğunu ve diriliğini hatırlamak onu tahrik etti. Güneşin altında geçirdiği yıllar tenini koyulaştırmış ve ellerini açık kahverengi lekelerle doldurmuştu. Bir zamanlar pürüzsüz olan alnında sığ çizgiler belirmişti. Genç kızın koyu renk, parlak saç örgülerinin yerinde artık çoğunlukla gri, kısa saçlar vardı. Beli kalınlaşmıştı. Hansu iri göğüslerini ve güzel pembe göğüs uçlarını hatırladı. Birlikte asla birkaç saatten fazla geçirmemişlerdi ve onunla gün içinde birçok kez birlikte olmayı hep dilemişti. Birçok kadınla ve kızla birlikte olmuştu ama onu, her şeyi yapmaya razı, en çekici fahişelerden bile çok heyecanlandıran, Sunja'nın masumiyeti ve güveniydi.

Güzel gözleri hâlâ aynıydı. Parlak ve nehir taşları kadar sert gözleri hâlâ ışıldıyordu. Onu tutkuyla sevmişti, yaşlı bir adamın, ona gençliğini ve gücünü geri getirebilecek genç bir kızı sevdiği gibi; onu bir tür minnettarlıkla sevmişti. Onu tanıdığı bütün kızlardan daha çok sevmişti. Artık güzel değildi ama onu hâlâ arzuluyordu. Sunja'yı ormana götürdüğü günü düşünmek sık sık sertleşmesine sebep oluyordu; arabada yalnız olsaydı, artık nadiren tecrübe ettiği ereksiyona minnettar olup kendini tatmin ederdi.

Hansu günde birkaç kez onu düşünüyordu. O anda ne yapıyordu? İyi miydi? Onu düşünüyor muydu? Ölmüş babasını düşündüğü kadar sık zihninde beliriyordu. Hansu, Noa'nın nerede olduğunu öğrenmek için onu aradığını öğrenince, verebileceği bir haber olmadığı için onunla iletişime geçmedi. Sunja'yı hayal kırıklığına uğrattığını düşünemiyordu. Oğlanın izini bulabilmek için her türlü kaynaktan yararlanmış ama başarısız olmuştu. Noa, o kadar kusursuz bir şekilde ortadan kaybolmuştu ki; Hansu düzenli olarak Japonya'daki morg kayıtlarını inceletmese oğlanın ölmüş olduğunu düşünebilirdi. Cenaze töreninde, Noa'nın annesine hâlâ para gönderdiğini öğrendiğinde bu, içini rahatlatmıştı. O hâlde oğlan yaşıyordu ve Japonya'da bir yerlerdeydi. Hansu'nun planı önce Noa'yı bulmak, sonra Sunja'yla iletişime geçmekti ama Yumi'nin cenaze töreni, zamanın her zaman ondan yana olmadığını hatırlattı. Sonra geçen ay doktoru ona prostat kanseri teşhisi koymuştu.

Sunja arabasının yanından geçerken Hansu pencereyi açtı.

"Sunja, Sunja."

Sunja nefesini tuttu.

Hansu, şoförüne yerinde kalmasını söyleyip arabadan inmek için kapıyı kendi açtı.

"Dinle, Yumi'nin cenaze törenine geciktim. Mozasu gittiğini söyledi. Artık onunla birlikte yaşıyorsun, değil mi?"

Sunja kaldırımda durup ona baktı. Yaşlanmamış gibi görünüyordu. Onu son gördüğünden beri gerçekten de on bir yıl mı geçmişti? Noa'yla birlikte ofisinde buluşmuşlardı, pahalı bir akşam yemeğiyle Noa'nın Waseda'ya kabul edilmesini kutlamışlardı. Noa gideli altı sene oluyordu. Sunja torununa doğru baktı, çizgi romanlara göz atıp hangi şekerden alacaklarını kararlaştırmak için diğer oğlanlarla birlikte dükkâna girmişti. Sunja karşılık vermeden Solomon'a doğru yürüdü. Mozasu, Hansu'nun cenaze törenine geldiğinden, Noa'yı sorunca hiçbir şey söylemediğinden bahsetmişti.

"Bir dakika durup benimle konuşamaz mısın? Küçük çocuk iyi. Dükkânda. Onu pencerenin ardından görebilirsin." Solomon diğer oğlanlarla birlikte döner çizgi roman standının yanındaydı.

"Karına, seni aradığımı söylemesi için yalvardım. Bahçıvan çocuk. Karın mesajımı sana iletmediyse bile onun ilettiğine eminim. Seni tanıdığımdan beri, sana yük olmamak için elimden geleni yaptım; senden hiçbir şey istemedim. Evine gitmemin üzerinden altı sene geçti. Altı."

Hansu ağzını açtı ama Sunja tekrar konuştu.

"Noa'nın nerede olduğunu biliyor musun?"

"Hayır."

Sunja şekerleme dükkânına doğru yürüdü.

Hansu onun koluna dokununca Sunja avucuyla onu sertçe geriye itip birkaç adım sendelemesine sebep oldu. Arabanın yanında duran şoförü ve koruması ona doğru koştu ama Hansu elini sallayarak onları geri gönderdi.

"İyiyim," dedi onlara.

"Arabana dön," dedi Sunja. "Namussuz hayatına dön."

"Sunja!"

"Neden şimdi beni rahatsız ediyorsun? Beni mahvettiğini nasıl görmezsin? Neden beni rahat bırakmıyorsun? Noa gitti. Aramızda bir şey yok."

Kırpıştırdığı gözyaşlarıyla dolu pırıl pırıl gözleri fener gibi parladı. Yaşlı yüzünde gençliği ışıldadı.

"Seni ve Solomon'u arabayla evinize bırakabilir miyim? Belki bir kafeye gidebiliriz? Seninle konuşmalıyım."

Sunja, ayaklarının altındaki geniş beton karelere bakarken gözyaşlarına hâkim olamadı.

"Oğlumu istiyorum. Ona ne yaptın?"

"Bunun için beni nasıl suçlayabilirsin? Ben sadece onu okula göndermek istedim."

Sunja hıçkırarak ağladı. "Onu tanımana izin verdiğim için bu benim suçum. Sen, sonuçları ne olursa olsun istediği her şeyi elde eden bencil birisin. Keşke seninle hiç tanışmasaydım."

Hansu dik dik bakarak insanları bakışlarını kaçırmaya zorlayana kadar, yanlarından geçenler şaşkınlıkla onlara baktılar. Oğlan hâlâ şekerleme dükkânındaydı.

"Sen tanıdığım en kötü adamsın, çünkü istediğini elde edene kadar vazgeçmiyorsun."

"Sunja, ölüyorum."

4

Tetsuwan Atomu ve *Ultraman* kopyalarını kucağında tutan Solomon, geniş arabanın arka koltuğunda, Sunja ve Hansu'nun arasında sessizce oturdu.

"Kaç yaşındasın?" diye sordu Hansu.

Solomon üç parmağını kaldırdı.

"Demek öyle. Onları şimdi mi okuyacaksın?" diye sordu Hansu oğlanın yeni çizgi romanlarına işaret ederek. "Şimdiden okuma biliyor musun?"

Solomon başını iki yana salladı. "Bu gece Toto gelip bunları bana okuyana kadar bekleyeceğim." Kırmızı çantasını açıp çizgi romanları içine koydu.

"Toto kim?" diye sordu Hansu.

"Babamın çocukluk arkadaşı. O gerçek bir Japon polis memuru. Katilleri ve soyguncuları yakalıyor. Onu doğduğumdan beri tanıyorum."

"Öyle mi? Bunca zamandır mı?" Hansu gülümsedi.

Küçük çocuk ciddiyetle başını salladı.

"Büyükanne, Toto'ya akşam yemeğinde ne pişireceksin?" diye sordu Solomon.

"Balık *jeon** ve tavuk *jorim*†," diye yanıtladı Sunja. Mozasu'nun arkadaşı Haruki Totoyama akşam gelip hafta sonunu onlarla geçirecekti, bütün yemekleri çoktan planlamıştı.

---

* Buğday unu ve yumurta karışımına bulandıktan sonra yağda kızartılan Kore usulü bir tür sebzeli ya da etli börek. (ç.n.)

† Sebze, et, balık, deniz mahsulleri ya da *tofu*'nun baharatlı et suyunda kaynatılmasıyla hazırlanan bir Kore yemeği. (ç.n.)

"Ama Toto *bulgogi*'yi* seviyor. Bu onun en sevdiği yemek."

"Onu yarın akşam pişiririm. Pazar öğleden sonraya kadar bizimle kalacak."

Solomon endişeli görünüyordu.

Solomon'u dikkatle gözlemleyen Hansu, "Tavuk *jorim*'e bayılırım. Bu, güzel bir evde yenebilecek türde bir yemektir. *Bulgogi* her restoranda yenebilir ama ancak büyükannen..."

"Toto'yla tanışmak ister misin? O benim en iyi yetişkin arkadaşım."

Sunja hayır anlamında başını salladı ama Hansu ona aldırmadı.

"Babanı, senin kadar bir çocuk olduğu günlerden beri tanıyorum. Sizinle akşam yemeği yemeyi çok isterim. Teşekkür ederim, Solomon."

***

Antrede Sunja paltosunu çıkarıp Solomon'un da paltosunu çıkarmasına yardım etti. Sağ kolunu kaldırıp sol kolunu gövdesine yakın tutarak oğlan *Tetsuwan Atomu*'yu izlemek için küçük odaya koştu. Hansu, Sunja'nın peşinden mutfağa gitti.

Sunja, küçük bir sepete karides kızartması doldurup buzdolabından yoğurtlu bir içecek çıkardı ve onları yuvarlak bir Ultraman tepsisine koydu.

"Solomon," diye seslendi Sunja.

Oğlan tepsiyi almak için mutfağa geldi ve dikkatle tepsiyi programları izleyeceği küçük odaya taşıdı.

Hansu, Batı tarzı kahvaltı masasına oturdu.

"Burası güzel bir ev."

Sunja karşılık vermedi.

Yokohama'nın Batılıların yaşadığı bir bölgesinde, üç odalı, yepyeni bir evdi. Elbette, Hansu daha önce evin

* Kore tarzı, ızgarada kızartılmış ince dilimli, terbiye edilmiş sığır ya da domuz eti yemeği. (ç.n.)

önünden geçmişti; Sunja'nın yaşadığı her yeri dışarıdan görmüştü. Savaş sırasında yaşadıkları çiftlik evi haricinde, onun yaşadığı bir evi ilk kez ziyaret ediyordu. Eşyalar Amerikan filmlerindeki setlerde kullanılanlara benziyordu: kapitone kanepeler, yüksek ahşap yemek masaları, kristal avizeler ve deri koltuklar. Hansu, ailenin yer ya da Japon şilteleri yerine yataklarda uyuduklarını tahmin etti. Evde eski bir şey yoktu; Kore ya da Japonya'ya dair tek bir iz bulunmuyordu. Pencereli, geniş mutfak, mahallenin kayalık bahçesine bakıyordu.

Sunja onunla konuşmuyordu ama ona kızgın da görünmüyordu. Sırtı ona dönük bir şekilde ocağa bakıyordu. Hansu, taba rengi kazağı ve kahverengi yün pantolonunun altından vücut hatlarını seçebiliyordu. Onu ilk gördüğünde, geleneksel Kore bluzunun altındaki geniş, dolgun göğüslerini fark etmişti. Her zaman iri göğüslü ve yumuşak kalçalı bir kızı tercih ederdi. Onu hiç çırılçıplak görmemişti; sadece dışarıda sevişmişlerdi ve üzerinde daima bir *chima* vardı. Güzelliğiyle meşhur karısının göğüsleri, beli ya da poposu yoktu ve kendine dokunulmasından nefret ettiği için Hansu onunla sevişmekten çekinirdi. Yatağa girmeden önce Hansu banyo yapmak zorundaydı ve seviştikten sonra karısı saat kaç olursa olsun uzun bir banyo yapardı. Üç kız doğurduktan sonra, Hansu bir erkek çocuk yapmaya çalışmaktan vazgeçmişti; Hansu'nun çok sevdiği kayınpederi bile başka kadınlarla görüşmesine laf etmemişti.

Sunja'nın, Kore'de onun karısı olmayı reddederek aptallık ettiğine inanmıştı. Japonya'da evli olmasının ne önemi vardı? Ona ve Noa'ya çok iyi bakabilirdi. Başka çocukları olabilirdi. Bir pazarda ya da bir restoran mutfağında çalışmak zorunda kalmazdı. Yine de birçok genç kızın aksine ondan para almayı reddettiği için Sunja'ya hayrandı. Tokyo'da, bir erkeğin bir kıza bir şişe Fransız parfümü ya da İtalya'dan ithal bir çift ayakkabı alması mümkündü.

Hansu onun mutfağında geçmişi anmakta rahat olsa da onu kahvaltı masasında otururken görmek, Sunja'yı fazlasıyla rahatsız ediyordu. Onunla tanıştığından beri, Hansu'nun varlığını hissetmediği bir an bile yoktu. Zihninde istenmeyen bir yer edinmişti. Noa ortadan kaybolduktan sonra, sanki hem baba hem de oğul sürekli aklını meşgul ediyorlardı. Hansu şimdi mutfağında onun ilgisini bekliyordu. Akşam yemeğine kalacaktı. Yıllardır birlikte yemek yememişlerdi. Neden gelmişti? Ne zaman gidecekti? Bir görünüp bir kaybolmak Hansu'ya özgüydü ve çay suyu kaynatırken, Sunja arkasını döndüğünde onu orada bulamayabileceğini düşündü. O zaman ne olacaktı?

Sunja, içinde ithal tereyağlı kurabiyeler olan mavi bir teneke kutu açıp tabağa birkaç tane koydu. Demliğe sıcak su doldurup içine cömert bir tutam çay yaprağı attı. Çay alacak paralarının olmadığı ya da satın alacak çayın olmadığı günleri hatırlamak zor değildi.

"Her ayın ilk günü, Noa bana iyi olduğunu belirten kısa bir notla para yolluyor. Posta damgaları her defasında farklı," dedi Sunja.

"Noa'yı aradım. Bulunmak istemiyor. Onu hâlâ arıyorum. Sunja, o benim de oğlum."

Bunun için beni nasıl suçlayabilirsin? demişti Hansu. Sunja ona bir fincan çay doldurup iznini istedi.

***

Banyo aynasındaki yansıması onu hayal kırıklığına uğrattı. Elli iki yaşındaydı. Kendisini güneş lekeleri ve kırışıklıklardan korumak için şapkasını ve eldivenlerini takmayı ihmal etmeyen eltisi Kyunghee, ondan on dört yaş daha büyük olmasına rağmen çok daha genç görünüyordu. Sunja beyazlayan kısa saçlarına dokundu. Asla güzel olmamıştı ve elbette, artık hiçbir erkeğin onu isteyebileceğini sanmıyordu. Hayatının o kısmı Mozasu'nun babasıyla bitmişti. Sade ve kırışıklık içindeydi; beli ve bacakları kalındı. Yüzü ve elleri çalışkan, yoksul bir kadına aitti ve cüzdanında ne

kadar para olursa olsun, artık hiçbir şey onu çekici kılamazdı. Uzun zaman önce, Hansu'yu her şeyden çok istemişti. Ondan ayrıldığında bile, geri dönüp onu bulmasını ve yanında tutmasını istemişti.

Hansu yetmiş yaşındaydı fakat çok az değişmişti; hatta yüz hatları gelişmişti. Gür beyaz saçlarını hâlâ özenle kesip kokulu bir yağla yatıştırıyordu; kaliteli yün takım elbisesi ve el yapımı ayakkabılarıyla, Hansu şık bir devlet adamına benziyordu, yakışıklı bir büyükbabaydı. Kimse, onun bir *yakuza* patronu olduğunu anlayamazdı. Sunja banyodan çıkmak istemedi. Evden çıkmadan önce aynaya bakma zahmetine bile girmemişti. Çirkin ya da rezil değildi ama bir kadının odaya girip çıktığının fark edilmediği evreye erkenden erişmişti.

Sunja soğuk su tapasını açıp yüzünü yıkadı. Her şeye rağmen, Hansu'nun onu biraz arzulamasını istiyordu ve bunu bilmek utanç vericiydi. Hayatında iki erkek olmuştu; herhalde hiç erkek olmamasından daha iyiydi, o nedenle bu yeterli olmalıydı. Sunja, bir el havlusuyla yüzünü kurulayıp ışığı kapattı.

***

Hansu mutfakta kurabiye yiyordu.

"Burada yaşamak hoşuna gidiyor mu?"

Sunja olumlu anlamda başını salladı.

"Küçük oğlan. Çok uslu."

"Mozasu onunla sürekli ilgileniyor."

"Ne zaman eve gelecek?"

"Birazdan. Akşam yemeğini hazırlasam iyi olacak."

"Yemeği pişirmene yardım edebilir miyim?" Hansu ceketini çıkarır gibi yaptı.

Sunja güldü.

"Nihayet. Gülmeyi unuttuğunu sandım."

İkisi de bakışlarını kaçırdılar.

"Ölüyor musun?" diye sordu Sunja.

"Prostat kanseriyim. Çok iyi doktorlarım var. Bunun beni öldüreceğini sanmıyorum. En azından, yakında."

"Öyleyse, yalan söyledin."

"Hayır, Sunja. Hepimiz ölüyoruz."

Sunja yalan söylediği için ona kızdı ama bir yandan da minnettar hissetti. Onu sevmişti ve bu hayattan gittiğini düşünmeye dayanamazdı.

***

Kapı açılınca Solomon sevinçle çığlık attı. Kırmızı kazağının kollarını telaşla sıvayan Solomon, sol kolunu kaldırıp L şeklinde büktü ve sağ elini sol önkoluna koyarak merkezden sapan bir haç oluşturdu. Oğlan sol kolundan lazer ışınları yaydığını belirten statik sesler çıkarırken sert duruşunu hiç bozmadı.

Haruki yere serildi. İnledikten sonra bir patlama sesi çıkardı.

"Ah, *kaiju** yenildi!" diye bağırdı Solomon, Haruki'nin tepesine atlayarak.

"Seni tekrar görmek harika," dedi Mozasu, Hansu'ya. "Bu arkadaşım Haruki Totoyama."

"*Hajimemashite*†. Totoyama *desu*."

Solomon duruşunu korudu.

"Acı bana, Ultraman. *Kaiju* Toto büyükannene merhaba demeli."

"Seni görmek güzel," dedi Sunja.

"Beni ağırladığınız için teşekkür ederim."

Solomon, Sunja ve Haruki'nin arasına girdi.

"*Kaiju* Toto!"

"*Hai!*" diye bağırdı Haruki.

"Babam bana dün yeni bir *Ultraman* aldı."

"Çok şanslısın," dedi Haruki onu kıskanmış gibi.

"Sana göstereceğim. Hadi gel!" Solomon, Haruki'yi peşinden sürüklerken yetişkin adam dramatik bir biçimde Solomon'un odasına doğru hızla gitti.

Hansu, Sunja'nın hayatındaki herkesle ilgili bir dosya tutuyordu. Osaka'da üniforma imalathanesi olan bir ter-

* (Jap.) Tuhaf yaratık. (ç.n.)

† (Jap.) Tanıştığımıza sevindim. (ç.n.)

zinin en büyük oğlu Dedektif Haruki Totoyama hakkında her şeyi biliyordu. Babası yoktu ve küçük erkek kardeşi zihinsel engelliydi. Haruki, annesinin yanında çalışan yaşça büyük bir kadınla birlikte olan bir eşcinseldi. Oldukça genç olmasına rağmen Haruki polis merkezinde çok saygı görüyordu.

Yemek masasındaki sohbet neşeli ve rahattı.

"Neden Yokohama'ya taşınıp bizimle birlikte yaşamıyorsun?" diye sordu Solomon, Haruki'ye.

"Hımm. Çok cazip bir teklif. O zaman Ultraman'la her gün oynayabilirim. Ama Soro-chan, annem ve kardeşim Osaka'da yaşıyorlar. Sanırım benim de orada yaşamam gerekiyor."

"Ah," Solomon içini çekti. "Bir erkek kardeşin olduğunu bilmiyordum. Senden küçük mü, büyük mü?"

"Küçük."

"Onunla tanışmak isterim," dedi Solomon. "Arkadaş olabiliriz."

"Evet ama o çok utangaç."

Solomon olumlu anlamda başını salladı.

"Büyükannem de utangaç."

Sunja başını iki yana sallarken Mozasu gülümsedi.

"Keşke kardeşinle birlikte buraya taşınabilsen," dedi Solomon kısık bir sesle.

Haruki anlayışla başını salladı. Solomon doğmadan önce Haruki çocuklarla pek ilgilenmezdi. Engelli bir kardeşinin olması, bir başkasına bakmanın sorumluluğundan kaçınmasına yol açmıştı.

"Kız arkadaşım Ayame, Osaka yerine Tokyo'da yaşamayı tercih ediyor. Belki burada daha mutlu olur," dedi Haruki.

"Belki evlenince buraya taşınırsınız," dedi Solomon.

Mozasu güldü. "Evet."

Hansu dikleşti.

"Yokohama polis şefi arkadaşım. Transfer edilmek istiyorsan, lütfen bana haber ver," dedi Hansu, gerçekleştirebileceği bir teklif sunarak. Kartvizitini çıkarıp onu genç polis memuruna verince, Haruki onu iki eliyle tutup başını eğerek teşekkür etti.

Mozasu kaşlarını kaldırdı.

Sessizliğini koruyan Sunja, Hansu'yu gözlemlemeye devam etti. Doğal olarak, yardımına şüpheli yaklaşıyordu. Hansu sıradan bir insan değildi ve onun göremeyeceği ya da anlayamayacağı şeyler yapabilecek kapasitedeydi.

5

Nagano, Ocak 1969

Cosmos Paçinko'nun muhasebesinde labirenti andıran dosya dolapları ve metal masalar, ofis çalışanlarından bir ağıl oluşturuyordu. Onca eşyanın arasında, baş dosya görevlisi Risa Iwamura pek fark edilir değildi. Aslına bakılırsa, Risa oldukça çekici bir yüze ve vücuda sahipti. Ancak mesafeli tavrı, etrafındakilerin ona yaklaşmasını ya da onunla samimiyet kurmasını engelliyordu. Sanki genç kadın hoşlanma ya da fark edilme ihtimalini en aza indirmek için ışıklarını söndürüyor gibiydi. Çok az bakım gerektiren beyaz bluzlar ve ucuz siyah polyester eteklerle gösterişsiz giyiniyordu; yaşlı bir kadının giyebileceği türden siyah deri ayakkabılar tercih ediyordu. Kışın gri yün hırkalarından biri, bir pelerin gibi ince omuzlarını süslüyordu. Tek aksesuarı, gümüş tonlarında, pahalı olmayan bir kol saatiydi, gidecek bir yeri olmasa da sık sık ona göz atardı. Risa, işini yaparken çok az rehberliğe ihtiyaç duyuyordu; patronlarının ihtiyaçlarını anlamakta zorlanmıyor ve herhangi bir hatırlatma olmaksızın görevlerini yerine getiriyordu.

Neredeyse yedi senedir Noa, Nobuo Ban adında bir Japon olarak Nagano'da yaşıyordu. Cosmos Paçinko'nun sahibi için harıl harıl çalışırken, küçük ve görünmez hayatına alışmıştı. Değerli bir elemandı ve salonun sahibi onu kendi hâline bırakıyordu. Patronunun, her ocak ayında Noa'ya primini ve Yeni Yıl nasihatini verirken gündeme getirdiği tek şey evlilikti: Onun yaşında ve konumunda

bir adamın kendi evi ve çocukları olmalıydı. Onu işe alan adam Takano, Nagoya'daki çok sayıda Cosmos işletmesini idare etmek için oraya taşındığından beri Noa, muhasebenin başındaydı. Yine de Noa, paçinko salonunun yatakhanesinde kalmaya ve yemeklerini düzenli olarak salonun kafeteryasında yemeye devam ediyordu. Hansu'ya, Waseda okul ve ev ücretini çoktan ödemiş olsa da Noa hâlâ her ay annesine para gönderiyordu. Gerekli olan şeyler dışında kendisi için neredeyse hiç para harcamıyordu.

Bu seneki Yeni Yıl nasihatlerinden sonra Noa, patronunun tavsiyesini iyice düşündü. Risa'nın farkındaydı. Risa bundan hiç bahsetmese de herkes, üzücü bir skandalın yaşandığı, orta sınıf bir aileden geldiğini biliyordu.

Risa yaklaşık on dört yaşındayken, yerel klinikte sevilen bir doktor olan babası, grip mevsiminde iki hastasına yanlış ilaç verip ölümlerine yol açmıştı. Kısa bir süre sonra canına kıyan doktor, ailesini hem muhtaç bırakmış hem de üzerlerine gölge düşürmüştü. Ailede intihar eden birinin olması ruh hastalığına işaret ettiği için Risa evlenmeye uygun değildi; en kötüsü de babasının ölmesi gerektiğini düşünecek kadar utanç verici bir şey yaptığına inanılmasıydı. Akrabaları cenaze törenine katılmamışlardı ve artık Risa'yı ve annesini aramıyorlardı. Risa'nın annesi şoku atlatamamıştı ve artık ufak tefek işleri halletmek için bile evden çıkmıyordu. Risa liseyi bitirdikten sonra babasının eski bir hastası olan Takano, onu sekreter olarak işe almıştı.

Noa, Risa'dan önce dosyaların üzerindeki güzel el yazısını fark etti. İki rakamını yazma şekline âşık olmuş olabilirdi; paralel çizgileri, ideografi çizgilerini içeren görünmez kutunun içinde bir tür özgür hareketi ifade ediyordu. Risa bir faturanın üzerine sıradan bir tanım yazsa bile Noa duraksayıp onu tekrar okuyordu; ne yazdığını görmek için değil, harfleri öylesine zarif yazan o elde bir tür dans eden ruh olduğunu sezdiği için.

Noa bir kış gecesi onu yemeğe çıkmaya davet edince, "Gerçekten mi?" diye şaşkınlıkla yanıt verdi. Dosya görevlileri arasında Nobuo Ban büyüleyici bir konuydu ama onunla ilgilenen kızlar, onca yıla rağmen tavrında çok az değişiklik gördükten sonra genç adamdan vazgeçmişlerdi. Risa'nın, Noa'ya âşık olması iki akşam yemeği, belki daha kısa sürdü ve mahremiyete çok önem veren genç çift o kış evlendi.

Düğün gecelerinde Risa korktu.

"Acıyacak mı?"

"Bana durmamı söyleyebilirsin. Seni incitmektense kendimi incitmeyi tercih ederim, karıcığım."

Böyle içten bir şefkatle bölünene kadar, ikisi de uzun zamandır çektikleri yalnızlığın farkında değillerdi.

Risa hamile kalınca işten ayrılıp evde kalarak başarılı bir paçinko işletmesinin dosya odalarını idare ettiği ustalıkla ailesine baktı. Önce ikiz kızları oldu; bir sene sonra Risa bir oğlan doğurdu ve bir sene sonra bir kız daha doğurdu.

Noa, her ay iş icabı iki gün seyahat ediyordu ama bunun dışında, Cosmos için haftada altı gün çalışacak ve ailesiyle ilgilenecek şekilde güvenilir bir programa bağlı kalıyordu. İlginç bir şekilde içki içmiyor ve polisleri ya da paçinko makinesi satıcılarını ağırlamak için bile kulüplere gitmiyordu. Noa dürüst ve titizdi, vergilerden makine lisanslarına kadar işle ilgili her seviyedeki karışıklığın üstesinden gelebilirdi. Dahası, açgözlü değildi. Cosmos'un sahibi, *mizu shobai*'dan* uzak durduğu için Noa'ya saygı duyuyordu. Doğal olarak Risa minnettardı; tutkulu bir bar garsonu yüzünden bir kocanın ilgisini kaybetmek kolaydı ne de olsa...

Her Japon anne gibi Risa da çocuklarının okulunda gönüllülük yapıyor ve dört çocuğunun da iyi ve güven-

* Japonya'da cinsel ihtiyaçlara yönelik hizmet veren eğlence mekânlarına verilen isim. (ç.n.)

de olması için elinden geleni yapıyordu. Ailesinin birçok küçük öğesinin olması, ailesi dışındakilerle yakın ilişkiler kurmasına engel oluyordu. Babasının ölümü, onu sıradan orta sınıf insanların klanından uzaklaştırmış olsa da Risa, kendi klanını kurmuştu.

Evlilikleri sağlamdı ve sekiz sene hızla geçti. Çift kavga etmiyordu. Noa, Risa'yı kolejdeki kız arkadaşını sevdiği gibi sevmiyordu ama bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyordu. Bir daha kimseye karşı o kadar savunmasız olmayacaktı. Karısı ve çocuklarını hayatta bir tür ikinci şans olarak görse de mevcut hayatını kesinlikle yeniden doğuş olarak görmüyordu. Noa, Koreli hayatının hikâyesini ağır, kara bir kaya gibi beraberinde taşıyordu. Durumunun anlaşılacağından korkmadan geçirdiği bir gün bile yoktu. O zamanlardan bugüne yapmaya devam ettiği tek şey, İngilizce romanlarını okumaktı. Evlendikten sonra yemeğini personel kafeteryasında yemeyi bıraktı. Artık tek başına ucuz bir restoranda yemek yeme iznini kendine veriyordu. Öğle arasında, günde yarım saat Dickens, Trollope ya da Goethe kitaplarını yeniden okurken aslında kim olduğunu hatırlıyordu.

İkiz kızlarının yedi yaşına girdiği ilkbaharda, aile bir pazar günü pikniği için Matsumoto Şatosu'na gitti. Risa, bu geziyi, giderek daha çok kendi içine kapanan annesini neşelendirmek için planlamıştı. Eve dönerken dondurma yiyecekleri için çocuklar çok sevindiler.

Doktorun dulu Iwamura-san hiçbir zaman becerikli bir kadın olmamıştı; aksine, sıklıkla çaresizdi. Yumuşak, solgun yanakları, doğal kırmızı dudakları ve boyalı siyah saçlarıyla çocukça güzel kalmıştı. Sade bej elbiseler ve hırkalar giyip sadece en üst düğmesini ilikliyordu. Yüzünde sürekli, doğum günü hediyesi yüzünden hayal kırıklığına uğramış küçük bir çocuğun ifadesi vardı. Bununla birlikte, cahil olduğu söylenemezdi. Bir doktorun karısı olmuştu;

kocasının ölümü, pek sevdiği toplumsal meselelerle ilgilenme isteğini yok etmiş olsa da tek çocuğu için kurduğu hayallerden vazgeçmemişti. Kızının bir paçinko işletmesinde çalışması yeterince kötüyken bir de bu pis işte çalışan bir adamla evlenmesi, hayattaki sosyal statüsünü iyice pekiştiriyordu. Nobuo Ban'la ilk karşılaşmasında, genç adamın bir ailesi olmadığı için geçmişi hakkında sıradışı bir şeyler olduğunu tahmin etmişti. Yabancı olduğuna hiç şüphesi yoktu. Karakterinden şüphelenmişti fakat ölçülü davranışlarının altında ona sevgili kocasını hatırlatan çok üzücü bir şey sezdiği için dul kadın, kimse öğrenmediği sürece damadının geçmişini göz ardı etmeye razıydı.

***

Matsumoto-jo'nun önünde seyrek bir kalabalık toplanıyordu. Kasabalılar arasında popüler olan meşhur tur rehberi, Japonya'nın en eski şatosu hakkında konuşma yapmak üzereydi. Tel tel beyaz kaşları ve hafif bir kamburu olan yaşlı adam, yanında bir ressam sehpası getirmişti ve poster boyutundaki fotoğraflarını ve görsel araçlarını yerleştiriyordu. Noa'nın üçüncü çocuğu, yarım pirinç topu dışında doğru düzgün bir şey yemeden yerinden fırlayıp rehbere doğru koştu. Risa boş yemek kutularını toplarken Noa'dan, oldukça biçimli bir yüzü ve kafası olan altı yaşındaki küçük Koichi'nin yanında durmasını istemişti. Oğlan yabancılardan korkmuyor ve herkesle sohbet edebiliyordu. Bir keresinde, pazardaki sebzeciye annesinin önceki hafta patlıcanı yaktığını söylemişti. Yetişkinler Koichi'yle konuşmaktan keyif alıyorlardı.

"*Sumimasen, sumimasen*!*" diye seslenen oğlan, şatonun tarihinden bahseden rehberi dikkatle dinleyen grubu küçük bedeniyle yararak ilerledi.

Kalabalık, oğlanın öne geçmesi için kenara çekildi. Rehber, Koichi'ye gülümseyip devam etti.

---

* (Jap.) Özür dilerim. (ç.n.)

Oğlanın ağzı hafif açıktı, babası arka tarafta dururken rehberi dikkatle dinliyordu.

Rehber, sehpadaki bir sonraki resme döndü. Eski siyah-beyaz fotoğrafta, yapı çökecekmiş gibi dramatik biçimde yana yatmış görünüyordu. Kalabalık meşhur resme bakarken nefesini tuttu. Bunu daha önce görmeyen turistler ve çocuklar, resme dikkatle baktılar.

"Bu muhteşem kale bu kadar yan yatmaya başlayınca, herkes Tada Kasuke'nin lanetini anımsadı!" Rehber vurgulamak için baygın gözlerini kocaman açtı.

Bölgede yaşayan yetişkinler hikâyeyi hatırlayarak başlarını salladılar. Nagano'da, on yedinci yüzyılda haksız vergiler sebebiyle Jokyo İsyanı'na öncülük eden ve iki küçük oğlu da dahil olmak üzere yirmi yedi kişiyle birlikte idam edilen Matsumoto liderini bilmeyen yoktu.

"Lanet ne demek?" diye sordu Koichi.

Noa kaşlarını çattı, çünkü çocuğa sürekli, dilediği zaman soru sormaması gerektiği tembih ediliyordu.

"Lanet mi?" dedi rehber, sonra dramatik bir etki yaratmak amacıyla sessizleşti.

"Lanet korkunç bir şeydir. En kötüsü de ahlaki gücü olan bir lanettir! Tada Kasuke, Nagano'nun iyi insanlarını, bu kalede yaşayan insanların sömürüsüne karşı korumaya çalışırken, haksızca acı çekti! Ölürken, Tada Kasuke, açgözlü Mizuno klanına lanet etti!" Rehber kendi konuşmasıyla fark edilir şekilde coşmuştu.

Koichi bir soru daha sormak istedi ama yanında duran iki kız kardeşi, sağ dirseğinin kenarını hafifçe çimdiklediler. Koichi'nin çok fazla konuşmamayı öğrenmesi gerektiğini düşünüyorlardı; ailece onu kontrol etmeleri gerekiyordu.

"Tada Kasuke'nin ölümünden neredeyse iki yüz sene sonra, yönetici klan kurbanların ruhunu rahatlatıp laneti kaldırmak için ellerinden gelen her şeyi denedi. İşe yaramış olmalı, çünkü kale yine dik duruyor!" Rehber dramatik

bir şekilde iki kolunu kaldırıp arkasındaki yapıya işaret etti. Kalabalık güldü.

Koichi, eğri kalenin kocaman resmine baktı. "Nasıl? Bir lanet nasıl kaldırılır?" diye sordu Koichi kendine hâkim olamadan.

Kız kardeşi Ume onun ayağına bastı ama Koichi onu umursamadı.

"Ruhları rahatlatmak için, topraklara hükmeden klan, Tada Kasuke'nin şehit olduğunu ilan edip ona bir ahiret ismi verdi. Onun adına bir heykel diktiler. Nihayetinde gerçekler kabul edilmelidir!"

Koichi tekrar ağzını açtı ama bu kez Noa yanına gidip oğlunu nazikçe kucağına aldı ve onu büyükannesiyle birlikte bir bankta oturan annesinin yanına götürdü. Koichi, anaokuluna gitmesine rağmen hâlâ kucağa alınmasına izin veriyordu. Kalabalık gülümsedi.

"Baba, bu çok ilginçti, değil mi?"

"Evet," diye yanıtladı Noa. Oğlanı kucağına aldığında aklına hep yuvarlak başını omzuna koyup kollarında rahatça uykuya dalan Mozasu geliyordu.

"Birini lanetleyebilir miyim?" diye sordu Koichi.

"Ne? Kimi lanetlemek istiyorsun?"

"Umeko'yu. Bilerek ayağıma bastı."

"Bu hiç hoş değil ama onu lanetlemeni gerektirmiyor, değil mi?"

"İstersem laneti kaldırabilirim."

"Ah, bunu yapmak o kadar kolay değil, Koichi-chan. Biri seni lanetlese ne yaparsın?"

"Doğru." Koichi bunu düşünürken durgunlaştı, sonra herkesten çok sevdiği annesini görünce gülümsedi. Risa, annesiyle sohbet ederken bir kazak örüyordu. Piknik poşetleri ayaklarının dibindeydi.

Ban ailesi, şatonun arazisinde dolaştı; çocuklar sıkılınca Noa söz verdiği gibi onları dondurma yemeye götürdü.

6

Yokohama, Temmuz 1974

Haruki Totoyama, annesinin üniforma atölyesinde işçi başı olan Ayame'yle evlendi, çünkü annesi öyle yapmasını istemişti. Akıllıca bir karardı. Mide kanseri teşhisi konan annesi artık atölyeyle ya da Haruki'nin kardeşi Daisuke'yle ilgilenemeyince, Ayame ne yapması gerektiğini çok iyi biliyordu. İki sene boyunca, Ayame işi ustalıkla idare edip hasta kayınvalidesine bakıcılık yaptı ve Daisuke'yle çok iyi ilgilendi. Totoyama-san fazlasıyla acı çektikten sonra nihayet ölünce, Haruki yorgun karısına annesinin atölyesiyle ne yapmak istediğini sordu; Ayame'nin yanıtı onu şaşırttı.

"Onu satıp Yokohama'ya taşınalım. Artık Osaka'da yaşamak istemiyorum. Atölyede çalışmaktan hiçbir zaman hoşlanmadım. Bunu anneni hayal kırıklığına uğratmak istemediğim için yaptım. Para için endişelenmemize gerek yok. Boş vaktim olursa, kek pişirmeyi öğrenmek istiyorum. Daisuke kekleri seviyor. Evde kalıp onunla ilgilenirim."

Haruki buna nasıl anlam vermesi gerektiğini bilemedi ama karısına itiraz edemezdi.

Atölyenin satışı ve miras yoluyla edindiği parayla Haruki, Yokohama'daki eski mezarlığa yakın bir yerde, malikâne tarzı üç odalı bir apartman dairesi satın aldı. Dairede Ayame için çift katlı bir duvara gömme fırın vardı. Mozasu'yla yaptığı telefon görüşmesi Yokohama polis şefiyle görüşmesini sağladı ve polis şefi, Haruki'ye Osa-

ka'daki işinin aynısını teklif etti. Doğal olarak Mozasu ve Solomon, Haruki'nin nihayet Yokohama'ya taşınacak olmasına çok sevindiler. Yine de Haruki'nin ailesinin şehre gelmesi üzerine, Solomon'un Haruki'nin evini ziyaret etmesine ya da çocuklardan çok korkan kardeşiyle tanışmasına izin verilmedi.

Daisuke neredeyse otuz yaşındaydı ama zihinsel olarak beş ya da altı yaşından daha olgun değildi. Gürültü, kalabalık ve parlak ışıklardan rahatsız olduğu için sık sık dışarı çıkamıyordu. Annesinin hastalığı ve ölümü onun için yıkıcı olmuştu ama uzun zamandır annesinin yanında çalışan Ayame, Daisuke'yi sakinleştirmeyi başarıyordu. Yeni evlerinde onun için öngörülebilir bir düzen kurdu ve Yokohama'da çok fazla yabancı olduğu için Ayame, eve gelip haftada beş gün onunla çalışmayı kabul eden Amerikalı bir özel eğitim öğretmeni bulabildi. Daisuke asla normal bir okula gidemeyecek, bir işe giremeyecek ya da yalnız yaşayamayacaktı fakat Ayame, onun daha fazlasını yapabileceğine ve ondan anlaması beklenen çok az şeyden daha fazlasını bilmesi gerektiğine inanıyordu. Haruki, onun düşünceliliğine minnettardı. Karısının sorun çözebilme kabiliyetine ve şikâyet etmeden birçok yeniliği idare edebilmesine hayranlık duyuyordu. Ondan beş yaş büyüktü ve son derece tutucu bir Budist ailede yetişen en büyük kızdı; sabretme ve dayanma gücünün büyük ölçüde katı yetiştirilme tarzıyla alakalı olduğunu tahmin ediyordu. Annesi, Haruki'ye birçok kez Ayame'nin onu sevdiğini ve onun bunu hak etmediğini söylemişti.

***

Daisuke öğleden sonra kestiriyor, öğle yemeğini yedikten sonra üç saat boyunca öğretmeni Bayan Edith'le birlikte evde ders çalışıyor, oyun oynuyor ve hikâye dinliyordu. Dersler sırasında Ayame umumi hamam gidiyor, sonra yiyecek alışverişini yapıyordu. Yokohama'da temmuz sıcağı, Osaka'ya kıyasla daha katlanılırdı ve Ayame hamamdan

sonra yürümeye aldırmıyordu. Her defasında sokağın tozu ve nemi, hamamın verdiği o saflık hissini bozuyordu fakat Ayame yalnız kalmaktan hoşnuttu. Bayan Edith'in gitmesine bir saatten fazla zaman vardı, o yüzden mezarlığın yanındaki ağaçlıklı parkın içinden geçti. Henüz hava kararmaya başlamamıştı ve hâlâ günün mavimsi ışığı gökyüzünü kaplıyordu. Açık yeşil yaprakların örtüsü altında Ayame temiz ve neşeli hissetti. Akşam yemeği için Daisuke'nin çok sevdiği, evlerinden birkaç sokak ötede yaşlı bir çiftin sattığı *yakitori* çubuklarından birkaç tane almayı planlıyordu.

Yemyeşil ağaçların yanından geçerken hafif bir dal hışırtısı duydu. Çocukluğundan beri Ayame kuşları çok severdi hatta birçok çocuğun korktuğu, kocaman kara kargaları bile severdi; büyük bir dikkatle sık ağaçlara doğru yaklaştı. Seslerin geldiği yöne yaklaşınca, yakışıklı bir adamın gözleri kapalı bir şekilde geniş bir ağacın gövdesine yaslandığını gördü. Pantolonu dizlerine indirilmişti ve önünde diz çöken başka bir adamın başı, ayakta duran adamın kalçalarının hizasında hareket ediyordu. Ayame nefesini tutup sessizce patikaya geri döndü. Adamlar onu görmemişlerdi. Tehlikede değildi ama daha hızlı yürümeye başladı, kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Kuru otlar sandaletli ayaklarına batıyordu. Ayame yayaları görebildiği kaldırımın kenarına ulaşana kadar koştu.

Mezarlığın karşısındaki kalabalık caddede onu kimse fark etmedi. Ayame alnındaki teri sildi. Kocası onu en son ne zaman arzulamıştı? Evlenmelerini annesi önermişti ve kısa flört dönemlerinde Haruki çok düşünceli ve nazik davranmıştı. Evlendiklerinde Ayame bakire değildi, daha önce onunla evlenmeyi reddeden iki erkekle birlikte olmuştu. Aylarca peşini bırakmayan kumaş dağıtımcısı bir adam vardı ama Ayame adamın evli olduğunu öğrenince onunla birlikte aşk oteline gitmeyi reddetmişti, çünkü diğerleriyle evlenme ihtimali olduğu için birlikte olmuştu ve o adam-

la birlikte olmasının bir anlamı yoktu. Diğer adamların aksine, Haruki ona bir otele gitmeyi hiç teklif etmemişti. Annesiyle birlikte çalıştığı için bunu tuhaf bulduğunu düşünmüştü. Yüce gönlüne ve terbiyesine hayrandı.

Evlilikleri tamamına ermişti. İlk zamanlar, o ve Haruki bebek yapmaya çalışırken kocası onunla düzenli olarak sevişiyordu; hızlı ve temizdi, ayın doğru anı olmadığında isteklerine saygı gösteriyordu. İki seneyi aşkın bir süre çocuk sahibi olmaya çalıştıktan sonra, doktorlar Ayame'nin kısır olduğuna karar verdiler ve Daisuke onun oğlu oldu. Tekrar sevişmediler. Ayame hiçbir zaman çekici bir kadın olmakla ilgilenmemişti ve Haruki, ona bu tür bir muamele görmek için yaklaşmamıştı.

Ayame, Daisuke'nin programına uyup erkenden yatarken Haruki geç kalkıp geç yatıyordu. Farklı uyku saatleri, yatakta düzenli olarak karşılaşmalarına engel oluyordu. Ayame sekse ilgi duymuyor olabilirdi ama genel olarak erkeklerin sekse ihtiyaçları olduğunun farkındaydı ve bir erkeğin karısıyla düzenli olarak birlikte olması tercih edilir bir durumdu. Artık sevişmedikleri için Ayame kendini suçluyordu. Ondan yaşlıydı. Sararan yüzü sıradan ve yuvarlaktı, cılız bacakları ve kollarıyla fazla zayıftı. Dolgunlaşmak istediği için mümkün olduğunca çok yiyordu ama kilo almak onun için imkânsızdı. Gençliğinde, erkek kardeşleri göğsünün yerden daha düz olduğunu söyleyerek ona takılıyorlardı. İsterse, ortaokul kızlarına uygun giysiler giyebilirdi. Hem pratik hem de alışkanlığı olduğu için Ayame her gün, kendi diktiği koyu renk kazaklardan birini giyiyordu. Her renk ve kumaştan orta boy kazağı vardı. Yazın keten ya da gofre pamuklu kumaştan kazaklar giyerdi.

Ayame, Daisuke'nin en sevdiği *yakitori* standına yaklaşınca, hamam malzemelerinin bulunduğu büzgülü çantadan cüzdanını çıkarıp yaşlı kadından ızgara tavuk kanadı, taşlık, beyaz et parçaları ve taze soğan aldı. Dumanlı

standın arkasındaki kadın siparişini hazırlarken Ayame kendinden geçmiş gibi ağaca yaslanan adamı düşündü. Haruki de önünde diz çökmesini mi istiyordu? Elbette, kadınların ve erkeklerin yaptığı birçok şeyi biliyordu ama daha önce sevişen insanlar görmemişti. İki D. H. Lawrence romanı okumuştu. Otuz yedi yaşındaydı ve Ayame daha önce yapmadığı şeyler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istiyordu. Haruki onun adına utanır mıydı?

Ayame, Haruki'nin annesinin ona doğum gününde verdiği ince kol saatine baktı. Eve dönmesine hâlâ kırk dakika vardı. Ayame geldiği yöne geri döndü.

Sık ağaçlıklara vardığında iki adam gitmişti ama şimdi en az beş çift vardı; kadınlar ve erkekler gözlerden uzak noktalarda yatıyor ve pantolonsuz iki adam birbirlerini okşarken fısıldaşıyorlardı. Kalın kahverengi kasap kâğıtlarının üzerinde yatan bir çift hareket ettikçe sesler çıkarıyorlardı. Uzun boylu bir kadın Ayame'nin baktığını görünce irkilmedi; aksine, yanındaki adam küçük göğüslerini okşarken gözlerini kapatıp zevk aldığını belirten sesler çıkardı. Sanki uzun boylu kadın Ayame'nin onları izlemesini istiyordu ve Ayame onlara yaklaşmaya cesaret etti. Âşıkların kısık iniltileri akşam kuşlarının cıvıltısı gibiydi. Akşam yemeğini isteyeceğini düşündüğü Daisuke'yi hatırladı.

***

Üç gün sonra, uzun bir yıkanmanın ardından Ayame doğrudan mezarlığın arkasındaki parka gitti. Daha önce gördüğü bir kadını ve erkeği tanıdı, yalnız olmasına aldırmayan başkaları da vardı. Buradaki herkes birbirinin sırrına ortaktı ve Ayame onların arasında kendini güvende hissetti. Giderken, güzel bir kız yanına yaklaştı.

"Neden bu kadar erken geliyorsun? Burası akşamları daha harika."

Ayame ne diyeceğini bilemedi ama yanıt vermemenin kabalık olacağını düşündü.

"Ne demek istiyorsun?"

"Bir şeyler yapmak istiyorsan geç saatlerde daha fazla insan var." Kız güldü. "Bir şeyler yapmak istemez misin?"

Ayame başını iki yana salladı.

"Ben... Hayır."

"Paran varsa senin için bir şeyler yapabilirim. Kızlarla yapmayı tercih ederim."

Ayame nefesini tuttu. Kız, hoş bir şekilde dolgundu ve yanakları sağlıkla parlıyordu. Güzel beyaz kolları vardı, İtalyan tablolarındaki bir kadın gibi balıketi ve pürüzsüzdü. İnce, yeşil ipek bluzu ve desenli lacivert eteğiyle çekici bir ofis çalışanına benziyordu. Kız, Ayame'nin sol elini tutup bluzunun içine sokunca, Ayame kızın geniş göğüs ucunun dikleştiğini hissetti.

"Boynunla omuzlarının arasındaki kemik hoşuma gitti. Çok sevimlisin. Bir randevum var ama biraz gecikti. Genellikle o taraftaki çalıların civarındayım." Kız kıkırdadı. "Ağzıma bir şeyler almak hoşuma gidiyor. Bilirsin?" Çilek rengi diliyle dudaklarını ıslattı. "Sana oyuncaklar getirebilirim," dedikten sonra yerine döndü.

Ayame şaşkınlıkla başını sallayıp eve yürüdü. Sol eli yanıyormuş gibi hissediyordu ve o eliyle, daha önce hiç düşünmediği köprücük kemiğini okşadı.

***

Sonraki üç ay boyunca Ayame her zamanki rotasına bağlı kalıp önce *sento*'ya sonra alışverişini yapmak için doğrudan pazar caddelerine gitti. Daisuke'yle programına sadık kaldı ve *sento*'da yıkanırken o kızı düşünmemeye çalıştı. Ayame cahil değildi; bir kızken bile başkalarının birçok tuhaf şey yaptığını biliyordu. Onu asıl şaşırtan, ilerleyen yaşlarında daha fazlasını bilmek istemesi ama soracak kimsenin olmamasıydı. Kocası hiç değişmeyecek gibi görünüyordu: O çok çalışkan ve kibardı, nadiren eve uğruyordu. Daisuke'ye şefkat gösteriyordu. İzinli olduğunda, Koreli arkadaşı Mozasu ve oğlu Solomon'u görmeye gidiyor ya da biraz yalnız kalması için kardeşini alıp parkta

yürüyüşe ya da *sento*'ya götürüyordu. Arada sırada üçü birlikte hep aynı *yakiniku* restoranına gidiyorlardı ve restoran sahibi onlara arka tarafta özel bir oda veriyordu. Daisuke, ızgarada pişirilen yemekleri seviyordu. Daisuke uykuya daldıktan sonra, akşamlar sakin geçiyordu. Yemek tarifi kitapları, dikiş ve dantel dergileri okuyordu.

Bütün çabalarına rağmen sadece *sento*'ya gitmekle kalmadı. Ayame sürekli o kızı düşünüyordu; pandispanya pişirirken ya da mobilyaların tozunu alırken bile. En çok aklını karıştıran şey, yeşil bluzlu kızın çok sağlıklı ve neşeli görünmesiydi; kötü ailelerden gelip sokaklara düşen kadınları konu alan aşırı duygusal filmlerdeki karakterlere hiç benzemiyordu. Kız, bir mağazada satılan pahalı bir kavun kadar tatlıydı.

Kasım sonunda bir cumartesi akşamıydı ve Daisuke her zamankinden daha erken uykuya dalmıştı. Haruki, rahatsız edilmeden çalışabileceği kadar sakin ofisinde rapor yazmakla meşguldü. Oturma odasında Ayame, İngiliz pişirme teknikleriyle ilgili bir kitap okuyordu ama odaklanamadığını fark etti. Kitabı kapattı ve o gün daha önce banyo yapmış olmasına rağmen tekrar yıkanmaya karar verdi. Evden ayrılırken Daisuke kısık bir sesle horluyordu.

Sento'da sıcak suya girerken birinin yüzündeki arzuyu görmesinden korktu. Kocasına onunla sevişmek istediğini söyleyecek cesareti bulup bulamayacağını merak etti. Parmak uçları buruşunca giyinip saçını taradı. Dışarıda sokak lambaları yanıyordu ve siyah kaldırım, karanlık gecede parlıyordu. Ayame mezarlığa doğru yürüdü.

Soğuğa rağmen sayamayacağı kadar çok âşık vardı. Çiftler başkalarının sevişmelerini ve birbirlerini tatmin etmelerini izliyordu. Büyük ağaçların altında çıplak bedenler ilişkiye giriyorlardı. Erkekler yan yana dizilirken dizlerinin üzerinde duran diğerlerinin kafaları onlara doğru gidip geliyordu. Adamların yüzünü izlemek onu heyecanlandırdı. Haruki'nin onu kollarına alıp oracıkta onunla ateşli

bir şekilde sevişmesini isterdi. Akşam gökyüzünde, sadece biçimsiz ayın ve kış yıldızlarının saçtığı loş bir ışık vardı. Ayame, kadınların ve erkeklerin arasında yürüdü. Heybetli bir meşe ağacının altında, iki adam birbirlerine sarılmış sevişiyorlardı; kollarını genç olana dolayan uzun boylu adamın üzerinde, kocasına diktiği takım elbiseye çok benzer gri bir takım elbise vardı. Ayame daha dikkatli bakınca onu gördü, heyecandan nefesini tutan beyaz atletli genç adama sarılırken gözlerini sıkıca kapatmıştı. Gizlenmek için yaprakların öteki tarafına saklandı. Ayame, kocasının sevişmesini izlerken nefesini tuttu. Bu oydu. Oydu.

Haruki ve beyaz atletli genç adamın işi bitince konuşmadan giyinip birbirlerini selamlamadan ya da veda etmeden uzaklaştılar. Haruki'nin genç adama para verdiğini görmedi ama bu daha önce gerçekleşmiş olabilirdi; bu tür şeylerin nasıl olduğunu bilmiyordu. Adama para verip vermemesinin önemi var mıydı?

Ayame, nefes nefese sevişen bir çiftin yakınlarındaki yaşlı bir ağacın köklerine oturup tekrar pürüzsüzleşen parmak uçlarına baktı. Haruki gidene kadar beklemekten başka seçeneği yoktu ama eve ondan önce varırsa, ona *sento*'da olduğunu söylemesi gerekecekti ve bu doğru değildi.

"Merhaba."

Bu kez kızın üzerinde beyaz bir bluz vardı, karanlıkta parlayan bluzuyla bir meleğe benziyordu.

"Para getirdin mi?"

Kız, Ayame'nin seviyesine çömelip onu emzirmeye hazırlanır gibi bağrını yüzüne yaklaştırdı. Bluzunu açıp göğüslerini açığa çıkardı ve onları balenli sutyeninin kumaş kuplarının üzerinde destekledi.

Kız güzeldi. Ayame, ne hamile kalabilen ne de sevilebilen kuru vücudunun, neden onun kadar hoş ve çekici hatlara sahip olmadığını merak etti.

"İstersen bana sonra ödeyebilirsin." Kız Ayame'nin büzgülü çantasına baktı. "Uslu bir bebek gibi banyo yap-

mışsın, temizsin. Annene gel. Dudaklarını onların üzerine koyabilirsin. Hoşuma gider. Sonra aynısını sana yaparım. *Aka-chan*[*], neden korkuyorsun? Bu sana çok iyi gelecek." Kız, Ayame'nin sağ elini alıp eteğinin altına itince, Ayame ilk kez başka bir kadını hissetti. Yumuşak ve dolgundu.

"*Daijoubu*[†]?" Kız dizlerinin üzerinde ilerledi ve Ayame'nin sol elini tutup yüzük parmağını ağzına sokarken onun kucağına çıktı. Ayame'nin ıslak saçını kokladı. "Şampuanını neredeyse içebilirim. Çok güzel kokuyorsun. *Aka, aka,* sevişirken daha iyi hissedeceksin. Kendini cennette bulacaksın."

Ayame kendini kızın vücudunun sıcaklığına bıraktı.

Ağzını açarken kız büzgülü çantayı ona doğru çekti.

"İçinde para var mı? Paraya çok ihtiyacım var. Bebeğine güzel görünmesi için annenin birçok şey alması gerekiyor."

Ayame geri çekilip kızı üzerinden itince kız arkası üstü düştü.

"Sen iğrençsin. İğrenç." Ayame ayağa kalktı.

"Seni sıska yaşlı pislik!" diye bağırdı kız. Ayame, kızın boğuk kahkahasını uzaktan bile duyabiliyordu. "Sevişmenin karşılığında para ödemek zorundasın, sürtük!"

Ayame tekrar *sento*'ya koştu.

***

Nihayet eve döndüğünde Haruki kardeşine atıştırmalık bir şeyler hazırlıyordu.

"*Tadaima*[‡]," dedi Ayame kısık bir sesle.

"Neredeydin, A-chan?" diye sordu Daisuke, endişeli görünüyordu. Solgun, sıska bir adamın orantısız yüzüne ve çok küçük bir çocuğun ihtiyatsız ve sevinci ifade edebilen olağanüstü gözlerine sahipti. O sabah onun için ütülediği sarı pijamaları giymişti.

---

* (Jap.) Bebeğim. (ed. n.)

† (Jap.) Sakıncası var mı? (ç.n.)

‡ (Jap.) Eve döndüm. (ç.n.)

Haruki başıyla onu selamlayıp gülümsedi. Daha önce erkek kardeşini evde yalnız bulmamıştı. Daisuke, yatağında ağlayarak annesini istiyordu. Ayame'ye geciktiği için kendini kötü hissettirmemek adına kardeşinin korkusundan bahsetmedi.

"Banyodaydım, Dai-chan. Geciktiğim için çok üzgünüm. Uyuduğunu sandım, o kadar soğuktu ki gidip bir banyo daha yaptım."

"Korktum, çok korktum," dedi Daisuke, gözleri yine dolmaya başladı. "Annemi istiyorum."

Ayame, Haruki'nin yüzüne bakamadı. Henüz ceketini çıkarmamıştı.

Daisuke, Ayame'nin yanına gitti; mutfak tezgâhının yanında duran Haruki *senbei* kutusunu kaldırdı.

"A-chan temiz. Banyo yapmış. A-chan temiz. Banyo yapmış." Ayame *sento*'dan eve döndüğünde tekrarlamaktan hoşlandığı bu cümleleri ahenkli bir sesle söyledi Daisuke.

"Yorgun musun?" diye sordu Ayame.

"Hayır."

"Sana hikâye okumamı ister misin?"

"Evet."

Haruki, karısı kardeşine eski trenlerle ilgili resimli bir hikâye okurken onları oturma odasında bırakıp yatmadan önce iyi geceler dilerken, Ayame olumlu anlamda başını salladı.

7

Yokohama, Mart 1976

Emekli bir dedektifin tamamlayamadığı intihar raporu Haruki'nin masasına geldi. On iki yaşındaki Koreli bir oğlan, yaşadığı binanın çatısından aşağı atlamıştı. Anne o esnada kendini kaybettiği için sorguyu tamamlayamamıştı ama çocuğun anne-babası, bu gece işlerini bitirdikten sonra Haruki'yle buluşmayı kabul etmişti.

Oğlanın ailesi, Çin Mahallesi'ne yakın bir binada yaşıyordu. Babası bir tesisatçı yardımcısıydı ve annesi bir eldiven fabrikasında çalışıyordu. İntihar eden Tetsuo Kimura üç kardeşin en büyüğüydü ve iki kız kardeşi vardı.

Evin kapısı açılmadan, Korelilerin sevdiği tanıdık sarmısak, *shoyu* ve yoğun *miso* kokusu onu rutubetli koridorda karşıladı. Bir Koreliye ait altı katlı binanın bütün kiracıları Koreliydi. Oğlanın üzgün ve suskun annesi, onu üç odalı eve kabul etti. Haruki ayakkabılarını çıkarıp kadının verdiği terlikleri giydi. Salonda, üzerinde temiz bir işçi tulumu olan baba, mavi bir yer minderinde bağdaş kurarak oturuyordu. Anne, ucuz bir tepside çay fincanları ve dükkândan alınmış ambalajlı bisküviler getirdi. Baba elinde ciltli bir kitap tutuyordu.

Haruki, babaya kartvizitini iki eliyle uzattıktan sonra bir yer minderine oturdu. Anne, ona bir fincan çay doldurup dizlerini altına alarak oturdu.

"Bunu görme fırsatınız olmadı." Baba, defteri Haruki'ye verdi. "Neler olduğunu bilmelisiniz. O çocuklar cezalandırılmalı."

Esmer tenli, uzun gövdeli, çenesi köşeli bir adam olan baba konuşurken göz teması kurmadı.

Kitap, bir ortaokul mezuniyet albümüydü. Öğrencilerin siyah-beyaz fotoğraflarından oluşan sıralar ve sütunlar vardı. Hepsi üniformalıydı, birkaçı gülümsüyordu, bazıları dişlerini gösteriyordu, fazla çeşitlilik yoktu. Annesinin uzun yüzünü ve babasının küçük ağzını alan Tetsuo'yu hemen buldu, cılız omuzlu, uysal görünümlü bir oğlandı. Fotoğrafların üzerinde elle yazılmış birkaç mesaj vardı.

"Tetsuo, lisede iyi şanlar dilerim. Hiroshi Noda."

"Çok iyi çizim yapıyorsun. Kayako Mitsuya."

Haruki şaşırmış görünüyor olmalıydı, çünkü sıradışı bir şey fark etmedi. Sonra baba, ara kapağa bakmasını istedi.

"Öl, seni çirkin Koreli."

"Sosyal yardım almayı bırakın. Koreliler bu ülkeyi mahvediyorlar."

"Yoksul insanlar osuruk gibi kokarlar."

"Kendini öldürürsen, önümüzdeki sene lisemizden bir pis Koreli eksilmiş olur."

"Kimse senden hoşlanmıyor."

"Koreliler sorun çıkaran domuzlardır. Defol. Neden buradasın ki?"

"Sarmısak ve çöp gibi kokuyorsun!!!"

"Elimden gelse kafanı kopartırdım ama bıçağımı kirletmek istemiyorum!"

El yazıları farklı ve yapaydı. Bazı harfler sağa ya da sola yatıyordu; farklı kişiler, kimliklerini gizlemek için bunu bilerek yapmışlardı.

Haruki kitabı kapatıp temiz zemine koydu. Çayından bir yudum aldı.

"Oğlunuz, onu rahatsız eden öğrenciler olduğundan hiç bahsetmedi mi?"

"Hayır," diye hemen yanıt verdi annesi. "Hiç şikâyet etmedi. Asla. Ayrımcılığa uğradığından bahsetmedi."

Haruki başını aşağı yukarı salladı.

"Bunu Koreli olduğu için yapmadılar. Bu tür şeyler, çok uzun zaman öncesinde kaldı. Artık durum daha iyi. İyi niyetli birçok Japon tanıyoruz," dedi annesi.

Kitabın kapağı kapalı olmasına rağmen o kelimeler Haruki'nin gözlerinin önünden gitmiyordu. Yerdeki elektrikli vantilatör sürekli sıcak hava üflüyordu.

"Öğretmenleriyle konuştunuz mu?" diye sordu annesi.

Emekli dedektif konuşmuştu. Öğretmenler, oğlanın başarılı ama sessiz bir öğrenci olduğunu söylemişlerdi.

"Notları çok iyiydi. Hepsinden daha zeki olduğu için çocuklar onu kıskandı. Oğlum okumayı üç yaşında öğrendi," dedi annesi.

Baba içini çekip nazikçe elini karısının koluna koyunca kadın daha fazla konuşmadı.

Oğlanın babası konuştu. "Geçen kış, Tetsuo okulu bırakıp amcasının sebze dükkânında çalışıp çalışamayacağını sordu. Caddenin ilerisindeki parka yakın, küçük bir dükkân. Kayınbiraderim kutuları ezip kasiyerlik yapacak bir oğlan arıyordu. Tetsuo onun yanında çalışmak istediğini söyledi ama kabul etmedik. İkimiz de liseden mezun olmadığımız için okulu bırakmasını istemedik. Çok iyi bir öğrenciyken okulu bırakıp o tür bir işte çalışması hiç mantıklı değildi. Kayınbiraderim zar zor geçiniyor, o yüzden oğlum doğru düzgün para kazanamazdı. Karım, onun bir elektronik fabrikasında iyi bir işe girmesini istiyordu. Liseyi bitirseydi..."

Baba kocaman kaba ellerini başına koyup sert saçlarına bastırdı. "Bir bakkalın bodrumunda çalışmak. Sayım yapmak. Bu, kimse için kolay bir hayat değil, bilirsiniz," dedi. "Oğlum yetenekliydi. Gördüğü her yüzü hatırlar ve kusursuzca çizebilirdi. Nasıl yapıldığını bilmediğimiz birçok şeyi yapabilirdi."

Anne sakince ekledi; "Oğlum çalışkan ve dürüsttü. O asla kimseyi incitmedi. Kız kardeşlerinin ev ödevlerini yapmalarına yardım ederdi..."

Sesi titreyip kesildi.

Birdenbire baba, yüzünü Haruki'ye çevirdi.

"O yazıları yazan oğlanlar cezalandırılmalı. Hapse atılmalarını kastetmiyorum ama bu tür şeyler yazmalarına göz yumulmamalı." Adam başını iki yana salladı.

"Oğlum okulu bırakmalıydı. Bir bakkalın bodrumunda çalışması ya da bir *yakiniku* restoranında çuvallar dolusu soğan soyması daha iyi olurdu. Oğlumun ölmesindense, hayatta olmasını tercih ederim. Karım ve ben, burada çok kötü muamele gördük ama sebebi yoksul olmamızdı. Daha iyi durumda olan zengin Koreliler var. Çocuklarımız için hayatın daha farklı olacağını sanıyorduk."

"Burada mı doğdunuz?" diye sordu Haruki. Aksanları Yokohamalı Japonlarınkinden farksızdı.

"Evet, elbette. Ailelerimiz Ulsan'dan geldiler."

Ulsan, Güney Kore'de bir yerdi ama Haruki, ailenin birçok etnik Koreli gibi Kuzey Kore hükümetiyle bağlantılı olduğunu tahmin etti. *Mindan* daha az popülerdi. Kimuralar, muhtemelen Kuzey Kore okullarının masrafını karşılayamadıkları için onları bir Japon okuluna göndermişlerdi.

"*Chosenjin** misiniz?"

"Evet ama bu ne fark eder?" dedi baba.

"Fark etmez. Etmemeli. Kusura bakmayın." Haruki fotoğraf albümüne baktı. "Okulun bundan haberi var mı? Raporda diğer çocuklarla ilgili bir şey yoktu."

"Onu müdüre göstermek için öğleden sonra işten izin aldım. Müdür o yazıları kimin yazdığını bilmenin mümkün olmadığını söyledi," dedi baba.

"Anlıyorum," dedi Haruki.

"Neden bunları yazan çocuklar cezalandırılamıyor? Neden?" diye sordu anne.

"Çatıda kimse yokken atladığına tanık olan birkaç kişi var. Oğlunuz itilmedi. Kötü niyetli şeyler söyleyen ya da yazan herkesi tutuklayamayız."

* Japonya'da süresiz oturum hakkı bulunan, Japon vatandaşı olan, 1945'ten önce Japonya'ya göç eden ya da etmiş kişilerin torunları olan Koreliler. (ç.n.)

"Neden polis okul müdürünü..." Oğlanın babası gözlerini ona dikti ama Haruki'nin yenilmiş gibi görünen ifadesini fark edince, baba başını kapıya çevirdi. "Sizler, hiçbir şeyin değişmemesini sağlamak için iş birliği yapıyorsunuz. *Sho ga nai. Sho ga nai**. Tek duyduğum bu."

"Üzgünüm. Çok üzgünüm," dedikten sonra Haruki gitti.

***

Paradaisu Yokohama akşam sekizde kalabalıktı. Tiz çanların çılgınca çalması, küçük metal kâselere vuran ufak çekiçler, bipleyen ve yanıp sönen rengârenk ışıklar, yalakalık eden çalışanların içten karşılamaları, zihnindeki acı verici sessizliği bölüyordu. Haruki, sıralarca uzanan dikey, neşeli makinelerin karşısında oturan oyuncuların tepesinde gri bir sis katmanı gibi asılı kalan tütün dumanının kalın girdaplarına bile aldırmadı. Haruki salona girer girmez Japon kat müdürü yanına koşup çay isteyip istemediğini sordu. Boku-san bir makine satıcısıyla ofiste görüşme yapıyordu ve hemen aşağı ineceğini söylemişti. Haruki ve Mozasu her perşembe akşam yemeğini birlikte yerlerdi ve Haruki onu almaya gelmişti.

Salondaki herkesin kumar oynayarak fazladan para kazanmak istediğini söylemek yanlış olmazdı. Ancak oyuncular aynı zamanda çok az kişinin selamı verdiği, ürkütücü biçimde sessiz sokaklardan, kadınların kocaları yerine çocuklarıyla uyuduğu sevgisiz evlerden ve yabancılarla konuşmanın ayıplandığı ama itişmenin normal karşılandığı aşırı sıcak tren vagonlarından kaçıyorlardı. Haruki, genç bir adamken paçinko oynamaya pek düşkün değildi ama Yokohama'ya taşındığından beri burada teselli buluyordu.

Birkaç bin yen kaybetmesi uzun sürmedi, o yüzden bir tepsi top daha satın aldı. Haruki mirasını düşüncesizce harcamıyordu ama annesi o kadar çok para biriktirmişti ki işten kovulsa ya da bir servet kaybetse bile yeterince

* (Jap.) Elimizden bir şey gelmez. (ç.n.)

parası olurdu. Haruki, genç adamlara onunla birlikte olmaları için para öderken cömert olabiliyordu. Bütün kötü alışkanlıkları arasında paçinko oldukça önemsiz görünüyordu.

Küçük metal toplar, makinenin dikdörtgen yüzü boyunca ritmik bir şekilde zikzaklar çizdi ve Haruki oyunu devam ettirmek için kadranı hareket ettirdi. *Hayır,* demek istemişti Tetsuo'nun babasına, *olmayan bir suç için birinin suçlu olduğunu nasıl kanıtlayabilirim? Cezalandıramam ve önleyemem.* Hayır, kimseye bu tür şeyler söyleyemezdi. Çocukluğundan beri Haruki kendini asmak istemişti ve hâlâ bunu aklından geçiriyordu. Haruki, cinayet-intiharları bütün suçlardan daha iyi anlıyordu; elinden gelseydi önce Daisuke'yi, sonra kendini öldürürdü. Ama Daisuke'yi asla öldüremezdi. Ve Ayame'ye böylesine korkunç bir şey yapamazdı. Onlar masumdu.

Makine birdenbire durdu. Başını kaldırınca Mozasu'yu kablosunun fişini tutarken buldu. Üzerinde, ceketinin yakasında kırmızı bir Paradaisu Yokohama rozeti olan siyah bir takım elbise vardı.

"Ne kadar para kaybettin, aptal?"

"Çok. Maaşımın yarısını kaybetmiş olmalıyım."

Mozasu cüzdanını çıkarıp Haruki'ye bir tomar yen uzattı ama Haruki parayı kabul etmedi.

"Bu benim suçum. Bazen kazanıyorum, değil mi?"

"O kadar sık değil." Mozasu parayı Haruki'nin paltosunun cebine sıkıştırdı.

***

İzakaya'da* Mozasu bira sipariş edip büyük şişeden Haruki'ye ilk içkisini doldurdu. Uzun barda oymalı taburelere oturdular. Mekân sahibi onlara bir tabak sıcak, tuzlu soya fasulyesi ikram etti, çünkü her zaman onunla başlarlardı.

"Neyin var?" diye sordu Mozasu. "Berbat görünüyorsun."

---

* (Jap.) Alkollü içecekler ve atıştırmalık aperitif ler servis edilen bir tür bar. (ç.n.)

"Bir çocuk binanın çatısından atlamış. Bugün ailesiyle görüşmem gerekti."

"Ah. Kaç yaşındaydı?"

"Ortaokula gidiyordu. Koreliydi."

"Öyle mi?"

"O rezil çocukların, yıllığına neler yazdığını görmeliydin."

"Muhtemelen benim yıllığıma yazılan pis şeylere benziyordur."

"Gerçekten mi?"

"Evet, her sene bir grup geri zekâlı, bana Kore'ye dönmemi ya da acı çekerek ölmemi dilediklerini yazardı. Her zamanki acımasız çocuk saçmalıkları."

"Kim? Tanıdığım birileri mi?"

"Uzun zaman önceydi. Ayrıca, ne yapacaksın? Onları tutuklayacak mısın?" Mozasu güldü. "Bu yüzden mi üzgünsün? Çocuğa mı üzüldün?"

Haruki evet anlamında başını salladı.

"Korelilere zaafın var," dedi Mozasu gülümseyerek. "Seni aptal."

Haruki ağlamaya başladı.

"Bu da nereden çıktı? Hey, hey." Mozasu arkadaşının sırtını sıvazladı.

Barın arkasındaki işletme sahibi bakışlarını kaçırdı ve tezgâhın az önce kalkan müşterinin kullandığı kısmını sildi.

Haruki sağ eliyle başını tutup yaşlı gözlerini kapattı.

"Zavallı çocuk daha fazla dayanamamış."

"Dinle, dostum, yapabileceğin bir şey yok. Bu ülke değişmeyecek. Benim gibi Koreliler gidemez. Nereye gideceğiz? Ama Kore'deki Koreliler de değişmiyorlar. Seul'de benim gibi insanlara Japon piçleri deniyor ve Japonya'da ne kadar para kazanırsam kazanayım ya da ne kadar iyi olursam olayım, pis bir Koreliden başka bir şey değilim. Ne yapalım? Kuzey'e giden insanlar ya açlıktan ölüyorlar ya da korkudan ödleri kopuyor."

Mozasu sigara bulmak için ceplerini yokladı.

"İnsanlar korkunç. Biraz bira iç."

Haruki biradan bir yudum aldı ama boğazına kaçtığı için öksürdü.

"Küçükken ölmek isterdim," dedi Haruki.

"Ben de. Her gün ölmemin daha iyi olacağını düşünürdüm ama anneme bunu yapamazdım. Okuldan ayrıldıktan sonra, artık öyle düşünmemeye başladım. Fakat Yumi öldükten sonra, bunu atlatıp atlatamayacağımı bilmiyordum. Anlarsın ya? O zaman da Solomon'a bunu yapamayacağımı düşündüm. Ayrıca annem, Noa ortadan kaybolduktan sonra çok değişti. Onu, o şekilde yüzüstü bırakamazdım. Annem, kardeşimin Waseda'da başarılı olamadığı için mahcup olup ortadan kaybolduğunu söyledi. Bir yerde yaşıyor ve onu bulmamızı istemiyor. Sanırım iyi bir Koreli olmaya çalışmaktan sıkılıp vazgeçti. Ben hiçbir zaman iyi bir Koreli olmadım."

Mozasu sigarasını yaktı.

"Yine de her şey düzelebiliyor. Hayat berbat ama her zaman değil. Etsuko harika. Benimle olmasını beklemiyordum. Biliyor musun, onun bir restoran açmasına yardım edeceğim."

"O hoş bir kadın. Belki tekrar evlenirsin." Haruki, Mozasu'nun yeni Japon kız arkadaşından hoşlanmıştı.

"Etsuko tekrar evlenmek istemiyor. Çocukları ondan zaten fazlasıyla nefret ediyorlar. Koreli bir paçinkocuyla evlenirse, hayatı cehenneme döner." Mozasu kahkaha attı.

Haruki'nin üzgün ifadesi değişmedi.

"Dostum, hayat seni itip kakacak ama oynamaya devam etmelisin."

Haruki olumlu anlamda başını salladı.

"Eskiden, babam çekip gitmeseydi iyi olacağımı düşünürdüm," dedi Haruki.

"Unut onu. Annen harika bir kadındı; karım, onun tanıdığı en iyi insan olduğunu düşünürdü. Güçlü, akıllı ve

daima herkese adildi. O, beş babadan daha iyiydi. Onun, yanında çalışmak isteyeceği tek Japon olduğunu söylerdi Yumi."

"Evet. Annem harika bir kadındı."

Barın sahibi kızarmış istiridye ve *shishito* biberleri getirdi.

Haruki bir peçeteyle gözlerini sildi ve Mozasu ona bir bardak bira daha doldurdu.

"Çocukların, yıllığına o tür şeyler yazdıklarını bilmiyordum. Hep beni kolluyordun. Farkında değildim."

"Unut gitsin. Ben iyiyim. Artık iyiyim."

8

Nagano, Ağustos 1978

Hansu'nun şoförü, onu talimatlara uygun bir şekilde Yokohama İstasyonu'nun kuzey kapısında beklerken buldu ve Sunja'yı, Hansu'nun arka koltuğunda oturduğu siyah sedana yönlendirdi.

Sunja, yumuşak kadife koltuğa yerleşip *ajumma* karnının şişkinliğini gizlemek için ceketini aşağı çekti. Mozasu'nun kız arkadaşı Etsuko'nun onun için seçtiği, ithal Fransız bir tasarımcı elbisesi ve İtalyan deri ayakkabılar giymişti. Altmış iki yaşındaki Sunja, olduğu gibi görünüyordu; iki yetişkin adamın annesi, bir büyükanne ve hayatının büyük bölümünü dışarıda çalışarak geçiren bir kadın gibi görünüyordu. Tokyolu zengin bir yaşlı kadın gibi giyinmiş olması, kırışık, lekeli cildi ve kısa saçıyla bakımsız ve sıradan görünmesini engellemiyordu.

"Nereye gidiyoruz?"

"Nagano'ya," diye yanıtladı Hansu.

"Orada mı yaşıyor?"

"Evet. Nobuo Ban ismini kullanıyor. On altı senedir orada. Japon bir kadınla evli ve dört çocuğu var."

"Solomon'un dört kuzeni var! Neden bize söylemedi?"

"O artık Japon. Nagano'da kimse onun Koreli olduğunu bilmiyor. Karısı ve çocukları da bilmiyor. Onun dünyasındaki herkes, safkan Japon olduğunu sanıyor."

"Neden?"

"Çünkü kimsenin geçmişini bilmesini istemiyor."

"Bunu yapmak o kadar kolay mı?"

"Yeterince kolay, ayrıca onun dünyasında kimse, geçmişi kurcalayacak kadar umursamaz."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bir paçinko salonu işletiyor."

"Mozasu gibi mi?" Salonlardan *keihin*'lere* ve makine üreticilerine kadar paçinko ticaretinin her alanında Koreliler vardı ama Noa'nın, Mozasu'yla aynı işi yapacağını hiç beklemezdi.

"Evet. Mozasu nasıl?" diye sordu Hansu.

"İyi." Odaklanmakta zorlanan Sunja olumlu anlamda başını salladı.

"İşleri iyi gidiyor mu?"

"Yokohama'da yeni bir salon aldı."

"Peki ya Solomon? Çok büyümüş olmalı."

"Okulda başarılı. Çok çalışıyor. Noa hakkında daha çok şey bilmek istiyorum."

"Oldukça varlıklı." Hansu gülümsedi.

"Onu görmeye gittiğimizi biliyor mu?"

"Hayır."

"Ama..."

"Bizi görmek istemiyor. Daha doğrusu beni görmek istemiyor. Seni görmek isteyebilir ama gerçekten isteseydi, herhalde sana daha önce haber verirdi."

"Öyleyse..."

"Onunla bugün konuşmayalım, yine de onu kendi gözlerinle görmek istiyorsan, görebileceğini düşündüm. Merkez bürosunda olacak."

"Bunu nasıl biliyorsun?"

"Sadece biliyorum," dedi Hansu, gözlerini kapatıp kafasını dantel kaplı koltuk başlığına yasladı. Kullandığı birkaç ilaç onu sersemletiyordu.

Noa'nın her zamanki gibi yolun karşısındaki *soba-ya*† restoranında öğle yemeğini yemek için binadan çıkmasını

* (Jap.) Ödül. (ç.n.)

† (Jap.) Erişte restoranı. (ç.n.)

beklemeyi planlıyordu. Hafta içi her gün, farklı bir restoranda basit bir öğle yemeği yiyordu ve çarşamba günleri erişte yiyordu. Hansu'nun özel dedektifi Noa'nın Nagano'daki hayatını yirmi altı sayfalık bir raporla detaylandırmıştı ve en çok göze çarpan şey, alışkanlıklara duyduğu değişmez ihtiyaçtı. Noa içki içmiyor, kumar oynamıyor ve kadınlarla vaktini boşa harcamıyordu. Herhangi bir dine bağlı görünmüyordu. Karısı ve dört çocuğu mütevazı bir evde, orta hâlli Japon bir aile gibi yaşıyorlardı.

"Sence öğle yemeğini tek başına mı yiyecek?"

"Öğle yemeğini her zaman tek başına yiyor. Bugün çarşamba, o yüzden on beş dakikadan kısa sürede *zaru soba**'sını bitirecek. Biraz İngilizce roman okuduktan sonra ofisine dönecek. Sanırım bu yüzden bu kadar başarılı. Hata yapmıyor. Noa'nın bir planı var." Hansu'nın sesinde onu sahiplenir gibi bir gurur vardı.

"Sence benimle görüşmeyi kabul edecek mi?"

"Bunu bilmek zor," dedi Hansu. "Arabada kalıp onu kısa süre görmekle yetinmelisin, sonra şoför bizi Yokohama'ya geri götürecek. İstersen haftaya tekrar gelebiliriz. Belki önce ona mektup yazabilirsin."

"Bugün ve önümüzdeki hafta arasında ne fark var?"

"Belki onu görür ve iyi olduğunu bilirsen, onu görmeye bu kadar ihtiyaç duymazsın. O bu hayatı seçti, Sunja, belki buna saygı duymamızı istiyor."

"O benim oğlum."

"Benim de oğlum."

"Noa ve Mozasu. Onlar benim hayatım."

Hansu olumlu anlamda başını salladı. Çocukları hakkında böyle hissettiği söylenemezdi.

"Sadece onlar için yaşıyorum."

Bunu söylemesi yanlıştı. Kilisedeki papaz, annelerin çocuklarını çok önemsemelerinin ve aileye tapmanın bir tür

* *Zaru* denen bambu tepside servis edilen, karabuğdaydan yapılan soğuk erişte. (ç.n.)

putperestlik olduğuna dair vaaz vermişti. "Kimse ailesini Tanrı'dan daha fazla sevmemeli," demişti. Papaz, ailelerin Tanrı'nın verebileceği şeyi asla veremeyeceğini söylemişti. Ama çocuklarını çok seven bir anne olmak, Tanrı'nın ne yaşadığını anlamasını sağlamıştı. Artık Noa'nın da çocukları vardı; belki nasıl onun için yaşadığını anlayabilirdi.

"Bak. Dışarı çıkıyor," dedi Hansu.

Oğlunun yüzü çok az değişmişti. Şakaklarındaki ak düşen saçları onu biraz şaşırttı ama Noa kırk beş yaşındaydı ve artık bir üniversite öğrencisi değildi. Eskiden Isak'ın taktığına benzer yuvarlak, altın çerçeveli bir gözlük takıyordu ve siyah takım elbisesi ince bedenine kusursuzca oturuyordu. Yüzü Hansu'nun yüzünün aynısıydı.

***

Sunja arabanın kapısını açıp indi.

"Noa!" diye seslenip ona doğru koştu.

"*Umma*," diye mırıldandı Noa; ona yaklaşıp koluna dokundu. Isak'ın cenaze töreninden beri annesinin ağladığını görmemişti. Kolayca ağlayan biri değildi ve ona acıyordu. Bu günün geleceğini biliyordu ve kendini buna hazırlamıştı ama onu karşısında bulunca hissettiği rahatlığa şaşırdı.

"Üzülmene gerek yok. Ofisime geçelim," dedi Noa. "Buraya nasıl geldin?"

Sunja göğsü şişip alçaldığı için konuşamadı. Derin bir nefes aldı. "Beni buraya Koh Hansu getirdi. Seni bulmuş ve seni görmek istediğim için beni buraya getirdi. Arabada."

"Anlıyorum," dedi Noa. "Orada kalabilir."

***

Ofise dönünce çalışanı eğilerek onu selamladı ve Sunja onu takip etti. Noa, ona ofisinde oturmasını teklif edip kapıyı kapattı.

"İyi görünüyorsun, *umma*," dedi Noa.

"Çok uzun zaman oldu, Noa. Senin için çok endişelendim."

Gücendiğini görünce Sunja kendine hâkim oldu. "Ama bana yazmana sevindim. Gönderdiğin bütün parayı biriktirdim. Bunu yapman çok düşünceli bir davranıştı."

Noa olumlu anlamda başını salladı.

"Hansu bana evlendiğini ve çocuklarının olduğunu söyledi."

Noa gülümsedi. "Bir oğlum ve üç kızım var. Çok iyi çocuklar. İyi bir beyzbol oyuncusu olan oğlum hariç hepsi okuyor. O karımın gözdesi. Mozasu'ya benziyor ve onun gibi davranıyor."

"Mozasu'nun seni görmek istediğini biliyorum. Bizi görmeye ne zaman gelebilirsin?"

"Bilmiyorum. Bunu yapabileceğime emin değilim."

"Bunca yıldır yeterince vakit kaybetmedik mi? Noa, merhametli ol. Lütfen, merhamet göster. *Umma,* Hansu'yla tanıştığında genç bir kızdı. Evli olduğunu bilmiyordum, öğrenince onun metresi olmayı reddettim. Sonra sana bir isim verebilmek için baban benimle evlendi. Hayatım boyunca baban Baek Isak'a sadık kaldım, o harika bir adamdı. Baban öldükten sonra bile, ona sadık kalmaya..."

"Ne yaptığını anlıyorum. Ancak biyolojik babam Koh Hansu. Bu değişemez," dedi Noa kısaca.

"Evet."

"Bu pis işte çalışan bir Koreliyim. Sanırım insanın *yakuza* kanı taşıması onun kaderini belirliyor. Asla ondan arınamam." Noa güldü. "Bu benim lanetim."

"Ama sen *yakuza* değilsin," diye itiraz etti Sunja. "Değil mi? Mozasu'nun paçinko salonları var ve o çok dürüst. Her zaman iyi bir patron olup kötü insanlardan kaçınmanın mümkün olduğunu söyler."

Noa başını iki yana salladı.

"*Umma*, ben de dürüstüm ama bu işte uzak duramayacağın insanlar var. Çok büyük bir şirketi idare ediyorum ve yapmam gerekeni yapıyorum." Hoşuna gitmeyen bir şeyin tadına bakmış gibi suratını ekşitti.

"Sen iyi bir çocuksun, Noa. Öyle olduğunu biliyorum," dedi Sunja, sonra ona bir çocuk dediği için aptal gibi hissetti. "Demek istediğim, iyi bir iş adamı olduğuna eminim. Ve dürüst."

İkisi sessizce oturdular. Noa, sağ elini ağzının üzerine koydu. Annesi yaşlı, yorgun bir kadın gibi görünüyordu.

"Biraz çay içer misin?" diye sordu Noa. Yıllardır, Noa annesi ve kardeşinin evine geldiğini, beyaz, aydınlık ofisi yerine onu orada bulduklarını hayal ediyordu. Annesi evi yerine buraya gelerek işini kolaylaştırmıştı. Daha sonra ofisini Hansu'nun ziyaret edip etmeyeceğini merak etti. Hansu'nun onu bulması beklediğinden uzun sürmüştü.

"Yiyecek bir şey ister misin? Sipariş edebilirim."

Sunja başını iki yana salladı. "Eve gelmelisin."

Noa güldü. "Benim evim burası. Bir çocuk değilim."

"Seni doğurduğum için pişman değilim. Benim için çok değerlisin. Gitmeyeceğim."

"Koreli olduğumu kimse bilmiyor. Bir kişi bile."

"Kimseye söylemem. Anlıyorum. Ne gerekiyorsa yaparım."

"Karım bilmiyor. Annesi buna asla tahammül etmez. Çocuklarım bile bilmiyorlar ve onlara söylemeyeceğim. Patronum beni işten kovar. Yabancılara iş vermiyor. *Umma*, kimse bilmemeli."

"Koreli olmak bu kadar mı kötü?"

"Benim için kötü."

Sunja olumlu anlamda başını sallayıp kenetlediği ellerine baktı.

"Senin için dua ettim, Noa. Tanrı'ya seni koruması için dua ettim. Bir annenin elinden ancak bu gelir. İyi olmana sevindim." Her sabah şafak ayinine katılıp çocukları ve torunları için dua ediyordu. Bu anın gelmesi için dua etmişti.

"Çocuklarının adları ne?"

"Ne önemi var?"

"Noa, çok üzgünüm. Baban bizi Japonya'ya getirdi ve sonra buradaki ve oradaki savaşlar yüzünden gidemedik.

Kore'de bizim için bir hayat yoktu ve artık çok geç. Benim için bile."

"Geri döndüm," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Artık Japon vatandaşıyım ve seyahat edebiliyorum. Güney Kore'yi görmeye gittim. Sözde vatanımı."

"Japon vatandaşı mısın? Nasıl? Gerçekten mi?"

"Bu mümkün. Her zaman mümkün."

"Busan'a gittin mi?"

"Evet ve Yeongdo'yu ziyaret ettim. Küçük ama güzel bir yer," dedi Noa.

Sunja'nın gözleri doldu.

"*Umma*, şimdi bir toplantım var. Üzgünüm ama haftaya buluşalım mı? Eve uğrarım. Mozasu'yu tekrar görmek istiyorum. Şimdi birkaç acil meseleyle ilgilenmeliyim."

"Gerçekten mi? Gelecek misin?" Sunja gülümsedi. "Ah, teşekkür ederim, Noa. Çok sevindim. Sen çok iyi bir..."

"Artık gitsen iyi olur. Bu akşam eve dönünce telefon açarım."

Sunja hemen yerinden kalktı ve Noa, ona karşılaştıkları yere kadar eşlik etti. Hansu'nun arabasına bakmayacaktı.

"Daha sonra konuşuruz," dedikten sonra karşıya geçip binaya girdi.

***

Sunja, oğlunun ofis binasına girmesini izledikten sonra Hansu'nun arabasının yolcu kapısını tıklattı. Şoför inip ona kapıyı açtı.

Hansu olumlu anlamda başını salladı.

Sunja hafiflemiş ve umut dolu bir şekilde gülümsedi.

Hansu dikkatle yüzüne bakıp kaşlarını çattı.

"Onunla görüşmemeliydin."

"İyi geçti. Haftaya Yokohama'ya gelecek. Mozasu çok sevinecek."

Hansu şoföre arabayı sürmesini söyledi. Sunja'nın görüşmelerini anlatmasını dinledi.

***

O akşam Noa onu aramayınca, Sunja ona Yokohama'daki telefon numarasını vermediğini fark etti. Sabah Hansu onu aradı. Sunja ofis binasından ayrıldıktan birkaç dakika sonra Noa kendini vurmuştu.

9

Yokohama, 1979

Etsuko Nagatomi üç çocuğunu da seviyordu ama hepsini eşit ölçüde sevmiyordu. Anne olmak, ona bu tür duygusal eşitsizliğin kaçınılmaz olduğunu öğretmişti.

Öğlene doğru Etsuko, Solomon'un partisi için halletmesi gereken her şeyi tamamlamıştı ve huş panelli havadar restoranın arkasındaki ofisindeydi. Kırk iki yaşındaydı, altı sene önce boşandıktan sonra memleketi Hokkaido'dan Yokohama'ya taşınmıştı. Bir restoran sahibi olmak için önemli olduğunu düşündüğü, gençlere özgü bir güzelliği vardı. Etsuko diri, oval yüzünü ortaya çıkarmak için kapkara saçlarını topuz yapardı. Uzaktan sert görünebilirdi ama yakından bakıldığında yüzü canlıydı; ufak, dostça gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu. Ortaokuldan beri ruj ve pudra sürdüğü için makyajını ustalıkla yapıyordu ve Mozasu'nun ona aldığı kırmızı *Saint Laurent* takım elbisesi, ince vücudunu güzel gösteriyordu.

Etsuko normalde programındaki işleri erkenden halletiği için memnun olurdu ama bugün değildi. Lise yaşındaki kızı Hana'nın, tanımadığı bir Tokyo numarasından gönderdiği telefon mesajına bakmaya devam etti. Hana, Hokkaido'dan oraya nasıl gitmişti? Kızıyla telefon görüşmeleri duruma göre beş dakika ya da bir saat sürebilirdi ve birazdan Mozasu onu almaya gelecekti. Erkek arkadaşı birçok konuda sabırlı bir adamdı ama dakik olmasını istiyordu. Etsuko yine de numarayı tuşladı ve Hana ilk çalışta telefona yanıt verdi.

"Aramanı bekliyordum."

"Kusura bakma. Mesajını yeni aldım." Etsuko, on beş yaşındaki kızından korkuyordu ama çalışanlarıyla yaptığı gibi kendinden emin bir ses tonu takınmaya çalıştı.

"Neredesin?"

"Dört aylık hamileyim."

"*Nani**?"

Etsuko, kızının kırpmadığı kocaman gözlerini neredeyse görebiliyordu. Hana, sevimli lolipop kafası ve çocuksu vücuduyla çizgi romanlardaki kızlara benziyordu. Dikkat çekecek şekilde kısa etekler, transparan bluzlar ve topuklu botlar giyiyordu, dolayısıyla her türlü erkeğin ilgisini çekiyordu. Etsuko, bunun onun *unmei*'si† olduğunu düşündü; eski kocası, kaderi insanların aldıkları kötü kararları açıklamak için başvurdukları tembel bir fikir olarak görürdü. Her halükârda hayat, gerçekten bir düzen olduğuna dair inancını doğrulamıştı. Etsuko'ya göre bunun olması gerekiyordu, çünkü kızken o da pek farklı değildi. On yedi yaşındayken, Hana'nın abisi Tatsuo'ya hamile kalmıştı.

Etsuko ve Hana hatta sessiz kaldılar ama zayıf telefon bağlantısı kamp ateşi gibi cızırdayıp duruyordu.

"Tokyo'da bir arkadaşımın evindeyim."

"Kimin?"

"Burada yaşayan bir arkadaşımın kuzeni. Dinle, hemen evine gelmek istiyorum."

"Neden?"

"Sence neden olabilir? Bana bu konuda yardım etmelisin."

"Babanın haberi var mı?"

"Aptal mısın?"

"Hana..."

"Sana nasıl ulaşacağımı biliyorum. Param var. Gelince ararım." Hana telefonu kapattı.

* (Jap.) Ne? (ç.n.)

† (Jap.) Kader. (ç.n.)

Boşanmadan iki sene sonra, on bir yaşındayken Hana, Etsuko'ya onunla anne-evlat gibi konuşmak yerine arkadaşça konuşmak istediğini söyleyince, Etsuko kızının onunla konuşmaya devam etmesine minnettar olduğu için kabul etmişti. Kabul etmesinin bir başka sebebi, Etsuko'nun genç bir kızken anne-babasına her konuda yalan söylemesiydi. Fakat Etsuko bir anne olarak tarafsız olmanın yükü olduğunu keşfetti. Meraklı sorular sormasına izin vermiyordu ve eğer kulağına çok endişeli gelirse (Hana bundan nefret ederdi), kızı telefonu yüzüne kapatıp haftalarca aramıyordu.

Etsuko'nun, Hokkaido'daki hayatına dair birçok pişmanlığı vardı ama en üzücü kısmı, kötü şöhretinin çocukları üzerindeki etkisiydi. Yetişkin oğulları, onunla konuşmayı hâlâ reddediyorlardı. Mozasu'yla görüşmeye devam ederek durumu iyice kötüleştirmişti. Metal top işinin pis olduğunu söylüyorlardı; paçinko yoğun bir yoksulluk ve suç kokusu saçıyordu. Ama ondan vazgeçemezdi; Mozasu onun hayatını değiştirmişti. O aldatmadığı tek erkekti fakat Etsuko bunun mümkün olabileceğine hiç inanmamıştı.

Otuz altıncı doğum gününden önceki ilkbaharda, hâlâ evli olduğu ve Hokkaido'da yaşadığı sırada Etsuko, lisedeki erkek arkadaşlarından bir başkasını baştan çıkarmıştı. Gençlik yıllarından kalan farklı erkeklerle neredeyse üç senedir bir dizi yasak ilişki yaşıyordu. Onu en çok şaşırtan, bunu ilk yaptığında ona çok zor gelmesi ama daha sonrakilerin son derece zahmetsiz olmasıydı. Evli erkekler, evli kadınlardan davet bekliyorlardı. Yirmi sene önce yattığı bir adamı arayıp çocukları okuldayken onu evine öğle yemeğine davet etmesi hiç zor değildi.

O ilkbahar, lise birdeki erkek arkadaşıyla birlikte olmaya başladı. Hâlâ çok konuşmaya meraklı, yakışıklı, evli bir zampara olmuştu. Bir gün Hokkaido'daki evinin küçük oturma odasında, ofisine dönmek için giyinen zampara, onunla vakit geçirmektense iş arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi tercih eden kocasını terk etmediği için sızlanmaya

başladı. Eski erkek arkadaşı başını küçük göğüslerinin arasına soktu, "Ama ben karımı terk edebilirim. Bana bunu yapmamı söylemen yeterli," dedi. Etsuko'nun, Nori'yi ve çocukları terk etmek gibi bir niyeti yoktu. Kocasına dair şikâyeti sıkıcı olması ya da evde yeterince vakit geçirmemesi değildi. Nori, kötü biri değildi. Sadece on dokuz senelik evliliğin ardından hâlâ ona dair net bir fikri yoktu ve olacağını sanmıyordu. Sözde karısı olması ve çocuklarına annelik yapması dışında ona ihtiyacı yokmuş gibi görünüyordu. Nori için bu yeterliydi.

Etsuko davranışı için geçerli bir sebep olmadığının farkındaydı. Ama akşamları Nori mutfak masasında oturup şirket toplantısından yine geç döndüğü için soğumuş yemeğini yerken, Etsuko bir şeyin, bir içgörünün, bir duygunun gelmesini bekliyordu. Kocasının gözlerinin pilav kâsesine kilitlenmesini izlerken, onu sarsmak istiyordu, çünkü hayatı boyunca bu şekilde bir yalnızlığı hiç ummamıştı. O dönemde, marketten çıkarken biri ona bir tarikat broşürü vermişti. İnce kâğıtta orta yaşlı bir ev kadını yarı iskelet yarı ettendi. Broşürün altında, "Ölüme her gün biraz daha yaklaşıyorsunuz. Şimdiden yarı ölü sayılırsınız. Kimliğiniz nereden geliyor?" yazıyordu. Broşürü alır almaz atmıştı ama resim uzun bir süre aklından çıkmadı.

Zamparayı en son gördüğünde Etsuko'ya, onun için yazdığı şiirlerden oluşan bir tomar kâğıt vermişti. Mutfak kapısından dışarı çıkarken, sadece onu sevdiğini itiraf etti. Kalbinin sadece ona ait olduğunu söylerken gözleri dolmuştu. Günün geri kalanı boyunca Etsuko, ev işlerini bir kenara bırakıp aşırı duygusal ve erotik şiirleri tekrar tekrar okudu.

Etsuko içten içe harcadığı çabaya hayret etti ve gösterişli bir şekilde olsa da onu sevdiği sonucuna vardı. Nihayet bu yasak ilişki ona diğer bütün ilişkilerinden istediğini, gençliğinde rahatça verdiği şeyin ölmediği ve ortadan kaybolmadığına dair güvenceyi vermişti.

O gece ailesi uyurken Etsuko, ahşap küvete girip ona zafer gibi gelen şeyle parladı. Banyodan sonra mavi-beyaz *yukata*'sını* giyip masum kocasının hafifçe horladığı yatak odasına gitti. Üzücü olsa da bir şeyin açıkça farkındaydı: Bir zamanlar onu seven erkeklerin sevgisine hâlâ ihtiyacı varsa, daima parçalara bölünecekti. Her zaman aldatacaktı ve asla iyi biri olmayacaktı. Bunu düşününce, iyi bir insan olmaktan tamamen vazgeçmediğini anladı. Bu şekilde yaşayarak mı ölecekti? Sabah olunca zamparaya onu bir daha aramamasını söyledi, o da aramadı. Şehirdeki bir başka ev hanımıyla yoluna devam etti.

Ama birkaç ay sonra Nori, yok etmiş olması gereken şiirleri buldu ve evlilikleri boyunca onu ilk kez dövdü. Oğulları ona engel olmaya çalıştı ve o zaman henüz dokuz yaşında olan Hana çığlık atıp durdu. O akşam Nori onu evden dışarı attı ve Etsuko kız kardeşinin evine gitti. Daha sonra avukat, ona bir işi ve vasfı olmadığı için çocukların velayetini almaya çalışmasının anlamsız olduğunu söyledi. Nezaketini ya da rahatsızlığını belirtir gibi öksürüp yaptığı şey yüzünden bunun boşuna olacağını söyledi. Etsuko olumlu anlamda başını sallayıp çocuklarından vazgeçmeye karar verdi, artık onlara rahatsızlık vermeyecekti. Sonra bir restoranın verdiği garson ilanının peşinden giden Etsuko, kimseyi tanımadığı Yokohama'ya taşındı.

Etsuko, Mozasu'yla birlikte olmanın onu değiştirdiğine inanmak istiyordu. Cinsel olarak ona sadık olmasını bunun bir kanıtı olarak görüyordu. Bir keresinde bunu kız kardeşine açıklamaya çalışınca, Mari, "Kabuğunu değiştiren yılan yine de bir yılandır," diye karşılık verdi. Mozasu'nun onunla evlenmek istediğini duyan annesi, "*Honto*†? Paçinko işindeki bir Koreliyle mi? Zavallı çocuklarına yeterince çektirmedin mi? Neden onları öldürmüyorsun?" dedi.

* (Jap.) İnce pamuklu kimono. (ç.n.)

† (Jap.) Gerçekten mi? (ç.n.)

Yaptığınız hataların ceza borcunu aile üyelerine eksiksiz bir şekilde ödemeliydiniz. Ama Etsuko bu borcu ödeyebileceğine inanmıyordu.

Öğlen Mozasu onu almaya geldi. Solomon'u okuldan alıp yabancı kimlik kartını almaya gideceklerdi. 1952'den sonra Japonya'da doğan Koreliler, on dördüncü doğum günlerinde Japonya'da kalma izni almak için yerel nüfus müdürlüğüne gitmek zorundaydı. Solomon, Japonya'dan temelli ayrılmadığı sürece her üç senede bir bunu yapmak zorundaydı.

Arabaya biner binmez Mozasu ona emniyet kemerini takmasını hatırlattı. Etsuko hâlâ Hana'yı düşünüyordu. Evden çıkmadan önce doktoru arayıp hafta sonuna randevu almıştı.

Mozasu onun elini tuttu. Etsuko erkek arkadaşının yüzünün güçlü bir ifadesi olduğunu düşündü; düz boynundan kuvveti belli oluyordu. Ondan önce çok fazla Koreli tanımamıştı ama köşeli yüz hatlarının; geniş çene kemiği, düz beyaz dişleri, gür siyah saçları ve gülümseyen küçük gözlerinin Korelilere özgü olduğunu tahmin ediyordu. Ona metali andıran yağsız, çevik bir gövdesi vardı. Onunla sevişirken sanki sinirliymiş gibi ciddi görünmesinin ona çok keyif verdiğini fark etmişti. Fiziksel hareketleri temkinli ve güçlüydü, Etsuko ona teslim olmak istiyordu. Kore'yle ilgili bir şey ya da Koreli biri hakkında okuduğunda, Kore'nin nasıl bir yer olduğunu merak ediyordu. Mozasu'nun Hıristiyan bir papaz olan merhum babası Kuzey'den gelmişti. Güney'de doğmuş olan açık sözlü annesi de bir şekerci dükkânı işletiyordu. Annesi o kadar alçakgönüllüydü ki, milyoner bir paçinko salonu sahibinin annesi yerine mütevazı bir kâhya sanılabilirdi.

Mozasu'nun elinde *tofu* kutusu büyüklüğünde bir hediye paketi vardı. En sevdiği mücevher dükkânının gümüş folyo kâğıdını görür görmez tanıdı.

"Solomon için mi?"

"Hayır. Senin için."

"Öyle mi? Neden?"

Koyu kırmızı kadifeyle kaplı bir kutuya yerleştirilmiş altın ve elmas bir kol saatiydi.

"Bu bir metres saati. Geçen hafta aldım ve onu yeni gece müdürü Kuboda-san'a gösterince, evli oldukları için metreslerine yüzük takamayanların, elmas yüzükler kadar pahalı olan bu tür şık saatleri verdiğini söyledi."

Mozasu neşeyle kaşlarını kaldırdı.

Etsuko, şoförle aralarındaki cam bölmenin tamamen kapalı olup olmadığını kontrol etti; kapalıydı. Teni kıpkırmızı oldu.

"Ona arabayı durdurmasını söyle."

"Sorun ne?"

Etsuko elini çekti. Onun metresi olmadığını söylemek istedi ama aksine gözyaşlarına boğuldu.

"Ne oldu? Neden ağlıyorsun? Son üç senedir her yıl, sana her biri diğerinden daha büyük bir elmas yüzük getiriyorum ama bana hayır diyorsun. Mücevherciye geri dönüyorum ve adamla sarhoş oluyoruz. Benim için hiçbir şey değişmedi." Mozasu içini çekti. "Hayır diyen sensin. Paçinkocu *yakuza*'yı reddediyorsun."

"Sen *yakuza* değilsin."

"*Yakuza* değilim. Ama herkes tüm Korelilerin gangster olduğunu düşünüyor."

"Bunların benim için önemi yok. Sorun ailem."

Pencereden dışarı bakan Mozasu oğlunu görünce ona el salladı.

Araba durdu ve Solomon öndeki yolcu koltuğuna oturdu. Cam bölme açıldı ve Solomon başını arka tarafa uzattı. Etsuko, çocuğun beyaz gömleğinin kırışan yakasını düzeltmek için elini uzattı.

"Çok *arigato**," dedi Solomon. Genellikle şakalaşmak için farklı dillerden kelimeleri bir arada kullanıyorlardı. Solomon yerine oturduktan sonra şoför Yamamoto-san ile

* (Jap.) Teşekkür ederim. (ç.n.)

Kaplanların önceki geceki maçı hakkında konuşmak için cam bölmeyi kapattı. Kaplanların bu sene Amerikalı bir antrenörü vardı ve Solomon bu sezon hakkında umutluydu. Yamamoto iyimser değildi.

Mozasu, Etsuko'nun sol bileğini hafifçe kaldırıp saati taktı.

"Çok tuhaf bir kadınsın. Sana bir hediye aldım. Sadece teşekkür et. Asla bir metres olduğunu ima etmedim."

Etsuko'nun burnu sızlayınca yine ağlamaya başlayacağını sandı.

"Hana aradı. Yokohama'ya geliyor. Bugün."

"İyi mi?" Mozasu şaşkın görünüyordu.

Etsuko, çocuklarını görmek için yılda iki kez Hokkaido'ya gidiyordu. Mozasu onlarla hiç tanışmamıştı.

"Belki Solomon'un partisine gidebilir. Ünlü şarkıcıyı izleyebilir," dedi Mozasu.

"Hiromi-san'dan hoşlanıp hoşlanmadığını bilmiyorum," diye karşılık verdi. Etsuko, Hana'nın pop müziği sevip sevmediğini bilmiyordu. Şarkı söyleyen ya da dans eden bir çocuk olmamıştı. Etsuko, şoförün başının arkasındaki ak düşen saçlara baktı. Solomon onunla konuşurken şoför düşünceli bir şekilde başını sallıyordu ve sessiz jestleri samimi görünüyordu. Kızıyla aralarında, bir alt metin ya da saldırganlık olmadan konuşabileceği, beyzbol gibi güvenli bir konu olmasını isterdi.

Etsuko, Mozasu'ya, Hana'nın Yokohama'da bir doktor randevusu olduğunu söyledi. Mozasu onun hasta olup olmadığını sorunca Etsuko hayır anlamında başını salladı.

İşte, hayatı böyleydi. Yirmi beş yaşındaki en büyük oğlu Tatsuo, dört senelik bir koleji sekiz senedir bitirmeye çalışıyordu. On dokuz yaşındaki içine kapanık ikinci oğlu, kolej giriş sınavında başarısız olmuştu ve bir sinema salonunda biletçi olarak çalışıyordu. Çocukları için Tokyo Üniversitesi'nden mezun olmak, Japonya Sanayi Bankası'nda masa başı bir işe girmek, iyi ailelerden gelen kişilerle evlenmek

gibi, diğer orta sınıf insanlara ait beklentilere girmeye hakkı yoktu. Onları köyün dışlanmışlarına dönüştürmüştü ve artık kabul edilebilir olmalarına imkân yoktu.

Etsuko, saatin tokasını açıp onu kadife kutuya kaldırdı. Kutuyu aralarındaki, siyah deri koltukları örten beyaz, kolalı dantel örtünün üzerine koydu. Mozasu kutuyu ona geri verdi.

"Bu bir yüzük değil. Beni mücevherciye geri gitmekten kurtar."

Etsuko saat kutusunu elinde tutarken, Mozasu pes etmeden ve o teslim olmadan nasıl birlikte kalabildiklerini merak etti.

***

Yokohama nüfus müdürlüğü, belli belirsiz bir tabelası olan, kocaman, gri, kutu gibi bir binaydı. Görüştükleri ilk memur uzun boylu, dar yüzlü, yan tarafları kısa kesilmiş dağınık siyah saçlı bir adamdı. Utanmadan Etsuko'ya baktı; gözleri göğüsleri, kalçaları ve mücevherlerle dolu parmaklarında gezinip durdu. Beyaz gömlekler, koyu renk pantolonlar ve siyah ayakkabılar giyen Mozasu ve Solomon'a kıyasla abartılı giyinmişti. Etsuko genç bir kızken bisikletleriyle köylerinden süzülürcesine geçen, nazik Mormon misyonerlere benziyorlardı.

"Adınız?" Memur, Solomon'un doldurduğu forma gözlerini kısarak baktı. "So-lo-mo-n. Bu nasıl bir isim?"

"İncil'den. O bir kraldı. Kral Davut'un oğlu. Bilge bir adamdı. Bana ismimi büyük amcam verdi." Oğlan bir sır paylaşıyormuş gibi memura gülümsedi. Kibar bir oğlandı ama uluslararası okulunda Amerikalılar ve diğer yabancılarla birlikte okuduğu için bazen bir Japon'un asla söylemeyeceği türden şeyler söyleyebiliyordu.

"So-lo-mo-n, bir kral. Bilge biri." Memur sırıttı. "Korelilerin artık kralları yok."

"Ne dedin sen?" diye sordu Etsuko.

Mozasu hemen onu geri çekti.

Etsuko, Mozasu'ya küçük bir bakış attı. Erkek arkadaşının siniri, onunkinden çok daha kötüydü. Bir keresinde, restorana gelen bir müşteri onu zorla yanında oturtmaya çalışınca, o gece orada olan Mozasu masaya gidip adamı kucağına aldıktan sonra restoranın dışına atarak kaburgalarının kırılmasına sebep olmuştu. Şimdi de farklı bir tepki beklemiyordu ama Mozasu bakışlarını memurdan kaçırıp Solomon'un sağ eline baktı.

Mozasu gülümsedi.

"Affedersiniz, efendim," dedi Mozasu rahatsızlığını ya da öfkesini belli etmeden. "Eve dönmek için acele ediyoruz, çünkü bugün oğlanın doğum günü. Yapabileceğimiz başka bir şey var mı?" Mozasu ellerini arkasında kenetledi. "Anlayışınıza çok teşekkür ederim."

Solomon şaşkınlıkla Etsuko'ya dönünce, kadın ona ikaz eder gibi bir bakış attı.

Memur odanın arka tarafına işaret edip Mozasu ve Etsuko'ya oturmalarını söyledi. Solomon, memurun karşısında ayakta durmaya devam etti. Karşı duvara paralel uzanan, banka gişesini andıran pencereleriyle bir tren vagonuna benzeyen uzun, dikdörtgen biçimli odada, banklarda oturan altı kişi gazetelerini ya da çizgi romanlarını okuyorlardı. Etsuko, o insanların da Koreli olup olmadıklarını merak etti. Oturdukları yerden Etsuko ve Mozasu, Solomon'un memurla konuştuğunu görebiliyorlardı ama hiçbir şey duyamıyorlardı.

Mozasu oturdu, sonra tekrar ayağa kalktı. Otomattan çay isteyip istemediğini sorunca, Etsuko olumlu anlamda başını salladı. İçinden memura sağlam bir tokat atmak gelmişti. Ortaokulda bir keresinde zorba bir kızı tokatlamıştı ve çok tatmin ediciydi.

Mozasu çaylarla dönünce, ona teşekkür etti.

"Bildiğini sanıyorum..." Etsuko duraksadı. "Onu uyarmış olmalısın. Demek istediğim, ona bugünün pek kolay geçmeyeceğini söyledin, değil mi?" Niyeti eleştirel olmak

değildi ama ağzından çıkan kelimeler kulağa çok sert gelince pişman oldu.

"Hayır. Ona bir şey söylemedim." Mozasu ritmik olarak yumruğunu sıkıp açtı. "Buraya annem ve kardeşim Noa'yla ilk kayıt evraklarımı almaya gelmiştim. Memur normaldi. Hatta iyiydi. O yüzden senden gelmeni istedim. Yanında bir kadın olmasının yardımcı olabileceğini düşündüm." Mozasu burnundan nefesini verdi. "Nezaket dilemek aptallıktı."

"Hayır. Hayır. Onu uyarmana gerek yoktu. O şekilde söylememeliydim."

"Durum umutsuz. Onun kaderini değiştiremem. O Koreli. O belgeleri alıp kanunların bütün basamaklarına uymak zorunda. Bir keresinde, bir nüfus müdürlüğündeki memur, bana ülkesinde misafir olduğumu söyledi."

"Sen ve Solomon burada doğdunuz."

"Evet, kardeşim Noa da burada doğdu. Ve artık hayatta değil." Mozasu elleriyle yüzünü kapattı.

Etsuko içini çekti.

"Her neyse, memur haklıydı. Ve bu Solomon'un anlaması gereken bir şey. Sınır dışı edilebiliriz. Bir vatanımız yok. Hayat, kontrol edemeyeceği şeylerle dolu, o yüzden uyum sağlamalı. Oğlum hayatta kalmalı."

***

Solomon yanlarına döndü. Sonra fotoğrafı çekildi ve ardından parmak izlerinin alınması için başka bir odaya gitmesi gerekti. Sonra eve gidebilirlerdi. Son memur, balıketi bir kadındı; açık yeşil üniforması iri göğüslerini ve yuvarlak omuzlarını düzleştiriyordu. Solomon'un sol işaret parmağını tutup yoğun kara mürekkeple dolu bir kaba nazikçe batırdı. Solomon resim yapan bir çocuk gibi parmağını beyaz bir karta bastırdı. Mozasu bakışlarını kaçırıp işitilebilir şekilde nefesini verdi. Memur oğlana gülümseyip ona kimlik kartını bitişik odadan almasını söyledi.

"Hadi tasmanı alalım," dedi Mozasu.

Solomon babasına döndü. "Hımm?"

"Biz köpeklerin sahip olması gereken bir şey."

Memur birdenbire hiddetlendi.

"Parmak izleri ve kimlik kartları, hükümet kayıtları için son derece önemlidir. Bu yüzden alınmanıza gerek yok. Yabancılar için gereken bir göçmenlik düzenlemesi."

Etsuko öne çıktı. "Ama siz kendi çocuğunuzun doğum gününde parmak izini almıyorsunuz, değil mi?"

Memurun boynu kızardı.

"Oğlum öldü."

Etsuko dudağını ısırdı. Kadına yakınlık hissetmek istemiyordu ama insanın çocuklarını kaybetmesinin nasıl bir his olduğunu biliyordu; lanetlenmek gibiydi ve hiçbir şey hayatınızın ıssızlığını değiştiremezdi.

"Koreliler bu ülkeye çok iyilik ettiler," dedi Etsuko. "Japonların yapmak istemediği zor işler yapıyorlar; vergilerini ödüyorlar, kanunlara uyuyorlar, iyi aileler yetiştiriyorlar ve iş imkânı sağlıyorlar."

Memur anlayışlı bir şekilde başını salladı.

"Siz Koreliler bana hep aynı şeyleri söylüyorsunuz."

"O Koreli değil," dedi Solomon.

Etsuko onun koluna dokundu ve üçü birlikte boğucu odadan çıktılar. Gri kutunun içinden çıkıp yeniden dışarıdaki ışığı görmek istiyordu. Hokkaido'nun beyaz dağlarını özlüyordu. Çocukluğunda hiç yapmamış olsa da koyu renk, yapraksız ağaçların altında, soğuk, karlı ormanlarda dolaşmak istiyordu. Hayatta çok fazla hakaret ve haksızlık vardı ve kendi payına düşeni biriktirmekten başka seçeneği yoktu. Ama utançlarla dolup taşsa da bu kez Solomon'un utancını alıp onu kendi yığınına katmak istedi.

10

Annesinin garsonlarından biri ona bir kola getirmişti ve Hana barın yakınındaki bir masada oturmuş pipetiyle oynuyordu. Artık permalı olmayan saçı düz ve doğal rengi kızılımsı siyahtı. Düz kesilmişti ve küçük omuzlarına saçılıyordu. Güzelce ütülenmiş beyaz bir bluz ve dizlerine varan koyu renk plili bir etek, gri yün çoraplar ve düz tabanlı okul ayakkabısı giymişti. İlkokuldan beri böyle giyinmemişti. Karnı düzdü ama göğüsleri daha dolgun görünüyordu; bunun dışında hamile olduğunu anlamanın imkânı yoktu.

Özel bir etkinlik için kapalı olan restoranın yemek salonu parti için hazırlanmıştı. Bir düzine yuvarlak masaya beyaz keten örtüler serilmişti ve her birinin ortasında zarif bir çiçek aranjmanıyla şamdanlar duruyordu. Salonun kenarında duran bir komi helyum tankıyla ardı ardına kırmızı balonlar şişiriyordu. Şişirdiği tüm balonlar tavanda diziliydi.

Etsuko ve Solomon sessizce restorana girdiler. Oğlan, üzerini değiştirmek için eve gitmeden önce Etsuko'nun kızını görmek için restorana gelmekte ısrar etmişti. Dekoru ve salonun dramatik değişimini görünce önce şaşkınlıkla ağzını açtı Solomon. Sonra boş masada oturan kıza bakıp, "O mu?" diye sordu.

"Evet."

Hana çekingen bir şekilde onlara gülümsedi.

Solomon ve Hana resmi bir biçimde birbirlerini selamladılar. Karşılıklı merakları aşikârdı. Hana tavanı kapla-

yan balonlara işaret etti ve Etsuko'ya fırsat vermeden, Solomon Japonca açıkladı, "Bugün doğum günüm. Neden partiye gelmiyorsun? Bu gece burada Amerikan usulü bir yemek verilecek, sonra gerçek bir diskoya gideceğiz."

"İstersen, gelebilirim," diye karşılık verdi Hana.

Etsuko kaşlarını çattı. Mönü konusunda şefle görüşmesi gerekecekti ama onları yalnız bırakmaya isteksizdi. Birkaç dakika sonra mutfaktan döndüğünde, genç âşıklar gibi fısıldaşıyorlardı. Etsuko saatine bakıp Solomon'u eve gitmeye teşvik etti. Kapıdan, "Partide görüşürüz," diye seslendi Solomon ve Hana el sallayarak ona veda ederken küçük bir fahişe gibi gülümsedi.

"Neden ona gitmesini söyledin? Eğleniyordum."

"Çünkü üzerini değiştirmesi gerekiyor."

"Onlara baktım." Hana, girişin yanındaki torbalara göz attı. Diskoya götürülecek dört sıra hâlinde yüz parti torbası vardı ve her biri kasetler, *Sony Walkman* kasetçalarlar, ithal gençlik dergileri ve çikolata kutularıyla doluydu.

"Keşke babam bir *yakuza* olsaydı."

"Hana, o *yakuza* değil." Etsuko onları duyabilecek biri olup olmadığını görmek için etrafına baktı.

"Erkek arkadaşının oğlu şımarık bir çocuğa benzemiyor."

"Hayatı kolay değil."

"Kolay değil mi? Özel Amerikan okulları, bankada milyonlar ve bir şoför. Biraz bakış açısı edin, anne."

"Bugün, Japonya'da üç sene daha kalabilmek için nüfus müdürlüğüne izin almaya gitti. Reddedilseydi, sınır dışı edilebilirdi. Yanında yabancı kimlik kartı taşımak zorunda ve..."

"Ah, öyle mi? Ama sınır dışı edilmedi, değil mi? Birazdan birçok düğünden daha şık bir partiye gidecek."

"O bu ülkede doğdu ve bugün, doğum gününde bir suçlu gibi parmak izini vermek zorunda kaldı. O sadece bir çocuk. Yanlış bir şey yapmadı."

"Hepimiz suçluyuz. Biz insanlar yalancı, hırsız, fahişeyiz." Kızın kömür karası gözleri sert ve yaşlı görünüyordu. "Burada kimse masum değil."

"Neden bu kadar acımasız olmak zorundasın?"

"Seninle hâlâ konuşan tek kişi benim."

"Yeterince özür diledim." Etsuko sesini kontrol etmeye çalıştı ama garsonlar her şeyi duydular ve birdenbire hiçbir şeyin önemi olmadığını düşündü.

"Randevuyu aldım."

Hana başını kaldırıp baktı.

"Ertesi gün sorununla ilgileneceğiz." Etsuko gözlerini kızının solgun, kızgın yüzüne dikti. "Bir anne olmamalısın. Çocuğun olmasının ne kadar zor olduğuna dair bir fikrin yok."

Hana'nın düz dudakları kıvrıldı ve bir manga karakterini andıran güzel yüzünü elleriyle örtüp ağlamaya başladı.

Etsuko bir şey söylemesi gerekip gerekmediğini bilemedi. Elini kızının başına koydu. Hana suratını ekşitti ama Etsuko elini hemen geri çekmedi. Kızının saten gibi saçına dokunmayalı uzun zaman olmuştu.

Etsuko, Hokkaido'da çatısı akan, ufak mutfaklı, üç odalı dar bir evde yaşarken, bazı işlerle kendini ayakta tutmuştu. O anda sinir bozucu bir acıyla Etsuko, oğullarının akşam yemeği için kızartıp kâğıt tabaklara istiflediği karidesleri silip süpürmelerini izlediğini hatırladı. Temmuzun ortasında, kızgın bir *tempura* tavasının önünde durup harçla kaplı karidesleri yerfıstığı yağına atmaya değmişti, çünkü oğullarına göre annelerinin pişirdiği karidesler şekerlerden bile lezzetliydi. Buharlı banyo suyundan yanakları kızarmışken Hana'nın yeni yıkadığı saçlarını taramayı ne kadar sevdiğini anımsamak yüksek, karanlık bir dalga gibi ona çarptı.

"Bizi istemediğini biliyorum. Bunu, bana kardeşlerim söyledi ve haklı olduklarını bilmeme rağmen onlara yanıldıklarını söyledim. Başladığın şeyi terk etmene izin verme-

yeceğim için sana tutundum. Çocuklarının olmasının ne kadar zor olduğunu bana nasıl söylersin? Bir anne olmaya bile çalışmadın. Ne hakla? Seni anne yapan ne?"

Etsuko sessizleşti; çocuklarının da onu, kendisin gördüğü gibi gördüklerini fark edince iyice afalladı. Onun bir canavar olduğunu düşünüyorlardı.

"Üçünüzü istemediğimi nasıl düşünürsün?" Etsuko gönderdiği ve oğlanların iade ettiği onca mektubu, hediyeyi ve parayı düşündü. En kötüsü de nasıl olduklarını öğrenmek için evi aradığında, kocasının *moshi-moshi** dışında bir şey söylemeden telefonu Hana'ya vermesiydi, çünkü ahizeyi almayı kabul eden tek kişi oydu. Etsuko tekrar tekrar çabaladığını ona hatırlatarak yaptığının haklı bir davranış olduğunu göstermek istiyordu. Bir anne olmak onu diğer her şeyden, bir kız evlat, eş, boşanmış bir kadın, kız arkadaş ya da bir restoran sahibi olmaktan daha çok tanımlıyordu. Bu konuda çok başarılı olmamıştı ama o, buydu, bir anneydi ve onu sonsuza kadar değiştiren şey bu olmuştu. Tatsuo'nun doğduğu andan itibaren yeterince iyi olmadığını düşünmüş, içini üzüntü ve kendinden şüphe doldurmuştu. Başarısız olmasına rağmen bir anne olmak ebediydi; hayatının, ölümüyle sona ermeyecek bir kısmıydı.

"Ama, ama, Mozasu'yla evlenmedim. Hatta onunla birlikte bile yaşamıyorum. Sen ve kardeşlerin için durumu iyice kötüleştirmek istemediğim için bunu yapmadım."

Hana başını geriye atıp güldü.

"Bu büyük fedakârlığından ötürü sana teşekkür etmem mi gerekiyor? Koreli bir gangsterle evlenmediğin için seni tebrik etmemi mi istiyorsun? Acı çekmek istemediğin için onunla evlenmiyorsun. Sen tanıdığım en bencil insansın. Eğer onunla yatıp şık bir restoran açmak için parasını harcamakta sakınca görmezken evlenmekten kaçınmak istiyorsan, bu senin sadece kendine hizmet eden tercihin.

* Japonya'da telefona yanıt verilirken kullanılan, "Alo, merhaba," anlamına gelen sözcük. (ç.n.)

Bunu ben ya da kardeşlerim için yapmadın." Hana bluzunun koluyla yüzünü sildi. "Yargılanmak istemiyorsun. Bu yüzden onunla evlenmedin. Bu yüzden Hokkaido'yu terk edip büyük bir şehirde saklanmayı seçtin. Mağdur olduğunu düşünüyorsun ama değilsin. Korktuğun için gittin ve yaşlanmaktan korktuğun için bütün o erkeklerle birlikte oldun. Zayıf ve zavallısın. Bana fedakârlıktan bahsetme, çünkü o tür saçmalıklara inanmıyorum."

Hana tekrar ağlamaya başladı.

Etsuko sandalyesine çöktü. Mozasu'yla evlenirse Hokkaido'daki herkese, onun gibi bir kadına doğru düzgün bir Japon erkeğin el sürmeyeceğini kanıtlamış olacaktı. Ona *yakuza* karısı denecekti. Onunla evlenirse artık Yokohama'nın en iyi bölgesindeki başarılı bir restoranın şık sahibi olarak görülmeyecekti ki o bile bu imaja kısmen inanıyordu. Mozasu, Etsuko'nun, olduğundan daha iyi biri olduğunu sanmıştı ama Hana'yı kandıramazdı. Etsuko, kızının sandalyesinin yanında duran seyahat çantasını alıp onu kalkıp gitmesi için dürttü.

***

Etsuko'nun dairesi restorandan dört sokak ötedeki lüks bir binadaydı. Eve giderken, Hana artık partiye gitmek istemediğini söyledi. Sabaha kadar uyuyabilmek için yalnız kalmak istiyordu. Etsuko evin ön kapısını açıp Hana'yı yatak odasına geçirdi. Bu gece kanepede uyuyacaktı.

Hana, Japon şiltesine uzanınca Etsuko cılız genç bedenine bir battaniye örtüp ışığı kapattı. Hana tortop oldu; gözleri hâlâ açıktı ama bir şey söylemedi. Etsuko, onu yalnız bırakmak istemedi. Her şeye rağmen bir tür memnuniyet duyduğunu fark etmek onu şaşırttı. Yine birlikteydiler. Hana, onunla ilgilenmesi için yanına gelmişti. Etsuko, yatağın kenarına oturup kızının saçını okşadı.

"Kendine özgü bir kokun var," dedi Hana kısık bir sesle. "Parfümün olduğunu sanıyordum. *Joy*, değil mi?"

"Hâlâ onu kullanıyorum."

"Biliyorum," dedi Hana; Etsuko kendi bileklerini koklamamak için kendini tuttu.

"Ama sadece parfüm değil, sürdüğün bütün o kremler ve diğer şeylerin oluşturduğu bir koku. Mağazalarda dolaşıp onun ne olduğunu merak ederdim. *Annemin* kokusu."

Etsuko birçok şey söylemek istedi ama her şeyden önemlisi, bundan sonra daha az hata yapmaya çalışacak olmasıydı. "Hanako..."

"Artık uyumak istiyorum. O oğlanın partisine git. Beni yalnız bırak." Hana'nın sesi düzdü ama bu kez daha yumuşaktı.

Etsuko kalmayı teklif etse de Hana ona gitmesini işaret etti. Etsuko, ertesi gün programının müsait olduğunu söyledi. Gidip bir yatak ve şifoniyer alabilirlerdi. "O zaman dilediğin zaman gelip beni görebilirsin. Sana bir oda hazırlarım," dedi Etsuko.

Hana içini çekti ama yüzü ifadesizdi.

Etsuko kızının ne istediğini anlayamadı. "Gitmek zorunda olduğunu söylemiyorum. Özellikle de..." Etsuko parmak uçlarını dudaklarına koyduktan sonra hemen geri çekti. "Kalabilirsin. Hatta okula burada başla."

Hana yastıkta başını kıpırdatıp derin bir nefes aldı, bir şey söylememeye devam etti.

"İzin almak için babanı ararım."

Hana battaniyeyi çenesine kadar çekti. "İstersen ara."

Etsuko'nun restorana dönmesi gerekiyordu ama birkaç dakika kanepede oturdu. Genç bir anneyken, sadece çocukları uyumak için yataklarına çekildiklerinde huzurlu hissediyordu. Oğullarının o zamanki hâllerini özlüyordu: Tombul, beyaz bacaklarını ve berberde kıpırdamadan duramadıkları için şekilsiz, mantar saç kesimlerini. Sırf yorgun olduğu için çocuklarını azarladığı anları hiç yaşa-

mamış olmayı diliyordu. Çok fazla hata yapmıştı. Hayat, ona hatalarını düzeltme imkânı tanısaydı, banyoda biraz daha uzun kalmalarına izin verir, yatmadan önce onlara bir hikâye daha okur ve bir tabak karides daha kızartırdı.

11

Solomon'un partisine davet edilen çocuklar diplomatların, bankacıların ve Amerikalı ve Avrupalı zengin ailelerin kızları ve oğullarıydı. Japonca yerine herkes İngilizce konuşuyordu. Mozasu, Batılılık fikrinden hoşlandığı için Yokohama'da bir uluslararası okulu seçmişti. Oğlu için belirli arzuları vardı: Solomon, Japoncanın yanı sıra İngilizceyi de kusursuzca konuşabilmeliydi; dünyevi, üst sınıf insanların arasında büyümeli ve en sonunda Tokyo ya da New York'ta, bir Amerikan şirketinde çalışmalıydı. Mozasu, New York'a hiç gitmemişti ama orada herkesin hakkını aldığını hayal ediyordu. Oğlunun bir dünya vatandaşı olmasını istiyordu.

Caddede bir dizi siyah limuzin ilerledi. Çocuklar restorandan çıkarken yemek için Mozasu ve Etsuko'ya teşekkür ettiler. Mozasu, çocukları restoranın önüne dizip izlediği Amerikan filmlerinden kaptığı sözü tekrarladı: "Hanımlar önden." Kızlar altılı gruplar hâlinde ışıl ışıl arabalara binip uzaklaştılar. Onları oğlanlar izledi. Solomon, en yakın arkadaşları, İngiliz bir bankacının oğlu Nigel ve bir Hint nakliye şirketinin yöneticisinin oğlu Ajay'la sonuncu arabaya bindi.

***

Disko loş ve büyüleyiciydi. İhtişamlı tavanda farklı yüksekliklerde asılı yaklaşık yirmi aynalı top, hareket ettikçe geniş odaya yanıp sönen ve sallanan küçük ışık dilimleri saçıyordu. Yerde yürüyen herkesin, deniz altında yüzen parlak bir balık gibi görünmesine sebep oluyorlardı. Her-

kes gelip uzun masalara oturduktan sonra, mekânın müdürü, yakışıklı Filipinli yüksek sahneye çıktı.

"Solomon Baek'in sevgili dostları! Ringo'ya hoş geldiniz!" Çocukların alkışlaması için duraksadı. "Solomon'un doğum günü eğlencesi şerefine Ringo, şimdilik Japonya'nın ve günün birinde dünyanın en ateşli yıldızları olacak Ken Hiromi ve Yedi Beyefendi'yi sunuyor!"

Çocuklar ona inanmamış gibi görünüyorlardı. Perde yükselip yedi kişilik rock grubunu gözler önüne sererken şarkıcı arka taraftan sahneye çıktı. Hiromi son derece normal görünüyordu, hatta neredeyse hayal kırıklığı yaratmıştı. Kravatını unutmuş bir iş adamı gibi giyinmiş ve albüm kapaklarındaki gibi kalın çerçeveli bir gözlük takmıştı. Saçı kusursuz biçimde taranmıştı. Otuz yaşından daha büyük olamazdı.

Solomon şaşkınlık ve sevinçle başını sallıyordu. Grup gürültülüydü ve çocuklar çılgınca dans etmek için sahnenin önüne koştular. Uzun set bitince, sunucu herkesten sahnenin etrafına toplanmalarını istedi ve aşçı Ichiro, beysbol sahası biçiminde muhteşem bir dondurmalı pastayı el arabasıyla Solomon'a doğru itti. Uzun, ince mumlar pastanın geniş yüzeyini aydınlatıyordu. "Dilek tutmayı unutma, bebeğim!" diye bağırdı bir kız.

Solomon tek üfleyişte mumları söndürdü ve herkes alkışlayıp tezahürat etti.

Etsuko, ilk dilimi kesebilmesi için ona kurdeleli bıçağı verdi. Uzun, dişli bıçağı pastaya doğru tutarken üzerine bir sahne ışığı tutuldu.

"Yardıma ihtiyacın var mı?" diye sordu Etsuko.

"Sanırım halledebilirim," dedi Solomon ve iki elini kullanarak pastayı düz bir şekilde kesti.

"Ah," dedi Etsuko oğlanın tırnaklarının altındaki mürekkebi görünce. Çoğunu yıkayarak çıkarmıştı ama parmak uçlarında hafif bir leke kalmıştı.

Solomon başını kaldırıp gülümsedi.

Etsuko, pastayı kesmeye devam etmesi için Solomon'un kolunu hafifçe yönlendirdi. İlk dilimden sonra Solomon bıçağı ona geri verdi ve kalan parçaları Etsuko kesti. Garsonlar dilimleri çocuklara dağıttı ve tek başına oturan Hiromi bir dilim aldı. Mozasu, Solomon'a yen banknotlarıyla dolu tombul bir zarf verip onu şarkıcıya vermesini söyledi. Ken Hiromi, Solomon'a yanına oturmasını işaret etti. Etsuko, o ışıkta başka kimsenin mürekkebi fark etmeyeceğini düşündü.

***

Grup bir set daha çaldıktan sonra DJ çocuklar için popüler şarkılar çaldı. Parti giderek yavaşlarken, Etsuko restoran kapandıktan sonra olduğu gibi tatlı bir yorgunluk hissetti. Mozasu bir masada oturmuş tek başına şampanya içiyordu, Etsuko onun yanına oturdu. Mozasu kadehini tazeleyip ona uzatınca, Etsuko onu iki yudumda içti. Kahkaha attı. Mozasu, Solomon'un partisi için çok iyi bir iş çıkardığını söylediğinde Etsuko başını iki yana salladı. "*Iie**."

Etsuko hiç düşünmeden, "Bence bu onun da hoşuna giderdi," dedi.

Mozasu şaşırmış görünüyordu. Bir süre sonra olumlu anlamda başını salladı. "Evet, onun adına mutlu olurdu."

"Nasıl biriydi?" Etsuko onun yüzünü görebileceği şekilde gövdesini çevirdi. Kare biçimli küçük ışıklar, Mozasu'nun sert yüz hatlarında dans ediyordu.

"Sana daha önce de söyledim. O çok iyi bir kadındı. Senin gibi." Yumi hakkında bundan daha fazlasını söylemek zor geliyordu.

"Hayır, bana onun hakkında belirli bir şey söyle." Etsuko benzer yönlerini değil, farklı yönlerini bilmek istiyordu. "Daha fazlasını bilmek istiyorum."

"Neden? O öldü." Mozasu bunu söyledikten sonra üzgün göründü. Solomon'un kısa saçlı, uzun boylu Çinli bir

* (Jap.) Yalan. (ed. n.)

kızla dans ettiğini fark etti. Kızın zarif hareketlerini takip ederken, oğlanın alnı terden parlıyordu. Etsuko boş şampanya kadehine baktı.

"Ona Sejong adını vermek istedi," dedi Mozasu. "Ama geleneklere göre büyükbaba torununa adını verir. Babam öldüğü için Yoseb Amca'm ona Solomon adını verdi." Mozasu duraksadı. "Sejong, Kore'de bir kraldı. Kore alfabesini o icat etti. Yoseb Amca'm onun yerine oğlana İncil'den bir kralın adını verdi. Sanırım bunu babam bir papaz olduğu için yaptı." Mozasu gülümsedi.

"Neden gülümsüyorsun?"

"Çünkü Yumi," –Mozasu ölen karısının adını yüksek sesle söyleyince, o iki heceyi duymak onu şaşırttı– "onunla çok gurur duyardı. Oğluyla. Onun bir kral gibi yaşamasını istiyordu. Sanırım o, babam ve amcam gibiydi. Gururlu. Benimle ve işimle gurur duyardı. Hoştu. Ama büyüdükçe bunun sebebini merak etmeye başladım." Mozasu geçmişe özlem duyar gibi konuşuyordu. "Biz Korelilerin bu kadar gurur duyacak neyi var?"

"Çocuklarınla gurur duymak güzel bir şey." Etsuko eteğini düzeltti. Çocukları doğduğunda onların fiziksel kusursuzluklarına hayret etmişti. Minyatür insan formlarını ve sağlıklarını şaşkınlık verici bulmuştu. Ama onlara tarihten bir kral ismi vermek bir kez bile aklına gelmemişti. Ailesi ya da ülkesiyle hiç gurur duymamıştı; hatta utanç duyuyordu.

"O kızlardan biri bugün yanıma gelip Solomon'un annesine benzediğini söyledi." Mozasu, odanın bir köşesindeki kız grubunu işaret etti. Askısız bluzlar ve ince kalçalarına oturan jarse etekler giymişlerdi.

"Bunu nereden biliyor?"

"Seni kastetti."

"Ah." Etsuko olumlu anlamda başını salladı. "Keşke onun annesi olsaydım."

"Hayır. Hayır, bunu istemiyorsun." Mozasu bunu sakin bir şekilde söylemişti ama Etsuko bunu duymayı hak ettiğini düşündü.

"Bugün karşılaştığımız kadın memurdan farklı değilim, değil mi?"

Mozasu hayır anlamında başını sallayıp elini onun elinin üzerine koydu.

Neden ailesi paçinkonun bu kadar kötü olduğunu düşünüyordu? Sürekli seyahat eden bir satış temsilcisi olan babası, parası olmayan yalnız ev hanımlarına pahalı hayat sigortası satardı. Mozasu ise yetişkin erkeklerin ve kadınların para karşılığında oyun oynayabilecekleri bir alan yaratmıştı. Her iki adam da şans, korku ve yalnızlıktan para kazanıyordu. Her sabah Mozasu ve adamları, sadece birkaç kazanan ve çok sayıda kaybeden olacak şekilde sonucu belirlemek üzere makineleri ayarlıyorlardı. Yine de şanslıların arasında olabileceğimizi umarak oynamaya devam ediyorduk. Oyunda olmak isteyenlere nasıl kızabilirdiniz ki? Etsuko, bu önemli açıdan başarısız olmuştu; çocuklarına umut etmeyi, kazanabileceklerine dair belki de saçma olasılığa inanmalarını öğretmemişti. Paçinko aptalca bir oyun olabilirdi ama hayat böyle değildi.

Etsuko yeni saatini çıkarıp Mozasu'nun eline bıraktı. "Bir yüzük istemediğimden değil..."

Mozasu ona bakmadan saati cebine koydu.

"Geç oldu. Neredeyse gece yarısı," dedi Mozasu nazikçe. "Çocukların evlerine dönmesi gerekiyor."

Etsuko masadan kalkıp parti torbalarını dağıtmaya gitti.

***

Gecenin sona ermesini istemeyen Solomon aç olduğunu söyleyince, üçü birlikte restorana döndü. Her yer tertemizdi ve ertesi gün hizmete hazır görünüyordu.

"Her şeyden biraz," dedi Etsuko ona ne yemek istediğini sorunca. Solomon mutlu görünüyordu ve onu böyle

görmek Etsuko'yu sevindirdi. Mutlu bir insan olacağına inanıyordu. Belki de Solomon, Mozasu ve onun için böyle biriydi.

Mozasu, yemek salonunun arka tarafındaki dört kişilik bir masada akşam gazetesini okuyordu. Sakince trenin gelmesini bekleyen orta yaşlı bir adama benziyordu. Etsuko mutfağa giderken Solomon onu takip etti.

Etsuko, tezgâha üç beyaz tabak koydu. Buzdolabından, Ichiro'nun Amerikan bir yemek tarifi kitabına bakarak hazırladığı kızarmış tavuk tepsisini ve patates salatası kâsesini çıkardı.

"Hana neden gelmedi? Hasta mı?"

"Hayır." Etsuko soruya bir yalanla karşılık vermek istemedi.

"O güzel."

"Çok güzel. Sorunu bu." Bir aile dostu Etsuko'nun güzelliğine dikkat çektiğinde annesi de böyle söylemişti.

"Bu gece eğlendin mi?" diye sordu Etsuko.

"Evet. Buna hâlâ inanamıyorum. Hiromi-san benimle konuştu."

"Ne dedi?" Etsuko, Mozasu ve Solomon'un tabaklarına iki büyük tavuk parçası ve kendi tabağına küçük bir but koydu. "Kibar mıydı?"

"Çok iyi ve havalıydı. En iyi arkadaşlarının Koreli olduğunu söyledi. Bana, anne-babama iyi davranmamı tavsiye etti."

Solomon, onun annesi olmadığını söylememişti; bunun güzel bir şey olması gerekirken onu sadece tedirgin ediyordu.

"Baban bu gece bana, doğduğun andan itibaren annenin seninle çok gurur duyduğunu söyledi."

Solomon bir şey söylemedi.

Etsuko, oğlanın artık bir anneye ihtiyacı olduğunu düşünmüyordu; yeterince büyümüştü ve anneleri hayatta olan birçok çocuktan daha iyi durumdaydı. Neredeyse bir erkek olmuştu.

"Lavaboya gel. Sol elini uzat."

"Bir hediye mi?"

Etsuko gülerek Solomon'un sol elini lavaboya uzatıp musluğu açtı. "Parmaklarında hâlâ mürekkep var."

"Beni gitmeye zorlayabilirler mi? Gerçekten sınır dışı edebilirler mi?"

"Bugün her şeyi iyi gitti," diye yanıtladı Etsuko ve bir bulaşık fırçasıyla Solomon'un parmaklarını ve tırnaklarını yumuşak bir şekilde ovuşturdu. "Endişelenmene gerek yok, Solomon-chan."

Bu yanıt oğlanı tatmin etmiş görünüyordu.

"Hana, bana küçük sorunundan kurtulmak için Yokohama'ya geldiğini söyledi. Hamile mi? Nigel, kız arkadaşını hamile bıraktı ve kız kürtaj oldu."

"Arkadaşın Nigel mı?" Etsuko, hafta sonları onunla *Atari* oynayan sarışın çocuğu hatırladı. Solomon'dan sadece bir yaş büyüktü.

Solomon evet anlamında başını salladı. "Evet. Hana harika biri gibi görünüyor."

"Çocuklarım benden nefret ediyorlar."

Solomon tırnaklarının altındaki mürekkebi çıkarmaya çalışıyordu. "Çocukların, onları bıraktığın için senden nefret ediyorlar." İfadesi ciddileşti. "Buna engel olamıyorlar. Seni özlüyorlar."

Etsuko alt dudağının içini ısırdı. Ağzındaki küçük kasları hissedebiliyordu, son anda kan çıkarmasına engel oldu. Solomon'un yüzüne bakmaktan çekindi ama kendini dizginlemeye çalışsa da gözyaşlarına boğuldu.

"Ne oldu? Neden ağlıyorsun?" diye sordu Solomon. "Üzgünüm." Oğlanın gözleri doldu.

Etsuko sakinleşmek için derin bir nefes aldı.

"Hana doğduğunda, hemşireler bir karta ayak izlerini aldılar. Mürekkebi yıkadılar ama tamamen çıkaramadılar, o yüzden eve dönünce onu yıkamak zorunda kaldım. Yeni

doğmuştu, bir şey görebildiğini sanmıyorum ama onun canını acıtıyormuşum gibi bana bakıp durmaksızın ağladı."

"Etsuko-chan, Hana iyi olacak. Nigel'ın kız arkadaşı iyi durumda. Kolejden sonra belki evlenecekler. Nigel öyle söyledi."

"Hayır, hayır. Sorun bu değil. Annen olmak istemediğimi düşünüyor olabileceğin için çok üzgünüm." Etsuko karnını kavrayıp nefesini düzene sokmaya çalıştı. "Çok fazla insanı incittim. Sen çok iyi bir oğlansın, Solomon. Keşke senin annen olarak kendime pay çıkarabilseydim."

Solomon'un koyu renk düz saçı yüzünün yan tarafına yapışmıştı, saçını kenara itmedi. Gözleri endişeli görünüyordu.

"Ama ben bugün doğdum. Kimsenin o ânı ve orada kimlerin olduğunu hatırlamaması tuhaf, değil mi? Biz sadece bize anlatılanları biliyoruz. Sen şu anda buradasın. Benim için bir anne gibisin."

Etsuko avucuyla ağzını kapattı ve Solomon'un sözlerinin içine işlemesine izin verdi. Üzüntünün ardından yeni bir gün doğmak zorundaydı; bir mahkûmiyetten sonra bile neticede iyilik olabilirdi. Sonunda, Etsuko suyu kapatıp şişmiş sarı süngeri lavaboya koydu. Kıvrımlı pirinç musluktan son damlalar aktıktan sonra mutfak sessizleşti. Etsuko, doğum gününde çocuğa sarılmak için ona uzandı.

12

Osaka, 1979

Yangjin'in mide kanseri olduğunu öğrendiğinde Sunja, oğlunu ve torunu Solomon'u Yokohama'da bırakıp Osaka'ya, annesinin yanına döndü. Kocası Yoseb nihayet öldükten sonra sadık bir şekilde Yangjin'e bakan yorgun eltisi Kyunghee'yi rahatlatmak için Sunja, sonbahar ve kış boyunca annesinin yer yatağının ucunda uyudu.

Yangjin, yatak odasına dönüşen ön odada, kalın pamuklu yer yatağının üzerinde neredeyse kıpırdamadan yaşıyordu. Evin en geniş odası okaliptüs ve mandalina kokuyordu. Zemine kısa bir süre önce yeni *tatami* minderleri döşenmişti ve iki ışıltılı pencerenin yanındaki çift sıra seramik saksılarda yeşillikler vardı. Osaka'daki Kore kilisesi üyelerinin pahalı hediyesi Kyushu mandalinalarıyla dolu, yer yatağının yanında duran büyük sepetten muhteşem bir koku yayılıyordu. Yeni, renkli *Sony* televizyon kısık seste açıktı; üç kadın, Yangjin'in en sevdiği program *Öteki Diyarlar*'ın başlamasını bekliyordu.

Sunja yerde, elinden geldiğince dik oturmaya çalışan annesinin yanında oturuyordu; Kyunghee yatağın öteki tarafında, Yangjin'in başucunda, her zamanki yerinde duruyordu. Hem Sunja hem Kyunghee, Solomon'un yeni lacivert yün kazağının parçalarını örüyorlardı.

Yangjin'in uzuvlarının ve eklemlerinin takati birbiri ardına kesilip kasları jöle gibi yumuşarken, tuhaf bir şekilde zihni daha berrak ve özgürdü. Bedenini terk edip bir geyik

kadar hızlı koştuğunu hayal edebiliyordu. Ancak gerçek hayatta zar zor hareket edebiliyordu; yiyecek olarak kabul edilen herhangi bir şeyi zor yiyordu. Yine de Yangjin'in yürümeyi ve ev işi yapmayı öğrendiği andan itibaren belki de hayatında ilk kez çalışmak zorunda hissetmemesi, bu hastalığın tek beklenmedik getirisiydi. Artık yemek pişirmek, bulaşık yıkamak, yerleri süpürmek, giysi dikmek, tuvaletleri temizlemek, çocuklarla ilgilenmek, çamaşırları yıkamak, satmak için yiyecek hazırlamak ya da yapılması gereken diğer şeyleri yapmak mümkün değildi. İşi, ölmeden önce dinlenmekti. Tek yapması gereken, hiçbir şey yapmamaktı. En iyi ihtimalle birkaç günü kalmıştı.

Yangjin bütün bunlar sona erdikten sonra ne olacağını bilmiyordu ama eve gideceğine emindi. Ya kendisinden önce ölenlerin yanına ya da *Yesu Kuristo*'ya ve onun krallığına gideceğini düşünüyordu. Kocası Hoonie'yi tekrar görmek istiyordu; bir keresinde kilisede, cennette sakatların yürüyebildiğini ve körlerin görebildiğini iddia eden bir papazın vaazını dinlemişti. Kocası, Tanrı fikrine karşıydı ama Yangjin, bir Tanrı varsa, Hoonie'nin, kısıtlayıcı bedenine yeterince dayanan ve iyi olmayı hak eden, dürüst bir adam olduğunu anlayacağını umuyordu. Yangjin ölmekten her bahsetmeye çalıştığında Kyunghee ve Sunja konuyu değiştiriyorlardı.

"Solomon'a para gönderdin mi?" diye sordu Yangjin. "Bankadan alınmış gıcır gıcır banknotlar göndermeni istedim."

"Evet, dün yolladım," diye yanıtladı Sunja, ekranı daha iyi görebilmesi için annesinin yastığını düzeltti.

"Ne zaman eline ulaşır? Ondan haber almadım."

"*Umma*, kartı bu gece ya da yarın alır."

Solomon bu hafta büyük büyükannesiyle konuşmak için telefon açmamıştı ama bu anlaşılabilirdi. Kısa bir süre önce büyük bir doğum günü partisi olmuştu ve birine bir mektup yazmasını ya da telefon açıp teşekkür etmesini ona

hatırlatması gereken kişi Sunja'ydı. "Muhtemelen okulla meşguldür. Daha sonra ararım."

"Şarkıcı gerçekten meşhur biri mi?" diye sordu Yangjin. Mozasu evi döşemişti ve kadınlar şekerleme dükkânını kapattıklarından beri geçim masraflarını o karşılıyordu; yine de Yangjin, torunu Mozasu'nın, oğlunun doğum günü partisinde pop yıldızlarına sahne aldırabilecek kadar çok para kazandığını anlamakta zorlanıyordu.

"Bu çok pahalı olmalı! Şarkıcı gerçekten ünlü mü?"

"Etsuko öyle söyledi." Sunja, Solomon'un nasıl olduğunu merak ediyordu; ilk kimlik kartı başvurusunu yapmak zorundaydı. Bu konuda endişeleniyordu.

Program başladığında Kyunghee anteni ayarlamak için yerinden fırladı. Görüntü düzeldi. Programın tanıdık Japon halk müziği odaya süzüldü.

"Bakalım Higuchi-san bugün nereye gidecek?" Yangjin kocaman gülümsedi.

Öteki Diyarlar'da dinç, boyalı siyah saçlı, yaşlanmayan kadın sunucu Higuchi-san dünyayı gezip farklı ülkelere göç etmiş Japonlarla röportaj yapıyordu. Röportaj yapan kadın neslinin sıradan bir üyesi değildi; evlenmemişti, çocuksuzdu ve her türlü özel soruyu sorabilecek, dünyayı dolaşan vasıflı bir gazeteciydi. Koreli kanı taşıdığı söyleniyordu ve bu söylenti bile Yangjin ve Kyunghee'nin, Higuchi-san'ın cesaretini ve seyahat tutkusunu kendileriyle özdeşleştirmeleri için yeterliydi. Ona çok bağlıydılar. Kadınlar küçük şekerleme dükkânlarını işletirken programın bir dakikasını bile kaçırmamak için dükkânı kapatır kapatmaz eve koşarlardı. Sunja hiçbir zaman programla ilgilenmemişti ama şimdi annesinin hatırına oturup izliyordu.

"Yastıklar!" diye seslendi Yangjin ve Sunja onları düzeltti.

Kyunghee açılış jeneriği akarken ellerini çırptı. Bütün kısıtlamalara rağmen Higuchi-san'ın Kuzey Kore'ye gitmesini umuyordu. Koh Hansu, kocasına, anne-babasının

ve kayınlarının öldüğünü söylemişti ama yine de memleketinden haber almayı istiyordu. Ayrıca, Kim Changho'nun güvende olup olmadığını bilmek istiyordu. Geri dönen aile üyeleri olan kişilerden her ne kadar üzücü hikâyeler duymuş olsa da kalın gözlüklü, yakışıklı genç adamın öldüğünü düşünemiyordu.

Açılış müziği sona ererken bir erkek sesi, Higuchi-san'ın bugün Medellín'de, Kolombiya'nın en büyük tavuk çiftliğinin sahibi olan, etkileyici bir çiftçi ailesiyle buluşacağını duyurdu. Açık renk yağmurluğu ve meşhur yeşil *boshi* şapkasıyla Higuchi-san, Wakamura ailesinin on dokuzuncu yüzyılın sonunda Latin Amerika'ya göç etmeye nasıl karar verdiğine ve çocuklarını, dünyada Japonları böyle iyi şekilde temsil edecek kadar düzgün yetiştirmelerine hayret etti. "*Minna nihongo hanase-masu*!*" Higuchi-san'ın sesi hayret ve hayranlık doluydu.

Kamera, ufak tefek, altmış yedi yaşında olmasına rağmen daha yaşlı görünen, kırışıklık içindeki aile reisi Bayan Wakamura'ya odaklandı. Kırışık ve kat kat cildinin altına gömülen geniş, eğimli gözleri bilge ve düşünceli görünüyordu. Kardeşleri gibi o da Medellín'de doğmuştu.

"Anne-babam için elbette her şey çok zordu. İspanyolca konuşamıyorlardı ve tavuklar hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Ben altı yaşımdayken babam kalp krizinden öldü, sonra annem bizi tek başına büyüttü. En büyük erkek kardeşim burada annemizle birlikte kaldı ama iki küçük erkek kardeşlerimiz Montreal'e okumaya gidip geri döndüler. Kız kardeşlerim ve ben çiftlikte çalıştık."

"Bu çok zor bir iş olmalı," dedi Higuchi-san nefes nefese.

"Bir kadının kaderi acı çekmektir," dedi Bayan Wakamura.

"Öyle, öyle."

* (Jap.) Japonca biliyorum. (ç.n.)

Kamera, devasa çiftliğin içini göstermek için geniş açıya geçince on binlerce tavuğun kabarık beyaz tüylerinden oluşan hareketli bir deniz belirdi ekranda; parlak kırmızı ibikleri, kanat çırpan solgun renkli kitlenin arasında benekler oluşturuyordu.

Uzun boylu olduğu için gagalanmadan tavuklara yem serpebilen Bayan Wakamura, Higuchi-san'ın ısrarı üzerine çiftlikte yaptığı işleri sıraladı.

"Bütün bunlar çok zor olmalı," diye tekrarladı Higuchi-san, keskin kokuya rağmen suratını ekşitmemeye çalışarak.

Bayan Wakamura omuzlarını silkti. Çamurlu arazide güçlükle yürürken, ağır iş makinelerini kaldırmak da dahil olmak üzere, bir tavuk çiftliğinin nasıl işletildiğini gösterirken kadının sabrı inkâr edilemezdi.

Otuz dakikalık programın sonunda Higuchi-san, Bayan Wakamura'dan izleyicilere Japonca bir şey söylemesini istedi.

Yaşlı yüzlü kadın çiftçi, utangaç bir şekilde kameraya döndükten sonra düşünüyormuş gibi bakışlarını kaçırdı.

"Japonya'ya hiç gitmedim." Kaşlarını çattı. "Ama hayatta nerede olursam olayım ve ne yaparsam yapayım, umarım hep iyi bir Japon olurum. Halkımı asla utandırmamayı umuyorum."

Higuchi-san'ın gözleri doldu ve programı sonlandırdı. Kapanış jeneriği akarken sunucu, Higuchi-san'ın *Öteki Diyarlar*'ın bir sonraki durağına ulaşmak için havaalanına doğru yolda olduğunu söyledi. "Yurttaşlarımızla yeniden buluşuncaya dek!" dedi sunucu neşeyle.

Sunja kalkıp televizyonu kapattı. Çay suyu kaynatmak için mutfağa gitmek istedi.

"*Go-saeng**," dedi Yangjin yüksek sesle. "Bir kadının kaderi acı çekmektir."

"Evet, *go-saeng*." Kyunghee olumlu anlamda başını sallayıp acı çekmek anlamına gelen sözcüğü tekrarladı.

* (Kor.) Zorluk, yokluk, sıkıntı. (ç.n.)

Sunja hayatı boyunca bu hissi diğer kadınlardan işitmişti; bir kız, bir eş ve bir anne olarak acı çekmeleri ve acı çekerek ölmeleri gerekiyordu. *Go-saeng* sözcüğü midesini bulandırıyordu. Bunun dışında başka ne vardı? Noa'ya daha iyi bir yaşam vermek için acı çekmişti ama bu yeterli olmamıştı. Oğluna, su gibi içtiği utanca katlanmasını mı öğretmeliydi? Sonuçta, doğumunun sonuçlarına katlanmayı reddetmişti. Anneler, oğullarına zorluklarla karşılaşacaklarını söylemezlerse, başarısız mı oluyorlardı?

"Noa'ya üzülüyorsun," dedi Yangjin. "Biliyorum. Ondan başka bir şey düşünmüyorsun. Önce Koh Hansu'ydu, şimdi Noa. O korkunç adamı istediğin için acı çekiyorsun. Bir kadın öyle bir hata yapamaz."

"Başka ne yapabilirdim?" dedi Sunja ama kelimeler ağzından çıkar çıkmaz pişman oldu.

Yangjin, neredeyse kadın çiftçiyi komik bir şekilde taklit eder gibi omuzlarını silkti. "O adamı onun babası yaparak çocuğuna utanç verdin. Kendi acına sebep oldun. Zavallı oğlan Noa, kötü bir tohumdan geldi. Isak seninle evlendiği için şanslısın. O adam ne büyük bir lütuftu. Mozasu daha iyi bir kandan geliyor. Bu yüzden her işi iyi gidiyor."

Sunja iki eliyle ağzını kapattı. Genellikle yaşlı kadınların çok ve boş konuştukları söylenirdi ama görünüşe bakılırsa annesi, bu düşüncelerini onun için yedekte saklamıştı. Bu, annesinin ona bırakmayı planladığı bir tür acımasız mirastı. Sunja onunla tartışamazdı. Ne anlamı vardı?

Yangjin dudaklarını büzüştürdükten sonra burnundan derin bir nefes aldı.

"O adam kötüydü."

"*Umma*, seni buraya o getirdi. Seni getirmeseydi..."

"Beni buraya onun getirdiği doğru ama o yine de kötü biri. Bunu değiştiremezsin. O zavallı oğlanın hiç şansı yoktu," dedi Yangjin.

"Noa'nın hiç şansı yoksa ben neden acı çektim? Neden o kadar çabaladım? O kadar aptalsam, affedilmez hatalar

yaptıysam, bu senin suçun mu?" diye sordu Sunja. "Seni suçlamıyorum... Suçlamayacağım."

Kyunghee yalvarır gibi Yangjin'e baktı ama yaşlı kadın sessiz yakarışlarına aldırmadı.

"Kardeşim," dedi Kyunghee nazikçe. "Sana içecek bir şey getirmemi ister misin?"

"Hayır." Yangjin, Sunja'ya dönüp Kyunghee'yi işaret etti. "O, bana kendi ailemden daha iyi davrandı. Beni, senin önemsediğinden daha çok önemsiyor. Sen sadece Noa ve Mozasu'yu önemsiyorsun. Öleceğimi öğrendiğin için geri döndün. Umurunda değilim. Çocukların dışında kimseyi umursamıyorsun." Yangjin ağlamaya başladı.

Kyunghee hafifçe Yangjin'in koluna dokundu.

"Kardeşim, söylediklerinde ciddi değilsin. Sunja, Solomon'a bakmak zorundaydı. Bunu biliyorsun. Birçok kez kendin söyledin. Üstelik Yumi öldükten sonra Mozasu'nun, annesinin yardımına ihtiyacı vardı," dedi Kyunghee kısık bir sesle. "Sunja çok acı çekti. Özellikle de Noa'dan sonra..." Kyunghee, Noa'nın adını söylemekte zorlandı. "Ve burada ihtiyacın olan her şeye sahiptin, değil mi?" Sesinin olabildiğince sakinleştirici çıkmasına özen gösterdi.

"Evet, evet, benim için her zaman elinden gelenin en iyisini yaptın. Keşke Kim Changho Japonya'da kalsaydı. Kocan öldükten sonra seninle evlenebilirdi. Ben öldükten sonra seninle kimin ilgileneceğini düşünüyorum. Sunja-ya, Kyunghee'yle ilgilenmelisin. O burada tek başına kalamaz. *Aigoo**, keşke Kim Changho aceleyle Kuzey'e gidip kendi ölümüne sebep olmasaydı. *Aigoo*. Zavallı adam muhtemelen bir hiç uğruna öldü."

Kyunghee fark edilir şekilde çöktü.

"*Umma*, ilaçlar yüzünden çılgınca şeyler söylüyorsun," dedi Sunja.

"Kim Changho, Kyunghee'yle evlenemeyeceği ve beklemeye daha fazla dayanamadığı için Kore'ye gitti," dedi Yangjin ağlamayı kesince. Dilediğinde gözyaşı dökmeyi bı-

* (Kor.) Ah, aman. (ed. n.)

rakabilen bir çocuğu izlemek gibiydi. "O, Yoseb'den çok daha iyiydi. Kazadan sonra Yoseb sarhoşun teki olup çıkmıştı ama Kim Changho gerçek bir adamdı. Güzel Kyunghee'mizi çok mutlu edebilirdi ama öldü. Zavallı Kim Changho. Zavallı Kyunghee."

Kyunghee'nin şaşkınlık dolu ifadesini gören Sunja kendinden emin bir şekilde konuştu. "*Umma*, uyumalısın. Seni dinlenmen için yalnız bırakacağız. Yorgun olmalısın. Hadi, odaya dönüp örgümüzü bitirelim," dedi Sunja, Kyunghee'nin kalkmasına yardım ederken. Kapıya varınca Sunja ışığı söndürdü.

"Yorgun değilim! Beni yine bırakacaksın, değil mi? İşler zorlaşınca gitmek kolaydır. Pekâlâ. Bir an önce ölürüm, böylece burada kalman gerekmez ve o çok değerli Mozasu'nun yanına koşabilirsin! Hayatım boyunca bir gün bile sana yük olmadım. Kımıldayamayana kadar, burada geçirdiğim her an kendime destek olmak için çalıştım. Karnımı doyurmak ve başımızı sokacak bir yerimiz olması için gereken para dışında bir yen bile almadım. Her zaman kendi payıma düşeni yaptığımı biliyorsun. İyi kalpli baban ölünce seni ben büyüttüm..." Kocasından bahsedince Yangjin tekrar ağlamaya başladı ve bu kadar perişan olduğunu görmeye dayanamayan Kyunghee onun yanına koştu.

Sunja, Kyunghee'nin sakinleşene kadar annesini hafifçe sıvazlamasını izledi. Annesini tanıyamıyordu; hastalığının onu değiştirdiğini söylemek kolaydı ama bu kadar basit olamazdı. Hastalık ve ölüm döşeğinde olmak annesinin bunca zamandır onu sakındığı gerçek düşüncelerini açığa çıkarmıştı. Sunja bir hata yapmıştı; ancak oğlunun kötü bir tohumdan geldiğine inanmıyordu. Japonlar, Korelilerin kanında çok fazla öfke ve hiddet olduğunu söylerlerdi. Tohum, kan. Bu tür umutsuz fikirlerle nasıl baş edilebilirdi? Noa bütün kurallara uyar ve elinden gelenin en iyisini yaparsa, bu düşmanca dünyanın fikrini değiştirebileceğine inanan hassas bir çocuktu. Ölümü, bu tür acımasız ideallere inanmasına izin verdiği için onun suçu olabilirdi.

Sunja annesinin yer yatağının yanında diz çöktü.

"Özür dilerim, *umma*. Özür dilerim. Gittiğim için üzgünüm. Her şey için üzgünüm."

Yaşlı kadın tek çocuğuna güçsüzce bakarken birdenbire kendinden nefret etti. Yangjin de üzgün olduğunu söylemek istedi ama gücü bedenini terk edince gözlerini kapatmak zorunda kaldı.

13

"Hıristiyan değilsin, değil mi?" diye sordu Hana, Solomon'a. Kilise sırasında onun yanında oturuyordu. Papaz, büyük büyükannesinin methiyesini yeni bitirmişti ve orgcu *What a Friend We Have in Jesus** ilahisini çalmaya başladı. Cenaze töreni ilahiden ve kapanış duasından sonra bitecekti.

Solomon, Hana'yı kibarca susturmaya çalıştı ama her zamanki gibi genç kız ısrarcıydı.

"Bir tarikat gibi bir şey, değil mi? Ama açık havada çırılçıplak bir araya gelip bebekleri kurban etmek gibi ilginç şeyler yapmıyorsunuz, değil mi? Amerika'da koyu Hıristiyanların bu tür şeyler yaptıklarını okudum. Fakat sen onlardan birine benzemiyorsun. Zengin olduğunuz için muhtemelen paranızın çoğunu vermeniz gerekiyor, değil mi?"

Hana dudaklarını onun kulağına yaklaştırarak Japonca fısıldıyordu ve Solomon odaklanmaya çalışıyormuş gibi ciddi bir ifade takınmıştı. Kızın çilekli dudak parlatıcısının kokusunu alabiliyordu.

Nasıl karşılık vereceğini bilemedi. Bazı Japonlar, Hıristiyanlığın bir tarikat olduğunu sanıyorlardı. Okuldaki yabancı arkadaşları dine bu gözle bakmıyorlardı ama çok fazla Hıristiyan Japon tanımıyordu.

Hana, korodan gözlerini ayırmadan sol serçe parmağıyla onun kaburgalarını dürttü.

---

* Sözlerini 1855'te Joseph M. Scriven'in şiir şeklinde annesine yazdığı, müziğini Charles C. Converse'in bestelediği, 1870'de yayınlanan Hıristiyan ilahisi. (ç.n.)

Koro, büyük büyükannesinin en sevdiği ilahiyi söylüyordu. Eskiden bunu sık sık mırıldanırdı.

Ailesindeki herkes gibi Solomon da Hıristiyandı. Büyükbabası Baek Isak, Osaka'daki ilk Presbiteryen papazlardan biriydi. Solomon çocukken, kilisedeki insanlar büyükbabasından şehit diye söz ederlerdi, çünkü inancı yüzünden hapse atılmış ve serbest bırakıldıktan kısa bir süre sonra ölmüştü. Sunja, Mozasu ve Solomon her pazar ayine katılıyorlardı.

"Neredeyse bitmek üzere, değil mi? Bir biraya ihtiyacım var, Solomon. Gidelim mi? Uslu bir kız olup tören boyunca yerimden kımıldamadım."

"Hana, o benim büyük büyükannemdi," dedi Solomon en sonunda. Solomon, onu portakal yağı ve bisküvi kokan, nazik bir yaşlı kadın olarak hatırlıyordu. Pek fazla Japonca bilmezdi ama koyu mavi yeleğinin ceplerinde onun için her zaman şekerlemeler ve bozuk paralar olurdu.

"Daha saygılı olmalıyız."

"Büyük büyükannen artık cennette. Hıristiyanlar böyle söylemiyorlar mı?" Hana huzurlu bir ifade takındı.

"Yine de o öldü."

"Pek üzgün görünmüyorsun. Büyükannen Sunja da pek üzgün görünmüyor," diye fısıldadı Hana. "Her neyse, Hıristiyansın, değil mi?"

"Evet, Hıristiyanım. Neden bu kadar umursuyorsun?"

"Öldükten sonra ne olduğunu bilmek istiyorum. Ölen bebeklere ne oluyor?"

Solomon ne diyeceğini bilemedi.

Kürtajdan sonra Hana annesinin yanına taşınmıştı. Hokkaido'ya geri dönmeyi reddetmişti ve günlerini Etsuko'nun restoranında sıkılarak ve her şeye sinirlenerek geçiriyordu. Solomon'un okulundaki İngilizce öğretimin üstesinden gelemiyordu; kendi yaşındaki çocuklardan nefret ediyor ve devlet lisesine gitmeyi reddediyordu. Etsuko, Hana'nın ne yapması gerektiğini bulmaya çalışıyordu ama

bu arada Hana, Solomon'un onun yeni projesi olduğuna karar verdi ve her fırsatta onu takip etmeye başladı.

Herkes gibi Solomon da Hana'yı olağanüstü güzel buluyordu ama Etsuko, kızının sorun çıkaran biri olduğu konusunda onu uyarıp kendi okulundan kızlarla arkadaşlık kurmasının daha iyi olacağını söyledi.

"Nihayet! Dua bitti. Hadi, çıkışlar tıkanmadan bir an önce dışarı çıkalım." Hana onu nazikçe dirseğiyle dürttükten sonra sandalyesinden çekip kaldırdı ve Solomon kızın onu binadan çıkarmasına izin verdi.

***

Kilisenin arkasındaki aydınlık sokakta, Hana bir ayağını yerde tutup diğerini dizinden kırarak duvara yaslandı. Sigara içiyordu. Solomon'a bir kez daha neden bira alamayacaklarını sordu.

Okulunda içki içen çocuklar vardı ama Solomon içkinin tadından pek hoşlanmıyordu ve arkadaşları sarhoş olduklarında sürekli başlarını derde sokuyorlardı. Babası böyle bir şey için ona sinirlenmezdi ve bir bakıma Solomon, arkadaşlarının partilerinde içki içmeyi reddederken kendini rahat hissediyordu, çünkü o kadar mühim bir şey değildi. Fakat Hana'ya hayır demek zordu, çünkü bir şey istediğinde son derece ısrarcı olabiliyordu. Genç kız, onun zaten kurallara fazla bağlı olduğunu düşünüyordu.

Hana sigarasından derin bir nefes alıp dumanı dışarı verirken sevimli bir şekilde dudaklarını büktü.

"Bira içmiyorsun. Büyük büyükannenin cenaze törenine saygı gösteriyorsun. Babana asla kızmıyorsun. Ah, Solomon, belki de bir papaz olabilirsin."

Hana, dua eder gibi ellerini birleştirip gözlerini kapattı.

"Papaz olmayacağım. Peki sence büyüdüğümde ne yapmalıyım?" diye sordu Solomon.

Okuldaki yaşça büyük bir oğlan, bir grup arkadaşına bütün kadınların fahişe, bütün erkeklerinse katil olduğunu söylemişti; kızlar zengin erkeklerle evlenmek istedikleri için bir erkeğin gelecekte ne iş yapacağını önemserlerdi.

"Bilmiyorum, Bay Paçinko." Hana güldü. "Hey, Hıristiyanların evlenmeden önce seks yapmamaları gerekiyor, değil mi?"

Solomon takım elbisesinin ceketini iliklediği. Dışarısı serindi ve paltosu hâlâ üst kattaki salonun dolabında asılıydı.

"Hâlâ bakirsin," dedi Hana gülümseyerek. "Biliyorum. Sorun değil. Henüz on dört yaşındasın. Yapmak istiyor musun?"

"Ne?"

"Benimle? Yapabilirim, biliyorsun." Sigarasından bu kez manalı bir şekilde derin bir nefes aldı. "Bunu yaptım. Birçok kez. Neden hoşlanacağını biliyorum." Hana, oğlanın babasının o sabah onun için bağladığı kravatın düğümünü kavradıktan sonra yavaşça bıraktı.

Solomon onun yüzüne bakmayı reddetti.

Kilisenin arka kapısı yavaşça açıldı. Etsuko eşikten onlara el salladı.

"Hava soğuk. Neden içeri gelmiyorsunuz? Solomon, misafirleri selamlamak için babanın yanında olmalısın, değil mi?"

Solomon, Etsuko'nun sesindeki tedirginliği duyabiliyordu. Hana sigarasını atıp onun peşinden içeri girdi.

Cenaze misafirleri ağırlanırken Hana, Solomon'u takip etmeye devam etti. Ondan sutyen bedenini tahmin etmesini istedi. Solomon'un hiçbir fikri yoktu ama artık onun göğüslerini düşünüyordu.

Çoğu yaşlılardan oluşan misafirler onları rahat bıraktı, o yüzden ikili masaların civarında dolandı.

"*7-Eleven*'dan bira alalım. Benim evime gidip içebiliriz. Ya da parka gidebiliriz."

"Bira içmek istemiyorum."

"Belki biraz vajina istersin."

"Hana!"

"Ah, kapat çeneni. Benden hoşlanıyorsun. Hoşlandığını biliyorum."

"Neden bu şekilde konuşuyorsun?"

"Çünkü ben iyi bir kız değilim ve iyi bir kızı becermek istemezsin. Özellikle de ilk seferinde. Bunu kimse istemez. Seninle evlenmek istemiyorum, Solomon. Parana ihtiyacım yok."

"Sen neden bahsediyorsun?"

"Canın cehenneme," dedi Hana ve ondan uzaklaştı.

Solomon ona yetişip kolunu tuttu.

Hana ona buz gibi bir gülümsemeyle baktı. Sanki başka birine dönüşmüştü. Onu Solomon'dan yaşça küçük gösteren, beyaz bebe yakalı, koyu mavi bir yün elbise giymişti.

Büyükannesi Sunja belirdi.

"*Halmoni**," dedi Solomon, onu gördüğüne sevindi. Hana'nın yanında heyecanlanıyordu ama onu aynı zamanda tedirgin edip korkutuyordu. Hana'yla birlikteyken, yanlarında bir yetişkinin olması daha güvenli geliyordu. Geçen gün onu bakkaldan bir paket çikolatalı gofret çalarken yakalamıştı. Hana dükkândan çıkınca, Solomon tezgâhtarın başının derde girmesinden endişe edip ona gofretin parasını vermişti. Babasının işinde eğer eksik bir eşya varsa, tezgâhtarlar anında kovulurlardı.

Sunja onlara gülümsedi. Solomon'u sakinleştirmek ister gibi koluna dokundu; oğlan şaşkın görünüyordu.

"Takım elbisenle çok yakışıklı olmuşsun."

"Bu Hana," dedi Solomon; Hana, resmi bir şekilde eğilerek yaşlı kadını selamladı.

Sunja olumlu anlamda başını salladı. Kız çok güzeldi ama küstah bir çenesi vardı.

Sunja, Mozasu'yla konuşmaya gidiyordu ama Solomon'u güzel kızla yalnız bırakmak konusunda tuhaf bir hisse kapıldı.

"Daha sonra evde görüşürüz, değil mi?" diye sordu Sunja.

Solomon evet anlamında başını salladı.

Sunja öteki tarafa gider gitmez kız onu binadan dışarı çıkardı.

---

* (Kor.) Büyükanne. (ç.n.)

Koh Hansu bir bastonla yürüyordu. Sunja'nın kabul salonunda bir taraftan diğerine yürüdüğünü görünce ona seslendi.

Sunja onun sesini duydu; bu kadarı çok fazlaydı.

"Annen dayanıklı bir kadındı. Her zaman onun senden daha çetin olduğunu düşündüm."

Sunja ona baktı. Ölmeden önceki anlarında, annesi bu adamın onun hayatını mahvettiğini söylemişti; peki gerçekten mahvetmiş miydi? Hansu, ona Noa'yı vermişti; hamile kalmasaydı Isak'la evlenmeyecekti ve o zaman Mozasu'ya ve dolayısıyla torunu Solomon'a sahip olamayacaktı. Artık ondan nefret etmek istemiyordu. Yusuf, onu köle olarak satan kardeşlerini tekrar gördüğünde onlara ne demişti? "Siz bana kötülük düşündünüz, ama Tanrı bugün olduğu gibi birçok halkın yaşamını korumak için o kötülüğü iyiliğe çevirdi.*" Bu, Isak'a dünyadaki kötülükleri sorduğunda, ona öğrettiği bir şeydi.

"İyi olup olmadığını görmeye geldim. Bir şeye ihtiyacın olursa, çekinme."

"Teşekkür ederim."

"Karım öldü."

"Bunu duyduğuma üzüldüm."

"Babası patronum olduğu için ondan asla boşanamazdım. O, beni evlat edindi."

Bir süre önce Mozasu ona, kayınpederi emekli olduktan sonra Hansu'nun, Kansai'deki ikinci en güçlü *yakuza* ailesinin en kıdemli adamı olduğunu açıklamıştı.

"Bana hiçbir şey açıklamak zorunda değilsin. Senin ve benim; bizim konuşacak bir şeyimiz yok. Bugün geldiğin için teşekkür ederim."

"Neden bu kadar soğuk olmak zorundasın? Artık benimle evleneceğini sanıyordum."

"Ne? Annemin cenaze törenindeyiz. Neden sen hâlâ hayattasın ama Noa'm yok? Oğlumun cenazesine bile gidemedim!"

* İncil'de Yaratılış kitabının 50. bölümünün 20. mısrası. (ç.n.)

"O benim tek oğlumdu..."

"Hayır, hayır, hayır. O benim oğlumdu. Benim."

Sunja mutfağa doğru ilerleyip Hansu'yu bastonundan destek aldığı yerde bıraktı. Sunja hıçkırarak ağlamasına engel olamadı ve mutfaktaki kadınlar onu görünce ona sarıldılar. Tanımadığı bir kadın nazikçe sırtını sıvazladı. Annesinin yasını tuttuğunu sandılar.

14

Yokohama, 1980

Bu çok heyecan vericiydi, Solomon daha önce kimseyle birlikte olmamıştı. Hana çok şey biliyordu, o yüzden fazla heyecanlanırsa, gözlerini kapatıp başka şeyler düşünmesini öğretti, çünkü işi bitene kadar beklemesi önemliydi. Kızların bir dakika içinde boşalan bir erkekle tekrar birlikte olmak istemeyeceklerini söyledi. Solomon, Hana'nın ona söylediği her şeyi yaptı; sadece ona hayran olduğu için değil, hem de onu mutlu etmek istediği için. Onu güldürmek için her şeyi yapardı, çünkü akıllı ve dayanılamayacak kadar sevimli ve heyecan verici olsa da aynı zamanda üzgün ve huzursuzdu. Kıpır kıpırdı; her gün içki içmeden duramıyordu. Ayrıca, seks yapmak onun için önemliydi, o yüzden Solomon henüz on beş yaşında bile olmamasına rağmen onu altı ay boyunca ideal âşığı yaptı. Hana neredeyse on yedi yaşındaydı.

Yangjin'in cenaze töreninden sonra başladı. Hana bira aldı ve Etsuko'nun dairesine gittiler. Elbisesiyle bluzunu çıkardıktan sonra Solomon'un giysilerini çıkardı. Oğlanı yatağına götürüp ona bir prezervatif taktı ve ne yapması gerektiğini gösterdi. Solomon kızın vücuduna hayran kaldı; Hana onun mutluluğunu eğlenceli buldu. Hemen boşalmasına kızmadı –bunu bekliyordu– ama hemen ardından onu eğitmeye başladı.

Neredeyse her gün Etsuko'nun evinde buluşup birkaç kez sevişiyorlardı. Etsuko hiçbir zaman evde değildi ve So-

lomon büyükannesine arkadaşlarıyla olduğunu söylüyordu. Babası onu masada görmeyi umduğu için akşam yemeği vaktinde evine dönüyordu, Hana da yemeğini yemek için genellikle Etsuko'nun restoranına gidiyordu.

Onunla birlikte olduktan sonra Solomon farklılaştı; daha büyük ve hayata dair daha ciddi hissediyordu. Hâlâ bir çocuk olduğunun farkındaydı ama sadece okuldan sonra ya da tatillerde değil, sürekli onunla nasıl birlikte olabileceğini düşünmeye başlamıştı. Okuldayken, ödevleri için endişelenmeden onunla görüşebilmek için mümkün olduğunca çok çalışıyordu. Babası yüksek notlar almasını bekliyordu ve Solomon iyi bir öğrenciydi. Hana'yla birlikte olmadığında, kızın dışarı çıktığında ne yaptığını merak ediyordu. Sık sık onu daha büyük bir oğlana kaptırmaktan korkuyordu ama Hana ona, endişelenmesi gereken bir şey olmadığını söylemişti.

Etsuko ve Mozasu seviştiklerini bilmiyordu ve Hana, Solomon'a anne-babalarının bunu asla bilmemeleri gerektiğini söylemişti. "Ben senin gizli kızınım, sen de benim gizli erkeğimsin, anlaştık mı?" demişti.

Yaklaşık dört ay sonra bir öğleden sonra, Solomon onun evine gittiğinde Hana'yı ten rengi bir iç çamaşırı ve topuklu ayakkabılar giyerken buldu. *Playboy*'daki ufak tefek bir orta sayfa modeli gibi görünüyordu.

"Paran var mı, Solomon?" diye sordu Hana.

"Evet, elbette. Neden?"

"Biraz paraya ihtiyacım var. Seni tahrik etmek için almam gereken şeyler var. Bunlar gibi. Güzeller, değil mi?"

Solomon ona sarılmaya çalıştı ama Hana nazikçe sol elini uzattı.

"Para, lütfen."

Solomon cüzdanını açıp içinden bin yenlik bir banknot çıkardı.

"Neden paraya ihtiyacın var?" diye sordu Solomon.

"Sadece lazım. Başka paran var mı?"

"Ah, elbette." Solomon, acil durumlar için ayırıp annesinin cüzdan boyutundaki fotoğrafının arkasına kare şeklinde kıvırıp sakladığı beş bin yen banknotunu çıkardı. Babası önemli bir şey olması ihtimaline karşı her zaman yanında para bulundurmasını söylemişti.

"Onu Hana-chan'a ver, lütfen."

Solomon parayı ona verdi ve Hana bin yenlik banknotla birlikte masaya koydu.

Hana, Etsuko'nun radyoyu bulundurduğu rafa doğru yavaşça yürüdü ve hoşuna giden bir pop şarkısı bulana kadar kanalları kurcaladı. Onu izleyip izlemediğine bakıp eğildi ve müziğin ritmine uyarak kalçalarını sallamaya başladı. Solomon onun yanına gidince Hana, ona doğru dönüp kot pantolonunun düğmelerini açtı. Tek kelime etmeden Solomon'u yakınındaki bir koltuğa itip dizlerinin üzerine çöktü. Solomon onun ne yapacağını asla bilemiyordu.

Hana, dantelli sutyeninin askılarını omuzlarından aşağı indirip göğüs uçlarını görmesi için göğüslerini ufak kuplaların üzerinden çıkardı. Solomon onlara dokunmaya çalıştı ama Hana oğlanın ellerini itti. Hana elleriyle kalçalarını kavrayıp onu emmeye başladı.

Solomon boşalınca, kızın ağladığını gördü.

"Hana-chan, sorun ne?"

"Evine git, Solomon."

"Ne?"

"İşin bitti."

"Seni görmeye geldim. Bu da ne demek oluyor?"

"Evine git, Solomon! Sen sadece seks yapmak isteyen küçük bir oğlansın. Paraya ihtiyacım var ve bu yeterli değil. Ne yapacağım?"

"Neden bahsediyorsun?"

"Evine git ve ödevini yap. Baban ve büyükannenle akşam yemeği ye! Hepiniz aynısınız. Ben sadece anne-babası boşanmış bir kızım. Bir hiç olduğumu sanıyorsun. Annem

kasabanın fahişesi olduğu için zavallının teki olduğumu düşünüyorsun."

"Neler söylüyorsun? Neden bana kızgınsın? Böyle düşünmüyorum, Hana. Asla böyle düşünmem. Sen de benim evime gelebilirsin. Ben gittikten sonra annenin restoranına gideceğini sanıyordum."

Hana göğüslerini örtüp sabahlığını almak için banyoya gitti. Üzerinde ince, kırmızı bir kimonoyla geri döndü. Sessizleşti, sonra ona daha fazla para bulup ertesi gün tekrar gelmesini söyledi.

"Hana, biz arkadaşız, değil mi? Seni seviyorum. Bütün param senin olabilir. Evde doğum günü hediyesi olarak aldığım nakit param var ama büyükannem hepsini benim için yazı masasının çekmecesinde saklıyor. Hepsini tek seferde alamam. Neden paraya ihtiyacın var?"

"Gitmeliyim, Solomon. Artık burada kalmam. Bağımsız olmalıyım."

"Neden? Hayır, gidemezsin."

Solomon, birlikte yaşayabilmeleri için gece gündüz ne tür bir işte çalışabileceğini düşünüyordu. Evlenmek için çok küçüklerdi ama liseden mezun olduktan sonra bir işe girip Hana'ya bakabileceğini düşünüyordu. Onunla evlenecekti. Bir keresinde, evlenirse asla boşanmayacağını, bunu çocuklarına yapamayacağını söylemişti. Annesi gittikten sonra, onun ve erkek kardeşlerinin cüzamlılardan beter muamele gördüklerini söylemişti. Fakat Solomon'un babası, onun Amerika'da üniversiteye gitmesini istiyordu. Hana'yı nasıl geride bırakırdı? Onunla gelip gelmeyeceğini merak etti. Üniversiteden mezun olduktan sonra evlenebilirlerdi.

"Solomon, Tokyo'ya gidip gerçek bir hayat yaşayacağım. Bu evde oturup on beş yaşındaki bir oğlanın gelip beni becermesini beklemeyeceğim."

"Ne?"

"Hayatımda bir şeyler yapmak istiyorum. Yokohama aptal bir yer ve Hokkaido'ya dönmektense ölmeyi tercih ederim."

"Annenin bulduğu o okula gitmeye ne dersin?"

"Okula gidemem. Senin gibi zeki değilim. Pembe dizilerdeki o kızlar gibi televizyona çıkmak istiyorum ama oyunculuktan anlamıyorum. Şarkı da söyleyemiyorum. Sesim berbat."

"Belki oyunculuk ve şarkıcılık eğitimi alabilirsin. Bunun için okullar yok mu? Annenden senin için o tür bir okul bulmasını isteyemez miyiz?"

Bir an için Hana'nın yüzü aydınlandı, sonra yine hayal kırıklığına kapıldı.

"Annem bunun aptalca olduğunu düşünür. Bunun için bana yardım etmez. Ayrıca, çok iyi okuyamıyorum; replikleri okuyup onları ezberlemelisin. Televizyonda çok iyi bir aktrisin röportajını izlemiştim, okumak ve ezberlemek için çok çalıştığını söyledi. Seks dışında hiçbir şeyde iyi değilim. Artık güzel olmadığımda ne yapacağım?"

"Sen her zaman güzel olacaksın, Hana."

Hana güldü.

"Hayır, aptal. Kadınlar güzelliklerini çok hızlı kaybederler. Annem yaşlı görünüyor. Babanı elinde tutsa iyi olur. Ondan daha iyisini bulamaz."

"Annenin yanında çalışamaz mısın?"

"Hayır, ölmeyi tercih ederim. Saçıma sinen *shoyu* ve yağ kokusundan nefret ediyorum. İğrenç. Her şeyden şikâyet eden tembel, şişman müşterilere bütün gün selam verdiğimi düşünemiyorum. Annem de müşterilerden nefret ediyor. O ikiyüzlü."

"Etsuko öyle biri değil."

"Çünkü onu tanımıyorsun."

Solomon onun saçını okşarken Hana sabahlığını açıp iç çamaşırını çıkardı.

"Tekrar yapabilir misin?" diye sordu Hana. "O şeyin içimde olmasına ihtiyacım var, biliyor musun? İkincisi her zaman daha iyi, çünkü daha uzun sürüyor."

Solomon ona dokundu ve tekrar seviştiler.

***

Her gün Hana ondan para istedi ve çalışma masasının çekmecesinde para kalmayana dek Solomon her gün, doğum gününde aldığı paradan ona biraz verdi. Evine her gittiğinde, Hana canını çok yaksa bile yeni şeyler denemek istiyordu, çünkü ona bu işte çok iyi olması gerektiğini söylüyordu. Hoşlanmadığı bir yöntem olsa bile, Solomon'dan bunu uygulamasını istiyor ve belirli roller oynuyordu. Hana, seks filmlerindeki kızların yaptığı gibi sesler çıkarmayı ve konuşmayı öğrendi. Para bittikten bir hafta sonra Solomon, kalemliğinin içinde Hana'dan bir not buldu: "Bir gün çok iyi bir kız bulacaksın, benim gibi birini değil. Söz veriyorum. Ama eğlenceliydi, değil mi? Ben senin kirli çiçeğinim, Soro-chan." O öğleden sonra Solomon Etsuko'nun evine koşunca, Hana'nın gittiğini öğrendi. Üç sene sonra Tokyo'daki meşhur bir yılan balığı restoranında onunla tekrar buluştuğunda Hana, ona New York'ta üniversiteye gitmeden önce bir kazak hediye etti.

15

New York, 1985

"Neredesin?" diye sordu Solomon Japonca. "Annen nerede olduğunu bilmiyor. Herkes çok endişeli."

"Onun hakkında konuşmak istemiyorum," diye karşılık verdi Hana. "Artık bir kız arkadaşın mı var?"

"Evet," diye yanıtladı Solomon hiç düşünmeden. "Hana, iyi misin?" Ne kadar içki içerse içsin, sesi kulağa ayıkmış gibi gelirdi.

"Bana ondan bahset. Japon mu?"

"Hayır." Solomon onu hatta tutmaya çalıştı. Beş sene önce Etsuko'nun evinden taşındıktan sonra Hana, Tokyo'da bir dizi konsomatrislik işine girmiş ve kimseye nerede yaşadığını söylememişti. Etsuko artık ne yapacağını bilmiyordu; özel bir dedektif tutmuştu ama kızının izini bulmayı başaramamıştı. "Hana, bana nerede olduğunu söyle ve lütfen anneni ara."

"Kapa çeneni, kolejli çocuk. Yoksa telefonu kapatırım."

"Ah, Hana. Neden?" Huysuzluğunu özlediği için Solomon gülümsemesine engel olamadı. "Neden bu kadar zorsun, Hana-chan?"

"Ya sen neden bu kadar uzaktasın?"

Hana kendisine küçük bir kadeh şarap doldururken Solomon kadehe dökülen sıvının sesini duydu. Tokyo'da sabahtı ve Hana, diğer üç konsomatrisle paylaştığı Roppongi'deki küçük apartman dairesinin örtüsüz zemininde

oturuyordu. İkisi, önceki gece içtikleri viskili çayın etkisiyle uyuyorlardı ve üçüncü henüz randevusundan eve dönmemişti.

"Seni özledim, Solomon. Eski dostumu özledim. Sen benim tek arkadaşımdın. Biliyor musun?"

"İçki içiyorsun. İyi misin?"

"İçki içmek hoşuma gidiyor. İçki içmek beni mutlu ediyor. Çok iyi bir içiciyim." Hana kahkaha atıp küçük bir yudum şarap içti. Şişenin uzun süre dayanmasını istiyordu. "İçki içmek ve seks yapmakta iyiyim. Kesinlikle öyleyim"

"Lütfen bana nerede olduğunu söyler misin?"

"Tokyo'dayım."

"Hâlâ Roppongi'deki bir kulüpte mi çalışıyorsun?"

"Evet ama başka bir kulüpte. Hangisi olduğunu bilmiyorsun." Hana, iki gece önce çalıştığı kulüpten kovulmuştu ama başka bir iş bulabileceğini biliyordu. "Ben harika bir konsomatrisim."

"Ne yaparsan yap harika olacağına eminim."

"İşimi onaylamıyorsun ama umurumda değil. Ben bir fahişe değilim. İçki doldurup son derece sıkıcı adamlarla sohbet ederken onlara kendilerini muhteşem hissettiriyorum."

"Onaylamadığımı söylemedim."

"Yalan söylüyorsun."

"Hana-chan, neden okula gitmiyorsun? Bana kalırsa üniversite hoşuna gider. Buradaki çocukların çoğundan daha akıllısın. Belki Amerika'da okuyabilirsin; önce İngilizce öğren, sonra buradaki bir koleje başvur. Annen ve babam masraflarını karşılarlar. Bunu biliyorsun."

"Neden önce liseyi bitirmiyorum?" diye Hana küstahça karşılık verdi. "Bir dakika, kız arkadaşın şu anda yanında mı?"

"Hayır ama birazdan onunla buluşmalıyım."

"Hayır, onunla buluşmayacaksın, Solomon. Benimle konuşacaksın. Çünkü benim eski dostumsun ve bu gece

eski dostumla konuşmak istiyorum. İptal edemez misin? Seni sonra ararım."

"Seni arayacağım. Evet, iptal edebilirim. Sonra seni ararım."

"Sana telefon numaramı vermeyeceğim. Kız arkadaşınla randevunu iptal et, beş dakika sonra seni ararım."

"Sen iyi misin, Hana?"

"Neden senin de beni özlediğini söylemiyorsun, Solomon? Eskiden beni çaresizce özlerdin. Unuttun mu?"

"Hayır, her şeyi hatırlıyorum."

Üç sene ayrı kaldıktan sonra öğle yemeği için buluştuklarında Hana, ona mezuniyet hediyesi olarak *Burberry*'den aldığı kırmızı bir kaşmir kazak vermişti. "Manhattan soğuk, değil mi? Kazak kan kırmızısı ve yakıcı aşkımız kadar sıcak." Fakat yemek boyunca onun yanına yaklaşmadı. Koluna bile dokunmadı. Harika kokuyordu, yasemin ve sandalağacını andıran bir kokuydu.

"Seni nasıl unutabilirim?" dedi Solomon kısık bir sesle. Phoebe birkaç dakika içinde gelecekti. Solomon'un odasının anahtarı onda vardı.

"Ah, işte. Benim Solomon'um. Bana açlık duyduğunu anlayabiliyorum."

Solomon gözlerini kapattı. Hana haklıydı; bu açlık gibiydi. Onu terk ettiğinde hissettiği fiziksel acıdan farksızdı ve gidişini tarif edebileceği bir kelime yoktu. Phoebe'yi seviyordu ama Hana'ya hissettiği gibi değildi.

"Hana-chan. Şimdi kapatmalıyım, seni daha sonra arayabilir miyim? Lütfen bana numaranı verir misin?"

"Hayır, Solomon. Sana numaramı veremem. Seninle konuşmak istediğimde ararım. Sen beni arayamazsın. Beni kimse arayamaz."

"Ve dilediğin zaman çekip gidebilirsin," dedi Solomon.

"Evet, dilediğim zaman gidebilirim ama Solomon, benden asla sıkılmayacaksın, çünkü senden hiçbir şey istemeyeceğim. Bugün hariç. Uyuyabilmem için benimle konuş-

manı istiyorum. Artık uyuyamıyorum, Solomon. Nedenini bilmiyorum ama artık uyuyamıyorum. Hana-chan çok yorgun."

"Neden annenin sana yardım etmesine izin vermiyorsun? New York'tayım. Bana numaranı bile söylemiyorsun. Sana nasıl yardımcı olabilirim?"

"Biliyorum, biliyorum, okuyor ve uluslararası bir iş adamı olma yolunda ilerliyorsun! Zengin baban bunu istiyor ve Solomon uslu bir çocuk olduğu için paçinkocu babasını gururlandıracak!"

"Hana, içki konusunda biraz dikkatli olmalısın." Solomon sesinin sakin çıkmasına özen gösterdi. Sert konuşursa, Hana'nın kaybolacağını biliyordu.

Kapı açıldı, gelen Phoebe'ydi; önce mutlu görünüyordu ama onu telefonla konuşurken bulunca şaşırdı. Solomon gülümseyip ona yanına oturmasını işaret etti. Yatakhane odasında sadece dar bir yatak ve kullanışlı bir masa vardı ama tek kişilik bir odası olduğu için şanslıydı. Solomon parmağını dudaklarına götürdü ve Phoebe gitmesi gerekip gerekmediğini sordu. Solomon duraksadıktan sonra hayır anlamında başını salladı.

"Kız arkadaşınla randevunu iptal edip uyumama yardımcı olacak mısın?" diye sordu Hana. "Burada olsaydın beni becerebilirdin ve kollarının arasında uyurdum. Aynı yatakta uyuma fırsatımız hiç olmadı, çünkü küçük bir oğlandın. Artık yirmi yaşındasın. Erkeksi penisini emmek istiyorum."

"Ne yapmamı istiyorsun, Hana? Sana nasıl yardımcı olabilirim?"

"So-lo-mon Ul-tra-man. Şarkı söylemelisin. Bana şarkı söylemelisin. Hangisi olduğunu biliyorsun, günışığıyla ilgili şarkıyı. O günışığıyla ilgili bebek şarkısı hoşuma gidiyor."

"Bana telefon numaranı verirsen, sana şarkıyı söylerim."

"Numarayı anneme vermeyeceğine bana söz vermelisin."

"Tamam. Numaran ne?" Solomon numarayı makroekonomi ders kitabının arka kapağının içine not aldı. "Şimdi kapatacağım, birkaç saniye sonra seni tekrar ararım, olur mu?"

"Pekâlâ," dedi Hana zayıf bir şekilde. İkinci şişeyi çoktan bitirmişti. Ayık hissediyordu ama kolları sırılsıklam olmuş gibi hantallaşmıştı. "Kapatıyorum. Ara beni. Şarkı söylediğini duymak istiyorum."

Solomon telefonu kapatınca, "Hey, neler oluyor?" diye sordu Phoebe.

"Bir dakika. Sadece bir dakika izin ver. Açıklayacağım."

Babasının numarasını tuşladığında Mozasu telefona yanıt verdi.

"Baba, Hana'nın numarası bu. Sanırım gerçekten hasta. Bu numaradan nerede yaşadığını öğrenebilir misin? Haruki'ye ya da Etsuko'nun dedektifine sorar mısın? Kapatsam iyi olacak. Onu hemen aramalıyım. Kulağa sarhoş ya da ilaç almış gibi geliyordu."

Solomon numarayı tuşladı. Roppongi'deki bir Çin restoranı çıktı.

***

Phoebe paltosunu asıp giysilerini çıkardıktan sonra yatağa girdi. Koyu renk saçları, solgun köprücük kemiklerinin etrafına saçıldı.

"Kimdi o?"

"Hana. Üvey annemin kızı."

"Kısacası üvey kız kardeşin? Fahişelik yapan."

"O fahişe değil. O bir konsomatris."

"Para karşılığında seks yapıyorlar, değil mi?"

"Hayır. Her zaman değil. Bazen. Duruma göre değişir."

"Tanrım, bu gerçekten büyük bir fark. Bir kez daha Japon kültürü hakkında beni inanılmaz aydınlattın. Teşekkür ederim."

Telefon çalınca Solomon hemen açtı. Bu kez arayan Etsuko'ydu.

"Solomon. Numara. Bir Çin restoranına ait çıktı."

"Evet, üzgünüm. Ama onunla konuştum, Etsuko. Çok sarhoştu. Artık farklı bir kulüpte çalıştığını söyledi. Eski *mama-san*'ı şu anda nerede olduğunu söylemedi mi?"

"Hiçbir şey bulamadık. Diğer iki yerden de kovulmuş. Ona her yaklaştığımızda, çok içtiği için kovuluyor."

"Herhangi bir şey duyarsam, sana hemen haber veririm, tamam mı?"

"Orada gece mi?"

"Evet. Hana uyuyamadığını söyledi. İçki içerken amfetamin kullanmasından korkuyorum. Kulüplerdeki kızların böyle yaptıklarını duydum."

"Uyumalısın, Solomon. Mozasu okulda çok başarılı olduğunu söyledi. Seninle gurur duyuyoruz," dedi Etsuko. "İyi geceler, Solomon-chan."

***

Phoebe gülümsedi.

"Demek bekâretini fahişe üvey kız kardeşinle kaybettin ve şimdi kızın başı dertte."

"Çok merhametlisin."

"Profesyonel bir seks işçisi olan eski kız arkadaşının sarhoşken seni aramasına kızmadığıma göre oldukça liberal ve hoşgörülüyüm. Ya kendimden ya da ilişkimizden çok eminim, belki de kurtarmakla ilgilendiğini bildiğim, başı dertte olan genç kadının yanına döndüğünde duygularımı inciteceğinden habersizim."

"Onu kurtaramam."

"Az önce denedin ve başarısız oldun, çünkü yardımını istemiyor. O ölmek istiyor."

"Ne?"

"Evet, Solomon. O genç kadın ölmek istiyor." Phoebe, Solomon'un perçemini itip ona nazikçe baktı. Onu dudaklarından öptü. "Bu dünyada yardıma muhtaç birçok genç kadın var. Hepsini kurtaramayız."

***

Hana onu tekrar aramadı. Aylar sonra Etsuko, Hana'nın para karşılığında erkekleri yıkadığı, Kabukicho'daki bir *toruko-buro*'da çalıştığını öğrendi. Özel dedektif ona Hana'nın vardiyasını ne zaman bitireceğini söyledi, Etsuko binanın önünde onu bekledi. Birkaç kız dışarı çıktı, en son dışarı çıkan Hana oldu. Etsuko bu kadar yaşlanmasına inanamadı. Dedektif, Etsuko'ya kızı çok yaşlı göründüğü için onu tanıyamayacağını söylemişti. Hana'nın yüzü solgun ve kuruydu. Makyajsızdı ve giysileri temiz görünmüyordu.

"Hana," dedi Etsuko.

Hana onu görür görmez ters yöne doğru yürümeye başladı.

"Beni rahat bırak."

"Hana, ah, lütfen, Hana."

"Defol."

"Hana, her şeyi unutabiliriz. Yeniden başlayabiliriz. Seni okula gitmeye ikna etmeye çalışmamam gerekirdi. Üzgünüm."

"Hayır."

"Burada çalışmak zorunda değilsin. Param var."

"Senin paranı istemiyorum. Paçinkocu adamın parasını istemiyorum. Kendi paramı kazanabilirim."

"Nerede yaşıyorsun? Evine gidip konuşabilir miyiz?"

"Hayır."

"Seni bırakmayacağım."

"Evet, evet, bırakacaksın. Bencilsin."

Etsuko öylece durdu, onu dinleyip acı çekerse belki kızını kurtarabileceğine inandı.

"Berbat biriyim. Bu doğru. Affet beni, Hana. Bu hariç her şeye razıyım."

Hana büyük çantasını omzundan indirince, bir havluya sarılı iki şarap şişesi kaldırımda boğuk bir tıngırtı çıkardı.

---

* (Jap.) Seks işçileri çalıştıran hamam. (ç.n.)

Hana, kolları iki yanında sallanarak hüngür hüngür ağlarken Etsuko yerde diz çöküp kızının dizlerine tutundu, onu bırakmadı.

16

Tokyo, 1989

Solomon eve döndüğüne memnundu. Travis Brothers'daki iş beklediğinden iyi çıkmıştı. Maaşı, kolejden yeni mezun olan birinin hak ettiğinden daha fazlaydı ve yerli biri yerine yurtdışında yaşayan biri olarak işe alınmanın sayısız faydasının tadını çıkarıyordu. Travis'teki insan kaynakları ekibi, onu üst sınıf bir emlakçıyla iletişime geçirmişlerdi ve adam, Minami-Azabu'da, Phoebe'nin pek kötü bulmadığı, tek odalı düzgün bir ev bulmuştu. Solomon yasal olarak Japonya'da yabancı olduğu için kurumsal işvereni Travis kira kontratına kefil olmuştu. Yokohama'da babasının evinde büyüyen Solomon daha önce bir apartman dairesi kiralamamıştı. Japon vatandaşı olmayan kiracılar için birinin kefil olması genel bir uygulamaydı ve bu elbette Phoebe'yi kızdırdı.

Tatlı dille ikna edilen Phoebe, onunla birlikte Tokyo'ya gitmeye karar vermişti. Evlenmeyi düşünüyorlardı ve birlikte Japonya'ya taşınmak ilk adımdı. Buraya kadar geldikten sonra Solomon ona acımaya başlamıştı. Solomon, bir İngiliz yatırım bankasının Japonya şubesinde görevliydi, o yüzden İngilizler, Amerikalılar, Avustralyalılar, Yeni Zelandalılar ve arada sırada Güney Afrikalıların ve daha az dar görüşlü, Batılı eğitimi görmüş yerlilerin arasında çalışıyordu. Amerika'da okumuş Koreli bir Japon olarak Solomon hem yerli hem de yabancıydı; ülkeye aşina birinin faydalı bilgilerine ve bir yabancının finansal ayrıcalık-

larına sahipti. Ancak Phoebe onun statüsü ve ayrıcalıklarından yararlanamıyordu. Günlerini daha ziyade evde bir şeyler okuyarak ya da Tokyo'da dolaşarak geçiriyordu; Solomon nadiren evde olduğu için neden orada olduğuna emin değildi. Evli olmadıkları için çalışma vizesi alması imkânsızdı; İngilizce dersi vermeyi düşünüyordu ama bir öğretmenlik işini nasıl bulacağını bilmiyordu. Arada sırada bir Japon ona Güney Koreli olup olmadığı gibi basit bir soru sorduğunda, Phoebe aşırı tepki gösteriyordu.

"Amerika'da *Kankokujin* ya da *Chosenjin** diye bir şey yok. Neden Güney Koreli ya da Kuzey Koreli olayım? Bu hiç mantıklı değil! Seattle'da doğdum ve anne-babam, henüz sadece bir Kore varken Amerika'ya göç ettiler," diye bağırmıştı; gününün nasıl geçtiğini anlatırken bahsettiği ikiyüzlülük hikâyelerinden biriydi bu. "Neden Japonya, dört kahrolası nesil boyunca burada yaşayan Koreli sakinlerini hâlâ iki ülkeye göre değerlendiriyor? Burada doğdun. Sen yabancı değilsin! Bu çılgınlık. Baban burada doğdu. Neden ikiniz de Güney Kore pasaportu taşıyorsunuz? Bu çok tuhaf."

Yarımada ikiye bölündükten sonra Japonya'daki Korelilerin taraf seçmek zorunda kaldıklarını hatta bunun birkaç defa yaşandığını ve bu durumun oturum statülerini etkilediğini Phoebe de onun kadar iyi biliyordu. Bir Koreli'nin Japon vatandaşı olması hâlâ zordu ve böyle bir şeyi, bir Korelinin eski zulümcüsünün vatandaşı olmaya çalışmasını utanç verici bulan çok fazla insan vardı. Phoebe, New York'taki arkadaşlarına bu tuhaf tarihi anormallikten ve her zaman hissedilen etnik önyargıdan bahsedince, tanıdıkları cana yakın, iyi huylu Japonların, onu suça meyilli olmak, tembellik, pislik ya da agresiflik gibi Japonya'daki Korelilere özgü olumsuz özelliklerle

* (Jap.) Japonya'da geçici olarak ikamet eden, Japon vatandaşlığı olmayan ve orada doğmuş olsalar bile yabancı olarak görülen Koreliler anlamına gelir. (ç.n.)

değerlendirebilecekleri düşüncesini inanılmaz buldular. "Korelilerin Japonlarla geçinemediğini herkes bilir," derdi arkadaşları masumca, sanki her şey eşitmiş gibi. Çok geçmeden Phoebe, Amerika'daki arkadaşlarıyla bu konuda konuşmayı bıraktı.

Solomon, Phoebe'nin, Japonya'daki Korelilerin geçmişi hakkında bu kadar sinirlenmesini tuhaf buluyordu. Phoebe, Tokyo'da üç ay yaşadıktan ve birkaç tarih kitabı okuduktan sonra, Japonların asla değişmeyecekleri sonucuna varmıştı. "Hükümet savaş suçlarını kabul etmeyi hâlâ reddediyor!" İlginç bir şekilde, bu sohbetler esnasında Solomon kendini Japonya'yı savunurken buluyordu.

Anlaşma sezonu sona erip işler hafiflediğinde birlikte bir haftalığına Seul'ü ziyaret etmeyi planladılar. Solomon, ikisi de Koreli göçmenler oldukları için Seul'ün onlar için tarafsız bir bölge, normal hissedebilecekleri bir yer olmasını umuyordu. Ayrıca, Phoebe'nin çok iyi Korece bilmesinin bir zararı yoktu; kendi Korecesi en iyi ihtimale acınası durumdaydı. Babasıyla birkaç kez Güney Kore'yi görmeye gitmişti ve oradaki herkes onlara Japonlarmış gibi davranmıştı. Yuvaya dönüş gibi değildi; yine de ziyaret etmek harikaydı. Bir süre sonra, göğüslerini döven, kendini beğenmiş Korelilere anadillerinin neden Japonca olduğunu açıklamaya çalışmaktan ziyade lezzetli barbekünün tadını çıkarmaya gelen Japon turistler gibi davranmak daha kolaydı.

Solomon, Phoebe'ye âşıktı. Üniversitedeki ikinci senelerinden beri birlikteydiler. Onsuz bir hayat düşünemiyordu, yine de Japonya'da rahatsız olduğunu görmek, ona ne kadar farklı olduklarını hatırlattı. İkisi de etnik olarak Korelilerdi ve Kore'nin dışında büyümüşlerdi ama aynı değillerdi. Japonya topraklarında farklılıkları daha belirgindi. İki haftadır sevişmemişlerdi. Evlendiklerinde de böyle mi olacaktı? Yoksa daha kötüye mi gidecekti? Solomon, oyuna giderken bunları düşünüyordu.

O gece iş arkadaşlarıyla dördüncü poker gecesiydi. Solomon'la birlikte, onun gibi birleşme ve satın almadan sorumlu, Parisli bir *hapa** olan genç iş arkadaşı Louis'e oyuna katılmaları teklif edilmişti; oyuncuların geri kalanı idari yöneticiler ve yetkili müdürlerdi. Oyuncular çok az değişiyordu ama genellikle altı ya da yedi adam vardı. Asla kadınlar olmuyordu. Solomon harika bir poker oyuncusuydu. İlk oyunda rahat oynamış ve nötr çıkmıştı; ikinci oyunda daha rahat hissedince, oyunu ikinci bitirmiş ve üçüncü oyundan sonra Solomon, 350.000 yenlik potun büyük bir bölümüyle ayrılmıştı. Diğerleri rahatsız olmuşlardı ama bunun, onlara dilediğinde kazanabileceğini göstermeye değer olduğunu düşündü.

O gece biraz para kaybetmeyi planlıyordu. Ekip keyifliydi, aralarında mızıkçılar yoktu; Solomon onlarla oynamaya devam etmeyi umuyordu. Hiç şüphesiz çaylak olduğunu düşünerek onu tekrar davet etmişlerdi; Columbia'da ekonomi eğitimi alırken poker ve bilardoda çift yan dal yaptığından haberleri yoktu.

Aynı zamanda "İşe Yaramazları Elden Çıkar" diye bilinen Anakonda oynadılar, çünkü kötü kâğıtları önce üç, sonra iki ve sonra bir kâğıt olacak şekilde sol tarafınızdaki oyuncuya verirken bahis koymaya devam edebiliyordunuz. Bir aptal bile oyunu kazanabilirdi çünkü şans faktörü çok yüksekti ama Solomon en çok bahis kısmından hoşlanıyordu. Diğerlerinin bahis koymasını ya da çekilmesini izlemek keyifliydi.

Oyuncular, Roppongi'de isimsiz bir barın panelli bodrumunda buluştular. Mekânın sahibi, Solomon'un patronu ve Travis'teki en kıdemli idari yönetici Kazu-san'ın arkadaşıydı ve yeterince içki içip yiyecek sipariş ettikleri sürece ayda bir odayı kullanmalarına izin veriyordu. Her ay adamlardan biri diğerlerini ağırlayıp hesabı ödüyordu. İlk

* Yarı Doğu Asyalı, yarı Güney Asyalı kişiler için kullanılan bir sözcük. (ç.n.)

önce idari yöneticiler iş arkadaşlarına hesabı ödetmenin adil olmadığını düşündüler, ne de olsa onlardan daha az para kazanıyorlardı ama Solomon üçüncü oyunu kazandıktan sonra birçoğu, "Oğlan akşam yemeğini ödeyebilir," dedi. Bu geceki oyunun evsahibi Solomon'du.

Altı adam oynuyorlardı ve pot 300.000 yendi. İlk üç el Solomon tedbirli oynadı: Ne kazandı ne de kaybetti.

"Hey, Solly," dedi Kazu. "Neler oluyor? Şans seni terk mi etti, dostum?"

Patronu Kazu, Kaliforniya'da ve Teksas'ta okumuş bir Japondu, ısmarlama takım elbiseleri ve zarif Tokyo aksanına rağmen İngilizce konuşma biçimi tam bir Amerikalı cemiyet oğlanınınkine benziyordu. Soyağacı, savaştan sonra unvanları alınan dükler ve kontlarla doluydu ve anne tarafı, birbirleriyle bağlantılı *shogun** ailelerinden geliyordu. Kazu, Travis'e çok para kazandırıyordu. Önceki senenin en önemli altı bankacılık anlaşmasının beşi Kazu sayesinde gerçekleşmişti. Solomon'u oyuna davet eden de Kazu'ydu. Yaşça büyük adamlar oyunu bir çocuğun kazanmasına homurdanıyorlardı ama Kazu, rekabetin herkes için iyi olduğunu söyleyerek onları susturdu.

Solomon patronunu seviyordu; onu herkes severdi. Kazu'nun çalışanlarından biri olduğu ve ayda bir kez poker oyunlarına davet edildiği için şanslıydı. Kazu'nun ekibinde on senedir Travis'te çalışan adamlar vardı ve oyuna hiç davet edilmemişlerdi. Phoebe, Japonların ırkçı olduğunu her söylediğinde Solomon, aksini kanıtlamak için Etsuko ve Kazu'yu kişisel kanıtı olarak ortaya atıyordu. Etsuko iyi kalpli ve etnik olarak önyargılı olmayan bir Japon için bariz bir örnekti ama İngilizcesi çok kötü olduğu için Phoebe onu zar zor anlayabiliyordu. Kazu, Japondu ve Solomon'u arada sırada zengin bir adamın oğlu ya da okulda rakip olarak şüpheyle süzen, Japonya'daki birçok Koreliye

* İmparator tarafından atanan askeri liderler. (ç.n.)

kıyasla ona karşı daha kibar olmuştu. Phoebe'ye, bazı Japonların Korelilerin işe yaramaz olduğunu düşündüğünü kabul ettiğini, ama bazı Korelilerin gerçekten işe yaramaz olduğunu söyledi. Japonların arasında da işe yaramazlar vardı. Fakat geçmişi ısıtıp ısıtıp önüne koymanın anlamı yoktu; Phoebe'nin eninde sonunda bunu aşmasını umuyordu.

Kartları atıp yeni kartlar almanın ve bahis koymanın zamanı gelmişti. Solomon işine yaramayan karo dokuzlusunu ve kupa ikilisini attı, sonra ful oluşturmak için ihtiyacı olan bir vale ve üçlü çekti. Şans onu terk etmemişti. Solomon her kâğıt oynadığında, sanki kaybedemezmiş gibi güçlü ve sakin hissediyordu; parayı umursamadığı için mi böyle hissettiğini merak etti. Masada olmak ve adamlarla saçma konular hakkında konuşmak hoşuna gidiyordu. Bu elle, pottaki yüz bin yenin üzerindeki parayı kazanmak için sağlam bir şansı vardı. Solomon otuz bin yen bahis koydu. Louis ve Japon Avustralyalı Yamada-san oyundan çekilip Solomon, Ono, Giancarlo ve Kazu'yu oyunda bıraktılar. Ono'nun yüzü ifadesizdi, Giancarlo kulağını kaşıdı.

Ono bahsi yirmi bin artırınca Kazu ve Giancarlo anında oyundan çekildi. Giancarlo gülerek, "İkiniz de pisliksiniz," dedi. Viskisinden bir yudum aldı. "O tavuk şişlerden başka var mı?"

"*Yakitori*," dedi Kazu, "Japonya'da yaşıyorsun, dostum, tavuk şişe ne dendiğini öğren."

Giancarlo orta parmağıyla ona hareket çekerek gülümserken kısa, düz dişlerini gösterdi.

Kazu garsonu çağırıp herkese *yakitori* sipariş etti.

Elleri gösterme vakti gelmişti ve Ono'nun elinde sadece döper vardı. Blöf yapıyordu.

Solomon kâğıtlarını açtı.

"Seni adi pislik," dedi Ono.

"Üzgünüm, efendim," dedi Solomon rahat ve tecrübeli bir şekilde parayı kendi tarafına süpürürken.

"Kazandığın için asla özür dileme, Solly," dedi Kazu.

"Paramı aldığı için biraz özür dileyebilir," diye karşılık verdi Giancarlo ve diğerleri güldüler.

"Dostum, anlaşmalarımdan birini sana vermek için sabırsızlanıyorum. Bütün hafta sonu boyunca kutular dolusu inceleme çalışması yapman gerekecek ve çalışma arkadaşların sadece çirkin kızlar olacak," dedi Ono. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nden ekonomi doktorası vardı ve dördüncü evliliğini yapmıştı. Her eşi bir öncekinden daha güzeldi. Japonya'nın yükselişi sırasında kıdemli bir elektronik bankacı olarak akla hayale sığmaz para kazanmıştı ve hâlâ durmaksızın çalışıyordu. Ono, çok çalışmanın amacının basit olduğunu söylerdi: Güzel kadınlarla seks yapmak ne pahasına olursa olsun değerdi.

"En fazla özen gerektiren en kötü anlaşmayı bulacağım. Şenin için, küçük dostum." Ono ellerini ovuşturdu.

"O senden daha uzun," dedi Giancarlo.

"Statü cüsseden önemlidir," diye karşılık verdi Ono.

"*Gomen nasai**, Ono-san, *gomen nasai.*" Solomon abartılı bir şekilde eğilerek selam verdi.

"Endişelenme, Solly," dedi Kazu. "Ono altın kalplidir."

"Bu doğru değil. Kin tutabilir ve en uygun anda intikam alabilirim," dedi Ono.

Solomon kaşlarını kaldırıp ürperdi. "Ben sadece genç bir adamım, efendim," diye yalvardı. "Acıyın bana." Nakit parayı önünde düzgün bir şekilde istiflemeye koyuldu. "Bu zengin oğlan biraz merhameti hak ediyor."

"Çok zengin olduğunu duydum," dedi Giancarlo. "Baban paçinko işinde, değil mi?"

Solomon bunu nasıl bildiğine emin olmasa da olumlu anlamda başını salladı.

"Bir ara, çok fazla paçinko oynayan ateşli bir Japon *hapa*'yla çıkıyordum. Kadın, pahalı bir alışkanlıktı. Kumar-

* (Jap.) Özür dilerim. (ç.n.)

dan neden iyi anladığın belli oluyor. O akıllı Koreli kanıyla ilgili olmalı," dedi Giancarlo. "O kız, bütün salonların sahibi olan ve Japonları kandıran hilekâr ve zeki Korelileri anlata anlata bitiremezdi ama sevişirken göğüsleriyle yaptığı çılgınca bir numara vardı."

"İmkânsız," dedi Kazu. "Sen hiçbir zaman ateşli bir kızla çıkmadın."

"Evet, beni yakaladınız, *sensei.** Karınızla çıktım ve pek ateşli değildi. O gerçekten..."

Kazu kahkaha attı. "Hey, poker oynamaya ne dersiniz?" Viskisine soda doldurup rengini oldukça açtı. "Solly dürüstçe kazandı."

"Kötü bir şey söylemiyorum. Bu bir iltifat. Buradaki Koreliler akıllı ve zenginler. Tıpkı Solomon'umuz gibi. Ona bir *yakuza* demedim ki ben! Beni öldürtmeyeceksin, değil mi, Solly?" diye sordu Giancarlo.

Solomon temkinli bir şekilde gülümsedi. Bu sözleri ilk kez işitmiyordu ama biri babasının işinden bahsetmeyeli uzun zaman olmuştu. Amerika'da insanlar paçinkonun ne olduğunu bile bilmiyorlardı. Batılı bir bankanın ofislerinde daha az bağnazlık olacağına emin olan ve onu bu işe girmeye teşvik eden babasıydı. Giancarlo diğer orta sınıf Japonların düşündüğü ya da fısıldadığı şeylerden farklı bir şey söylemiyordu; sadece bu tür bir şeyi, yirmi senedir Japonya'da yaşayan beyaz bir İtalyan'dan duymak tuhaftı.

Louis desteyi kesti, Kazu desteyi karıştırıp herkese yeni bir el dağıttı.

Solomon'a üç papaz geldi ama üç seferde onlardan teker teker kurtulduktan sonra oyundan çekilerek on bin yen kaybetti. Gecenin sonunda hesabı ödedi. Kazu onunla konuşmak istediğini söyleyince, taksi çağırmak için birlikte sokağa çıktılar.

* (Jap.) Usta. (ç.n.)

17

"Bilerek kaybettin. Üç papaz senden geldi," dedi Kazu Solomon'a. Barın dışında duruyorlardı. Kazu bir *Marlboro Light* yaktı.

Solomon omuzlarını silkti.

"Bu aptalcaydı. Giancarlo sosyal açıdan bir gerizekâlı. O ülkesindeki beyaz insanlar tarafından istenmediği için Asya'da yaşamak zorunda olan beyaz adamlardan biri. O kadar uzun zamandır Japonya'da yaşıyor ki, Japonlar ona yağ çektiklerinde çok özel biri olduğunu sanıyor. Ne saçma bir fantezi. Bununla birlikte, pek de kötü bir adam sayılmaz. Etkili. İş bitirici. Buradaki insanların, Japon olmayanların bile, Koreliler hakkında aptalca şeyler söylediklerini şimdiye kadar öğrenmiş olman lazım ama bunu unutmalısın. Amerika'dayken oradakiler bütün Asyalılar hakkında, hepsinin Çince konuştuğu veya kahvaltıda suşi yediğine dair saçma sapan şeyler söylerlerdi. Amerikan tarihini öğretmeye gelince, esir kamplarını ve Hiroshima'yı unuturlardı. Unut gitsin, tamam mı?"

"Bu tür şeyler beni etkilemiyor," diye karşılık verdi Solomon, bir taksi bulmak için karanlık sokaklara göz gezdirirken. Son trenler yarım saat önce kalkmıştı. "Ben iyiyim."

"Pekâlâ, sert çocuk," dedi Kazu. "Dinle, başarı vergisi diye bir şey vardır, bilir misin?"

"Ne?"

"Herhangi bir konuda başarılı olursan, senden daha kötü iş çıkaran insanlara bedelini ödemen gerekir. Öte

yandan, kötü bir iş çıkarırsan, hayat sana beceriksizlik vergisi ödetir. Herkes bir bedel öder."

Kazu ciddiyetle ona baktı.

"Elbette, en kötüsü vasat vergisidir. Bu gerçekten can sıkıcıdır." Kazu sigarasını yere atıp kollarını kavuşturdu. "Dikkat et: Beceriksizlik vergisini ödeyenler genellikle yanlış yerde, yanlış zamanda doğan ve gezegene kırık tırnaklarıyla tutunmaya çalışanlardır. Oyunun kahrolası kurallarından bile habersizlerdir. Kaybettiklerinde onlara kızamazsın bile. Hayat o tür piçlerin tekrar tekrar ve tekrar ırzına geçer." Kazu, hayattaki haksızlıklar biraz canını sıkıyormuş gibi boyun eğercesine kaşlarını çattı. Derin bir nefes aldı. "O zavallılar cehennemden kurtulmak için Everest Dağı'na tırmanmak zorundalar; beş yüz bin kişiden belki biri ya da ikisi kurtulabilir ama geri kalanı hayatları boyunca o berbat vergiyi ödemek zorundadır, sonra ölürler. Tanrı gerçekten varsa ve adilse, ölümden sonra o insanlara daha iyi koltuklar verilmesi mantıklı gelebilir."

Solomon, Kazu'nun nereye varmak istediğini anlamasa da olumlu anlamda başını salladı.

Kazu bakışlarını ondan ayırmadı. "Ama kendi gölgelerinden bile korkan bütün o sağlam vücutlu orta sınıf insanlar, işte onlar, birleşik faizle düzenli üç aylık taksitler hâlinde vasatlığın bedelini öderler. Riske girmezsen, olacağı budur, dostum. Yerinde olsaydım, hiçbir oyundan çekilmezdim. Her kahrolası fırsatı değerlendirirdim. Seninle uğraşan herkesi posaya dönüştürene kadar patakla. Ahmaklara merhamet gösterme, özellikle de hak etmiyorlarsa. Korkakları ağlat."

"O hâlde başarı vergisi kıskançlıktan ve beceriksizlik vergisi sömürüden geliyor. Tamam." Solomon anlamaya başladığını belirtir gibi başını salladı. "Peki, vasat vergisi ne? Ortalama olmak neden yanlış olsun?"

"Güzel soru, genç Jedi*. Vasatlık vergisi, vasat olduğunu bilen sen ve diğer herkesten geliyor. Bu sandığından daha ağır bir yük."

* *Yıldız Savaşları* filmlerinde barışın koruyucuları olarak adlandırılan bir grup. (ç.n.)

Solomon daha önce bu tür şeylere hiç kafa yormamıştı. Kendisini çok özel biri olarak görmüyordu ama vasat olduğunu da sanmıyordu. Belki bunu kendine bile itiraf etmemişti ama bir şeyde iyi olmak istiyordu.

"Jedi, şunu anla: Diğer insanlardan farksız olduğunu bilmekten daha kötü bir şey olamaz. Ne berbat, iğrenç bir varoluş. Ve Japonya denen, bütün süslü atalarımın doğduğu bu harika ülkede, herkes ama herkes, diğer herkes gibi olmak istiyor. Bu yüzden yaşamak için çok güvenli bir yer ama aynı zamanda bir dinozor köyü. Nesilleri tükendi, dostum. Payına düşeni alıp ganimetini başka yerde değerlendir. Genç bir adamsın ve birinin sana bu ülke hakkındaki gerçekleri söylemesi gerekiyor. Japonya savaşı kaybettiği ya da kötü şeyler yaptığı için berbat olmadı. Japonya artık savaş olmadığı için, barış zamanında herkes vasat olmak istediği ve farklı olmaktan korktuğu için berbat oldu. Bir diğer şey de seçkin Japonların İngiliz ve beyaz olmak istemeleri. Bu acınası, hayali ve tamamen farklı bir tartışmayı hak ediyor."

Solomon, Kazu'nun söylediği bazı şeylerin mantıklı olduğunu düşündü. Tanıdığı gerçekten Japon olan herkes onun orta sınıf olduğunu düşünüyordu, aslında değildi. Okulunda, babaları milyonlarca yen değerinde birkaç golf kulübü üyeliği olan zengin çocuklar, kendilerini orta sınıf sanıyorlardı. Hiç tanışmadığı amcası Noa, Japon ve normal olmak istediği için intihar etmişti.

Boş bir taksi onlara doğru yaklaştı ama Solomon fark etmedi ve Kazu gülümsedi. "Evet, aptallar seninle uğraşacaklar ve babanın paçinko salonları olduğunu fark edecekler. İnsanlar bunu nereden biliyorlar?"

"Bundan hiç bahsetmiyorum."

"Herkes biliyor, Solomon. Japonya'da ya zengin ya da fakir bir Korelisin ve eğer zengin bir Koreliysen, geçmişinde bir yerde bir paçinko salonu olmalı."

"Babam harika bir adam. O son derece dürüst."

"Öyle olduğuna eminim." Kazu gözlerini ona dikti, kollarını hâlâ göğsünde kavuşturmuş hâldeydi.

Solomon tereddüt etti ama yine de söyledi: "O bir gangster değil. Kötü şeyler yapmıyor. O sıradan bir iş adamı. Bütün vergilerini ödüyor ve her şeyi kanunlara uygun yapıyor. O işte bazı üçkâğıtçı adamlar var ama babam son derece titiz ve ahlaklı. Üç salonu var. Sanıldığı gibi..."

Kazu rahatlatıcı biçimde başını salladı.

"Babam ona ait olmayan hiçbir şeyi almadı; parayı umursamıyor bile. Büyük bir kısmını başkalarına veriyor."

Etsuko, ona Mozasu'nun birkaç çalışanının huzurevi masraflarını ödediğini söylemişti.

"Solly, Solly. Hayır, dostum, açıklamana gerek yok. Korelilerin normal mesleklerde pek fazla seçeneği yoktu. Babanın yapacak başka bir şey bulamadığı için paçinkoyu seçtiğine eminim. O muhtemelen harika bir iş adamı. Poker becerilerinin nereden geldiğini sanıyorsun? Baban belki Fuji'de veya Sony'de çalışabilirdi ama bir Koreliyi işe almazlardı, değil mi? Seni bile işe alacaklarını sanmam, Bay Columbia Üniversiteli. Japonya hâlâ birçok bölgede Korelileri öğretmen, polis ya da hemşire olarak işe almıyor. Çok iyi kazanmana rağmen Tokyo'da kendi apartman dairen bile kiralayamadın. Kahrolası 1989'dayız! Her neyse, bu konuda kibar olmayı seçebilirsin ama bence saçmalık. Japon'um ama aptal değilim. Uzun bir süre Amerika'da ve Avrupa'da yaşadım; Japonların, burada doğan Korelilere ve Çinlilere yaptıkları çılgınlık. Bu tam bir delilik; sizler bir devrim yapmalısınız. Yeterince itiraz etmiyorsunuz. Sen ve baban burada doğdunuz, değil mi?"

Solomon evet anlamında başını salladı, bu konunun Kazu'yu neden bu kadar öfkelendirdiğini anlamıyordu.

"Baban bir kiralı katil olsa bile umurumda olmaz. Onu ispiyonlamam."

"Ama değil."

"Hayır, evlat, elbette değil," dedi Kazu gülümseyerek. "Evine, kız arkadaşının yanına dön. Çok güzel ve akıllı olduğunu duydum. Bu iyi bir şey. Çünkü sonuçta zekâ, sandığından daha önemlidir," dedi gülerek.

Kazu bir taksi çağırdı ve Solomon'a arabaya binmesini söyledi. Herkes Kazu'nun sıradan patronlara benzemediğini söylerdi ve bu doğruydu.

***

Bir hafta sonra, Solomon'u yeni gayrimenkul anlaşmasına atadı; Solomon ekipteki en genç elemandı. Bu ofisteki herkesin istediği havalı işti. Travis'in önemli bankacılık müşterilerinden biri, birinci sınıf bir golf sahası inşa etmek için Yokohama'da bir arazi satın almak istiyordu. Neredeyse bütün detaylar halledilmişti; kalan toprak sahiplerinden üçünün imzasını almaları gerekiyordu. İkisiyle anlaşmak imkânsız değildi, sadece pahalıydı ama üçüncü toprak sahibi baş ağrısına sebep oluyordu; yaşlı kadın parayla ilgilenmiyordu ve satmaya yanaşmıyordu. Arazisi on birinci deliğin olacağı yere denk geliyordu. Müşterinin de olduğu sabah toplantısında, iki banka yöneticisi ipoteği yapılandırmanın faydalı yolları hakkında güçlü bir sunum yaparken, Solomon dikkatle not aldı. Toplantı sona ermeden hemen önce Kazu, yaşlı kadının ilerlemeye hâlâ engel olduğuna gelişigüzel bir şekilde değindi. Müşteri, Kazu'ya gülümsedi, "O meseleyi çözebileceğinize hiç şüphem yok. Size güveniyoruz," dedi.

Kazu kibarca gülümsedi.

Müşteri hızlıca ayrıldı oradan ve kısa bir süre sonra diğerleri de toplantı salonunu terk etti. Solomon masasına dönemeden Kazu onu durdurdu.

"Öğle tatilinde ne yapıyorsun, Solly?"

"Alt kattan yiyecek bir şey alacaktım. Neden? Ne oldu?"

"Arabayla biraz dolaşalım."

Şoför onları yaşlı kadının Yokohama'daki arazisine götürdü. Gri beton bina iyi durumdaydı ve ön bahçe oldukça bakımlıydı. Evde kimse yokmuş gibi görünüyordu. Yaşlı bir çam ağacı, kare yapının cephesine üçgen şeklinde bir gölge düşürüyordu ve evin arka tarafında ince bir dere akıyordu. Eskiden bir kumaş boyama fabrikası olan yapı şimdi kadının özel meskeniydi. Çocukları ölmüştü ve bilinen bir varisi yoktu.

"Söyle bakalım, birine istediğin bir şeyi o istemediği hâlde nasıl yaptırırsın?" diye sordu Kazu.

"Bilmiyorum," dedi Solomon. Bunun Kazu için bir tür gezi olduğunu ve patronunun yanında ona eşlik edecek birinin olmasını istediğini anlamıştı. Kazu nadiren bir yere tek başına giderdi.

Araba, kadının arazisinin karşısındaki geniş, tozlu caddeye park edilmişti. Kadın evdeyse, on metre mesafedeki siyah şehir arabasını fark etmiş olmalıydı. Ama ne dışarı çıkan biri vardı ne de içeride bir kıpırtı oldu.

Kazu eve baktı.

"Sonoko Matsuda burada yaşıyor. Müşteri, Matsuda-san'ı arazisini satmaya ikna edebileceğime emin."

"İkna edebilir misiniz?" diye sordu Solomon.

"Sanırım ama nasıl yapacağımı bilmiyorum," dedi Kazu.

"Bu kulağa aptalca gelecek ama nasıl yapacağınızı bilmiyorsanız, kadını imza atmaya nasıl ikna edeceksiniz?" diye sordu Solomon.

"Dilek tutuyorum, Solly. Bir dilek tutuyorum. Bazen her şey böyle başlar."

Kazu, şoförden onları evden pek uzakta olmayan bir erişte restoranına götürmesini istedi.

18

Yokohama, 1989

Pazar sabahı kilise ayininden sonra Phoebe ve Solomon, Solomon'un ailesiyle öğle yemeği yemek için trenle Yokohama'ya gittiler.

Her zamanki gibi evin kapısı kapalıydı ama kilitli değildi, o yüzden içeri girdiler. Etsuko'nun tasarımcı bir arkadaşı kısa süre önce evi yenilemişti ve Solomon'un çocukluğunda koyu renk Amerikan mobilyalarıyla dolu ev artık tanınmayacak hâldeydi. Tasarımcı, orijinal iç duvarların çoğunu kaldırıp küçük arka pencerelerin yerine kalın cam tabakaları takmıştı. Artık evin ön tarafından, arkadaki kayalık bahçeyi görmek mümkündü. Solgun renkli mobilyalar, beyaz meşe döşemeler ve heykeli andıran kâğıt lambalar, odun sobasının yanındaki geniş alanı dolduruyor ve kare şeklindeki büyük oturma odasını ferah ve düzenli bırakıyordu. Odanın karşı köşesinde altınçanak çiçeğinin uzun dalları, yerdeki devasa soluk yeşil seramik çömlekte çiçek açıyorlardı. Ev, ihtişamlı bir Budist tapınağına benziyordu.

Mozasu küçük odadan çıkıp onları karşıladı.

"Buradasın!" dedi Phoebe'ye Korece. Solomon'un ailesiyle vakit geçirirken grup üç dil konuşuyordu. Phoebe yaşlılarla Korece, Solomon'la İngilizce konuşurken, Solomon yaşlılarla çoğunlukla Japonca, Phoebe'yle İngilizce konuşuyordu; herkes bir şeyleri tercüme etse de bir şekilde anlaşıyorlardı.

Mozasu kapının yanındaki ayakkabı dolabını açıp onlara ev terlikleri verdi.

"Annem ve yengem bütün hafta bir şeyler pişirdiler. Umarım açsınızdır."

"Harika bir koku var," dedi Phoebe. "Herkes mutfakta mı?"

"Evet. Demek istediğim, ne yazık ki hayır. Etsuko bugün burada olamayacak. Seni göremeyeceği için çok üzgün. Onun adına özür dilememi istedi."

Phoebe olumlu anlamda başını sallarken Solomon'a küçük bir bakış attı. Etsuko'nun nerede olduğunu sormak kaba geldi ama Solomon'un, babasına onun nerede olduğunu sormamasını anlayamadı. Phoebe, Etsuko'yu merak ediyordu. Phoebe'nin doğrudan konuşamadığı tek kişi oydu, çünkü iki kadın da birbirlerinin dilini bilmiyorlardı. Ayrıca, hiç ortalıkta görünmeyen Hana'yla da tanışmak istiyordu.

Solomon, Phoebe'nin elini tutup onu mutfağa götürdü. Ailesinin yanında her zamankinden daha küçük ve neredeyse sersem gibi hissediyordu. En sevdiği yemeklerin kokuları evin ön kısmını mutfağa bağlayan geniş koridoru sarmıştı.

***

"Solomon geldi!" diye seslendi, küçükken okuldan eve döndüğünde yaptığı gibi.

Kyunghee ve Sunja hemen işlerini bırakıp gülümseyerek başlarını kaldırdılar. Mozasu mutluluklarını görünce gülümsedi.

"Phoebe de burada, Solomon!" dedi Kyunghee. Ellerini önlüğüne sildikten sonra kalın mermer tezgâhın arkasından dolaşıp ona sarıldı.

Sunja eltisini izledi ve kolunu Phoebe'nin beline doladı. Sunja, Phoebe'den bir baş kısaydı.

"Bu ikiniz için." Phoebe ona, özel bir Fransız çikolata dükkânının Tokyo şubesinden aldığı bir kutu çikolatayı verdi.

Sunja gülümsedi. "Teşekkür ederim."

Kyunghee içine bakmak için kurdeleyi çözdü. Çikolataya batırılmış dondurulmuş meyvelerden oluşan büyük bir kutuydu. "Bu çok pahalı görünüyor. Siz çocuklar bu yaşta paranızı biriktirmelisiniz. Ama şekerlemeler çok lezzetli görünüyorlar! Teşekkür ederiz," dedi neşeyle.

Çikolata kokusunu dramatik bir şekilde içine çekti.

"Seni burada görmek çok güzel," dedi Sunja Korece, Phoebe'nin ince omuzlarına kocaman sarılarak.

Phoebe, Solomon'un ailesiyle vakit geçirmekten hoşlanıyordu. Kendi ailesinden daha küçüktü ama herkes birbirine yakın görünüyordu. Ailenin her üyesi kusursuz bir bedende birbirine dikişsizce bağlı gibiydi; kendi geniş ailesi kocaman bir kovadaki uyumsuz Lego parçaları gibi neşeliydi. Phoebe'nin anne-babasının en az beş ya da altı kardeşleri vardı ve Kaliforniya'da bir düzineden fazla sayıda kuzeniyle birlikte büyümüştü. New York, New Jersey, DC, Washington Eyaleti ve Toronto'da akrabaları vardı. Birkaç Koreli Amerikan oğlanla çıkmış ve aileleriyle tanışmıştı ama Solomon'un ailesi farklıydı. Solomon'un ailesi içten fakat oldukça sessiz ve temkinliydi. Hiçbirinin gözünden bir şey kaçmıyor gibi görünüyordu.

"O *pajeon* için mi?" diye sordu Phoebe. Karıştırma kâsesi, içinde ince dilimlenmiş yeşil soğan ve deniztarağı parçaları bulunan kremsi krep karışımıyla doluydu.

"*Pajeon* sever misin? Solomon da çok seviyor! *Umma*'n onu nasıl pişiriyor?" diye sordu Kyunghee; öylesine sormuştu, gerçi yeşil soğan ve kabuklu deniz ürününün oranı hakkında katı fikirleri vardı.

"Annem yemek pişirmez," dedi Phoebe biraz mahcup bir tavırla.

"Ne?" Kyunghee dehşetle nefesini tuttu ve kaşlarını kaldırarak eltisinin şaşkınlığını paylaşan Sunja'ya döndü.

Phoebe güldü.

"Pizza ve hamburger yiyerek büyüdüm. Ve bolca *Kentucky Kızarmış Tavuk*. *KFC*'nin koçanda mısırına bayılı-

rım." Phoebe gülümsedi. "Annem, babamın tıbbi bürosunda ofis müdürü olarak çalışırdı ve akşam sekizden önce eve dönmezdi."

İki kadın anlamaya çalışarak olumlu anlamda başlarını salladılar.

"Annem sürekli çalışıyordu. Biz ev ödevimizi yaparken, yemek masasında yanımızda tıbbi belgelerle meşgul olurdu. Gece yarısından önce uyuyabildiğini sanmıyorum."

"Hiç Kore yemeği yemedin mi?"

Kyunghee bunu kavrayamıyordu.

"Hafta sonları bir restoranda yerdik."

Kadınlar, annesinin çok meşgul ve çalışkan olduğunu anladılar ama Koreli bir annenin ailesi için yemek pişirmemesi, onlara akıl almaz geliyordu. Solomon bu kızla evlenirse ne yiyecekti? Çocukları ne yiyeceklerdi?

"Annenin vakti yoktu. Bu mantıklı, ama annen yemek pişirmeyi biliyor mu?" diye sordu Kyunghee temkinli bir şekilde.

"Hiç öğrenmemiş. Kız kardeşleri de Kore yemekleri pişirmeyi bilmezler."

Phoebe güldü, çünkü hiçbirinin Kore yemeği pişirmeyi bilmemesi bir gurur kaynağıydı. Annesi ve kız kardeşleri sürekli yemek pişiren ve misafirlerine zorla yediren kadınlara tepeden bakarlardı. Dördü de çok zayıftı. Phoebe gibi onlar da işleriyle meşgul oldukları için sürekli hareket hâlinde ve yemekle ilgilenmeyen kadınlardı. "En sevdiğim teyzem, sadece hafta sonları ve akşam yemeği davetleri için yemek pişirir. Genellikle İtalyan yemeği yapar. Ailemiz hep restoranlarda buluşur."

Phoebe, çocukluğunun böylesine sıradan bir detayına bu kadar şaşırmalarını eğlenceli buldu. Bu kadar büyütülecek ne vardı? Neden bütün kadınlar yemek pişirmek zorundaydılar? Annesi dünyada en sevdiği insandı. "Erkek ve kız kardeşlerim *kimçi*'den hoşlanmazlar. Annem kokusu yüzünden onu buzdolabında bile bulundurmaz."

"Vay canına," diye içini çekti Sunja. "Sen gerçekten Amerikalısın. Teyzelerin de Amerikalı mı?"

"Teyzelerimin ve amcalarımın eşleri Koreli değiller. Erkek kardeşim ve kız kardeşlerim etnik Korelilerle evliler ama onlar da benim gibi Amerikalılar. Avukat kaynım akıcı bir şekilde Portekizce konuşabiliyor ama Korece bilmiyor; Brezilya'da büyüdü. Amerika bu tür insanlarla dolu."

"Gerçekten mi?" dedi Kyunghee heyecanla.

"Teyzelerin kimlerle evliler?"

"Evlilik yoluyla aileye dahil olan beyaz, siyahi, Hollandalı, Yahudi, Filipinli, Meksikalı, Çinli, Porto Rikolu teyzelerim ve amcalarım var. Bir düşüneyim, bir Kore asıllı Amerikalı amcam ve üç Kore asıllı Amerikalı teyzem var. Birçok kuzenim var. Herkes melez," diye ekledi Phoebe bembeyaz önlüklü yaşlı kadınlara gülümseyerek; söylediklerini öylesine dikkatle dinliyorlardı ki akıllarının bir köşesine yazıyorlarmış gibi görünüyorlardı.

"Şükran Günü ve Noel'de bir araya gelince gerçekten çok eğleniyoruz."

"Birkaçıyla tanıştım," dedi Solomon, büyükannesi ve büyük yengesinin Phoebe'nin ailesini onaylamamalarından endişelenerek; gerçi sitemkâr olmaktan ziyade merak ettiklerini görebiliyordu. İkisi de bir Koreliyle evlenmek zorunda olduğunu söylememişlerdi ama babasının Etsuko'yla ilişkisinin onları rahatsız ettiğini biliyordu.

Kızartma tavası yeterince ısınınca Sunja yeşil soğanlı krep karışımından bir miktar döktü. Krepin kenarlarını kontrol edip ocağı kıstı. Phoebe'nin sevimli ve oğlan için iyi olduğunu düşündü. Annesi, bir kadının kaderinin acı çekmek olduğunu söylerdi ama herkese çabucak içtenlikle gülümseyen bu kız için dileyebileceği en son şey acıydı. Yemek pişirmeyi bilmiyorsa ne olmuş? Solomon'a iyi baktığı sürece başka bir şeyin önemi yoktu; yine de Phoebe'nin çocuk yapmak istemesini umdu. Son zamanlarda Sunja bebek kucaklamak istiyordu. Savaş, yiyecek ya da sığınabile-

cek bir yer bulmak için endişelenmemek ne harika olurdu. Solomon ve Phoebe'nin, o ve Kyunghee gibi çalışmalarına gerek yoktu, sadece çocuklarıyla vakit geçirmenin tadını çıkarabilirlerdi.

"Solomon'la ne zaman evleneceksin?" diye sordu Sunja dikkatini kızartma tavasından ayırmadan. Yaşlı bir kadının bu tür şeyler sormaya hakkı vardı, gerçi yine de biraz çekiniyordu.

"Evet, ne zaman evleniyorsunuz? Neyi bekliyorsunuz? Kız kardeşim ve benim yapacak bir şeyimiz yok, bebekler ve yemek konusunda yardım istersen Tokyo'ya taşınabiliriz!" Kyunghee kıkırdadı.

Solomon başını iki yana sallayarak üç kadına gülümsedi.

"Küçük odaya gidip babamla erkeklere özgü konuları konuşma vaktim geldi."

"Çok teşekkürler, Solomon," diye karşılık verdi Phoebe. Aslında sorularına aldırmadı, ne de olsa o da aynı şeyi merak ediyordu.

Mozasu gülümsedi ve adamlar onları mutfakta bıraktılar.

* * *

Baba oğul geniş odanın ortasındaki koltuklara oturdular. Uzun, alçak kanepenin karşısındaki cam ve paslanmaz çelikten sehpanın üzerini meyve sepetleri ve yemiş kâseleri süslüyordu. O günkü Korece ve Japonca gazetelerin yarısı okunmuştu.

Mozasu televizyonu açıp haberlerin sesini kıstı; ekranın altından geçen, hisse fiyatlarını gösteren banda göz atıyordu. İkisi sohbet ederken genellikle televizyon açık olurdu.

"İşler nasıl?" diye sordu Mozasu.

"Okuldan daha kolay. Patronum çok iyi; bir Japon ama Kaliforniya'da koleje gitmiş."

"Kaliforniya mı? Annen buna bayılırdı," dedi Mozasu kısık bir sesle. Oğlan ona çok benziyordu, özellikle de alnı ve burnu.

"Etsuko nerede?" Solomon haber ekranının mavi fonuna baktı. Sunucu, Bangkok'taki selden bahsediyordu. "Sorun Hana mı? O iyi mi?"

Mozasu içini çekti. "Etsuko sana anlatır. Onu ara."

Solomon daha fazlasını bilmek istese de babası ikisi arasında ne olduğunu bilmiyordu. Hana, Etsuko'yu çok üzdüğü için Mozasu ondan bahsetmekten hiç hoşlanmazdı.

"Büyükannen ve büyük yengen, Phoebe'yi sevdiler. Evlenmenizi istiyorlar."

"Evet, bunu duydum. Beş dakika önce."

Mozasu yüzünü oğluna döndü. "Phoebe Japonya'da yaşamak istiyor mu?"

"Emin değilim. Japonca bilmemekten nefret ediyor."

"Öğrenebilir."

Solomon bundan şüpheli görünüyordu. "Çalışmak istiyor. Japonya'da üniversiteden yeni mezun olan birinin kariyerinde başlangıç yapması kolay değil. Üstelik dile hâkim değil. Evde kalmak Phoebe'ye iyi gelmiyor."

Mozasu anladığını belirtir şekilde başını salladı. Solomon'un annesi de aynıydı.

"Para konusunda rahat mısın?"

"Evet, baba," diye karşılık verdi, babasının endişesi neredeyse hoşuna gitmişti. "Artık iyi bir işim var. Baba, Sonoko Matsuda adında yaşlı bir kadın tanıyor musun? Yokohama'da eski bir tekstil fabrikasının sahibi. Goro-san'ın yerinden pek uzakta değil."

"Hayır." Mozasu başını iki yana salladı. "Neden sordun?"

"Patronum Kazu bir gayrimenkul anlaşmasını sonlandırmaya çalışıyor ve kadın, Matsuda-san arazisini satmaya yanaşmıyor. Bu, anlaşmayı engelliyor. Tanıdığın biri olabileceğini düşündüm. Demek istediğim, Yokohama'da birçok kişiyi tanıyorsun."

"Kadını tanımıyorum ama elbette öğrenebilirim. Pek zor değil," dedi Mozasu. "Patronun, kadının arazisini satmasını mı istiyor?"

"Evet. Kadının arazisi golf sahası planının son önemli parçası."

"Öyle mi? Pekâlâ. Bu tür şeyler olabiliyor. Goro-san'a ya da Haruki'ye sorarım. Biri biliyor olmalı. Goro, son paçinko salonunu yeni sattı. Artık sadece yıkım, inşaat ve gayrimenkulle uğraşıyor. Onunla birlikte çalışmamı istiyor ama çok meşgulüm. Yeni bir şeye başlamak için çok geç. Şimdiki işini paçinko kadar iyi anlamıyorum."

"Neden sen de dükkânları satmıyorsun, baba? Emekli olabilirsin. Rahatın yerinde, değil mi? Paçinko çok zor bir iş."

"Ne? İşi bırakmak mı? Paçinko masaya yiyecek yemeğimizi koydu ve seni okula gönderdi. Emekli olmak için çok gencim!"

Solomon omuzlarını silkti.

"Dükkânlarımı satarsam ne olacak? Çalışanlarımı kovabilirler. Yaşlı çalışanlarım ne yapar o zaman? Ayrıca, makineleri yapan insanlara iş imkânı sağlıyoruz. Paçinko, Japonya'da araba imalatından daha büyük bir iş."

Mozasu konuşmayı bırakıp haberlerin sesini açtı. Sunucular bu kez yenin değerinden bahsediyorlardı.

Solomon başını sallayıp ekrana bakarken döviz haberlerine dikkat etmeye çalıştı. Babası yaptığı işten hiç utanmıyor gibi görünüyordu.

Oğlunun yüzüne düşen gölge Mozasu'nun dikkatinden kaçmadı.

"Bu gece Goro'yu arayıp kadını sorarım. Patronun, kadının topraklarını satmasını istiyor, değil mi?"

"Bu harika olur. Teşekkürler, baba."

***

Pazartesi öğleden sonra Mozasu, Solomon'un ofisini aradı. Goro-san'la konuşmuştu. Yaşlı kadın Koreliydi, çocukları Pyongyang'a dönüp orada ölen, eski kafalı bir *Chongryon*'du; Matsuda onun Japon ismiydi. Kadın, araziyi Japonlara satmak istemiyordu. Goro-san, yaşlı kadının

inatçılık ettiğini düşünüyordu; araziyi ondan satın alabileceğini, çünkü kadının ona satmayı kabul ettiğini söylemişti. Sonra araziyi aynı fiyattan Kazu'nun müşterisine satacaktı.

Solomon telefonu kapatır kapatmaz iyi haberi vermek için Kazu'nun ofisine koştu.

Kazu dikkatle onu dinledikten sonra ellerini birleştirip gülümsedi.

"Harika iş çıkardın, Jedi. Becerikli birini görür görmez tanırım."

19

Tokyo, 1989

Durumuna rağmen Hana flört etmeden duramıyordu. "Gelmemeliydin," dedi Hana. "Çirkin görünüyorum. Beni tekrar gördüğünde güzel olmak istiyordum."

"Seni görmek istedim," diye karşılık verdi Solomon. "Hâlâ güzelsin, Hana. Bu asla değişmeyecek." Solomon gülümseyerek Hana'nın görünüşü karşısında hissettiği şaşkınlığı gizlemeye çalıştı. Etsuko onu uyarmıştı ama yine de kırmızı yara kabukları ve seyrek saçların altındaki eski hatlarını tanımak zordu. İskelet gibi kalmış vücudu, ince mavi hastane önlüğünün altında görülebiliyordu.

"Annem, kız arkadaşını Tokyo'ya kadar getirdiğini söyledi," dedi Hana. Sadece sesi değişmemişti. Şaka yapıp yapmadığını anlamak zordu. "Ben de bana geri döneceğini sanıyordum. Onunla evleneceksin, değil mi? Elbette, seni affetmeye çalışacağım, ne de olsa ilk beni sevdiğini biliyorum."

Perde çekili, ışık kapalı ve başucundaki düşük vatlı ampul tek ışık kaynağıyken, dışarısı güneşli olmasına rağmen klinikteki oda gece kadar karanlıktı.

"Ne zaman iyileşeceksin?" diye sordu Solomon.

"Buraya gel, Solomon." Hana incecik ve kireç gibi sağ kolunu kaldırdı. Onu ölümün zarif bir sopası gibi salladı. "Seni çok özledim. O yaz seni terk etmeseydim... Seni benimle evlenmeye ikna ederdim. Gerçi seni mahvederdim; ben her şeyi mahvederim. Her şeyi yok ederim."

Solomon Hana'nın yatağının yanındaki sert sandalyeye oturdu. Etsuko ona ilaçların işe yaramadığını söylemişti. Doktorlar sadece birkaç hafta, en iyi ihtimalle iki ayı kaldığını söylemişlerdi. Boynunu ve omuzlarını koyu renk yaralar kaplamıştı. Sol eli yarasızdı ama sağ eli yüzü gibi kupkuruydu. Bir zamanlar fiziksel güzelliği o kadar olağanüstüydü ki şu andaki hâli ona oldukça acımasız göründü.

"Hana-chan, neden Amerika'ya gidip oradaki doktorlara görünmüyorsun? Birleşik Devletler'de birçok gelişme var. Bu hastalık için orada daha iyi çareler olduğunu biliyorum." Solomon, gerçek meseleden bahsetmekten kaçınacakları aptalca bir oyun oynamak istemiyordu. Sesini duymak ve yanından uçup gidemediği bir odada oturmak bile Hana'ya dair sihirli ve pırıltılı her şeyi ona anımsattı. Onun kölesi olmuştu ve tuhaf bir şekilde şimdi bile birçok şey hissediyordu. Öldüğünü düşünemiyordu. Onu alıp New York'a götürmek istiyordu. Amerika'da her şeyin bir çaresi varmış gibi görünüyordu fakat Japonya'da zorluklara katlanılıyordu. *Sho ga nai, sho ga nai*. Bu kelimeleri kaç kez işitmişti? *Elden bir şey gelmez.* Anlaşılan, annesi bu sözlerden nefret ediyordu ve annesinin inançları ve arzularını ihlal eden bu kültürel teslimiyete öfkesini birdenbire anladı.

"Ah, Solomon. Amerika'ya gitmek istemiyorum." Hana işitilebilir şekilde nefesini verdi. "Yaşamak istemiyorum. Ölmeye hazırım. Anlıyor musun? Hiç ölmek istediğin oldu mu, Solomon? Yıllardır ölmek istiyorum ama bunu söylemeye ya da dileğimi gerçekleştirmek için bir şey yapmaya korkuyordum. Belki sen beni kurtarabilirdin ama bilirsin, senin gibi kusursuz birinin bile beni kurtarabileceğini sanmıyorum, Solomon'um. Herkes bazen ölmek ister, değil mi?"

"O ilkbahar beni terk ettiğinde, ölmek istedim." Daha önce bunu kimseye itiraf etmeyen Solomon sessizleşti. Bazen o günleri unutuyordu ama onun yanında olmak anılarını keskin ve acımasız kıldı.

Hana kaşlarını çatıp ağlamaya başladı.

"Kalsaydım, birbirimizi çok fazla severdik ve seni inciteceğime emindim. Ben iyi biri değilim, bunu biliyorsun; ama sen iyi birisin. Benimle olmamalısın. Bu kadar basit. Annem, Amerika'da hayat sigortan için test yaptırdığını ve iyi olduğunu söyledi. Buna sevindim. Sen, incitmek istemediğim tek kişiydin. Ve annem, kız arkadaşının da senin gibi eğitimli ve hoş biri olduğunu söyledi. Güzel olup olmadığını bilmek istemiyorum. Bana onun çok çirkin ama iyi kalpli olduğunu söyle. Koreli bir kız olduğunu biliyorum. *Tsugoi**, Solomon. Ne harika. Onunla evlenmelisin. Belki de insanlar benzer geçmişlere sahip oldukları kişilerle evlenmeliler. O zaman hayat daha kolay olabilir. Koreli teni ve saçları olan güzel üç ya da dört çocuğunuz olduğunu hayal edeceğim. Saçların çok güzel, Solomon. Annenle tanışmayı çok isterdim. Küçük kızlarından birine benim adımı ver, olur mu? Çünkü gördüğün gibi benim çocuğum olmayacak. Küçük Hana'yı seveceğine söz ver ve beni düşün."

"Kapa çeneni," dedi Solomon kısık bir sesle, onu dinlemeyeceğini bilse de. "Lütfen, lütfen, sus."

"Biliyorsun, gerçekten sevdiğim tek kişi sensin. *Hatsukoi*† seninle tanışana kadar çok aptalca bir fikirdi. Birçok erkekle birlikte oldum, Solomon ve hepsi iğrençti. Pis şeyler yapmalarına izin verdim. Her şey için çok üzgünüm. Seni iyi olduğun için sevdim."

"Hana, sen de iyisin."

Hana hayır anlamında başını iki yana salladı ama bir an için huzurlu göründü.

"Annem gittikten sonra oğlanlarla kötü şeyler yaptım. Bu yüzden Tokyo'ya geldim. Seninle tanıştığımda çok kızgındım, sonra seninle birlikteyken o kadar kızgın olmayı bıraktım. Ama bununla baş edemeyince kaçtım ve kon-

* Jap.) Çok iyi, harika. (ç.n.)

† (Jap.) İlk aşk. (ç.n.)

somatrisliğe başladım. Kimseyi sevmek istemedim. Sonra sen Amerika'ya gidince ben..." Hana duraksadı. "Çok içtiğim sıralarda beni arayacağını düşünüyordum. O Amerikan filmindeki gibi. Yaşadığım yeri bulup bir merdivenle pencereye tırmanacağını ve beni alıp götüreceğini umuyordum. Bütün kızlara gelip beni götüreceğini söylerdim. Bütün kızlar beni kurtarmanı istiyorlardı."

Hana konuşurken Solomon onun ağzına bakıyordu. Çok güzel dudakları vardı.

"İğrenç, değil mi?"

"Ne?" Solomon biri onu tokatlamış gibi hissetti.

"Bu." Hana çenesindeki yaralara işaret etti.

"Hayır. Ona bakmıyordum."

Hana ona inanmadı. Göz kapakları hafifçe titredi ve başını tekrar yastığa koydu.

"Şimdi dinlenmek istiyorum, Solomon. Yakında yine gelir misin?"

"Evet, gelirim," dedi Solomon sandalyesinden kalkarken.

***

Masasına dönünce Solomon onu düşünmesine engel olamadı. Neden Etsuko ona yardım etmemişti? İçinde bir şey sızladı ve sızı tanıdık geldi. Önündeki belgeleri okuyamıyordu. Golf kulübü projesi için bazı planlamaları gözden geçirmesi gerekiyordu ama sanki *Excel* kullanmayı unutmuştu. O yaz Hana onu terk etmeseydi, neler olurdu? New York'a gidip uzun süre ondan ayrı kalabilir miydi?

Phoebe'nin onunla bir an önce evlenmek istediğini biliyordu ama gururlu biri olduğu için asla bu konuyu açmıyordu ve onun teklif etmesini bekliyordu. Kazu'nun sesini koridorda duyan Solomon başını kaldırınca patronunu karşısında buldu. Solomon'un ofis arkadaşları çıkmışlardı; Kazu kapıyı arkasından kapattı ve Solomon'un masasının yakınındaki büfeye yürüyüp büfe ve devasa pencerenin arasında durdu.

"O öldü," dedi Kazu.

"Ne? Onu az önce gördüm."

"Kimi?"

"Hana'yı. Babam sizi mi aradı?"

"Kimden bahsettiğini bilmiyorum, dostum ama yaşlı kadın Matsuda-san öldü ve durum pek iyi görünmüyor. Müşteri araziyi isterken, anlaşmayı reddeden satıcının birkaç gün sonra ölmesini beklemiyordu."

"Ne?" Solomon gözlerini kırpıştırdı. "Satıcı öldü mü?"

"Evet. Araziyi, babanın arkadaşı Goro-san'a satmış ve müşterimiz araziyi adamdan satın almış. Müşterimizin başı belada değil ama burnuma kötü kokular geliyor. Ne demek istediğimi anlıyor musun?" Kazu bunları kısık, sakin bir sesle söylerken düşünceli bir şekilde Solomon'un yüzüne bakıyordu. Büfedeki Hanshin Kaplanları beyzbol topunu aldı ve onu atıp tuttu.

"Nasıl ölmüş?"

"Emin değilim. Kalp krizi ya da beyin kanaması olabilir. Bilmiyorlar. Görünüşe bakılırsa, iki yeğeni var. Mesele çıkaracaklar mı ya da polis ne yapacak, bilmiyorum."

"Kadın eceliyle ölmüş olabilir. Yaşlı değil miydi?"

"Evet, sanırım bu doğru olabilir, ancak müşterimiz şimdilik bu anlaşmayı iptal etti; çünkü haber, önümüzdeki ilkbaharda halka arz teşebbüslerini kötü etkileyebilir."

"Halka arz mı?"

"Onu boş ver." Kazu içini çekti. "Dinle, dostum, işine son vermeliyim. Çok üzgünüm, Solomon. Gerçekten üzgünüm."

"Ne? Ben ne yaptım?"

"Bunu yapmak zorundayız. Başka yolu yok. Sanırım babanın arkadaşı, arazi satışına biraz fazla hevesli yaklaştı, anlıyor musun?"

"Ama kanıtınız yok ve babamın arkadaşını imkânsız bir şeyle suçluyorsunuz. Goro kimseye zarar vermez."

"Babanın arkadaşını herhangi bir şeyle suçlamıyorum. Fakat şu da bir gerçek ki, ortada arazisini satmak isteme-

yen, ölü bir kadın var. Herkes kadının satmaya yanaşmadığını biliyordu ve satıştan kısa bir süre sonra öldü."

"Ama Goro o araziye çok para ödedi; adil piyasa değeriydi ve o bir Koreli. Matsuda-san araziyi bir Koreliye satmayı sorun etmedi. Satmaya yanaşmamasını bu şekilde atlatacağımızı sanıyordum. Goro, böyle bir şey için yaşlı bir kadını öldürmüş olamaz. Hayatı boyunca bütün o yoksul insanlara yardım etti. Ne söylüyorsunuz? Goro bunu babama ve bana bir iyilik olarak yaptı."

Kazu topu ellerinin arasında tutup bakışlarını halıya çevirdi.

"Solly, bana başka bir şey söyleme. Anlıyor musun? Soruşturmacılar neler olduğunu bilmek isteyecekler. Olayı büyütmeyebilirler ama müşteri çok korktu, dostum. Müşteri bir golf kulübü kurmak istiyordu; *yak*'larla bir karşılaşma beklemiyorlardı. Hissedar toplantılarında nasıl kıyamet kopartabileceklerini biliyor musun?"

"*Yak*'lar mı? Goro *yakuza* değil."

Kazu olumlu anlamda başını salladı ve topu tekrar atıp tuttu.

"Ne yazık ki iş bir kere kirlendi, o yüzden beklemeye alınacak. Bu, müşteri için büyük bir maddi kayba yol açtı ve seçkin bir banka şirketi olarak bizi kötü gösteriyor. İtibarım..."

"Ama müşteri araziyi satın aldı."

"Evet ama kimsenin ölmemesi gerekiyordu. Bunu dilemedim." Kazu, ekşi bir şeyin tadına bakar gibi suratını buruşturdu.

Solomon başını iki yana salladı. Tek düşünebildiği, kız arkadaşları hakkında anlattığı gülünç hikâyeleri ve onun geleceğini teşvik etmesini dinleyerek Goro'nun yanında geçirdiği sayısız anlardı. Goro'nun dünyaya dair müthiş bir netliği vardı. Babası her zaman Goro'nun fedakârlığı ve liderliği bilen, harika bir adam olduğunu söylerdi; o, soylu bir adamdı, gerçek bir *bushi*'ydi*. Haruki Totoya-

* (Jap.) Savaşçı. (ç.n.)

ma'nın annesinin üniforma işini yoktan var eden Goro'ydu ve bunu sırf iki oğlanı tek başına büyüten yalnız bir anneye acıdığı için yapmıştı. Babası, Goro'nun her zaman yoksullar için çaktırmadan iyi şeyler yaptığını söylerdi. Yaşlı kadının ölümünden Goro'nun sorumlu olduğunu düşünmek saçmaydı. Goro, Koreli iyi bir iş adamı olarak bilindiği için kadın araziyi ona satmayı kabul etmişti. Herkes bunu bilirdi.

"İnsan Kaynakları dışarıda bekliyor. Solomon, bu işlerin nasıl yürüdüğünü bildiğini sanmıyorum, çünkü bu senin bir bankadaki ilk işin, ancak bir yatırım bankasında işine son verildiğinde güvenlik sebeplerinden ötürü binayı derhal terk etmen gerekir. Çok üzgünüm."

"Peki benim suçum ne?"

"Ticari işlem şimdilik ertelendi ve büyük bir ekibe ihtiyacımız olmayacak. Sana bir referans mektubu vermekten mutluluk duyarım. Beni dilediğin başvuru için referans gösterebilirsin. Bu olaydan gelecekteki işverenlerine asla bahsetmem."

Solomon sandalyesine yaslanıp Kazu'nun kaskatı çenesine baktı. Bir süre duraksadıktan sonra konuştu.

"Beni bu işe bilerek soktunuz. Koreli kadına arazisini sattırmamı istediniz. Biliyordunuz!"

Kazu, bezsbol topunu bırakıp kapıya doğru ilerledi.

"Kardeşim, sana bir iş verdim ve böyle bir işin olduğu için şanslıydın."

Solomon elleriyle ağzını kapattı.

"Sen iyi bir çocuksun, Solomon ve finans sektöründe bir geleceğin var ama burada değil. Eğer Korelilerin inanmaya meyilli olduğu gibi ayrımcılığa uğradığını düşünüyorsan, bu yanlış ve bana haksızlık olur. Bilakis, ülkenin vatandaşları yerine sen tercih edildin. Korelilerle çalışmayı seviyorum. Bunu herkes bilir. Bütün departman gözde iş arkadaşım olduğunu düşünüyordu. Seni kovmak istemedim. Ben sadece babanın uyguladığı yöntemleri uygun bulmuyorum."

"Babam mı? Onun bu konuyla bir ilgisi yok."

"Evet, elbette. Şu Goro denen adam yaptı," dedi Kazu. "Sana inanıyorum. Gerçekten inanıyorum. İyi şanslar, Solomon."

Kazu ofisin kapısını açıp İnsan Kaynakları'ndan iki kadını içeri aldıktan sonra bir sonraki görüşmesine gitti.

***

İnsan Kaynakları elemanlarının konuşması hızlı geçti, Solomon'un zihninde radyo paraziti gibi çınladı. Ondan kimlik kartını istediler ve hiç düşünmeden verdi. Aklı Hana'ya gidip dursa da açıklama yapmak için Phoebe'yi araması gerektiğini düşündü. Hava almalıydı. Eşyalarını beyaz bir banka kutusuna attı ama beyzbol topunu büfede bıraktı.

İnsan Kaynakları bölümünden gelen kadınlar ona asansöre kadar eşlik ettiler ve kutusunu bir kuryeyle evine göndermeyi teklif ettiler ama Solomon reddetti. Cam bölmeli toplantı odasında poker oyunundakileri gördü ama Kazu orada değildi. Giancarlo, Solomon'un beyaz kutuyu göğsüne doğru tuttuğunu görünce ona hafifçe gülümseyip işine geri döndü. Caddeye çıkınca Solomon bir taksiye bindi ve sürücüden onu Yokohama'ya kadar götürmesini istedi. Tren istasyonuna kadar yürüyebileceğini sanmıyordu.

20

Yokohama, 1989

Empire Kafe, Çin Mahallesi yakınlarında eski usul bir Japon köri restoranıydı. Solomon küçükken babasıyla birlikte cumartesi günleri öğleden sonra oraya giderdi. Mozasu, çarşamba günleri Goro ve Totoyama'yla hâlâ orada yemek yerdi. Empire beş farklı köri, sadece bir çeşit fıçı bira ve dilediğiniz kadar çay ve turşu servis ederdi. Her zaman huysuz olan aşçı baharat konusunda becerikliydi ve körileri şehirde rakipsizdi.

Akşama doğru, öğle yemeği saati çok geride kalmışken, mutfağın yakınındaki köşe masada oturan üç eski dost dışında kafe neredeyse boştu. Goro, soytarı gibi mimikleri ve abartılı el hareketliyle komik hikâyelerinden birini anlatıyordu. Mozasu ve Totoyama sıcak körilerini yiyip biralarını yudumluyorlardı. Bu arada Goro'ya başlarını sallayıp gülümseyerek devam etmesi için onu teşvik ediyorlardı.

Solomon sürekli şişmiş olan ön kapıyı açınca kapıya bağlı ucuz çanlar çaldı.

Temizlediği masalardan başını kaldırmaya tenezzül etmeyen ufak tefek garson kız, "*Irasshai!*" diye seslendi.

Mozasu oğlunu görünce şaşırdı. Solomon, adamlara doğru başını eğerek selam verdi.

"İşten mi kaytardın?" diye sordu Mozasu. Gülümserken gözlerinin kenarlarında derin kırışıklıklar belirdi.

"Güzel, güzel. İşten kaytar," diye araya girdi Goro. Solomon'u gördüğüne çok sevindi. "Hafta sonları da ofise

gittiğini duydum. Senin gibi yakışıklı bir oğlan için bu hiç iyi değil. Kızların peşinde koşman gerekir. Senin boyuna ve diplomana sahip olsaydım, Japonya'daki bütün kadınlara acırdın. Senin gibi nazik bir oğlanı şok eden bir hızda kalplerini kırardım."

Goro ellerini ovuşturdu.

Totoyama hiçbir şey söylemedi; Solomon'un sabit görünen yüzünün alt yarısına bakıyordu; oğlanın dudakları çenesinin üzerinde ince, büzülmüş bir hâldeydi. Totoyama'nın yüzü kızarmıştı; ne de olsa kulakları, burnu ve yanaklarının kızarması için yarım bardak bira içmesi yeterliydi.

"Solomon, otur," dedi Totoyama. "İyi misin?"

Boş sandalyede duran evrak çantasını alıp döşemelik muşambaya koydu.

"Ben..." diyerek konuşmaya başlayan Solomon nefesini tuttu.

Mozasu oğluna sordu: "Aç mısın? Etsuko, sana bizi burada yaşlı kadınlar gibi dedikodu yaparken bulacağını mı söyledi?"

Solomon hayır anlamında başını salladı.

Mozasu elini oğlunun koluna koydu. Solomon'un üzerindeki koyu mavi takım elbiseyi, New York'a onu görmeye gittiğinde Brooks Kardeşler'den almıştı. Oğluna öylesine güzel bir Amerikan mağazasından, dilediği kadar çok iş görüşmesi takımı ve neye ihtiyacı varsa alabilmek güzel bir histi. Paranın anlamı buydu, insanın evladına ihtiyacı olan her şeyi alabilmesiydi, değil mi?

"Biraz köri ye," dedi Mozasu.

Solomon hayır anlamında başını iki yana salladı.

Goro kaşlarını çatıp garson kızı çağırdı.

"Kyoko-chan, oğlana biraz çay getir, lütfen."

Solomon başını kaldırıp babasının eski patronuna baktı.

"Ne diyeceğimi bilemiyorum, Goro-san."

"Elbette biliyorsun. Hadi konuş."

"Patronum Kazu, yaşlı kadının, hani araziyi satan, onun öldüğünü söyledi. Bu doğru mu?"

"Evet. Cenazesine gittim," dedi Goro. "Kadın çok yaşlıydı. Kalp krizinden öldü. Bütün parası iki yeğenine miras kaldı. Sevimli kızlar. Biri evli, diğeri boşanmış. Ciltleri güzel. Hoş, açık alınları var. Yüzleri gerçek Koreliler gibi. Bana annemi ve teyzemi hatırlattılar."

Garson kız ona çayını getirdi ve Solomon kahverengi, kısa kupayı ellerinin arasında tuttu. Hatırladığı kadarıyla, Empire çocukluğundan beri bu kupalarla çay servisi yapıyordu.

Totoyama oğlanı uyandırmak ister gibi omzuna hafifçe vurdu.

"Kim? Kim öldü?"

"Yaşlı kadın. Araziyi Goro-san'a satan Koreli kadın. Patronumun müşterisinin istediği bir arazi vardı, kadın onu bir Japon'a satmak istemiyordu, o yüzden arsayı Goro-san alıp müşteriye sattı ama yaşlı kadın öldüğü için patronumun müşterisi artık anlaşmaya yanaşmıyor. Temiz bir halka arz ve olası bir soruşturmadan bahsetti."

Totoyama Mozasu'ya hızlı bir bakış attı, o da şaşırmış görünüyordu.

"Kadın öldü mü? Öyle mi?" Mozasu sakin bir şekilde başını sallayan Goro'ya baktı.

"Kadın doksan üç yaşındaydı ve araziyi bana sattıktan birkaç gün sonra öldü. Bunun konuyla ne ilgisi var?" Goro omuzlarını silkti. Garsona göz kırpıp birasının tazelenmesi için bardağının kenarına hafifçe vurdu. Mozasu ve Totoyama'nın boş bira bardaklarına işaret edince, adamlar başlarını hayır anlamında salladılar. Totoyama eliyle bira bardağının ağzını kapattı.

"Araziye ne ödedin?" diye sordu Mozasu.

"Çok iyi bir fiyat ama çılgınca değil. Sonra onu aldığım fiyattan o müşteriye sattım. Sözleşmenin kopyalarını Solomon'un patronuna gönderdim. Tek yen kazanmadım. Bu, Solomon'un ilk anlaşmasıydı ve..."

Mozasu ve Totoyama olumlu anlamda başlarını salladılar. Goro'nun, Solomon'un kariyerinden kâr etmeye çalışması düşünülemezdi.

"Müşteri, araziyi kendi satın alabileceğinden daha ucuza aldı," dedi Solomon yavaşça, sanki Kazu odadaymış gibi.

"Müşteri, Japon olduğu için asla satın alamayacağı bir araziyi aldı, kadın birkaç kez ona satmayı reddetmişti. Adam araziyi ucuza aldı." Goro şaşkınlıkla homurdandı. "Şimdi golf kulübünü inşa etmeyeceğini mi söylüyor? Saçmalık."

"Kazu, kötü haberin halka arzı kirletmesini istemedikleri için projenin askıya alınacağını söyledi."

"Hangi kötü haber? Yaşlı kadın huzur içinde öldü. Gerçi o pis Koreli kokusunu arındırmak biraz zaman alabilir," dedi Goro. "Bundan sıkıldım."

Totoyama kaşlarını çattı. "Kadının ölümü kuşkulu olsaydı haberim olurdu. Şikâyet olmadı."

"Bakın, anlaşma yapıldı. Eğer o küçük adi, senin payını almana engel olmak istiyorsa, tamam. Sana adil bir prim vermesini beklemiyorum zaten ama şunu unutma: O pislik bir daha senin üzerinden kâr edemeyecek. Ölene kadar gözlerim o aşağılık herifin üzerinde olacak." Goro derin bir nefes aldıktan sonra sakin bir şekilde oğlana gülümsedi.

"Pekâlâ, Solomon, biraz köri ye ve bana o Amerikalı kız Phoebe'den bahset. Hep Amerika'daki kadınlarla tanışmak için oraya gitmek istemişimdir. Çok güzeller, çok güzeller." Goro dudaklarını şaplattı. "Koca popolu sarışın bir Amerikalı kız arkadaş istiyorum!"

Adamlar gülümsediler ama daha önceki gibi kahkaha atmadılar. Solomon teselli olmamış görünüyordu.

Garson kız Goro'ya küçük bir bira getirip mutfağa döndü; Goro kızın uzaklaşmasını izledi.

"Çok cılız," dedi boyalı siyah saçını esmer elleriyle düzelterek.

"Kovuldum," dedi Solomon.

"*Nani?*" dedi üç adam aynı anda. "Neden?"

"Kazu, müşterinin anlaşmayı ertelediğini söyledi. Artık bana ihtiyaçları yok. Eğer soruşturma açılırsa..." Solomon "yakuza" sözcüğünü söylemeden kendine hâkim oldu, çünkü birdenbire o kadar emin değildi. Babası suçlularla iş birliği yapmazdı. Totoyama'nın karşısında bu şekilde konuşması doğru muydu? O Japon'du ve Yokohama polis teşkilatında kıdemli bir dedektifti; suçlularla arkadaşlık kurmazdı. Bunu ima etmesi bile hepsini derinden üzerdi.

Goro, Solomon'un yüzüne dikkatle bakıp neredeyse fark edilmez bir şekilde başını salladı, çünkü oğlanın sessizliğini anlıyordu.

"Kadın yakıldı mı?" diye sordu Totoyama.

"Muhtemelen ama bazılarını gömülmek üzere Kore'ye gönderiyorlar," dedi Mozasu.

"Anlıyorum," dedi Totoyama.

"Solomon, kadın eceliyle öldü. Yeğeni kalp krizi olduğunu söyledi. O doksan üç yaşındaydı. Kadının ölümüyle bir ilgim yok. Dinle, patronun yaşlı kadını öldürdüğümü düşünmüyor. Gerçekten öyle düşünseydi, seni kovmaktan çekinirdi. Öyle bir durumda onu öldürmeme ne engel olabilirdi? Bu tür şeyler, televizyonlardan duyulan saçmalıklar. Adam senin bağlantılarını kullandı, sonra bir bahane uydurup seni kovdu. Müşteri, Koreli pisliğin ortadan kaybolmasını istedi."

"Finans sektöründe daha iyi bir iş bulacaksın. Buna eminim," dedi Mozasu.

Ancak Goro, açıkça sinirlenmişti. "Bir daha asla kirli işler çeviren bir bankada çalışmamalısın."

"Hayır. Solomon ekonomi eğitimi aldı. Bir Amerikan bankasında çalışmak için Amerika'da okudu."

"Travis bir İngiliz bankası," dedi Solomon.

"Belki sorun budur. Belki de bir Amerikan bankasında çalışmalısın. Birçok Amerikan yatırım bankası var, değil mi?" dedi Mozasu.

Solomon kendini çok kötü hissetti. Bu masadaki adamlar onu yetiştirmişlerdi. Ne kadar üzgün olduklarını görebiliyordu.

"Benim için endişelenmeyin. Başka bir iş bulurum. Birikimim de var. Artık gitsem iyi olacak." Solomon sandalyesinden kalktı. "Baba, ofisine bir kutu bıraktım. Onu Tokyo'ya evime gönderir misin? Önemli bir şey değil."

Mozasu olumlu anlamda başını salladı.

"Seni evine bırakayım. Tokyo'ya arabayla gidebiliriz."

"Hayır, sorun değil. Trenle dönerim. Daha hızlı olur. Phoebe beni merak etmiş olmalı."

Hana telefona yanıt vermeyince Solomon hastaneye döndü. Hana uyanıktı. Radyoda pop müzik çalıyordu. Çalan dans şarkısı hâlâ karanlık odaya gece kulübü gibi canlı bir hava katıyordu.

"Ne çabuk döndün? Beni gerçekten çok özlemiş olmalısın, Solomon."

Solomon ona her şeyi anlatırken Hana sözünü kesmeden dinledi.

"Babanın işini devralmalısın."

"Paçinko mu?"

"Evet, paçinko. Neden olmasın? O iş hakkında kötü konuşan bütün o aptallar sadece kıskanıyorlar. Baban dürüst biri. Namussuz olsaydı, daha zengin olabilirdi ama yeterince zengin. Goro da iyi bir adam. Bir *yakuza* olabilir ama kimin umurunda. Benim umurumda değil. *Yakuza* değilse bile, hepsini tanıdığına eminim. Bu dünya pis, Solomon. Kimse temiz değil. Yaşamak insanı kirletiyor. Japonya Sanayi Bankası ve Japonya Merkez Bankası'nda çalışan, çok iyi ailelerden gelen birçok süslü insanla tanıştım; yatakta mide bulandırıcı şeyler yapmaktan hoşlanıyorlar. Birçoğu işlerinde çok kötü şeyler yapıyorlar ama yakalanmıyorlar. Seks yaptığım adamların çoğu fırsatını bulsalar para çalarlardı. Gerçekten hırslı olmak için fazla korkak-

lar. Dinle, Solomon, burada hiçbir şey değişmeyecek. Bunu anlıyor musun?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Sen bir aptalsın," dedi Hana gülerek. "Ama benim aptalımsın."

Hana'nın ona sataşması Solomon'u üzdü. Onu şimdiden çok özlüyordu. Solomon daha önce bu kadar yalnız hissettiğini hatırlamıyordu.

"Japonya asla değişmeyecek. Yabancıları asla entegre etmeyecekler ve tatlım, burada her zaman yabancı olacaksın, asla Japon olamayacaksın. Anlıyor musun? *Zainichi** gidemez, değil mi? Ama sadece sen değilsin. Japonya, annem gibi insanları asla topluma dahil etmez; benim gibi insanları asla kabul etmez. Üstelik biz Japon'uz! Hastalıklıyım. Bu hastalığı eski bir ticaret şirketi olan bir adamdan kaptım. O öldü. Ama kimsenin umurunda değil. Buradaki doktorlar bile bir an önce gitmemi istiyorlar. O yüzden beni dinle, Solomon, Birleşik Devletler'e dönmemelisin, burada kalıp babanın işini devralmalısın. Dilediğini yapabilecek kadar zengin ol. Ama bizim iyi olduğumuzu asla düşünmeyecekler, benim güzel Solomon'um. Ne demek istediğimi anlıyor musun?" Hana gözlerini ona dikti. "Sana söylediğimi yap."

"Babam bunu istemiyor. Goro-san salonlarını sattı ve artık gayrimenkul işinde. Babam bir Amerikan yatırım bankasında çalışmamı istedi."

"Kazu gibi olman için mi? Binlerce Kazu tanıyorum. Babanın kıçını silmeye bile layık değiller."

"Bankalarda iyi insanlar da var."

"Paçinko işinde de iyi insanlar var. Baban gibi."

"Babamı sevdiğini bilmiyordum."

"Ben buraya yatırıldıktan sonra, annemin mola vermeye ihtiyaç duyduğu her pazar beni ziyarete geldi. Bazen uyur gibi yaparken onu, o sandalyede benim için dua ederken yakalıyordum. Tanrı'ya inanmıyorum ama sanı-

* (Jap.) Japonya'da ikamet eden yabancılar. (ç.n.)

rım bunun önemi yok. Daha önce kimse benim için dua etmedi, Solomon."

Solomon gözlerini kapatıp olumlu anlamda başını salladı.

"Büyükannen Sunja ve büyük yengen Kyunghee, cumartesi günleri beni ziyaret ediyorlar. Bunu biliyor muydun? Onlar da benim için dua ediyorlar. İsa'yla ilgili şeyleri anlamıyorum ama hastayken insanların sana dokunmasının kutsal bir yanı var. Buradaki hemşireler bana dokunmaya korkuyorlar. Büyükannen Sunja ellerimi tutuyor ve büyük yengen Kyunghee ateşim çıktığında başıma serin havlular koyuyor. Kötü bir insan olmama rağmen bana nazik davranıyorlar."

"Sen kötü biri değilsin. Bu doğru değil."

"Korkunç şeyler yaptım," dedi soğuk bir şekilde. "Solomon, konsomatrislik yaparken kızın birine uyuşturucu sattım ve aşırı dozdan öldü. Birçok adamdan para çaldım. Çok yalan söyledim."

Solomon bir şey söylemedi.

"Bunu hak ediyorum."

"Hayır. Bu bir virüs. Herkes hastalanır."

Solomon saçını okşayıp onu öptü.

"Önemi yok, Solomon. Artık kötü şeyler yapmıyorum. Aptal hayatımı düşünmek için vaktim oldu."

"Hana..."

"Biliyorum, Solomon. *Otomodachi**, değil mi?"

Hana yattığı yerde resmi bir şekilde selam verir gibi yaptı ve reverans yapmak için eteğinin ucunu tutar gibi battaniyenin köşesini kaldırdı. Hâlâ zarif hareketlerinde flörtçülüğü gizliydi. Solomon, bu küçük şeyi sonsuza kadar hatırlamak istedi.

"Evine git, Solomon."

"Pekâlâ," dedi Solomon ve onu bir daha görmedi.

* (Jap.) Biz arkadaşız. (ç.n.)

21

Tokyo, 1989

"Onu hiç gözüm tutmamıştı zaten," dedi Phoebe. "Yavşağın teki."

"Anlaşılan aptalım, çünkü ben sevmiştim," dedi Solomon. "Peki bu kadar kısa süre içinde Kazu hakkında nasıl böyle bir izlenim edilebildin? Mitsukoshi'de ona rastladığımızda onunla sadece iki dakika sohbet ettin. Üstelik bana bundan daha önce hiç bahsetmedin."

Kiralık evin deri koltuğuna gömülen Solomon, Phoebe'ye bakmakta zorlanıyordu. Ondan ne tür bir tepki beklediğine emin değildi ama bu haberin onu hiç telaşlandırmamasına şaşırmıştı. Neredeyse memnun görünüyordu. Phoebe pencerenin kenarındaki banka oturup dizlerini göğsüne doğru çekti.

"Ondan gerçekten hoşlanmıştım," dedi Solomon.

"Solomon, o adam seni aldattı."

Solomon, Phoebe'nin durgun profiline baktıktan sonra başını tekrar koltuğa yasladı.

"Pisliğin teki."

"Artık kendimi daha iyi hissediyorum."

"Ben senin yanındayım."

Phoebe kalkıp onun yanına oturmalı mıydı, bilemedi. Solomon'un, ona acıdığını düşünmesini istemiyordu. Ablası, erkeklerin acınmaktan nefret ettiklerini söylerdi; onlar daha ziyade anlayış ve hayranlık beklerlerdi ve bu hiç de kolay bir kombinasyon değildi.

"O bir sahtekârdı. Seninle, onun küçük dostuymuşsun gibi konuşuyordu. Sanki o kampüsteki büyük bir adam ve sen onun 'oğlanlarından' biriymişsin gibi. Bu sistem hâlâ var mı ya? Cemiyet kardeşliği saçmalığından nefret ediyorum." Phoebe gözlerini devirdi.

Solomon söyleyecek söz bulamadı. Phoebe, Mitsukoshi alışveriş merkezinin yemek katındaki o kısa, neredeyse var olmayan karşılaşmadan, Kazu'yla ilişkisini bütünüyle çözmüştü. Bunu nasıl başarmıştı?

Phoebe kollarını dizlerine dolayıp parmaklarını birbirine kenetledi.

"Japon olduğu için ondan hoşlanmıyorsun."

"Bana kızma. Japonlara güvenmediğimi söylemiyorum ama onlara tamamen güvenebileceğimi sanmıyorum. Pasifik Savaşı üzerine çok fazla okuduğumu söyleyeceksin. Biliyorum, kulağa biraz bağnaz geldiğimin farkındayım."

"Biraz mı? Japonlar da acı çekti. Nagasaki ve Hiroshima'yı unuttun mu? Amerika'da, Japon Amerikalılar esir kamplarına gönderildi ama Alman Amerikalılar gönderilmedi. Bunu nasıl açıklayacaksın?"

"Solomon, burada yeterince zaman geçirdim. Lütfen, eve dönebilir miyiz? New York'ta bir düzine harika işe girebilirsin. Her konuda iyisin. Kimse senden daha iyi iş görüşmesi yapamaz."

"Birleşik Devletler'de çalışma vizem yok."

"Vatandaşlık almanın başka yolları var." Phoebe gülümsedi.

Solomon'un ailesi, Phoebe'nin onunla evlenmek istediğini ve onunla evlenmesi gerektiğini birçok kez ima etmişlerdi; bunu açıkça dile getirmeyen tek kişi kendisiydi.

Solomon başını koltuğun arkasından kaldırmadı. Phoebe tavana baktığını görebiliyordu. Banktan kalkıp antredeki dolaba doğru yürüdü. Dolabın kapılarını açıp iki valizini dışarı çıkardı. Valizlerin tekerlekleri ahşap zeminde işitilebilir şekilde sürüklenince Solomon başını kaldırdı.

"Hey, ne yapıyorsun?"

"Eve gidiyorum," dedi Phoebe.

"Yapma, lütfen."

"Görünüşe bakılırsa, seninle buraya gelirken hayatımı kaybettim ve sen buna değmezsin."

"Neden böyle yapıyorsun?"

Solomon koltuğundan kalktı ve bir dakika öncesine kadar Phoebe'nin oturduğu yerde durdu. Phoebe valizleri sürükleyerek yatak odasına götürüp kapıyı sessizce kapattı.

Solomon ne söyleyebilirdi ki? Onunla evlenmeyecekti. Birlikte Narita'ya iniş yapar yapmaz bunu anlamıştı. Phoebe'nin özgüveni ve sakinliği onu üniversitede büyülemişti. Birleşik Devletler'de çok önemli görünen ılımlılığı Tokyo'da mesafe ve kibir gibi görünmüştü. Burada hayatını kaybettiği doğruydu ama onunla evlenmek bir çözüm gibi görünmüyordu.

Bir de Japonya çok kötü, saçmalığı vardı. Elbette, Japonya'da pislikler vardı ama pislikler her yerdeydi, değil mi? Buraya geldiklerinden beri, ya Phoebe değişmişti ya da Solomon'un ona dair hisleri değişmişti. Aklından ona evlenme teklif etmeyi geçirmiyor muydu? Ama şimdi Phoebe vatandaşlık alması için evlenme fikrini ortaya atınca, Solomon Amerikalı olmak istemediğini fark etti. Bunu yapması onun için mantıklı olurdu; babasını mutlu ederdi. Amerikalı olmak, Japon olmaktan daha mı iyiydi? Japon vatandaşlığına geçen Koreliler tanıyordu ve böyle yapmak mantıklı görünüyordu ama onu da yapmak istemiyordu. Belki bir gün. Phoebe haklıydı; Japonya'da doğmuş olmasına rağmen Güney Kore pasaportu taşıması tuhaftı. Japon vatandaşlığına geçme fikrini tamamen eleyemezdi. Belki başka bir Koreli bunu anlayamazdı fakat artık umurunda değildi.

Kazu pisliğin tekiydi ama ne olmuş? O kötü bir adamdı ve Japon'du. Belki de Amerika'da okula gitmek ona bunu öğretmişti. Yüz kötü Japon arasında sadece bir tane iyi

olsa bile, genelleme yapmayacaktı. Etsuko ona bir anne gibi olmuştu; ilk aşkı Hana'ydı ve Totoyama da onun amcası sayılırdı. Hepsi Japon'du ve çok iyi insanlardı. Phoebe, onları Solomon'un tanıdığı gibi tanımamıştı; ondan anlamasını nasıl bekleyebilirdi?

Japonlar öyle düşünmese bile, bir bakıma Solomon da Japondu. Phoebe bunu anlayamıyordu. Kandan daha fazlası vardı. Phoebe'yle arasındaki mesafe kapanmayacaktı ve kendisine karşı dürüstse, eve dönmesine izin vermeliydi.

***

Solomon mutfağa gidip kahve hazırladı. İki kupaya kahve doldurup yatak odasına doğru ilerledi.

"Phoebe, içeri gelebilir miyim?"

"Kapı açık."

Yerdeki valizler katlanmış ve teneke kutular gibi rulo yapılmış giysilerle doluydu. Dolaplar neredeyse boştu. Solomon'un beş koyu renk takım elbisesinin ve altı beyaz gömleğinin asılı durduğu uzun askıda en az bir metrelik boşluk vardı. Phoebe'nin düzgün bir şekilde dizili ayakkabıları hâlâ dolabın zemininin büyük bir bölümünü kaplıyordu. Deri ayakkabıları siyah ya da kahverengiydi; bir keresinde ayaklarının çok kötü su toplamasına sebep olan pembe espadrilleri, diğerlerinin arasında kızlara özgü bir hata gibi dikkat çekiyordu. Üniversitedeki üçüncü senelerinde bir partiye gitmişlerdi ve pembe espadrilleri çok dar olduğu için Phoebe 111. Cadde ve Broadway'den yatakhaneye kadar yalınayak yürümek zorunda kalmıştı.

"Neden hâlâ o ayakkabıları tutuyorsun?"

"Kapa çeneni, Solomon." Phoebe ağlamaya başladı.

"Ne dedim ki?"

"Hayatım boyunca hiç bu kadar aptal hissetmemiştim. Neden buradayım?" Phoebe derin bir nefes aldı.

Solomon ona bakakaldı, onu nasıl rahatlatacağını bilmiyordu. Ondan korkuyordu; belki de ondan, neşesinden, öfkesinden, üzüntüsünden ve heyecanından hep korkmuş-

tu, aşırı duyguları vardı. Sadece yatak ve yer lambasının olduğu neredeyse boş oda, Phoebe'nin canlılığını vurguluyor gibi görünüyordu. New York'ta neşeli ve harikaydı. Burada, Phoebe neredeyse fazla sert ve sıkıntılıydı.

"Üzgünüm," dedi Solomon.

"Hayır, değilsin."

Solomon halıyla kaplı yerde bağdaş kurup uzun sırtını dar duvara yasladı. Yeni boyanan duvarlar hâlâ boştu. Evsahibi her çivi deliği için onları cezalandıracağından duvarlara hiçbir şey asmamışlardı.

"Üzgünüm," diye tekrarladı Solomon.

Phoebe espadrillerini alıp onları tıka basa dolu çöp sepetine attı.

"Sanırım babamın yanında çalışacağım," dedi Solomon.

"Paçinkoyla mı uğraşacaksın?"

"Evet." Solomon kendi kendine başını salladı. Bunu yüksek sesle dile getirmek tuhaftı.

"Sana böyle bir şey mi teklif etti?"

"Hayır. Onun yanında çalışmamı istediğini sanmıyorum."

Phoebe başını iki yana salladı.

"Belki işi devralabilirim."

"Şaka yapıyorsun, değil mi?"

"Hayır."

Phoebe tek kelime etmeden eşyalarını toplamaya devam etti. Bilerek onu görmezden geliyordu ve Solomon ona bakmaya devam ediyordu. Hoş olmaktan ziyade sevimliydi ve güzel olmaktan ziyade hoştu. Uzun gövdesi, ince boynu, kısa saçları ve zeki gözleri hoşuna gidiyordu. Espri yaptığında, içtenlikle kahkaha atardı. Hiçbir şey onu korkutmuyor gibi görünüyordu, her şeyin mümkün olduğuna inanıyordu. Phoebe'nin fikrini değiştirebilir miydi? Kendi fikrini değiştirebilir miydi? Belki de valizini toplaması sadece dramatik bir hareketti. Kadınlar hakkında ne biliyordu ki? Sadece iki kadın tanımıştı.

Phoebe bir kazak daha katlayıp giderek artan yığına attı.

"Paçinko. Bu durumu iyice kolaylaştırır," dedi Phoebe en sonunda. "Burada yaşayamam, Solomon. Benimle evlenmek isteseydin bile burada yaşayamam. Burada nefes alamıyorum."

"Buraya geldiğimiz ilk gece, aspirin kutusunda yazanları okuyamadığında ağlamaya başladın. O zaman anlamam gerekirdi."

Phoebe bir kazak daha alıp onunla ne yapacağını bilemiyormuş gibi baktı.

"Beni terk etmelisin," dedi Solomon.

"Evet, ediyorum."

***

Phoebe sabah gitti. Sorunsuz bir şekilde ayrılmak ondan beklenebilecek bir davranıştı. Solomon trenle onu havaalanına götürdü; birbirlerine karşı kibar olsalar da Phoebe bir gecede değişmişti. Üzgün ya da sinirli görünmüyordu; kibardı. Hatta hiç olmadığı kadar güçlü görünüyordu. Solomon'un sarılarak ona veda etmesine izin verdi ama uzun bir süre konuşmamaya karar verdiler.

"Böylesi daha iyi olur," dedi Phoebe ve Solomon bu kararı karşısında çaresiz hissetti.

Solomon trenle Yokohama'ya döndü.

***

Babasının mütevazı ofisi gri metal raflar ve duvarlar boyunca uzanan büfelerde istiflenmiş dosyalarla doluydu. Evraklar ve günlük faturaların olduğu üç kasa, yüksek pencerelerin altında yer alıyordu. Mozasu, otuz seneyi aşkın bir süredir kullandığı eskimiş meşe masanın başında oturuyordu. Noa, Waseda giriş sınavlarına o masada çalışmıştı ve Tokyo'ya taşınınca onu Mozasu'ya bırakmıştı.

"Baba."

"Solomon," dedi Mozasu heyecanla. "Her şey yolunda mı?"

"Phoebe geri döndü."

Bunu babasına söylemek durumu iyice gerçek kıldı. Solomon boş koltuğa oturdu.

"Ne? Neden? İşini kaybettiğin için mi?"

"Hayır. Onunla evlenemem. Ayrıca, ona Japonya'da yaşamayı tercih ettiğimi söyledim. Paçinko işinde çalışmak istiyorum."

"Ne? Paçinko mu? Hayır, hayır." Mozasu başını iki yana salladı. "Bankacılıkta başka bir iş bulacaksın. Bu yüzden Columbia'ya gittin, öyle değil mi?"

Mozasu alnına dokundu, oğlunun bu açıklaması gerçekten kafasını karıştırmıştı.

"O iyi bir kız. Evleneceğinizi sanıyordum."

Mozasu masasının etrafından dolaşıp oğluna bir paket mendil verdi.

"Paçinko mu? Gerçekten mi?"

"Evet, neden olmasın?" Solomon burnunu sildi.

"Bu işi yapma. İnsanların ne söylediklerini bilmiyorsun."

"O şeylerin hiçbiri doğru değil. Sen dürüst bir iş adamısın. Vergilerini ödediğini ve ruhsatlarını aldığını biliyorum."

"Evet, evet, bunları yapıyorum. Ama insanlar her zaman konuşacaklar. Ne olursa olsun, daima kötü şeyler söyleyecekler. Bu benim için normal. Ben bir hiçim. Senin bu işi yapmana gerek yok. Kardeşim gibi okulda başarılı değildim. Oradan oraya koşturup bir şeyleri onarmakta iyiydim. Para kazanmakta iyiydim. İşletmemi hep temiz tuttum ve kötü şeylerden uzak durdum. Goro-san bana kötü adamlara bulaşmaya değmeyeceğini öğretti. Solomon, bu iş hiç kolay değil, anlıyor musun? Makineleri kurcalamak, yeni makineler sipariş etmek ve katta çalışacak insanları işe almaktan ibaret değil. Ters gidebilecek birçok şey var. İflas eden birçok insan tanıyoruz, öyle değil mi?"

"Neden bu işi yapmamı istemiyorsun?"

"Seni o Amerikan okullarında okuttum..." Mozasu duraksadı. "Çünkü kimsenin oğlumu hor görmesini istemedim."

"Baba, önemi yok. Hiçbir şeyin önemi yok, anlamıyor musun?" Solomon babasını daha önce hiç böyle görmemişti.

"Çalışıp para kazandım, çünkü bunun beni bir adam yapacağını düşündüm. Zengin olursam insanların bana saygı duyacaklarını sandım."

Solomon ona bakıp olumlu anlamda başını salladı. Babası, parasını nadiren kendisi için harcardı ama çalışanlarının düğün ve cenaze masraflarını karşılar, çocuklarının okul ücretlerini öderdi.

Mozasu'nun yüzü birden aydınlandı.

"Fikrini değiştirebilirsin, Solomon. Phoebe eve dönünce ona üzgün olduğunu söyle. Annen de Phoebe gibiydi, inatçı ve akıllıydı."

"Burada yaşamak istiyorum," dedi Solomon. "O burada yaşamak istemiyor."

"Anlıyorum."

Solomon babasının masasındaki hesap defterini aldı.

"Bunu bana anlat, baba."

Mozasu duraksadıktan sonra defteri açtı.

***

Ayın biriydi ve Sunja üzgün uyanmıştı. Rüyasında yine Hansu'yu görmüştü. Son zamanlarda, üzerinde beyaz keten takımı ve ayaklarında beyaz deri ayakkabılarıyla rüyasına girip ona genç bir kızken baktığı gibi bakıyordu. Hep aynı şeyi söylüyordu: "Sen benim kızımsın; benim sevgili kızımsın." Sunja uyandığında mahcup hissediyordu. Şimdiye kadar onu unutması gerekirdi.

Kahvaltıdan sonra Isak'ın mezarını temizlemek için mezarlığa gidecekti. Her zamanki gibi, Kyunghee onunla gitmeyi teklif etti ama Sunja tek başına gitmesinin sorun olmayacağını söyledi.

İki kadın da *jesa* yapmıyorlardı. Hıristiyan olarak, atalarına ibadet etmeye inanmamaları gerekiyordu. Yine de iki dul kadın da kocaları ve büyükleriyle konuşmak, onlara başvurmak, onlara danışmak istiyorlardı. Eski ritüellerini özlemişlerdi, o yüzden düzenli olarak mezarlığa gidiyorlardı. İlginç bir şekilde Sunja, Isak'a hayatta olduğundan daha yakın hissediyordu. O zaman ona ve iyiliğine saygıyla beraber hayranlık duyuyordu. Öldüğünde, onun için daha ulaşılabilir hâle gelmişti.

Yokohama treni Osaka İstasyonu'na ulaşınca, Sunja yaşlı Koreli kadının tezgâhından fildişi rengi krizantemler aldı. Kadın yıllardır oradaydı. Isak'ın açıklamasına göre, Tanrı'nın yanına dönme vakti geldiğinde, gerçek beden cennette olacaktı, o nedenle kişinin kalıntılarına ne olduğunun önemi yoktu. Gömülü bir bedene en sevdiği yiyecekleri, tütsüyü ya da çiçekleri getirmenin anlamı yoktu. Tanrı'nın gözünde hepimiz eşit olduğumuz için eğilerek selam vermeye de gerek olmadığını söylemişti. Fakat Sunja mezara güzel bir şey getirme isteğine engel olamıyordu. Hayattayken, ondan çok az şey istemişti ve şimdi Sunja onu düşünürken kocasını, Tanrı'nın yarattığı güzellikleri öven biri olarak hatırlıyordu.

Isak'ın cesedi yakılmadığı için minnettardı. Oğlanların babalarını ziyaret edebilecekleri bir yerin olmasını istemişti. Mozasu sık sık mezarı ziyaret ediyordu ve Noa da ortadan kaybolmadan önce onunla gelirdi. Onlar da Isak'la konuşuyorlar mıydı? Onlara bu soruyu sormak hiç aklına gelmemişti ve artık çok geçti.

Son zamanlarda, mezarlığa her gittiğinde Isak'ın, Noa'nın ölümü hakkında ne düşüneceğini merak ediyordu. Isak, Noa'nın çektiği acıları anlardı. Ona ne söylemesi gerektiğini bilirdi. Noa'nın cesedi, eşinin isteğiyle yakıldığı için ziyaret edebileceği bir mezar yoktu. Sunja yalnız kaldığında Noa'yla konuşuyordu. Artık parası olduğu için, Noa'nın küçükken çok sevdiği ama parasızlıktan ona ala-

madığı lezzetli balkabağı şekerlemesi gibi basit bir şeyi bile ona veremeyecek olmak bazen onu üzüyordu. *Üzgünüm, Noa, üzgünüm.* Oğlu öleli on bir sene olmuştu ama acısı dinmemişti; keskin uçları körelip deniz camı gibi yumuşamıştı.

Sunja, Noa'nın cenaze törenine gitmemişti. Karısı ve çocuklarının onu tanımasını istememişti, zaten yeterince zarar vermişti. Noa'yı öyle ziyaret etmeseydi, belki de şimdi hayatta olacaktı. Hansu da cenaze törenine gitmemişti. Noa yaşasaydı, elli altı yaşında olacaktı.

Önceki gece rüyasında Sunja, Hansu'nun onu tekrar görmeye gelmesine sevinmişti. Konuşmak için Yeongdo'daki eski evinin yakınındaki sahilde buluşmuşlardı ve rüyayı başka birinin hayatını izlemek kadar net bir şekilde hatırlıyordu. Isak ve Noa gitmişken, Hansu'nun hâlâ hayatta olması nasıl mümkündü? Bu nasıl adil olabilirdi? Hansu gece-gündüz hemşireler ve kızlarının dikkatli gözetimi altında, Tokyo'da bir hastane yatağında yaşıyordu. Artık onu görmüyordu ve görmek istemiyordu. Hansu rüyalarında, genç kızlığındaki kadar dinçti. Asıl özlediği Hansu değildi, Isak bile değildi. Rüyalarında tekrar tekrar gördüğü şey gençliği, hayatının başlangıcı ve hayalleriydi; bu şekilde bir kadın olmuştu. Hansu, Isak ve Noa olmasaydı, bu topraklara göç etmezdi. Gündelik şeylerin ötesinde, bu *ajumma*'nın hayatında bile ışıltılı güzellikler ve biraz ihtişam içeren anlar olmuştu. Kimse bilmese de bu doğruydu.

Bir tesellisi vardı: Sevdiği insanların her zaman yanında olduğunu öğrenmişti. Bazen bir tren istasyonu büfesinde ya da bir kitapçının vitrininin önündeyken, çocuk Noa'nın küçük elini hissediyordu ve gözlerini kapatıp oğlunun tatlı, çimenimsi kokusunu düşünüp her zaman elinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştığını hatırlıyordu.

Tren istasyonundan taksiye binip mezarlığa gittikten sonra sıra sıra dizili mezarların arasından, Isak'ın bakımlı

mezarına doğru ilerledi. Temizlemesi gereken bir şey yoktu ama onunla konuşmadan önce mermer mezar taşını silmekten hoşlanıyordu. Sunja, dizlerinin üzerine çöküp kare şeklindeki düz mezar taşını yanında getirdiği havlularla sildi. Isak'ın ismi taşa Japonca ve Korece oyulmuştu. 1907-1944. Beyaz mermer artık temizdi ve güneşten ısınmıştı.

Çok zarif ve güzel bir adamdı. Sunja, evdeki hizmetkâr kızların ona nasıl hayran olduklarını hatırlayabiliyordu; Bokhee ve Dokhee daha önce onun kadar yakışıklı bir adam görmemişlerdi. Mozasu, sade yüzüyle daha çok annesine benziyordu ama dik duruşu ve istikrarlı adımlarını babasından almıştı.

"*Yobo*," dedi Sunja. "Mozasu iyi. Geçen hafta beni arayıp Solomon'un yabancı bankadaki işini kaybettiğini ve artık babasıyla birlikte çalışmak istediğini söyledi. Düşünebiliyor musun? Bundan nasıl bir anlam çıkarırdın, merak ediyorum."

Sessizlik onu cesaretlendirdi.

"Nasıl olduğunu merak ediyorum." Sunja, mezarlık görevlisi Uchida-san'ı görünce sustu. Sunja siyah yün döpiyesiyle yerde oturuyordu. Yerdeki el çantasına baktı. Etsuko'nun ona yetmişinci doğum gününde aldığı, pahalı bir tasarımcı çantasıydı.

Mezarlık görevlisi önünde durup eğilerek onu selamlayınca Sunja da karşılık verdi; kırk-kırk beş yaşında olduğunu tahmin ettiği bu kibar genç adama gülümsedi. Uchida-san, Mozasu'dan genç görünüyordu. O, adama nasıl görünüyordu? Yıllarca güneşin altında çalışmaktan cildinde derin kırışıklıklar oluşmuştu ve kısa saçı bembeyazdı. Ne olursa olsun, yetmiş üç yaşında olmak ona fazla gelmiyordu. Mezarlık görevlisi Korece mırıldandığını duymuş muydu? Şekerleme dükkânında çalışmayı bıraktığından beri kısıtlı Japoncası iyice kötüleşmişti. Berbat değildi ama son zamanlarda anadili Japonca olan kişilerin yanında mahcup hissediyordu. Uchida-san tırmığını alıp uzaklaştı.

Sunja, bulunduğu yerden Isak'a dokunabilirmiş gibi ellerini beyaz mermere koydu.

"Keşke bize ne olacağını söyleyebilsen. Keşke. Keşke Noa'nın yanında olduğunu bilsem."

Ondan birkaç sıra ileride, mezarlık görevlisi taş işaretlerin üzerindeki ıslak yaprakları temizliyordu. Arada sırada ona kısa bakışlar atıyordu ve Sunja bir mezarla konuşurken görüldüğü için utandı. Biraz daha kalmak istedi. Meşgulmüş gibi görünmek isteyen Sunja, kirli havluları koymak için bez çantasını açtı. Çantanın dibinde, akrilik çerçevelerin içinde Noa ve Mozasu'nun küçük fotoğraflarının olduğu ev anahtarlığını buldu.

Sunja ağlamaya başladı, kendine hâkim olamadı.

"Boku-san."

"Evet?" Sunja başını kaldırıp mezarlık görevlisine baktı.

"Size içecek bir şey getirebilir miyim? Kulübede bir termos çayım var. Çok kaliteli bir çay değil ama sıcak."

"Hayır, hayır. Teşekkür ederim. Sürekli ağlayan insanlar görüyorsunuz," dedi bozuk Japoncasıyla.

"Hayır, aslına bakarsanız buraya çok az insan geliyor ama aileniz düzenli olarak ziyaret ediyor. İki oğlunuz ve torununuz Solomon var. Mozasu-sama her ay ya da iki ayda bir gelir. Noa-sama'yı on bir senedir görmedim ama o da her ayın son perşembe günü gelirdi. Hiç şaşmazdı. Noa-sama nasıl? Çok nazik bir adamdı."

"Noa buraya mı geliyordu? 1978'den önce geldi mi?"

"Evet."

"1963'ten 1978'e kadar mı?" Sunja, oğlunun Nagano'da olduğu yılları soruyordu. Japoncasının doğru olmasını umarak tarihi tekrar söyledi. Sunja, Noa'nın anahtarlıktaki fotoğrafına işaret etti. "O burayı ziyaret eder miydi?"

Mezarlık görevlisi fotoğrafa bakıp kendinden emin bir şekilde başını salladıktan sonra zihninde bir tür takvim görmeye çalışır gibi gökyüzüne baktı.

"Evet, evet. O yıllarda ve öncesinde de gelirdi. Noa-sama bana okula gitmemi söyledi, hatta istersem beni okutmayı teklif etti."

"Gerçekten mi?"

"Evet ama ona kafamın hiçbir şeye çalışmadığını ve beni okutmasının anlamsız olacağını söyledim. Ayrıca, burası hoşuma gidiyor. Sessiz. Burayı ziyarete gelen herkes çok kibar. Benden, burayı ziyaret ettiğinden kimseye bahsetmememi istedi ama onu on seneyi aşkın bir süredir görmedim ve İngiltere'ye taşınıp taşınmadığını merak ettim. Bana güzel kitaplar okumamı söyledi ve büyük İngiliz yazar Charles Dickens'ın romanlarının tercümelerini getirdi."

"Oğlum Noa öldü."

Mezarlık görevlisinin ağzı hafifçe açık kaldı.

"Oğlum, oğlum," dedi Sunja kısık bir sesle.

"Bunu duyduğuma çok üzüldüm, Boku-san. Gerçekten üzüldüm," dedi mezarlık görevlisi hüzünlü bir şekilde. "Bana getirdiği bütün o kitapları okuduktan sonra, daha fazlasını aldığımı ona söylemeyi umuyordum. Bay Dickens'ın bütün kitaplarının tercümelerini okudum ama en sevdiğim, bana verdiği ilk roman *David Copperfield*. David'e hayranım."

"Noa okumayı çok severdi. En iyileri okurdu. Okumaya bayılırdı."

"Bay Dickens'ın kitaplarını okudunuz mu?"

"Okuma bilmiyorum," dedi Sunja.

"Gerçekten mi? Noa'nın annesi olduğunuza göre siz de çok zeki olmalısınız. Belki yetişkinler için gece okuluna gidebilirsiniz. Noa-sama bana bunu yapmamı söyledi."

Sunja, yaşlı bir kadını okula gitmeye teşvik edecek kadar umutlu görünen mezarlık görevlisine gülümsedi. Noa'nın, Mozasu'yu okumaya ikna etmeye çalışmasını hatırladı.

Mezarlık görevlisi tırmığına baktı. Eğilerek selam verdikten sonra görevinin başına dönmek için Sunja'nın iznini istedi.

Adam görüş alanından uzaklaşınca Sunja elleriyle mezar taşının dibinde otuz santimetrelik bir çukur kazdı ve fotoğraflı anahtarlığı içine attı. Çukuru toprak ve çimenle kapattıktan sonra mendiliyle ellerini mümkün olduğunca temizledi ama tırnaklarının içinde biraz toprak kaldı. Sunja toprağı bastırıp sıkıştırdıktan sonra parmaklarıyla çimlere dokundu.

Çantalarını aldı. Kyunghee onu evde bekliyor olmalıydı.

Teşekkür

Bu hikâyeyi yazma fikri 1989'da aklıma geldi.

Üniversitedeki üçüncü senemdi ve mezun olduktan sonra ne yapacağımı bilmiyordum. Geleceğime kafa yormak yerine, dikkatimi dağıtacak şeyler aradım. Bir gün, Yale'de bir ziyaretçi öğretim üyesinin o zamanlar Fakülte Çayı adı verilen serisine katıldım. Daha önce böyle bir şeye katılmamıştım. Japonya'da yaşayan bir Amerikalı misyoner, sömürge döneminde göç eden ya da onların soyundan gelen Koreli Japonları tanımlamak için kullanılan "*Zainichi*"ler hakkında bir konuşma yapıyordu. Japonya'daki bazı Koreliler kendilerine *Zainichi* denmesinden hoşlanmıyorlar, çünkü bu terim "Japonya'da yaşayan yabancı" anlamına geliyor ve Japonya'da genellikle üçüncü, dördüncü ve beşinci nesil Koreliler yaşadığı için bu pek mantıklı gelmiyor. Vatandaşlığa kabul edilmek pek kolay olmasa da artık Japon vatandaşı olan birçok etnik Koreli var. Ayrıca, Japonlarla evlenen ya da kısmen kökeni Koreli olan birçok kişi bulunuyor. Ne yazık ki Japonya'daki Koreliler ve kısmen etnik Koreli geçmişi olanlara karşı yasal ve sosyal ayrımcılığa işaret eden uzun ve zorlu bir tarih var. Kimlik belgeleri ve hükümet kayıtlarıyla etnik kimliklerinin izi sürülebilse bile Koreli olduğunu hiçbir zaman açıklamayan insanlar bulunuyor.

Misyoner bu geçmişten bahsetti ve Koreli olduğu için ortaokul yıllığında zorbalığa uğrayan bir öğrenciyi anlattı. Oğlan bir binadan atlayıp ölmüştü. Bunu asla unutmayacağım.

1990'da tarih diplomasıyla üniversiteden mezun oldum. Hukuk fakültesine girip iki sene hukuk alanında çalıştım. Hukuku bıraktıktan sonra, 1996'da Japonya'da yaşayan Koreliler hakkında yazmaya karar verdim.

Birçok hikâye ve roman taslağı yazdım fakat hiçbiri yayınlanmadı. Umutsuzluğa kapıldım. 2002'de *The Missouri Review,* doğum gününde parmak izi alınan ve kimlik kartı verilen Koreli Japon oğlanı anlatan hikâyem "Motherland"i yayımladı ve daha sonra bu öykü Peden Ödülü'nü kazandı. Üniversitede duyduğum olayın kurgusal bir hikâyesini sundum ve New York Edebiyat Vakfı'ndan burs kazandım.

O bağışla yazı yazabilmek için dersler alıp çocuk bakıcısının ücretini ödedim. Bu ilk tanınma kritik önem taşıyordu, çünkü herhangi bir çalışmamın yayımlanması çok uzun zaman almıştı. Buna ek olarak NYEV bursu, hayatlarının büyük bir bölümü hor görülen, reddedilen ve silinen Japonya'daki Korelilerle ilgili hikâyelerin bir şekilde anlatılmasına olan inatçı inancımı tazeledi.

Bu hikâyeyi doğru bir şekilde ele almayı çok istedim fakat bunu doğru düzgün bir şekilde yapacak bilgiye ve beceriye sahip olmadığımı düşündüm.

Kaygılarım sayesinde kapsamlı bir araştırma yaptım ve Koreli Japon topluluğu hakkında bir roman taslağı yazdım. Yine de bana olmuş gelmedi. 2007'de kocam Tokyo'dan bir iş teklifi aldı ve Ağustos'ta oraya taşındık. Olay yerinde, Japonya'da yaşayan düzinelerce Koreliyle görüşme fırsatı edindim ve hikâyeyi yanlış anladığımı öğrendim. Koreli Japonlar tarihi açıdan mağdur olabilirler ama onlarla bizzat tanışınca, hiçbirinin bu kadar basit olmadığını anladım. Japonya'da tanıştığım insanların çeşitliliği ve karmaşıklığı beni alçakgönüllü olmaya itince, eski taslağımı kenara koyup 2008'de kitabı yeniden yazmaya başladım ve yayımlanana kadar yazıp düzeltmeye devam ettim.

Bu hikâye otuz senedir benimle birlikteydi. Sonuç olarak teşekkür etmem gereken birçok insan var.

The Missouri Review'dan Speer Morgan ve Evelyn Somers bu hikâyeye ilk inananlardı. NYEV pes etmeyi istediğimde bana kurgu bursu verdi. Teşekkür ederim.

Tokyo'da yaşarken çok sayıda kişi benimle görüşmeyi ve Japonya'daki Korelilerin yanı sıra gurbetçi hayatı, uluslararası finans, *yakuza*, sömürge döneminde Hıristiyanlık tarihi, polislik, göçmenlik, Kabukicho, poker, Osaka, Tokyo gayrimenkul anlaşmaları, Wall Street liderliği, *mizu shobai* ve elbette paçinko endüstrisi hakkında sayısız soruma yanıt vermeyi kabul etti. Şahsen buluşamadığım kişiler benimle telefonda konuştular ya da e-posta yoluyla sorularıma yanıt verdiler. Aşağıdaki insanlara teşekkür borçluyum: Susan Menadue Chun, Jongmoon Chun, Ji Soo Chun, Haeng-ja Chung, Kangja Chung, Rahip Yean Won Chung, Scott Callon, Emma Fujibayashi, Stephanie ve Greg Guyett, Mary Hauet, Danny Hegglin, Gen Hidemori, Tim Hornyak, Linda Rhee Kim, Myeong Gu Kim, Alexander Kinmont, Tamie Matsunaga, Naoki Miyamoto, Rika Nakajima, Sohee Park, Alberto Tamura, Peter Tasker, Jane ve Kevin Quinn, Hyang Yang, Paul Yang, Simon Yoo ve Chongran Yun.

Burada eklemem gerekir ki, aşağıdaki yazarların engin bilgileri olmasaydı, bu kitabı yazamazdım: David Chapman, Haeng-ja Chung, Haruko Taya Cook, Theodore F. Cook, Erin Chung, George De Vos, Yasunori Fukuoka, Haeyoung Han, Hildi Kang, Sangjun Kang, Sarah Sakhae Kashani, Jackie J. Kim, Changsoo Lee, Soo im Lee, John Lie, Richard Lloyd Parry, Samuel Perry, Sonia Ryang, Tessa Morris-Suzuki, Stephen Murphy-Shigematsu ve Mary Kimoto Tomita. Ağırlıklı olarak onların bilgilerinden yararlansam da gerçeklere dayalı hatalar varsa tamamen bana ait.

Japonya, Güney Kore ve Birleşik Devletler'deki arkadaşlarıma ve aileme sevgileri, inançları ve nezaketleri için teşekkür etmek istiyorum. Onlar olmadan bu kitabı yazmak,

gözden geçirip yeniden yazmak mümkün olmazdı: Rahip Harry Adams, Lynn Ahrens, Harold Augenbraum, Karen Grigsby Bates, Dionne Bennett, Stephana Bottom, Robert Boynton, Kitty Burke, Janel Anderberg Callon, Scott Callon, Lauren Cerand, Ken Chen, Andrea King Collier, Jay Cosgrove, Elizabeth Cuthrell, Junot Díaz, Charles Duffy, David L. Eng, Shelley Fisher Fishkin, Roxanne Fraser, Elizabeth Gillies, Rosita Grandison, Lois Perelson Gross, Susan Guerrero, Greg ve Stephanie Guyett, Shinhee Han, Mary Fish Hardin, Rahip Matthew Hardin, Robin Marantz Henig, Deva Hirsch, David Henry Hwang, Mihoko Iida, Matthew Jacobson, Masa ve Michan Kabayama, Henry Kellerman, Robin F. Kelly, Clara Kim, Leslie Kim, Erika Kingetsu, Alex ve Reiko Kinmont, Jean Hanff Korelitz, Kate Krader, Lauren Kunkler Tang, Rahibe Kate Latimer, Wendy Lamb, Hali Lee, Connie Mazella, Christopher W. Mansfield, Kathy Matsui, Jesper Koll, Nancy Miller, Geraldine Moriba Meadows, Tony ve Suzanne O'Connor, Bob Ouimette, Asha Pai-Sethi, Kyoungsoo Paik, Jeff Pine, Cliff ve Jennifer Park, Sunny Park, Tim Piper, Sally Gifford Piper, Sharon Pomerantz, Gwen Robinson, Catherine Salisbury, Jeannette Watson Sanger, Linda Roberts Singh, Tai C. Terry, Henry Tricks, Erica Wagner, Abigail Walch, Nahoko Wada, Lindsay Whipp, Kamy Wicoff, Neil ve Donna Wilcox ve Hanya Yanagihara.

İlk okuyucularım Dionne Bennett, Benedict Cosgrove, Elizabeth Cuthrell, Junot Díaz, Christopher Duffy, Tom Jenks, Myung J. Lee, Sang J. Lee ve Erica Wagner benimle değerli vakitlerini ve keskin fikirlerini paylaşıp bana azmetmem için gereken cesareti verdiler. Çok teşekkür ederim.

2006'da temsilcim Suzanne Gluck'le tanıştım ve dostluğu, bilgeliği ve iyiliği için ona gönülden minnettarım. Elizabeth Sheinkman, Cathryn Summerhayes, Raffaella De Angelis ve Alicia Gordon'a çıkardıkları harika iş ve cömert

inançlarından ötürü teşekkür etmek istiyorum. Clio Seraphim'e anlayışlı desteğinden ötürü müteşekkirim.

Dikkatli gözleri, müthiş zekâsı ve olağanüstü özeniyle bu kitabı şekillendiren muhteşem editörüm Deb Futter'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Teşekkürler, Deb. Harika yayıncım Jamie Raab en başından beri yazılarımı destekledi ve Jamie'ye dostum diyebildiğim için minnettarım. Grand Central Publishing ve Hachette Book Group'taki yetenekli insanlara teşekkür etmek istiyorum: Matthew Ballast, Andrew Duncan, Jimmy Franco, Elizabeth Kulhanek, Brian McClendon, Mari Okuda, Michael Pietsch, Jordan Rubinstein, Karen Torres ve Anne Twomey. Chris Murphy, Dave Epstein, Judy DeBerry, Roger Saginario, Lauren Roy, Tom McIntyre ve HBG'nin muhteşem satış ekibine sonsuz minnettarım. Ayrıca, harika redaktörüm Rick Ball'a teşekkür ederim. Her zamanki gibi, tutkusu ve üstün başarısıyla bana ilham veren harikulade Andy Dodds'a çok teşekkürler. Eşsiz Lauren Cerand'a teşekkür ederim.

Anne, baba, Myung ve Sang: Sevginiz için teşekkür ederim. Christopher ve Sam: Hayatımı mucize ve güzellikle dolduruyorsunuz. Ailem olduğunuz için teşekkür ederim.

MJL

"Yalnızca birkaç kişinin kazandığı ve sayısız kaybedeni olan bir oyundu bu. Yine de oynamaya devam ettik çünkü şanslı kişiler olabileceğimizi umuyorduk."

1900'lerin başında, Koreli sakat bir balıkçının kızı Sunja, evlerinin yakınındaki deniz kıyısında karşılaştığı zengin bir yabancıya âşık olur. Bu gizemli adam, genç kadına büyük vaatlerde bulunarak onu baştan çıkarıp hamile bıraktıktan sonra aslında evli olduğu açığa çıkar. Çok sevdiği ailesini bu planlanmamış hamilelikle utandırmak istemeyen Sunja, kurtuluşu genç ve hasta bir din adamının kendisini Japonya'ya götürmeyi teklif edişinde bulur. Sunja, evini terk etmesi ve oğlunun imtiyaz sahibi babasını reddetmesi anlamına gelen bu kararı aldığında yankısı nesiller boyu sürecek dramatik bir destanı da başlatmış olur.

Hareketli sokak pazarlarından Japonya'nın en iyi üniversitelerinin salonlarına ve yeraltı suç dünyasının paçinko odalarına dek iz süren bu eser, okurunu Japonya'da yaşayan Koreli göçmenlerin hayatına dahil ediyor. Lee'nin karmaşık ve tutkulu karakterleri vasıtasıyla yoksulluk, istismar, savaş, intihar ve servet birikiminin birden fazla nesil üzerindeki etkisine tanık olurken bize çok uzak görünen bir kültürün kapılarını aralıyoruz.

Zengin dili, derin duygulara hitap eden hikâye ediş tarzıyla *Paçinko* bir aşk, fedakârlık, hırs ve sadakat öyküsü.

THG
CC48996
TSN

www.epsilonyayinevi.com
9 786254 141256
online alışveriş:kitap365.com
KDV'den muaftır.